

ANTITUUITATES
ASIATICÆ

Christianam Æram

ANTECEDENTES;

Ex Primariis MONUMENTIS GRÆCIS

Descriptæ, Latinè versæ,

NOTISQUE & COMMENTARIIS
ILLUSTRATÆ.

ACCEDIT

MONUMENTUM LATINUM ANCYRANUM.

Per EDMUNDUM CHISHULL, S. T. B.

L O N D I N I,

Typis GUIL. BOWYER, MDCCXXVIII.

Class 57.2.25F

ANTIQUITY

A 2111 C

CHRISTIANITY

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

EXHIBITION

Reverendissimo in Christo Patri ac D^{no} D^{no}

GUILLIELMO,

Divinâ Providentiâ

**ARCHIEPISCOPO
CANTUARIENSI,**

TOTIUS ANGLIÆ

Primate ac Metropolitano.

OPTANT hæc, PATER REVERENDISSIME,
exolescentia alterius orbis Monumen-
ta in sacratissimum tuum sinum tempe-
stivè omnia confugere; ut illic ab injuriis tem-
porum, quibus annos fere bis mille conflictata
sunt, quietam sibi spondeant, nec obnoxiam
invidiæ, æternitatem. Olim principibus viris
optimè

D E D I C A T I O.

optimè de patriâ meritis, Servatoribus & Benefactoribus urbium dedicata, nunc unum haberi ambiunt pietatis, prudentiæ, æquitatis, quâ Tu Ecclesiam regis, obsequii, amoris, reverentiæ, quâ Te Ecclesia prosequitur, monumentum. Adit Te nunc humillimè quæ semper Tibi candida infervit; quæ successu nuper optimo prolata est, Te uno duce & auctore, ad ostendenda jura Ecclesiastica, pura puta ANTIQUITAS. Errorum, quotquot orti fuerint, periculofiorum præsentissimum semper habitum est remedium, --- *antiquam exquirere matrem*. Hanc ergo, AMPLISSIME ARCHIPRÆSUL, proprio suo habitu decoram, sine fuce, sine velo, è sæculorum tenebris eduxisti. Conditâque utilissimâ illâ Historiâ, doctâ, Deus bone! & laboriosâ, luce jam clariorem aperuisti & Matris ECCLESIAE ET CLERI ANGLICANI STATUM. Ita, omnium instar orationum, fulgentia illic vetera monumenta nubes atque inania dispellunt; fiftuntque ante oculos præsentem, quæ obruta pæne jacuit, veritatem. Quare pacatâ per Te nuper, quam olim etiam strenuè defendisti, & quiescente nunc florentissimâ, sub Te tanto Præsule,

DEDICATIO.

le, Ecclesiâ, non dedignaris aliquando & illa quoque vetera recolere, quibus Historia sæpe dubia confirmatur, sæpe fucatè tradita corrigitur, sæpe etiam sepulta atque perdita restituitur: Numismata dico, & Inscriptiones. Subiit igitur cogitatio, an hæ meæ humiles vigiliæ, Musis, fateor, humanioribus dicatæ, à sacris tamen haudquaquam alienæ, aliquà Tibi, PATER ERUDITISSIME, gratæ, atque acceptæ esse potuerint. At spem illam nimio plus ambitiosam contraria mox modestia repressit. Ut enim rei temerè oblatae veniam non omnino desperassem; de præstitâ tamen, iudicium in Te acerrimum reformidavi. Revocarunt interim aufugientem, quæ in omni vitâ Tuâ eminus conjuncta eluxerunt, summâ cum doctrinâ candor, cum summâ prudentiâ moderatio. His unicè confisus REVERENDISSIMÆ TUÆ PATERNITATI religiosè dedico, consecroque, *Antiquitatum Asiaticarum* feriem, si non peritè quidem, at industriè certè adornatam. Tu modo tenue munusculum propitiâ, quâ excellis, benignitate bonus favensque accipe. Hoc ego optatissimo honore ægritudinem & infirmitatem meam; hoc meam inertiam

b

conso-

DEDICATIO.

consolabor. Deumque Opt. Max. non obtestari
desinam, ut diutissimè Te Regi Optimo, & Reg-
no Britanniae, consiliarium, Ecclesiaeque, quam
beasti, Anglicanae Patronum, atque Praesidem,
conservet. Offerebam humillimè mense Febr.
A. D. MDCCXXVIII.

Reverendissimae Tuae Paternitatis

Filius, Servusque Obsequentissimus,

Edmundus Chisbull.

PRÆFATIO.

PRÆFATIO.

ANNUS nunc agitur decimus fere septimus, ex quo constitueram in lucem edere Græcarum Inscriptionum syllogen: jamque impetratâ Almæ Matris celeberrimæ Universitatis veniâ, novam eas ad marmora Oxoniensia appendicem destinaveram. Harum aliquam ipse partem ex Oriente mecum attuleram; partem aliam mecum communicaverat amicus & eruditus vir, fato postea functus in Britannîâ, Antonius Picenini, M. D. Coirensis. Is enim, A. D. 1705. Smyrnæ cum forte esset, illustrissimo Guil. Sherard L. L. D. Anglorum in eâ urbe negotiantium Consuli, circumituro septem Asiæ Ecclesias, comitem se adjunxerat. Opportunè autem, tum cum hæc prelo parabantur, moram mihi justissimam injecere ab ipso Consule eruditissimo missæ perhumana literæ. His ille "amicè gratulatus est, pervenisse quæ eo itinere repererat
" in meas quas optaret manus; valde interea cupere, ut auctiora
" longe & ditiora in reipublicæ literaria usum proferrentur; ergo
" ultro ad me nunc mittere alia multa excellentioris notæ, quæ,
" Anno 1709, propè Teum & Stratoniceam descripserat; non desperare se quin eadem loca, capto tempore, reviseret, & excepta
" festinantius Apographa ad ipsos iterum lapides exigeret; porro id
" impensè agere ut conquirantur sibi undique Inscriptiones; accepisse nuper unam a Sigeo, rarissimam certè & antiquissimam,
" Βασειλῶν exaratam; eamque, cum cæteris quas haberet omnibus,
" quum primum in patriam reverteretur, curæ se meæ atque fidei
" commissurum." Reversus ille est bono favente numine, & plaudentibus literatis omnibus, Anno 1718, neque diu postea liberrimè mihi in manus tradidit messem sanè amplam & fecundam; non jam appendicis alicujus, at justî operis materiem. Clara erant apographa, accurata ipsius manu fideliter excepta, neque pauca eorum (Anno 1716, comite tunc viro eruditissimo, nunc Archidiacono Cantuariensi, Rev. Sam. Lisle S. T. P.) ad suos quæque lapides examinata. Cumque uno omnia volumine, in Bibliothecæ Harleianæ ornamentum, pulchrè transcripta essent; hoc etiam mihi indulsit, liberè vertendum & consulendum, HONORATISSIMUS COMES OXONIENSIS, pro summo, quo bonas literas prosequitur, amore & favore.

PRÆFATIO.

Ita parata aliquamdiu jacuit incondita literata moles. Restabat, ut hæc grammaticè criticèque legerem, distinguerem, explicarem, faciemque eis magis familiarem, pro hodierno Græcærum litterarum habitu induerem. Quid facerem? Hercules incumbens morbus, podagra, chiragra, panagra, ut expertus loquitur Erasmus, à labore me ecclesiastico prope jam depulerat. Et propendebat erga has difficiles amoenitates dudum eis exercitatus & oblectatus animus. Opus itaque aggredior, ruri domique clausus, non nisi modicâ librariâ suppellectile instructus, sæpe in anno morbo enecatus, sæpe tamen, Dei Opt. Max. misericordiâ, ex tot repetitis mortibus, acrior eo ipso, atque alacrior resurgens. Defecissem tamen, spemque omnem inglorius abjecissem, nisi manu me verè medicâ levâisset, diu jam ore & opinione omnium, nunc regio titulo, Archiater, doctissimus D. RICHARDUS MEAD. Tum verò sacrum illud proverbium longè verissimum sum expertus, ferrum exacuitur ferro, & homo amicus exacuit faciem amici sui. Ita ille me hortatu, ille consilio, ille favore semper præsentissimo recreatum, pergere & letum suscepti operis finem sperare iussit. Quippe parum est huic tanto Æsculapio, quanquam id quidem sit in se quam maximum, corporis malis occurrisse, & quicquid in homine est mortale procul, quantum pote est, à morte semovisse. Adest ille ubique per orbem eruditum opifer; animi & ingenii bona unus hodie Mæcenæ foveat, tuetur, sospitat; præbetque amicâ facilitate, & se, & mensam, & museum suum; geniale illud ῥυχῆς, & liberale, siquod alias, ἱατρικόν.

Jamque obtestandus es, amice Lector, ut primum hoc volumen non ex brevitate molis, sed ex monumentorum in eo comprehensorum dignitate & Majestate æstimes. Inscriptione Bostrophâ Sigeâ quid brevius, quid simplicius? Et tamen uno vetustatis nomine tot & tam egregiis usibus abundat, ut omnem pænè retegat literaturæ tum nascentis, tum adolescentis historiam: mutatam à Simonide, & Palamede, advectam à Cadmo Grammaticam; elementorum, quibus vox humana pingi demum, figi, & traduci cœpit, in Græciâ novitatem; eorundem in Hierosolymâ sanctâ, ejusque viciniâ, antiquitatem. Quæ quidem omnia non obscure patere credimus, ex perpenso bene brevi digrammate, quo Naturæ atque Orbis alphabetum novâ methodo concinnavimus. Tabulâ istâ, quâ Teiorum servantur Diræ, nihil vetustius novit orbis eruditus, ex Simonideo alphabeto

PRÆFATIO.

alphabeto ductum. Elegans Jovis Urii Bosporani epigramma æquat antiquitate Alexandri M. tempora, & à Cicerone feliciter illustratum, Ciceronem non infeliciter collustrat. Jam verò cetera hujus voluminis ita tribus illis ætate appropinquant, ut quod sit eorum recentissimum superet tamen æram Christianam. Eadem materiâ ita splendidâ excellunt, ut jure intra manus eruditorum, & in Bibliothecis instructioribus, locum sibi aliquem ambiverint. Non enim in his agitur de ignotis urbium magistratibus, de Athletis toties victoribus, de loco & jure sepulchralium; quæ quidem longè est copiosior lapidum inscriptorum seges. Legis hic autographa Regum, populorum, communitatum acta; Macedonum in Syria, in Ægypto, in Pergamenâ dominantium monumenta; succedentium his tum triumvirorum, tum senatûs Romani decreta; religiosissima duarum urbium, Sigei & Stratoniceæ Psephismata; Didymeï oraculi splendorem; legationes Teiorum, responsa Romanorum, Ætolorum, Cretensium; atque obiter etiam harum inter se, sub eadem lege & societate, coeuntium Fœdera. Quamvis enim ex præscriptâ mihi regulâ Antiquitates tractem Asiaticas, multa tamen, ab his nomine aliena, re cognata, nostrorum illustrandorum gratiâ, tum edita, tum inedita huc arcesso: hæc, ut maturè jam tandem in usum eruditorum prodeant: illa, ut lucem priore justiore revisa & recognita accipiant. Hæc inter, duo ceteris præeminent monumenta, Adulitanum à loco dictum, & Ancyranum. Quæ quidem reipsa diversissima non possum tamen non inter se committere, fortuito nescio quo colore alterum invicem alterum referentia. Sunt enim maximorum duorum Principum, Ptolemæi tertii & Augusti Caesaris, rerum suarum gestarum scripti à seipsis indices, uterque ab utroque in extremâ vitæ clausulâ. Ambo etiam in diffusissimis terrarum partibus diu jam olim latitantes lucem demum, post multa elapsa sæcula, simili planè sorte recuperârunt.

Hæc omnino singularia, & primæ certè notæ monumenta tam multiplex ubique ornat, & tam spectabilis rerum copia, ut acceptâ luce ab Historiis, lucem eis vicissim non contemnendam præbeant. Vocabula non raro exhibent, quæ frustra in operibus onomasticis, & lexicographorum classibus requiras. Immo linguarum nobis quarundum specimina conservant, quas apprimè erat è re literariâ & sciuisse, & diligentius observavisse. Harum duæ sunt Cretico-Dorica & Ætolica; in quibus nativas non paucas linguæ

PRÆFATIO.

Latinae causas & origines Grammaticorum filii recognoscent. Præter has verò Macedonica, haud unquam libris commissa, at post Alexandri M. victorias, usu vulgari didita, aliquas in his lapidibus & voces, & phrasas reteggit; quæ antea in LXX-virali tantum versione, aut Sacro Novo Fœdere, repertæ pro singularibus & novi commatis locutionibus perperam sunt habitæ ab eruditis.

Hæc & his similia necessario erant Notis subindicanda, nonnunquam etiam & commentariis illustranda. In quo tamen ab ambitiosis omnibus & topicis literaturæ ornamentis temperavimus; nihil nisi necessarium, & ex re natum, novum plerumque aut novè productum, aut de communi proprium quodammodo & peculiare redditum, nostris hisce chartis illinentes. Sic sedulò quidem, sed & cautè justèque admodum curavimus, ut ANTEIQUA hæc reposita, emortua, sepolta, ad humaniorum literarum, & ipsius etiam studii Theologici incrementa detorquerentur. Multa autem è notatu necessariis consulto nunc distulimus, ut observata ejusdem generis, iterum atque sæpius recurrentia, commodè sub eodem capite, in Lexico, quod daturi sumus, alphabetico tradantur. Faveas interim his imperfectè præstitis, desque veniam sæpe ægrotanti, sæpe timenti ægrotare, antiquariæ hujus eruditionis studiose Lector. Hoc enim si benignè feceris, pergam bono cum Deo; neque cessabo à promisso opere; sed decurram in Musarum stadiis, uno quo potuero modo,—animus sine corpore velox.

ERRATA habes in calce operis correctæ; quibus adde Pag. 137. in Allariotarum Epistolâ l. 2. pro πόλε, legendum βυλῆ. pag. 145. βωμόν. in appendice pag. 2, 3. ΚΗΡΙΑ. Cætera his similia bone condonabis Lector. In ipsis autem Monumentis siqua fecius aut insculpta aut descripta videri possint, alteri ea volumini reservantur. Ex gr. p. 110. l. ult. casu secundo posita ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙ ΠΕΡΑΙΚΚΑΙ. Dubiumque pag. 90. Sitne ΤΟΤ ΤΡΙΤΟΤ τῶ μὲν Μνησώδην, ἢ ΘΕΟΚΡΙΤΟΤ τῶ Μηλαμνησώδην.

ORNATISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO
GUILIELMO SHERARD LEGUM DOCTORI
SOCIETATIS REGIÆ SODALI
ANGLORUM SMYRNÆ NEGOTIANTIIUM
CONSULI NUPER CELEBERRIMO
LUSTRATORI ORBIS ERUDITI
FACILE BOTANICORUM PRINCIPI
HERBARUM LAPIDUM NUMISMATUM
FELICISSIMO IN ORIENTE REPERTORI
INSCRIPTIONEM HANC SIGEAM
IPSO POTISSIMUM CURANTE
ERUTAM E DIUTURNIS TENEBRIS
ET LUCE BRITANNICA DONATAM
SUMMA QUA PAR EST OBSERVANTIA

D. D. D. Q. E. C.

Eorum quæ observata & notata sunt ad *Inscriptionem Sigeam* SYLLABUS.

IN Troade, tribus à Sigeo promontorio miliaribus, quo loco olim stetit urbs Sigeum, jacet hodie prægrande novempedale marmor, vetus proculdubio tetragona capite avulso statua, inscriptionem habens eodem quo Solonis leges versu Bostropho exaratam, lingua mixtâ Lesbîâ Atticâque, literis vero quot & quales ante Simonidem fuerunt, formam illam Archaicam præ se ferentibus, quæ primò Etruscis & Latinis cum Æolibus & Ionibus communis fuit. pag. 1. 6, 24.

Occurrit illic H Ionica, ut in Hebræâ Latinâque serie, litera numero octava, §. II. & Latinarum instar, vocales E & O, sub una & eadem illâ figurâ, quantitatem disparerem celantes. §. III. OY syllaba, abhinc ubique exulans per literam O antiquâ simplicitate pingitur. §. IV. Atque hæc quidem omnia ipso illo vetusto scriptionis genere, cujus exemplum prænobilis olim criticus Herodes Atticus in villâ suâ Triopiâ revocatum extare voluit. §. V, VI.

Versus ille Bostrophus Periandro & Soloni, duobus Græciæ sapientibus, quorum ille Sigeum adjudicavit Atheniensibus, hic vero eandem Arcbon occupavit, familiaris fuit. Unde non valde mirum, si occasione tali circa eadem tempora nonnunquam in eâ urbe reperiretur. §. VII, XVI. Accedunt his alia etiam indicia vetustatis; interpuncta nempe voces determinantia, §. VIII. & in voce ΜΕΛΕΔΑ-ΙΝΕΝ vetus ille Æolum biatus; in quo eorum digamma nunc intelligi solebat, ut in ΑΡΓΕΙ-ΟΣ, nunc etiam pingi, ut in ΔΑΦΙΟΣ, cujus etiam posterioris notabile exemplum, vox ΑΦΥΤΟ hoc est αὐτός, in Deliacâ Tournesfortianâ inscriptione extans, inanimadversum nuper Montfauconio, nunc primum ostenditur eruditus, §. IX. necnon vicarium ejusdem Æolici F, Græcum T, Latinum V, notatur, §. X.

Hæc omnia cæpere exolescere quadringentis ante

Christum annis, ex lege novæ illius post Euclidem Archontem Grammaticæ. Ejusque rei recens hic exemplum indigitatum est, retentatis in superiore parte lapidis versibus ejus sex primoribus. §. XI.

Percurritur hæc occasione priscum ex quo ducta est Inscriptio Alphabetum Græcum: XII. Genioque ejus penitus perspecto, dignoscuntur in eo primariæ quædam distinctiæ à secundariis literæ: quarum in lingua Hebræâ, Græcâ, Latinâ, Etruscâ idem est respectivè & locus & potestas & figura; ut in concinnato ad id diagrammate monstratur. Cum verò quinque numero secundariæ recentia sint neque necessaria posteriorum magistrorum reperta; septendecim aliæ primariæ, sola ille voci humanæ articulatum necessaria, à Cadmo è Phanicâ sunt traductæ; ita novæ quidem in Græciâ ut nulla ei vox tunc esset quâ scribere aut legere exprimeretur; at in Terrâ Sanctâ ita primitus antiquæ, ut Dei ipsius donum singulare, immo inventum esse videantur. §. XIII, XIV, XV. Subjiciuntur his varii illi apud varios scribendi modi, interque eos Bostrophus pro raro & incommodo habendus, §. XVI.

Inscriptione demum metricè proposita §. XVII. expendenda venit ejus distinctio & materia: viz. statua sub Phanodici, cui dicata est, personâ spectatores alloquens, §. XVIII. mox ipse Phanodicus dedicata à se donaria recensens: 1. Crateram, vas vinarium. 2. Epistaton, cui imponenda erat cratera. 3. Ἄβυδος, sive ad vina repurganda colum. cujus usus in N. Test. Matt. xxiii. 24. signatus in nostrâ tamen vernaculâ versione penitus intercidisse visus. §. XIX. Sequitur de cura & tutela operis, §. XX. & de Æsopo artifice, qui nomen ei adscripsit, conjectura. §. XXI. In Appendiculâ autem quædam iterum plenius retrahantur.

INSCRIPT-

INSCRIPTIO

S I G E A.

AS sit, juvante Deo, spectatissimum totius Asiae monumentum orbi literato tradere. Jacet illud in Troade visendum, inter Sigeum promontorium & amnis Scamandri campum, ipso illo in loco, ubi, ⁽¹⁾ lapidibus ab eversâ Trojâ¹ comportatis, Mitylenæi è Lesbos insulâ profecti, Sigeum urbem condidere. Horum mox æmuli Athenienses novâ urbe conditores pepulere:

(1) Οὐδὲν δ' ἔχοντο σώζειν τὴν δευκαίαν πό-
λεως. εἰκότως. αὐτὴ δ' ἐκπεπορημένην ἔκ-
κλω πόλεων, ἢ τελείως δ' κατεσπασμένην, ταύ-
της δ' ἐκ βάθρων ἀνατελεσσομένης, οἱ λίθοι πάν-
τες εἰς τὴν ἐκείνων ἀνάληψιν μεληνέχθησαν. Ἀρ-
χαῖαν ἀνάκλα γὰρ φασὶ τὸ Μιτυληναίων ἐκ τῶν ἐκεί-
θεν λίθων τὸ Σίγειον ὀπταχίσαι, i.e. Trojæ
antiquæ ne quidem vestigium etiamnum su-

pereſt. neque mirum. ſpoliatis enim, at non
penitus deletis circumvicinis urbibus, ipſâ
verò funditus eversâ, omnes ejus lapides ad
illas inſtaurandas ſunt avecti. Archæana-
Etiam ſanè Mitylenæum è Trojanis lapidibus
Sigeum aiunt extruxiſſe. Strab. Geogr.
lib. 13.

2 INSCRIPTIO SIGEA.

moto circa eam ⁽²⁾ bello, quod Periander Corinthius, Cypseli filius, electus arbiter diremit. Ab eo igitur Atheniensibus adjudicatum est Sigeum sexcentesimo quarto, ut schola Chronologorum statuit, ut verò colligit ⁽³⁾ Usserius, quingentesimo octogesimo nono ante Christum anno; Archonte tum Athenis Solone, qui quas suæ Reipublicæ condidisset ⁽⁴⁾ Leges novo tabularum generi βεβροφηδὸν inscribi voluit. Sub eadem postea ditione videtur hæc urbs mansisse, ad Alexandrum usque Magnum, ejusque in imperio successores. His vero novum Ilium magno studio efferentibus, Sigeum prorsus ⁽⁵⁾ dirutum est ab Iliensibus; & Strabonis jam temporibus desertum jacuit. Revixit tamen seculis Christianis, & sub metropoli Cyzicenâ Episcopatus honore floruit. Nunc villa tantum paupercula, quam Turcis primum *Jeni-hissari*, mox *Gaurkioi* nominasse placuit, religionem adhuc Christianam, & loci memoriam servat.

Has inter rerum vicissitudines, ingenti cuidam saxo sua ipsius moles atque pondus saluti fuit. Loco illud olim intra Trojæ mœnia nobilitatum, deinde illinc avectum à Mitylenæis, & Sigei

(2) Ἐπολέμεον ἦν τε Ἀχιλλεύς πόλις ὁρ-
μεῖσθαι καὶ Σίγειον, ἡρόν τε Σιχόν, Μιτυλη-
ναῖοι τε καὶ Ἀθηνᾶσιοι — i. e. Diutius enim
pugnatum est Mitylenæos inter & Athenien-
ses, ex Achilleo impetum facientes & Sigeo.
Μιτυληναῖος ἦν καὶ Ἀθηνᾶσιος καὶ ἡλλαζε Περίαν-
δεον ὁ Κυψέλης· τὸ τὸν δὲ διατήρησεν ἐπὶ τὸν πό-
λιν καὶ ἡλλαζε ἦν ὡς· νέμεσθαι ἀμφότεροις ἦ ἔχ-
ουσι — Σίγειον μὲν νῦν ἔστι ἐν ἡλίῳ ὑπὸ Ἀθη-
ναίων· i. e. Mitylenæos verò & Athenienses
Periander Cypseli filius electus arbiter
conciliavit; hæc quidem ratione, ut utrisque
quod possiderent tribueretur. Atque hoc mo-
do Sigeum in potestatem devenit Athenien-
sium. Herod. lib. 5. cap. 94, 95.

(3) Vid. Usserii Annales ad Annum an-
te Æram Christianam 590, 589.

(4) Didymus Grammaticus tractatum
de tabulis Solonis, καὶ τὰ ἀξόνων τὰ Σόλων-
ος, teste Plutarcho edidit. Atque ejus-
dem auctoris, ex eo forsitan tractatu,
non ignobile fragmentum extat, unde
tabulas istas βεβροφηδὸν inscriptas fuisse dis-
cimus. Ὅτι βεβροφηδὸν ἦσαν οἱ ἀξόνες καὶ οἱ
κύρβεις γερσχυμῶσι δὲ δὴ λῶκεν Ἐυφορίων ἐν Ἀ-
ποδοδώρῳ. i. e. Versibus quodammodo arato-

riis scriptos fuisse axes & cyrbes, Euphorion
in Apollodoro prodidit. Vid. Suidam &
Harpocracionem in ὁ καὶ τὸν νόμος.

(5) Sigei urbis, ejusque jam extantis,
situm sic innuit Herodotus, libro nempe
quarto, Σίγειον πρὸ Τρωικόν, iterumque
quinto, Σίγειον πρὸ τοῦ Σκαμάνδεω νομι-
νᾶν. De eadem verò tanquam suo jam
tempore eversâ Strabo, Mela, Plinius
sunt loquuti. Strabo scilicet lib. 13. ο-
ram ab Abydo Troadem versùs relegens,
μὲν ἦν πρὸ τοῦ Πείρου ἐστὶ πρὸ Σίγειον καὶ τὸν ἀστυνέην
πόλιν, καὶ πρὸ ναύσταθμον, καὶ ὁ Ἀχαιῶν λιμὴν.
Post Rhæteum verò est Sigeum urbs diruta,
naviumque statio, & Achivorum portus.
Iterumque καὶ τὸν ἀστυνέην ἦν πρὸ Σίγειον ὑπὸ τῷ
Ἰδέων ἀπειθῶν. i. e. à novis Iliensibus pa-
rum ei fidentibus dirutum est Sigeum. Pa-
rili modo & Pomponius, lib. 1. cap. 18.
Hic Sigeum fuit oppidum, hic Achivorum
fuit bellantium statio; hic ab Idæo monte
dimissus Scamander exit. Plinius itidem in
descriptione Troadis; Scamander amnis
navigabilis, & in promontorio quondam Si-
geum oppidum, dein portus Achæorum.

INSCRIPTIO SIGEA. 3

in Prytaneo collocatum, Græculis nunc Christianis, ante fores templi otiantibus, sedile præstat. At nullum non honorem meruit, quod, bis mille & trecentos annos, concreditam ejus lateri Inscriptionem custodierit; quâ nulla in toto orbe spectabilior, neque genuinæ unquam antiquitatis certioribus indiciis claruit. Primus hanc Britannia ostendebat Botanicorum Princeps, cæterâque rarâ eruditione celeberrimus, Guilielmus Sherard, juris utriusque Doctor. Jussu enim ipsius, consulatum Smyrnæ tum gerentis, Homerus, Dragomannus Græcus, bonâ eam fide atque diligentia exscripserat. Postea eandem vidit, exscripsit & depinxit reverendus & eruditus vir, Samuel Lisle, S. T. P. qui, mihi in illâ curâ jucundissimâ successor, Anglis Smyrnæ negotiantibus à sacris fuit. Et hujus verò & illius apographa, omni ferè apice inter se invicem congruentia, duas in eodem marmore inscriptiones Græcas, utramque, dextrorsum sinistrorsum, undecim versiculis exaratam, multarum insuper literarum inusitatos ductus, vocesque à se invicem punctis determinatas, exhibent. Porro mihi hunc eundem lapidem secundâ curâ iterum versanti, ab altero erudito successore, reverendo Bernardo Mould, supervenire amicæ literæ, unâ cum schedis propriâ ipsius manu pulchrè & ad amussim pictis. Inde minuta quædam certiùs edoctus, & de quibusdam dubitare jussus, quæ suo quæque loco indicantur, jam tandem integrum, qua pote est, monumentum, & plenior in lucem defero. Interea tam insolitæ literaturæ exemplari non incommode præfigendum duxi priscum illud Græcum, quale in usu esse cœpit, statim post Trojana tempora, alphabetum.

Priscum Alphabetum Græcum.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Ψ	Ω

4 INSCRIPTIO SIGEA.

More igitur, modoque, in sequenti tabulâ expresso, Hermæa ista statua Phanodici spectatores videtur alloqui, Sigei in Prytaneo eo tempore locata, quo priscum alphabetum Græcum literis solummodo constitit Cadmeis, & Palamedeis; locum jam tum servantibus & Æolico digamma, & Ionicâ veteri aspiratâ; sed non adhuc in-
 vectis à Simonide vocalium longarum formis η & ω; ut neque
 (6) veris ejus duplicibus consonantibus ξ & ψ. At non paucis post hæc inscripta annis, nempe post admissas Simonideas literas, credibile est aut Prytanum aliquem, aut alium, cui lege id liceret, refinxisse partem Inscriptionis; & sex priores versus in, quot ante inscriptos viderat, undecim numero dilataffe. Exarantur illi certè in eâ, quæ opportunè vacua fuit, parte lapidis superiore: sed nova post Simonidem Grammatica posterius adjectos arguit. Immo ob mutatam, post erectum monumentum, Sigei urbis ditionem, è Lesbiâ in magis Atticam conversa est Inscriptio; &, ad vetustiora illa explananda, vox una atque altera palàm novata cernitur. Utriusque autem In-
 scriptionis hæc erit ratio, si ad sequioris literaturæ normam tum in scribendi genere, tum dicendi redigantur: Id quod Homero, Hesiodo, Alcæo, cunctisque ante Simonidem scriptoribus, mutatâ jam Grammaticâ, evenit.

Φανόδικε. εἰμι. τῶ
 ἐρμολέων. τῶ προκο
 νησιῶ. καὶ γὰρ. κρητῶ.
 καπιστῶ. καὶ. ἡθμ
 ον. ἐς πρυτανειον. ε
 δωκα. μνημα. σιγῶ
 εὐσι. εἰ. δε. τι. πασχ
 ω. μελεδαινεῖν. * εἰ.
 σιγῶεις. καὶ. μ' ἐπο
 ησεν. ὁ αἰσώπρος. καὶ
 οἱ ἀδελφοί.

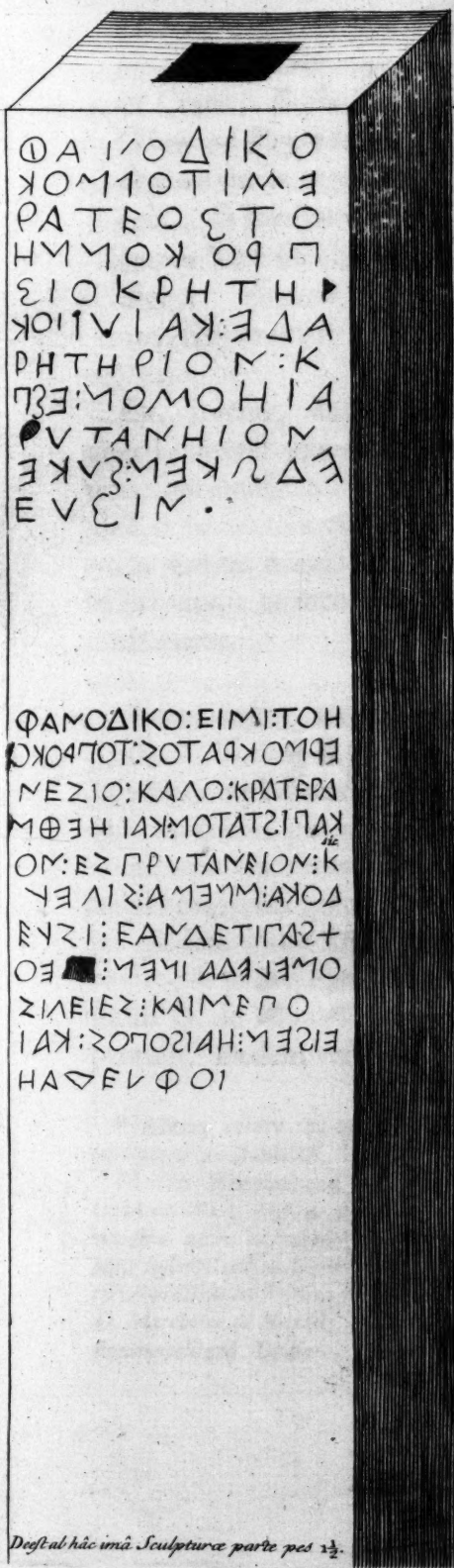
Φανόδικε.
 εἰμι. τῶ ερμολέων.
 κρητῶ. τῶ.
 προκονη
 σιῶ. κρητῶ
 α. δε. καὶ. ὑποκ
 ρητῶ. κα
 αἱ. ἡθμον. ἐς. π
 ρυτανειον.
 ἐδωκεν. σιγῶ
 εὐσιν.

(6) Vide quod inferius ad Sect. XII. notandum veniet, de Z literâ, pro Simonideâ falsò à multis habitâ.

* εἰ. sic nempe, si stet — εἰ, ut vocis ἐρεῖω pars. Aliter, δε. ω, i. e. δεῖ ὧ legen-

dum; aut simpliciter εἰ. de quo vide Sect. XX. & tria in sequente Tabulâ Apographa: Nec-non aliud Dom. Vandervecht MEΛΕΔΑΙΝΕΝ — ΕΡ.

ΘΑΙΛΟΔΙΚΟ
ΚΟΜΙΟΤΙΜΕ
ΡΑΤΕΟΤΟ
ΗΥΜΟΚΟΓ
ΣΙΟΚΡΗΤΗ
ΚΑΙΕΚΑΔΕ
ΡΗΤΗΡΙΟΝ
ΑΙΗΟΜΟΝ
ΑΝΤΑΝ
ΕΚΕΚΕ
ΕΝΕΝ

ΦΑΜΟΔΙΚΟ: ΕΙΜΙ: ΤΟΗ
ΚΟΜΙΟΤΟ: ΣΟΤΑΚΟΜΕ
ΜΕΣΙΟ: ΚΑΛΟ: ΚΡΑΤΕΡΑ
ΜΘΕΗ ΙΑΚΜΟΤΑΤΣΙΡΑΚ
ΟΜ: ΕΣ ΓΡΥΤΑΜΑΙΟΝ: Κ
ΕΛΙΣ: ΑΜΕΛ: ΑΚΟΔ
ΕΥΡΙ: ΕΑΜΔΕΤΙΓΑΤ
ΟΜΕΛ: ΑΔΕΛΕ
ΣΙΕΙΕΣ: ΚΑΙΜΕΡΟ
ΙΑΚ: ΣΟΤΟΛΗ: ΕΙΣ
ΗΑΔΕΛΦΟΙ

<i>Scriptio Etrusca Specimen è Barrolij monumentis veterum. Fig. XCIII.</i>   ΕΘΗΟΕΤ·ΙΕΕΕ·ΤΗ
<i>Tabula Eugubina Specimen è Gruteri Pag. CXLII. Lin. XXV.</i>   ΕΥΕΕΕ: ΕΕΕΕΕ: ΕΕΕΕΕ
<i>Iuxta apographum S. Homeri, Graeci.</i>   ΟΜΕΛΕΔΑΙΕΛΕ
<i>Iuxta apographum S. Lisle S.T.P.</i>   ΟΜΕΛΕΔΑ·ΙΕΛΕ-ΕΟ
<i>Iuxta apographum B. Mould A.M.</i>   ΟΜΕΛΕΔΑΙΕΛΕ: ΕΟ
<i>Litterarum in Lapide Sigeo vera forma et magnitudo.</i>
<i>Verus et Integer status Hermæ Status.</i>   <i>In Tarentinorum nummo Gelziano.</i>
<i>Ornatissimo Doctissimo Viro RICHARDO MEAD, M.D. Reg. Med. Lond. Collegij, et Societatis REG. Sodali Meritissimo, hanc Tabulam summae observantiae ergo, et gratitudinis, D.D.D. Q.E.C.</i>

B. Mould delin. J. Storer sculp.

Descent hanc imā Sculpturae parte pes 1½.

TABLE 1. SUMMARY OF DATA FOR THE YEAR 1961

Category	Sub-category	Value
A. Total	1. Total	100.0
	2. Total	100.0
	3. Total	100.0
	4. Total	100.0
B. Distribution	1. Distribution	100.0
	2. Distribution	100.0
	3. Distribution	100.0
	4. Distribution	100.0
C. Analysis	1. Analysis	100.0
	2. Analysis	100.0
	3. Analysis	100.0
	4. Analysis	100.0
D. Summary	1. Summary	100.0
	2. Summary	100.0
	3. Summary	100.0
	4. Summary	100.0

Source: Bureau of Economic Analysis, U.S. Department of Commerce.

INSCRIPTIO SIGEA. 5

Phanodici sum, filii
Hermocratis Procone-
sii. Et ego Craterem
& Crateris Basin &
Colum ad Prytaneum
dedi memoriae ergo Si-
geis. Si quid verò patiar
curare * me jubebo
Sigeos. Et fecit
me Aesopus atque Fratres.

Phanodici
sum, filii Her-
mocratis Pro-
connesii. Cra-
terem vero &
Hypocraterium
& Colum ad
Prytaneum
dedit is
Sigeis.

En, Lector, Inscriptionem, nec ductu longam, nec insigni aliquâ materiâ præ cæteris notabilem; at criteriis certè grammaticis, antiquissima illa tempora testantibus, omnes quascunque alias post se facillè relinquentem. Quæ autem & qualia ista fuerint suo nunc ordine notabitur: Observatisque primùm quæ ad elementa Inscriptionis attinent, postea dictionem ejus & materiam breviter excutiemus.

I.

PRIMO igitur necesse est ut in legentis oculos incurrant antiquissimâ illâ formâ signatæ literæ, A, Γ, Δ, Θ, Λ, Μ, Ν, Σ, Χ, Υ: è quibus duæ Palamedææ dictæ, Θ nempe & Χ, primâ illâ & vetustâ quæ inventori placuit, figurâ sunt conspicuæ. At cæteræ multò vetustiores Cadmeas se facillè fatentur; & formam à Phœnissâ vix leviter mutatam gerunt. Quod ad Γ attinet, & Λ, & Σ; comparent hæ quidem more Attico exarata, in duobus illis monumentis, huic nostro, & pretio & raritate, proximis, ⁽⁷⁾ quorum specimen eruditissimus D. de Montfaucon, e Museo Baudelotiano, tantâ cum laude protulit. Eadem verò hîc Sigei nunc ad dextram nunc ad sinistram

* Aliter, curare me oportet, O Sigei: ex Græco *μαρτυρῶν δὲ, ὡς Σιγείας*.

(7) Vid. Montfauconii Palæographiam Græcam lib. 2. cap. 4. Nihil (inquit ille) vetustius adhuc in marmoribus repertum est binis Inscriptionibus Atheniensibus, Ionico veteri charactere conscriptis, quæ ab illustrissimo D. Marchione de Nointel, Regio in aulâ Constantinopolitanâ Oratore, Athenis, operâ

D. Galland eruta sunt. — Hæ autem inscriptiones temporis notam præferunt; ambæque erectæ sunt tempore Peloponnesiaci Belli. Prima verò statim post Cimonis egregii Atheniensium Ducis mortem, annis circiter 450 ante Christum natum, posita est. Vulgaribus illa typis ita legitur: *Ἐπεχθὲς Θ. οἶδε ἐν τῷ πολέμῳ ἀπὸ θανάτου ἐν Κόρυμν, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Σικελίᾳ, ἐν Ἀλυσίῳ, ἐν Ἀργείῳ, ἐν Ἀδελφῶν, ἐν Ἀργείῳ, p. 134.*

6 INSCRIPTIO SIGEA.

versæ, Æolicum magis usum & characterem sapiunt. Tales sunt certè, quales ⁽⁹⁾ Etrusca servant monumenta, quæ ignotâ linguâ Æolicâ, & Græcis inversis literis, sinistrorsum scripta, Eugubii olim & Perusæ in Italiâ eruta fuere. Illa etenim cum his nostris si quis diligentius conferat, videbit statim, in linguis tam disparibus, miram quandam elementorum cognationem. Ipsissimæ enim inusitata literæ, cum geminata illâ vocum interpunctione, in utrisque similes occurrunt. Utraque scilicet testantur Æolicarum olim gentium in diversâ migrationem: Hinc in Italiam; ubi ⁽⁹⁾ lingua Æolica, inter Opicam, Etruscam, Umbram, penitus sepulta, postea emerfit in Romanam: illinc in Lesbion & vicina Asiæ; ubi à doctissimis Poetis lingua eadem exulta & ornata floruit. Æoles verò recentiores è Mitylenâ urbe Lesbîâ profecti novam iterum coloniam in Troadem deportârunt. Unde toti ferè ⁽¹⁰⁾ regioni dialectum suam, adeoque Sigeo ab ipsis condito, sine omni dubio, intulere.

II.

PROXIMAM Inscriptioni laudem Ionica vetus aspirata, in eadem toties repetita, non immeritò subministrat. H inquam aspirata; vocalis istius longæ vicem non adhuc gerens, sed octavum in alphabeto locum, ut η Hebræorum, utque H Latinorum occupans; ejusque adhuc retinens testimonium, quod ab eo usque tempore inter numeralia octo denotaverit. Eandem itaque aspirationem tum olim lectioni præstitit, quam Grammatici recentiores per uncinulum maluerunt exprimi. Antiquorum hoc censebat proprium sub Marco Imperatore ⁽¹¹⁾ Convivator ille Athenæi: Et cla-

⁽⁹⁾ Vid. Gruteri Corpus paginis CXLII. & CXLV. & conferantur notanda illic monumenta cum Etruscorum veterum sepulchris, editis à Petro Sanctio Bartolio, Fig. XCI, XCII, XCIII, XCIV, XCV, XCVI. in Thesaurò Græcarum Antiquitatum Gronoviano, Vol. XII. pag. 74, &c.

⁽⁹⁾ Vid. Dionysii Halicarnassensis Antiq. Rom. lib. 1. cap. 90. Ῥωμαῖοι δὲ φωνὴν μὴ εἶδ' ἀνεγνὼν βαρβαρον, εἶδ' ἀπυρρίσθησαν Ἑλληνιστὶ φθέγγοντες, μὴδὲ δὲ τινα ἐξ ἀμφοῖν, ἢς εἴη ἡ πλείων Αἰολίς. i. e. Sermone Romani loquuntur, non ad extremum barbaro, neque perfectè Græco, sed diverso, ex utrisque mixto, majorem partem Æolico. Adde ex

Athenæo lib. 10. cap. 6. ubi Ῥωμαῖοι, inquit ille, πάντα τὰ πρὸς Αἰολίς μιμήμενοι, ὡς δὲ καὶ τὸν τόνον τῆς φωνῆς. i. e. Romani omnino Æolum imitatores, ut etiam εἰ accentu vocis.

⁽¹⁰⁾ Strabo lib. 13. oram Troadis maritimam describens τὴν παραλίαν (inquit) τῆς Αἰολίδος ἢ τὰς πλείους, ὡς ἔφησεν ὁτι οὐκ εἶ πάντες ἀπὸ Ἀβύδος μέχρις Κήμης καλεῖν Αἰολίδα. i. e. Olim sub Æolensibus ista ferè omnia fuere; adeo ut Ephorus totam illam ab Abydo, Cumam usque, oram non vereatur Æolida vocare.

⁽¹¹⁾ Vid. Athenæi Deipnosophist. lib. 9. cap. 12. Οἶμαι δὲ καὶ Νεῖς εἶναι τὴν φωνὴν τῆς ὀνόμα-

INSCRIPTIO SIGEA. 7

ra rei exempla (ultra lapides Baudelotianos, & HEKATON vulgo observatum) ΗΥΑΣ, HIMEPAION, HΙEMEN, proferuntur, ex antiquis nummis, ⁽¹²⁾ a præstantissimo Spanhemio. Quâ ille fretus autoritate, contra omnia librorum omnium exemplaria, Ἰσμήνην & Ἰσμήνης aspirari debuisse docuit. Ideoque & nobis nunc idem de voce Ἠθμὸν, teste tanto lapide, affirmabitur. Hoc ipsum certè, unus è grammaticorum scholâ, Græcus ille Apollonii scholiastes disertè monuit: Quippe cui lapideam hanc grammaticam propriis fortasse oculis usurpâsse contigit. Quid verò? Apud Henricum Stephanum, judicem cætera acutissimum, abreptum tunc numero contradicentium, fidem non invenit. At posthâc certè in classe Lexicographâ Ἠθμὸς jure optimo aspiratam geret. Sed de vocibus ΗΑΙΣΟΠΟΣ & ΗΑΔΕΛΦΟΙ non est cur idem sentiamus: Quia hæ ex articulis ὀ & ὀι mediante synalœphâ sunt enatæ. Quæ interim felicitas, Cadmeum illud elementum quater in hoc uno marmore repertum iri, cùm tota hætenus penus antiquaria tam pauca ejus exempla suppeditaverit!

III.

EST & suum adhuc pretium monumento, quod E & O vocales unâ semper figurâ, &, seu breves seu longæ fuerint, sine ulla variatione monstret: id quod ad minimum ætatem Inscriptioni asserit ⁽¹³⁾ Euclide Archonte Atheniensem, si non & ⁽¹⁴⁾ Simonide poëta melico, priorem. Grammaticam enim jam mutaverat Simonides, aut quicumque is alter fuerat qui E longum per H, O longum per Ω, primus signare docuit. Et novitatem illam miro passim consensu Iones adoptabant, post quingentesimum & tri-

ἡ δὲ τὴν πάλαιος δασείαν· διότι τῶν ῥωμαίων πρὸς τὸν ἡν ἡ δασυνομήν ὀνομάζον· τὸ ἡν πρὸς γέφυρον. i. e. in eâ sum sententiâ veteres per elementum H densum spiritum signasse; ideoque & Romani in singulis vocabulis densiore spiritu prolatis anteponunt H.

(12) Vid. Spanhemium de præstantiâ & usu numism. Antiq. Dissert. 2. p. 95. Alia veterum illorum nummorum qui — extra Atticam cusi, ratio habenda est: in quibus illud H non literam ἡν, sed aspirationis notam, sicut in Cadmeo Græcarum Literarum Alphabeto, ubi Ἠθμὸς vicem demum præstitit, continuo arguit. Tales utique antiqui Hime-

re in Sicilia nummi, qui non IMEPA vel IMEPALON sed HIMEPAION & HIMEPA, cujuscumque modi apud Parusam videas sunt inscripti, quingentis proinde ac supra fortè ante Christum annis. Adde in Selinuntiorum in eadem Sicilia nummis ΗΥΑΣ pro ΤΥΑΣ — & extra Siciliam in Boætiæ oppidi Ismenes numma HΙEMEN apud Goltziū, Tab. XVII.

(13, 14, 15, 16) Ad illustranda singula loca quæ hisce cifris insigniuntur, adducenda est Alphabeti Græci Historia ex Glossographis & Scholiastis decerpta. Horum is maxime audiendus qui Euripidem enarrans in Phœnissis §. 688. Σολων

cesimum

8 INSCRIPTIO SIGEA.

cesimum ante Christum annum. Unæ solummodo Athenæ legis prætextu restitere: unde factum ut Cadmeæ literæ non rarò apud historicos sub Atticarum nomine celebrentur. Sed tandem ⁽¹⁵⁾ exemplo Samiorum, Archonte tum Euclide, receptum & Athenis fuit, autoritate publicâ, Ionicum illud recens Alphabetum. ⁽¹⁵⁾ Sami illud adornaverat Callistratus, & post reperta Cadmi, Palamedis, & Simonidis, in eam quæ nunc obtinet, normam atque numerum redegerat. Exolevit ex eo tempore per universam Græciam grammatica simplex, & Cadmeæ proxima, succedente illâ alterâ quæ ⁽¹⁶⁾ post Euclidem & rata & nominata fuit. Et rata,

Σολὶ νῦν ἐκλονοὶ κλισαν, voces Σολὶ ἐκλονοὶ non in recto plurali, sed ex more veteris scripturæ, in dativo singulari legit. γράφει (inquit) σὺ νῦν ἐκλονοὶ κλισαν.] "In ἤ, τῷ ἐκλονοὶ σὺ τῷ Κάδμῳ . . . . κατέκλισαν τ. . . . γέρονε δὲ Σολὶ δὲ χαλῶ ἀμάχημα. ἐπ' Ἀρχοντὶ δὲ Ἀθηνῶν Εὐκλείδῃ, μήπω γὰρ μακρῶν διερμηνύων, ποῖς βραχέσιν ἀντὶ μακρῶν ἐχρῶντο, τῷ ἑ ἀντὶ δὲ ἡ δὲ τῷ ὁ ἀντὶ δὲ ὦ. ἐγχαφον ἐν τῷ δὴμῳ μὲν δὲ δῆμοι. μὴ νοήσαντες δὲ ὅτι καὶ δὲ χαλῶ γράφω δὲ δὲ μεταθέσθαι τὸ ὁ εἰς τὸ ὦ μέγα, ἰσάεξαν τὸ νοήσαν. i. e. Scribatur Σολὶ νῦν ἐκλονοὶ κλισαν, non jam Σολὶ ἐκλονοὶ ut sit sensus, Cadmo illam progenito tuo (non, Tui illam progeniti) condidere . . . . Error verò à principio est obortus. Euclide enim Athenis Archonte, cum nondum inventæ longæ literæ fuerunt, brevibus longarum loco utebantur; i. nempe loco ἡ, Εὐ δὲ loco ὦ. Δὴμῳ igitur adjecit δὲ δῆμοι tunc scripsere: Si verò quibus non in mentem venerit vetustum illud ὁ in ὦ μέγα convertere, intellectum versùs perturbârunt. In hoc uno tamen erravit scholiastes quod vocales istas longas sub Euclide inventas crederet. Priùs enim inventæ à Simonide, sparsim deinde ab Ionibus usu celebratæ, postea à Callistrato Samio in classẽ atque ordinem redactæ, tandem sub Euclidis magistratu in publica Atheniensium monumenta sunt admiffæ. Clarè hæc & distinctè, quamvis sub diversis titulis à Suidâ tradita accepimus: In Σιμωνίδῃς nempe, προσεξεῖδεν δὲ καὶ τὰ μακρὰ γράφειν καὶ τὰ διπλά. i. e. adinvenit Simonides literas longas duplicesque; in Ἀττικισμῶς, — Ἀττικοῖς γράμμασιν Δημοσθένῃς . . . ἀντὶ δὲ παλαιῶς. Τῶ

δὲ καὶ καὶ γράφειν γράμμασιν ὅτι ποτε καὶ πρὸς Ἰωνῶν διέβηται. i. e. Demosthenes Literas Atticas quasi Antiquas dicit: illam enim ad viginti quatuor literas spectantem Grammaticam ab Ionibus seriùs inventam: In Σαμίων δὲ Δῆμῳ, — καὶ Σαμίοις διέβη προῶπις τὰ καὶ γράμμασιν ἀπὸ Καλλιστράτου, ὡς Ἀνδρῶν ἐν τριπόδι. ὅτι δ' Ἀθλωαῖς ἐπέσει χρεῖσθαι τὸ Ἰωνῶν γράμμασιν Ἀρχίνος ὁ Ἀθλωαῖς ἐπὶ ἀρχοντὶ Εὐκλείδῃ. i. e. apud primos omnium Samios viginti quatuor literæ à Callistrato sunt inventæ, ut Andron in tripode testatur. Atheniensibus verò, sub Archonte Euclide, autor fuit Archinous Athenæi filius ut Ionum Literis uterentur. Nomen hinc exortum δὲ μετ' Εὐκλείδῃ γράμμασιν, i. e. post Euclidem Grammaticæ: unaque emicuit nota temporis in inscriptionibus certissima; quâ usus olim Plutarchus monumentum quoddam vulgò Aristidis creditum, tale non esse demonstravit. χρεῖσθαι ποτὶ νεώτερον (inquit ille in Aristidis vitâ) i. e. longo tempore juniorem: ὡς ἐλέγχει γράμμασιν καὶ μετ' Εὐκλείδῃ ὅτι γράμμασιν. i. e. ut probant literæ quæ Grammaticæ sunt post Euclidem usurpari cæptæ. Ab hac tamen regulâ excipiendæ ΘΕ & ΑΤΗΕ, aut ΑΘΕ, in Thebanorum & Atheniensium nummis percussæ literæ, diu post Euclidis tempora, ob amorem & honorem vetustatis, à nobilissimis civitatibus retentæ. Quibus adde verba bene ominata ΑΓΑΘΕΙ ΤΥΧΕΙ, & ΤΕΙ ΒΟΥΛΕΙ, cum similibus. Vide Atheniensium in Delo Psephisma in Montfauconi Diario Italico. p. 43.

inquam,

INSCRIPTIO SIGEA. 9

inquam, & nominata; quia usu saltem ante Euclidem, & privatâ passim scriptione, vocalium longarum formam invaluisse constat. Euclide enim antiquior ⁽¹⁷⁾ Euripides η literæ figuram in Θησέως nomine descripsit; & Plato post illius magistratum annos haud viginti natus, geminæ istius mutationis in alphabeto factæ, idque in Cratylo sub personâ Socratis, illo jam tempore ut antiquæ meminit ⁽¹⁸⁾. *Non η antiquitus, sed ε* (inquit ille) *utebamur*. Et paulò antè, *antiquissimorum alii non ημέραν ut nunc dixere, sed ιμέραν, alii vero έμέραν*. Iterumque *εως antiquitus vocabatur εσρος: ο enim loco ω in usu fuit; at, ob ο in ω mutatum, εως nunc vocatur*. Fortunatum igitur lapidem, qui scripturam illam, plusquam bis mille abhinc annis Platoni pro antiquâ habitam, salvam adhuc, genuinam, & autographam, nostro servavit seculo; forsan & futuris servat!

IV.

HIS demum accedit & aliud antiquitatis non ignobile indicium, quòd genitivi casus, in ε nunc rectè terminati, hîc tamen per ο nudum perpetuo efferantur. Hoc nos iterum remittit ad convivium ⁽¹⁹⁾ Athenæi; in quo Achæus adducitur Poëta, poculum quoddam antiquum Διονυσο inscriptum referens. De eo autem sic conclusum à sophistis; abesse illinc elementum υ, quia ο nudum, loco ε diphthongi, omnibus olim antiquis in usu fuit. Eâdem etiam ratione ter abest idem elementum ab inscriptione

(17) Notum illud Euripidis est Commentum, quo, à Pastore Literarum imperito, ΘΗΣΕΥΣ nomen signis sic innuitur. Vid Euripidem in Fragm. & Athenæum lib. 10. cap. 20.

Τὸ δεύτερον ὃ πρῶτα μὴ γεγραμμένον
ταύτας διείργει δ' ἐν μέσῃς ἄλλῃ μία.

i.e. Iambicis Grotianis, H vocalis, sic depicta.

Loco secundo lineæ apparent duæ,
Quas limite una media dispeccit suo.

(18) Græca Platonis in Cratylo sic se habent, ε ὅ ἡ ἑχέμεθα, αἰσά ἐ πὶ παλαιόν· cuius exemplum antea attulit, οἱ μὴ δὲ χαῖν· τῶις ἡμέραν ἢ ἡμέραν ὀνόμαζαν, οἱ δ' ἡμέραν.

iterumque, εως λοιπὸν εἰς ἡμέραν ἑσρος· τί γε παλαιὸν ὀνόμαζαν. τῷ δ' οὐδ' ὁ ἀντί εἰς ἡμέραν. νῦν δ' εἰς κέκληται. Ἀλλ' ἢ εἰς ὁ ἀντί εἰς ὁ μέλας αὐγλή.

(19) Athenæi Deipnosophista Achæum Poetam citans, & de poculo agens literato habente ε Διονύσου ἢ τελευταίαν (υπαβλή) Ἀλλ' τὸ ὁ μόνος ὡς βεβηχέως ἐντελεσμένην. i. e. ultimam Dionysii Syllabam per ο solummodo quasi compendiosè sculptam, adjecto rem sic ornat commentario, ἐν τούτῳ λέπει τὸ υἱοειχέον, ἐπεὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι τῷ ὁ ἀπεχρῶντο, εἰ μόνον ἐφ' ἧς νῦν τὰ τέλη διωάμενος, αἰσά εἰ ὅτε ἢ διφθογγὸν Ἀφείμα. i. e. in his deficit elementum υ, quia antiqui omnes ο utebantur, non solum ἐὰν quâ nunc valet potestate, sed etiam cùm diphthongus significanda fuerat. Athen. lib. 11. cap. 5.

90 INSCRIPTIO SIGEA.

⁽¹⁰⁾ ΘΕΟ ΑΠΑΤΟΡΟ. quæ Cadmeis planè literis depicta, sub-
jecta est ΘΕῶ Ἀπατέρῃ, i. e. *Deæ Veneris Apaturæ* imagini, inter
reliquias urbis Phanagoriæ, non procul à Mæotide Palude. Sed
& rem ipsam, & rationem rei, & alia multa huc spectantia ⁽¹¹⁾,
Quintilianus appositè notavit. *Orthographia* (inquit ille) *consue-*
tudini servit, ideoque sæpe mutata est. Nam illa vetustissima tran-
seo tempora, quibus & pauciores literæ, nec similes his nostris earum
formæ fuerunt, & vis quoque diversa: sicut apud Græcos o Literæ;
quæ interim longæ & brevis ut apud nos; interim pro syllabâ, quam
nomine suo exprimit, posita est. Similis inter ⁽¹²⁾ ε & ει intercessit
ratio. Cùm enim quinta illa alphabeti litera nomine suo pro-
prio non aliud quam ει exprimeret, hinc factum ut ε & ει pro
se invicem & promiscuè scriberentur. Scribere scilicet ut loque-
bantur diu fuit usitatum: ideoque cùm rectiùs inscribi debuisset,
Σιγείης, μελεδαίνειν, εποείεν, pro receptâ tamen loquelâ Σιγείης, με-
λεδαίνειν, εποείεν, hic noster lapis Sigeus exhibet.

V.

Post singula hæc criteria, suis quæque ab autoribus firmata,
uno omnia intuitu contemplari libet ⁽¹³⁾ connexa ab Herode Atti-
co. Vir ille consulari dignitate, nec minùs omnigenâ eruditione
fulgens, Criticen ⁽¹⁴⁾, teste Philostrato, omni studio exercuit, &
veteribus se totum dedit. Cùm igitur desideret in suburbano

⁽¹⁰⁾ Vide Anglicanum Alberici de la Mo-
tray Itinerarium, Vol. 2. pag. 49, 50, 51. unâ
cum tabulâ huc pertinente notatâ xxvii.
11. cui lux accensa à Strabone lib. xi. ἐστὶ ἐν
τῇ Φαναγορίᾳ τὸ Ἀφροδίτης ἱερὸν ὁπλισμὸν τὸ
Ἀπατέρῃ, i. e. *Est verò in Phanagoriâ Vene-*
ris, Apaturæ dictæ, insigne templum. Hunc
locum nunc Turcæ Tartarique incolæ
Eski-sheir, i. e. *urbem veterem* appellant.

⁽¹¹⁾ Vid. Quintilianum de Instit. Orat.
lib. i. cap. 7. de Orthographiâ.

⁽¹²⁾ Vid. Excerpta Athenæi à Casaubo-
no in annotationibus adducta, ubi regula
illa Grammaticalis sic concepta traditur:
πάντες οἱ Ἀρχαῖοι τῷ εἰ ἀντὶ τῷ οἱ Σιγείῃς προσε-
χῶντες, ἀπὸ πλησίως δὲ τῷ εἰ ἀντὶ τῷ εἰ. Quo-
rum is est sensus genuinus, antiqui omnes
εἰ & οἱ, quin & simili modo εἰ & εἰ promiscuè
usurpabant, Casaub. ad Athen. lib. ii. cap. 5.

⁽¹³⁾ Eo planè fine concepta est Inscriptio
Herodiana, literis scilicet obsoletis, ex
antiquitate ultimâ petitis, quamvis contra-
rium senserit magnus Jos. Scaliger, formaf-
que istas inusitatas ad M. Antonini usque
tempora continuatas crediderit.

⁽¹⁴⁾ Ita Philostratus in Herodis Vitâ,
ποῖς δὲ καὶ τοῖς λόγων Θεαγέει τε τῷ Κνιδίῳ δὲ
Μεναντίῳ τῷ ἐν Τεργηέων (Λυκαγέῳ). i. e. *cum*
viris rei criticæ peritis Theagene Cnidio &
Munatio Trallensi est versatus. & paulò
postea, προσέκειτο μὲν πᾶσι τοῖς παλαιῶσι, i. e.
priscis omnibus incubuit. Quin & has ipsas
columnas respexisse videtur Hadrianus So-
phista, qui, referente eodem Philostrato,
Herodis Attici memoriæ laudans & exul-
tans acclamavit πάντων ἐν Φοινίκῃ γεγραμ-
μένων. i. e. *En iterum à Phœnice literæ!*

suo,

INSCRIPTIO SIGEA. II

suo, & novas, quas sacraverat columnas, curiosius inscriptas vellet; spretâ ævi sui, hoc est Antoniniani, scriptione, epigraphen puram putam *Archaicam* confinxit, singulis syllabis atque literis ad exemplar antiquitatis factam. Hanc publico literarum bono servare horti Farnesiani; à Salmasio olim singulari quodam tractatu explicatam, & à Grutero immortalī corpori, paginâ vicesimâ septimâ, insertam. Erit igitur nec inutile, nec injucundum, si postulante sic operis ratione, è penu huc illam Gruterianâ depromamus. Sic veteris scripturæ genium facillimo hoc compendio indagabimus; & unus instar omnium Herodes Ἀρχαία nos Γραμμάτια docebit.

ΟΔΕΝΙ ΘΕΜΙΤΟΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΤΡΙΟΠΙΟΥ ΗΟ ΕΣΤΙΝ
ΕΠΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΝ ΤΕΙ ΗΟΔΟΥ ΤΕΙ ΑΓΓΙΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΗΕ
ΡΟΔΟΥ ΑΓΡΟΙΣ ΟΥΔΕΝΙ ΤΟΙΣ ΚΙΝΗΣΑΝΤΙ ΜΑΡΤΥΣ ΔΑΙΜΟΝ
ΕΝ ΗΟΔΙΑ *Sic habet prima columna facies: in alterâ
verò sic scriptum legitur, ΚΑΙ ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΣ ΔΕΜΕΤΡΟΣ
ΚΑΙ ΚΟΡΕΣ ΑΝΑΘΕΜΑ ΚΑΙ ΘΕΟΝΤΟΝ ΘΕΟΝ.*

Hoc est, scriptura recentiore, ὅθεν θεμιτὸν μετακινήσαι ἐκ τῆς τρίτης ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῷ τρίτῳ, ἐν τῇ ὁδῷ τῇ Ἀππία ἐν τῷ Ἡρώδου ἀγρῷ. ἡ γὰρ λατὶον τῷ κινήσαντι. Μάρτυς Δαίμων Ἐνοδία . . . . . καὶ δίκιονες Δημήτριος καὶ Κόρης Ἀνάθημα, καὶ χθονίων θεῶν, i. e. Nemini fas dimovere è Triopio, quod est ad terium, in viâ Appiâ, in Herodis agro. Optabit enim non dimotum qui dimoverit. Testis Dea Trivia . . . . . columnæque Cereris & Proserpinæ donarium, & inferorum Deorum. Positâ jam ante oculos & nostrâ & Herodianâ Tabulâ, ac lineamentis tam similibus in utrâque se prodentibus, magisne tanti viri ingenium laudabimus, an fortunam nostram? Veram utique Herodes picturam antiquitatis dedit: Nos ipsam damus antiquitatem.

VI.

— **TRIA** interim ad has columnas obiter notanda subeunt. Horum primum; D, L, & R Literas in Græcarum classe compa-
ruisse:

12 INSCRIPTIO SIGEA.

ruisse : unde & Herodis calculo sententia Plinii confirmatur ⁽²⁵⁾, qui ex Delphicâ prius tabulâ indicaverat, veteres Græcas literas easdem fuisse pene ac Latinas. Neque dissentit ab his Tacitus, quo autore *forma literis Latinis, quæ veterrimis Græcorum.*

Secundum est Triopium, Cnidii illud & Templi & Promontorii nomen, ad villam in Viâ Appiâ transpositum; id, quod autorem indicat, quo potissimum, in hâc tam criticâ Inscriptiōe adornandâ, usus est Herodes. Theageni enim Cnidio in criticis eum operam dedisse, Philostratus memoriæ prodidit.

Tertium notatu necessarium est χ litera Palamedea, in voce χθονίων, rectangulam crucem præferens, adeoque ad summæ antiquitatis normam à Theagene & Herode picta. Marmor enim Baudelotianum, quadringentesimi & quinquagesimi ante Christum anni, eandem, ut in recentiori alphabeto, obliquè decussatam exhibet. At nostrum altiùs assurgens planè in voce πασχω primævam retinet figuram, & inventori Palamedi, & restitutori Herodi consonam. Hoc igitur si citius comparuisset, non ita ad Herodianos lapides imegissent Critici. Nunc verò, ipse ille in his studiis nobilissimus Coryphæus, Dominus B. de Montfaucon καλαχθονίων pro χθονίων incautè legens, hæc à scopo aberrantia commentatur. *Quod singularius est* (Palæograph. Gr. lib. 2. cap. 4.) *καλα compositum cruce designatur hac ratione, +θονίων pro καλαχθονίων inferorum; ubi etiam vides literam χ omitti.* Sed purè illic legitur χθονίων θεῶν, i. e. *inferorum Deorum*; ut χθόνιος Ζεὺς pro Ἄδης apud Hesychium: χθόνιαι item θεαὶ pro Cerere & Proserpinâ apud Aristophanem: & ipsa illa χ falsò omitti credita, sic olim +, ad instar crucis, inter veteres Ionicas signabatur.

(25) Plinii Nat. Hist. lib. 7. cap. 57, 58. *Gentium consensus tacitus primus omnium conspiravit, ut Ionum literis uterentur. Veteres Græcas fuisse easdem penè quæ nunc sunt Latine, indicio erit Delphica tabula antiquioris, quæ est bodie in palatio, dono Principum Minervæ dicata, in Bibliothecâ cum inscriptiōe tali, NAVSIKRAATES ISAMENO ATHENAIOS KORAI KAI ATHENAI ANETHEKE. Tali planè formâ redonanda est antiqua Delphica inscriptio: parilemque in æneâ illâ*

columnâ Romæ in Aventino positâ imaginari licet, de quâ sic in Antiq. Rom. lib. 4. cap. 26. Dionysius Halicarn. αὐτὴν διέμενεν ἡ στήλη μέχρι τῆς ἡμῶν ἡλικίας ἐν τῷ τῷ Ἀγρίμειδῳ ἱερῷ κειμένη, γεγραμμάτων ἔχουσα χαρακτῆρας Ἑλληνικῶν οἷς τὸ παλαιὸν ἡ Ἑλὰς ἔχουσα. i. e. mansit hæc columna, ad meam usque adolescentiam, Dianæ in Templo posita, eos Græcarum literarum characteras habens, quibus antiquitùs Græcia utebatur. Addendus his Tacitus in Annal. lib. 11. cap. 14.

INSCRIPTIO SIGEA. 13

VII.

SED loco nunc ultimo notabitur, quod primo forsitan lectorem in admirationem rapit, rarum istud *Βερεοφιδόν* scribendi schema, ab inflectione versuum, boum arationem imitantium, sic Græcè dictum. Ejus unicum hoc exemplum inter omnes ubique reliquias antiquitatis extat; nec nisi unum olim innotuit Pausaniæ, dignorum visu monumentorum diligentissimo exploratori. Id ⁽²⁶⁾ ille in arcâ Cypselicâ vocatâ reperit, Olympiæ tum sacratâ in Junonis templo: Quæ tamen aliquando Periandri Cypselidæ fuerat, unius è septem sapientibus; ejusdem qui, belli arbiter electus, Sigeum Atheniensibus adjudicavit. Sed & alterum rei exemplum & ipse quoque alter sapientum Solon Atheniensis præbuit. Nam eo Solon tempore, Periandri æqualis & amicus, leges suas *βερεοφιδόν* inscripsit: Leges æquitate summâ & prudentiâ admirandas; sed nec minus scripturæ schemate hinc illinc longè famigeratas. Hoc igitur tum Athenis occurrente, cum Sigeum in potestatem Atheniensium Periandro judice devenerat, & cognatis jam virorum tam illustrium monumentis passim per ora hominum volitantibus, quid mirum si Sigeorum aliquis & victori populo, & Soloni legillatori, & arbitro litis Periandro, eodem scribendi schemate placere studuit? Maximè, si in memoriam revocemus, orientalem illam ad lævum à dextris scriptionem Sigeo Æolicæ civitati familiarem certè, si non propriam, eo tempore fuisse. Quamvis enim Iones, receptis ex Phœniciâ literis, statim eas dextrorsum versas deformaverint; at Æolas hoc seriùs admisisse, tum Etrusca, quæ adduximus, monumenta, tum nummi passim Æolici, ⁽²⁷⁾ . . . ΑΤ, . . . ΛΥΑΧ, . . . ΟΡΧ, alique multi inversè scripti fidem faciunt

mutantes.

⁽²⁶⁾ Pausanias lib. 5. cap. 17. cedrinæ istius arcæ fusâ narratione meminit, quâ mater ejus Cypselum celavit, Corinthiorum postea Tyrannum & Periandri Patrem, ad necem à Bacchiadis quæsitum. Eâ in arcâ multis antiquis literis incisæ inscriptiones fuerant. Καὶ τὰ μὲν (inquit auctor) ἐς αὐτῶν ἔχει. ἡμῶν δὲ ἄλλα τὰ γεγραμμένων βερεοφιδόν καλεῖσιν Ἕλληνας τὸ δὲ ἐστὶ πρῶτον. Ἀπὸ δὲ πρῶτον δὲ ἔπινε τῆς ἐφῆμεν τὴν πρῶτον δὲ δότιον, ὡς ἐν διαύλῃ δρομῶν. i. e. Atque earum quidem literarum aliæ in rectum jacent; aliæ eo se ordine ostentant quem βε-

ρεοφιδόν appellant Græci: is verò est hujusmodi. Unius à sine versûs is qui sequitur inflexus est, ut in cursu sit diallico. Quam rem metricè, nec infelicitèr, expressam video, apud Matthiam Belium, in libello de Literatūrâ Hunnoscythiâ.

Non attollebant dextram; sed meta prioris Principium versûs posterioris erat.

⁽²⁷⁾ Vid. apud Goltzium in Tab. magnæ Græciæ 37. ΠΑΛΕΙΟΝ nummum cum Æolico digaminâ: Tab. 29 & 30. ΚΑΤ-
Ε ΔΟΝΙΑΤΑΝ:

14 INSCRIPTIO SIGEA.

ocularam. Tandem autem, testante Plinio, *gentium consensus tacitus conspiravit, ut Ionum literis uterentur*. Rarus proinde hic scribendi sinistrorsum, at rarissimus is *βασποφιδόν* exarandi modus. Uterque verò Cadmeis sic literis ornatus interiorem aperit antiquitatem. Hinc igitur Inscriptioni nostræ sua ætas asserenda. Potest esse paulò antiquior Solone; potest esse, quod magis sentio, Soloni æqualis & Periandro: at Euclide certè Archonte recentior esse non potest. Judicent igitur eruditi, & quam velint ætatem monumento tribuant: sit modò post Sigeum à Mitylenæis conditum, sed & ante illic admixtas Simonideas literas.

VIII.

HIS tam inusitatis literis, & obtinenti antiquitatis scriptioni, cognata sunt illa vocum interpuncta, quæ non in nostro solùm, sed & ⁽²²⁾ in multis per Etruriam monumentis, in utroque Attico Baudelotiano, & in Teio sequente Sherardiano, numero interdum tria, interdum duo appinguntur. Eo scilicet commento studiosè cavere Veteres, ne vox una in alteram incurrens lectionem aut turbaret aut corrumperet. Idemque mos, cum ipso unà alphabeto, ab Æolibus deductus ad Latinos, saltem puncti unius usu, ad sera usque tempora pervenit. Verùm, apud ipsos autores Græcos, res prisca & non inutilis instituti statim abiit in defuetudinem, negligentibus eam Grammaticis sequioris ævi. Notatu interim non indignum, & articulos, & præpositiones, & conjunctiones, nullo unquam puncto disjunctas à nominibus, sed, ex genio linguæ Phœniciæ & Hebrææ, pro præfixis habitas fuisse. Una etiam integra periocha, EAN ΔΕ ΤΙΠΑΣΧΩ, solitâ vocum interpunctione non distinguitur. Sed casu an consilio id factum fuerit; an puncta

ΛΟΝΙΑΤΑΝ: tab. 31. ΚΡΟΤΟΝΙΑΤΑΝ: quin & eorundem numisma apud Spanhemium Dissert. 2. literis Phœniciis exornatum. His adde nomen ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΟΣ apud Pausaniam lib. 5. cap. 25. *γὰρ ἐν μὲν δὴ τὰ λαὶὰ ἐν δεξιῶν*. i. e. ad lævum è dexterâ parte scriptum. Neque omittenda hoc in loco vetus Etrusca scriptio ab Æolicâ deducta, eâque ratione more retrogrado exarata: quam tamen ob antiquum digamma, literasque alias puras putas Æolicas, præ cæteris unice demiror in asse-

librali ΟΔΙΦΕΑΑ inscripto, quem ex museo Pembrochiano præstantissimus protulit Spanhemius, & integriorem paulo ex museo Huberti Benevolentii eruditus Auctor Justus Fontaninius. Hunc verò consule fusiùs de his agentem in antiquitatibus Hortæ Coloniae Etruscorum lib. 1. cap. 7.

⁽²²⁾ Vid. Gruterum pag. CXLII, & sepulchra Petri Sanctii Bartollii, Fig. 91, 92, &c.

primitus

INSCRIPTIO SIGEA. 15

primitus impacta injuriâ temporis exciderint, non est unde certò colligatur.

IX

At curiosius nunc venit expendendus Æolicus iste, in voce μέλε-
δα μέιν, inter vocales α & ι, hiatus. Interpunctum in eo nuper de-
pinxeramus, secundum optimum, quo usi fuimus, Doctoris Lisle a-
pographum. Sed contrarium monente Domino B. Mould, ex suis
& aliorum schedis, idem nunc duximus omittendum. Ipse interim
hiatus, Æolum omnino proprius; qui vocalium aut conjunctionem
aut collisionem omni studio vitabant. Eo fine hiatus aliquando
vacuum relinquebant: aliquando eum digamma isto suo interposito
adimplebant. Prioris exemplum dat Eustathius, doctus ille Ho-
meri enarrator, Iliad pag. 22. l. 1. οἱ Ἀιολεῖς πολλάκις ἐν τοῖς διφ-
θόγγοις ... ἀρχαῖναι μὲν διατάσσει, ut Ἀλκείδης, Ἀργεῖος. i. e. Æoles ple-
rumque in diphongis solo hiatu sunt contenti, ut Alcides, Argeus.
Posterioris exemplum à Prisciano est: *Hiatus quoque causâ sole-
bant illi interponere digamma: quod ostendunt etiam Poëtæ Æolicè
usi, Alcman, καὶ χεῖμα πῦρ τε δαφνον* & Epigrammata quæ ego (in-
quit lib. 1.) legi in Xerolopho Byzantii sic scripta: Δημοφρον, Λα-
φοφρον. Par exemplum vocis αἴτω (αὐτὸ nunc rectè scriptæ) in
lapide illo quadrato, qui Colossus olim Apollineus in Delo in-
sulâ sustentaverat. Par exemplum inquam, si sua Inscriptioni lectio
sana & incorrupta steterit. Accuratissimè eam exscripsit notâ Vir
eruditione Tournefortius, mihi hoc in loco non sine honore nomi-
nandus, ob ⁽¹⁹⁾ communicatas quàm humanissimè Inscriptiones,
cùm in peregrinatione Orientali iter per Smyrnam faceret. Sed
pace nunc dixerim Reverendi Domini Montfauconii, à quo hanc
demum Deliacam & editam & explicatam ⁽²⁰⁾ video, pars longè
potior

⁽¹⁹⁾ Vid. Tournefortium in Itinerario
orientali Epistolâ 22. hoc ipsum memo-
rantem. Ipse vero, in Epistolâ ejusdem
Itinerarii septimâ, Deliacam Inscriptio-
nem publici jam juris fecerat, non sine
hâc infulsâ laude, ob erronèam explicatio-
nem, omine non fausto datâ. Deux des
plus grands hommes de ce siècle, sans être a-
vertis d'où j'avois tiré cette Inscription, sans
se voir, sans conférer ensemble, l'ont ex-
pliquée sur le champ, & se sont si bien ren-
contrez, que je ne puis assez admirer leur

sagacité. Le P. Hardouin croit que les qua-
tre premières lettres désignent quelques noms
propres: & le P. Dom. Bernard ne doute
pas que l'inscription ne soit en caractères an-
ciens & Ioniens qui répondent aux suivans:
Το λιβο εστιν ἀνδρείας καὶ το σφιδας huic lapidi
inest statua & scabellum suivant le P. Har-
douin: in lapide sum (vel est) statua &
basis suivant le P. Dom. Bernard.

⁽²⁰⁾ Palæographiæ Græcæ lib. 2. cap. 1.
pag. 121. Hanc Deliacam inscriptionem ...
à V. Clar. de Tournefort accepimus, qui re-
gio

16 INSCRIPTIO SIGEA.

potior Inscriptionis, unâ cum vero sensûs acumine, ipsum aliud advertentem fugiebat. Cùm enim sic habeat monumentum,

ΟΛΥΤΟΜΘ ΟΑΜΜΑΝΔΡΙΝΣΚΝΙΤΟΣΦΕΛΑΣ

id tamen vulgari scribendi more sic ille mutatum & mutilatum extulit. . ἐν τῷ λίθῳ εἰμὶ ἀνδριὰς καὶ τὸ σφέλας i. e. *in lapide sum statua, & basis*: sensu planè aut nullo aut inepto. At servato Æolico digamma inter vocales α & υ, in voce ἀνδρῶ, & ο, ex more Veterum, pro cognomine sibi syllabâ admisso; sic rectiùs longè & integriùs legendum veniet, εἰ μὲν λίθῳ εἰμὶ ἀνδριὰς καὶ τὸ σφέλας i. e. *non sum ejusdem lapidis & statua & (statuæ) basis*. Verum hoc fuisse disjuncti jamdudum lapides & dejecti docent. At nihil à vero alienius, quàm quod temerè nimis visum Montfauconio, *post duas priores literas* ΟΑ, *satè conspicuè legi* ΕΝ. Quod enim Ε fuisse credidit infimâ lineâ mutilum, id clarè insipientibus verum est & perfectum Æolicum digamma F: & quod eidem Ν esse videbatur mancum aut vitiatum, id ipsum est priscum Υ, Sigeo nostro in voce ΣΙΓΕΥΕΥΣΙ non absimile, cornu uno recto, altero proclivi figuratum: de quo sic præclarè Vossius, lib. 1. de Arte Grammaticâ, cap. 30. *Nec Υ eam olim habuit figuram, quam hodie: quando nunc cornua ejus utraque recta, vel utraque equaliter inflexa pinguntur: olim verò unum erat rectum, alterum proclive, ac tamen præceps*. Verissimè interea vir ille summus pronunciavit literarum in hac Inscriptione formam priscam esse & singularem, &, quoad Α saltem, alibi tum non visam. Jure igitur huc vocari & penitiùs inspicere volebat. Nam præter Æolicum digamma F, quod vindicandum & restituendum fuerat; ipsum illud ignotum Α, quin & Ε, Θ, Ν, Σ, Υ, inusitatum omnia ductum ostendantia, Sigeo nunc demum in lapide comparuerunt.

gio jussu ac peculio Orientales regiones peragravit, multaque eruditè observata retulit. Is in Delo Insulâ ad basim statuæ humi dejectæ, ipsam literarum formam imitatus, hæc exscripsit, ab initio, ut videtur, manca: in reliquis quidpiam inest vitii. Post duas priores literas ΟΑ, satè conspicuè ita legitur ev

Θ. Forma literarum prisca & Ionica, admodumque singularis. Α sic scriptum . . . nusquam aliàs vidi. In primâ syllabâ ΕΝ, Ε, quæ litera ter occurrit, infimâ lineâ mutila est. Ν sequens videtur mancum aut vitiatum, &c.

INSCRIPTIO SIGEA. 17

X.

SED & alteram quoque animadversionem, huic priori non dissimilem, scriptio illa singularis in voce Σιγευευσι suggerit. Cùm enim ei in ε ob nomen literæ transferit, ideòque rectè satis juxta superius observata Σιγευευσι pro Σιγείευσι inscribendum fuerit; in dubium tamen non immeritò vocatur, quo jure inter ε & ευ inexpectatum se γ intruserit. Sed ex sententiâ magni Scaligeri, inter animadversa ad Eusebii Chronicon, hîc facîle reponendum, γ literam eandem ibi vim & usum cum F Æolico habere. Nam (ut inquit ille) indifferenter Æoles αως & αφως dicebant pro ηως aurora. Sic apud Priscianum καὶ χειμα πῦρ τε δάριον, quod aliter δάριον pro δῆριον hostile. Hinc ⁽¹¹⁾ Græci Τέλιαν pro Τέλιαν, & Romani pro utraque Veliam dixerunt, quòd F, & γ, & V eadem vi polleant. Et paritèr ratione Sigevum & Sigevos, ut Ἀργείος Argivus, efferendum esset, si Σίγειον & Σιγείεις, more Æolico concepta, reddi Latine oporteret. Interim non est meum refragari, si diversâ aliquis sententiâ contenderit, v̄ illud in voce Σιγευευσι (errore ex loquelâ orto) pro i literâ subditum fuisse. Subditum sic certè fuit in primâ syllabâ vocis Συκευευσι, quam Inscriptio additicia pro Σιγείευσι corruptè præfert.

XI.

Hæc igitur primariæ Inscriptionis propria. — At illa tandem additicia aliud videtur non fuisse, quàm primariæ tentata innovatio; idque ad ostentandas Simonideas literas; aut tum fortè cùm inventæ, aut tum potius cùm legitimè acceptæ fuerant. Legitima ea-

(11) Quanta sit inter digamma F & ου syllabam, nec non γ Græcam literam, & V Latinam cognatio, in nullo magis conspicitur quàm in diversâ urbis Velie Scriptione; ab origine scilicet Τέλια scribebatur, Dionysio Halicarnass. lib. 1. cap. 20. luculenter id testante: ἡ τὰ πολλὰ ἐλῶδη αὐτὸν καὶ δὲ χαῖον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Οὐλία ὀνομάζετο. συνήθες γὰρ τῷ πῶς ἀρχαίοις Ἕλλησιν, ὡς τὰ πολλὰ, προσιδέναι τὸ ὄνομα τῶν, ὅπου αὐτοὶ δὲ χαῖον ὑπὸ Φωνηέντων ἐλῶντο, καὶ συλλαβῶν, ἐν τοῖς χαῖω γενομένοις. τὸ δὲ τῷ ὡς γὰρ μὴ διττὰς εἰς μίαν ἐβλήθη δὲ τὸ δὲ τῶν τῶν πλαγίας, ὡς Τέλην καὶ Τάναξ καὶ Τόξα καὶ Τανίς, καὶ πολλὰ πιαῦτα. i. e. multa eo in loco palæstria fuere, quæ nunc ex vetusto Dialecti

modo Velia nominantur. Græcis enim priscis usitatum fuit ου syllabam characteri uno pictam vocabulis antepone quæ à vocali inciperent. Hic autem erat ut duplex Gamma, constans duabus lineis ad unam rectam obliquè applicitis. Postea verò non Οὐλία solum, sed & Τέλια ex Τέλια factum est, ut constat ex Τελήτων nummis quos Goltzius aliique protulere. Latine verò oppidum Heliæ, inquit Plinius, quæ nunc Velia, lib. 3. cap. 5. H enim aspirata Ionica F Æolicæ æquipollebat. Nota quoque Δεῦ, Δαυὶδ, &c. sic Græcè ex Hebræo verba, ut prodant γ Græci ad Hebræum vau, adeoque ad digamma γ, relationem.

F

tum

18 INSCRIPTIO SIGEA.

rum acceptio non nisi sub Archonte Euclide fuit, quadringentis ante Christum annis: Archinoo, Athenæi filio, Atheniensibus id suadente, ne à cæteris ubique Ionibus in monumentis publicis abirent. At plusquam uno prius seculo inventæ & ostensæ fuerant sub Hipparcho Pisistratide, Tyranno Atheniensi; & sub⁽¹¹⁾ Hegesistrato Hipparchi fratre, Sigei tunc temporis dominante. Nec sub his inventas tantum, sed ab iisdem in pretio & honore habitas, ex Platone facile colligimus. Eo enim autore, Hipparchus⁽¹²⁾ Tyrannus, Poëseos Homericæ restitutor, & doctis undequaque viris impensè fautor, Simonidem ad se acciverat Athenas, atque illic inter charos habuit, donis multis magnisque cumulatum. Sic igitur se habentibus Simonideis literis, aut prima illa inventio aut serior earum legitima acceptio, redintegrandæ Inscriptioni nostræ occasionem præbere poterat. Tum enim, in Atheniensis ditioris urbe, non erat incongruum tentari novæ scriptionis specimen: seu fortè sic voluerint Phanodicæ familiæ posteri, seu Sigeis potius magistratibus sic visum fuerit, ex more & consuetudine magistræ urbis. Quicquid sit, primævam illam aspiratam hinc eliminatam cernimus; Vocalem utramque longam ex mente Simonidis depictam; Æolicam Mitylenæorum dialectum in magis Atticam conversam; Συκευσι pro Σιγείευσσι erroneè & corruptè positum; posteriorem Inscriptionis partem à novatore penitus recisam; literas enormi spatio alteram ab alterâ divulsas; & alia non pauca

(11) Hegesistratum Pisistrati Atheniensis filium, Hipparchi fratrem, Sigei Tyrannidem exercuisse autor est Herodotus; quamvis Anachronismo (ut Usserius monuit) deceptus, Sigeum non nisi sub Pisistrato redactum statuit; quod Soloni potius Archonti tribuendum. Ἰππίας δ' ἀνεχώρησε ἐς Σίγειον, πρὸς εἰλε Πεισίστρατον αἰχμῇ καὶ Μήδων ἀναι. Κεφάλαιον δ' αὐτὸς κατέστησε τὸ ἐργον εἶναι πᾶσι δὲ ἐαυτὸν νόμον Ἡγησίεστρον. i. e. Hippias verò ad Sigeum iterum concessit, quod Pisistratus à Mitylenæis vi ceperat. Ejus verò potius Tyrannum illic constituit notum ipsius filium Hegesistratum. Herod. lib. 5. cap. XCIV.

(12) Hipparchus, ex omnibus Pisistrati filiis & ætate & sapientiâ primus, ἀλλὰ τε πολλὰ ἐξ αὐτοῦ σοφίας ἀπεδείξατο (inquit So-

crates apud Platonem in Hipparcho) καὶ τὰ Ὀμήρου πρῶτον ἐκόμενον ἐς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν καὶ ἀνάγκασεν αὐτὸν ἐκαστὸν Παναθηναίων ἐξ ὅσων λήψεως ἐφεξῆς αὐτὰ διέναι, ὥστε τοὺς ἐν οἷσιν αὐτοῖσι. καὶ ἐπ' Ἀνακρέοντα τὸ Τήιον πέννηκόντα, σέλας ἐκόμενον ἐς τὸ πᾶν. Σιμωνίδην δ' ὃν Κέρον καὶ αὐτὸν αἰεὶ ἔχε μεγάλους μισθοὺς καὶ δώροις ποιεῖσθαι. i. e. Multa ille Sapientiæ præclara exempla edidit; & Homeri etiam carmina primus in hanc urbem intulit, & recitatores compulit alternis illa vicibus in Panathenæorum festa percurrere; quod & iidem nunc quoque faciunt. Quinetiam Anacreonta Teium, missa ad eum quinquaginta remorum navi, accivit huc in urbem. Simonidem verò Ceum circa se semper habuit, magnis eum præmijs & muneribus inducens.

INSCRIPTIO SIGEA. 19

aut omiſſa aut immutata, quæ, conſaris inter ſe invicem Inſcriptionibus, additiçæ præ primariâ novitatem certo certiùs loquuntur.

XII.

SED hic nos locus admonet ſiſtendi iterum ante oculos priſci alphabeti Græci: ut perpenſis ejus ſingulis elementis, certiùs de his omnibus judicium & ſincerius haberi poſſit. *Vid. pag. 3.*

A igitur inæqualitate laterum notandum venit, lineam habens obliquam, à medio longiore latere ad pedem brevioris ductam. Par prope & veteribus Latinis forma, ut ex lamellâ illâ cupreâ Tiburtinâ inter Inſcriptiones Fabretti conſtat. *pagg. 27, 28.*

B illud antiquum, cum duabus ejus anſis acutiùs quàm nunc formatiſ, in noſtro quidem lapide ob vocum penuriam non occurrit.

Γ, ad inſtar *Lambda* recentioris, acutum in apice angulum effecit: neque deſunt nummi Siculi in quibus, adinſtar C Latini, rotundatum pingitur. Ubique interim C Latinum, nec minùs *Kappa* Græcum poteſtate retulit: unde, errore ex loquelâ orto, ΣΥΚΕΕΥΣΙ in additiçâ Inſcriptione pro ΣΥΚΕΛΕΥΣΙ legitur.

Δ ab initio triangulum, non tamen ut nunc iſoſceles, ſed claudum ſeu ſcalenum fuit: rotundatiſ igitur duabus lineis brevioribus, converſum eſt in D Latinum.

E litera, ut apud Latinos, nunc brevis nunc longa audiebatur. Unica ei forma, eadem quæ & ⁽⁴¹⁾ tridenti obliquato fuit: & quoniam ei ſyllabam ſuo nomine expreſſit, cum eâdem non rarò permutabatur.

Ϝ digamma Æolicum & nomine & figurâ *Gamma* geminum expreſſit, poteſtatem verò accepit à *Gamma* longè alienam. Planè enim, ut *Vau* Hebræum, nunc V Latinam (eamque aut conſonantem aut vocalem) ſonat; nunc vero ut idem *Vau* quieſcit, & hiatus inter duas vocales ſine ſono implet. Nota ejus primaria Ϝ, ſecundaria Ϛ: æquo etenim jure & hæc & illa nota, in initio & in medio vocum, ab Æolibus ſignari ſuetæ. *Vid. not. 31. & pag. ſeq.*

Z, litera Simonidea ⁽⁴²⁾ falſò à multis credita, tametiſ non compareret in Sigeo lapide, priſco tamen Græco alphabeto adſcribi poſtu-

(41) Sic ſcilicet apud Athenæum lib. 10. cap. 20. E literam in ΘΗΣΕΥΣ nomine Agathon Tragicus deſcripſit, Ἐπειδὴ τριδένος πλάγιον ἢ πρὸς ἀνέμῳ. i. e. Deinde Tri-dens erat obliquè jacens. Similiſque eodem

in loco tum Euripidis tum Theodectis deſcriptio adhibetur.

(42) Latè ſe ſparſit vulgaris error, ab ipſo etiam Montſauconio in Palæographiæ ſuæ propylæo adoptatus, de inventionè literæ

20 INSCRIPTIO SIGEA.

postulat. Apertè id testatur Aristoteles, ipso citante Plinio, lib. vii. cap. 56. Nec obstat in eodem capite corruptissima Pliniana lectio, ex multis secum invicem pugnantibus elicita ab Hermolao Barbaro, quâ Z Simonidi Melico, & Palamedi Ξ, asseritur. Hoc enim non ex alio quàm inscitia librariorum Latinorum profectum, qui Ξ loco Z, & Z contra loco Ξ, nullâ neque arte neque iudicio supposuere. Sonum edidit hæc litera nobis hodie incognitum; medium inter *Zain* Phœnicium, à quo ortum duxit, & G Latinum, cui ortum, sed serò, dedit. Vetus ejus figura Ξ, paulatim in Z deflexa est.

H in Sigæo lapide, eandem quam apud Phœnices & figuram & potestatem servans, quatuor illis vocabulis, *Hermocrates*, *Hethmon*, *Haisopos*, *Hadelphoi*, literam initialem præstat. Fuit hæc propria Ionum, qui illam in medio, æquè ac initio vocum, non aliter atque Æoles digamma suum, adhibuere. Exemplo sint prioris ΗΟΔΟΣ, ΕΗΟΔΙΑ, ΤΑΗΩΣ: posterioris ΦΟΙΝΟΣ, ΟΦΙΣ, ΔΑΦΙΟΝ, seu ΔΑΤΙΟΝ. Primitus quoque aut H, aut F, omnem P̄w initialem comitata est; ita ut F eam anteiret, at H eandem semper sequeretur. Id testatur asper ille uncinulus hodie supra P̄w initialem pictus; per quem aliquando subintelligitur F, ut *ῥίγος*, *frigus*, *ῥάγω* *frango*, *ῥάγος* (i. e. *ἐλεύθερος*) *Francus*; sæpius H, ut *ῥόμβος* *rhombus* &c.

Θ Palamedea dicta, & prisca certè, quamvis diu post Cadmeas inducta litera, non ut nunc punctum aut lineolam, sed crucem in

literæ Z; quæ cùm veriùs Palamedis fuerit, à quamplurimis tamen Simonidi tribuitur. Errori occasionem dedit depravata à Librariis Latinis tum in Hygino, tum in Plinio seniore, figura literarum. His verò, in Græcorum characterum ductu, quàm parum fidendum fuerit, indicio erit editio Pliniana, quæ prima omnium, Venetiis, operâ Joannis Spiræ, in folio peramplo prodit A. D. MCCCCLXVIII. ubi, pro inscriptione Græcâ *Ναυσικεφῆς Τισαμίδης Ἀθλωμαῖοι Κόρη καὶ Ἀθλῶν ἀνέθηκεν*, monstrosa ista Latinis concepta literis inferciuntur; *naxilipcuī canece comai coekpturæ trata una cie-zica*, l. 7. c. 58. Servat exemplar hoc Spiranum, Harduino, ut videtur, inauditum, Magnus Britannia nostræ Æsculapius, Ricardus Mead M. D. inter alia non pauca instructissimæ Bibliothecæ ornamenta. No-

tabile est Z literam in Suidæ Lexico inter Palamedeas primam numerari. Veritati interim nihil obstat quòd cætera in eodem loco mendosè admodum scribantur. Vidit hoc Salmasii nobile ingenium, & Salmasio consentiens Spanhemius in eruditissimâ dissertatione secundâ, §. 3. *Litera Ξ non inter quatuor literas, prout hodie apud Plinium legitur, à Palamede repertas; sed à Simonide veriùs, quod ei quoque tribuit Suidas, rependa est: ac verè proinde apud Plinium Z pro Ξ, ubi de inventis à Palamede literis agitur, ab illustri Salmasio emendatum: quòd de re autem nihil à postremo, erudito quamquam, Plinii editore monitum videas.* Erroris securior Plutarchus, *Παλαμίδης*, inquit, *πρότερος τέτταρα, καὶ Σιμωνίδης αὐτῆς ἄλλα πέντε προσέθηκε.* *Symposiacon IX Quæst. 3.*

circulo,

INSCRIPTIO SIGEA. 21

circulo, eamque interdum rectangulam, interdum decussatam gessit.

I & K literæ eandem ab initio formam sine ullâ, ut videtur, notabili mutatione servant.

A olim acuto ad calcem angulo, & formâ hodiernæ penè contrariâ, pingebatur. Quippe aliud non fuit quàm veterrima L Latina, qualis ea in antiquissimis ejus linguæ monumentis, Senatusconsulto nempe de ⁽¹⁶⁾ Bacchanalibus, & lamellâ cupreâ Fabretti conspicienda extat.

M & N literæ primam earum lineam longiusculam habuere, cæterasque à se invicem latiore angulo diductas.

O litera (adinstar E, nunc breve nunc longum, ut apud Latinos, sonans) quoniam *ov* syllabam suo nomine expressit, pro eâdem semper & proferebatur & scribebatur.

P nondum utroque latere æquali, at secundo breviori comparebat; apte sic B dimidiatum, ut potestate, ita & figurâ, referens.

P aliquando capite triangulari; aliquando, ut nunc, rotundo, & semicirculari fuit. Sed & virgula ipsius capiti subjecta, in antiquis nummis & lapidibus, Herodiano præcipuè & Baudelotiano, Latinum ad modum cernitur.

Σ literæ, apud antiquos, duæ olim figuræ competeabant. Harum antiquior, ⁽¹⁷⁾ cincinnum referens, in Latinum alphabetum transiit: recentior, quæ Græcorum mansit propria, ⁽¹⁸⁾ arcum Scythicum expressit. Has duas in Sigeo lapide, cincinnatam dico, & arcuatam, quanquam rudes, ut in antiquo opere, non sine voluptate contemplamur.

T & nunc & olim patibulum famosè retulit. Palus tamen erectus in ⁽¹⁹⁾ Phœniciâ & Etruscâ literâ supra transversum paulò eminebat.

T sæpe

⁽¹⁶⁾ Senatus consultum de Bacchanalibus, Latinarum, quas novi, antiquitatum pulcherrima longè & nobilissima, videatur in editione Ciceronis Gronovianâ, ex ære autographo repræsentatum, Tabulâ post præfationem tertiâ.

⁽¹⁷⁾ ⁽¹⁸⁾ Apud Athenæum, in loco superius memorato, ubi triplex ΘΗΣΕΥΣ nominis picturâ, Autoribus Euripide, Agathone, Theodecte, exhibetur, Σ arcuati sic meminit Agathon, Σενθικῶν τε ἄλλων τελετων ὡς προσεμμεγές. i. e. arcui Scythico simile Elementum tertium: cinninnati verò sic Euripides, Τελετων ὃ προσεμμεγές τις ὡς εἰληγμῶς.

i. e. Tertium capilli cinnus tanquam involutus: quin & iisdem fere verbis Theodectes, Τελετων ὃ εἰληγμῶς προσεμμεγές. i. e. Tertium capillo in cinnum retorto simile.

⁽¹⁹⁾ Quod T Phœnicium & Samaritanum crucis habuerit similitudinem, quæ in Christianorum frontibus pingitur, adeoque paulò erecto consurrexerit supra transversum paulò eminente, autoribus Origene & Hieronymo, in Palæographiâ adstruit Montfauconius: congruentibus etiam Alphabeticis Samaritanis & R. Azariæ, & Toinardi, lib. 2. cap. 1. T verò Etruscum simili modo pictum clarè exhibet Fabrettus in nummo

22 INSCRIPTIO SIGEA.

Υ sæpe ad modum V Latini; sæpe cornu uno recto, & proclivi altero surgebat. Posterius monuit Vossius ex Catalectis quidem Virgilianis. Fidemque rei autographi duo lapides, Delius & Sigeus, adstruxere. Uterque enim literam hanc bicornem levi discrepantiâ exhibet ⁽⁴⁰⁾: hic nempe à dextro latere, ille à sinistro proclivior. Nec abiecit à Sigeâ formâ singularis ille Regis Amyntæ nummus à Montfauconio in lucem datus. Similiorem tamen, eamque, more nostro Æolico, sinistrorsum versam, ⁽⁴¹⁾ Rauci Crentenses percussere.

SUPERSUNT denique Φ & Χ Palamedi adscriptæ literæ. Φ diversis temporibus diversas figuras induit, quarum quæ primæva fuerat ab hodiernâ parùm discrepavit. Χ certè ab initio quatuor ⁽⁴²⁾ rectis angulis coibat, testante id & nostro, & Herodiano lapide. Sed diu jam exolevit rectangula ejus forma, & in decussatam mutata abiit.

XIII.

PERSPECTO nunc prisca alphabeti genio, palàm est quàm facile hinc abesse poterant nova illa Simonidis inventa. Palàm etiam & Palamedeas, quæ vocantur, literas, primæ Cadmeorum classis novas & ⁽⁴³⁾ adventitias accessisse. Simonidearum nempe ζ & ω propriè non sunt literæ, sed signa quantitatis longæ. ξ itidem & ψ non aliud fuisse constat quàm ⁽⁴⁴⁾ colligationes consonantium, pari ratione ac dipthongi sunt vocalium. Par ratio & duplicis elementi Ζ, quod

VTEPE inversè scripto pag. 528. Fontaninus in TVTEDE pag. 139. quin & Gruterus pag. CXLV. & Bartolius in Etruscis, quæ edidit, sepulchris.

⁽⁴⁰⁾ Utramque Υ literæ figuram posteris Phœnicibus usitatam vide apud Bege- rum in Thef. Brand. Vol. III. pag. 72, 73.

⁽⁴¹⁾ Vid. Thesaurum Britannicum Haymianum Vol. 2. in PATKION nummo prisca literis Æolicis signato.

⁽⁴²⁾ Vide ita descriptam Χ literam ab Hippocrate de capitis vulneribus. p. m. 895.

⁽⁴³⁾ De adventitiis literis mirè confusa habet Cedrenus, pag. editionis Xylan- drinæ 103.

⁽⁴⁴⁾ Omnes ubique nōrunt sub duplicibus istis & novitiis ξ & ψ latere π & πρ: adeo ut quæ prius scripta fuerant ἀναξ & πελοπς, post Simonidem ἀναξ & πελοψ jam scribi

cœperint. At sub ξ etiam γ & χ, item sub ψ etiam β & φ, parilege comprehendi, omnibus non aequè notum. Hanc tamen sententiam, oborto de his sermone, & observatâ nominum quorundam in Baudelotiano marmore scriptione, egregiè mihi confirmavit doctissimus R. Ainsworth, amicus meus & vicinus, ob singularem eruditionem & humanitatem, inter paucos æstimandus. Quinetiam rationem rei allatis his exemplis luculenter illustravit. Ea est, inquiebat, in nominibus, quantum ad rectos & obliquos casus, nec non in verbis, quantum ad præsens & futurum tempus, analogia, ut alterum facile alterius primævam Orthographiam producat. Ex Gr. rectos nominum casus σαρξ & φλόξ; σῆξ, antiquitè fuisse σάρξ, φλόγς, σῆγς; à genitiivis σαρκός, φλογός; σῆγός, extra

INSCRIPTIO SIGEA. 23

quod consonas Σ & Δ, & vicissim Δ & Σ, connectit; quodque si non ipse Palamedes, at aliquis post Cadmum autor, alphabeto in-
tulit. His addē, quod certiores illæ Palamedeæ, ⁽⁴³⁾ Θ, Φ, Χ, à
Cadmeis Τ, Π, Κ, non nisi aspiratæ adjectione differunt: id quod
resoluta earundem scriptio in vocibus ATHENAION, ΠΗΛΟΣ,
ΚΗΡΟΝΟΣ, aperte probat. Mōtis igitur his omnibus ē genuino
Græco alphabeto, duplicibusque Q & X, unā cum ⁽⁴⁴⁾ novitio G,
juxta invictas ⁽⁴⁵⁾ Vossii rationes, ē Latino pariter abjectis, manet
in utrāque linguā idem planē ordo atque numerus, eademque fere
& figura & potestas literarum. Percelebris proinde Plinii obser-
vatio, *Veteres Græcas literas fuisse easdem penē quæ Latinae*, ex se-
quenti nostrā tabellā, æquē ac illā Delphicā, firmabitur. Constat
ea literis octodecim; ita tamen ut earum ultima non tam sit nova
litera, quam sextæ illius F, cum vocalis officio fungitur, repetitio.
Hac ratione secundum quosdam septendecim fuerunt; & secundum
alios, aspiratam in literarum numero non habentes, sexdecim tan-
tum literæ. Tot olim figuras Græca gens Ionica à Phœnicibus
acceperit; inveroque omnium situ, in meliores paulo transmuta-
vit. Servavit enim, ut videtur, rationem purē Mathematicam,
quoad recti-linearum, circularium, & angularium literarum for-
mas. Æoles vero, vaga gens, & solum mutare sueta, ad easdem

extra omnem controversiam ponitur. Præterea δψ, φλψ, καλψ, antiquitus fu-
isse δπς, φλς, καλψ, singuli ipsorum
genitivi ὀπς, φλς, καλψ, indubitatē
monstrant. Pari modo & in verbis, futura
πλέω, φέω, τέω, ante Simonidem fuisse
πλέω, φέω, τέω, arguunt præsen-
tia eorum tempora πλέω, φέω, τέω.
Futura itidem tempora ἔρω, τέω,
γέω, ante novam hanc Grammaticam
alia non fuisse quàm ἔρω, τέω, γέω,
ex præsentibus ἔρω, τέω, γέω, aperte
constat. Contrarium quidem, quantum ad
χς & φς, docuit Theodorus Beza in Alpha-
beto Græco & Hebraico A. D. MDC.
edito. Ibi enim (pag. 59.) aspiratas χς
& φς sub literis ξ & ψ contineri fidenter
pernegat. Hunc verò optime refellit ip-
sa autographa antiqua scriptio in Sponia-
nis occurrens monumentis. ΟΦΣΙΑΔΕΣ
enim exhibent quod nunc ὀφιάδης; ΑΛΕΞ-
ΣΙΜΑΧΟΣ quod nunc Ἀλεξιμαχος depingi-

mus. Vid. Montf. Pal. Gr. p. 139, 140.
& Sponii Miscell. p. 316. Elementum z
longo ante tempore ab autore diverso
prodit. Ei verò hæc propriè potestas
competit, aliquando ζΔ, aliquando ΔΣ
vice versâ colligare: id quod, ommissis a-
liis, ex Æolicâ scriptione τεσπεζα pro
τεσπεζα, δευγος pro ζυγος, necnon Σδς
& Δσδς pro Ζδς, clarè satis evincitur.
Rectè enim Theocriti Schollastes ad Idyl. i.
vers. 3. διαλύσει δι Δωριέος το Ζ εις τα ιζ αν
ην συγκαίμενον σοιγεία

⁽⁴³⁾ Plutarchi Symposiaca lib. ix. Quæst.
3. π δ φ χ ψ το Χι, το μίς ις, το δι κ δ π α
δ ανυόμεν.

⁽⁴⁴⁾ Plutarchus de Quæst. Rom. p. m.
277. π κ προς το γ συγγιναν ιχει παρ αβ-
τονη εψι δ ιχνηται το Γαμμα, κατ'αλλη δα-
ρη προεξέρχεται. Columna igitur Dulliana, A.
U. C. 494. G non habet. Habet verò sena-
tus consultum de Bacchanalibus, U. C. 566.

⁽⁴⁵⁾ Voss. de Arte Gram. l. i. c. 15, 18, 21.

quaqua-

24 INSCRIPTIO SIGEA.

quaquaversum disseminandas non infelicitè contulerunt. Tandem enim, optatissimo eventu, per diversas Græcarum gentium ad diversa Italiæ migrationes, Ionicæ quidem in Latinas, & Æolicæ in Etruscas literæ, vix ullam passæ mutationem transiere. Genuinam harum omnium cognationem oculo hîc placuit subjicere: Sic quidem, ut omiſſis secundariis, & superfluis quinque literis, primariarum præcipuè instituatur comparatio, quales è Phœniciâ in Græciam, è Græciâ in Italiam, utrumque ante Trojana tempora, sunt deductæ. Quò verò res pleniùs innotescat;

Primò ponendæ sunt Phœnicæ, hoc est, Hebraicæ antiquæ propriâ suâ formâ Hierosolymitanâ, ad fidem numismatum, expressæ. Iisque, ad ostendendum earum nomen, ordinem, ac potestatem præfigendæ sunt Hebraicæ hodiernæ, ab Esdrâ, post captivitatem Babylonicam, formis novis Assyriacis donatæ.

Secundò Græcæ, Phœnicarum filix, diverso hinc illinc statu, Ionico ad dextram, Æolico ad sinistram, sunt sistendæ.

Tertiò Latinæ sequentur & Etruscæ. Quarum Latinæ facie planè Ionicâ dextrorsum, Etruscæ verò, Phœniciis similiores & Æolicis, sinistrorsum sunt ducendæ.

XIV.

Hoc modo facilè patebit, idque in brevi ex adverso tabulâ, a-vita illa Literarum, primariarum ad primarias, secundariarum ad secundarias, quoad ordinem, figuram, atque numerum relatio: Res mire utilis, & jucunda observatu; nunc primum post Scaligerum, Bernardum, & Montfauconium, rectiùs ut videtur, indagata. Mirandum enim tot, & tales, & tantos viros, nullâ habitâ literarum quoad ætatem & potestatem ratione, secundarias cum primariis, recentiores cum antiquis, in eâdem serie permiscuisse. Primarias voco literas, quæ propriam quandam habent & distinctam in suâ serie potestatem: Secundarias, quæ quam habent potestatem, eam non nisi ab alio in eâdem serie elemento mutuatam accepere. Hâc lege è primariis Græcis exulabunt superius notatæ Ζ, Θ, Ζ, ut jam olim exularunt Ϝ, Ϟ, i. e. Epifema *San-pi* & *Koppa*. Nec minore jure à primariis Hebraicis secernentur י, ו, ו, ז, פ, ob alias in eâdem serie puriores, & simpliciores, pro secundariis meritò habendæ. Etenim dentales י, ו, ז, non nisi primariam dentalem װ diversimode sibilantem referunt. Duæque illæ ו, פ, a duabus aliis ך, ם, quoad sonum saltem, & potestatem, licet non

Primariarum Literarum Tabula, cui adjuncta est et altera Secundariarum.

Primariarum Literarum Tabula, cui adjuncta est et altera Secundariarum.

1 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

ΔΔ
 ΒΒ
 ∇∇
 ΔΔ
 ΕΕ
 ΖΖ
 *
 ΗΗ
 *
 ΙΙ
 *
 ΚΚ
 ΛΛ
 ΜΜ
 ΝΝ
 *
 ΟΟ
 ΠΠ
 *
 *
 ΡΡ
 ΣΣ
 ΤΤ
 ΥΥ

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V
 W X Y Z

*	*
*	*
*	*
*	*
*	*
*	*
𐎶	𐎵
*	*
𐎶	𐎵
*	*
*	*
*	*
*	*
*	*
*	*
𐎶	𐎵
*	*
*	*
𐎶	𐎵
*	*
*	*
*	*
*	*
*	*
*	*

* *
* *
* *
* *
* *
* *
G H
* *
* ⊕
* *
* *
* *
* *
* *
* *
I I
* *
* *
⊗
P P
* *
* *

ea, manifeste, et per hanc cadit unum, formam per se, propter expressum, ut in *Stygia*
diagramma, Latine Minerva, A V Q 1 1 B Hercules, V V T 3 A K Calor. (b)

*Litteræ Etruscæ è ponderibus duobus
inter Fabretti Inscrip. P. 528.*

Isabelle

INSCRIPTIO SIGEA. 25

non quoad scribendi usum, superflua redduntur. Has tamen omnes æquali jure repræsentarunt, in suis literarum paradigmatis, Scaliger, Bernardus, & Montfauconius. At quinque illis secun-

(*) Hujusce Tabulæ hæc est ratio; ut scilicet seriatim repræsententur puræ solummodo & primariæ orbis eruditi literæ, detractis inferius secundariis, Cadmoque non notis, aut neglectis.

Primò, Antiquæ istæ, in jugatâ Hebraicarum serie, omnes, exceptâ *Pe*, ex paucis, quæ habentur, sictis eruuntur: Hierosolymitanæ proinde rectius vocandæ, quam occasione Phœnicum in Græciam eas inferentium, Græcis Phœniciæ sint vocatæ. Earum quæ nonum nunc implet locum, vero *Kaph* nomine appellanda; non obstante quod Walton ipsi, aliisque *Koph* olim audiverit. Idque sictus iste Assyriacus, pariter alterius Hebraicæ veteris certissimus interpres, docet.

Secundò, In Græcis præcipuè spectanda est omnimodo illa, quam præ se ferunt, hinc ad Phœnicias, illinc ad Latinas similitudo. Hæc verò se plenius aperiet, ex diversis aliquot formis quæ (pag. 3.) in prisco Græco Alphabeto, literis, Α, Γ, Δ, Α, Ρ, Σ, Τ, supra infraque sunt appictæ. Α scilicet in Deliacâ Tournefortii inscriptione; Γ in nummis Siculis epigraphen *CEΛΛΑΣ* & *ΑΚΡΑΓΑΣ* apud Paratam gerentibus; Δ & Α in columnis Farnesianis; Ρ sæpe in nummis & Baudelotiano lapide; Σ in inscriptione Sigæâ additiciâ; Τ in singularibus quibusdam, Raucorum, Tyriorum, & Regis Amyntæ nummis.

Tertiò, Latinæ sequuntur & Etruscæ in eadem Tabulâ conjunctæ: Latinæ quidem, quales eas ante Simonidem, immò & ipsum ante Palamedem, (ut testis est Hyginus Bibliothecæ Palatinæ sub Augusto Cæsare præfectus) *Evandrus profugus ex Arcadiâ in Italiam transtulit, easque mater ejus Carmenta in Latinas commutavit num. XV**. In hac verò serie, tres istæ, Α, Λ, Ρ. quæ præ cæteris fortè ignotiores videbuntur, suis quæque in monumentis comparebunt. Α nempe & Λ in Lamellâ cupræâ inter Fabretti inscriptiones pagg. 27

& 28. Λ & Ρ in Scipionis Barbatî Inscriptione post alios à Fabretto editâ pag. 461. quin & Ρ non infrequenter in Gentis Publiciæ, Pomponiæ, & Posthumæ, apud Vaillantium, nummis.

Etruscæ Latinis longè essent censendæ recentiores, si fides autoribus, qui eas à Demarato Corinthio, Lucii Tarquinii Regis Romani Patre, in Etruriam adventas tradidere. Sed quoniam, præter aspiratas duas, numero sunt tantum sexdecim; Hebraicis primariis & numero, & ordine, & potestate omnino pares; firmissimo id erit argumento, Etruscas quoque literas, non aliter ac Latinas, ante Palamedis tempora in Italiam demigrasse. Harum ego numerum & figuram ex nummis passim & inscriptionibus apud Gruterum, Bartolium, Fabrettum, Fontaninum, summâ quâ potui fide & diligentia concinnavi. Sic quidem, ut secunda in hac serie literula nunc primum suo loco restituatur; idque ope vocis *Βεσπίας* Etruscæ apud Fabrettum scriptæ. Vide ejus *Inscriptiones*, pag. 696.

Memorabili demum Taciti testimonio quanquam vario quidem illo, & incerto, claudi hæc Nota postulat. *Ægyptii* (inquit ille Ann. XI. cap. 14.) *literarum semet inventores perhibent; inde Phœnicas, quia mari præpollebant, intulisse Græciæ; gloriamque adeptos tanquam repererint quæ acceperant. Quippe fama est Cadmum, classe Phœnicum veſtum, rudibus adhuc Græcorum populis artis ejus auctorem fuisse. Quidam Cecropem Atheniensem, vel Linum Thebanum, & temporibus Trojanis Palamedem Argivum memorant, sexdecim literarum formas; mox alios, ac præcipuum Simonidem cæteras reperisse. At in Italiâ Etrusci ab Corinthio Demarato, Aborigines Arcade ab Evandro didicerunt. Et forma literis Latinis, quæ veterrimis Græcorum. Sed nobis quoque pauca primum fuere: deinde additæ sunt.*

H

dariis

26 INSCRIPTIO SIGEA.

dariis ex utrâque serie retractis, emicabit statim purum putum *Natura*, atque *Orbis Alphabetum*; ope nummorum & inscriptionum è penitissimâ antiquitate erutum; octodecim potestatibus instructum; nullâ simplici deficiens, neque ullâ compositâ redundans; voci atque eloquio humano articulatè adaptatum; facile illud rerum, idemque immortale testimonium; Facta, Dicta, Cogitata præsentibus sono exprimens; absentibus picturâ servans; felix vivorum cum mortuis, mundi hujus cum altero commercium; divinum plane opus & inventum; sapientissimoque illo animi, oris, atque oculorum nostrorum formatore, Deo omnipotente, non indignum.

At heus tu, inquiet Aristarchus, quâ tu audaciâ non Simonidi tantum, sed & Esdræ, & Palamedi obstrepis? Tu, qui, Samaritanis ipsis irreligiosior, Alphabeti numerum imminuis? De Græcis itaque respondeo; alias Simonidem sub Hipparcho Athenarum tyranno, alias Palamedem, Trojani belli tempore, Cadmeorum classi inseruisse. Proinde Latina, non minus quàm Græca antiqua classis, ante Trojana tempora concinnata, locos eisdem iis vacuos ostendit. Quinque Hebraicas quod attinet, & (quia res eodém recidit) Phœnicias; hæ quidem in Alphabeto suos tunc locos habuere, cum ob illata puncta vocalia, & inductas formas Assyriacas, a Masoretis de novo describerentur Psalmi illi Alphabetici, xxxiv & cxix. At vero an Davidis, an Cadmi, an Mosis tempore habuerint, nihil est quod ausim affirmare. Immò animum in difficultate tantâ, ⁽⁴⁹⁾ multa divinantem reprimo, & periculosa me subtraho conjecturæ. Si verò tum habuerint; nemo inficias ibit, quin Phœnicem exulem, optimo usum consilio, primarias secrevisse à secundariis, & de posterioribus hisce altum si-

(49) *Animum* (inquam) *multa divinantem*. Qualia sunt; fuisse Hebræis, ab omniretrò tempore ante transmigrationem Babylonis, duas & viginti literas: in eo numero א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ cum & consonæ fuerint & vocales, pro decem habitas fuisse: verum post reditum à Babylone illata fuisse puncta, & ablatum ab iis quinque literis vocalium officium: excidisse igitur prisco Hebræorum alphabeto quinque literarum numerum: proinde, ut facer ille & antiquior

earum numerus in integrum iterum restitueretur, inductas fuisse quinque secundarias א ב ג ד ה. Quo vero melius sanciretur novum hocce, & magnum (ut appellatum fuit) Alphabetum, Masoretas illud Psalmis Alphabetici, ob id ipsum paululum mutatis, intertexuisse: quod & Simonidem postea imitatum, suis viginti quatuor literis totidem Homeri Rhapsodias signavisse.

luisse,

INSCRIPTIO SIGEA. 27

luisse, cum priores illas, tanti pretii thesaurum, in Græciam secum deportaret.

LATEAT igitur hæc in puteo profundè demersa veritas. Et tamen libet aliquid doceri a Siclis duobus Waltonianis, quorum unum Hebræo-Phœnicium, alterum-Hebræo-Assyriacum, à doctissimis ad S. Biblia prolegomenis, huc adduximus. Hi inter se invicem collati veram *Kaph* Phœniciam (quanquam Waltoni non illud advertente) detegunt; eodemque intuitu, vicariam ejus *Koph* manifestæ novitatis arguunt. Quid enim? quum κ in duabus vocibus, $\kappa\phi$ & $\kappa\psi$, Grammaticè nunc locum vendicet; utræque tamen istæ in nummo Hebræo-Assyriaco per κ scriptæ exhibentur. Erat quidem egregius tantæ novitatis usus; præsertim ad diversas ejusdem vocis significationes promptissimè signandas: unde omnis à voce κ ablata est ambiguitas, quæ prius, non nisi per *Kaph* depicta, & *monetæ pondus* significabat, & *intellectum*. Quod si largior nunc suppetet antiquæ scriptionis copia, idem & in multis aliis, quoad reliquas secundarias literas, credibile est potuisse demonstrari. Nil interim mirandum, quòd Masoretæ Hebraici tam facilè, datis novis legibus, Linguam ipsorum jam demortuam refinxerint; cum vivas & vigentes duas, Tuscanam dico & Gallicanam, noverimus mutationem tantam, ex Academiæ nuper jussu, accepisse.

XV.

SED revocat nunc calamum properantem, & nescio quâ animum dulcedine perfundit, veneranda illa origo, & successio literarum. Sexaginta scilicet ⁽⁵⁰⁾ ante tempora Trojana annis, Latinæ à Pelasgis & Arcadibus, utrisque gente Æolibus, domo patriæque profugis, ad Umbros, & Aborigines, aliosque tum Italiæ populos, sunt deductæ. Græcas, centum & quinquaginta annis ante Pelasgorum exitum, aut Cadmus, aut Cadmei certè Phœnices Græciæ tum indigenis Æolibus & Ionibus tradidère. Cadmeis eo tem-

(50) Credibile est secundum Plinium (lib. 7. cap. 56.) *Primos in Latium literas Pelasgos attulisse*; artem verò earundem perfecisse Arcadas; quorum migratio, paulò post, Pelasgiam, celeberrimâ notâ temporis à Dionysio Halicarnassensi insignitur: nempe $\epsilon\chi\eta\kappa\omicron\varsigma\omega\mu\acute{\alpha}\lambda\iota\varsigma\alpha\ \epsilon\tau\epsilon\iota\ \pi\epsilon\delta\acute{\alpha}\tau\epsilon\epsilon\sigma\epsilon\upsilon\ \tau\epsilon\tau\omega\iota\kappa\omega\upsilon$, i. e. *sexagesimo ferè ante bellum Trojanum anno, duce Evandro, filio Mercurii,*

& Nymphæ cujusdam Arcadicæ, quam Themis Græci, Carmentem Romani appellavere. Antiq. Rom. lib. 1. cap. 31. Quibus verò autoribus eadem in Græciam literæ à Phœnice transiverint, clarè traditum ab Herodoto l. 5. c. 58. & à Diod. Sic. l. 3. Hinc Literæ Ionibus $\phi\omicron\iota\nu\alpha\kappa\iota\alpha$ vocatæ, & $\iota\alpha\phi\omicron\nu\iota\zeta\alpha\iota$ legere significans; de quo postea in *Teiorum Diris*.

28 INSCRIPTIO SIGEA.

pore Phœnicibus eadem fuere literæ, quæ & Samaritis postea Israeliticis fuerunt: Samaritis ⁽¹⁾ eadem quæ & Judæis ipsorum fratribus, ad asportationem usque Babylonicam: Judæis nondum asportatis eadem quæ & Pentateucho Moysis: Pentateucho, ut fas est credere, eadem quæ lapideis Legis tabulis, Dei ipsius digito inscriptis.—Pulchra ex his conclusio, & præclara admodum, lucescit;

(1) Agitata jamdudum fuit nobilis ac erudita Quæstio; an Samaritanæ literæ, & quod eodem recidit, Phœnicæ, Græcæ, & Latinæ, eadem reipsâ fuerint cum veteribus Hebraicis. Negant longè pauciores; præeuntibus Buxtorfio & Lightfotio; at contrarium innumeri tuentur magni nominis Heroes; interque eos, post antesignanum Jos. Scaligerum, Casaubonus, Grotius, Vossius, Bochartus, Morinus, Breerwoodus, Waltonus, Huetius, Prideauxius; & qui peculiari rem tractatu expedivit, Lud. Cappellus. Novam ansam Quæstioni præbuere observati sæpe à Viris doctis nummi Hierosolymitani, Sicli nempe & Hemisicli, Hierusalem sancta Samaritanis literis inscripti: quos quidem copiâ satis magnâ, unâ cum Alphabeto Samaritano, in Appendice ad Breerwoodi pondera, Waltonus dedit. Hinc enim Samaritanas literas in usu fuisse Hierosolymis ante captivitatem Babylonicam, hodiernas verò Judaicas, formâ quadratâ & Assyriacâ, non nisi post reditum invaluisse, creditur. At veteres Rabbini, & Thalmudistæ, doctissimique Christianorum Patrum, Origines & Hieronymus, ne quidem advocatâ nummorum fide, characterum Hebraicorum mutationem pro certâ & indubitâ habuere.

Descenderat olim in hanc arenam, & Cappelli se Diatribæ opposuerat juvenis tuncadmodum Spanhemius: [Vide Waltoni introductionem p. 9.] unde factum, ut in eandem ille sententiam, quanquam summâ quâ solebat modestiâ, animique valdè dubius, in eruditissâ etiam senectute, propenderet. At consultus ab eo fortè Rev. Petr. Allixius subitanèam prorsus, & extemporaneam, ad Spanhemium dat Epistolam, quâ dubitantem animosè impellit ad con-

vellendam Scaligeri de Samaritanis Literis sententiam; idque nullis nixus argumentis, nisi quæ jam olim profligaverat Waltonus: ita ut Waltonum in tertio Proleg. à Sectione vicesimâ nonâ ad tricesimam octavam perlegisse, satis superque fuerit ad castigandam Allixii temeritatem. Labefactum quidem fuit à Spanhemio Eusebii testimonium; utpote in melioribus ejus codicibus non repertum. Stabit tamen Hieronymo immota fides, qui hæc habet, in Prologo Galeato, certam rei cognitionem, & veritatem præ se ferentia. Samaritani etiam Pentateuchum Moysi totidem literis scriptitant, figuris tantum & apicibus discrepantes. Certumque est Esdræ scribam, legisque doctorem, post captam Hierosolymam, & instaurationem templi sub Zorababel, alias literas reperisse, quibus nunc utimur; cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint . . . . & nomen Domini tetragrammaton in quibusdam Græcis voluminibus usque hodiè antiquis expressum literis invenimus. Hæc igitur, & alibi quoque plura, his consentanea, Hieronymus. Eusebii interim silentium validiore longè testimonio compensavit Montfauconius, qui, è MSS. quibusdam Hexaplis, Originem his ipsis verbis Hieronymo congruentem protulit. Tetragrammaton (inquit ille) ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἑβραϊκοῖς ἑξαγράμμοις γέγραπται. ἀλλ' ἐν τοῖς νῦν. quasi ἡ ἐβραϊκή γράμματα μὴ ἔσονται αἰχμαλωσίαν. i. e. in exemplaribus quæ accuratiora fuerint ineffabile Dei nomen scriptum est antiquis literis Hebraicis, non verò hodiernis. Aiunt enim Esdræ aliis usum fuisse post captivitatem. Vid. Palæogr. Græc. lib. 2. cap. 1. Conlatis his invicem Testimoniis certum est per antiquas literas tum Hieronymum tum

INSCRIPTIO SIGEA. 29

cescit; ab iisdem sacris fontibus literaturam fluxisse & religionem. Neque mirum quòd, ⁽¹²⁾ ignoratis olim literis, Graiæ nunc originēs ignorentur; cū electus à Deo populus, primi illi literarum & custodes & magistri, mundi ipsius initia, perpetuamque exinde historiam, mansuris vocum figuris consignaverint.

XVI.

A MATRE igitur Hebræâ venerē literæ, ad agnatas, etiam & non agnatas linguas, per universum ferè orbem, derivatæ. Mos interim scribendi hinc & illinc ⁽¹³⁾ diversus fuit; ad lævum alter, Asiaticis & Ægyptiis; alter ad dextrum, Europæis usitatus. Noster ex utroque mixtus, quo primū tempore, quāve ex causâ aut autore prodiit, nullâ certâ traditione noscitur. Waltonus, certè (*in supplemento ad Prolegomena*) de siclorum agens formis & inscriptionibus, nummum unum atque alterum observavit, ita literis Hebraicis in-

tum Origenem intellexisse Samaritanas. Certum etiam, tertio jam quartoque seculo Christiano, Sacrosanctum Dei nomen, his ipsis literis descriptum, in accuratis quibusdam Græcis voluminibus extitisse. Non potest igitur non in nihilum abire inanis ista Rabbiorum recentiorum Hypothesis, quā duplicem apud Judæos characterem, sacrum nempe & profanum, atque illum quidem Assyriacum, hunc verò Samaritanum confinxerē. Profanum enim characterem quis sanus dixerit, quo Dei nomen ineffabile depictum est à Judæis Hellenistis; & qui in Græca etiam exemplaria eo fine est receptus, ut antiquam illam formam, *Tetragrammati*, primigeniam, & Mosaicam testaretur? Vide Bernardi notas ad Josephum pag. 188. Characterē Biblico Samaritico hodie etiam utuntur Gentis ejus reliquæ; eoque Cairi olim ad Scaligerum, Sichemi nuper ad Huntingdonum, ad Marshallum, & Ludolfum epistolas dedere.

⁽¹²⁾ Eupolemus, citante Clem. Alexand. Strom lib. 1. τὴν Μωσὴ φησὶ γραμματικὴν πρῶτον τοῖς Ἰσραήλ τοις παραδόναι, καὶ παρ' Ἰσραήλ τοις Φοινίκας παραλαβεῖν, "Ελλήνας δὲ παρὰ Φοινίκων. i. e. Mosē, dicit, Grammaticam primum Judæis tradidisse; & à Judæis Phœnicas accepisse, Græcos verò à Phœnicibus. Unde Josephus

contra Appionem lib. 1. §. 2. ὅψι δὲ καὶ μάλιστα ἔγνωσαν φύσιν γραμμάτων i. e. Sero ac vix novēre Græci naturam literarum. Certissimè. Quippe non vox iis ulla fuerat quæ scribere; non ulla quæ legere significaret. Nam, ut superius annotavimus, rem novam, statim atque appulit è Phœnice, per φοινικίον, rei usum per ἐκφοινίζειν, designabant. Postea ab iis γράφειν & ἀναγνῶσθαι ad scribendi & legendi sensum sunt translata. Quorum γράφειν propriè & primitivè erat *Sculpere*, i. e. verbo ad nos Anglos derivato, *to grave*; ἀναγνῶσθαι autem *recognoscere*, à γινῶ, anglicè *know*. Γράμματα verò, quæ demum literæ significari cœptæ, vox est recentior Homero. Eustath ad Iliad. p. 490.

⁽¹³⁾ Γράμματα γράφουσιν καὶ λογίζονται ἡ Φοῖνιξ, "Ελλήνες μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ὁπλὴ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Ἀγύπτιοι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν. Herodot. 11. 36. Literas scribunt, & calculis computant Græci, dextrorsum à sinistra manum ferentes; Ægyptii verò à dextrâ ad sinistram. Nec pigebit his superaddere veterem Indorum morem, qui, referente Diod. Sic. lib. 2. γράφουσιν τὰς εἴχας, ἐκ εἰς τὸ πλάγιον ἐκείνοισις ὡς ἡμεῖς, ἀλλ' ἀναθεὶν κάτω καταγράφουσιν εἰς δεξιὴν. i. e. scribunt versiculos, non obliquè illos pro more nostro extendentes, sed à supernâ parte deorsum rectâ describentes.

30 INSCRIPTIO SIGEA.

scriptos, ut in anticâ quidem parte à dextrâ ad sinistram, at in posticâ à sinistrâ ad dextram progredierentur. Atque hinc ansa aliqua Nauclero aliisque fortassis data; secundum quos Hebræi *βασσο-Φηδδν* progressi usque ad tempora Esdræ: *Eum primum instituisse, ut à dextrâ sinistrorsum scriberetur.* Sic scilicet eorum sententiam retulit, qui tamen eidem non cessit, Vossius. Nec immeritò. Nam quo tum, cedò, instituyente, & Phœnices posterius, & Samaritarum reliquæ sic scripsere, quibus nihil commune cum Esdrâ, præter odium, intercessit? Rectius longè & verisimilius opinari licet, allatis ex Asiâ in Europam literis, Iones ab inconcinno illo sinistrorsum scribendi genere omnino abhorruisse; quod tamen indigenæ in Græciâ Æoles, iidemque in Latio alienigenæ, patienter aliquamdiu pertulêre. Hinc orta videtur nostra, ex Ionici Æolicæque mixta, ideoque & molesta scriptio. Quid enim inter scribendum est molestius, quàm manum continuis vicibus *βασσοΦηδδν* circumagi, ⁽⁵⁴⁾ diversosque eidem literæ aspectus, nunc hunc, nunc illum, dari? Fuere nihilominus qui alternatam hancce flexionem, utcunque molestam & inconcinnam, rarò quidem, idque novitatis causâ, aut affectationis, non ex usu communi, adhibuerint. Hoc igitur, & alia multa involutè scribendi schemata, mysticam quandam religionem præ se ferentia, Periandri arcam circuibant. Solon etiam, qui obscurum aliquid & abstrusum in suis legibus, Plutarcho teste, adamavit, non aliâ videtur ratione scriptionem adeò intricatam, difficilemque lectu, prætulisse. Nihilominus ab his exemplis manare mos insolitus, & singularia pauca monumenta occupare potuit; Sigei præcipuè, ubi mirum in modum increbrescebat Periandri & Solonis fama; mixtimque habitabant cives, Attici simul & Æolici, hi quidem sinistrorsum, illi verò dextrorsum exarare fuerint.

XVII.

Sic se demum habeat critica ista commentatio ad elementa monumenti spectans. Superest nunc ipsa dictio, & materia Inscriptio-

(54) *Diversos* (inquam) *eidem literæ aspectus*; Quales sunt D & Α, E & Η, difficilis non minus, quàm deformis in scribendo nævus. Is igitur studiosè videtur evitatus à posteris literarum π, Η, Θ, Σ, Φ, Χ, Ψ, Ω, repertoribus. Planè enim has om-

nes literas de industriâ sic formârunt, ut (quod paucis admodum acciderat in Cadmeâ classe) statum suum servant immutatum, seu scriptio fortè ad dextram, sive ad sinistram ferat.

tionis,

INSCRIPTIO SIGEA. 31

tionis, pro quatuor ejus periodis, in quatuor ultimis hujus opusculi sectionibus illustranda: Si tamen totam prius Inscriptionem, ut intra metri spacia coercitam, paulisper secum expendet æquus & curiosus Lector. Veterrima certè quæ occurrunt apud Herodotum, Thucydidem, & Pausaniam saxi incisa epigrammata, omnia ferè metro concipiuntur. Unde & nomen *Epigrammati*, breviculo Poemati generi, remansit. Nostrum, fatemur, numeris lege solutis fertur: Non est tamen cur non & Antispasticis Dime- tris accenseatur, quæ pedibus dissyllabis composita, & nonnun- quàm semipedem, nonnunquam tribrachum admittentia, impura Glyconia Anacreontica vocari possint.

Φανοδίκης | εἰμι | τ' ἑρμο-
κράτης | τῷ Προκονησίῳ.
Καὶ γὰρ κρατῆρα | καπιτῶλον
καὶ ἡθ' | μὲν ἐς | περὶ λαγείον
δωκα | μνημα | Σιγείευσσι.
Εἰαν | δὲ τι | πάσχω | μελε-
δαί | γεν * ε | ὦ Σιγείεις.
Καὶ μ' ἐποίησεν Ἀίσωπος
καὶ ἀδελφοί.

Sciendum interea veteres illos lapidum atque codicum exarato- res, rarò aut nunquam pro ratione pedum, sed pro fortuità ta- bellæ latitudine conclusisse versus. Hinc in quibusdam metris rite ordinandis tanta oborta est difficultas, comicis præcipuè & id ge- nus humili sermone scriptis. Hæc enim tam multiplici varietate temporum, pedum quoque & semipedum tam incerto numero la- borantia, diversimodè pro tenore musico, adeoque & pro lectoris libitu, secari & feriri possunt. Sed subit nunc primæ istius Periodi, & dictio, & materia expendenda.

XVIII.

ΦΑΝΟΔΙΚΟ: ΕΙΜΙ: ΤΟ ΗΕΡΜΟ | Φανοδίκης εἰμι τῷ ἑρμο-
ΚΡΑΤΟΣ: ΤΟ ΠΡΟΚΟΝΗΣΙΟ: | κράτης τῷ Προκονησίῳ.

Phanodici sum Filii Hermocratis Proconesii.

Hæc congruenter satis & novator Inscriptionis extulit: ΦΑΝΟΔΙΚΟ ΕΜΙ ΤΟΡΜΟΚΡΑΤΕΟΣ ΤΟ ΠΡΟΚΟΝΝΗΣΙΟ. Ἐμὶ enim pro εἰμι, primò ex loquelâ ortum, postea etiam in scriptionem satis rectam & probatam abiit. Idem & de ἑρμοκράτους pro ἑρμοκράτος dicendum

32 INSCRIPTIO SIGEA.

dicendum erit; necnon de ν litera in Προκοννησιο geminata: quod ultimum & ipse obiter ^(ss) Strabo ut communiter receptum notat. Nemo insuper miretur, si maneat σ longa, non ε syllaba, inscripta; quia is quidem usus duo aut tria deinceps secula pervasit. Unde ΤΟΣ ΝΟΜΟΣ in-Cretensi apud Oxonienses Marmore: ΤΟΣ ΝΟΜΟΣ quoque & ΤΟΣ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑΣ in Epiictetæ apud Grut. Testamento. Atque hinc data Latinis terminatio hodie in casu quarto plurali immutata manet.

Phanodicum quod attinet; id nominis (ut crediderim) raro alibi observatum. Peroportunè tamen occurrit apud ^(ss) Scholiastem Apollonii Phanodicus Historicus, Deliacorum auctor: Idemque, ut videtur, à Laertio semel atque iterum laudatus, tanquam de Tripode, Sapientis dicto, deque Thalete & Biante scriptor. Noster verò his æqualis ex patre Hermocrate, & patriâ Proconneso insulâ oriundus, ob sua in Sigeos beneficia, videtur in eorum Prytaneo statux honorem meritis. Constans enim & solenne per omnes ubique Græciæ civitates fuit, suo quemque ornari Prytaneo; hoc est, æde & penetrali Vestæ; ubi, præter æternum ignem in sacrario foveri solitum, simulachra Deorum popularium, heroum etiam, & virorum illustrium, cum titulis sacrata locabantur. Hunc in Sigeâ urbe Phanodico honorem obtigisse, argumento est insignis lapis, donaria ab eo in Prytaneum collata recitans. Quippe imagini, ut par est credere, subjectus fuit; quæ, inter alias, Hermarum more, dedicata, personam loquentis induit, & Phanodici se esse profitetur. Amabant enim hujusmodi Prosopopœias veterrima per Græciam opera; suosque sæpe spectatores non inve-

^(ss) Strab. Geogr. lib. 13. Καλὸν Ἐκατοννήσιοι συνθέτως ὡς Πελοπόννησος, καὶ ἔστι τι ὡς Ν γεγέμεναι πλεονάζοντι ἐν τοῖς ποιητοῖς. ὡς Μυόννησος, καὶ Προκόννησος λέγεται, καὶ Ἀλόννησος. Hecatonnesii compositè vocantur, ut Peloponnesus; ob literam N consuetudine quadam in talibus abundantem: quomodo & Myonnesus dicitur, & Proconnesus, & Halonnesus.

^(ss) Vid. Apollonii Scholiastem ad lib. 1. vers. 419. ὅτι τῆς Ὀρίθυϊας Φανόδικος ἐν τοῖς Δηλιακοῖς ἱστέηκεν. Et prius ad vers. 211. Φανόδικος ἐν αἰ Δηλιακῶν. Laertius in Thaletis vitâ, Historicorum enumerans sententias de invento Sapientis Tripode (quippe ΣΟΦΟΙ, i. e. ΣΟΦῶ inscripto) hæc ha-

bet de Phanodico: Φανόδικος ὃ ἐστὶ τὸ Ἀθηναίων θάλασσαν διρεθλῦσαι, καὶ ἀνενεχθῆναι εἰς ἄστυ, γυρομένης ἐκκλησίας, βίαντι περιφθλῦσαι. i. e. Autor est Phanodicus inventum fuisse tripodem prope mare Atheniensium, & postquam in urbem inferretur, habitâ concione, Bianti fuisse missum. Iterum verò in Biante, Φανόδικος ὃ πόρεας αἰχμαλώτους ἀνέλαμνον Μεσσηνίας, θρέψαι τε ὡς θυγατέρας, καὶ προίκας θηδεύσαι, καὶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἀποστεῖλαι τοὺς πατερίων αὐτῶν. i. e. Biantem tradit Phanodicus puellas quasdam captivas Messenias redemisse, redemptasque habuisse loco filiarum, datisque dotibus, domum ad earum patres remisisse.

INSCRIPTIO SIGEA. 33

nustè alloquebantur. Sic Tripos ille antiquissimus ⁽⁶⁶⁾ Cadmeis literis inscriptus, & Thebis Apollini sacratus;

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν ἑὼν ἐκ Τηλεβοάων. *Herod. lib. 5. c. 58.*

Sic & statua in vetusto illo Epigrammate Homeri credito;

Ἀγγελέω παρῖσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται. *Id in Hom. vitâ.*
Enarrabo Midam cunctis hic esse sepultum.

Sic denique apud Pausaniam, CEnomai in Elide columna; quæ, phrasi nostræ quàm simillimâ, i. e. καὶ ἐγώ, hæc orditur,

Καὶ γὰρ ἐγὼ κείνων εἰμ', ὧ ξένε, λείψανον οἰκων. *Lib. 5. c. 20.*
Hospes, Ego illarum pars sum servata domorum.

Hæc omnia ex ultimâ penitus antiquitate, diu ante Sigeum lapidem, repetita sunt exempla. Sed ad ea usque tempora durâsse eundem usum, testis insignis Plato; qui in *Hipparcho*, de cippis ejus Mercurialibus hoc disertè memorat: ἐπιγέγραπται λέγων ὁ Ερμῆς ὅτι ἐν μέσῳ τῆς ἄστεος καὶ τῆς δῆμος ἔστηκεν, i. e. *inscripta est statua Mercurialis, edisserens quoddam in media urbe populoque steterit.* Cui quidem addi poterit incisum antiquis Atticis Literis Epigramma in Cornucopiâ à Miltiade primo dedicatâ. *Pausan. lib. 6. cap. 8.*

Ζηνὶ μ' ἄγαλμ' ἀνέθηκαν — *Me statuam posuere Jovi &c.*

XIX.

ΚΑΩ: ΚΡΑΤΕΡΑ: ΚΑΪΣΤΑΤΟΝ: | κατὰ κρατῆρα, καπίστατον,
ΚΑΙΗΘΟΜΟΝ: ΕΣΠΥΤΑΝΕΙΟΝ: | καὶ ἡθμόν ἐς πρυτανεῖον,
⁽⁵⁷⁾ ΚΑΩΚΑ: ΜΝΕΜΑ: ΣΙΓΕΥΕΥΣΙ: | δῶκα μνήμα Σιγείευσιν.

i. e. *Et Ego Craterem, & Crateris basin, & colum ad Prytaneum, memoriæ ergo dedi Sigeis.*

Quadrarent hæc longè meliùs si auctori fortè Inscriptionis sic eam

⁽⁵⁶⁾ Ἴδον δ' αὖτ' ἐκ Κадμήια γεγυμναῖα ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Ἀπόλλωνος & Ἰσμενίῳ ἐν Θήβῃσι τῆσι Βοιωτῶν δὲ τῶν τελεποσίων τῶν ἐγκυκλοαμυθῶν, τὰ πολλὰ ὅμοια ἔσθ' ἰωνικοῖσι. ὁ μὲν δὲ εἰς τὰς τελεποσίων δὲ γέγραμματα ἔχει

ΑΜΠΗΤΡΥΟΝ: ΜΑΝΗΘΗΚΕΝ: ΕΟΝ: ΕΚ
ΤΕΛΕΒΟΑΟΝ.

i. e. *Quin & ipse vidi apud Thebas Beotias in templo Apollinis Ismenii Cadmeas literas*

in tripodibus quibusdam incisas, ut plurimum similes Ionicis: unus verò tripodum hanc habet inscriptionem:

Me dedit Amphitryo, gente ortus Teleboarum.

⁽⁵⁷⁾ Aut κ istud in ΚΑΩΚΑ otiosum est, aut erroneè pro Ε positum. Sic eodem manûs errore inter marmora Oxoniensia in decreto Smyræorum, versu 103, ΤΡΚΙΣ pro ΤΡΕΙΣ.

K

ordi-

34 INSCRIPTIO SIGEA.

ordiri placuisset, Φανόδικός εἰμι, &c. Nunc verò ambiguitatem & difficultatem non levem patitur: dum, more prorsus Æsopico, utramque statua personam, & loquentis & donantis, induit. Hoc ipsum, novatori Inscriptionis duriusculum & abnorme visum, in causâ fuit, cur, eliminatâ voce καὶ γὰρ, pro primâ personâ tertiam, hoc est, ἔδωκεν pro ἔδωκα, hunc ad modum reposuerit: ΚΡΗΤΗΡΑ ΔΕ: ΚΑΙ ΤΡΟ-ΚΡΗΤΗΡΙΟΝ: ΚΑΙ ΗΘΟΜΟΝ: ΕΣ ΠΡΥΤΑΝΗΙΟΝ ΕΔΩΚΕΝ: ΣΥΚΚΕΥΣΙΝ. In quibus etiam κρητήρα pro κρητῆρα, ὑποκρητήριον pro ἐπιστάλον, πρυτανήιον pro πρυτανεῖον, omnia magis Atticè aut Ionicè dicuntur. Sed his omiſſis, donaria nunc recenseamus, monumenti loco à Phanodico Sigei in Prytaneum posita: κρητήρα nempe, καὶ ἐπίσταλον, καὶ ἡθμόν. Hæc quò meliùs intelligantur, sciendum est Græca illa Prytanea non igni solummodo Vestali, & collocationi statuarum, Prytanum itidem concilio, & concioni ⁽¹⁾ populi sæpiuscule congregandæ destinata fuisse; sed & epula publicè præbendo, si legatis fortè exteris, aut senatoribus urbis, aut viris illustribus, sic ex decreto meritis, is honos habendus esset. Hos in usus, suis semper cœnationibus, ornatis quidem & peramplis, ἐστιαῖρια Græcè dictis, Prytanea instructa novimus. Cœnationibus istis suæ numerosæ mensæ, mensisque singulis suis integer apparatus, præcipuè potioris fuit. Neque defuere inter principes & illustres viros, qui mensam unam atque alteram, oblati ultrò muneribus instruerent. Sic Perseus rex ille Macedonicus (quod Livii ipsius verbis testatum velim, lib. 41. c. 20.) *Cyzici in Prytaneum, id est penetrale urbis, ubi publicè, quibus is honos datus est, vescuntur, vasa aurea mensæ unius posuit.* Tarfenius item Rheginus similibus in Prytaneo donariis municipes suos demeruit, secundum Inscriptionem Gruterianam pag. CLXXIV. 7.

TI. TARFENIV S. TI. F. SABINVS. AED. POT
II. TESTAMENTO. LEGAV+. MVNICIPIB
RHEGINIS. IVLI. IN. PRYTANEO. STATVAM
AEREAM. MERCVRI. TRVLLAM. ARGENTEAM
ANAGLYPTAM. P. II. LARES. ARGEN
TEOS. SEPTEM. P. II. L. PELBEM
AEREAM. CORINTHEAM. ITEM. IN. TEMPLO

(1) Concioni populi, unde, & teste Herodoto in Polymniâ cap. 197. Ἀθήτων καὶ ἑσπερίων τῶν Περσῶν οἱ Ἀχαιοί. i. e. Achæi linguâ suâ Prytaneum vocant Ἀθήτων.

INSCRIPTIO SIGEA. 35

APOLLINIS. MAIORIS. PVGILLARES
MEMBRANACIOS. OPERCVLIS. EBOREIS
PIXIDEM. EBOREAM. TABVLAS. PICTASXVIII.
HEREDES. EIVS. PONENDA
CVRAVERVNT

Pari igitur pro re suâ magnificentiâ & Phanodicus noster Sigei ad Prytaneum (seu in *Prytaneum*, ut Livio transferre placuit) vasa hæc potoria dedicavit: *κρατήρα* dico, & *ἐπίσκιον*, & *ἡθμόν*.

1. *Κρατήρ*, vas potorium, ad vina liberè miscenda, fundenda, ebibenda factum, cum nullam Latinam vocem sibi propriè respondentem habeat, ideo *crater* etiam à Latinis, nonnunquam & *cratera* appellatur. Is sæpissimè auro, gemmis, & cælaturâ pretiosus, non sine pompâ & coronamento, in symposiis proponi solitus: unde phrasis illa HomERICA *κρατήρα σῆσαι*, aut *καθίσταναι*, quod & Latinè *craterem statuere*, à Virgilio dictum.

2. Hunc in usum parabatur & *ἐπίσκιον*, quod non nisi per periphrasin Latinè dicitur; sed ad verbum Anglicè, *a Stand*. Fulcrum enim fuit, sive sustentaculum, crateri sic in mensâ sistendo adaptatum. Id clarè innuit Inscriptio additicia, *ὑποκρητήριον* pro *ἐπίσκιον* substituens: credo scilicet, quia vox primaria aut non satis recepta usu, aut vetustate abolita videbatur. Hactenus certè in Lexica non irrepsit; nisi quodd simile quiddam habeant in vocabulo *ἐπίστημα* pro *στήλη*, hoc est *columna*, posito. Postea verò hujusmodi sustentacula *bases* vocari cœpta: unde & nos ita *ἐπίστατον* reddidimus, tum Juris Romani, tum antiquæ Latinæ Inscriptionis autoritate fulti. In Jure scilicet Romano sic loqui amant: *Cui Corinthia vasa legata essent, & bases quoque eorum vasorum collocandorum causâ paratas deberi, Trebatius respondit.* L. hæres meus D. de Legat. 3. Sed & nostro penè par donarium, crateram scilicet cum basi suâ, Inscriptio Gruteriana recitat: pag. XLVIII.

SANCTISSIMO HERCVLI
INVICTO

CORPOR. CVSTODIARIOR.
L. CVRTIVS. ABASCANTVS. CVM
CVRTIO. GAVDENTE. FIL.
IMM. A. III

CRATERAM. ARGYROCORINTHAM

CVM.

36 INSCRIPTIO SIGEA.

CVM. BASI. SVA. ET. HYPOBASI
MARMOREA
SVA. PECVNIA. DONVM
DEDERVNT.
DEDICAT. VIII. K. IVN.
SER. SCIPIONE, ORFITO, Q. NONIO, FRISCO. COS.

Cui affine aliquid pag. xvi. 12. idem corpus Gruterianum exhibet.

EX IUSSU. I. O. M. D.
L. TETTIUS. HERMES
CUM. CONIUGE. SUA ET FILI S
ET OMNIBUS. SUIS
CANTHARUM. CUM
* VASE. SVA POSUERUNT. * i. e. BASE

3. Restat adhuc ἡθμός, fundo vas subtiliter & creberrimè perforato; colum Latinè dictum; tertia illa, & legitima, supellectilis potoriæ pars. Sic enim ad quæstionem Juris responsum à Pomponio: *In argento potorio esse, non id duntaxat, in quo bibi possit; sed etiam quod ad præparationem bibendi comparatum est; ut colum . . . . & urceoli.* L. in argento D. de auro & argento Legat. Stato igitur supra basin crateri & suum etiam superimpositum infistebat colum; talique modo inter se juncta & aptata in nundinis venalia prostitère. Testatur id Julius Pollux, lib. 10. c. 24. ubi ἡθμὲ μαγειρικῆ, i. e. coli coquinarii mentione priùs factâ, subdit statim, ἐν μὲν τοῖς δημοπρατοῖς καὶ ἡθμός τις ἐπὶ κρατῆρος πέπεσται ὅς ἴσως τοῖς περὶ τὸν οἶνον μᾶλλον προσήκει. i. e. *Quinetiam in tabulis auctionariis aliud quoddam colum, crateri superimpositum, venale est repperitum: quod quidem ad rem vinariam veriùs fortasse pertinet.* Usus ejus, frigidam ex nive redditam, ipsum etiam vinum, & aromata immixta vino, sine fæce, sine sorde, in craterem ⁽⁹⁹⁾ puriùs transmittere. Quamvis enim plebeia mensæ sacco ad id linteo uterentur; at pretiosa nobiliorum vina, non sine colo divite, aureo fortè aut argenteo, restinguebantur. Hinc, apud Martialem in Apophoretis, coli ista nivarii cum sacco nivario comparatio.

(99) Pherecrates apud Athenæum lib. 11. cap. 8. ἀπόριζε τὴν κύλικα, δώσαν πρὶν ἰκχύτα, ἐπὶ τοῖς πὸν ἡθμόν. i. e. Bibere daturus, Pocillator, ablue calicem, imponens colum.

Colum

INSCRIPTIO SIGEA. 37

Colum Nivarium. CIII.

Setinos moneo nostrâ nive frange trientes:

Pauperiore mero tingere lina potes.

Saccus Nivarius. CIV.

Attenuare nives nôrunt & lintea nostrâ:

Frigidior colo non salit unda tuo.

Utrumque scilicet ostentat utilitatem suam: Nec immeritò; cùm, pari utriusque beneficio, sordidum omne secerneretur; κώνωπες præcipuè, *culicum* infestum genus, quod è ⁽⁶⁰⁾ fæce vini oriundum nativa ubique dolia, & crateras mirè appetebat. Hunc percolandi morem in proverbio notabis Evangelico (Mat. xxiii. 24.) Τὸν κώνωπα διυλίζοντες, τὴν δὲ κάμηλον καὶ ἀπίνοντες. Ibi enim Hesychius διυλίζοντες rectè reddidit διηθμεύοντες, διηθέντες. Latina pariter versio *excolantes culicem*: & simili certè modo Anglicana reddere debuisset, *which strain out a Gnat*, &c. Nunc verò maximè mirandum, phrasi planè alienâ sacram hanc pericopam occupari; legique passim à popularibus, *which strain at a Gnat*: unde conceptus non verus, ab Hagiographo longè alijs ac diversus, audientium animis ingeneratur.

Vasa hæc potoria, solennem alicujus mensæ in Prytæneo apparatus, Phanodicus suâ pecuniâ sacrata voluit: ut essent nempe μνήμα Σιγείῃσι, hoc est, *sui apud Sigeos monumentum*. Σιγείῃσι enim Dativus est pluralis à recto singulari Σιγείῃς formatus; de quo sic Stephanus *de Urbibus*, Σίγειον πόλις Τρωάδος, ὁ πολίτης Σιγείῃς. Plenam autem & peculiarem vocis Μνήμα in hujusmodi statuis significationem, more suo, hoc est optimo, Maro Poeta extulit; *Quique sui memores alios fecere merendo*. *Æn.* 6. 664.

XX.

EAN ΔΕ ΤΙ ΠΑΣΧΟ: ΜΕΛΕ- | εὼν δὲ τι πάσχω μελε-

ΔΑ ΙΝΕΝ: *ΕΟ ΣΙΓΕΙΕΣ: | δα...ινεν *εω Σιγείῃς.

i. e. *Si verò quid patiar, curare me jubebo Sigeos.*

aliter ————— *curare me oportet, O Sigei.*

Lectorem hîc destituit Inscriptio additicia. At in primariâ ulterius procedit statua; personâ in se receptâ, novâ sanè, & mirum

⁽⁶⁰⁾ Aristot. Hist. Animal. lib 5: cap. 19. οὗ δὲ κώνωπος ἐκ σκωλήμων, οὗ γίνονται καὶ τὰ μέλας miculis qui ex aceti fæce oriuntur.

38 INSCRIPTIO SIGEA.

in modum singulari; ægrotantis scilicet, atque medico egentis. Is namque conceptus & vocis πάσχω, & μελεδαίνειν, non obscure subest. “Ego verò, si quid patiar (persona inquit marmorea) si aliquo me fortè incommodo laborare, ut frangi, aut imminui, aut loco dimoveri accidat; accerso mihi medicos, Sigeos amicos meos; hos me curare, & reficere; ab his mihi medecine iam adhiberi, jubeo”. Jubebo tamen, in priorè hujus opusculi editione, tanquam in futuro reddidi; quia, collatis tribus apographis, levis iste in lapide defectus vestigia vocis ἐρέω (i. e. ἐρῶ, λέξω, aut ἀπαγγελλῶ) non obscura retegebat. Sunt equidem quibus⁽⁶¹⁾ nihil defecisse visum, sed pro integro oportere legi, μελεδαίνειν ἐὼ Σιγείῃς. i. e. Sigeis ut id curent permitto, sino, commendo. Me vero à diligentissimo B. Mould posterius acceptæ schedæ tantum non impulere, ut, quod prius, in appendiculâ, conjectaveram, nunc certius reponendum putem, ΜΕΛΕΔΑ ΙΝΕΝ ΔΕ Ο ΣΙΓΕΙΕΣ, i. e. μελεδαίνειν δεῖ, ὡς Σιγείῃς, Curare oportet, ὁ Sigei. Neque inaniter hoc sibi promiserit Phanodicus, cùm apud omnes Græcos hic mos esset (teste 2. in Verrem Cicerone) ut honorem hominibus habitum in monumentis ejusmodi (i. e. in statuis) nonnullâ religione Deorum consecrari arbitrentur. Unde & Aristides in communi Apologiâ, εἰ τις μὲν εἰκόνας—τῷ Δήμῳ στήσαντος, ἐκίνει, πᾶς ἂν τις ἔφη νεμέσῃον εἶναι. i. e. Quas Populus locarit statuas si quis temerè moveret, nemo est qui non clamaverit, rem esse indignam; omni odio, irâ & vindictâ prosequendam.

XXI.

ΚΑΙ ΜΕΓΟΕΙΣΕΝ: ΗΑΙΣΟΡΟΣ: | καὶ μὲ ἐπόησεν Αἴσωπος
ΚΑΙ ΗΑΔΕΛΦΟΙ: ——— | καὶ ἀδελφοί. ———
i. e. Et fecit me Æsopus atque Fratres.

Antiquis plerisque operibus, ut è Pausaniâ abundè constat, adscripta fuere Artificum celebriorum nomina. Servatâ igitur Proso-popœiâ, suos etiam artifices opus hoc nostrum jactat: Æsopum quendam, atque Fratres: hoc est, Æsopum operis præfectum, collegasque unâ statuarios, eâdem cum Æsopo operâ, officinâ & sodalitate junctos. Et esset sanè, quod non sine summâ ratione jactari poterat, si ὁ Λοσοποιὸς Æsopus, si clarus ille è Phrygiâ Fabu-

⁽⁶¹⁾ Ita fert Epistola eruditi Viri S. Barker Armig. quam privatim ejus humanitati debeo, datam Dec. 11. 1722. Quod

etiam in Bibliothecâ Literariâ Num. X. editum legatur.

lator,

INSCRIPTIO SIGEA. 39

lator, is fortè fuerit, qui Sigeo nostro lapidi & verba, & vocem, cum figurâ accommodaverit. Quod ipsum ut non temerè nimis affirmari, ita nec obstinatè negari vellem. Ætas enim Fabulatoris apprimè convenit, ut & vitæ ejus historia, sæpe cum Solone, sæpe cum Periandro actæ. Operam quod attinet lapidariam; nolim huc tortè trahere quod apud Plutarchum, in convivio Sapientum, Æsopo objectum video. Σὺ δὲ τεκτόνων καὶ λιθοξόων ἔργα περὶνοσεῖς. i. e. *Tu verò [inquit Anacharxis] inter fabrorum & lapicidarum opera perpetuò versaris.* Quanquam quid vetat pro more istius convivii, jocis & dictariis pleni, veram illuc Æsopi historiam, & vitæ ejus rationem obliquè stringi? His adde, quòd homo ingenio promptus, conditione servus, artem subinde cum domino mutare poterat, & sub uno pistoriæ, sub altero statuariæ facere. Sed neque omnino negligendum fuerit, inter omnes qui ad nos pervenère lapides, unum hunc βαρροφῆδον inscriptum, unum etiam præ cæteris insigniter vocalem, & humanâ personâ loquutum innotuisse. Hoc igitur Æsopi quis non commentum dixerit? Ab arcâ nempe Periandri, & à Solonis legibus βαρροφῆδον exarare doctus, vocem ipse statuat tanquam de suo indidit; & qui bruta toties animalia induxerat loquentia, nunc etiam & ipsum lapidem de donariis ipsius publicis, & de curando corpore, clarè fermocinantem protulit. Nec est cur quenquam moveat sphalma, si quod fuerit, literarium, infra tanti viri famam, & indignum Æsopo visum. Qui enim inventione, acumine, & judicio tantum præstitit, at literaturâ Æsopus præstitisse nullibi, quod sciam, traditur. Sanè eum in conventibus solummodò dictavisse, non scriptas edidisse, Fabulas docta jamdudum fuit Varronum duorum Anglicorum, Gatakeri & Bentleii, observatio ⁽⁶²⁾.

Dabit hinc veniam æquus bonusque lector; & in re tam spissè abditâ huic uni forsan ignoscet conjecturæ; cæteris, uti spero, certiore ubique fide, & solidiore fundamento nixis. Sed manum nunc de tabulâ; nisi quòd una ad extremum vocola ultro se offerat annotandum. Ea est ἐποείσεν, fallente soni similitudine, (ut superiùs observatum fuit) pro ἐποέσεν inducta. At ipsa interim ἐποέσεν non à ποιέω noto illo & Ionico, sed ab antiquato du-

⁽⁶²⁾ Vid. Gatakerum de Stylo novi Instrumenti cap. 23. & doctissimi D. Bentleii, de Æsopiis Fabulis, ad clariss. Wottonum Dissert. Anglican. p. 135.

40 INSCRIPTIO SIGEA.

dum ποέω, Æolum magis proprio, deflectitur. Aristophanes & (63) Theocritus postremam istius radicis memoriam servavere; & nata ex eâ vocabula Latina, *Poëma*, *Poësis*, *Poëta*, etiamnum servant.

(63) Quod linguâ Ionicâ ποίεω, id Doricâ & Æolicâ ποῶ fuisse, Poetæ veteres testantur: ex. gr.

* Ἡ καλὰς ἀμύμα ποῶν ἐλελήθει βῶν' αἰοιδάς.

Cerè nos latuit faciens bona carmina messor.

* Ἀλ' ἀμύνε, καὶ δίακε, καὶ τροπῶν αὐτὴ ποῶ.

Quin propugna, & insequere, & fac ut

binc vertatur. Vide Theocrit. Idyl. 10. 38. & Aristoph. Equit. Act. 1. Scen. 3. Non dissimilis ista vocum ἀγνέω & ἀγνοέω, βοηθέω & βοήθω variatio. Unde apud Hom. Il. N. ̐. 22. εἰδ' ἀγνόησεν ἀνακλῶ, & in Smyrnæorum & Magnetum Fœdere inter Marm. Oxon. ̐ 69. τῷ Δήμῳ Συμγεναίων βοηθήσω.

N. B. pag. 20. lin. 22. in quibusdam exemplaribus pro [*Rhetor*, *Frater* ex Gr. ῥήτορ, φράτερ,] debere legi, *Rhetor*, *Frigus*, *Frango*, *Francus*, ex Græcis ῥήτωρ, ῥίγος, ῥάγω, ῥάκος, i. e. ἐλεύθερος. Vide Hesychium, & annotata ad eundem, in voce mendosâ ῥαχός.

Notarum

Notarum ad Inscriptionem

APPENDICULA.

UT brevis iste, qui præcessit, Commentarius simpliciore filo deduceretur, visum est tum notas, tum Græca veterum Testimonia, ad imum cujusque paginæ, quâ commodè fieri potuit, rejicere. Hanc verò digneris hîc admittere, Benigne Lector, *Appendiculam*, novâ mihi, sed & justâ nimis occasione, lucubratam: maximè ob Honorem, qualem haud speraveram, à Viro Litterarum Principe, hisce meis conatibus impensum.

I.

PAG 2. lin. 16. *Ingenti cuidam saxo sua ipsius moles, atque magnitudo saluti fuit.*] Ingenti dico, utpote quod novem pedum Anglicorum habeat longitudinem, paulo plus quam cubiti latitudinem, digitorum ferè octo profunditatem. Marmor est candore admirabili, figurâ ubique quadratâ, foramen habens in parte ejus superiore excavatum, idque ut alius ei lapis supernè immittatur, longum satis, latum, & profundum. Hæc verò & fabrica, & mensura, nunc demum verius & accuratius à Rev. B. Mould communicata, planissimè Hermem indicant, Phanodici olim statuam, nunc, ut cum Luciano loquar, *ἐλὴν παλαιὴν νεκρὸν ὄντιαν*, i. e. *resupinam mortui veteris columnam*. Huic enim funestè accidit, ut & aliis multis Hermis, ex Græciâ in Italiam comportatis, *capitis jactura revulsi*.

Pag. 4. l. 1. *Hermæa ista statua Phanodici spectatores videtur alloqui Sigei in Prytæneo . . . locatâ. iterumque pag. 32. lin. 15. ob sua in Sigeos beneficia videtur in eorum Prytæneo statuæ honorem meritis.*] Statuam hîc intelligo Mercurialem, hoc est, caput Phanodici *ἐλὴν* sive *κίον* impositum, ut loquuntur Græci; ut Latini, *cippo* seu *columnæ*. Hoc nempe *τελεγεῖον ἐπὶ στήθους*, i. e. *operis quadrati artificium* primò excultum Athenis, in sacris ibi porticibus, & privatis, visebatur: datoque inde exemplo ad alias civitates transiit. Neque Diis solum, ut ab initio, & Heroibus, sed & viris illustribus, ob collata in suos beneficia, teste Demosthene, est tributum. *Παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῷ προγόνῳ πολλὰ ἀγαθὰ ἐργασµένοι τινες, ... ὁπρὸς ἡµᾶς ἐν ὕψι.* i. e. *Apud majores nostros, qui eos bonis multis operibus demeruerant, Inscriptionem in Hermis accepere.* Orat. ad Leptinē. Talem nobis statuam Isocratis in Atticis Pausanias descripsit; talem in Corinthiacis Telefillæ Poëtriæ; talem in Phocicis Homeri. Quod si altiora libeat repetere, talem quoque Agamemnoni dicatam, in voce *Ἐρµῆ*, testatur Harpocraton, addens etiam inscriptionem antiquis literis incisam,

Ἀν' ἐνερθεῖς Ἀγαμέμνονα στήσαν Ἀχαιοί. i. e.

Sic meritum posuit Agamemnona catus Achivum.

Hujusmodi statuam jam conspeximus in aureo Tarentinorum nummo, è Goltzianis in Tabellam nostram inter pagg. 4. & 5 relato: earumque messiem non exiguam, ex Ursino, alibique conquistam, redonavere Orbi erudito Antiquitates Græcæ Gronovianæ, Vol. II. & III. E quibus integras quidem duas, Isocratis nempe, & Rustici Philosophi, duas item decollatas, Homeri scilicet & Menandri, atque has quidem cum trinis in fronte inscriptionibus, Lectori considerandas sisto. Nostram enim & o-

42 INSCRIPTIO SIGEA.

pere, & figurâ abundè referunt——Hæc sunt quæ suffulciunt conjecturam nostram de Statuâ Phanodici sic factâ, sic inscriptâ, & in Prytaneo, ubi donaria ejus sacrabantur, Sigei dedicatâ.

II.

Video tamen longè aliud censuisse virum verè magnum, & in eruditâ omni antiquitate felici ingenio exercitatissimum. Illo quippe Judice, "aut nulli tunc temporis fuere, aut pauci admodum Statuarii. Sigei præsertim, parvo ignobilique oppido. Quod verò ad Prytaneum attinet, "locum (inquit ille) cibus atque epulis destinatum; mirè esse incongruens, & ab omni longè fide alienum, ut Statuæ in eo collocarentur.

Proh iniquum igitur Ciceronem, à quo Verri tam atrociter objecta est Sappho sublata de Prytaneo? Proh istum vaferrimum, & itinerantium omnium mendacissimum, Pausaniam! Qui Prytanei sæpe factâ mentione, non locum nobis exhibet cibationibus solummodo destinatum; sed & curiam urbis; sed & templum & penetrale Vestæ; multa habens εἰκόνες, sacra quædam, quædam & communia; atque inter communia, unum quidem cœnationem, Græcè ἐστιαστήριον dictum. Athenis verò percurrens celebriora Urbis monumenta, Πλησίον (inquit) Πρυτανείον ἐστίν, ἐν ᾧ νόμοι τε οἱ Σόλωνος εἰσι γεγραμμένοι, καὶ Θεῶν Εἰρημίας ἀγάλματα κείται καὶ Ἑστίας. Ἀνδραγάντες ᾗ ἄλλοι τε καὶ Ἀντόλυκος ὁ Πακηνεγλιαστὴς. Τὰς δὲ Μιλτιάδης καὶ Θემιστοκλῆς εἰκόνας ἐς Ῥωμαίων τε ἀνδρῶν καὶ Θεῶν μετέγευσαν. Prope est Prytaneum, in quo scriptæ Solonis leges; positæque sunt Dearum Pacis & Vestæ statuæ. Sunt illic aliæ quoque statuæ, quin & Autolycus Quinquevictor. Miltiadis enim & Themistoclis imagines mutatis inscriptionibus ad Romanum quendam & Thracem jam fuerant translatae. Vid. Pausan. Lib. 5. Cap. 15. lib. 1. cap. 18.

Sed neque oppidum fuit tam ignobile Sigeum. Illud quidem, jam direptum, oppidum vocant Mela & Plinius. At urbs fuit Herodoto primas in totâ Troade ante novum Ilium exortum ferens; diutini inter Athenienses & Mitylenæos belli & causâ, & præmium, proposita; florens opibus literisque, postquam illuc commigraverint Athenienses; regnata mox Hegesistrato Pisistratidæ; & Hippia ejus fratri optabile perfugium præstans. Sed ut hæc omittam; Qui sacro Prytanci honore, & magnificentia, præluxit, non potuit non esse opulentus & ornatus locus. Alere igitur potuit, aut saltem ad se arcessere Statuarios. Nec erat (proh Dii) tam rara eo tempore Statuaria. Sat diu enim ante Euclidem Archontem, & publicè ab eo acceptum Samium Alphabetum, claruere Dipœnus & Scyllis, Solonis æquales, statuarii; alique, inquit Plinius, lib. 36. cap. 5, 6. à primâ usque Olympiade fuere. Hinc Delphis leguntur positi Cleobis & Biton; Athenis Harmodius & Aristogiton; positi item in Prytaneo Miltiades & Themistocles; positæ etiam & Romæ (quæ à Græcis hoc didicerat) regnante Tarquinio Prisco, non paucae statuæ; positus & ipse Romulus, anno U. C. xvi, à Victoriâ coronatus in Vulcani æde. Hæc vero quid commemorem? cùm millenis ante Euclidem annis viguerit Sculptura Statuarum; docente nos doctissimo Pausaniâ, sub Polycrate quidem Samio æs primò fustum, at à Danai usque temporibus ἑόανα, hoc est, sculpta ligno, aut lapide, simulacra, ut infinito pene numero, ita summo fuisse in honore. Ad Statuarum formam quod attinet, eam antiquitùs fuisse Mercurialem, hoc est, columnarum modulo, quadratam, & prælongam, eruditè notat Clemens Alexandrinus Stromat. 1. adducens scilicet è deperdito Poetâ . . . κίονα μακρὸν ἀνάσσης, i. e. prælongam Junonis statuam. Nam (ut inquit ille, Admonit. ad Gentes, pag. 29.) πρὶν ἀπελθεῖν αὐτῶν τὰς ἁγῶν ἀγάλματα ἔχουσιν, κίονας ἱσάντες οἱ παλαιοὶ ἔσεον τέτυκτες ὡς ἀφιδεύματα τῶ Θεῷ. i. e. Cùm nondum exquisito habitu perfectâ fuere simulacra, columnas figebant veteres, easque ut collocatas Numini Statuas colebant. Mansit autem Ἑρμογλυφικὴ nomen Arti statuariæ, morem modumque veterum statuarum apud feros usque posteros testata. Vide somnium Luciani.

III.

Pag. 7. lin. 6. Hoc ipsum (aspirari nempe vocem Ἡθμός) Græcus Apollonii Scholiastes diserte monuit.] Ἡθμός δασυέλει, i. e. Vox Ἡθμός aspiratur clamavit olim eruditissimus

INSCRIPTIO SIGEA. 43

simus Apollonii Scholiastes. Ἠθμός δαυνέλαι, vetustæ servator Orthographiæ, vetustus nunc clamat Lapis. His verò non auditis, verba Henrici Stephani récoxit Vir doctissimus, contrarium ab exemplaribus, & à composito ἀπὸ τοῦ, suadere tendens. Sed errasse potius Grammaticos, veteresque exemplarium exscriptores, tam fido nunc adjutus testimonio, Scholiastes vincet. Interim rectè non procedit à compositis ad simplicia Virorum doctissimorum argumentum. Nam, præter omnia Ionica, in communi etiam dialecto quædam simplicia aspirata amittunt in compositione aspirationem. Atque hoc quidem composita vocis Ἠλῖος, ἀπὸ Ἠλίου, ἀπὸ Ἠλίου, ἀπὸ Ἠλίου, & alia id genus luculentè monstrant. Non equidem is sum, qui, ob detectum serò nimis errorem, omnia ubique exemplaria protinus mutanda cupiam. Sed cùm plurima sint simplicia nunc leni, nunc aspirata insignita; idque ob nullam aliam rationem nisi quia de verâ eorum aspiratione dubitaverint Grammatici; in hac saltem classe à Lexicographis & Ἠθμός accensum velim. Talia sunt ἔρη & ἔρη, ἔρη & ἔρη, ὄλμος & ὄλμος, ἄλμος & ἄλμος, cum similibus. Scholiastæ interim verba sic se habent ad lib. i. §. 1294. ἢ δὲ Ἠθμός δαυνέλαι, καὶ τοὶ τὸ ἦ ἔχον πρὸ τῆς θ', τῇ ἐνδείᾳ τῆς ἡσώ μέλλοντος δαυνωμένῃ. i. e. Vox Ἠθμός aspiratur, quàmvis ἦ habens ante θ, idque ratione futuri ἡσώ aspirati.

IV.

Pag. 16. lin. 3. 9. & αὐτὴ λίθος ἐστὶν ἀνδρείου καὶ τὸ σφῆλαι. non sum ejusdem lapidis statua & basis.] Arbitratur Vir doctissimus Senario isti à Delo insula versiculo præponi debere τ litteram, bis mille & quod excurrit annorum spatio, injuriâ fortè aliquâ extritam. Ita ut contrario jam sensu legatur & intelligatur τὸ αὐτὴ λίθος ἐστὶν ἀνδρείου καὶ τὸ σφῆλαι, i. e. Ejusdem sum lapidis Statua & Basis. Hæc & me primâ statim facie subibat cogitatio, eamque disticho firmandam duxi, quod ad basin Obelisci Byzantini, sub terræ aggere, adscribitur,

Hic lapis est unus: dic nunc quæ est ars locatus.

Si nunc sunt bini, dic ubi contigui.

Sed mutavi mox sententiam, edoctus à Whelero Sponioque non ita pridem extitisse, in Delo insulâ, & colossium & colossi basin, utrumque à se invicem divulsam: quin & adhuc, teste Tournesortio, illâsam manere basin, sic ut retulit inscriptam, figurâ perfectè quadratâ, nulloque uspiam fracturæ indicio; ita ut diviso à Statuâ lapide fabricatum fuisse constet. Fors quidem, ante æream Nicæ palmam, quæ gravi ruinâ lapsa evertit hoc opus colosseum, laus ei unius lapidis & ostentatio jure competeat. At resectâ de novo Statuâ, iterumque super eandem basin à Naxiis, qui eam olim dedicassent, erectâ, credibile est unâ basin lateri inscriptum fuisse literis ætati isti congruentibus, ΝΑΞΙΟΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ; ac in altero (poscente tum sic rei veritate) antiquum initiale T deletum. Superfedi tamen inani conjecturâ, & ab instituto suscepti operis alienâ; contentus, quod mearum erat partium, ter in vetustâ inscriptione, loco & legisse, & neglectum aliis F Æolicum inter duas vocales ostendisse. Vid. Tournesortii Itinerarium. Epist. 7. & adductam illic è Plutarcho subversæ statuæ Historiam.

V.

Pag. 19. lin. 1. *Alia non pauca omissa aut immutata, quæ, conlatis inter se invicem inscriptionibus, additiis, præ primariis, novitatem certo certius loquuntur.* Negat vir doctissimus brevioris hujusce inscriptionis præ longiorē illā novitatem. Sed præter interna tot criteria, (pag. 18, & 34 notata) provooco nunc plenius ad externam utriusque faciem: Breviorem nempe Inscriptionem, ad exemplum longioris, undecim versiculis extensam: Nec non (ex relatu Rev. B. Mould) justas illas quidem longioris Inscriptionis lineas; brevioris autem vagas, enotines, graciles; levissimæque, in extrema lapidis superficie, superinductas potius, quàm incisas. His accedat conjectura, quam nunc demum, nec, ut spero, improbandam profero: Incisam nempe fuisse in superiore, vacuâque lapidis parte, breviorē hanc inscriptionem, cùm resiceretur fortè, & curaretur, ex Phanodici rogatu, processu aliquo temporis passa detrimentum

44 INSCRIPTIO SIGEA.

trimentum Statua. Quâ quidem occasione, nec immerito, tum vocem *μνῆμα* omissam cernimus, tum *ἐὰν δὲ τι πάγω*, & quæ sequuntur ad finem usque inscriptionis. Non est interim cur miretur Vir doctissimus, rogitetque, *cur in parte lapidis inferiore primaria incisa sit inscriptio, terræ mox aggestu, sordibusque, & sentibus obscuranda?* Cum enim Stela, sine capite imposito, novem habeat pedum altitudinem, basique trium minimùm pedum sub tecto superstructa fuerit; rectissimè à Stelæ medio, aut paulo supra medium, incipere debuere versus; eâ nempe parte monumenti, quæ legentium staturam, & prætereuntium oculos æquaret.

VI.

Pag. 31. lin. 30. *Φανόδιος εἰμί*] i. e. *Sum ego Statua, aut imago Phanodici*, intellectâ voce *εἰμί*, *ἔσανον*, *ἀγαλμα* aut *ἀνδράς* non aliter ac vox *Νόμισμα* in Numismatis *ΑΜΥΝΤΑ*, *ΦΙΛΙΠΠΟΥ*, *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ* intelligitur. Dubitavit valdè Vir doctissimus, *an nomen personæ, cui Statua honori obtigit, secundo unquam casu indicaretur.* Sed dubium hoc clara eximunt exempla, *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΙΔΑΤΟΥ* basi antiquæ Statuæ in Delo insulâ inscripti: *ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΝΙΚΟΜΗΔΟΥ* in eadem insulâ: *L. JUNII RUSTICI PHILOSOPHI STOICI*, & *ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ*, inter antiquitates Græcas Gro-novianas, Vol. III. ubi tamen dubium facit mancum initio nomen annon *ΕΡΜΟΔΩΡΟΥ* legendum fuerit: de quo Plinius lib. 34. c. 5. *Fuit Hermodori Ephesii [Statua] in Comitio, legum, quas Decemviri scribebant, interpretis, publicè dicata.*

VII.

Pag. 34. lin. 3. *Utramque statua Personam, & loquentis & donantis, induit.*] Hoc, uti dixi, duriusculum & abnorme visum, frustra emendare voluit Vir doctissimus, dum vocem *ΚΑΓΩ* ad primum inscriptionis membrum, præpostero verborum ordine, nec ferendo, retulit. Redit enim in sequente membro extrudi visa persona; & nolit, velit emendator, in voce *ἔδωκα* intelligetur. Hoc verò tam abnorme & duriusculum cum graves plerique auctores in se admiserint; quid mirum si rudi fortè lapidis inscriptori accidisse reperiatur? Perfacile sanè imaginis, & personæ ab imagine expressæ, notiones inter se invicem permutantur. Atque hinc illud Pausaniæ, statuas in Prytæneo recitantis. Sunt illic, inquit, *ἀνδράων ἄλλοι τε καὶ Ἀυτολύκῃ ὁ παλαιόστιας* i. e. *etiam aliæ imagines, tum Autolycus*: quod rectiùs *Ἀυτολύκῃ*, casu prorsus secundo, efferendum esset. At Historicus ab imagine ad personam *σχηματικῶς*, ut ait Thucydidis Scholiastes, *ἀκαλλήλως*, & *ἀνακαλῶς* transiit. Par quoque & ipsius Patris Ennii, à suâ ipsius imagine inexpectata ad se ipsum transitio. Sic enim antiquum epigramma.

*Aspicite, O civeis, senis Enni imaginem formam:
Hic vostrum panxit maxuma facta patrum.
Nemo me lacrumis decoret, nec funera fletu
Facit. quur? volito vivu' per ora virum.*

Ubi *NEMO ME* &c. phrasi insperatâ, lectorem nil tale opinantem excipit.

VIII.

Ad Pag. 35. Dixeram fortè vocem *ἐπίσταλον* tanquam ignotiorem in longiore inscriptione per *ὑποκρήνηιον*, tanquam per notio-rem, in breviori explicatam esse. Sed hoc convellens Vir doctissimus *ἐπίσταλον* in Libris incassum quærit; & abesse iisdem *ὑποκρήνηιον* non rectè opinatur. “*Invenitur*, inquit, *in Aristophane ἐπίσταλον*; at “*ὑποκρήνηιον* nullibi nisi in hoc lapide”. Jam verò ut moto sine causâ dubio satisfaciam, contrarium, hoc brevi additamento, ostendendum duxi. Hactenus (aiebam) vox *ἐπίσταλον* in Lexica non irrepsit, nisi quod simile quiddam habeant in *ἐπίσημα* pro *σήλη* posito. Sed addo nunc, *ὑπόσταλον* à Polluce, idque simili planè sensu, recenseri: Lib. 10. cap. 22. Occurrit etiam *λὴνηιον* ἐπὶ τῷ ὑποστάτῃ, i. e. *lavacrum fulcro impositum*, in

INSCRIPTIO SIGEA. 45

in Pausan. Phocicis. c. 26. Erravit verò Vir doctissimus dum, nescio cui fìsus Scholiastæ, Aristophaneum istud ἐπίστατον à recto ἐπίστωτος sustinuit desectere, quod verè quidem ab Ἐπιστάτης, statuentibus sic Suidà Stephanóque, desectendum fuerit. Neque apud Comicum vox ista (quod pro certo habet Vir doctissimus) focarium instrumentum denotat; sed Larem familiarem, Deum ἱπνὸς Ἐπιστάτης, Foci Penetræ Præstitem, signo ibi parvulo sacratum. Græcis enim Δαίμονες ἐπιστάται, qui Romanis Dii Præstites & Præsides fuere. De quibus Ovidius in Fastorum quinto,

*Præstitibus Maia Laribus videre Calendæ
Aram constitui, signaque parva Delum.*

Epops igitur, in Avibus Aristophanis, duos, qui advenere, fugitivos ad ἔννοϊον, adeóque ad Focum Larium, quò familia convenit, admitturus, Age (inquit p. 561)

Ἄγε δὴ σὺ, καὶ σὺ, τὴν πανοπλίαν πάλιν
ταύτῃ λαβόντε κρημάσαιον. Τυχὴ γὰρ ἦ,
ἔως τ' ἵπνον εἶσω, πλεονέον τῷ ἐπίσταν. i. e.

*Age tu, tuque alter, armaturam iterum (quam posuisti)
Hanc capientes, suspendite eam, Bonâ cum Fortunâ,
Interius in foco, prope (Larem) Præstitem.*

Ἴπνος iste à cavitate Æolibus κοῖλον vocabatur, Lareſque in eo positi coillo potentes, secundum Inscriptionem à Tertulliano, in libello *de Spectaculis*, servatam. Arma verò, idque prope Lares, suspendere solenne semper fuit fugitivis, sospitatis tandem & periculo defunctis. Quæ res & ejusdem Ovidii carmine celebrata est,

*Miles ut emeritis non est satis utilis annis,
Ponit ad antiquos quæ tulit arma Lares.* Trist. 4. El. 4.

Quod si alio teste, aut auctore, indigeat hæc nostra interpretatio, accedat Plautus, Aristophanis non raro imitator, qui, habito ob oculos ultimo illo versiculo, in suam eum transtulit *Aululariam*, Act. 2. Scen. 8.

*Nunc tusculum emi, & hæc coronas floreas:
Hæc imponentur in foco nostro Lari.*

Vox igitur ἐπίστων, sive ἐπίστων malit Vir doctissimus, non nisi manifesto errore Aristophani tribuitur. At, quam ille vocem aliàs ignotam statuit, ὑποκρητήριον clarè factis ab Herodoto, quanquam ὑποκρητήριος dicitur; ab Athenæo verò, & Plutarcho, explicatur. Ἀλυάτης δ' Ἀλφειοῦ (Lib. 1. cap. 26.) ἀνέθηκεν ἐς Δελφὸς κρητὴρ ἐκ τε ἀργύρου μέλαν, καὶ ὑποκρητήριον σιδήρεον καλλὴτον, θεῶς δέξιν, i. e. Alyattes ille Lydus Craterem ingentem argenteum apud Delphos dedicavit, & Hypocraterium parvulum, ferreum, conglutinatum, contemplatu dignum. Quæ quidem Herodotea respiciens fortè Athenæus (lib. 5. cap. 13.) ὑποκρητήριον interpretatus est ἰχθυόκη, ἰχθυόκης verò λεβήτων ὑποθήματα, hoc est, Fulcræ lebetes sustentantia. Addit ille ex Simonide, ἰχθυόκη κ' ἐπ' αὐτῆς κύπελλον, i. e. Incitega & incitega insistentis poculum. Pro ἰχθυόκη verò (ut obiter id moneam) scribendum esse ἰχθυόκη, detorta ex eo incitega vox Latina indicat. Interea rem totam conficit, quàm felicissimè, hoc ipsum Herodoti ὑποκρητήριον. Nam ad Pausaniæ usque tempora servatum minutim ab eo in Phocicis cap. xvi. describitur, vocaturque ὑποθήμα τῷ Ἀλυάτῃ κρητὴρ, i. e. Alyattis cratera basis; iterumque, ἰδέα τῷ κρητῇ, i. e. cratera, sedis instar, inseruiens: à Plutarcho verò ἐλεβήριος τῷ κρητῇ ἰδέα, ἢ Ἡερίδαος ὑποκρητήριον ὠνόμασεν, i. e. celeberrima Crateris sedes, quam Hypocrateriolum Herodotus vocavit. de Orac. def. p. m. 436.

46 INSCRIPTIO SIGEA.

IX.

Pag. 37. l. 39. ΜΕΛΕΔΑ.ΙΝΕΝ**ΕΟ ΣΙΓΕΙΕΣ: μελεδᾶινεν ἐρέω Σίγεις] Sequutus sum religiosè trium Apographorum ductus: quorum unum habet ΙΝΕΝ Ε*ΕΟ, alterum ΙΝΕΝ*ΡΕΟ, tertium, omisiss duabus literis, ΙΝΕΝ**ΕΟ. Quòd si conjecturæ indulgendum fuerit, legerem sanè ΜΕΛΕΔΑ.ΙΝΕΝ: ΔΕΟΣΙΓΕΙΕΣ, i. e. servatâ vetustâ orthographiâ, μελεδᾶινεν δὲ, ὃ Σίγεις. curare [me] oportet, O Sigei. Sed non eadem in antiquos lapides, ac in Auctores toties exscriptos, Criticis permissa est potestas. Non veretur tamen Vir doctissimus renitentem etiam & reclamantem Sigeum lapidem conjectando sic refingere . . . Μελεδᾶ ἢ ἐνδὲω Σιγείσι, i. e. cura erit, ubi opus habeam, Sigeensibus. μελεδῆ enim (inquit Vir doctiss.) vox est Hippocrati eo sensu usitata. Verùm non perplacet ista lectio, quia voces ἴνα ἐνδὲω nullum habent sensum nisi qui præcesserit in istis ἐὰν δέ τι πάγω. Adde quod, ex lege vetustæ Orthographiæ, istud ΙΝΑ sine Η literâ initiali non esset depingendum: cujus tamen in Apographis nec vola nec vestigium.

Omitto notare Σίγεισι à Viro doctissimo repositum, cùm Σίγεισι Dativus sit pluralis paulò antè in hoc ipso lapide adhibitus. Nequeo tamen non notare nothum istud μελεδῆ pro Hippocratico hîc falsò venditatum. μελέτη quidem & μελεδᾶίνω, cum derivatis ab eâ μελεδῶν & μελεδῶν, voces sunt Hippocraticæ, non rarò inter divina opera, ut propriæ, & genuinæ, agnitæ. At μελεδῆ istud Hippocrati primus adscripsit Stephanus; post Stephanum Foësius; & hâc demum occasione, post eos Vir doctissimus. Sed nullus ei, inter voces Hippocraticas, apud Erotianum, Galenum, aut veterem aliquem Lexicographum est locus. Neque mirum; cùm μελεδῆ non nisi pro μελέτη, idque semel tantum in exemplaria irrepsit, Librarium vitio, temerè nimis δ pro τ (ut fit ferè in cognatis literis) exarantium. Prævus ille, & magni quidem Stephani deceptor, locus, in Edit. Gen. 1657. pag. 616, 617. de morbis mulierum, sic se habet; ἢν μὴ μεγάλα ἔλκεα ἔχει . . . μελεδανομήν ἐν τάχει ὑγιαίνει· καὶ δὲ μελεδῆν προσέχειν ἐν τάχει, ἢν ἔλκεα ἐν τῇ μήτρῃ ἐν. i. e. Ni magna habeat ulcera, Medicum citò πάντα convalescit Mulier. At oportet curam citò adbibere, utero si insint ulcera. Hæc verò fortè fortuna ex eodem tractatu pag. 696. repetita sunt, ubi μελέτῃ locum suum lectione non dubiâ tuetur. ἢν μὴ μεγάλα ἢ τὰ ἔλκεα, μελεδανομήν ἐν τάχει ὑγιαίνει. καὶ δὲ τὴν μελέτῃ ἀτρεκέως ποιεῖται ἔλκεων τῶν ἐν τῇσι μήτρῃσι. Cui quidem & aliud illud suffragatur pag. 591. ἔσι δ' ἢσι καὶ ἔλκεα γίνεσθαι ἐν τῇσι μήτρῃσι· καὶ δὲσέσθαι προσέχειν τῇ μελέτῃ. Faceffat igitur vox μελεδῆ, quam uno tantummodò loco exhibent exemplaria, eandem in alio corrigentia; quæque à nullo, ante Stephanum, Lexicographo, five ex Hippocrate, five ex alio auctore, adducitur. Faceffat, inquam, ex Hippocrate vox μελεδῆ, quanquam obliquè eam tuentibus & Stephano, & Foëfio: multoque ocyus faceffat ex novo Aretæi Indice, in quem clanculum, post obortam hanc Falsi suspicionem, præter omne librorum jus, & consuetudinem, irrepsit. Quanto autem fatius, sine inauspicato hoc tentamine, ΜΕΛΕΔΑ.ΙΝΕΝ interpretari μελεδᾶινεν, hoc est verum in Æolicâ inscriptione agnoscere Æolismum. Vulgo enim notum Æolum infinitivos in εν terminatos: unde σπεύγεν & ἀναλινώσκεν in Cretenfi, apud Oxonienses, marmore. Quin & vocalium α & ι alterius ab alterâ divulsionem, post Eustathium & Priscianum, quos adduxi in Commentario, Salmasius ex arcanis prodidit. Epist. lib. 1. Ep. xcvi. Æoles qui diptongos nullas agnoscebant, aliorum dividebant: ut πᾶις pro πᾶις, κοῖλον pro κοῖλον. Sic pro αἰρω dixerunt αἰρω. Nil interim refert quâ notâ signetur hæc divisio, seu digamma hoc fiat interposito, seu relicto inter vocales hiatus, seu duobus in vocis capite apiculis.

X.

Pag. 38. lin. ult. Si ὁ λοβοποιὸς Æsopus . . . is fortè fuerit, &c.] In dubium vocat Vir doctissimus an ferò hujus operis artificem Æsopum Fabulatorem statuam. Ego verò nequaquam id statuo: sed verecundus, & suspensio calamo, veniamque sincerè deprecans, & ne verisimilia quædam huc facientia imprudens neglexisse videar, Lectori hanc injicio cogitatuunculam. Dixi tamen, iterumque non vereor dicere, Hoc ipsum ut non temerè nimis affirmari, ita nec obstinatè negari vellem. Quanquam enim

ex

INSCRIPTIO SIGEA. 47

ex adytis profatur vir doctissimus Æsopo non fuisse fratres; at mihi nil opus hoc oraculo, qui fratres non intelligo uterinos, sed Collegii fabrilis socios. Non mihi autem, sed ipsi se lapidi opponit, dum tres numero artifices uni operi non patitur adscribi. Æsopus enim, fratresque, quicumque aut hic, aut illi fuerint, tres fuerint necesse est. Et quanquam non nisi durâ lege ad proferenda huiusmodi exempla adigamur; duos tamen unius operis Artifices non semel memorat Pausanias: quin & tres (ni fallor) in Epigrammate dulcissima exhibet Anthologia; in *Append. ad Brodæi Epigram.* p. 13.

Ἀγχάσιος δ' ἐποίησε Τροφώνιος ἡ δ' Ἀγαμέδης. i. e.
Anchasius fecitque Trophonius atque Agamedes.

XI.

Quidni autem plures uni se operi adscriberent, quum, lege elegantioris Statuariæ, unum idemque opus à pluribus non rarò perficeretur; prima scilicet potiorque pars à primis & potioribus, inferior verò à secundæ, tertiæ, & quartæ aliquando classis operariis? Hosce fabros secundarios, arte atque ordine inferiores, *imos* Horatius vocat: simulque vetus illud Statuariæ institutum aptissimè sic depingit;

*Æmilium circa ludum faber imus & unguis
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos,
Infelix operis summâ, quia ponere totum
Nesciet.*

de Arte Poet. vers. 32.

Heus verò! hoc ipsum *faber imus* expulsum ex Horatio Bentleiano, & in ejus locum *faber unus* securè receptum cernimus. At ignoscet, spero, fortè & gaudebit, Vir doctissimus, *unus* Horatii amicus atque vindex, si, ope nunc Græcæ Inscriptionis, revocetur illa constans & antiqua lectio, quæ in omnibus ubique apparuit, ante eum natum, exemplaribus. Binas ad rem nostram facientes manu ipse propriâ desumpsi Thyatiris, quæ mox, inter ejus urbis inscriptiones, edi atque explicari postulabunt. Interim earum unam, quanquam loco non suo, proferam: quoniam opportunè fert suppetias tum laboranti Horatio, tum præsentī, quod tractamus, argumento. Δικιννιον. Ρεφινον. Συγκληρικον. υιον. Δικιννιου. Ρεφινου. οι. περι. των. ηγεκλειου. περι. των. γυμνασιων. νεανισκων. και. κατω. το. αεχαιο. τε. τελε. i. e. *Licinnium Rufinum senatorium Filium Licinnii Rufini* posuere, qui sunt circa *Herculaneum Ludum*, primarum Scholarum *Juvenes*, quique secundum vetus institutum, sunt tertiæ, circa eundem, *Scholæ*. Qui maturè hæc perpendit videbit illud Horatianum, *Æmilium circa ludum faber*, aptissimè respondere Græco δὲ περι τὴν Ἡγεκλείαν νεανίσκων, alterique illi, quod frequentius fuit, δὲ περι τὸν Δικιννιον τεχνίται. Simulque *imus* quem dixit *faber* responderet tertiæ isti artificum, circa ludum *Herculaneum*, *Scholæ*. Porro plures in hoc lapide artifices, ut in nostro *Æsopus atque fratres*, unum idemque opus manifestò sibi vendicant.

XII.

Hæc sunt quæ notatu non indigna videbantur, post scriptas ad Illustrissimum Amicum, & scriptoris ipsius jussu, mecum communicatas literas. Jamque pauca essent expendenda, quæ me publicè quidem, sed & humanissimè commonefecit pereruditus ille Literaturæ elegantioris promus condus *Michael Maittaire*. Vide ab eo edita *Miscellanea Græcorum* aliquot Scriptorum carmina, p. 180. & seqq. Verùm huic quoque, ex superiùs notatis, de vocibus ἐπιστολὸν & ὑπομενημεον, deque notho isto *Melæda* non in lapidem arcessendo, abunde satisfactum spero. Interim unicè est orandus Vir rei Grammaticæ callentissimus, neu velit nobilissimæ Inscriptioni & decus, & florem, & omne penè pretium deterere, dum literas ο & ε breves pro longis β & αc asserit usitatas; ο scilicet pro ω substituentibus *Æolicis*, at ε pro η *Doricis* scriptoribus. Quid enim? nullam hæc fatentur dialectum, sed verum illum & antiquum Græcæ linguæ Genium;

48 INSCRIPTIO SIGEA.

Genium; qualem Latina ab ipsâ accepit, hodieque servat; dum, quinque vocalibus contenta, quantitatem literarum O & E non signat picturæ diversitate; ore tantum & aure dimetitur. Sic igitur ante Euclidem Archontem, non solum apud Æolas Dorasque, sed mediis etiam Athenis exarari fuetum. Monstrat hoc lapidis Baude-
lotiani titulus, quem, hac quidem occasione, ex Palæographiâ Montfauconii, oculis, quantum id typi patiantur, nunc subijciam. HOIAE : ENTOI : IOLEMOI : AΠEΘA-
NON : ENKYPIROI : ENAIATHTOI : ENFOINIKAI : ENALIEYEIN : ENAIATINEI : i. e.
οἶδε ἐν τῷ πολέμῳ ἀπέθανον, ἐν Κύνεσσῳ, ἐν Ἀργυρίῳ, ἐν Φοινίκῃ, ἐν Ἀλιεύσιν, ἐν Ἀργίῳ. Nemo
in his dixerit aut o pro ω, aut e pro η, breves pro longis, substitutas. Sed nondum
inventis, aut saltem nondum acceptis Simonideis longarum formis, una illa & perpe-
tua E & O figura, ut hodiè in Latinâ Filiâ, ita tunc in Matre Græcâ, tum brevem
tum longam designabat.

Eodem erravit tramite Vir aliàs certè κερκώτατος, dum non concedit voces Ηαί-
σωπος & Ηαδελφοί ex articulis ὁ & αἱ meditante synalœphâ esse enatas. Reclamant in-
quit Synalœphæ & Craeos leges: nam o α in ω, οἱ α in φ coalescunt, ut ὦ ἔχων & ὦ ἵδρας.
Pari ratione voces supradictæ fierent αἱ σωπος & αἱ δελφοί. Rectè quidem ista; si age-
retur de inscriptione & de Grammaticâ post Euclidem natâ. Nunc autem clament
quantum poterint Craeos & Synalœphæ leges: at fortius, credo, reclamabit Sigeus
Lapis, “ natum se eo seculo in quo ω nondum natum fuit; proinde iis se non legibus te-
neri.

Frustra ab eodem M. M. exagitata est vox ἐρέω tanquam ab Homero cum accu-
sativo solummodò, aut dativo, neque sensu jubendi, usurpata. Sed nostro planè sensu,
& Syntaxi non dissimili, Patrocli jam defuncti imago sic alloquitur Achillem, Il. ψ.
v. 83.

“ Ἄλλο δὲ πῶς ἐρέω καὶ ἐφύσσαι, αἶψα πύθουαι,
Μὴ ἔμω σὺν ἀπάνδρῃ τεθήμεναι ὅς ἐστιν Ἀχιλλεύς. i. c.

*Iussero præterea, tibi si concedis, Achille,
Ossa tuis uno meâ ponere juncta sepulchro.*

Sciet etiam ἐρέω (non aliter atque verbum εἰπῶν apud Evang. Matt. iv. 3. & sæpius
apud Thucydidem, notante id clariss. Hudsono ad lib. 7. §. 29.) rectè pro jubebo
positum: ut docet ejus contrarium ἀπερῶ, vetabo significans. Interim hæc duo Græ-
ca, inter se contraria, à contrariis duobus Anglicanis *to bid* & *to forbid*, longè ap-
tius reddentur. Ego enim neque Græcum ἐρέω, nec Latinum jubebo notione imperandi
capio; sed hortandi, rogandi, volendi: Quo sensu Lectorem demum salvere, valere,
sine livore esse jubeo.

ERRATA.

P. 18. col. 2. l. 3. ἀπολήψεως leg. ἀπολήψεως. 28. col. 1. l. 3. à fine eruditissimâ leg. erudi-
tissimâ. 20. l. 20. ἴσχυος leg. ἰσχύος. 28. in notis Origines & Originem leg. Origenes, Origenem.

Psephisma

Psephisma SIGEORUM,

ad Regem ANTIOCHUM SOTEREM,

Et secundam ejus Uxorem,

Sororem Reginam, spectans.

Haym Thes. Britan. part. 1 p. 27. 31.

Inscriptionem Sigeam antiquissimam, non solum βασιλοφῆδον exaratum, sed & Cadmeis literis insignem, excipiat Sigea altera, quâ (si Teiam exceperim & Bosporanam, mox, Deo volente, secuturam) vix ulla, ut opinor, è Simonideo ducta Alphabeto, vetustior ad nos pervenit. Claræ enim Chronici marmorei Epochæ quatuordecim post annis, Archonte Athenis Diogneto, sunt descriptæ. Et cum Stela illa celeberrima Oxoniensis, Magnetum & Smyrnæorum fœderi dicata, non nisi Seleuci Callinici Majestatem spectet; hæc avo ejus Antiocho Seleuci Nicatoris Filio firmatum Imperium gratulatur; secundo, ut videtur, post occisum Seleucum anno, æræ Seleucidarum 35, ante Christum 278. Sciat interim Lector, permissam mihi humanissimè egregii lapidis descriptionem, ab illustrissimo Armigero, *Edwardo Wortleio Montague*, à Regiâ nuper Majestate ad Portam Ottomanicam Legato. Is enim illum reperit Sigei, intra parietes istius Templi Christiani, cujus fores Phanodicus noster custos immotus servat. Repertum Eruditissimus Legatus aureis aliquammultis redemit à Sacerdote Græco; redemptumque secum in Britanniam auro contra non carum reportavit. Sic igitur marmorea stela, parte sui inferiore mutilata.

ad ANTIOCHUM SOTEREM spectans. 51

5. λαυκίδα, περικυβερτάς ὑπὸ καιρῶν δυσ-
χερῶν, ἀλλὰ τὰς ἀποστάσεις

6. τῶν πραγμάτων, εἰς εἰρήνην καὶ τὴν
δυναμίαν διαδομένην κατεστησάμενος

7. τὰς δ' ἐπιθεμύνας τοῖς πράγμασιν ἐπεξ-
ελθὼν, καθάπερ ἦν δίκαιον, ἀνα-

8. κήσατο τὴν παρῶν δόχλην δι' ὃ καὶ
χρησάμενος ἀπεδὴ καλῇ καὶ δικαίᾳ

9. καὶ λαβὼν ἑ μόνον τὰς φίλας, καὶ τὰς
δυναμίας, εἰς τὸ ἐναγωνίως περὶ

10. τῶν πραγμάτων αὐτῷ προθύμως, ἀλ-
λὰ καὶ τὸ δαιμόνιον εὖνεκεν καὶ σω-

11. ἐργόν, τὰς τε πόλεις εἰς εἰρήνην, καὶ
τὴν βασιλείαν εἰς τὴν δόξαν ἀφί-
εσθαι

12. κατέστησεν. Νυνὶ δ' ὁδεύοντες εἰς
τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τῇ Ταύρῳ

13. μετὰ πάσης πενθῆς καὶ φιλοφρονίας, ἅμα
καὶ τὰ πόλεις καὶ εἰρήνην κατεσκέ-

14. ασεν, καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν βασιλείαν
εἰς μείζονα καὶ [τελειωτὴν] ἔργον ἀφίεσθαι

15. ἀγήγοι, μάλιστα μὲν ἀλλὰ τὴν ἰδίαν δε-
κτῶν, εἴτα καὶ διὰ τὴν [τὴν φίλ]ων καὶ τὴν

16. δυναμειὶν εὖνοιαν. Ὅπως γὰρ ὁ δῆμος,
ἐπειδὴ καὶ προσ[εχῶς] καθ' ὃν καιρὸν

17. παρέλαβεν τὴν βασιλείαν, ὅχλας καὶ
θύσιας ὑπὲρ αὐτοῦ πάσι τοῖς θεοῖς

18. διετέλεσεν ποιεῖν, καὶ νυνὶ εὖνεκεν ὧν καὶ
τὴν αὐτῶν [ἀφίεσθαι] εἰσιν ἔχων

19. φανερὸς ἢ τῷ βασιλεῖ, Τύχῃ τῇ ἀγαθῇ
δεδοχθαι τῇ β[ελῇ καὶ] τῇ

20. δῆμῳ, τὴν μὲν ἱερεῖαν καὶ ἱεροσύνην,
καὶ τὰς [πρυτανίας] εὐξασ-

21. θαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλίου, μετὰ τῶν
προσβύλων, τῶν τε παλαιῶν γε-

22. νῶν τε βασιλέων, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ
βασιλέων, καὶ τῶν φίλων,

23. καὶ τῶν δυναμειων, καὶ γίνεσθαι τὰ τε
ἄλλα ἀγαθὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ βασι-

24. λείᾳ πάντῃ, καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν
βασιλείαν αὐτοῖς ἀσμενῶς λαμβάνου-

Seleucide sunt urbes, difficultate tem-
porum implicitas, culpā quorundam
qui se

à rerum statu alienos gesserant, in pa-
ce & pristinā felicitate stabilire;

factoque in eos impetu qui rerum ini-
vaserant administrationem, pater-
num, uti æquum fuit,

imperium sibi recuperare; quamobrem
& bonā & honestā diligentia usus,

& accipiens secum, non solum amicos
& copias militares, ut certatim &

prompte ei pro Republicā adessent, sed
& ipsum Deum fautorem sociumque

operis, & urbes in pace, & regnum in
dispositione pristina

stabilivit: Jamque veniens ad ea loca
quæ sunt intra montem Taurum,

omni curā studioque, simul urbibus
pacem procuravit,

simul Rempubicam Regnumque ad
ampliorem statum, & meliorem dis-
positionem

perduxit; maximè quidem propriā sui
ipsius virtute, deinde etiam amico-
rum &

potestatum benevolentia; *Ut ergo Po-*
pulus (quoniam quo tempore

Regnum capeffivit, supplicationibus &
victimis pro eo Diis omnibus

attentè faciens perseveravit) nunc e-
tiam bonum animum & eandem erga

Regem dispositionem habentem
clare se demonstrat, *Bonā Fortunā*

placere Senatui

Populoque, & Sacerdotem ipsam, &
Sacrōrum Magistros, & Prytanes

supplicationem

Minervæ Illensi facere, unā cum Le-
gatis, tum ob adventum

Regis, & sorōris ejus Reginae, & Ami-
corum

& Potestatum; tum quod alia quoque
bona & regi eveniant, &

Reginæ omnia, quodque Respublica &
Regnum ipsis permaneat,

52 PSEPHISMA SIGEORUM

25. σαν ὁπίδοσιν, καθάπερ αὐτοὶ προαι-
ρῶν). Εὐχαρξ ὃ καὶ τὰς ἄλλας ἱε-
ρεῖς καὶ
26. ἱερείας, μὲν δ' ἱερέως τῶ τῶ βασιλείως
'Ανιόχου, τῶ τε 'Απόλλωνι τῶ δὲ ἄλλῳ
[ἐτῇ
27. τῶ ἡμέρας αὐτῶ, καὶ τῇ Νίκῃ, καὶ τῶ Διὶ,
καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις.
[Ἄμα δ'
28. ταῖς δ' ἑκατὶ τῇ μὲν 'Αθηνᾷ σωτηρι-
στάτωσαν τὸ νομισματικὸν καὶ τατ[το-
μικὸν θυ-
29. σίαν οἱ τε Ἱερωνόμοι, καὶ οἱ Προϊάνεις,
μὲν δ' ἱερείας, καὶ τῶν περὶ ἐκείνων, [τῶ
δ' 'Από-
30. λλωνι καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς οἱ ἐρασταὶ
* Sic. μὲν δ' ἄλλων * ἱερείων. Ὅταν [δ'
ποιῶσι θυ-
31. σίας, σεφανηφορέτωσαν. Οἱ τε πο-
λίται, καὶ οἱ πάροικοι πάντες καὶ σω-
[κοὶ δημοσί-
32. ας σωτηριάζωσαν θυσίας τοῖς θεοῖς
ὑπὲρ τῶ βασιλείως καὶ τῶ δήμου [Σι-
γείων. Τὰ δ'
33. εἰς τὸ τιμὴν καὶ δόξαν ἀνήκοντα συλκα-
τασκηλεύων δὲ δ[ημῶ παρέρξει εἰς
τὸ ὅπαι-
34. νέσαι μὲν αὐτὸν ὅτι τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ
ἀνδραγαθίᾳ τῇ [ποσούτῃ, εἴσται τε
αὐτῷ εἰ-
35. κόνια χρυσίῳ ἐφ' ἥππῃ ἐν τῷ ἱερῷ τῷ
Ἀθηνᾶς ἐν τῇ Σ[ιγείων πόλει,
36. ἐπὶ βήματι τῶ λαοκλήθῃ καὶ ὁπι-
γράφαι, ὅ δὲ δ[ημῶ [Σιγείων βασι-
λέα 'Ανιό-
37. χον βασιλείως Σελεύκου δ' ὁσεβείας ἐνε-
κεν τὸ εἰς τὸ ἱερὸν [ν, 'Ευεργέτην
καὶ Σω-
38. τήρα γεγονότα τῷ δήμῳ. Ἀφορῶσαι δ' καὶ
ἐμ [πανηγύρεϊ καὶ ἐν τῷ ἐνεσῶτι
39. γυμνικῷ ἀγῶνι πῶν ἀγωνοθέτῳ καὶ τῶ
[κέρκεας τὸ τιμὴν . . . . .
- incrementum etiam accipiens, prout
ipsi praecoptant: Supplicationem item
facere alios aliaque
- Sacerdotes, unā cum Sacerdote Regis
Antiochi, & Apollini generis ejus
auctori,
& Victoriæ, & Jovi, & aliis Diis, &
Deabus omnibus: Quinetiam una
cum
supplicationibus, Minervæ quidem le-
gitimum & praescriptum sacrificium
peragunto
- Sacrorum Magistri, & Prytanes, cum
ipsâ Deâ Sacerdote & Legatis; A-
pollini verò
cæterisque Diis Prætores, cum aliis
Sacerdotibus. Cum vero sacrificia
peragunt,
coronas gestant. Cives quoque &
Incolæ omnes, & contubernales,
Diis publica sacrificia peragunto, pro
Rege, & Populo *Sigeorum*. Quæ
verò
ad honorem & gloriam Regis pertine-
bunt populus apparata habeat *præbe-
atque*; tum ad
laudandum eum, ob Virtutem Forti-
tudinemque tantam; tum ad ponendam
ejus
statuam Equestrem auream, in Templo
Minervæ, quod est in Urbe *Sigeo-
rum*,
supra Basin candidi Marmoris: eique sic
inscribunto, *Populus Sigeorum* hoc
honore prosecutus est
Regem Antiochum Regis Seleuci F.
ob suam erga Minervæ Templum
Pietatem, Benefactorem & So-
terem Populi. Hunc verò Honorem
& in *Panegyri*, & in *proximo*
Gymnico certamine, ab Agonothetâ
& *præconibus* proclamatum iri . . .

A D

ANTIOCHI SOTERIS

Inscriptionem NOTÆ.

§. 1. **E**ΠΙΜΗΝΙΟΥ ΝΥΜΦΙΟΥ. i. e. Epimēnia agente, celebrante, procurante, sacrificante Nymphio. Fuere verò Epimēnia sacrificium quoddam epulare, à Collegis Sacerdotibus per vices procurari suetum. Liba in eo & mellitæ placentæ epulonibus & convivis, magno numero vocatis, distribuebantur: Primò quidem noviluniis (unde & vocis notatio) adstringebatur. Postea, pro re natâ, & celebriori quâvis occasione, aliis etiam mensis diebus indici cœpit. Singulis verò Diei Epimēniæ actis adscribebatur Sacerdotis, sacrum procurantis, nomen: Qui nunc honos indictâ die Epimēniâ, & convocato senatu, ut de honorando Rege Antiocho consuleretur, Nymphio cuidam obtigit. Verus hic & germanus Epimēniorum sensus non ex Hesychio aut Harpocrate, vim vocis solummodo notantibus, eruendus erat, sed ex Epictetæ apud Gruterum Testamento pag. ccxvi. maturè nimirum observatis & perpenſis in eo vocibus, ΕΠΙΜΗΝΙΑ, ΕΠΙΜΗΝΙΑ, ΕΠΙΜΗΝΙΟΙ, ΕΠΙΜΗΝΙΩΝ, item phrasibus, ἐν γὰρ τῷ τὸς τε ΕΠΙΜΗΝΙΟΙ, i. e. sacerdotes Epimēnios descripto; οἱ ΕΠΙΜΗΝΙΟΙ θύοντες τὰς θυσίας, i. e. Epimēnii sacrificia peragentes, ἐν Μηνὶ Δελφινίῳ ἀμέγας τρεῖς ἡμέρας ΕΠΙΜΗΝΙΟΙ, i. e. in mense Delphinio, tres dies indicens Epimēnios; θύει τὰν μὲν τὰν πρώτων ΕΠΙΜΗΝΙΩΝ ἡ Μῦσαι, κ. λ. i. e. primo die Epimēnia procurantem sacrificare Musis, &c. Adde ex vetusto apud Athenæum Psephismate, τὰδε ΕΠΙΜΗΝΙΑ θύειτω ἕκαστος μὲν τὸν ἑαυτοῦ. i. e. Epimēnia peragat Sacerdos una cum collegis epulonibus. lib. 6. cap. 6.

Ibid ΕΠΙΣΤΑΤΗΝ . . ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ. Epistatam agente Dionysio. Apud Sigeos, composito ad exemplum Atheniensium statu, duplex fuit Epistatæ Magistratus. Alter annuus; cui in partem officii cessit custodia ærarii, & sigilli publici, sortitò ex Prytanibus creatus; diurnus alter, electus è Collegio Proëdrorum quotiescunque Populi aut Senatûs concilium cogeretur. Præsidebat igitur actis curiæ; ejusque decretis, unâ cum Sacerdote Epimēnio, & senatore qui sententiam dixerit, nomen suum adscribebat. Nobili hac occasione ad decernendum Regi Antiocho honorem senatus populique uno & eodem cœtu congregabantur. Separatim tamen leguntur in Magnetum & Smyrnæorum fœdere ΕΠΙΜΗΝΙΟΙ & ΒΑΛΛΕΙ, & in Sherardiano Stratonicensi marmore ΕΠΙΣΤΑΤΑΙ & ΒΑΛΛΗΝΕΙΣ, at in Lege apud Æschinem ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ & Προέδρων.

§. 2. ἐπειδὴ βασιλεὺς Ἀντίοχος βασιλεὺς Σελεύκῃ ἐν δόχῃ τε ἀφελὰς τὴν βασιλείαν, κ. λ.] Annus jam agebatur à Seleuco Rege Syriæ nuncupato, hoc est ab initio æræ Seleucidarum, tricesimus tertius, ante Christum ducentessimus octogessimus; cùm, nunciâtâ è Macedoniâ Seleuci nece, Antiochum ejus filium, Stratonices novercæ conjugem, turbulentæ res in Syriâ, & in Asiâ ultra montem Taurum, exceperent. Signatur hic rerum status in exordio Psephismatis, nec non in historiâ Memnonis, quam excerptit & servavit Photius; Cod. ccxxiv. cap. 16. ὁ δὲ Σελεύκῃ Ἀντίοχος πολ. τοῖς πολέμοις, εἰ καὶ μάλιστα, καὶ ὅτε πᾶσαν ὁμοῦ, ἀνασωσάμενος & παρῆεν δόχῃ πάλιν ἐξελθὼν Πάτριαν (ὡς ἐκ τῶν παλαιῶν εἰς τὴν ἡμετέραν τῶν Τάδε. i. e. Antiochus Seleuci F. cùm multis jam bellis, idque ægrè quidem, neque universum tamen, conservasset paternum imperium, Patrocle ducem, cum delectu, mittit in regionem citra montem Taurum. Hæc ad Antiochi annum primum, eundemque ante Christum 280um, omnino referenda; quia Patrocles ab istâ expeditione redux, à Zipætæ seniore, Bithynorum Rege, jam vivente, est occisus; qui moriens eo ipso aut proximo saltem anno Bithyniæ regnum Nicomedi filio reliquit.

54 PSEPHISMA SIGEORUM

ψ. 3. τὴν βασιλείαν. ψ. 6. τῶν πραγμάτων. ψ. 20. τὴν μὲν ἱερείαν.] Propositis his exemplis lectorem ne notare pigeat, litteram lingualem ν in μ labialem toties hic converfam, quoties vocem præcefferit à labiali β, aut π, aut ρ incipientem: id quod in aliis ejusdem ævi lapidibus, in compositis Græcis ἐμβάλλω, ἐμπίπω, ἐμμένω, in Latinis imbibo, impono, immuto, similibusque observandum venit. Nimirum hunc induxit usum soni facilior prolatio, dum duæ cognatæ literæ uno oris nisu exprimuntur. Hinc autem vera illa & antiqua Elementi β, compressis labellis, pronuntiatio, hoc saltem loco atque tempore, demonstratur; quicquid in contrarium olim edixerit Gardinerus Cancellarius Cantabrigienfis, aut Basileæ nuper peroraverit doctissimus Wetstenius.

ψ. 3, & 4. Προσὰς καλῆς αἰρέσεως] Bonum sibi præfigens institutum, aut bono adhærens proposito: sensu quidem non admodum vulgari; quem tamen D. Paulus in capite ad Titum tertio bis admisit: versibus nempe 8, & 14, καλῶν ἔργων προσησάδω. Non dissimile è Thucydide adducit Stephanus, προσησήμεσαν τῆς μελαβολῆς, & è Themistio Budæus, οἱ προσησάμενοι τῆς δόξης. Anglicè igitur προσὰς feliciter quàm Latine redditur, standing to, insisting upon, &c. Hæc verò omnia comparentur cum opposito ἀποσάσας τῶν πραγμάτων in seq. versu 5.

ψ. 5. καλῶν Σελεύκιδά] Errore credo marmorarii pro αὐτῶν Σελεύκιδά. Erat verò Seleucis Syriæ Regio quarta, ad mare vergens: ubi Antiochus opportunè compescendis motibus intentus missos sibi à Philetæro Pergameno Patris Seleuci cineres recepit, eosque Seleuciæ maritimæ in Templo, Nicatorio dicto, Appiano teste, tumulavit.

ψ. 5. & 7. Σπουδαίως ἔπραγματων & ὑπερβέβηκεν πρὸς πραγμάτων.] Vox πραγμάτων apud optimos quosque auctores, idem quod nunc apud nostrates, Affaires & Things significat; res nempe, Republicam, rerum summam, negotia, potentiam, & majestatem Regni: familiariùs tamen de Regum Syriacorum rebus dicebatur; ut constat ex nostro marmore; ex Magnetum & Smyrnæorum fœdere; nec non ex Machabæorum scriptore; apud quem notandæ phrasæ, πραγμάτων ὑπερβέβηκεν, 2 Mach. iii. 38. ἀλλότῳ γινώσκοντι πραγμάτων, iv. 21. ἀλλότῳ φρονέοντι πραγμάτων, xiv. 26.

ψ. 8. παρὰ τὴν ἀρχὴν.] Syriam intelligit intra Euphratem & Mare Mediterraneum sitam, Asiamque intra montem Taurum: Transeuphratensem enim Regionem jam olim, ferè tredecim retro annis, unà cum uxore Stratonice, Antiocho, dilecto suo Filio, concesserat Seleucus.

ψ. 9, 10. λαλῶν . . . Δαμνόνιον ὄντων ἐν Συεργόν.] Sententia verè pia & magnæ erga Deum fiduciæ plena. Accedit enim ad illud Marci Evangelistæ xvi. 20. ὁ κύριος συνερῶν ἡμᾶς, Pauli item i ad Cor. iii. 9. θεὸς γὰρ ἡμεῖς συνεργοί: nisi quod verear hic per Δαμνόνιον intelligi Genium Alexandri M. cui devotus Antiochus noster, & infomniis per eum monitus, posthac triennio, præclaram illam de Gallis victoriam reportavit. Vid. Lucian. Vol. i. p. 499. Nummumque excellentiss. Devonix Ducis, pag. sequ. 58.

ψ. 9. τὸς φίλους ἐν ταῖς δυνάμεισι.] Ita scilicet in Oriente de subjectis Regi Satrapis & Dynastis amabant loqui. Versio enim LXX. huic lapidi coæva, sic habet Estheræ cap. ii. 18. fecit Rex convivium magnum, πρὸς φίλοις αὐτοῦ καὶ πρὸς δυνάμειν, cùm in Hebræo sit Principibus suis & servis suis. Et postea Maccabæorum scriptor i Macc. xii. 43. ἐπέταξε τοῖς φίλοις καὶ πρὸς δυνάμειν αὐτοῦ. Cùm verò δυνάμεις secundum vulgarem vocis notationem reddiderim copias militares; easdem scilicet quas & Anglicè Forces dicimus; meritò tamen dubitandum, annon hic δυνάμεις significet δυνάμεις; non aliter ac ἐξουσία apud Divum Paulo pro ἐξουσίαν gerente, & Potestas, apud Varronem & Juvenalem, pro potestatem habente ponitur. Ex eâ certe Potestatis notatione, & Italicum Podestà, & Turcicum Podeschâ enatum.

ψ. 9. εἰς τὸ ἐναγωνισαδὲν αὐτῷ i. e. ut certatim cum adjuvent. Sic in Smyrn. & Magn. fœdere, p. 12. τῷ δήμῳ βοηθήσει ἀγωνιζόμενος, & Joan. xviii. 36. οὐ ὑπάρχει αὐτῷ ἐμοὶ ἡγωνίζεσθαι.

ψ. 12. νῦν δὲ ἀφ' ἡμετέρου εἰς τὸ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ταύρων, κ. λ.] Pergit nunc Psephisma ad expeditionem cis montem Taurum, quam, anno Regni secundo, præfens pise Antiochus contra Nicomedem suscepit; mortem scilicet Patroclis, & exercitûs

ad ANTIOCHUM SOTEREM spectans 55

tūs excidium, ulturus. De eā sic idem Memnon, cap. xvi. Ἀφ' ταῦτα δὴ ὅπως ἐβόηεν ἰγνώσκων Ἀντιόχου καὶ Βιθυνῶν, ὁ τῶν βασιλέων Νικομήδης διαπερὶσσομένης πρὸς Ἡρακλείαν (συμμαχίαν αὐτῶν. i. e. Hanc ob rem Antiocho contra Bithynos bellum decernente Rex eorum Nicomedes Legatos ad Heraclienses mittit, auxilium ab iis petens. Iterumque cap. 19. ἔπειτα συμμαχίαν Ἀντιόχου καὶ Ἀντιγόνου πρὸς Νικομήδην χειρίζετο πόλεμον· ὁ δὲ Νικομήδης. . . . . τελέσει τελοῦντα συμμάχους λαμβάνει, καὶ λοιπὸν ἀνικαδίσει τῷ δὲ Ἀντιόχῳ σὺν ἐπὶ χρόνον δὲ τινὰ ἀνικαδίαντες ἀλλήλοις, ἰδίᾳ μάλιστα ἦσαν, ἀλλ' ἀποβόητοι διελύθησαν. i. e. Nondum Antigono collisus Antiochus contra Nicomedem Bellum suscipit: Nicomedes autem iriemes tredecim auxiliares accipit, et classē tum demum Antiochi opponit classī. Aliquamdiu verò alter alteri oppositus neutrā ex parte fecere initium pugnae, sed manibus non concertis recessere. Apprimè hæc consonant Psephismati. Classē scilicet Antiochi Hellepontī fauces occupante; præsens ipse, & ad omnem eventum paratus, Sigei substitit, unā cum Regīnā & Dynastis & universo comitatu Regio. Idque grātē nunc recolens Sigeorum Populus, nullā pugnae factā mentione, solo Regis adventu stabilitum imperium, & servatas intra montem Taurum civitates, gloriatur.

ψ. 12. ὅπτις αὐτὸς τῶν. Non hīc lego cum vulgaribus ἐπὶ ταῖς, sed ἐπὶ ταῖς, ad normam adverbii ἐπὶ κενῶν contraria verò significat, nempe *cis*, *citra*, *intra*, *ultra*; pro loci & loquentis ratione; sicut & כּוּן apud Hebræos, & πέραν apud Evangelistas Græcos.

ψ. 14. τὰ πρῶτα αὐτῶν καὶ τῇ βασιλείᾳ εἰς μέγαν καὶ . . . . . ἔργον ἀφ᾽ ἑσθῆτος ἀγένοχα. Non incongruè in lacunā τελευτήσαντες leges, ut 3 Macc. iii. 26. διαλήφασθαι . . . τελευτῶν ἡμῶν τὰ πρῶτα ἐν δόξῃ καὶ τῇ βελίᾳ ἀφ᾽ ἑσθῆτος καὶ ἀσθενείας. Quæ libentiùs hīc allego, ut scilicet notetur phraeologia per totam hanc Inscriptionem cum Phraeologia Maccaica conspiratio; nimirum Hellenicā puritate jam tum apud Syros in Hellenisticam degenerante. Observanda etiam in lapide vox ἀγένοχα, pro quā ἀγένοχα in libris.

ψ. 20. τῇ μὲν Ἱέρειαν, καὶ Ἱερὸν, & τὸς Περσῶν ἐν ἑσθῇ τῇ Ἀθηνῶν τῇ Ἰλιάδι, κ. λ.] Lucefcit hīc Minervæ Ilienſis Religio, per sacerdotem fœminam & Ἱερὸν, hoc est, sacrorum sub eā magistrōs, & Prytanes administrata. Nimirum, vastato quanquam Ilio, & portato in Italiam Palladio, revixit tamen in Troade Minervæ Ilienſis cultus. Huic (inquit Herodotus) mille boves Xerxes immolavit, ex Asiā in Europam trajecturus: Huic etiam, teste Arriano, litavit Alexander magnus, factā jam ex Europā in Asiā exſcensione. Eadem nunc Antiochus religione motus supplex adiit τῷ Ἀθηνῶν τῷ ἐν Σιγείῳ, i. e. Minervæ apud Sigeos templum, sic scilicet ab Herodoto in Terpsichore cap. 95. appellatum: inferiùs verò versu 35. τῷ Ἱερὸν τῷ Ἀθηνῶν ἐν τῇ Σιγείῳ πόλει, i. e. Minervæ in Sigeorum civitate templum.

Notetur in eodem versu vis vocis ἐν ἑσθῇ, ubi, ut supplicatio apud Latinos, non tam precationem, quam gratiarum actionem denotat.

ψ. 22. ὁ βασιλεὺς & τὸ ἀδελφεὺς αὐτοῦ βασιλεὺς. Nonnihil hinc accedit lucis ad stemma Regum Syriæ plenius evolvendum. Huic scilicet Antiocho, Soteri appellato, aliam fuisse uxorem, præter Stratonicen Novercam, ex Polyæno viri docti collegere; at eandem fuisse ipsius sororem nunc primum ex hoc lapide compertum est. Polyæni verba, lib. 8. c. 50. sic se habent. Ἀντιόχῳ ὁ προσκαλομένης Θεός, ἔγχετο Λαοδίκην ἀδελφὴν ἀδελφῶν [non utique ἀδελφῶν] ἐξ ἧς, κ. τ. λ. i. e. Antiochus cognomine Theus Laodice uxorem duxit ex eodem, quo ipse, patre (Antiocho Sotere, at matre non eadem) natam, &c. Ut igitur Antiocho Theo dicto, parentes fuerē Antiochus Soter & Stratonice, ita & Laodice ejus uxori idem pater fuit Antiochus Soter; at mater, quæ, in nostro lapide, Regina, Soteris soror, appellatur. Nomen ejus vix ullibi servatur: at credibile est fuisse germanam mariti sororem, ex iisdem quæ ipse parentibus, Seleuco Nicatore, & Apame Persicā matre genitam. Non diu igitur post patris Seleuci obitum Stratonicen novercam & uxorem amiserat Antiochus: tantum abest à vero quod contra omnem Historiæ fidem Julianus in Misopogone tradidit, recusatam eam vivente patre, & demum, eo mortuo, acceptam, Tutius longè, tum aliis, tum Plutarcho, in Demetrii vitā, creditur, nuptam Antiocho Stratonicen, & in novum Regnum

Tran-

56 PSEPHISMA SIGEORUM

Transcuphratense ductam, statim postquam pater ejus Demetrius Macedonia sibi Regnum usurpaverat; decimo nono videlicet, aut vicefimo æræ Seleucidarum anno. Eâ mortuâ, inducta est secunda uxor, in Inscriptione nostrâ *Soror Regina* appellata. Ejusque, ut videtur, est caput illud muliebre, quod, in nummo Regis Antiochi Soteris, Inscriptionis titulo subjeci. Præfert enim iste nummus Elephantum, notum illis Victoriæ de Gallis reportatæ symbolum; quo tempore Antiochus Sororem hanc Reginam Matrimonio sibi junctam habuit, mortuâ jam, aliquot annis, novercâ uxore Stratonice. *vide notam ad vers. 8, 9, 10, 38. cum stemmate sequenti.*

Stratonice Seleuci = Seleucus Nicator = Apame Seleuci
uxor fecunda. | uxor prima.

Eadem Stratonice No- = Antiochus Soter = Soror & secunda uxor
verba, & uxor prima. | | Antiochi Soteris.

Antiochus Theus = Laodice.

Ψ. 26. τὴ ἱερέως τῆ τῆ βασιλέως Ἀντιόχῃ.] Gliscit in his verbis non serva tantum; sed & profana Græcorum adulatio, quâ Alexandri successores Σωήρης θεός solenni rescripto appellavere. Perpulchrè hanc Atheniensibus in *Demetrio* exprobrat Plutarchus. Μόνοι, inquit, [Ἀλευαῖοι Δημήτριον ἐ᾽ Ἀντιόχῳ] Σωήρης ἀνέβρασαν θεός, ἐπὶ ἐπώνυμον καὶ πάτερων Ἀρχοντὰ καὶ ἀπαύσαντες ἱερεῖα Σωήρων ἐχειροτόνην κατ᾽ ἕκασον ἐνιαυτῶν. i. e. *Demetrium* & *Antigonum* soli omnium *Atheniensis* Servatorum *Deorum* titulo in æta retulerunt; abrogatoque patri *Archonte*, urbis nomen ferente, *Sacerdotem* Servatorum singulis annis creaverant. Pari titulo ὁ ἱερεὺς ὁ τῆ βασιλέως, i. e. *Sacerdos* Regis *Antiochi* *Soteris*, hîc *Sigei* constitutus, ejus adhuc viventis Σοφθέωσιν testatur. Huic, & *Seleuco* patri, idem *Lemni* quoque attributum *Athenæus*, l. 6. c. 16. assentatione ibi graphicè descripta, prodidit. Οἱ Δημόθεν, inquit, Ἀλευαῖοι εἰ μόνον ναὺς κατεσκεύασαν τῷ Σελεύκῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ ἡμῶν Ἀντιόχῃ, i. e. *Qui Lemnum incolebant Atheniensis Tempia extruxere non Seleuci solum, sed & filii ejus Antiochi*. Facile ex his patebit, cur in *Magnetum* & *Smyrnæorum* marmore, verfu 101, Ὁ θεός καὶ Σωήρ Ἀντιόχου, pater nempe *Antiochi* *Thei*, & *Seleuci* *Callinici* avus, geminato sic titulo designetur: paratumque jam responsum clariss. *Joanni Harduino*; qui in *Chronologiâ* *Vet. Testam* p. 173. verborum hâc structurâ deceptus, *Antiochum* primum & secundum, patrem scilicet & filium, *Soterem* & *Theum*, in unum temerè confinxit; & *Antiochum* *Theum* ex canone *Regum* *Syriæ* expunxit. Obiter enim patrem *Antiochum*, ut & solenniùs ejus ex *Stratonice* novercâ filium, θεὸν appellatum novimus. Sed & ipse præstantissimus *Spanhemius* verba ista θεός καὶ Σωήρ Ἀντιόχου de *Antiocho* *Theo* filio (patris scilicet *Soteris* Σοφθέωσιν non advertens) malè videtur accepisse, de usu numism. p. 415.

ψ. 26 & 27. Τῷ . . . Ἀπολλωνί τῷ Ἀρχηγῇ τῆ ἡύς αὐτῆ] Nota, ex Justino, male gloriosa fabula, quâ Apollinem auctorem generis Seleucidæ præ se ferebant. *Seleuci mater Laudice, cum nuptia esset Antiocho, claro inter Philippi duces viro, visa est sibi per quietem ex concubitu Apollinis concepisse; gravidamque factam, munus concubitûs annulum à Deo accepisse, in cuius gemmâ anchora sculpta esset; jussuque donum filio, quem peperisset, dare. Admirabilem fecit hunc visum & annulus, qui postera die, ejusdem sculpturæ, in lecto inventus est, & figura anchoræ que in femore Seleuci nata cum ipso parvulo fuit. Quamobrem Laudice annulum Seleuco, eunti cum Alexandro magno ad Persicam militiam, edocto de origine suâ dedit. Ubi post mortem Alexandri, occupato regno orientis, urbem condidit, ibique geminæ originis memoriam consecravit. Nam & urbem ex Antiochi patris nomine Antiochiam vocavit, & campos vicinos urbi Apollini dicavit. Originis ejus argumentum etiam in posteris mansit: siquidem filii nepotesque ejus anchoram in femore veluti notam generis naturalem habuere.* Justin. lib. 15. cap. 4. At quid verius, aut quid clarior, ex hoc tanto hiatu colliges, amice Lector, quàm incestam hanc familiam, ex nothâ prorsus origine, & congressu adultero progeneratam?

★. 28.

ad ANTIOCHUM SOTEREM *spectans.* 57

¶. 28. νομιζομένην καὶ ταπεινὴν θυσίαν] à voce νόμος, & legem significante & legitimam consuetudinem, νομιζομένην θυσίαν interpretabere justum, legitimum, solenne, ordinarium, ex præscriptâ nimirum lege, & recepto more, non ex novâ aliquâ superstitione aut privatâ religione introductum, sacrificium. Jubebat scilicet Lex Atheniensium θεὸς τιμῶν καὶ ἡρώας ἐχέμεν ἐν κοινῷ, ἑμπονίμοις παλαιοῖς νόμοις. i. e. Ritu communi venerari Deos & Heroes indigetas, secundum patrias, easque sub pænâ indictas, leges. Unde & in XII Tabulas Romæ quoque illatum; separatim nemo habebat Deos. Hoc igitur sensu & Epicteta, in supra laudato ipsius Testamento, νομιζομένην dixit & νενομισμένην ἱερῶν. Maccabæorum auctor (2 Macc. xiv. 14.) τὴν νομιζομένην θάλλων. Josephus quoque in Antiq. lib. 4. c. 4. τελεῖται εἰς τὰς θυσίας νενομισμένα. Thucydides lib. 6. c. 69. σφάγια τὰ νομιζομένην, & alicubi, tametsi non succurrit locus, δίκας νομιζομένην. Hinc igitur explicandus, simul & reddendus, D. Lucas, Act. xvi. 13. ὃ ἐπομίζετο προσδύχῃ εἶναι, pro quo pessimè Latina Versio (ut & citato Maccabæorum loco) ubi videbatur oratio esse. Rectè Anglicana aliæque, where Prayer was wont to be made. Paulò tamen meliùs, where Prayer was appointed to be made.

¶. 33. εἰς τὴν τιμὴν καὶ δόξαν ἀνιχνύειν.] Ita & de Antigono Macedoniae Rege Polybius l. 2. c. 70. ἐπ' αὐτῷ ἦλθε τὸ Νεμεῖον πανήγυρμα . . . τυχὼν πάντων τῶν πρὸς ἀθάνατον δόξαν καὶ τιμὴν ἀνιχνύων. Notanda quoque τιμὴ καὶ δόξα in Nov. Test. sæpissime conjuncta.

¶. 32, 35, 36.] Ter excidit, ab extremo horum versuum, Populi Sigeorum nomen: quasi de industriâ, ad hanc præcipuè partem, destituyente lectorem lapide. Illud verò in honorario hoc Psephismate, in æde Minervæ posito, non tam malâ fortunâ factum reor, quàm invidiâ Ilienensium, qui, Strabone teste, Sigeum urbem delevere. Cùm verò disertè in Herodoto legatur τὸ Ἀθηναῖον ἐν τῷ Σιείῳ, paritèrque in versu lapidis 35to τῷ ἱερῷ τῷ Ἀθηνῶν ἐν τῇ Σ . . . non potui non illic legere Σιείων πάλῃ. Quo dato, & in fine versuum 32, & 36, idem Σιείων nomen reponendum fuit.

¶. 34, & 35. Lego in lacunâ [ἐπὶ τῇ εἰ]χόνα χρυσῇ ἐφ' ἵππῃ; & adduco ex Diodoro Siculo consimile quoque Atheniensium eodem ferè tempore de Demetrio & Antigono Psephisma, lib. nempe 20. ubi Archonte Anaxicrate ἐψηφίσαντο χρυσὰς μὲν εἰκόνας ἐφ' ἀρμάσιν εἶναι τὰς Ἀνιχνύων καὶ τὰς Δημωλείων. i. e. statuas curules aureas Antigoni & Demetrii ponendas decrevere.

¶. 37. ἱσοθεῖας ἔνεκεν τὴν εἰς τὸ ἱερὸν.] Pari honore Delii in Arundeliano marmore Reginam Laodicem Seleuci Philopatoris uxorem prosequuntur; nempe ἀφ' ἧς ἔνεκεν καὶ ἱσοθεῖας τὸ εἶναι τὸ ἱερὸν. pag. 142.

¶. 37, & 38. Supplendum, probabili conjecturâ, ob ubique ferè conjunctos Evergetis & Soteris titulos, Ἐυεργέτην καὶ Σωτῆρα γινόντα τὴν δόμῃ. Σωτῆρα enim quin hic in marmore scribatur, nullum esse statuo, ne vel minimum dubitandi locum. Itaque, ex hoc ipso tempore, Antiocho id cognominis adhæsit. Et quod nummi non hæcenus fecere, unus hic ab ipsâ felici expeditione servatus lapis historicis adstruxit fidem. Unus, inquam, nisi quod in oppido Turcico Siverbizar, prope Teum & Isthmum Erythræum sito, subter portam, limen nunc jacet marmoreum, cui inscribitur. . . . . ANTIOXOT KAI BΑΣΙΛΕΥΣΗΣ ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗΣ . . . iterumque KAI ANTIOXOT BΑΣΙΛΕΥΣ KAI ΣΩΤΗΡΟΣ. Memoratur quidem, ab Appiano in Syriacis, Ἀντιόχῳ Σελεύκῃ . . . ὃ τὴν μητρίαν ἐξαφείκε, ὃς καὶ Σωτῆρα ἐπεκλήθη, Γαλάτας ἐκ τῆς Ἐυρώπης ἐς Ἀσίαν ἰμβραλόσας ἐξελάσας. Fallitur tamen, aut non rectè intelligitur Appianus, qui verbis sic constructis, Sotera eum tum primum cognominatum innuit, cùm Gallos ex Europâ in Asiam irrumpentes repulerat. Priùs enim repressus Nicomedes, & firmatum paternum imperium, & salus data tot intra Taurum montem civitatibus mansurum hunc nominis honorem Antiocho peperere. Caterùm Appianum non malè lapidi conciliandum reor, si de Gallis quibusdam intelligatur, jam tum, ut auxilio Nicomedi essent, in Asiam transfretantibus. Nam justus ille Gallorum exercitus, a Luciano in Zeuxide descriptus; uno alterove posthac anno, elephantorum ope debellatus est. Neque post eam, utcunque claram & memorabilem, victoriam, Σωτῆρα hocce cognomen, sed Καλλινίαν acclamatum fuit. Ipse etiam Antiochus, Σωτῆρα à se titulum longè alienum

58 PSEPHISMA SIGEORUM, &c.

alienum ratus, partam sibi & suis per sedecim belluas Σωτήσαν cum pudore & lacrymis est professus: ideoque & erecto post praelium trophæo nil nisi elephantum inscribi iussit. vid. Luciani Zeuxida sive Antiochum. p. ed. Var. 583.

Sotera verò inscribi, si vel unius solummodò populi aut civitatis fuerit, hoc quantum est? Ita magnum, inquit Cicero, (in Verrem. 2.) ut Latino uno verbo exprimi non possit. Is est nimirum Soter qui salutem dedit. Sed auxit titulum Nero, Σωτῆς inscriptus ὁ βασιλεὺς. Quibus commotus Divus Paulus, & terrenum Soteris honorem præ cœlesti indignè ferens, non sine honestâ æmulatione quosdam monet è Philippensibus, coloniae nimirum jure, & civitate Romanâ, & Sotere Cæsare gloriantibus; Ἡμῶν . . . τὸ πολίτευμα ἐν ἑστέοις ὑπάδει, ἐξ ὧ καὶ Σωτῆς ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. i. e. Nobis est in cælis civitatis jus (non ut habet Latina, aliæque multæ versiones nostra conversatiō in cælis est, sed) nobis est in cælis civitatis jus: unde etiam Sotera expectamus Dominum Jesum Christum. Phil. iii. 20. Ita igitur Chrysostomus in locum, πάντα ἡμῶν ἐν ἑστέοις ἐστὶ καὶ Σωτῆς, καὶ πόλεως, καὶ ὅτι ἀνέποι τις. i. e. Omnia nobis sunt in cælis: Ὁ Soter, Ὁ civitas, Ὁ quodcunque quis optaverit. Præterea, aut ego egregiè fallor, aut idem ille D. Paulus, & κήρυξ, & ἀπόστολος, & διδάσκαλος ἐθνῶν, falsos Σωτῆς Θεὸς toties à Græcorum Præconibus annunciatos, toties in nummis & lapidibus inscriptos detestatus, veram idcirco appellationem Σωτῆς ἡμῶν Θεῶ, non semel, ad Timotheum & Titum scribens, unico mundi Salvatore, Deo atque homini asseruit. vid. 1. Tim. i. 1. ii. 3, 7. 2 Tim. ii. 10. 11. Tit. i. 3, 4. ii. 10, 13. iii. 4. Quo intuitu & Eusebius piè gloriatus est jam tandem Romanos Imperatores Χριστὸν τε τὸ Θεῶ παῖδα, παμβασιλέα τῶν ὅλων ὁμολοεῖν, Σωτῆρά τε αὐτὸν ἐν σήλαις ἀνατορεῖν. i. e. Christum Dei Filium Universi Regem profiteri, quin & Sotera eum in columnis renuntiare. Euseb. Eccl. Hist. l. x. c. 4.

ΔΑΙΜΟΝΙΟΝ ΕΤΝΟΤΥΝ ΚΑΙ ΕΤΝΕΡΡΟΝ

hoc est, ut videtur, Genius Alexandri magni, cujus in inscriptione ψ. 9. mentio; quemque in prœliis socium & adiutorem habuisse crediti Seleucus & Antiochus, qui primi post Alexandrum in Syriâ regnaverunt. vide notam ad ψ. 9, 10. Porro in nummis ex Thesaurio Haymiano part. 1. pagg. 21, 28, huc adductis, recognosce uni appictum Σ, alteri Ξ, quæ tanquam initialia vocis ΕΤΝΕΡΡΟΣ, alias ΕΤΝΕΡΡΟΣ, non incommodè interpretabere. Alii Seleuci nummi caput habent Apollinis, cum Victoriâ, appictisque literis Ε Τ, quæ nescio annon etiam ΕΤΝΟΤΥΝ, ut in inscriptione nostrâ, indigent.

STATUA

S T A T U A

Jovis Urii Bosporani.

A Sigeo nos vocat ad fauces freti Bosporani non indignum observatu monumentum. Chalcedona fortè invisentes, nobile viatorum par, Whelerus nostras Sponiusque, in privatis prope Ecclesiam ædibus offendere marmoream basin; & descriptum ex eâdem Epigramma in suos uterque codices retulere. Verùm cum non levis sit apographorum, ut in re obscurâ, discrepantia; oportebit uno ea intuitu inter se committere, quò melius alteri ab altero aliquid veri luminis accendatur.

1. *Wheleri, in Itinerario Anglicano, pag. 209.*

ΟΥΡΙΟΝΕΠΙΠΡΙΜΝΗΣΤΙΣΟΔΗΓΗΤΗΡΑΚΑΛΕΙΤΩ
ΖΗΝΑΚΑΤΑΠΡΩΤΟΝΩΝΙΣΤΙΟΝΕΚΠΕΤΑΣΑΣ
ΕΠΙΚΥΑΝΕΑΣΔΙΝΑΣΔΡΟΜΟΥΣΕΝΘΑΠΟΣΕΙΔΩΝ
ΚΑΜΠΥΛΟΝΕΙΔΙΣΣΕΙΚΥΜΑΠΑΡΑΨΑΜΑΘΟΙΣ
ΕΙΤΑΚΑΤΑΙΓΑΙΑΝΠΟΝΤΟΥΠΛΑΚΑΝΑΣΕΡΕΥΝΩΝ
ΝΕΙΣΘΩΤΩΙΔΕΒΑΛΩΝΨΑΙΣΤΑΠΑΡΑΤΩΖΩΑΝΩΙ
ΟΔΕΤΟΝΕΥΑΝΤΗΤΟΝΑΕΙΘΕΟΝΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥΠΑΙΣ
ΣΤΗΣΕΦΙΛΩΝΑΓΑΘΗΣΣΥΜΒΟΛΟΝΕΥΠΛΟΙΗΣ

2. *Sponii, inter Miscellanea Eruditæ Antiquitatis, p. 332.*

ΟΥΡΙΟΝΕΚΠΡΙΜΝΗΣΤΙΣΟΔΗΓΗΤΗΡΑΚΑΛΕΙΤΟ
ΖΗΝΑΚΑΤΑΠΡΩΤΟΝΩΝΙΣΤΙΟΝΕΚΠΕΤΑΣΑΣ
ΕΣΤΕΠΙΚΥΑΝΕΑΣΔΙΝΑΣΔΡΟΜΟΣΕΝΘΑΠΟΣΕΙΔΩΝ
ΚΑΜΠΥΛΟΝΕΙΔΙΣΣΕΙΚΥΜΑΠΑΡΑΨΑΜΑΘΟΙΣ
ΕΠΕΚΑΤΑΙΓΑΙΗΝΠΟΝΤΟΥΠΛΑΚΑΝΟΣΤΟΝΕΡΕΥΝΑΙ
ΝΕΙΣΘΩΤΩΙΔΕΒΑΛΩΝΨΑΙΣΤΑΠΑΡΑΤΩΑΝΩΙ
ΟΔΕΤΟΝΕΥΑΝΤΗΤΟΝΑΕΙΘΕΟΝΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥΠΑΙΣ
ΣΤΗΣΕΦΙΛΩΝΑΓΑΘΗΣΣΥΜΒΟΛΟΝΕΥΠΛΟΙΗΣ

Exscripsi

Exscripsi, inquit Sponius; subnectitque istis non bene exscriptis
Græcis non bonam hanc Latinam Versionem.

*Ventum secundum quis ex puppi moderatorem vocabit
Jovem rudentibus velum expandens.*

*Est super Cyaneis vorticibus, cursus ubi Neptunus
Curvos fluctus volvit prope arenosa littora.*

Tunc dixit (Neptunus) per Ægæum nunc reditum paret,

Huic appositis libamentis supernè

Ideo propitio semper Deo Antipatri filius

Collocavit libens felicitis symbolum navigationis.

“ Hæc uterque vidit, exscripsit, & explicuit (inquit reveren-
“ dus admodum *Fleetwoodus* in Inscriptionum antiquarum sylloge
“ pag. 53.) sed non iisdem oculis eodemve animo & sensu.
“ Quis clarius, quis felicius non dico. Hoc certum est ex di-
“ versâ utriusque lectione Inscriptionem correctiorem fieri, sen-
“ sum clariorem elici posse.

Conatus igitur hæc tam corrupta & luxata ad pristinam su-
am formam restituere deprehendi statim Antiquitatis non con-
temnendæ monumentum, *Statuam Jovis Urii Bosporani*, quam
sacratissimam M. Tullius memoravit, quamque veteres Geo-
graphi Dionysius Byzantius, Arrianus, & Menippus non intac-
tam reliquerunt. *Oratione* utique in *L. Pisonem* hunc ad modum
Cicero invehitur; “ A te Jovis Urii Fanum antiquissimum Bar-
“ barorum sanctissimumque direptum est. Idemque in *Verrina*
quæ est de signis, *Verris* sic aurem vellicat, “ ex æde Jovis religio-
“ sissimum ⁽¹⁾ simulacrum Jovis *Imperatoris*, quem Græci *Urion*
“ nominant, pulcherrimè factum nonne abstulisti? ———
“ Jovem autem Imperatorem quanto honore in suo templo fuisse
“ arbitramini? Hinc colligere potestis, si recordari volueritis quantâ
“ religione fuerit eadem specie atque formâ signum illud quod ex
“ Macedoniâ captum in Capitolio posuerat Flamininus. Etenim
“ tria ferebantur in orbe terrarum signa Jovis Imperatoris, uno
“ in genere pulcherrimè facta: Unum illud Macedonicum quod in
“ Capitolio videmus; alterum in Ponti ore & angustiis; tertium
“ quod Syraculis ante Verrem prætorem fuit. Illud Flamininus ita
“ ex æde suâ sustulit, ut in Capitolio, hoc est, in terrestri domicilio
“ Jovis poneret. Quod autem est ad introitum Ponti, id cum tam
“ multa

“ multa ex illo mari bella emerferint, tam multa porro in Pontum inuenta sint, usque ad hunc diem integrum inviolatumque servatur.

Sat clarè igitur & fanum & cultum Jovis Urii Romana eloquentia tradidit. Fani locum in Asiano litore signant Peutingerianæ tabulæ. ⁽¹⁾ Arrianus verò in Ponti Euxini periplo ejusdem distantiam, hinc a Byzantio centum & viginti stadiis, illinc à Cyaneis petris quadraginta, quæ angustissimæ sunt Ponti, quæ vocantur, fauces, accuratè admodum metitur. Hic post multos annos certa statux perniciēs à pretio metalli fuit: quo direpto, Chalcedona, in propinquo litore, translata est marmorea inscripta basis. At Dionysius Byzantius, (quem auctorem solus sibi habuit Petrus Gyllius) integri, suumque jam fanum exornantis, signi statum, atque habitum, sic describit. “ *In Fano (Jovis Urii) statua ærea est antiquæ artis, ætatem puerilem præ se ferens, tendens manus . . . . Quidam aiunt audaciæ signum esse navigantium, deterrens temeritatem navigationis pericalis plenam, atque ostendens redeuntium salutis felicitatem & pietatem.* Vide Gyllium de Bosphoro Thracio, lib. 3. cap. 5.

His ordine prænotatis, tempus nunc proponi Epigramma, veræ, ut spero, lectioni, sensuique, & acumini restitutum; maximè, si tu calculum adjeceris, amice lector.

In statua Jovis Urii epigramma.

⁽¹⁾ Οὐρεῖον ἐκ πρύμνης τις ὁδηγήσῃ καλεῖται

⁽²⁾ Ζῆνα, καλὰ προδόνων ἴσιον ἐκπέλασας.

⁽³⁾ Εἴτ' ἐπὶ Κυανέας δῖνας δρόμος, ἔνθα Ποσείδων

Κάμπυλον εἰλίσσει κῦμα πρὸ ψαμάθους.

⁽⁴⁾ Εἶτα κατ' Αἰγαίαν πόλιν πλάκα νόσον ἐρέυνων

Νείσθω, τῷδε βαλὼν ψαυσά ⁽⁵⁾ πρὸ ξοάνῳ

Ὡδὲ ⁽⁶⁾ τὸν δῶντῆλον αἰεὶ θεὸν, Ἀντιπάτερ παῖς,

Στῆσε Φίλων, ⁽⁷⁾ ἀγαθῆς σύμβολον εὐπλοΐης.

Idem epigramma latinè redditum.

Nauta, Jovem celsâ ductorem è puppe vocato
 Urion, extenso vela rudente parans.
 Sic bene Cyaneo curret tibi vortice pinus,
 Quâ rotat incurvas Ennosigæus aquas.
 Tum, reditum Ægæi meditans super æquora ponti,
 Fac redi, at huic statuæ solvere liba memor:
 Quâ posuit nautis dextrum & lætabile numen
 Ritè Philo, salvos ire redire jubens.

Ad statuam Jovis Urii Bosporani notæ.

(1) *S* Imulacrum Jovis Imperatoris, quem Græci Urion nominant. Διὸς Οὐρεῖος. i. e. immissus à Jove ventus secundus, toties ab Homero decantatus, & cultum & titulum fecit Jovi Urio, vela facientibus propitio. Eum igitur, ut inferiùs notabitur, Latini à formâ PUERUM, ab effectû SERENUM, coluere. Ast unde idem Latinis Imperator, non est adedè facillè investigatu. Ὀδυσσεύς enim, quod Jovi Urio in epigrammate tribuitur, Imperatorem vix crediderim sonare. Fuere equidem, quibus mendum hoc in loco subodorantibus, Cicero Imbricitoris scripsisse visus: quo sensu ab Homero Ἰκνεύος ἔγος, ab Ennio spiritus austri imbricitor celebratur. At mihi, fateor, altera illa suspicio altè defixa insidet: Oratorem, in hâc Verrinâ, decurtatâ voce exarâsse Jovis IMP. quod in Imperatoris conversum à librariis, cùm Impuberis efferendum esset. Certè Jupiter Impuber cum notis ejusdem titulis apprimè congruit, Jove nempe Axure, Jove nondum barbato, Jove puero, eodemque Vejove, in Capitolio inter arcem & ædem Capitolinam prope Asylum posito; de quo Ovidius in Fastorum 3.

Juppiter est juvenis, juveniles aspice vultus.

Idemque non minus congruit cum his ipsis Jovis Urii simulacris, quorum Macedonicum in Capitolio eadem ac Bosporanum & specie & formâ fuit; Bosporanum verò, à Dionysio Byzantio, puerilem ætatem præ se ferens perhibetur. Erat quidem Romæ, idque in Capitolio, hoc est in ipsâ ædè Capitolinâ, signum Jovis Imperatoris Præneste devectum, à P. Victore inter Capitolinâ monumenta recensitum. Ejusque in Livio historia est, lib. 6. cap. 29. T. Quintius signum Præneste devectum Jovis Imperatoris in Capitolium tulit. Dedicatumque est inter cellam Jovis ac Minervæ, tabulaque sub eo fixa, monumentum rerum gestarum. Sed aliud erat signum T. Quintii Cincinnati Prænestinum, anni U. C. 375. à Livio, aliud T. Quinti Flaminini Macedonicum, anni U. C. 558, à Cicerone memoratum. Quid ergo? exorta vides quatuor hujus generis signa, Prænestinum, Macedonicum, Bosporanum, Syracusanum; è quibus primum illud Prænestinum, inter Jovem & Minervam in ipsâ ædè Capitolinâ positum, & inscriptum, Ciceroni non potuit non esse notissimum. At ille: Tria ferebantur in orbe terrarum signa Jovis IMP. uno in genere pulcherrimè facta: Macedonicum, inquit, quod in Capitolio videmus, Bosporanum, & Syracusanum. Omnino igitur, in hâc

hâc Verrinâ, de signis Jovis Imperatoris non egit Cicero, sed aut utrôbique, compendio vocum, IMP. solummodo exaravit; aut integris fortasse vocibus *Impuberis* scripsit & *Impuberem*; Jovem Puerum in Capitolio prope Asylum, designans: quæ tamen (occasione Jovis Imperatoris Liviani in eodem Capitolio positi) in *Imperatoris* & *Imperatorem*, errore nimis facili, transierunt. Sed hujus rei penes criticos, humanarum artium magistros, supremum judicium esto.

(*) *Arrianus in Ponti Euxini periplo*, pag. 12. edit Oxon. τὸ ἱερὸν τῆ Διὸς τῆ Οὐρεῖς διέχον ὑπὸ Βυζαντίου σταδίων ἑκατοσὶ καὶ ἑκατὸν, καὶ ἐστὶν ἐνὸς τῶν ταύτῃ τὸ σῶμα τῆ Πόντου καλούμενον. Idem pag. 25. Ἐκ δὲ Κυανέων ἐστὶ τὸ ἱερὸν τῆ Διὸς τῆ Οὐρεῖς, ἵνα περὶ τὸ σῶμα τῆ Πόντου, σταδίοι τεσσαράκοντα. i. e. *Fanum Jovis Urii distat à Byzantio stadia centum & viginti, atque hîc est angustissimum quod vocatur, Ponti os.*— à Cyaneis verò petris ad sanum Jovis Urii, ubi os est Ponti, stadia sunt quadraginta.

(†) Οὐρεῖον Ζῆνα—τὸν εὐεργέτην αἰεὶ θεόν—ἀγαθῆς σύμβολον εὐπλοῖας. i. e. *Jovem Urium, fortunatum semper Deum—bonæ symbolum navigationis*: Quà Urium, Latinis aliquando PUERUM, aliquando SERENUM nominatum; quâ fortunatum, & prosperas præstantem navigationes, Fortunæ tum PRIMIGENIAE, tum REDUCI sociatum. Horum prius in duabus inscriptionibus Prænestinis legitur, apud Grut. LXXVI. 6. 7. FORTUNAE. PRIMIGENIAE. IOVI. PUERO. iterumque FORTUNAE. IOVIS. PUERI. PRIMIGENIAE. Posterius in totidem Romanis LXXVII. 6. FORTUNAE. REDUCI. ET IOVI. SERENO. iterumque, MIX. 9.

IOVI SERENO
ET
FORTVNAE. REDVCI
IMP. L. SEPTIMI. SEVERI
PIL. PERTINACIS. AVG. ARAB
ADIAB. P. P.
STATVAM. HANC
VOTO. SVSCEPTO
L. FORTVNATVS. QVINT
SOD. HADRIANAL
D. S. I. S. L. M.

Quid plenius, quid melius exprimere potuit Græcorum Jovem Urium, fortunatum Deum, puerilem faciem, teste Dionysio, præ se ferentem; ostendentem, protensis manibus, redeuntium post navigationem felicitatem; quàm Jovis Pueri cum Fortunâ *Primigeniâ*, Jovis Sereni cum Fortunâ *Reduce*, apud Latinos sociatio? Ab eodem quid magis alienum, quàm *Imperator*?

(*) Εἴτ' ἐπὶ Κυανέας θῖνας δρόμος—Εἴτα κατ' Ἀσίαν πόντου πλάκα—nautis Jovem Urium invocantibus prosperam utrinque navigationem promittit auctor epigrammatis, seu cursus eis Cyaneas versùs & Euxinum pontum, sive retrò versùs Hellespontum & Ægæum fuerit. Cui monito obsecutus est Menippus, *periplo duorum pontorum auctor*, teste, qui ejus geographiam defloravit, Marciano Heracleotâ. edit. Oxon. pag. 68. περιέπλυσεν πρότερον μὲν τὸν Πόντον, μετ' ἐκείνον δὲ τὸν Θράκιον Βόσπορον καὶ τὴν Προποντίδα, ὁμοῦ τῷ Ἑλληνιστῇ, ὅπῃ τῆ ἱερῆς καλούμενης Διὸς Οὐρεῖς τὴν ἀρχὴν ἐκάλειρον ἠπείρων ποιησάμενος. i. e. *circumnavigavit (Menippus) primo quidem Pontum Euxinum, deinde verò Propontidem unâ cum Hellesponto, à sano Jovis Urii utriusque continentis periplo capiens initium*. Sed & ipsum Menippum audi pag. 69. κατὰ τὸν Θράκιον Βόσπορον καὶ τὸ σῶμα τῆ Εὐξείνης πόντου ἐν δεξιῇ τῆς Ἀσίας μέρει . . . καί ται χωρίον ἱερὸν καλούμενον, ἐν ᾧ πῶς ἐστὶ Διὸς Οὐρεῖς προσαγορευόμενος. Τῷτο δὲ τὸ χωρίον ἀφ' ἡλίου ἐστὶ τῶν εἰς Πόντον πλοούων. i. e. *Juxta Thracium Bosporum & os Euxini Ponti, dextrâ Asia parte, situm est castellum, quod ἱερὸν* appella-

64 STATUA JOVIS URII, &c.

appellatur: in quo templum est Jovis Urii nominatum. Hoc autem castellum initium est unde in Pontum solvunt navigantes. Notabile est hunc ipsum locum, castello hodie Turcico in angustiis Bospori obsessum, & nunc & olim, uno eodemque 'Ιερεῖ, hoc est Fani nomine vocatum; ultra bis mille & ducentos, ut ex Herodoto probatur, annos. lib. 4. cap. 84, 85.

(1) Παρὰ ξοάνῳ, ὡς τὸν δ' αὖτις αἰεὶ θεὸν Ἀντιπάτρης παῖς ἦτο Φίλων. En verba quæ mirè ludificarunt Sponium, sed in quibus bene lectis & intellectis, & opus habemus, & opificem, & in his ætatem monumenti: opus quidem, statuam antiquæ artis, quâ representatus est Jupiter Urius, dexter semper & navigantibus fortunatus deus: opificem verò Philonem, Antipatri F. statuarium, à Plinio (lib. 34. c. 8.) mentionem inter præstantes meritum: eundemque posito Hephæstione, Alexandri M. amico, celebratū. Unde Tatianus in oratione adversus Græcos cap. 55. τὴν Ἡφαιστίωνος ἐκ αἰδέσθου πορνείαν, καὶ εἰ πάντῳ Φίλων αὐτὸν ἐνέχωντος ἐποίησιν; i. e. *Impudici illius Hephæstionis non vos pudet, utcumque eum Philo affabrè admodum posuerit?*

Eadem igitur inscriptionis, quæ & Alexandri M. & Macedonum jam per Asiam volitantium, ætas. Et signi fanè, si Ciceronem audias & Dionysium, minor esse non potuit: dum fani ipsius originem ad Phryxum, ad Argonautas, & fabulosa usque tempora varii apud Gyllium auctores retulerint. Sed ab initio duodecim deorum fuit. Postea titulus cultusque ad Jovem Urium restrictus, è Macedoniâ, ut videtur, huc delatus.

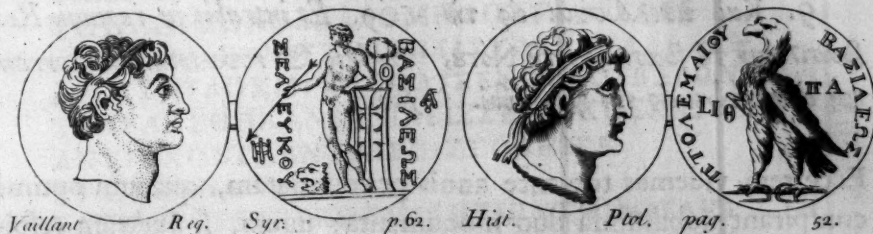
Monu-

Monumentum Miletium,

ET

Adulitanum.

Conjuncti nunc legantur hostes olim infensissimi, qui, circa annum ante Christum 246, eodem ferè tempore capessivere regnum; Syriæ nempe, Asiæque cis & citra Taurum, Seleucus Callinicus, Ægypti verò & Arabiæ, Ptolemæus Euergetes. Hos ipsos, etiam & à sancto Dei spiritu, in prophetica Danielis visione, conjungi placuit; alterum ut regem Aquilonis, ut regem Austri alterum adumbratum; vicinam utramque Judæis, & molestam admodum futuram, hinc & hinc, potentiam. A Daniele verò (quod omnino nolim inobservatum) Seleucus, Aquilonis Rex, ut vasis aureis & argenteis in sacorum usum ditissimus, Austri rex Ptolemæus, ut eorundem spoliator & reportator, debellato Aquilonis regno, est prædictus. Id quod citatum dabo & è vulgata, & è LXX-virali etiam versione: quoniam recens factam in Ægypto facilè eam crediderim notam fuisse Ptolemæo, saltem ei ostensam fuisse, in Templo Hierosolymitano, cum sacrum ibi faceret ob res prosperè in Syriâ contra Seleucum gestas. *Vid. Joseph. contra Ap. l. 2. c. 5.*

Visio Danielis ultima cap. XI. anno ante Christum 534.

Gr. LXX.

Vulgar. Lat.

7... ἡξει πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ
εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὑποσηγμένα
τῆ βασιλείας τῆ Βορρᾶ, καὶ ποι-
ήσει ἐν αὐτοῖς, καὶ καλιχύσει.

7... Veniet [Rex Austri] cum
exercitu, & ingredietur provinci-
am Regis Aquilonis, & abutetur
eis, & obtinebit.

S

8. Kai

66 MONUMENTUM MILESIUM

8. Καί γε τὰς θεὰς αὐτῶν με- 8. *Insuper & Deos eorum &*
 ἰὰ τῶν χωνδύων αὐτῶν, πᾶν σκεῦος *sculphilia, vasa quoque pretiosa*
 ἑπιθυμητὸν αὐτῶν, ἀργυρεὶς καὶ *argenti & auri captiva ducet in*
 χρυσεὶς, μετ' αἰχμαλωσίας οἷσι *Ægyptum. Ipse prævalebit ad-*
 εἰς Ἀιγύπτου, καὶ αὐτὸς σήσει *versus Regem Aquilonis.*
 ὑπὲρ βασιλείᾳ τῇ Βορρᾷ.

9. Καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὴν 9. *Et intrabit in regnum Rex*
 βασιλείαν τῇ βασιλείᾳ τῇ Νότῃ, *Austri, & revertetur ad terram*
 καὶ ἀναστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτῆς. *suam.*

Ecce rem videmus tot ante annis prænuntiatam, quâcum optimè conspirant nobilissima duo monumenta: unum, si Judæam respicias, in aquilonari mundi plagâ, alterum in australi positum; *Milesium* dico, & *Adulitanum*. Illud enim ad Seleucum Callinicum spectans, etiam nunc prope Miletum, in Ioniæ confiniis, extat: Hoc verò, ad Ptolemæum pertinens Evergeten, apud Adulen, Sinûs Arabici emporium, intra Æthiopiæ olim fines est repertum.

Monumentum Milesium Seleuci Callinici.

LOCUS est, è regione Sami Insulæ, *Joran* nunc Turcis dictus, in quo multæ humi confractæ jacent, multæ rectæ stant columnæ, spectabiles adhuc reliquæ prægrandis istius Templi, Oraculique, quod primò Branchidæ Apollinis, postea Didymæi fuit. Conditum illud à Milesiis, mediâ inter urbem & Posideum promontorium viâ, multis, (ut inquit Strabo) antiquarum artium donariis, à regibus & principibus ditatum fuit. Quos * inter Seleucus Callinicus, fraterque ejus Antiochus Hierax, jam tum Rex Asiæ appellatus, amplissimam hanc, quæ sequitur, Dedicationem fecere: piâ scilicet in Apollinem & Servatores Deos gratitudine, ob Seleucum insperatò salvum & incolumem, & ob pacem eodem tempore cum Ptolemæo Evergete in decem annos factam. Hæc relata à Justino, & Plutarcho, pertinent ad annum ante Christum 243, æræ Seleucidarum septuagesimum, Regis Seleuci quartum. Ipfius verò ad Milesios epistola, & indictum Apollini sacrificium, vasorum quoque, unguentorum, & aromatum recensio; cum ad-

* Vid. Not. 1.

scripto singulorum pondere, incisa sunt marmoreo quadrato lapidi, quem subter tugurium, à boreali Templi latere, bis vidit, & exscripsit illustrissimus Cos. Sherardus: Annis 1709, & 1716.

ΕΠΙΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥΠΟΣΕΙΔΙΠΡΟΥ
ΤΑΜΙΕΥΟΝΤΩΝΤΩΝΙΕΡΩΝΧΡΗΜΑ
ΤΩΝΤΙΜΕΑΤΟΥΦΥΡΩΝΟΣΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑ
ΤΟΥΝΑΗΜΟΝΟΣΚΛΕΟΜΗΔΟΥΣΤΟΥΚΡΕΙ
ΣΟΝΟΣΦΙΛΙΠΠΟΥΤΟΥΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΥΑΔΕΞΑΝ
ΔΡΟΥΤΟΥΔΟΧΗΓΟΥΠΟΛΥΞΕΝΟΥΤΟΥΒΑΒΩΝΟΣ
ΤΑΔΕΑΝΕΘΗΚΑΝΒΑΣΙΛΕΙΣΣΕΛΕΥΚΟΣΚΑΙ
ΑΝΤΙΟΧΟΣΤΑΕΝΤΗΕΠΙΣΤΟΛΗΓΕ
ΓΡΑΜΜΕΝΑ
ΒΑΣΙΛΕΥΣΣΕΛΕΥΚΟΣΜΙΔΗΣΙΩΝΤΗΒΟΥΛΗ
ΚΑΙΤΩΙΔΗΜΩΙΧΑΙΡΕΙΝΑΦΕΣΤΑΔΚΑΜΕΝΕΙΣ
ΤΟΙΕΡΟΝΤΟΥΑΡΩΛΛΩΝΟΣΤΟΥΕΝΔΙΔΥΜΟΙΣ
ΤΗΝΤΕΛΥΧΝΙΑΝΤΗΝΜΕΓΑΛΗΝΚΑΙΠΟΤΗΡΙΑ
ΧΡΥΣΑΚΑΙΑΡΓΥΡΑΕΙΣΑΝΑΘΕΣΙΝΤΟΙΣΘΕΟΙΣ
ΤΟΙΣΩΤΗΡΕΙΚΟΜΙΤΟΝΤΑΡΩΔΙΑΝΘΗΝΕΓΙ
ΓΡΑΦΑΣΕΧΟΝΤΑΥΜΕΙΣΟΥΝΟΤΑΝΓΑΡΑΓΙ
ΝΗΤΑΙΔΑΒΟΝΤΕΣΑΥΤΑΑΓΑΘΗΤΥΧΗ
ΑΠΟΔΟΤΕΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΙΝΑΕΧΗΤΕΣΓΕΝΔΕΙΝ
ΚΑΙΧΡΕΣΘΑΙΥΓΙΑΙΝΟΝΤΩΝΗΜΩΝΚΑΙΕΥΤΥΧΟΥΝ
ΤΩΝΚΑΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΔΙΑΜΕΝΟΥΣΗΩΣΕΓΩ
ΒΟΥΔΟΜΑΙΚΑΙΥΜΕΙΣΧΡΕΣΘΕΕΝΤΕΤΑΑΜΕΝΗΤΗ
ΔΕΠΟΔΙΑΝΘΗΚΑΙΤΗΝΑΝΑΘΕΣΙΝΓΟΙΟΥΜΕΝΟΙ
ΤΩΝΑΦΕΣΤΑΑΜΕΝΩΝΣΥΝΤΕΛΕΣΑΤΕΤΗΝΟΥΣΙΑΝ
ΗΝΣΥΝΤΕΤΑΧΑΜΕΝΑΥΤΟΙΣ.ΤΗΝΕΠΙΜΕΛΗΘΗΤΕ
ΟΥΝΙΝΑΓΕΝΗΤΑΙΚΑΤΑΤΡΟΦΟΝΤΩΝΔΕΑΦΕΣ
ΤΑΑΜΕΝΩΝΧΡΥΣΩΜΑΤΩΝΚΑΙΑΡΓΥΡΩΜΑΤ
ΩΝΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΥΠΟΓΕΓΡΑΦΑΥΜΙΝΤΗΝΓΡΑΦΗΝ
ΙΝΑΕΙΔΗΤΕΚΑΙΤΑΓΕΝΗΚΑΙΤΟΝΣΤΑΘΜΟΝ
ΕΚΑΣΤΟΥΕΡΡΩΣΣΘΕ

ΓΡΑΦΗΧΡΥΣΩΜΑΤΩΝΤΩΝΑΦΕΣΤΑΑΜΕΝΩΝ.

ΦΙΛΗΚΑΡΥΩΤΗΑΓΑΘΗΣΤΥΧΗΣΜΙΑΟΛΚΗ
ΔΡΑΧΜΑΙΔΙΑΚΟΣΙΑΙΤΕΣΣΕΡΑΚΟΝΤΑΕΠΤΑ
ΑΔΗΚΑΡΥΩΤΗΘΕΜΙΔΟΣΜΙΑΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙ
ΕΚΑΤΟΝΕΝΕΝΗΚΟΝΤΑΑΔΗΚΑΡΥΩΤΗΑΝΤΟΙΣ
ΜΙΑΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΕΚΑΤΟΝΕΝΕΝΗΚΟΝΤΑΟΚΤΩ
ΤΡΕΙΣΟΒΟΔΟΙΑΔΗΚΑΡΥΩΤΗΕΚΑΤΗΜΙΑΟΛΚΗ

ΔΡΑΧΜΑΙ

68 MONUMENTUM MILESIUM

ΔΡΑΧΜΑΙΕΚΑΤΟΝΔΕΚΑΤΡΕΙΣΠΑΛΙΜΠΟΤΩΝ
 ΤΡΑΓΕΛΑΦΩΝΠΡΟΤΟΜΩΝΕΣΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ
 ΑΡΟΛΩΝΟΣ ΔΕΥΓΟΣΕΝΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΤΡΙΑ
 ΚΟΣΙΑΙΔΕΚΑΟΚΤΩΤΡΕΙΣΟΒΟΛΟΙΑΔΔΟΠΑΛΙΜΠΟ
 ΤΟΝΕΛΑΦΟΥΠΡΟΤΟΜΗΕΠΙΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ
 ΑΡΤΕΜΙΔΟΣΕΝΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΕΚΑΤΟΝΕΞΗΚΟΝ
 ΤΑΜΙΑΚΕΡΑΣΕΠΙΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝΔΙΙΣΩΤΗΡΙΕΝ
 ΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΕΚΑΤΟΝΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΤΡΕΙΣ
 ΤΡΕΙΣΟΒΟΛΟΙΟΙΝΟΧΟΑΘΕΩΝΣΩΤΗΡΩΝΜΙΑ
 ΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΤΡΙΑΚΟΣΙΑΙΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑ [ΕΞΕ]
 ΨΥΚΤΗΡΒΑΡΒΑΡΙΚΟΣΔΙΘΟΚΟΛΛΟΣΕΠΙΓΕΓΡΑΜ
 ΜΕΝΟΣΣΩΤΕΙΡΑΣΕΙΣΕΧΩΝΑΠΟΠΕΠΤΩΚΟΤΑ
 ΚΑΡΥΑΕΠΤΑΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΤΡΙΑΚΟΣΙΑΙΕΒΔΟ
 ΜΗΚΟΝΤΑΔΥΟΜΑΔΟΝΟΜΟΝΧΡΥΣΟΥΝΟΛΚΗ
 ΔΡΑΧΜΑΙΧΙΛΙΑΙΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑΟΚΤΩΕΙΣΤΟΓ
 ΑΝΧΡΥΣΩΜΑΤΩΝΔΡΑΧΜΑΙΤΡΙΣΧΙΛΙΑΙΔΙΑ
 ΚΟΣΙΑΙΤΕΣΣΕΡΑΚΟΝΤΑΟΚΤΩΟΒΟΛΟΙΤΡΕΙΣ
 ΣΚΥΦΟΣΑΡΓΥΡΟΥΣΤΟΡΕΤΤΟΣ ΔΩΩΤΟΣ
 ΕΧΩΝΣΧΟΙΝΙΔΑΕΙΣΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΤΡΙΑΚΟΣΙΑΙ
 ΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑΨΥΚΤΗΡΑΡΓΥΡΟΥΣΜΕΓΑΣ
 ΔΙΩΤΟΣΟΛΚΗΔΡΑΧΜΑΙΕΝΑΚΙΣΧΙΛΙΑΙ
 ΔΙΒΑΝΩΤΟΥΤΑΛΑΝΤΑΔΕΚΑΣΜΥΡΝΗΣ
 ΤΑΛΑΝΤΟΝΕΝΚΑΣΙΑΣΜΝΑΙΔΥΟΚΙΝΝΑΜΩ
 ΜΟΥΜΝΑΙΔΥΟΚΟΣΤΟΥΜΝΑΙΔΥΟΛΥΧΝΙΑ
 ΧΑΛΚΗΜΕΓΑΛΗΠΡΟΣΤΕΤΑΓΕΝΔΕΚΑΙΘΥΣΙΑΝ
 ΤΩΙΘΕΩΙΙΕΡΕΙΑΧΙΔΙΑΚΑΙΒΩ.ΔΩΔΕΚΑ

Idem Gracè & Latinè.

Ἐπὶ Στεφανηφόρου Ποσειδίππου, *Sub Stephanephoro Posidippo,*
 ταμιδούνων τῶν ἱερῶν χρημά- *Præfectisque Sacri Ærarii Ti-*
 των Τιμέα τῷ Φυρσῶνος, Ἀριστα- *mea F. Phyrsonis, Aristagora F.*
 γόρα τῷ Ναήμονος, Κλεομήδης *Naëmonis, Cleomede F. Creifonis,*
 τῷ Κρείσσονος, Φιλίππου τῷ Σω- *Philippo F. Sosistrati, Alexandro*
 σιστρέτης, Ἀλεξάνδρου τῷ Λοχήγῃ, *F. Lochegi, Polyxeno F. Babonis,*
 Πολυξένῃ τῷ Βαβῶνος, τὰ δὲ ἀνέ- ⁽¹⁾ *Reges Seleucus & Antiochus*
 θηκαν ⁽¹⁾ Βασιλεῖς Σέλδουκος καὶ *hæc quæ in Epistolâ sunt scripta*
 Ἀντίοχος τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ γε- *dedicavere.*
 γραμμένα.

Βασι-

Βασιλεύς Σέλδουκος Μιλησίων
τῇ Βελῇ καὶ τῷ Δήμῳ χαίρειν.
Ἀφεςάλκαμεν εἰς τὸ Ἱερόν τε Ἀ-
πόλλωνος τε ἐν Διδύμοις τὴν τε
λυχνίαν τὴν μεγάλην, καὶ ποτήρια
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, εἰς ἀνάθεσιν
τοῖς Θεοῖς τοῖς Σωτήρσι, κομίζον-
τα⁽²⁾ Πολιάνθην, ἐπιγεγραφὰς ἐ-
χούλη. Ὑμεῖς ἐν ὅταν παραγίνηται
λαβόντες αὐτὰ ἀγαθῇ τυχῇ ἀπο-
δοτεῖς εἰς τὸ Ἱερόν, ἵνα ἔχητε ἀπένδειν
καὶ⁽²⁾ χεῖσθαι, ὑγιαίνοντων⁽³⁾ ἡ-
μῶν, καὶ⁽³⁾ δὴ τυχάνων, καὶ τῆς πό-
λεως⁽³⁾ διαμενέσης, ὥς ἐγὼ βέ-
λομαι καὶ ὑμεῖς.⁽²⁾ Χεῖσθε ἐντε-
ταλμένη τῇδε Πολιάνθῃ, καὶ τὴν ἀ-
νάθεσιν ποιέμενοι τῶν ἀφεςαλ-
μένων συντελέσατε τὴν θυσίαν, ἣν
συντέλεχαμεν αὐτοῖς. Συνεπιμελή-
θητε ἐν ἵνα γένηται καλὰ τερόπον. Τῶν
δὲ ἀφεςαλμένων χρυσωμάτων καὶ
ἀργυρωμάτων εἰς τὸ Ἱερόν ὑπο-
γέγραφα ὑμῖν τὴν γραφὴν, ἵνα
εἰδῆτε καὶ τὰ γένη καὶ τὸν σταθμὸν
ἐκάσθε. Ἐρρώθετε.

Rex Seleucus Milesiorum Con-
cilio & Populo Salutem. Misi-
mus ad Templum Apollinis Didy-
mei tum grande illud Candelabrum, tum Pocula aurea & ar-
gentea, in dedicationem Diis Ser-
uatoribus, deferentia⁽²⁾ Polian-
tham, Inscriptiones habentia. Vos i-
gitur, cum pervenerint, eadem bona
cum fortunâ recipientes, recondite
in Templo, ut habeatis & libare,
&⁽²⁾ perungi, occasione⁽³⁾ sa-
lutis, &⁽³⁾ prosperitatis nostræ,
&⁽³⁾ Civitatis in suo statu per-
manentis, prout ego & vos op-
tamus.⁽²⁾ Perungimini hâc quam
mandavimus Polianthâ, missorum-
que facientes dedicationem, per-
agite sacrificium quod cum iis
unâ ordinavimus. Communi igi-
tur curâ id agite ut hæc rite fiant.
Vasorum verò Auri & Argenti,
quæ missa sunt ad Templum,
scriptum vobis Catalogum subjunxi,
ut noscatis tum genera, tum pon-
dus singulorum. Valete.

Γραφὴ χρυσωμάτων τῶν ἀφεςαλ-
μένων.

Aureorum quæ missa sunt Ca-
talogus.

1. Φιάλη⁽⁴⁾ Καρυώτη Ἀγα-
θῆς Τυχῆς μία. Ὀλκὴ δραχμαὶ
διακόσια τεσσαράκοντα ἐπτά.

2. Ἄλλη Καρυώτη Θέμιδος

1. Phiala⁽⁴⁾ Caryota Bonæ For-
tune una. Ponderus drachmæ du-
centæ quadraginta septem.

2. Alia Caryota Themidis una.

T

μία

70 MONUMENTUM MILESIUM

μία Ὀλκή δραχμαὶ ἑκατὸν ἐνε-
νήκοντα.

3. Ἄλλη Καρύωτή Ληΐς μία.
Ὀλκή δραχμαὶ ἑκατὸν ἐνενήκοντα
ὀκτώ, τρεῖς ὀβολοί.

4. Ἄλλη Καρύωτή Ἑκάτης μία.
Ὀλκή δραχμαὶ ἑκατὸν δεκαεῖς.

5. Παλιμπότων ⁽⁵⁾ Τραγελά-
φων προβοῶν, ἐσγεγραμμένων Α-
ΠΟΛΛΩΝΟΣ, ζεύγος ἑν. Ὀλκή
δραχμαὶ τετρακόσται δεκαὸκτώ,
τρεῖς ὀβολοί.

6. Ἄλλο παλίμποτον ἐλάφης
προβοῶν, ἐπιγεγραμμένον ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ,
ἑν. Ὀλκή δραχμαὶ ἑκατὸν ἐξήκοντα
μία.

7. Κέρας ἐπιγεγραμμένον ΔΙ-
ΣΩΤΗΡΙ ἑν. Ὀλκή δραχμαὶ ἑκα-
τὸν ἑβδομήκοντα τρεῖς, τρεῖς ὀβο-
λοί.

8. Οἰνοχόα Θεῶν Σωτήρων
μία. Ὀλκή δραχμαὶ τετρακόσται
ὀγδοήκοντα ἐπτά.

9. Ψυλλῆς Βαβυλωνίος λιθό-
κολλος, ἐπιγεγραμμένος ΣΩΤΕΡΑΣ,
εἰς, ⁽⁶⁾ ἔχων ἀποπεπλωκότα κάρυα
ἐπτά. Ὀλκή δραχμαὶ τετρακό-
σται ἑβδομήκοντα δύο.

10. Μαζονόμον χρυσῆν. Ὀλ-
κή δραχμαὶ χίλια ὀγδοήκοντα
ὀκτώ.

Εἰς ⁽⁷⁾ τὸ πᾶν Χρυσωμάτων
δραχμαὶ τετράχλια διακόσται

*Pondus drachmæ centum nona-
ginta.*

3. *Alia Caryota Latonæ una.*
*Pondus drachmæ centum nona-
ginta octo, tres oboli.*

4. *Alia Caryota Hecates una.*
*Pondus drachmæ centum & tre-
decim.*

5. *Par unum gemini haustūs*
*poculorum, ⁽⁵⁾ Tragelaphorum ef-
figie, inscriptorum APOLLINIS.*
*Pondus drachmæ trecentæ octode-
cim, tres oboli.*

6. *Aliud gemini haustūs po-
culum, cervi effigie, unum, in-
scriptum DIANÆ.* *Pondus drach-
mæ centum sexaginta una.*

7. *Cornu unum, inscriptum*
IOVI SERVATORI. *Pondus drach-
mæ centum septuaginta tres, &*
tres oboli.

8. *Trulla Deorum Servatorum*
una. *Pondus drachmæ trecentæ*
octoginta septem.

9. *Crater unus refrigeratorius,*
*Barbaricus, gemmatus, inscrip-
tus SERVATRICIS, carya ⁽⁶⁾ habens*
decidua septem. *Pondus drach-
mæ trecentæ septuaginta duo.*

10. *Mazonomum aureum.*
Pondus drachmæ mille octoginta
octo.

*Summā ⁽⁷⁾ totali Vāforum au-
ri drachmæ ter mille, ducentæ*

τεσσαρεσκόβια ὀλίω, ὅλοιοι τρεῖς.

quadraginta octo, tres oboli.

1. Σκύφος ἀργυρεὺς τοξαυλὸς
ζωῶν, ἔχων χοινίδα, εἰς. Ὀλκὴ
δραχμαὶ τριακόσια ὀγδοήκοντα.

1. Scyphus unus argenteus,
cælatus, figuris animalium distinc-
tus, junci odorati unguentum ha-
bens. Pondus drachmæ trecentæ
octoginta.

2. Ψυκτὴρ ἀργυρεὺς μέγας δι-
ῶν. Ὀλκὴ δραχμαὶ ἑναυχί-
μαι.

2. Crater refrigeratorius,
prægrandis argenteus, ansas ha-
bens duas. Pondus drachmæ novi-
es millenæ.

1. Λιβανωτὴ τάλαντα δέκα.

1. Thuris talenta decem.

2. Σμύρνης τάλαντον ἓν.

2. Myrrhæ talentum unum.

3. Κασίας μναὶ δύο.

3. Cassiæ libræ duæ.

4. Κινναμώμης μναὶ δύο.

4. Cinnamomi libræ duæ.

5. Κόσσι μναὶ δύο.

5. Costi libræ duæ.

Λυχνία χαλκῇ μεγάλη.

Candelabrum grande æreum.

Ἐπροσέταξεν δὲ καὶ θυσίαν τῷ
Θεῷ Ἰερεῖα χίλια καὶ βω. δώ-
δεκα.

Simul etiam Deo [Apollini] sa-
crificium ordinavit, Victimæ mil-
le, & Aras duodecim.

Ad Monumentum Milesium Notæ.

(1) **S**eleucus Callinicus Fraterque ejus Antiochus Hierax. Hi sunt qui in monumen-
to βασιλεὺς Σέλευκος καὶ Ἀντίοχος nominantur. De iis verò sic Justinus lib. 27.
cap. 2. Seleucus à Ptolemæo victus Antiochiam confugit. Inde ad Antiochum fra-
trem literas facit, quibus auxilium ejus implorat, oblatâ ei Asiâ intra fines Tauri montis.
Antiochus autem cum esset annos xiv natus, supra ætatem regni avidus occasionem non tam
pio animo quàm offerebatur arripuit; unde Hierax est cognominatus. Interea Ptolemæus
Euergetes cum Antiochum in auxilium Seleuco venire cognovisset, ne cum duobus uno tempore
dimicaret, in annos decem cum Seleuco pacem facit. Sed pax ab hoste data interpellatur
à fratre. Et tamen hac ipsâ occasione Antiochus fraterni in Seleucum animi nobile exem-
plum edidit; eo nomine à Plutarcho non semel in bonorum Fratrum numerum relatus:
tractatu nempe de fraterno amore, p. m. 489. & in Apophthegmatis, pag. 184. Ἀντίοχος δὲ
ἐπικληθεὶς Ἰερεῖς ἐπολέμει περὶ βασιλείαν πρὸς τὸν ἀδελφὸν Σέλευκον. ἰππὶ δὲ ὁ Σέλευκος ἡττηθεὶς
ὑπὸ Γαλατῶν ἑξαμῶ φανερός ἦν, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ἀνακεκοφθεὶς, θεὸς τὴν πορφυρέαν ὁ Ἀντίοχος φαιδρὸν
ἱμάτιον ἀνέλαβε· μετ' ὀλίγον δὲ πυθόμενος τὸν ἀδελφὸν σὺν ἑσθίᾳ, ἐναγέλια πρὸς θεοῖς ἔθηκε, καὶ
τὰς πόλεις τὰς ὑπ' αὐτὸν σεφανεφροεῖν ἐποίησεν. i. e. Antiochus cognomento Hierax bellum de
regno adversus fratrem Seleucum gerebat. Cum verò Seleucus à Gallis victus nusquam ap-
pareret, at in pugnâ occisus putaretur, deponens purpuram Antiochus pullam vestem induit.
Paulo post audito fratrem incolumem vivere, evangelia Diis sacrificavit, & civitatibus
sibi

72 MONUMENTUM MILESIUM, &c.

sibi subditis Stephanephorium indixit. Habes, lector, occasionem & indiſti ſolennis ſacrificii, & inſcripti lapidis, & ſuſcepti in eodem volvendo hujus ſtudii & laboris.

(2) Κομιζόμενα Πολιάνθην—ἵνα ἐχῇτε—χεῖσθαι. Iterumque χεῖσθε ἐν τελευτῇ τῇδε Πολιάνθην. i. e. Pocula Poliantbam deferentia, ut babeatis perungi. Iterumque Perungimini hac quam mandavimus Poliantbā. Vox Poliantha unguentum hīc ſignificat Polianthinum, ut Cēnantha ſæpius Cēnanthinum, & Schœnis hīc inferius Schœnanthinum. Huic verò Polianthino hac occasione oblato myſterium & ſuperſtitio non levis inerat. Etenim id tradit Plinius lib. 21. cap. 7. apud Græcos Polium herbam, odorato flore, foliis canis, interponi veſtibus gratiſſimum; inclytam Muſæi & Heſiodi laudibus, ad omnia utilem prædicantium, ſuperque cætera ad ſamam & dignitates. Iterumque cap. 20. Polio Muſæus & Heſiodus perungi jubent, dignationis gratiā, gloriæque avidos polium tractare, colere.—Lectio igitur certiſſimā, reſolui literis minuſculis ΧΡΙΣΘΑΙ, pro ΧΡΑΣΘΑΙ, quod in Apographo clarè quidem ſed mendosè legitur. Nimirum ad tam ſolennis Stephanephorii, ſacrificii, atque epuli lautitiam id unicè pertinebat, ut libantes & epulantes omnes olei & unguenti copiā diſfluerent.

(3) Ὑγιαίνοντων ἡμῶν, i. e. occaſione ſalutis noſtræ: poſt acceptam ſcilicet ab Antiocho & Gallis cladem. καὶ εὐτυχῶν, i. e. proſperitatis, ob pacem cum teterriſſimo hoſte Ptolemæo Euergete pactam. καὶ πόλεως διαμενέσης, i. e. & civitatis in ſtatu priſtino manentis. Nuper enim Dominum mutaverat, accepto Ptolemæi jugo, qui Ioniam, & Cariam, & Hellespontum, & vicinas ubique Provincias longè latèque ſpoliaverat; hoc verò anno, ſecundum prophetiam & inſcriptionem ſequentem, reverſus eſt in terram ſuam.

(4) Φιάλη χρυσοῦν Phiala Caryota i. e. Poculum aureum, intercurrente palmæ fructu cum ſpathis ſuis, ſeu palmitibus, cælatum: unde lucem accipit Martialis iſtud Epigramma (l. 13. 27.) Spathalion Caryotarum inſcriptum. Aurea porrigitur Jani Caryota Calendis.

(5) Παλιμπότων Τραγελάφων ποτόρων, Poculorum gemini hauſtus, Tragelaphorum effigie. Παλιμποπον affectata erat poculi ſpecies, ut etiam ἀμφίβητον, διπύθμενον, ἀμφικύπελλον, aliaque ita callido ſecretoque artificio elaborata, ut ſemel epota compotatorem deciperent, iterum potari poſtulantia. Huic poculorum pari data eſt Tragelaphi, i. e. Hirco-cervi effigies, animalis ad proverbium uſque rari. Vidimus tamen ex Aſia huc allatum: alteriusque à ſe viſi imaginem Petrus Bellonius inter rariſſimè obſervata retulit; libro Obſervationum 1. cap. 54.

Cætera in hoc lapide memorata pocula (ne nimii ſimus in ſingulis enarrandis) habes Lector, exhausta à Sophiſtis, in elegantiffimo apud Athenæum convivio, lib. xi. Obtinebit autem, in his reddendis, optima Macrobianæ regula, Virgilii auctoritate tradita. Nomina poculorum Vergilius plerumque Græca ponit; ut Carceſia, ut Cymbia, ut Cantbaros, ut Scyphos. Ea autem cujus figuræ ſint, quiſve eorum fecerit mentionem, nemo quærit; contenti ſcire cuiuſcemodi eſſe pocula. Macrobianæ Saturn. l. 5. c. 21.

(6) Ἐχων ἀποπεπρωκότα κάρυα ἐπὶ δὲ, i. e. Caryæ habens decidua ſeptem. Aut ſubeſt hīc aliquid myſterii, aut nuces intelligit aut caryotidas, ab artifice tam mirā arte repræſentatas; ut jam nunc à ramuſculo videare delapſas cernere, recensque ab involucris ſuis, ſeu calycibus excluſas.

(7) Ἐς πᾶν. Quod Latine ſummā totali dixeris, ſed ad verbum Anglice, in all. Totum verò partibus æquandum demonſtrat pro imperfecto iſto [ΕΞΞ] ΕΠΤΑ, i. e. Septem debere legi. Singula enim ſic collecta pondera ſummam reddunt drachmarum 3248, cum obolis inſuper tribus. Notum verò ſex obolos unam conficere drachmam; drachmamque auream, docentibus id Suidā & Heſychio, decuplam fuiſſe argentæ; adeoque eam valuiſſe monetæ hodiernæ Anglicanæ 0 l. 6 s. 5 d. 1 i. e. ſex ſolidos, quinque denarios, cum dimidio. Exſurgit igitur (præter unguenta & aromata) donariorum Auri noſtræ monetæ valor; libræ ſterlingæ 1048. ſolidi 19. denarii 10. Argenti; lib. ſt. 302. ſol. 18. den. 6. cum dimidio.

Monu-

Monumentum Adulitanum Ptolemæi Euergetis.

POST pacem in decem annos cum Seleuco pactam, eamque ulterius in alios decem propagatam, nihil egisse visus Ptolemæus vix fando quidem audiit in Historiâ. Cum ecce! Justino rerum potiente, plusquam septingentis post Regem Ptolemæum annis, bonus vir Cosmas Indicopleustes, cognomen à navigatione Indicâ adeptus, nova multa, eaque non incerta ex orbe Australi retulit. Inscriptum intelligo monumentum; in quo non illa tantum Imperii Seleuciani devastatio, sed & res ad Austrum gestæ contra Atabicas Æthiopicasque gentes, ad finem usque regni recitantur. Hoc Cosmas, ad demerendam, quâ egregiè potuit, posteritatem, Topographiæ Christianæ, scripto à se operi inseruit. Ejusque Topographiæ vetustum admodum exemplar unciali, noni ut putatur seculi, Romæ extat in Bibliothecâ Vaticanâ; alterum uno seculo recentius Florentiæ in Laurentianâ. Monumentum igitur è MS. Vaticano A. D. 1632. Leo Allatius in folio separato edidit. Idem A. D. 1672 è folio expressum Allatiano, & Hannonis periplo junctum, Berkelius servare voluit; iterumque A. D. 1685. inter Miscellanea eruditæ Antiquitatis, Joannes Sponius. Interea Thevenotius nactus exemplar Bigotianum, è Laurentiano Codice descriptum, in suo illud Itinerario Gallicè scripto dederat. Omnes verò nuper superavit Rev. B. Montfauconii industrius & ingenuus labor, editâ ex eodem codice integrâ Topographiâ Christianâ A. D. 1706. Ubi *perinsigne*, inquit, *monumentum antiquitatis studiosis offert Cosmas, dum Inscriptionem nobis Ptolemæi, tertii Regis Ægyptii cognomine Euergetis, in extremis Æthiopiæ quâ Ægyptum respicit partibus, exscriptam à se literis consignavit. Illa verò omnes ejusdem Ptolemæi tam in Oriente (Aquilone rectius dixisset) quàm in Æthiopiæ, & Arabiæ partibus, expeditiones minutatim enarrat; ut pulchrior, & ad Historiam opportunior, altera nusquam compareat.* Eadem de Monumento honorifica sensere Is. Vossius, Spanhemius, & Vaillantius, aliique Inscriptione usi Principes in Literaturâ Viri. Unus de eo dubitavit Clariss. Dulodorus Berolinensis, Begetus is est, in Thes. Brand. Vol. iii. pag. 32. Huic autem mox in notis responsuri, Cosmam nunc ipsum audiamus, rem plenè quidem, sine arte, sine

74 MONUMENTUM ADULITANUM

fuco enarrantem; probum mercatorem qui non voluit, simplicem & semidoctum monachum, qui hæc non potuit confingere. Ut taceam nullum tunc fuisse Annium Viterbensē, nullum tunc Cyriacum Anconitanum, quibus figmenta inscriptionum fuere cordi.

E Cosmæ Topographiâ Christianâ A. D. 545. scriptâ, pag. 140.

(¹) Ἐν τῇ Ἀδύλῃ (¹) τῇ κα-
λεμένη τῶν Αἰθιοπῶν πόλει, ὡς α-
λίῳ τυγχάνει ὡς ἀπὸ μυλίων
δύο, λεγόμενι ὑπαρχέσῃ (²) Ἀξιο-
μιτῶν ἔθνεσ, ἐνθα καὶ τὴν ἐμπο-
ρίαν ποιεῖμεθα, οἷον ἀπὸ Ἀλεξαν-
δρείας καὶ ἀπὸ Ἐλά ἐμπορεύόμε-
νοι, δίφρος ἐστὶ καίμενος ἐν τῇ ἀρχῇ
τῆς πόλεως, κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος,
περσέχων ἐπὶ τὴν ὁδὸν Ἀξιώμεως,
μαρμαρίνος, ἐνὸς τῶν βασιλευ-
σάντων ἐνταῦθα Πτολεμαίων, ἀπὸ
δοκιμασίης μαρμαρίνου λευκοῦ οἷα
εἰσι τὰ τετραπέζια τὰ λευκά, καὶ
μέντοι Περσικόνιστος ἔχων βάσιν
τετραγώνον, καὶ τέσσαρα κίονια
λεπτά, μικρά, εἰς τὰς τέσσαρας
γωνίας, καὶ ἓνα παχύτερον μέσον
γεγλυμμένον χοινῶδον, καὶ ἐπάνω
τῶν κιονίων τὸ κάθισμα, καὶ τὸ
ἀνακλινὸν τὸ ὀπίωθεν τῆς θρόνου, καὶ
τὰ παρ' ἐκάτερα πλοῦρα, δεξιὰ
καὶ ἀριστερά. Ὅλος ὁ δίφρος, καὶ
ἡ βάσις, καὶ τὰ πέντε κίονια, καὶ
τὸ κάθισμα, καὶ τὸ ἀνακλινὸν τὸ
ὀπίωθεν τῆς θρόνου, καὶ τὰ παρ' ἐ-
κάτερα πλοῦρα, ὅλα εἰς λίθος γε-
γλυμμένους, ἔχων ὅλος ὡς πήχεις
δύο ἡμισυ, ὡς αἱ παρ' ἡμῶν καλεῖμε-

(¹) *In maritimâ Æthiopum,*
Adule (¹) *vocatâ, urbe, quasi du-*
obus à mari milliaribus, Axiomi-
tarum portu, ubi mercaturam ab
Alexandriâ scilicet & ab Elâ
negotiantes exercemus, Sella est
lapidea, sita ad ingressum urbis
occidentalem, contigua viâ quâ
Axomen itur, ad Ptolemæorum
unum qui hic regnavere spectans,
lapide candido pretioso facta,
cujusmodi sunt mensæ candidæ,
non autem Proconnesio. Basin ha-
bet quadratam, & ad quatu-
or angulos columellas quatuor,
graciles, exiguas, mediam verò
unam crassiore, sculptili con-
tortiliq; opere; supraque colu-
mellas sedem, & reclinatoriam
ponè thronum tabulam, & la-
tera ab utrinque dextra & si-
nistra. Tota ipsa sella, & ba-
sis, & columellæ quinque, &
sedes, & reclinatoria ponè thro-
num tabula, & duo utrinque la-
tera; unus sunt lapis sculptilis,
habens totus cubitos circiter duos,
cum dimidio, eâ quâ apud nos
Cathedra quæ vocantur formâ.

ναι

ναι καθέδραι. Ὅπιδεν δὲ αὐτῇ
τῇ δίφρῳ ἄλλο μάγμαρον ἀπὸ
Βασανίτε λίθου ἐστὶν ἱσάμενον, ὥσπερ
πηχῶν τριῶν, τετραγώνον, ὡς εἰκὼν,
ἧς ἡ κεφαλὴ τὸ μέσον μὲν ὀξὺ ἄνω,
τὰ παρ' ἐκάτερα δὲ μικρὸν χα-
μηλότερα ὡς τύπον τῆς σοιχείας τῆς
[Λ]αμβδᾶς, ὅλον δὲ τὸ σῶμα
τετραγώνον. Νυνὶ δὲ αὐτῇ ἡ εἰκὼν
ἐκπεπρωμένη ἐστὶν ὅπιδεν τῇ δίφ-
ρῳ, τὸ κάτω πᾶν μέρος αὐτῆς κλα-
δέν καὶ ἀπολεσθέν. Ὅλον δὲ τὸ
μάγμαρον καὶ ὁ δίφρος πεπληρω-
μένα γεγραμμάτων Ἑλληνικῶν. Πα-
ρόντι ἐν μοι ἐν ταῖς τόποις ἐκείνοις
πρὸς τέττων τῶν ἐνιαυτῶν εἰκοσι πέντε,
πλέον ἢ ἑλπίην, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς
Βασιλείας Ἰσίδου, τῆς Ῥωμαίων Βα-
σιλείας, ὁ τῆς καὶ βασιλείας τῶν
(^b) Ἀξιωματῶν (¹) Εὐσεβίου, μέλ-
λων ἐξίεναι εἰς πόλεμον πρὸς τὰς
Ὀμηρίδας τὰς πέρας, γράφει τῷ
ἀρχόντι Ἀδελφῇ, ἀναλαβεῖν τὰ
ἴσα τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ δι-
φρῷ τῷ Πτολεμαϊκῷ, καὶ τῇ εἰκόνι,
καὶ ἀποσῆλαι αὐτῷ. Καλέσας δὲ
με, ὁ τότε ἀρχὼν, ὀνόματι Ἀσβᾶς,
καὶ ἄλλον ἕνα πραγματωτὴν, ὀνό-
ματι Μηνᾶν, ὃς γενόμενος μονά-
ζων ἐν τῇ Ραῖθι καὶ πρὸς πολλὰ τὸν
βίον μετήλλαξε, κελθεῖν ἡμῖν ἀπ-
ελθεῖν καὶ ἀναλαβεῖν τὰ γεγραμ-
μένα. Λαβόντες δὲ δέδώκαμεν τῷ
ἀρχόντι, καὶ ἀρχόντες ἑαυτοῖς τὰ ἴσα,

*Verum pone ipsam sellam adstat
alius Basanitici generis lapis, cir-
citer cubitorum trium, quadran-
gulus, ad modum tabulae picto-
riae, cujus caput in medio quidem
superne est acutum, ast utrumque
paulo infra latus formam efficit
elementi λαμβδᾶς, & totum subtus
corpus est quadrangulum. Jam
verò ipsa tabula pone sellam de-
lapsa est: Parsque ejus infima
confracta & deperdita. Totus au-
tem lapis & ipsa sella plena sunt
Graecis Literis. Cum verò prae-
sens iis in locis essem annis ab-
hinc plus minus viginti quinque,
sub initium principatus Justinii
Romanorum Imperatoris, Eusebia-
an, tunc (^b) Axiomitarum (¹) Rex,
expeditionem suscepturus contra
Homeritas ultra sinum positos,
datis ad praefectum Adules literis,
jubet desumere exemplar Inscrip-
torum in sellâ Ptolemaicâ, tabulâ-
que, & desumptum ad se trans-
mittere. Me igitur accersens is,
qui tum praefectus fuit, nomine As-
bas, & mecum unâ alium nego-
tiatorem, Menam dictum, qui
Raithi monachus factus non ita
pridem obiit, ire nos jubet & de-
sumere inscriptionem. Desum-
ptam igitur dedimus praefecto,
penes nos item exemplar rei-
a καὶ*

76 MONUMENTUM ADULITANUM

ἃ καὶ νῦν θήσω ἐν ταύτῃ τῇ συ-
 γγραφῇ, συμβαλλόμενα ἡμῖν, πρὸς
 τὴν τῶν τόπων, καὶ τῶν οἰκούντων,
 καὶ τῶν διασημάτων εἰδήσιν. Ἐυρε-
 μεν δὲ καὶ ἐν ὀπιθίοις τῆς δέφρε-
 γεγλυμμένους, τὸν τε Ἡρακλέα,
 καὶ Ἑρμέα. . . . .
 . . . Ἐστὶν ἔνθα ὁ δέφρερ καὶ τὸ
 μάγμαρ ἐν ἅμα ἔτῳ, καὶ αὐτὸς
 ὁ Πτολεμαῖος.

nentes, quod & huic nunc scripto
 inferam, valde nobis utile reper-
 tum, ad locorum, & incolarum,
 & distantiarum notitiam. Sculp-
 tos etiam à posticâ sellæ parte
 & Herculem invenimus & Mer-
 curium. . . . .
 . . . Et sella igitur, & lapis,
 & ipse Ptolemæus, hunc ferè ad
 modum se habent.

Cofma Tēpoc, Christian, p. 188.

Vaillant, Hist.

Ptol. p. 52.

Ἐστὶ δὲ καὶ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ εἰκόνι ταῦτα. In quadratâ verò tabellâ hæc sunt scripta.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΓΑΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΥΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ
 ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΑΡΣΙΝΟΗΣ ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ
 ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ
 ΑΠΟΓΟΝΟΣ ΤΑΜΕΝΑ ΠΟΠΑΤΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΥ
 ΣΤΑΔΕΑ ΠΟΜΗΤΡΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΤΟΥ ΔΙΟΥΣ ΠΑΡΑΛΛΩΝ
 ΠΑΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΝΒΑΣΙΛΕΙΑΝ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΙ ΙΒΥΗΣ ΚΑΙ
 ΤΡΙΑΣΚΑΙΦΟΙΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΛΥΚΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΡΙΑΣ
 ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ ΕΞ ΕΣΤΡΑΤΕΥΣΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ
 ΑΣΙΑΝ ΜΕΤΑ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΠΠΙΚΩΝ ΚΑΙ

ΚΑΙΝΑΥΤΙΚΟΥΣ ΤΟΛΟΥΚΑΙ ΕΛΕΦΑΝΤΩΝ ΤΡΩΓΛΟΔΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΙΘΙΟΠΙΚΩΝ ΟΥΣ ΟΤΕ ΠΑΤΗΡΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥΤΩΝ ΕΘΗΡΕΥΣΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΑΓΟΝΤΕΣ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΑΝ ΠΟΛΕΜΙΚΗΝ ΧΡΕΙΑΝ ΚΥΡΙΕΥΣΑΣ ΔΕ ΤΗΣ ΤΕ ΕΝ ΤΟΣΕΥΦΡΑΤΟΥ ΧΩΡΑΣ ΠΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΙΛΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΥ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ ΤΑΥΤΑΙΣ ΠΑΣΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΦΑΝΤΩΝ ΝΙΝΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΟΝΑΡΧΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΠΟΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΥΠΗΚΟΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΗΣΑΣ ΔΙΕΒΗΤΟΝ ΕΥΦΡΑΤΗΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΝ ΚΑΙ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΝ ΚΑΙ ΣΟΥΣΙΑΝ ΗΝ ΚΑΙ ΠΕΡΣΙΔΑ ΚΑΙ ΜΗΔΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΛΟΙΠΗΝ ΠΑΣΑΝ ΕΩΣ ΒΑΚΤΡΙΑΝ ΗΣΥΠΑΥΤΟΝ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΑΣ ΟΣ ΑΥΠΟΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ ΙΕΡΑ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΞΗΧΘΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΜΙΣΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΓΑΖΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΠΕΣΤΕΙΛΕ ΔΙΑ ΤΩΝ ΟΥΧ ΘΕΝ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ. ****

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τῇ εἰκόνι ἐγγεγραπτο, ἃ καὶ ὄρθρην σῶσαι. Ὅ- *Hæc nos servavimus inscrip-*
λίγα δὲ ἦσαν τὰ ἀπολόμενα· ἔδὲ *ta Tabula reperta. Pauca verò*
ἦν πολὺ ἢ τὸ κεκλασμένον μέρος *erant quæ interiere: neque enim*
αὐτῆς. Εἶτα, ὡς ἐξ ἀκολουθίας, *magna ejus pars confracta fuit.*
καὶ εἰς τὸν δίσκον ἐγγεγραπτο ἕτως. *Alia deinde, sic continuata, et ipsi quoque sellæ sunt inscripta.*

ΜΕΘ' ΑΝΔΡΕΙΩΣ ΤΑΜΕΝ ΕΓΓΙΣΤΑΤΟΤ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΟΤΕ ΘΝΗΡΗΝΕΤΕΣ ΘΑΙΚΕΛΕΥΣΑΣ ΕΠΟΛΕΜΗΣΑΚΑΙ ΤΗ ΠΕΤΑΖΑ ΜΑΧΑΙΣ ΤΑΥΤΟ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΕΘΝΗ ΓΑΖΗ ΕΘΝΗ ΕΠΟΛΕΜΗΣΑ ΕΠΕΙΤΑ ΑΓΑΜΗ ΚΑΙ ΣΙΓΥΗΝ ΚΑΙ ΝΙΚΗΣΑΣ ΤΗΝ ΗΜΙΣΕΙΑΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΥΤΟΙΣ ΠΑΝΤΩΝ ΕΜΕΡΙΣΑ ΜΗΝΑΤΑ ΚΑΙ ΤΙΑΜΩΤΟΥΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΥΣ ΤΖΙΑΜΩ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΑΜΒΗΛΑΚΑΙ ΤΑ ΕΓΓΥΣ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΖΙΓΓΑΒΗΝ ΚΑΙ ΑΓΓΑΒΕ ΚΑΙ ΤΙΑΜΑΚΑΙ ΑΘΑΓΑΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΚΑΙ ΣΕΜΗΝ ΕΘΝΟΣ ΠΕΡΑΝΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΕΝ ΔΥΣΒΑΤΟΙΣ ΚΑΙ ΧΙΟΝΩΔΕΣΙΝ ΟΡΕΣΙΝ ΟΙΚΟΤΗΝΤΑΣ ΕΝ ΟΙΣ ΔΙΑ ΠΑΝΤΟΣ ΝΙΦΕΤΟΙ ΚΑΙ ΚΡΥΗ ΚΑΙ ΧΙΟΝΕΣ ΒΑΘΥΤΑΤΑΙ ΩΣ ΜΕΧΡΙ ΓΟΝΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΔΥΝΕΙΝ ΑΝΔΡΑ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΔΙΑΒΑΣΥΠΕΤΑΣΑ ΕΠΕΙΤΑ ΛΑΣΙΝΕ ΚΑΙ ΖΑΚΑΙ ΓΑΒΑΛΑ ΟΙΚΟΥΝΤΑΣ ΠΑΡΟΡΕΣΙ ΘΕΡΜΩΝΥΔΑΤΩΝ ΒΛΥΖΟΥΣΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΡΥΤΟΙΣ ΑΤΑΛΜΩ ΚΑΙ ΒΕΓΑΚΑΙ ΤΑΣΥ

78 MONUMENTUM ADULITANUM

ΝΑΥΤΟΙΣ ΕΘΝΗ ΠΑΝΤΑ ΤΑΓΓΑΙΤΑΣ ΤΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΤΗ
ΣΑΙΓΥΠΤΟΥ ΟΡΙΩΝ ΟΙΚΟΥΝΤΑΣ ΥΠΟ ΤΑΣ ΑΣΠΕΖΕΥΕΣΘΑΙ
ΕΠΟΙΗΣΑΤΗΝ ΟΔΟΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΤΗΣ ΕΜΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟ ΠΩ
Ν ΜΕΧΡΙΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΠΕΙΤΑ ΑΝΝΙΝΕ ΚΑΙ ΜΕΤΙΝΕΝΑΠΟΚΡ
ΗΜΝΟΙΣ ΟΙΚΟΥΝΤΑ ΟΡΕΣΙΣ ΕΞ ΕΑΘΝΟΣ ΕΠΟΛΕΜΗΣΑΟΥΣ
ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΔΥΣΒΑΤΩΤΑ ΤΟΝ ΟΡΟΣ ΑΝΕΛΘΟΝΤΑΣ
ΠΕΡΙΦΡΟΥΡΗΣΑΣ ΚΑΤΗΓΑΓΟΝ ΚΑΙ ΕΠΕΔΕΞΑΜΗΝ ΕΜΑΥΤΩ
ΙΤΟΥΣ ΤΕ ΝΕΟΥΣ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡ
ΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΝ ΑΥΤΟΙΣ ΚΤΗΣΙΝ ΡΑ
ΥΣΩ ΕΘΝΗ ΜΕΣΟΓΕΙΑ ΛΙΒΑΝΩΤΟΦΟΡΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΟΙΚΟΥ
ΝΤΑ ΕΝ ΤΟ ΣΠΕΔΙΩΝ ΜΕΓΙΣΤΩΝ ΑΝΤΑΡΩΝ ΚΑΙ ΣΟΛΑΤΕΕΘΝ
ΟΣ ΥΠΕΤΑΣΑΟΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΙΓΙΑΛΟΥΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΗΣΦΥ
ΛΑΣΣΕΙΝ ΕΚΕΛΕΥΣΑΤΑΥΤΑ ΔΕ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ ΟΡΕΣΙΝΙΣ
ΧΥΤΟΙΣ ΠΕΦΡΟΥΡΗΜΕΝΑ ΑΥΤΟΣ ΕΓΩΝΤΑΙΣ ΜΑΧΑΙΣ ΗΝ
ΡΩΝΝΙΚΗΣΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΑΣ ΑΣΕΧΑΡΙΣΑΜΗΝ ΑΥΤΟΙΣ ΠΑΣ
ΑΣΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΕΠΙΦΟΡΟΙΣ ΑΛΛΑ ΔΕ ΠΛΕΙΣΤΑ ΕΘΝΗ ΕΚΟΝΤ
ΑΥΠΕΤΑ ΓΗΜΟΙ ΕΠΙΦΟΡΟΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΔΕ ΤΗΣ ΕΡΤΩΡΑΣ
ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΟΙΚΟΥΝΤΑΣ ΑΡΑΒΙΤΑΣ ΚΑΙ ΚΙΝΑΙΔΟΚΟΛΠΙΤΑ
ΣΣΤΡΑΤΕΥΜΑΝ ΑΥΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΕΖΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΕΜΨΑΜΕΝΟ
Σ ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΑΣ ΑΥΤΩΝ ΤΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΑΣ ΦΟΡΟΥΣ ΤΗΣ ΓΗΣ
ΤΕΛΕΙΝ ΕΚΕΛΕΥΣΑ ΚΑΙ ΟΔΕΥΕΣΘΑΙ ΜΕΤΕΙΡΗΝ ΗΣ ΚΑΙ ΠΛ
ΕΕΣΘΑΙ ΑΠΟ ΤΕΛΕΥΚΗΣ ΚΩΜΗΣ ΕΩΣ ΤΩΝ ΣΑΒΑΙΩΝ ΧΩΡΑΣ
ΕΠΟΛΕΜΗΣΑ ΠΑΝΤΑ ΔΕ ΤΑΥΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ ΠΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΜΟΝ
ΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΕΜΟΥ ΥΠΕΤΑΣΑΔΙΗΝΕ ΧΩΤΟΝ ΜΕ
ΓΙΣΤΟΝ ΘΕΟΝ ΜΟΥ ΑΡΗΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΝ ΟΣ ΜΕ ΚΑΙ ΕΓΕΝΝ
ΗΣ ΕΔΙΟΥ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ ΤΑ ΟΜΟΡΟΥΝΤΑ ΤΗ ΕΜΗ ΓΗΙΑ
ΠΟΜΕΝΑΝ ΑΤΟΛΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΛΙΒΑΝΩΤΟΦΟΡΟΥ ΑΠΟ ΔΕ
ΔΥΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ ΚΑΙ ΣΑΣΟΥ ΤΟ ΠΩΝΥ
ΠΕΜΑΥΤΟΝ ΕΠΟΙΗΣΑ ΑΜΕΝΑΥΤΟΣ ΕΓΩ ΕΛΘΩΝ ΚΑΙ ΝΙΚΗΣΑ
ΣΑ ΔΕ ΔΙΑ ΠΕΜΠΟΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΙΡΗΝΗΚΑΤΑΣΤΗΣΑΣ Π
ΑΝΤΑ ΤΟΝ ΥΠΕΜΟΙΚΟΣ ΜΟΝ ΚΑΤΕΛΘΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΔΟΥΛΗΝ
ΝΤΩΙΔΗ ΚΑΙ ΤΩΙΑΡΕΙ ΚΑΙ ΤΩΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΥ ΣΙΑΣΤΗ ΠΕΡΤ
ΩΝ ΠΛΩΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΦΟΡΙΣΑΣ ΔΕ ΜΟΥ ΤΑΣ ΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΥΦΕΝ ΠΟΙΗΣΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΤΩΙ ΤΟ ΠΩΙΚΑΘΙΣΑΣ ΤΟΝ ΔΕ Τ
ΟΝ ΔΙΦΡΟΝ ΠΑΡΑΘΗΚΗΝ ΤΩΙΑΡΕΙ ΕΠΟΙΗΣΑ ΕΤΕΙΤΗΣ ΕΜ
ΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ. ΚΖ.

Idem Gracè & Latine.

Βασιλὺς ⁽¹⁾ μέγας Πτολεμαῖ- ος, ὑὸς βασιλέως Πτολεμαίου καὶ βα- σιλίσσης Ἀρσινόης θεῶν ἀδελφῶν,	Rex magnus ⁽¹⁾ Ptolemæus, filius regis Ptolemæi & regine Arsino- es deorum fratrum, regum Pto- τῶν

τῶν βασιλέων Πτολεμαίῳ καὶ βασιλίσσῃ Βερενίκῃ θεῶν σωτῆρων ἀπόγονος, τὰ μὲν ^(*) ἀπὸ πατρὸς Ἡρακλῆος τῷ Διὸς, τὰ δὲ ^(*) ἀπὸ μητρὸς Διονύσου τῷ Διὸς, ^(*) παρὰ λαβὼν παρὰ τῷ πατρὶ τὴν βασιλείαν Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Συρίας, καὶ Φοινίκης, καὶ Κύπρου, καὶ Λυκίας, καὶ Καρίας, καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων, ἐξεστράτευσεν ^(*) εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ δυνάμεων πεζικῶν καὶ ἱππικῶν καὶ ναυτικῆς στόλης, καὶ ἐλεφάντων ^(*) Τρωάδων, καὶ Ἀιθιοπικῶν, ὅς ὁ τε πατήρ αὐτῆς, καὶ αὐτὸς πρῶτος ἐν τῶν χωρῶν τῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ γούνας εἰς Αἰγύπτου κατέσχευεν πολέμικὴν χρεῖαν. Κυριεύσας ^(*) δὲ καὶ τε οὐλὸς Εὐφράτης χώρας πάσης, καὶ Κιλικίας, καὶ τῆς Ἑλλησπόντου, καὶ Θράκης, καὶ τῶν δυνάμεων τῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις πασῶν, καὶ ἐλεφάντων Ἰνδικῶν, καὶ τὰς μονάρχους τὰς ἐν τοῖς τόποις πάσας ὑπὸ πικρῶς κατέσχευεν, διέβη ^(*) τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ Βαβυλωνίαν, καὶ Συσσιανήν, καὶ Περσίδα, καὶ Μηδίαν, καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν ἕως Βακτριανῆς ὑπὸ αὐτὸν ποιησάμενος, καὶ ^(*) ἀναζητήσας ὅσα ὑπὸ τῶν Περσῶν ἱερὰ ἐξ Αἰγύπτου ἐξήχθη, καὶ ἀνακομίσας μετὰ τῆς ἄλλης γαζῆς τῆς ἀπὸ τῶν τόπων εἰς Αἰγύπτου, δυνάμεις

lemæi & reginæ Berenices deorum servatorum nepos, genus paternum ducens ^(*) ab Hercule Jovis filio, maternum ^(*) verò à Baccho Jovis filio, cum ^(*) accepisset à patre regnum Ægypti, & Libyæ, & Syriæ, & Phœnicis, & Cypri, & Lyciæ, & Caria, & Cycladum, insularum; expeditionem ^(*) fecit in Asiam cum vi pedestri equestrique, & classe nauticâ, & elephantis ^(*) Troglodyticis Æthiopicisque, quos & pater ejus, & ipse, ex istis primi sedibus, venatu ceperunt, abductosque in Ægyptum ad belli usum habiles reddiderunt. Nactus ^(*) autem dominium totius intra Euphratem regionis, & Ciliciæ, & Pamphylia, & Ionia, & Hellepontii, & Thraciæ, & cunctarum in hisce regionibus copiarum, necnon & elephantorum Indicorum, post omnes, qui in locis erant, monarchas subditos sibi factos, trajecit ^(*) Euphratem fluvium: cumque sue fecisset ditionis Mesopotamiam, & Babyloniam, & Susianam, & Persidem, & Mediam, reliquasque omnes Bactrianam usque regiones, & ^(*) perquisivisset, quacunque à Persis ex Ægypto auctæ fuerant, res sacras, easque cum aliâ ex locis congestâ gazâ, ἀπέστειλε

80 MONUMENTUM ADULITANUM

ἀπέστειλε ⁽¹⁰⁾ διὰ τῶν ὀρυχθέντων
ποταμῶν. * * *

Μεθ' αὐτῶν δὲ τὰ μὲν ⁽¹¹⁾ ἔγ-
γα τῆ βασιλείας μὲ ἐθνη εἰσηνέοντες
κελεύσας ἐπολέμησα καὶ ὑπέταξα
μάχαις τὰ ὑπογεγραμμένα ἐθνη.
(^c) Γάζη ⁽¹²⁾ ἐθνη ἐπολέμησα, ἐπεὶ
Ἀγάμη καὶ Σιγύην, καὶ νικήσας τὴν ἡ-
μίσειαν τῶν παρ' αὐτοῖς πάντων ἐμε-
λεισάμην. (^d) Ἀνα ⁽¹³⁾ καὶ Τιαμῶ, τὰς
λεγομένης Τζιαμῶ, καὶ τὰς Γαμβη-
λά, καὶ τὰ ἐγγὺς αὐτῶν, καὶ (^e) Ζιγ-
γαβηνέ, καὶ Ἀγλαβέ, καὶ Τιαμά, καὶ
Ἀθαγαές, καὶ Καλαά, καὶ Σεμηνέ
ἐθνη πέραν τῆ Νείλου, ἐν δυσβά-
τοις καὶ χιονώδεσιν ὄρεσιν οἰκῆντας,
ἐν οἷς διαπαντός νιφετοὶ καὶ κρύη καὶ
χιόνες βαρύνονται, ὥς μέχρι γο-
νάτων καταδιώκειν ἄνδρα, τὸν πο-
ταμὸν διαβάς ὑπέταξα. Ἐπεὶ
(^f) Λασινέ, καὶ Ζαά, καὶ Γαβαλά, οἰ-
κῆντας παρ' ὄρεσι θερμῶν ὑδάτων
βλύζουσι καὶ καθάρρτοις, Ἀταλ-
μῶ καὶ Βεγά, καὶ τὰ σὺν αὐτοῖς
ἐθνη πάντα. ⁽¹⁴⁾ Ταυταῖτας τὰς μέ-
χρι τῶν ἑξ Ἀιγύπτου ὄρειων οἰκῆντας
ὑποτάξας πεζούσας ἐποίησα τὴν ὁ-
δὸν ἀπὸ τῶν τῆς ἐμῆς βασιλείας τό-
πων μέχρι Ἀιγύπτου. Ἐπεὶ Ἀνι-
νέ καὶ Μέρινέ ἐν ἀποκρήμνοισι οἰκῆντα
ὄρεσι. (^g) Σεσέα ^(h) ἐθνὸς ἐπολέμησα,
καὶ μέγιστον καὶ δυσβατώτατον ὄρος

in Ægyptum reportasset, copias
submitit ⁽¹⁰⁾ per manufactos amnes.

Postea rē viriliter gesta, ἔ
proximis ⁽¹¹⁾ regiae meae gentibus ad
pacem redire iussis, debellavi, ἔ
subiectas mihi reddidi, has quae
sunt subscriptae gentes. (^c) Gaze ⁽¹²⁾
gentes bello petii, deinde Aga-
me, ἔ Sigen, victorque par-
tem omnium quae apud illos erant
dimidiam mihi retinui. (^d) Ana ⁽¹³⁾
ἔ Tiamo, vocatos etiam Tzia-
mo, ἔ Gambela, ἔ quae sunt ipsis
proxima, ἔ (^e) Zingabene, ἔ
Angabe, ἔ Athagaos, ἔ Calaa,
ἔ Semene gentem ultra Nilum,
in avibus ἔ nivosis montibus ha-
bitantes, ubi omnimodo pruinae
ἔ glacies, ἔ nives profundis-
simae, ut vel genua tenus vir in-
grediatur, trajecto flumine, sub-
jeci: Deinde (^f) Lazine, ἔ Zaa,
ἔ Gabala habitantes in disruptis
montibus, quique aquis calidis sca-
turiant Atalmo Begaque, gentes-
que tractus istius omnes. ⁽¹⁴⁾ Tan-
gaitas ad Ægypti usque confinia
habitantes cum subegissem, viam
feci qua tuto pedibus iretur à sub-
iectis mihi locis usque Ægyptum.
Deinde Anine ἔ Metine in præci-
pitibus habitantes montibus. (^g) Se-
sea ^(h) gentem bello petii, eosque re-

ἀνελ-

ἀνελθόντας ἀνιφερήσας κατήγα-
γον, ἢ ἐπελεξάμην ἐμαυτῷ τὰς
τέρας αὐτῶν, καὶ γυναικας, ἔ-
πε αὐτῶν, καὶ παῖδας, καὶ παρθένας, ἔ-
πε πᾶσαν τὴν
ὑπάρχουσαν αὐτοῖς κτήσιν. ^(h) Ραυ-
σῶ ἔθνη μεσόγεια λιβανωφό-
ρων βαρβάρων οἰκῶντα ἐνὶ πε-
δῶν μεγίστων ἀνδρῶν, καὶ ^(h) Σο-
λατῆ ἔθνος ὑπέταξα, οἷς καὶ τὰς
αἰγιαλὸς τῆς θαλάσσης φυλάσσειν
ἐκέλευσα. Ταῦτα δὲ πάντα τὰ
ἔθνη ὁρῶν ἰσχυροῖς πεφραγμένα
αὐτὸς ἐγὼ ἐν ταῖς μάχαις πα-
ρῶν νικήσας καὶ ὑποτάξας ἐχαρι-
σάμην αὐτοῖς πάσας τὰς χώρας
ἐπὶ φόροις. Ἀλλὰ δὲ πλεῖστα
ἔθνη ἔχοντα ὑπέταγναι μοι ἐπὶ φό-
ροις. Καὶ πέραν δὲ τῆς Ἐγυ-
πτῆος θαλάσσης οἰκῶντας Ἀραβίτας
⁽ⁱ⁾ καὶ Κιναιδοκολπίτας σερῶντα
μα ναυτικὸν καὶ πεζικὸν διαπεμ-
ψάμενος ἔπε ὑποτάξας αὐτῶν τὰς
βασιλείας, φόρους τῆς γῆς τελῶν
ἐκέλευσα, ἔπε ὁδῶν μετ' εἰρήνης καὶ
πλέεω. Ἀπὸ τε ^(k) Λόχης ⁽ⁱ⁾ κώμης
^(l) ἕως τῶν Σαβαίων χώρας ^(m) ἐ-
πολέμησα. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη
πρῶτος, καὶ μόνος βασιλέων τῶν
πρὸ ἐμῶν, ὑπέταξα. Δι' ἣν ἔχω
τὸν μέγιστον θεόν μετ' Ἀθῆναις εὐχα-
ριστήσαν, ὅς με ἐγέννησε, δι' ἣν πᾶν-
τα τὰ ἔθνη τὰ ὁμογενῆα τῇ ἐμῇ
γῇ, ἀπὸ μὲν ἀνατολῆς μέχρι τῆς

cedentes in maximum & difficil-
limum accessu montem quam cu-
stodiā posita cinxissem, deduxi in
planum, & delegi mihi eorum
juvenes & uxores, & pueros, &
virgines, omnemque quae suppete-
bat illis possessionem. ^(h) Rbaus-
gentem mediterraneam thurifera-
rum Barbarorum habitantem in-
tra maximos inaquosos campos,
& Solate ^(h) etiam gentem subjuga-
vi, quos & oras maris praesidiis
occupare jussi. Has vero omnes
gentes, robustis montibus circum-
septas, cum in pugnis praesens
ipse devicissem, & subjugassem,
omnes eis regiones gratiosè vesti-
gales dedi. Sed & plurimae a-
liae gentes sponte se mihi vestiga-
les dediderunt. Quin & trans
mare Rubrum habitantes Arabi-
tas ⁽ⁱ⁾, & Cinadocolpitas, misso
exercitu nautico & pedestri, sub-
jugatisque eorum regibus, jussi
terra tributa pendere; paratoque
iri itinere tum pedestri tum mari-
timo. Regionēs etiam ab ^(k) Albo
^(l) vico Sabaeos ⁽ⁱ⁾ usque debellavi.
Has vero primus ego, solasque
regum qui ante me fuerunt, gen-
tes omnes subjugavi. Quamobrem
gratias habeo maximo Deo meo
Marti, qui me etiam genuit, cu-
jus ope gentes omnes ditioni meae

82 MONUMENTUM ADULITANUM

Λιβανωτοφόρου, ἀπὸ δὲ δύσεως μέ-
χει τῶν τῆς Αἰθιοπίας Ἑ^(m) Σά-
σα τόπων, ἡ⁽ⁿ⁾ ἐμαυτὸν ἐποίησα·
ἀ μὲν αὐτὸς ἐγὼ ἐλθὼν ἔ νικήσας,
ἀ δὲ διαπεμπόμενος. Καὶ ἐν εἰρήνῃ
καταστήσας πάντα τὸν ἡ⁽ⁿ⁾ ἐμοὶ⁽¹⁷⁾
κόσμον, κατήλθον εἰς τὴν Ἀδελήν τῇ
Δι, ἔ τῇ Ἀρεῖ, ἔ τῇ Ποσειδῶ-
ν θυσιάσαι⁽¹⁸⁾ ἡ⁽ⁿ⁾ ἐς τῶν πλωζο-
μένων. Ἀθροίσας δὲ μετὰ τὰ στρα-
τεύματα, καὶ ὑφ' ἐν ποίησας, ἡ⁽ⁿ⁾
τέτῳ τῇ τόπῳ καθίσας τόνδε τὸν
⁽ⁿ⁾ δίφρον, παραθήκην τῇ Ἀρεῖ, ἐ-
ποίησα^(o) ἔτι τῆς ἐμῆς⁽¹⁹⁾ βασι-
λείας KZ.

conterminas, ab oriente usque ad
Thuriferam; ab occidente verò us-
que ad Æthiopia^(m) Sasiqque loca,
subditas mihi feci: alias quidem
ipse veniendo vincens, alias lega-
tis à me missis. Cumque totum sub
me rege⁽¹⁷⁾ mundum in pace con-
stituissem, descendi Adulen sacri-
ficatum Jovi, & Marti, & Nep-
tuno⁽¹⁸⁾ pronavigantibus. Collectis
verò & adunatis exercitibus, hoc
in loco quum consedissem,⁽ⁿ⁾ sellam
hanc, Depositum Marti, feci^(o)
anno⁽¹⁹⁾ regni mei vicesimo sep-
timo.

Cosmas, & Montfauconii ad Monumentum Notæ, literulis signatæ.

(*) Ἐν τῇ Ἀδελῇ, *Adule*, ex qua mare adjacens sinus Adulitanus vocabatur, vide Pro-
lemæum. *Montfauconii*.

(b) Ἐλεσβαάν, *Elesbaan* Rex Axomitarum, eā quam Cosmas memorat expeditione, Ho-
meritarum regnum delevit, pulso Dunaano rege Judaicæ religionis, qui immanem in
Christianos carnificinam exercebat. Qui Elesbaan alio nomine Calebus vocabatur,
à Græcis pariter & Arabibus & Æthiopibus celebratus, atque in sanctorum fastos re-
latus est. Hujus mentionem habent Nonnosus in Photio, Metaphrastus, Callistus,
Abulpharagius. Hæc pluribus recensita videas apud Jobum Ludolphum, accura-
tissimum rerum Æthiopicarum interpretem & indagatorem. *Montfauconii*.

(c) Γάζα *Gaza*. Ex nominibus Æthiopicis quæ sequuntur pleraque hodierni usûs in
Æthiopiâ sunt, quæ nos pro facultate indicabimus, eā tamen cautione ut ne nimium
conjecturis indulgeamus. *Gaza* in Æthiopiâ pro loco aut gente peculiari non occur-
rit; sed Hodierni Habessinî regnum suum Gheeza vocant: an verò id ipsum Inscriptio,
Gazam à Ptolemæo in Æthiopiâ subjugatam memorans, significet, ignoratur. Quæ
mox sequitur Ἀγάμη, *Agame* vel *Agami*, jam *Agamia* dicitur, estque præfectura reg-
ni Tigræ: nec ex nominis similitudine tantum eadem esse deprehenditur, sed etiam
quia quæ mox recensentur loca, pleraque huic vicina sunt. De Σιγνή nihil reperio.
Montfauconii.

(d) Ἀνα ἢ Τιαμῶ, quæ item τζιαμῶ vel τζιαμα dicebatur. Eo nomine præfectura quæ-
dam regni Tigræ hodieque proximè Agamiam existat, *Tzama*. De *Ava* nihil habe-
mus, nisi fortè dicas esse præfecturam Tigræ quæ dicitur *Afa*. De Γάμβηλα occurrit
nihil. *Montfauconii*.

(e) Καὶ Ζιγγαβηνὲ καὶ Ἀγγαβῆ, καὶ Τιαμῶ καὶ Ἀθαγαδῆ καὶ Καλαὰ καὶ Σεμνί. De duobus
primis nihil succurrit. De *Tiama* verò conjectare licet esse aliam præfecturam
Τιαμῶ cognominem in regno Bagamedra, nec procul positam, *Tzama* dictam. *Atba-*
gaos:

PTOLEMAEI EUERGETIS.

83

gaos: duæ sunt in Habessinâ regiones nomine *Aguo*, quarum alterutra hic fortasse indicatur. De Calaa nihil. Semene verò aut Samine, mox sequens, est certissimè regio Samen vel Semen hodierna: nam & nomen consentit adprimè, & præruptis nivosisque montibus plena esse narratur. *Monifauconii*.

(f) Ἐπειὰ Λασινὴ, καὶ Ζαα, καὶ Γαβαλὰ. Hæ gentes hætenus ita vocantur. *Cosmæ*.

(g) Σεσα ἔθνος ἐπολέμησα. *Sesæ Gentem debellavi*. Hic Barbariæ gentes indicat. *Cosmæ*.

(h) Sesea, Rauso & Solate ad Barbariam pertinent. Barbaria autem regio erat maritima; ultra fretum Arabici sinûs, ut ait plerumque *Cosmas*, quæ item Thurifera vocabatur. *Monifauconii*.

(i) Ἀρεβίτας καὶ Κιναιδοκολπίτας. Gentes quæ in Homerite sunt significat, id est, Felicis Arabiæ populos. *Cosmæ*.

(k) Διὸ τε Λεύκης Κώμης. In partibus Blemmyum vicus est nomine Leucogen. *Cosmæ*.

(l) ἕως τῆς Σαβαίων χώρας. Sabæorum item Regio in Homerite est. *Cosmæ*.

(m) καὶ Σάσι τόπων. Hæc Sasi regio ultima Æthiopum est, ubi etiam multum auri reperitur, quod dicitur Tancharas. Ulterius autem est Oceanus & regio Barbareotarum qui Thuris exercent mercaturam. *Cosmæ*.

(n) τὰνδε τὴν διέφρον. Et hæc quidem in sellâ scripta sunt. Porro usque in præsentem diem ante hanc sellam reos capitali poenâ adficiunt. In Semenem verò, ubi nix & glacies esse dicitur, Rex Axiomitarum eos mittit, quos exsilii poenâ mulctat. *Cosmæ*.

(o) εἰς τὴν ἐμὴν βασιλείαν Κ Ζ. i. e. anno regni nostri vicesimo septimo. Est itaque hic unus ex iis qui regnârunt Ptolemæis, sive Philometor, sive Euergeres secundus, sive is qui Dionysus dictus. Nam ii ultra viginti septem annos regnârunt.

Levis iste *Cosmæ* commentariolus, idemque non levis error. Etenim scripta est in hoc lapide vera illa Euergetis Primi Historia, qui viginti sex annos integros & vicesimi quoque septimi partem aliquam regnavit. Verum attende, bone lector: Hæc non intellexit, adeoque non finxit *Cosmas*. Vide notam à nostris ultimam.

Nostræ ad Monumentum Notæ, signatæ numeralibus.

(1) Ἀδύλη λεγόμεναι Ἀξιωμαίων. Maritimâ Æthiopum, Adule vocatâ, urbe, Axiomitarum portu. Eadem Plinio lib. 6. c. 29. oppidum Aduliton seu, ut postea habet, Adulitarum; maximum Emporium Troglodytarum, etiam Æthiopum. Abest (inquit) à Ptolemaide ad fauces Rubri maris quinque dierum navigatione: Ab Axumis autem, tradente sic Nonnoso apud Photium, itinere dierum quindecim. καὶ δὲ Ἀξυμὶς (inquit) πόλις ἐστὶ μεγάλη, καὶ οὐκ ἡγερόπολις τῆς ὅλης Αἰθιοπίας. i. e. Est verò Axumis urbs maxima, totius quasi Æthiopis metropolis.

(2) ὁ τὴν καὶ τὰ βασιλείας Ἀξιωμαίων Ἐλεσβαάν. Rex tunc Axiomitarum Elesbaan. Congruit his idem ille Nonnosus Historiæ Legationum apud Photium Auctor, ipse scilicet legatus ab Imp. Justiniano missus, idque paulo post *Cosmæ* nostri negotiationem; πρὸς τὸν τῶν Ἀξιωμαίων βασιλέα, Ἐλεσβαάν δὲ τότε ἡγετοῦ τῶ ἔθνους. i. e. ad Axiomitarum Regem. Genti verò tum imperitabat Elesbaas. Photii Cod. iii.

(3) βασιλεὺς μέγας Πτολεμαῖος, υἱὸς βασιλέως Πτολεμαίου καὶ βασιλισσῆς Ἀρσινόης θυγατρὸς ἀδελφῶν, τῶν βασιλέων Πτολεμαίου καὶ βασιλισσῆς Βερενίκης θυγατρὸς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ. i. e. Rex magnus Ptolemæus Filius Regis Ptolemæi & reginæ Arsinoes, eorum Frairum, Regum Ptolemæi & Reginæ Berenices eorum Servatorum nepos.

Geminata in hoc procemio ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ & ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ elogia ansam Begero præbuere dubitandi de Antiquitate Monumenti. Hætenus enim in Ptolemaicæ familiæ nummis, non nisi simplex ΘΕΩΝ supra Soteris & Berenices capita, simplexque ΑΔΕΛΦΩΝ supra Philadelphum & Arsinoen comparuerant. At statim aureus est repertus post hæc objecta nummus, cum jugatis capitibus hinc Ptolemæi Soteris & Berenices, illinc Philadelphi & Arsinoes; illis quidem sine Epigrapha; his verò integrum

84 MONUMENTUM ADULITANUM

tegrum præferentibus, ut in hac Inscriptione Adulitanâ, ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ elogium. Singularem huiusmodi nummum opportunè orbi erudito suppeditavit Clariss. Vaillantius. *Hist. Ptol. Regum pag. 52.* Isque sub initiis Ptolemæi Evergetis signatus fuit; tum scilicet cùm Philadelphum recens defunctum consecraret Evergetes, ut Arfinoem prius defunctam Philadelphus ipse consecraverat. Clarè igitur ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ titulum nummus hac Epigraphâ insignis explicat: nec minus clarè ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ, hoc est, Soteris & Berenices *Divorum servatorum* titulum, Bucolici Poetæ carmen: Qui tamen Ἀρωγῆς pro Σωτῆρος, *Auxiliatores pro Servatores*, Poeticâ suadente, dixit. *Theocriti Id. 17.*

Μηδὲ φίλας καὶ παῖδας θυάδας εἰσατο νηῶς.
Ἐν δ' αὖτις χρυσῶ περικαλλέας ἡδ' ἐλέφαντι
Ἰδρυσεν, πάντας ἐπιχθονίους ἀρωγῆς. i. e.

*Struxit odoriferum matrique patrique sacellum:
Interiusque ipsos elephanto auroque decoros,
Humano auxilium generi, duo numina fecit.*

Sed & alterum objectum à Begero est, nullos fuisse Philadelpho ex Arfinoe conjugæ & sorore liberos; clarè illud traditum à Pausaniâ; & proinde, si verum fuerit, actum esse de Monumento. At nihil minus, insignissime Begere. E contrario, nova hinc orta lux, & testimonium Antiquitati redditum. Jure enim adoptivo & legitimo Divæ Arfinoes filium se tulit Evergetes: unde prælatus est iste minùs solens verborum ordo ΤΙΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΣΙΝΟΗΣ pro alio longè usitatior ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΣΙΝΟΗΣ ΤΙΟΣ. Iterum ut uno eodemque jure, hoc est naturæ ipsius, non adoptionis lege, tum Berenices tum Soteris nepotem se innueret, admixta est insolita locutio, ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ pro ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ ἀπόγονος. Hanc interim adoptionem à Theocriti Scholiaste accipe, *ad Idyl. 17.* Πτολεμαῖος τῷ Φιλαδελφῷ συνῆκε πρότερον Ἀρσινόη ἢ Λυσιμάχῃ, ἀφ' ἧς καὶ τὰς παῖδας ἐγέννησεν, Πτολεμαῖον, καὶ Λυσίμαχον, καὶ Βερενίκην. Ἐπιβελόντων δὲ ταύτην ἐνῶν, . . . ἐξέπεμψεν εἰς Κοπλὸν . . . καὶ τὴν οἰκίαν ἀδελφὴν Ἀρσινόην ἐγχευε, καὶ εἰσποιήσατο αὐτῇ τὰς ἐκ τῆς προτέρας Ἀρσινόης γεννηθείσας παῖδας. i. e. *Ptolemæo Philadelpho primo conjuncta fuit Arfinoe Lysimachi F. ex qua & liberos suscepit, Ptolemæum (hoc est Evergetem nostrum) Lysimachum, & Berenicem. Hanc autem contra se conspirantem cùm detexerat, ablegavit eam Coptum in exilium, propriamque ipsius sororem Arsinodem maritam duxit. Eique ex Arfinoe priore genitos adoptavit liberos. Priorem igitur Arsinodem, damnatum, injussum, nullisque uspiam aut nummis aut monumentis honorandum nomen jure filium Evergetes; alteram rectè inscribens adoptivam matrem, & Divæ sororis & Veneris Zephyritidis titulo, impensè ab Ægyptiis cultam.*

(*) Τα μὲν ἀπὸ πατρὸς Ἡρακλῆος τῷ Διός. Paterno genere à Jove per Herculem ducto gloriatur; id quod Soteri Ptolemæo cum Alexandro Magno commune, intra ipsam Ptolemæorum aulam, Philadelpho & Evergeti æqualis, Theocritus Poeta cecinit.

Ἀμφὸν γὰρ πρόγονος σφὶν ὁ κάτερος Ἡρακλείδας. i. e.
His Heraclides proavus communis utrisque. Idyl. 17.

(i) Τα δὲ ἀπὸ μητρὸς Διονύσεως τῷ Διός. Qui matrem naturâ Arsinodem superiùs filebat, hic genus per eam ductum non filet Evergetes. Sed palam facit eam genitam à Lysimacho; Lysimachum generis sui Auctorem perhibuisse Bacchum. Hæc duo memorata genera demonstrant prius illud ΤΙΟΣ ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ i. e. *Filius Divorum Fratrum*, nonnisi sensu adoptionis, quoad matrem accipi. Aliter idem esset Evergeti & Paternum & Maternum genus. Sanè ex fratre & sorore uterinâ genitis diversum esse non potest.

(e) Παρὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τ. λ. i. e. cùm accepisset à patre regnum. De tradito Evergeti à Philadelpho patre imperio, Monumento plenè concinit Theocritus.

Καὶ μὲν Φοινίκας δ' ὀπίσθην, Ἀφασίας τε,
καὶ Συρίας, Ἀβύδος τε, καὶ αἰνῶν τ' Αἰθιοπῶν.
Παμφυλίων τε πᾶσι καὶ ἀρχαῖς Κιλικίας
Σημαίνου, Λυκίᾳ τε φιλοπόλεμοις τε Κάπροις,
καὶ νῆσοις Κυκλάδεσσιν.—Idyl. 17.

Partim Phenicās, partim Libyasque Syrosque,
Atque Arabas partim sibi vendicat, Aethiopsque,
Pamphyliosque omnes, Cilicasque basile gerentes,
Et Lyciam, Cariamque, Et Cycladas equore sparsas.

(7) μετὰ ἐλεφάντων Τρωγλοδυτικῶν καὶ Αἰθιοπικῶν, ὧς ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἢ αὐτὸς πρῶτος ἐν τῶν
χώρων τῶν ἐθέρων. i. e. cum Elephantis Troglodyticis Aethiopicisque, quos & regis pater,
& rex ipse Euergetes primi ex sedibus istis venatu ceperunt. Philadelphus huic ve-
natui unicē intentus Ptolemaidem condidit in sinu Arabico, ea ratione Ptolemaidem
Θηρῶν & θηὶ θήρας i. e. venaticam cognominatam. Eumque Agatharcides à Photio ex-
cerptus primum dicit instituisse Elephantorum atque ejusmodi belluarum venationem. Quod
tamen cautius & verius in Inscriptione nostrā de Troglodyticis & Aethiopicis ele-
phantis, perque eas solummodo regiones venatione, affirmatur. Simili restrictione
Hieronymus ad Danielelem cap. xi. Narrans (inquit) Historiā Ptolemaeum Philadel-
phum habuisse elephantos, quos primus eduxit ex Aethiopia, quadringentos. Indicorum
enim usum elephantorum quis non novit antiquiorem?

(8) ἐξῆς ἐστὶν εἰς τὴν Ἀσίαν, κ. τ. λ. . . . κυριότατος δὲ ἐν τῷ Εὐφράτι χῶρος πάσας, κ. τ. λ.
διέβη τὸν Εὐφράτην ποταμὸν. i. e. Expeditionem in Asiam fecit, redactaque omni
intra Euphratem regione, trajecit fluvium. Hoc est quod Historicē attigit Appianus in
Syriacis p. m. 201. Πτολεμαῖος ὁ Φιλαδέλφειος . . . ἐς Συρίαν ἐβέβαλε, καὶ ἐς Βαβυλῶνα ἤλασε. i. e.
in Syriam impetu facto Babylonem usque penetravit. Prophetice vero Daniel cap. xi.
§. 7. venit cum exercitu, & ingreditur provinciam regis Aquilonis, & abutetur eis &
obtinēbit. Hieronymus quoque in Danielelem commentatus, abusus est eis, inquit, &
obtinuit, in tantum ut Syriam caperet, & Ciliciam, superioresque partes trans Euphra-
tem, & propemodum universam Asiam. Unde & Josephus contra Apionem. l. 2. c. 5.
Τρίτος Πτολεμαῖος, ὁ λεγόμενος Εὐεργέτης, κατασχὼν ὅλην Συρίαν καὶ ἡγεμόνας, καὶ τοὺς ἐν Ἀιγύπτῳ
θεοὺς χειροτέλεια τῆς νίκης ἔδωκεν· ἀλλὰ καὶ ἑκατοντάδας εἰς Ἱερουσόλυμα πολλὰς, ὡς ἡμῖν νόμιμον
ἐστίν, ἐπέτελεσε θυρίας τῶν θεῶν, καὶ ἀνέθηκε ἀναθήματα τῆς νίκης αὐτοῦ. i. e. Ptolemaeus tertius,
cognomine Euergetes, cum totam vi Syriam obtinuerat, non illis in Aegypto diis victoriæ
charisteria sacrificavit: sed præsens Hierosolymis multa, ritu nostro, Deo peregit sacrificia,
& digna istā victoriā donaria sacravit.

(9) ἀναζητήσας δὲ αὐτὸν τῶν Περσῶν λεγέει ἐξ Ἀργυρίου ἐξήχθη, καὶ ἀνακομίσας εἰς Ἀίγυπτον. i. e.
cum perquisivisset quaecunque à Persis ex Aegypto avelta fuerant, res sacras, easque una
cum aliā ex locis congestā gazā in Aegyptum reportasset. En & rem, & verba sacra
Danielis prophetiæ c. xi. §. 8. omnimodē respondentia. Insuper & Deos eorum &
Sculptilia, vasa quoque pretiosa auri & argenti, captiva ducet in Aegyptum. Quibus ad-
dendus Hieronymus & servata ab eo Historia, lapidis non minus quā prophetiæ
Interpres. Ptolemaeus, cognomento Euergetes, diripiens regnum Seleuci quadraginta millia
talentorum argenti tulit, & vasa pretiosa, simulacraque deorum duo millia quingenta, in
quibus erant quæ Cambyfes, captā Aegypto, in Persas asportaverat. Denique gens Aegyp-
tiorum, quia post multos annos deos eorum retulerat, Euergetem cum appellavit. Su-
fragatur his prolatus à Vaillantio Thebanorum nummus, hinc habens caput Jovis,
illinc aquilam cum epigraphe ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ. Hi scilicet hunc
cognominis honorem primi detulisse visi, leri ob restituta sacra, quæ Cambyfes, in-
tenso apud Thebas Jovis templo, spoliaverat. vid. Herodot lib. 3. cap. 24.

(10) διὰ τῶν ὀρυχθέντων ποταμῶν. i. e. per manufactos amnes. Διῶνυγας vero intelligit,
hoc est alveos circa Euphratem, non dissimiles iis qui circa Nilum, ductos. Per eos
scilicet,

86 MONUMENTUM ADULITANUM

scilicet, exundante sub æstatem flumine, ab Assyriâ Arabiam versus submittendæ erant Ptolemæi copię. Interim ποταμός, hoc est amnes sive fluvios, eos vocat, non aliter atque eorum unum Palacottam, alias Pallacopam, ab Appiano & Arriano nominatum novimus. Cui tamen ἐστὶ διώρυξ ὁ Παλλακόπας ἐκ τῆς Εὐφράτης, ἢ δὲ ἐκ πηγῶν τῆς ἀνατολῆς ποταμός. i. e. *Alveus est Pallacopas ex Euphrate ductus, non à suis fontibus exoriens fluvius.* Arrianus de expedit. Alex. l. 7. c. 21. conferendus & Straboni lib. xvi. de his ipsis circa Euphratem alveis agenti.

(11) μετ' αὐτὰ μὲν ἔγγιστα τῇ βασιλείᾳ ἔθνη εἰρηνοῦσθαι κατέβησαν. i. e. *Post debellatam Asiam, finitimis circa regiam gentibus, ad pacem redire iussis.* Hæc omnino pertinent ad compressam in Ægypto seditionem istam, quam & Justinus memoravit & Hieronymus. Hic enim Ptolemæum in terram suam tum reversum tradit, cum audisset in Ægypto seditionem moveri. Ille verò; (lib. 27. c. 2.) nisi in Ægyptum domesticâ seditione revocatus esset [Ptolemæus] totum regnum Seleuci occupasset.

(12) Γάζη ἔθνη. i. e. *Gaza Gentes.* Duas credo intelligi, quarum utriusque clarè satis & explicita apud Plinium mentio, lib. 6. cap. 29. *Gaza oppidum, inquit, promontorium, & portus Mossylites, quo Cinnamomum devebitur. Hucusque Sesostris exercitum duxit. Aliqui unum Æthiopiæ oppidum ultra ponunt in littore, Baragaza, i. e. maritimum Gaza.*

(13) Ἄυα i. e. *castellum Aven.* Ejus notitia à Nonnoso est apud Photium *Cod. iii.* μέγιστον ἐφάνη θέαμα περὶ χωρίον Ἄυην προσονομαζόμενον (κεῖται δὲ ἡ Ἄυη ἐν μέσῳ τῆς τε τῶν Ἀντικυανῶν & τῶν Ἀδελφῶν πόλεως) ἐλεφαντῶν πλήθος ἐκ ἐλίγον, ἀλλὰ σχεδὸν ὅσον χιλιάδων πέντε. i. e. *Maximum oblatum est spectaculum circa castellum Aven dictum (est verò Ave inter Axumitarum & Adulitarum urbem media) elephantorum nempe multitudo non exigua, imò millia ferme quinque.*

(14) Ταγγαῖτας, *cod. Vaticano ἔθνη Ταγγαῖτῶν. Tangaitarum gentem.* At verò H. Vossius, qui Florentinam hanc evolverat inscriptionem, ejusque præ Romanâ integritatem mirum in modum deprædicat in aureolis ad Pomponium Melam observationibus, non Ταγγαῖτας legit, sed Παγγαῖτας. In quo judicium & conjecturam suam secutus videtur vir doctissimus, potius quam elementi in MS. ductum. Nimirum id egit Vossius, ut Diodori Siculi, & Ptolemaici nostri marmoris, & emendatâ fe Melæ auctoritate demonstraret, Panchaiam, decantatam à Poetis Thuriferam regionem, non Arabiæ Felicis, at Æthiopiæ fuisse portionem. *Id. Vossius ad P. Melam. l. 3. c. 8.*

(15) Ὑπό Λόκῃς Κάμης, *ab Albo vico.* Ejus scilicet cujus meminit Strabo lib. xvi. Ælius Gallus, inquit, missus ab Augusto Cæsare ἦκεν εἰς Λόκην κάμην τῆς Ναβαταίων γῆς, ἐμπορεῖον μέγα. i. e. *pervenit ad Album vicum, Nabatarum regionis, emporium magnum.* Hujus verò, saltem hoc nomine, emporii nulla videtur fuisse celebritas Cosmæ nostri tempore: aliter illud intra Blemmyum in oppositâ continente fines, mercator, & navigator tantus, non quæsisset. *vide Cosmæ notam k.*

(16) ἐπολέμησα — χώρες — ἔθνη — i. e. *debellavi regiones, gentes.* Quod multoties in hac Inscriptione verbum istud ἐπολέμησα cum casu quarto construatur; nihil in eo peccatum est contra syntaxin grammaticalem: sed Hellenisticum est, veram laudatæ inscriptionis & originem & antiquitatem prodens. Id enim, ignotum classicis scriptoribus, utramque facit paginam in Versione LXX-virali, eodem, ac ipsa inscriptio, & tempore & loco natâ. Ex. gr. Isa. xxxvi. 10. ἀνέβημεν ἐπὶ χώρην ταύτην πολεμήσαι αὐτήν. xxix. 1. πόλις. . . ἣν ἐπολέμησε Δαβὶδ. Psal. cxxviii. 1. πλεονάκεις ἐπολέμησάν με. Jer. xlviii. 10. ὥχοντο πολεμεῖν αὐτὴν. Pari ratione inferiùs in inscriptione legitur κατέλθον εἰς τὴν Ἀδελφὴν θυσιάζαι, cui similem constructionem alibi vix reperies quàm apud LXX. Ex gr. 2. Paralip. xxvi. 16. ἐισήλθεν Ὀζίας εἰς τὸν ναὸν κυρὲς θυμιάσαι. ut omittam ἐχαιροσάμην, δι-χαιροσάμην ἔχεν, τῇ ἐμῇ γῇ, aliaque quæ à Classicis parciùs adhibita, huic tamen inscriptioni cum Hellenisticis communia notabit Lector. De istâ quidem Hellenisticâ, rectè sic vocatur necne, nondum inter doctos convenit. At de re ipsâ, hoc est an mutationem passa sit Græca lingua, occasione Macedonum in Ægypto & Syriâ regnantium, nemo unquam dubitaverit.

PTOLEMAEI EUERGETIS. 87

(17) Πάντα ὑπὸς κόσμον. Totum sub me Rege mundum. Κόσμος & mundus non semper universum absolutè sumptum, sed & aliquando partem aliquam Universi insigniorem significant. Græcè igitur Clemens in Ep. ad Romanos, ἡ μετ' Ὀκτανὸν κόσμος. Latine Propertius, lib. 4. eleg. 3. Cogor & e tabulâ pectus ediscere mundos.

(18) Θυσίαται ὑπὲρ τῶν πλωζομένων. Sacrificatum pro navigantibus. Ecce titulum Euergeti certè nostro bene notum & familiarem: qui nempe Pharum Alexandrinum, à patris ejus, Regis Ptolemæi Philadelphi, anno primo, condecoraverat: ΣΩΣΤΡΑΤΟΣ ΚΝΙΔΙΟΣ ΔΕΣΙΦΑΝΟΥΣ ΘΕΟΙΣ ΣΩΤΗΡΕΙΝ ΤΙΠΕΡ ΠΛΩΖΟΜΕΝΩΝ. Vide Strabonem l. xvii. & Luciani Quom. scrib. sit Historia. Plinium verò lib. 36. cap. 12.

(19) ἔτα της ἐμης βασιλείας κζ. Anno Regni mei 27. Annum ita lego vicesimum septimum, ut in Vaticano codice, numeralibus expressum. Huic enim respondent nummi Ptolemæici, annum regni modo simili notantes; ut & lapis iste Chronographus (qui tamen est sequioris ævi) Menandri Poetæ ætatem sic designans: ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΔΙΟΠΡΕΘΟΥΣ ΚΗΦΙΣΙΕΥΣ ΕΓΕΝΝΗΘΗ. ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΣΩΣΙΓΕΝΟΥΣ. ΕΤΕΛΕΤΗΣΕΝ. ΕΤΩΝ. Ν. ΚΑΙ. Β. . . . ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. ΚΑΤΑ ΤΟ Β. ΚΑΙ. Δ. ΕΤΟΣ. ΤΗΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ. Grut. mxxvii. Vid. Dodwelli de Dicaërcho Dissert. p. 52. & animadversa ad Gruteri Pag. cmxviii. Epigr. 12.

Non pauci olim Ptolemæo nostro Euergeti tantummodo 25. regni annos tribuerunt, secuti nempe Canonem regum à Nabonassaro deductum. Is verò Canon ad rationes Astronomicas, non Historicas compositus, nulla regnandi agnoscit initia, nisi (ut inquit Censorinus) à primo die mensis ejus, cui apud Ægyptios nomen est Tboth. Qui igitur ratione istâ Astronomicâ viginti quinque annos regnaverit, Historicâ veritate integros viginti sex implere potuit Euergetes. Et totidem impleffe quidem, inter recentiores Chronographos, asserit Lydiatus nostras; de emendatione temporum pag. 91. extineto Ptolemæo Euergete postquam regnaverat 26. annos, Ægypti regnum adeptus est ejus filius Ptolemæus Philopator. Idem aliquanto plenius inter veteres Historicos Auctor Josephus adstruit, secundum exemplar Antiquitatum in Collegio Novo Oxoniæ servatum. Μέλα δὲ τὴν Φιλάδελφον τὴν βασιλείαν κατέχει Πτολεμαῖος, ὁ καλούμενος Ἐυεργέτης, ὅτι ὀλίγος ἔσται κζ. ἰ. ε. Post Philadelphum regnum obtinuit Ptolemæus, cognomine Euergetes, viginti sex totis annis. Vide Josephum à doctiss. Hudsono editum, pag. 519. Hæc satis innuere videntur quod expressum est in monumento nostro; inchoatum nempe fuisse annum regni vicesimum septimum; quem quidem vincendi, regnandi, vivendi finem habuit Euergetes.

Nodum aliter solvit ὁ μακαρίτης Henr. Dodwellus, in Historicis certè & Chronographicis, immensâ Vir doctrinâ, & promptissimo ingenio Auctor. Numero ille Canonis Astronomici nimio plus adstrictus "Annum, inquit, regni κζ huic Euergeti tribuit Monumentum Adulitanum. Is numerus si rectè se habeat, eum quoque cum "patre commune biennium habuisse necesse erit, ut habuit cum avo pater. Vide supra laudatam de Dicaërcho dissertationem p. 56. inter veteres Geographos Oxon. 1703.

Nihil moramur de Monumento Adulitano, judicium dicam, an præjudicium, Cl. Joannis Harduini; in suis certè Conjectoris audacissimi; at de alienis mortalium, quos terra tulit, suspiciosissimi; cuique nihil sincerum visum in omni antiquâ Latinitate, præter Tullium, Plinium, Maronis Georgica, Flacci Sermones & Epistolæ, Inscriptiones admodum paucas, Fastosque nonnullos. Vide ejus Chron. vet. Test. pag. 168. & de nummis Hero. diadum p. 60. Huic scilicet, ut & Cl. Begero, displicuere conjunctim lecta ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ vobabula. Utrique igitur in his notis eadem operâ responsum est. Statque contra clarus ille à Vaillantio, bono literarum fato, prolatus nummus. vide supra pag. 76, 83.

N. B. pag. 73. lin. 19. legendum, Jacobus Sponius. p. 80. l. 20. genu tenuis.

Ptole-

Ptolemæus & Cleopatra Dii Philometores.

CUM rarissima sit Regum Ptolemæorum in lapidibus antiquis mentio, huic qui præcessit Ptolemæi Euergetis monumento subjungi meretur Cypria, quæ ad manum est, Inscriptio, Ptolemæi sexti & Cleopatrar ejus uxoris sororisque, titulis insignis. Debetur illa viro eruditissimo, amicitiaque mecum conjunctissimo, Rev. S. Lisle, S. T. P. qui propriâ eam manu, apud Citium olim urbem, oppidum nunc *Larnaka*, exscripsit.

Vaillant

Ptol.

pag. 107.

ΗΠΟΛΙΣ

ΑΓΙΑΝΔΑΜΟΘΕΤΟΥΚΡΗΤΑΤΟΝΑΡΧΙΣΩΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑ
ΚΑΙΕΠΙΤΗΣΠΟΛΕΩΣΑΡΕΤΗΣΕΝΕΚΕΝΚΑΙΕΤΝΟΙΑΣ
ΤΗΣΕΙΣΒΑΣΙΛΕΑΠΤΟΛΕΜΑΙΟΝ
ΚΑΙΒΑΣΙΛΙΔΙΣΣΑΝΚΛΕΟΠΑΤΡΑΝ
ΤΗΝΑΔΕΛΦΗΝΘΕΟΥΣΦΙΛΟΜΗΤΟΡΑΣΚΑΙΤΑΤΕΚΝΑ
ΑΥΤΩΝΚΑΙΤΗΣΕΙΣΑΥΤΗΝΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ.

Ἡ πόλις

Hoc honore prosecuta est Citiensium Civitas

Ἀγίαν⁽¹⁾ Δαμοθέτη Κρήτα, Ἀρχισωματοφύλακα⁽²⁾, καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς βασιλέα⁽³⁾ Πτολεμαῖον, καὶ βασίλισσαν Κλεοπάτραν, τὴν ἀδελφὴν, θεῶς Φιλομήτορας, καὶ τὰ τέκνα⁽⁴⁾ αὐτῶν, καὶ τῆς εἰς αὐτὴν εὐεργεσίας.

Hegiam⁽¹⁾ *Damothea F. Cretensem*, ἐ *primoribus*⁽²⁾ *corporis custodiaris*, & *Civitatis praefectum*, *virtutis ergo*, & *benevolentiae erga regem*⁽³⁾ *Ptolemæum*, & *reginam Cleopatram Sororem*, *Deos Philometoras, liberosq;*⁽⁴⁾ *eorum*, & *beneficentiae erga ipsam civitatem.*

Ad

PTOLEMAEUS ET CLEOPATRA. 89

Ad Inscriptionem nota.

(1) Ἀγλίαν Hegiam. Id nominis, Ἡγίαν varietate dialecti scriptum, habemus apud Laertium, inter curatores Platonis Testamenti; & apud Polybium, inter Phocæensium legatos ad Antiochum Seleuci missos.

(2) ἀρχισωματοφύλακα. Ita & Pseudo-Aristeas, in LXXII interpretum historiâ, Ptolemæi Philadelphi memorat Σωσίβιον τὸν Ταρχήβιον καὶ Ἀνδρέαν ἀρχισωματοφύλακας. Erant enim tum circa Alexandrum M., tum circa ejus in regnis successores, ἀρχισωματοφύλακες & σωματοφύλακες primores nempe, & inferiores corporis custodiarum. Ita vocem verto auctoritate Inscriptionis Latinæ CORPOR. CUSTODIARIOR. superius jam pag. 35. allatæ. Primores erant qui in Macedonum aulis Regis φίλοι, i. e. amici, vocabantur; inferiores qui, è nobilissimis familiis, in eundem ordinem juvenes allekti, officium obibant à Curtio, lib. 5. c. 1. descriptum. Inter epulas, inquit, bi sunt regis ministri: iidemque equos incunt prælum admovent, venantemque comitantur; & vigiliarum vices ante cubiculi fores servant.

(3) Βασιλέα Πτολεμαῖον καὶ βασίλισσαν Κλεοπάτραν τὴν ἀδελφὴν, θεὰς Φιλομήτορας. Hi geniti iisdem parentibus, Rege Ptolemæo Epiphane, & Cleopatrá Antiæchi magni Filiâ, grato in matrem animo, quòd Patri superstes & regno & matrimonio eos sociaverat, Philometoras, hoc est, matris amatores, se ferebant: nec Philometoras solùm, sed & Deos Philometoras: exemplo eorum quos in præcedente monumento vidimus, ΘΕΩΝ ΣΩΤΗΡΩΝ, & ΘΕΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ. Nisi quod hi mortui à successoribus, illi à se vivi consecrarentur. Præclarus ille quem Vaillantio debemus nummus, hos Ptolemæo honores anno regni 14, hoc est ante Christum 165, delatos testatur. Eodem cum reginâ Cleopatrá, sorore conjuge, communicatos hæc primum inscriptio prodidit.

Cleopatra, mortuo Philometore, & alteri uterino fratri Regi Ptolemæo Euergeti II. nupsit. Ejus igitur, aut ejus ex Philometore Filiæ, Cleopatrá, quam postea idem Euergetes II. uxorem duxit, mentio est in marmore, olim Delio, nunc Ononienfi.

ΜΑΡΚΟΝ ΣΤΥΓΓΕΝΗ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΤΕΤΕΡΓΕΤΟΥ
ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΣΤΡΑΤΗΓΩΝ
ΔΥΚΙΟΣ ΚΑΙ ΓΑΙΟΣ ΠΕΔΙΟΙ ΓΑΙΟΥ ΤΤΙΟΥ
ΡΩΜΑΙΟΥ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ
ΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΥΣ
ΕΥΝΟΙΑΣ ΑΠΟ ΛΑΩΝΙΑΡΤΕΜΙΔΙ

i. e. MARCUM. COGNATUM. REGIS. PTOLEMAEI. EUERGETIS. ET. REGINAE. CLEOPATRAE. ET. PROPRAETOREM. LUCIUS. ET. CAIUS. PEDII. CAII. FILII. ROMANI. VIRTUTIS. ERGO. ET. BONITATIS. ET. ERGA. IPSOS. BENEVOLENTIAE. posuere. APOLLINI. DIANAË.

(4) καὶ τὰ τέκνα & liberos, pro consuetâ nempe in Aulâ Ptolemæorum formulâ. Hinc Philometoris avus Ptolemæus ipse Philopator, datâ de Judæis Epistolâ, 3 Macc. vii. Ἐβραῖοι καὶ οἱ υἱοὶ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. i. e. Valemus & nos & liberi nostri. Pseudo-Aristeas quoque in spurâ ad Philadelphum datâ. Ἄντρες τε ἱβήριοι, καὶ ἡ βασίλισσα Ἀρσινόη, καὶ ἡ ἀδελφὴ, καὶ τὰ τέκνα καλῶς ἂν ἔχου. i. e. Et tu ipse, & Regina Arsinoe, soror vestra, & liberi bene valeant. Ubi cautè liberos; nec Ptolemæi dixit, nec Arsinoes: quia diverso jure, hujus erant adoptione, illius naturâ liberi. Ut enim omnia finxerit; at omnia rei disconvenientia non finxit Aristeas. vid. Mon. Adul. Not. 3.

Donaria Apollinis Didymei.

Ultrò nos vocat, & remoratur aliò properantes, revisendus iterum insignis Milesius lapis: is nempe quem Regis Seleuci Monumentum à fronte ornat. Ab initio enim plura alia custodiit *Donaria Apollinis Didymei*, dextro lævoque ejus lateri commissa, quorum partem nobis invidit longa ætas; partem ipsa maculavit, quæ locum obsidet, barbaries; at partem aliquam servavit felix Sherardi diligentia, posthàc dum stabunt literæ, nec interire, nec sordescere metuentem. Quod ergo primum hîc insequitur, priore sui parte satis integrum, & regis Prusiæ nomine nobilitatum, ætatem spondet annorum ante Christum plus minus 155. Secundum & Tertium, cùm eidem sint inscripta lapidi, par est ut ad idem fere tempus referantur.

I.

ΕΠΙΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥΤΟΥΘΕΟΥ
 * ΕΒΟΚΡΙΤΟΥΤΟΥΜΕΤΑΜΗΝΟΔΩΡΟΥ
 ΠΡΟΦΗΤΕΟΥΝΤΟΣΔΕΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ
 ΤΟΥΜΕΝΙΣΤΡΑΤΟΥΚΑΤΑ
 ΠΟΙΗΣΙΝΔΕΜΕΝΑΝΔΡΟΥΤΟΥΜΑΙΩ
 ΝΟΣΤΑΜΙΕΥΟΝΤΩΝΔΕΚΑΙΠΑΡ
 ΕΔΡΕΥΟΝΤΩΝΕΝΤΩΠΕΡΩΙΔΗΜ....
 .ΥΤΟΥΠΑΣΙΩΝΟΣΕΚΑΤΑΙΟΥΤΟΥ
 ΑΡΤΕΜΩΝΟΣΤΑΔΕΑΝΕΤΕΘΗΤΩΙ
 ΑΠΟΔΩΝΙΥΔΡΙΑΕΦΗΣΕΠΙΓΡΑΦΗ

ΑΠΟΔ.

* in apogr.
 ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ

DONARIA APOLLINIS DIDYMEI. 91

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΔΙΔΥΜΕΩΣ ΟΛΚΗΝΑΓ
 ΟΥΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΧΙΛΙΑΣ ΤΕΤΡΑΚ
 ΟΣΙΑΣ ΕΝΕΝΗΚΟΝΤΑ ΦΙΑΛΗ ΑΠΟΛΛΩ
 ΝΟΣ ΔΙΔΥΜΕΩΣ ΕΚ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΛΕΙΣΗΣ
 ΑΠΑΡΧΗΣ ΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΥΣΙΟΥ ΤΟΛ
 ΚΗΝΑΓΟΥΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΤΡΙΑΚΟΣΙΑΣ
 ΚΥΨΙΚΗΝΩΝ ΦΙΑΛΗ ΟΛΚΗΝΑΓΟΥΣΑ ΑΛΕ
 ΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΕΚΑΤΟΝ ΚΡΑΤΕΟΥΤΟ ΤΟ ΚΡΑΤ.
 ΚΟΥ ΦΙΑΛΗ ΟΛΚΗΝΑΓΟΥΣΑ ΜΙΛΗΣΙΑΣ Ε
 ΝΕΝΗΚΟΝΤΑ ΚΑΝΟΥΝΤΗΣ ΦΥΛΗΣΑΣΩ
 ΤΙΔΟΣ ΟΛΚΗΝΑΓΟΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΠΕΝΤ
 ΑΚΟΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΟΥΣΙΟΥ ΠΡΟΥΣΙΑΔΕΣ
 ΔΥΟ ΟΛΚΗΝΑΓΟΥΣΑΙ ΗΜΕΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
 ΟΚΤΑΚΟΣΙΑΣ ΕΙΚΟΣΙ ΗΔΟΚΤΑΚΟΣΙΑΣ ΤΡΙΑ
 ΚΟΝΤΑ ΕΞ ΛΙΒΑΝΩΤΙΣ ΧΡΥΣΗΑ
 ΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΟΛΚΗΝΑΓΟΥΣΑ
 ΧΡΥΣΟΥΣ ΕΚΑΤΟΝ ΤΟ ΔΕ ΕΜΒΟΛΟΝ ΑΤΤΗΣ ΑΡ
 ΓΥΡΟΥΝΑΓΟΝ ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΕΣΣΑΡΑ ΚΟΝΤΑ ΤΡΕΙΣ Ο
 ΒΟΛΟΝ ΕΝΑ ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ ΚΑΜΑΣ ΑΡΤΗΣ ΕΚ ΤΟΥΣ
 ΧΡΥΣΟΥΣ ΟΛΚΗΝΑΓΩΝ ΧΡΥΣΟΥΣ ΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟ
 ΗΚΟΝΤΑ ΕΠΤΑ Η ΜΙΧΡΥΣΟΝ ΑΡΤΕΜΩ * * *

Ἐπὶ Στεφανηφόρου τῆ θεᾶ Θεο- Sub Dei Stephanephoro Thé-
 κρείτου τῆ Μεταμνηοδώρας, προφη- ocrato F. Metamenodori, Prophe-
 τούουλος δὲ ⁽¹⁾ Ἀντιπάτρου τῆ Μενι- ta verò ⁽¹⁾ Antipatro F. Menistrati,
 στρατοῦ, κατὰ πόλιν δὲ Μενάνδρου Poetâ Menandro F. Maonis, Præ-
 τῆ Μαυῶνος, ταμιδούου ⁽²⁾ δὲ καὶ fectis ⁽²⁾ Ærarii, & Adfessoribus in
 παρεδουόου ἐν τῷ Ἱερῷ Δημη- Templo Demetrio F. Pasionis, He-
 τεί τῆ Πασιώνος, Ἐκαταί τῆ cataeo F. Artemonis, dedicata hæc
 Ἀγτέμωνος, τὰδε ἀνέλεθ τῷ Ἀ- Apollini fuere. Hydria, super
 πόλλωνι. Ὑδρία, ἐφ' ἧς ἐπιγραφὴ quam inscriptio APOLLINIS DIDY-
 ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΔΙΔΥΜΕ- MEI, pondere æquans drachmas A-
 ΩΣ, ὁλκὴν ἄγρσα Ἀλεξανδρείας lexandrinæ mille quadringentas
 χιλίας τετρακοσίας ἐνενηκοντα. nonaginta. Phiala Apollinis Didy-
 Φιάλη Ἀπόλλωνος Διδυμέως ἐκ mei ex ⁽³⁾ primitiis quæ missæ sunt
 τῆς ἀποσταλείσης ⁽³⁾ ἀπαρχῆς ὑπὸ à Rege ⁽⁴⁾ Prusia, pondere æquans
 βασιλέως ⁽⁴⁾ Περσίου, ὁλκὴν ἄγρσα Alexandrinæ trecentas. Cyzice-
 Ἀλεξ.

92 DONARIA APOLLINIS DIDYMEI.

Ἀλεξανδρείας τετρακοσίας. Κυζι-
κηνῶν φιάλη, ὀλκὴν ἄγυσα Ἀ-
λεξανδρείας ἑκατόν. Κρατέες τῆς
Κεραικῆς φιάλης, ὀλκὴν ἄγυσα Μι-
λησίας ἐνενηκονία. Κανὼν τῆς Φύ-
λης Ἀσώτιδος, ὀλκὴν ἄγον Ἀλεξ-
ανδρείας πεντακοσίας. Βασιλέως
Περσῶν⁽⁵⁾ Περσιάδης δύο, ὀλκὴν
ἄγυσαι, ἡ μὲν Ἀλεξανδρείας ὀκτα-
κοσίας εἰκοσι, ἡ δ' ὀκτακοσίας τετα-
ρακονία ἑξ. Λιβανωτὶς χρυσῇ Ἀπόλ-
λωνος καὶ Ἀρτέμιδος, ὀλκὴν ἄγυ-
σα χρυσῆς ἑκατόν· τὸ δὲ ἐμβόλο-
[ν αὐτῆς ἀρ]γυρεῖν, ἄγον δραχ-
μὰς τεσσαράκοντα τρεῖς, ὄβολον
[ένα. Βασιλίσσης Καμασαρτίης σκύ-
φος] χρυσῆς ὀλκὴν ἄγων χρυσῆς
ἑκατόν ὀγδοήκοντα ἐπὶ, ἡμίχρυσον.
Ἀρτέμιω⁽⁶⁾ * * * * *

*norum Phiala, pondere æquans A-
lexandrinæ centum. Crateæ F.
Cratici Phiala, pondere æquans
Milesias nonaginta. Canistrum tri-
bùs Asotidis, pondere æquans A-
lexandrinæ quingentas. Regis
Prusiæ⁽⁵⁾ Prusiades duæ, pondere
æquantes, una quidem Alexan-
drinas octingentas viginti; altera
verò octingentas triginta sex. A-
cerra thuraria aurea Apollinis
et Dianæ, pondere æquans au-
reos centum: ejusque repagulum
argenteum, æquans drachmas
quadraginta tres, obolum [unum.
Reginæ Camasartæ scyphus] au-
reus, pondere æquans aureos cen-
tum octoginta septem, cum dimi-
dio. Artemio⁽⁶⁾ * * * * **

II.

* sic ΕΠΙΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥ* ΠΡΟΦΗΤΕΥ
ΟΝΤΟΣ ΒΑΒΩΝΟΣ ΤΟΥ ΑΓΗΜΑΝΤΟΥ ΤΑΜΙΕΥ
ΟΝΤΟΣ ΔΕΚΑΙ ΠΑΡΕΔΡΕΥΟΝΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΠΕΡΙΩΙΚ
* sic ΑΛΛΙΚΡΑΤΟΥ* ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΤΑΔΕ ΑΝΕ-
ΤΕΘΗΤΩ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΘΗΝΑΙΟΥ ΤΟΥΤ...
ΩΣΦΙΑΛΗ ΒΟΗΓΙΑΙΝΙΚΗΣ ΑΝΤΟΣ ΕΦΗΣ ΕΠΙ
ΓΡΑΦΗ ΟΛΚΗΣ ΕΠΙΧΩΡΙΑΙ ΕΝΕΝΗΚΟΝΤΑ ΚΥΤΙΚΗ
ΝΩΝΦΙΑΛΗ ΕΦΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΟΛΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔ
ΡΕΙΑΙ ΕΚΑΤΟΝ.

Επὶ Στεφανηφόρου Μενεκράτου, Sub Stephanephoro Menecrate,
προφηδίου Βαβῶνος τῆς Ἀγν- Propheta Babone F. Agemanti,
μάνης, ταμιδίου δὲ καὶ παρε- Praefecto Aërarii, et adfessore in
δρεύοντος ἐν τῷ Ἱερῷ Καλλικρά- Templo, Callicrate F. Apollonii,
της τῆς Ἀπολλωνίης τὰδε ἀνέστην dedicata hæc Apollini fuere. A-
τῷ Ἀπόλλωνι. Ἀθηναίης τῆς Τ... thenæi F. T... is Phiala Bo-
ως

DONARIA APOLLINIS DIDYMEI. 93

ὡς Φιάλη ⁽¹⁾ Βοηγία νικήσαντος, ἐφ' ⁽²⁾ *um* ⁽²⁾ *venatu victoris, super quam*
 ἧς ἐπιγραφὴ [ὅλη] ἐπιχώρει *inscriptio, pondus drachmæ nos-*
 ἐνεήκοντα. Κυζικηνῶν Φιάλη ἐφ' *træ Milesiæ nonaginta. Cyziceno-*
 ἧς ἐπιγραφὴ, ὅλη Ἀλεξάνδρεια *rum phiala supra quam inscrip-*
 ἑκατὸν. *tio, pondus Alexandrinæ centum.*

III.

ΕΠΙΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥΕΥΚΡΑΤΟΥ*ΤΟΥ.... * sic
 ..ΠΡΟΦΗΤΕΥΟΝΤΟΣΔΕΑΝΤΗ.....
 ..ΤΟΥΕΥΑΝΔΡΙΔΟΥΤΑΜΙΕΥΟΝΤΩΝΔΕΚΑΙ
 ΠΑΡΕΔΡΕΥΟΝΤΩΝΕΝΤΩΠΙΕΡΩΙΔΕΩΔΑΜ
 ΑΤΟΥΔΑΜΙΔΟΣΙΑΣΟΝΟΣΤΟΥΜΥΩΝΙΔΟΥ
 ΤΑΔΕΑΝΕΤΕΘΗΤΩΙΑΠΟΛΛΩΝΙΕΣΧΑΡΙΣΧΡΥΣ
 ΗΟΛΚΗΝΑΓΟΥΣΑΧΡΥΣΟΥΣΠΕΝΤΑΚΟΣΙΟΥΣΗΠΡΟ
 ΣΕΝΕΧΘΕΙΣΑΥΠΟΤΩΝΑΝΔΡΩΝΤΩΝΑΙΡΕΘΕ
 ΝΤΩΝΕΠΙΤΑΣΚΑΤΑΣ * * * * *

Ἐπὶ Στεφανηφόρου Εὐκράτε τῷ Sub Stephanephoro Eucrate F.
 .. . προφητεύοντος δὲ Ἀντῆ .. . . . Prophetæ verò Ante ...
 .. . τῷ Εὐανδρίδῃ, ταμιδούῳ .. F. Euandridæ, Præfectis Æra-
 δὲ καὶ παρεδρεύοντων ἐν τῷ ἱερῷ .. . . . Adfessoribus in Templo,
 Λεωδάμῃ τῷ Δάμειδῃ, Ἰάσονος Leodamâ F. Damidis, Jafone F.
 τῷ Μυωνίδῃ, τὰ δὲ ἀνέθετο τῷ Α- Myonidis, dedicata hæc Apollini
 πόλλωνι. Ἐχάρει χερσὶ ὅλην ἀ- fuere. Thuribulum aureum pon-
 γυσα χερσὶ πεντακοσίαις, ἢ περσ- dere æquans aureos quingentos,
 ενεχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν oblatum à viris qui electi fuere
 αἰρεθέντων ἐπὶ τὰς καίλας ⁽⁸⁾ * * * * * ad * * * * *

Ad Donaria Apollinis Didymæi notæ.

⁽¹⁾ Προφητεύοντος Ἀντιπάτρου, καὶ ποιῶντος δὲ Μενάνδρου. i. e. Prophetâ Antipatro, Poetâ verò Menandro. Prophetæ, Milesii hujus oraculi ministri, forte solebant eligi. Quod testatur inscriptio, secundæ hujus operis parti reservata, Προφητῆς. ἀμα. καὶ. Κεραρχῆς. Φλαβιανός. λαβῶν. παρὰ. τῆς. πατρίδος. τὴν. προφητείαν. ἀνακληρωθεῖς. κ. τ. λ. Cum verò forte electi omnes poetico ingenio non essent præditi, his aliquando substitutus est Poeta, qui edenda à Prophetâ responsa metricè componeret. Cui simile est quod, de Delphico agens oraculo, nos docet Strabo. Ibi nempe Pythiam, hoc est Prophetam fœminam, vaticinari quidem tum metricè, tum prosaicè, εἰλεῖν δὲ καὶ ταῦτα ἰς μέτρον ποιήσας τινὰς ὑπεργενέας τῷ ἱερῷ. i. e. Poetas quosdam templi administratos prosaica in metrum vertere. Strab. lib. ix.

94 DONARIA APOLLINIS DIDYMEI.

(¹) Ταμιδούτων δὲ καὶ παρεδρόμων ἐν τῷ ἱερῷ. i. e. *Præfētis Ærarii, & adfessoribus in Templo.* Idem illi, quibus sacri Theſauri concredita eſt cuſtodia, adſidebant etiam in Templo, παρέδροι inde Ἀπόλλωνος vocati, de quæſtionibus juris, ut apud Delphos Amphictyones, conſiliarii, & iudices, conſtituti. Sic enim τὸ Ἀμφικτυονικὸν ſύστημα i. e. *Collegium Amphictyonicum* deſcribit Strabo lib. ix. tanquam περὶ τῶν κοινῶν βυλδύμενον, καὶ τῷ ἱερῷ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχον κοινόμενον, ὃ τε καὶ χρημάτων δοτειμένων πολλῶν, καὶ ἀναθημάτων, φυλακῆς, καὶ ἀγιστείας δεομένων μεγάλης. i. e. *de re communi, & de commiſſa ſibi Templi procuratione, conſulturum, utpote multis ibi depositis & pecuniis & donariis, ſummā cum cura & ſanctitate cuſtodiendis.*

(²) ἐκ τῆς ἀπαρχῆς. i. e. *ex primitiis donaria.* Idem videmus in hoc oraculo Mileſio, quod & de Delphico Strabo retulit; hoc eſt, ἀποκεῖσθαι ἐν θησαυροῖς ὑπὸ λαφύρων ἀνατεθέντα, ἐπιγεγραφῆς σώζοντα, ἐν αἷς καὶ οἱ ἀναθέντες. i. e. *reposita eſſe in theſauris donaria & manubiis dedicata inſcriptiones ſervantia & in iis dedicantium nomina.*

(³) ἐκ τῆς ἀποσταλείσης ἀπαρχῆς ὑπὸ βασιλέως Πρυſίας. i. e. *de primitiis miſſis à rege Pruſiæ.* Pruſias hic intelligendus eſt regum Bithyniæ ejus nominis tertius, Κυνήζος i. e. *Venator* appellatus; primitiæque ab eo miſſæ, ex ſpoliis forſitan Attalicis, poſt direptam urbem Pergamum, & Ἄſculapium Pruſiæ ipſius humeris avectum, anno ante Chriſtum 156. Interim patraturum Pergami ſcelus palpato Didymeo Apolline deſultoriæ vir religionis penſare voluit. Hujusque rei, eo quo decebat more, meminit Scymnus Chius, Poeta Geographus, in Senariis Nicomedi Pruſiæ Cynegi F. dicatis γ. 55.

Διὸ καὶ τῇ προέσει, ſύμβουλον ἐπέλεξαίμην
τὸν ſυγκαλορθώσαντα καὶ τῇ σφῷ πατέρα
τὰ τῆς βασιλείας πρότερον, ὡς ἀνέκομεν,
Παρεῖς ſοὶ τε, βασιλεῦ, γησιῶς τιμώμενον
καὶ ἀπώλῃ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἐν Διδύμοις λέγω,
τὸν καὶ θεμισδύοντα, καὶ μυσηγέτην. i. e.

Hujus participem conſilii feci Deum,
Qui proſperavit, ſic enim audio, tui
Olim parentis regna, quique etiam tibi,
Rex magne, ſemper verā & conſtanti fide,
Fuit honoratus, in Didymis Apollinem
Reſponſa dantem, muſarumque præſidem.

Ubi collaudans veram iſtā Nicomedis & conſtantem in Deum fidem contrariæ Pruſiam inconstantiæ non obſcurè inſimulavit auſtor: Ejus nempe quam Polybius apertius depictam dedit. Ἄμα μὲν θύειν, κ. τ. λ. i. e. “ ſimul viſtīmas cædere, iſſque placare
“ divinum numen, omnemque aram atque menſam præter morem modumque colere,
“ quod, in genua prolapſus, & muliebri timore tremulus, facere ſolebat Pruſias, ſi
“ mul eadem ſacra deturpare, iſſque deſtructis contumeliam divino numini infer-
“ re, quis hæc non eſſe dicat animi infanientis opera? *de virt. & vit. p. m. 1468.*

(⁴) Πρυſιάδες δύο. *Pruſiades duæ.* Poculorum genus, ab ipſo donatore Pruſiā id nominis ſortitum, ut à Seleuco Σελευκίδης, ab Antigono Ἀντιγονίδης. Πρυſιάς (inquit Athenæus lib. xi.) ὅτι τὸ πώλεον ἐξορθόν ἐστιν, κ. τ. λ. i. e. *Quod Pruſias ſit rectum poculum, & à Pruſiæ rege Bithyniæ, luxu ac mollitiæ famoſo, ſic vocatum, teſtatur Nicander Chalconius.* Neque abhorret ab his nummus, cujus anticam occupat Rex ipſe Pruſias; poſticam verò rectum *Pruſias* poculum; non, ut optimo Spanhemio viſum, ſingularis velut citbara. *de præſt. numif. p. 514.*

(⁵) ΑΡΤΕΜΩ * * ſuperſunt hujus inſcriptionis mutili tres verſiculi, & quibus nihil ſani certive eruendum, excepto quod legatur, ΦΙΛΑΙΟΝ ΟΑΚΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΙΚΟΣΙ—

(⁷) Βονυία, i. e. *Boum ſeu Taurorum venatu.* Is apud Theſſalos inſtitutus poſtea cum Ionibus colonis in Aſiam unā commigravit. Ibi Epheſi, proximā Mileſiis urbe, frequentatum ſcribit Auſtor Artemidorus; Smyrnæ verò annuum fuiſſe teſtatur antiquum marmor, olim Smyrnæum, nunc, ex Seldeni teſtamento, Oxoniènſe; inſcriptum

DONARIA APOLLINIS DIDYMEI. 95

Scriptum ΤΑΥΡΟΚΑΘΑΥΙΩΝΗΜΕΡΑΒ. i. e. *spectaculi quod vocatur Taurocatbapsia die secundo.* Aeri illud incisum, luculentèque à doctissimo Prideauxio inter Marmora Oxoniensia explicatum, contemplare Lector. Nugantur verò veteres Glossatores Philoxenus aliique, qui *Pila* reddunt *ταυρονάβυστοι*, & *ταυρονάβυστοι* vice versa *Pila*. Erant enim spectaculum ab his toto genere diversum, *jaētata* à *Tauris pila*, *Ταυροβάσι* ab iisdem Glossatoribus rectè fortassis dictæ; de quibus Martialis *lib. Spect. 19, 22. Jactat ut impositas Taurus ad astra pilas.* At *ταυρονάβυστοι* ipsissima fuere nostra *Bonyla*, *Taurorum scilicet venatio*: secundum optimum vocis interpretem, pæclarum lapidem Oxoniensem, in quo sculptæ ad vivum figuræ, id ipsum quod Plinius & Suetonius, tantum non loquuntur. Quorum hic in vitâ Claudii *cap. 21. Exhibuit, inquit, Thessalos equites, qui feros Tauros per spatia circi agunt, insiliuntque defessos, & ad terram cornibus detrahunt.* Ille vero *Nat Hist. l. 8. c. 45. Thessalorum gentis inventum est, equò juxta quadrupedante cornu intoriâ cervice tauros necare.*

(*) ΑΙΠΕΘΕΝΤΩΝ ΕΤΙ ΤΑΣ * * Hic visum fugere incipiunt, qui exstiterè olim quadraginta septem versiculi. Ornabant verò eundem lapidem & tres alii, mutatis nominibus his planè gemini, sed imperfecti, & nullo nunc momento tituli.

Monumenta Teia.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Bacchus

ΘΗΩΝ.

Teiorum.

IN ipso Ioniæ medietullio olim florebat Teos, indigenis hodiè *Bodrin*, Græcarum siqua alia civitatum, sub Lydorum & Persarum jugo, servitutis semper impatientissima. Quam verò nacta est libertatem beneficio Atheniensium, aut Macedonum in Asiâ dominantium, eam sollicitè admodum custodiit; palpatis Antiocho M. & Philippo, Syriæ & Macedoniæ regibus, mox etiam missis ad Romanos, ad Aetolos, & quamplurimos Cretæ populos,

pulos, legationibus. Apud hos omnes id unicè agebant Teii, ut sibi novum jus Asyli, ratione territorii Baccho nuper consecrati, ratum firmumque haberetur. Ut verò eorum postulatis benignè atque amicè quis responderit, prorsus illud seu Decretum, seu Epistolam, in lapides retulère Teii: Quorum hodieque, in ipso oppido *Bodrùn*, & in vicinis circumquaque villulis, agrisque non pauci prostrati jacent. Una autem, diversi ab his generis, concepta Dirarum Formula, ad antiquiora longè tempora, ipso Anacreonte Teio haud inferiora, referenda est. Æquum igitur ut, illis suo ordine secuturis, ab hocce potius exordiamur, mirâ post Sigeum lapidem, & ætate, & raritate monumento.

Teiorum Diræ.

DEFIGI *diris deprecationibus nemo non metuit*, inquit Plinius, lib. 28. c. 2. Dirarum verò obnuntiatio apud Græcos olim & Romanos in usu fuit, veteri horribilique sacro ab Hebræis, ut videtur, ducto. Moses certè monitu divino, ut benedictionum unam, ita & alteram maledictionum seu dirarum formulam concepit, candidis lapideis tabulis, supra montem Hebal, inscribendam. Eamque coram omni multitudine postea legit Josue, primus ille Israelitarum post Mosem ductor. Deut. xxvii. 12. Jos. viii. 34. More non dissimili & summus Atheniensium Magistratus Diras quotannis obnuntiavit contra nefarios non alio facile vinculo coercendos: Speciatim *contra vetita exportantes*: secundum legem à Solone scriptam: *id ni Archon fecerit, centum ipse drachmas multam Ærario ut persolveret*. A Romanis quoque Diras obnuntiari fuetas, post Ciceronem *de Divin.* 1. & Plutarchum in *Crasso*, Auctor in *Parthicis* Appianus: seriò scilicet persuasis, *reconditas hasce veteresque Diras talem vim habere ut nemo illis implicitus ullo modo potuerit effugere*. Ergo vidimus, inquit Plinius, *certis precationibus obsecrâsse summos magistratus*. . . *Sacri verò precationem, quâ solet præire Quindecimvirum Collegii magister, si quis legat, profectò vim carminum fateatur, ea omnia approbantibus octingentorum triginta annorum eventibus*. Nihil mirum igitur, si exiguus Teiorum populus, beati & feracis agri, at malè securi juxta mare cultor, hac se Dirarum religione, contra improborum hominum facinora, tutum & munitum vellet.

Ipsè

Ipse ille, qui reliquias monumenti servat, prope *Era-ki* oppidulum, octo horarum itinere à Smyrnâ diffitum, inter sepulchreta Turcica projectus jacet, mole satis magnus, stelæ formâ oblongus lapis. Altiolem ejus antiquitatem, bis mille annos longè superantem, præter alia mox notanda, arguunt Simonideæ quidem, sed non diu post Simonidem, rudioris figuræ literæ. Atque inter eas quædam etiam Cadmeorum formam vix dum integram exuerant. Etenim N reducto uno inæquali latere; Σ verò ut arcus Scythicus formatur. O quoque, quæ à Cadmi tempore sonum OΥ syllabæ expressebat, ejus proinde vicem multoties in monumento gerit. His adde certissimum illud Grammaticæ post Cadmeam proximæ indicium, voces duobus interpunctis à se invicem determinatas; exceptis (quæ, præfixarum Hebraicarum ritu, cum cognatis sibi verbis & nominibus coalescunt) articulis, conjunctionibus, & præpositionibus. Ut taceam tres voces Κιζαλλεύω, Φοινικήια, Τιμαχέοντες, nunc primum in Græcæ linguæ Thesaurum legitimè relatas. Atque horum aliqua quidem criteriâ in oculos se palam ingerunt. Cætera habe, Lector, ex fide doctissimorum duorum testium, illustrissimi *Guiljelmi Sherard*, LL. D. & reverendi *Samuelis Lisle*, S. T. P. Quorum ille A. D. 1709, uterque verò 1716, *Monumenta Teia* viderunt, tractaverunt, exscripserunt.

Periit Formulæ initium, si modo hîc fuerit initium, duobus prioribus versibus comprehensum. Inde continuos septem aliquatenus restitutos dedi. Inque iis unum illud venerabile opportunè servari contigit; summus tunc temporis Teiorum magistratus, antiquissimâ potestate, tituloque, *Æsymnetes*. Novem qui sequuntur versiculi, pessimè laceri & exesi, pro deploratis sunt habendi. Reliquos triginta quatuor utroque scriptionis genere, & veteri damus, & recentiori. Cùm verò, auctore Plinio, l. 28. c. 2. & componi carmine solerent, & ad tibiam recitari Diræ; fas est ut Formulam tribuamus, non quidem Anacreonti Teio, qui suavi adeò barbita inclaruit; at alicui ex ejus popularibus, inconditos ad tibiam modos, & rude canticum edocto.

Teia Dirarum Formula.

1. . . ΑΠΟΝΟΣ . . . . .

2. ΕΥΟΙ: ΕΝΑΥΤΩΙ . . . . .

C c

3. ΟΣΤΙΣ:

3. ΟΣΤΙΣ : ΤΗΩΝ : Ε.. ΥΝΩΙ
4. ΗΑΙΣΥ. ΝΗΤΗΙ : ... ΗΙ : Η
5. ΕΠΑΝΙΣΤΑΙΤΟ : ΗΔΙ...
6. ΧΗΤΑΙ : ΑΠΟΛΛΥΣΘΑΙ : ΚΑΙ
7. ΑΥΤΟΝ : ΚΑΙΓΕΝΟΣ : ΤΟΚΕΙΝ
8. Ο : ΟΣΤΙΣ : ΤΟΛΟΠΟ : ΑΙΣΥΜ
9. ΝΩΙ : ΕΝΤΕΩΙ : ΗΓΗΙΤΗΙΤΗ
10. ΙΗΙ : ... ΟΣΑΝ : Κ. ΣΑ.. Τ
11. ΕΝΕΙ : ... ΑΡΟΝ : ΝΑ...
12. ΩΣ : ΠΡΟΔΟ... ΤΗ. ΠΟ
13. Α... ΤΗΝΤΗΙ
14. ΩΝ : ΗΤΟ.. ΑΝΔΡΑΣ...
15. ΗΣΩΙ : ΗΘΑ... ΤΟ
16. ΜΕΤΕ... ΕΝ
17. ΑΡΟ. ΗΙ : ΠΕΡΙΓ...
18. ... ΝΟ : ΠΡΟΔΟ...
19. ΔΛΕΥΟΙ : ΗΚΙΣΑΛΛΑΣ : ΥΠΟ
20. ΔΕΧΟΙΤΟ : ΗΑΗΙΣΟΙΤΟ : ΗΑ
21. ΗΙΣΤΑΣ : ΥΠΟΔΕΧΟΙΤΟ : ΕΙ
22. ΔΩΣ : ΕΚΓΗΣ : ΤΗΣΤΗΙΗΣ ; Η*
23. ΑΛΑΤΗΣ : ΦΕΡΟΝΤΑΣ : Η***
24. ΑΚΟΝ : ΒΟΛΕΥΟΙ : ΠΕΡΙΤ**
25. ΩΝ : ΤΟΞΥΝΟ : ΕΙΔΩΣ : ΗΠ***
26. ΕΛΛΗΝΑΣ : ΗΠΡΟΣΒΑΡΒΑΡΟ
27. ΥΣ : ΑΠΟΛΛΥΣΘΑΙ : ΚΑΙΑΥ
28. ΤΟΝ : ΚΑΙΓΕΝΟΣ : ΤΟΚΕΝΟ :
29. ΟΙΤΙΝΕΣ : ΤΙΜΟΧΕΟΝΤΕΣ :
30. ΤΗΝΕΠΑΡΗΝ : ΜΗΠΟΙΗΣΕΑ
31. Ν : ΕΠΙΔΥΝΑΜΕΙ : ΚΑΘΗΜΕΝ
32. Ο : ΤΩΓΩΝΟΣ : ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΟ
33. ΙΣΙΝ : ΚΑΙΗΡΑΚΛΙΟΙΣΙΝ :
34. ΚΑΙΔΙΟΙΣΙΝ : ΕΝΤΗΠΑΡΗ
35. Ι : ΕΧΕΣΘΑΙ : ΟΣΑΝΤΑΣ*ΤΗΛ
36. ΑΣ : ΕΝΗΙΣΙΝ : ΗΠΑΡΗ : ΓΕΓΡ
37. ΑΠΤΑΙ : ΗΚΑΤΑΞΕΙ : ΗΦΟΙΝ
38. ΙΚΗΙΑ : ΕΚΚΟΨΕ : ΠΗΑΦΑΝΕ
39. ΑΣ : ΠΟΙΗΣΕΙ : ΚΕΝΟΝ : ΑΠΟΔ
40. ΛΥΣΘΑΙ : ΚΑΙΑΥΤΟΝ : ΚΑΙΓ
ΕΝΟΣ
41. ΟΣΤΙΣ : ΦΑΡΜΑΚΑ : ΔΗΛΗΤΗ
42. ΡΙΑ : ΠΟΙΟΙ : ΕΠΙΤΗΙΟΙΣΙ
43. Ν : ΤΟΞΥΝΟΝ : ΗΕΠΙΔΙΩΤΗΙ : Κ
44. ΕΝΟΝ : ΑΠΟΛΛΥΣΘΑΙ : ΚΑΙΑ
45. ΥΤΟΝ : ΚΑΙΓΕΝΟΣ : ΤΟΚΕΝΟ :
46. ΟΣΤΙΣ : ΕΣΓΗΝ : ΤΗΝΤΗΙΗΝ : Κ
47. ΩΛΥΟΙ : ΣΙΤΟΝ : ΕΣΑΓΕΣΘΑΙ :
48. ΗΤΕΧΝΗΙ : ΗΜΗΧΑΝΗΙ : ΗΚΑΤ
49. ΑΘΑΛΑΣΣΑΝ : ΗΚΑΤΗΠΕΙΡΟ
50. Ν : ΗΕΣΑΧΘΕΝΤΑ : ΑΝΩΘΕΟΙΗ :
51. ΑΠΟΛΛΥΣΘΑΙ : ΚΑΙΑΥΤΟΝ : Κ
52. ΑΙΓΕΝΟΣ : ΤΟΕΚΕΙΝΟ.

* sic

3. Ὅστις Τηίων ἐν Ζυνῶ	Quicumque Teiorum in Communi
4. ἢ Αἰσυμνήτῃ, ἢ Κελτῇ, ἢ	aut Aesymnetæ, aut Judæi, vel
5. ἐπανισαίτῃ, ἢ διαμά-	insurrexerit, vel depugn-
6. χήτῃ, ἀπόλλυδάς καὶ	averit, deperdi &
7. αὐτὸν, καὶ γένος τῶ κείνου.	eum, & genus ejus.
8. Ὅστις, τῶ λοιπῷ, αἰσυμ-	Quicumque in posterum, Aesymna-
9. νῶ ἐν Τεῷ, ἢ γῇ τῇ Τη-	tum in Teo, aut Terrâ
10. ἡ : . . . Ὅς ἀν : κ. σα . . .	Teid gesserit; — Qui
11. εὐεῖ : . . . ἀρον : να . . .	_____ civitatem
12. ὡς προδο . . . τὴν πό	_____ Teio-
13. λιν . . . τὴν Τηί	_____
14. ὡν : ἢ τὰς ἀνδρας . . .	tum, aut homines
15. ἡσῶ : ἢ βα . . . π	_____
16. μῆτε . . . ἐν	_____
17. ἀρο . ηἰ : περὶ . . .	_____
18. . . . προδο[ση, ἢ κίχα]	. . . prodiderit; aut furta
19. ἁλλοῖσι, ἢ κίχαλλας ὑπο-	fecerit, aut fures domo ex-
20. δέχασθαι, ἢ λήξασθαι, ἢ	ceperit; aut pradatus fuerit, aut
21. ληίστας ὑποδεχάμενος, εἰ-	pradones, sciens, exce-
22. δῶς, ἐκ γῆς τῇ Τηίης, ἢ θ-	perit; ex terrâ Teid, ordve
23. αλατῆρας, φέροντας, ἢ τὸ	maritimâ, quid auferentes; aut
24. κακὸν βουλῶσι περὶ Τηί-	malum consilium de Tei-
25. ὡν τῶ Ζυνῶ, εἰδῶς, ἢ πρὸς	orum Communi, id sciens, seu cum
26. Ἑλλένας, ἢ πρὸς Βαρβάρους,	Græcis, seu cum Barbaris
27. ἀπέλλυδάς καὶ αὐτὸν, καὶ	iniverit; deperdi
28. γένος τῶ κείνου.	& eum, & genus ejus.
29. Ὅσιντις τιμωχέοντες	Quicumque, fungentes Timuchorum
30. τῶ ἐπάρει μὴ ποιήσαν,	munere, Diras non obnuntiauerint,
31. ὅππῃ δωάμεν, καθήμε-	pro potestate, consi-
32. να τῶ ἀγῶνι, Ἀνθεστηρί-	dente multitudine, in Festis Anthes-
33. οῖσιν, καὶ Ἡρακλίοισιν,	teris, & Heracleis,
34. καὶ Δίοισιν, ἐν τῇ ἐπάρῃ	& Dialibuz, Diris
35. ἐχέοντες. Ὅς ἀν τὰς σῆλας,	eos ipsos implicari. Quicumque aut co-
36. ἐν ἥσιν ἡ ἐπάρῃ γέ-	lumnas diffregerit, in quibus sunt
37. γραπταί, ἢ καλῶς, ἢ φοιν-	scriptæ Diræ; aut literas [ab iis]
38. κήνα ἐκκρίψει, ἢ πῶ ἀφανί-	exfiderit; aut aliquo modo [columnas]
39. ας ποιήσῃ, κείνου ἀπολ-	evanidas reddiderit; deperdi
40. λυδάς, καὶ αὐτὸν, καὶ γ-	& eum, & genus ejus.
ένος	
41. Ὅστις φάρμακα δηλητή-	Quicumque nociva pharmaca
42. εἰσαποιόι, ὅππῃ Τηίοισιν	conferat, seu Teiis
43. τὸ ξυνόν, ἢ ἐπ' ιδιώτη,	incommuni, seu privata alicui personæ,
44. κείνου ἀπόλλυδάς, καὶ αὐ-	deperdi & eum,
45. τὸν, καὶ γένος τῶ κείνου.	& genus ejus.
46. Ὅστις ἐκ γῆς τὴν Τηίαν κα-	Quicumque in Terram Teiam impe-
47. λυδοῖσι σίτον ἐσάγει,	diverit frumentum importari,
48. ἢ τέχνη, ἢ μηχανή, ἢ καὶ	aut dolo, aut machinâ aliquâ,
49. θαλάσσαν, ἢ κατ' ἡπειρον,	seve per mare, seve per continentem;
50. ἢ ἐσαχθέντα ἀναθεύει,	aut importatum aliud diverterit;
51. ἀπέλλυδάς καὶ αὐτὸν, καὶ	deperdi & eum, &
52. γένος τῶ κείνου.	genus ejus.

Ad rariora & difficiliora Inscriptionis NOTÆ.

Ÿ. 4. 'Αισυμνήη, i. e. *Æsymneta*. Hinc collige, amice Lector, venerandam Teii Lapidis antiquitatem, in quo magistratus habetur *Æsymnetes*, quam tanquam priscæ rem ætatis memoravere Aristoteles & Theophrastus, suoque jam tempore defuetam. Ἐτέρον δ' εἶδος μοναρχίας ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν, ὃς καλεῖται Ἀισυμνήτας. ἔστι δὲ τῷδ', ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, αἰρετὴ τύχης . . . ἤρχον δὲ οἱ μὲν διὰ εἰς τὴν ἀρχὴν τάνυσιν, οἱ δὲ μέχρη τινῶν ὠλισμένων χρόνων ἢ περὶ χρόνων, i. e. Fuere apud priscos Græcos, aliâ monarchiæ specie, ii quos *Æsymnetas* nuncupant. Eratque, ut plurimum, suffragiis collata hæc Tyrannis. Gerebant eam alii ad vitæ terminum, alii ad præfinita certa tempora, & negotia. Arist. Polit. l. 3. c. 14. Quibus omnino similia è Theophrasto adduxit Dionys. Halic. Antiq. lib. 5. c. 73. Ὅτι δ' Ἀισυμνήται καλούμενοι παρ' Ἑλλήσιν τὸ ἀρχαῖον, ὡς ἐν τοῖς πρὶν βασιλείας ἰσορῶν ὁ Θεόφραστος, αἰρετοὶ ἦσαν οἱ τύχης. i. e. Qui antiquitus apud Græcos *Æsymnetæ* sunt vocati, ut in libris de regno narrat Theophrastus, Tyranni erant electione creati.

Ÿ. 4. 5. 'Αισυμνήτη—ἡ ἐπανίσταται, ἢ διαμάχεται, i. e. *Æsymneta* vel insurrexerit, vel depugnaverit. Quæ hic habentur de seditione non movendâ, deque arcendis proditoribus, furibus, latronibus, aliisque civitatum pestibus, videntur à Teiis promulgata, statim ac redierant ab Abderis, suorum in Thraciâ coloniâ. Eò enim profugerant tum Anacreon Poeta, tum alii multi Teii, exuti Teo urbe patriâ, ob infaustam illam Histiaï & Ionum contra Darium ἐπανάστασιν, anno ante Christum 497. vide Herodot. l. 6. Strabonem. lib. 14. & Suidam in vocibus Τέω, Ἀνακρέων. Fors etiam & in his memoria est Tei urbis Temeno, Rhodio duci, proditæ: ut refert Æneas in *Poliorectico*, c. 18.

Ÿ. 6. Ἀπόλλυδης ἢ αὐτὸν ἢ γένος ἢ κένν. Similiter in Magnetum & Smyrnæorum fœdere, ἐπιφορεῖν ἢ ἐξώλεια ἢ αὐτὸν ἢ γένος ἢ κένν. Nec non in Atheniensi Dirarum formulâ, quam verè videtur Aristophanes quanquam ridibundus attigisse, Θεσμοφ. p. m. 770. κακῶς ἀπολίσσεται τῶν ἀντὶν οἰκίαν, ἀρεσθε.

Ÿ. 19. Κιζάλλας. Absque Hefychio esset, & Stobæo, & hoc lapide, periisset Græcæ linguæ amatoribus vox κιζάλλας. Hefychio verò κιζάλλια, πᾶσα κακολεχνία. Κιζάλλης (mendosè cum λ simplici) φῶρ, de quo Gellius, lib. i. c. 18. Quod Græcis nunc κλέπτης dicitur, antiquiore Græca lingua φῶρ est dictum: hinc per affinitatem literarum, qui φῶρ Græcè, Latine fur est. A Stobæo quoque, *Sermone* XLII. (quod mihi humanissime indicavit Schultingius Batavorum decus) Democriti Lex hujusmodi servatur. Κιζάλλην καὶ ληστὴν πάντα κλέιναι τις ἀδῶς ἀν εἴη, καὶ αὐτοχειρία, καὶ κελδών, καὶ ψήφω, i. e. Kixallam, atque qualemcunque prædonem occidens quis sine noxâ esto, seu manu id fecerit, seu iussione, seu suffragio. Cui, quantum ad Kixallam manu occidendum, congruere videtur Solonis Lex apud Demosth. in Timocrate, εἰ δὲ τις νύκτωρ εἰσὶν κλέπται, τῶν ἐξείναι ἢ ἀποκτείνειν, atque hinc translata Lex XII. Tab. SEI. IM. OCCISIT. IOVRE. CAISUS. ESTO. *Macrob. Sat. lib. i. c. 4.* Cum enim distinguantur in hoc lapide Διςῆς & Κιζάλλης, ac Διςῆς sit fur aperta rapiens, agris præcipuè & viis infestus; Κιζάλλης videtur fuisse fur nocturnus, grassator, sicarius, aut qui Normannis nostris *Burglarius*, Græcis etiam *Θυρεπανοιῶλης*, ostiorum & domiciliorum effractor.

Ÿ. 22, 23. ἡ θαλαττίνης φέροντας, i. e. vel ab orâ maritimâ quid auferentes. Tale est quod, omnibus justè pensitatis, tanquam huic loco convenientissimum reposui. Primo scilicet scriptori facilè negligi potuit τ geminata litera: exscriptori æquè facilè ἰῶτα. In voce φέροντας exemplum est significationis ab Hefychio allatæ: φέρον, λαμβάνων.

Ÿ. 29. Τιμυχείοντες, *Timuchorum fungentes munere*. Is apud Teios honos non, ut apud Massilienses, summum magistratum denotavit, sed peculiarem aliquem, annonæ & rebus venalibus præpositum, Ædili apud Romanos similem, Græcè etiam ἀγορανόμον. Nam & Naucratis in Ægypto negotiatores à Teo & vicinis urbibus oriundi, eosdem habuere magistratus, τιμύχης Athenæo dictos (lib. 4. c. 2.) Herodoto verò προστάτας ἐμπορίας. i. e. *Emporii præfectos*. l. 2. c. 168. Hujus verò seu Timuchi, seu ἀγορανόμου

ἐγνόμεν, seu Ædilis officium, in elegantissimo apud Gruterum Epigrammate, egregiè depictum accipe. LXXII. 5.

QVI. LARGAE. CERERIS. MESSES. FRUCTVS. QVE. RENATOS
DIGERIT. IN. PRETIUM. CVI. CONSTAT. FAMA. FIDES. QVE
ET. QVI. DIVITIAS. VINCIT. PVDO. IRE. PER. ILLOS
CONSVETVS PORTVS. CVRA. STVDIOQVE. LABORIS
LITTORA. QVI. PRAESTANT. FESSIS. TVTISSIMA. NAVTIS.

§. 31. Ἡ δὲ δυνάμει, i. e. pro potestate & virili sua Diras obnuntiabunt Magistratus; hoc est, voce quam poterint altâ & clarâ, & à confesso facili excipiendâ: planè ut δὴ δυνάμει αὐτῶν, in famigeratissimâ Justini Martyris sententiâ, à Theologis toties ventilatâ, Apol. 1. Edit. Oxon. p. 151. Ὁ προεὐδὲς διχῶς . . . ἀ δὲ χαλεπῶς, δὴ δυνάμει αὐτῶν, ἀνατίμπτει. Ne quid postea ex his verbis contra conceptas publicarum precum formulas suggeratur. Rationem verò docet Plinius, vocis altius elevandæ; nimirum quia diras obstrepentes magis nocituras creditum. Vidimus, inquit, certis precationibus obsecrâsse summos magistratus: Et nequid verborum prætereatur, aut præposterum dicatur, præire aliquem, rursusque . . . tibicinem canere, nequid aliud exaudiat: utraque memoriâ insigni quoties ipse diræ obstrepentes nocuerint, quotiesve precatio erraverit.

§. 32. Ἀγών, sensu hic Homérico, ut Il. ω. §. 1. Ἀγὼν δ' ἀγών, i. e. interprete Eustathio, αἰσῶς, συναγωγῇ, πλῆθος. ut mox in Istroniorum Psephismate π πλῆθος π Τηίων. i. e. Teiorum multitudo.

§. 34. Δείσιον. Notissima fuere Bacchi festa, Ἀνθεήεα, Herculis etiam, Ἡρόκλεια. At cum ignotis hisce Δείσις, iisdem fortasse atque Δείσις, Πανθείσις, & Διαθείσις, i. e. Diabibus, comparanda sunt parallela duo apud me inedita Monumenta: certamina nempe ΔΕΙΑ ΑΛΕΙΑ in inscriptione Philadelphena, & ΔΕΙΑ ΑΔΕΛΦΑ in civitatis ejusdem Nummo, de quibus in Alphabetico Commentario.

§. 34. Ut servetur in hac formulâ aliqualis numerorum tibialium ratio, habet hic versus ΤΗΠΑΡΗ elisis duabus vocalibus I, E. versus 36us ΗΠΑΡΗ eliso E. versus vero 38us ΕΚΚΟΥΕ: ΠΗ. elisis I. H. Notanda etiam ΚΕΝΟΝ & ΕΚΕΝΟΝ licentia vulgari pro ΚΕΙΝΟΝ & ΕΚΕΙΝΟΝ. ΠΟΙΗΣΕΑΝ quoque pro ΠΟΙΗΣΕΙΑΝ.

§. 37. Φοινικία fidenter literas interpreto; illustrante hunc lapidem Historiæ Herodotæ loco, qui & hinc vicissim illustratur, lib. v. cap. 58. Ἰώνες ἀφ' ἀρχαίων διδάχῃ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γεγραμμένα . . . ἐφάτισαν, ὡς τὸ πρὸς τὸ δικαίον ἔφερε, ἰσαγαγόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, ΦΟΙΝΙΚΙΑ κεκληθῶν. Ubi vox φοινικία non adjectivè cum interprete Latino, sed substantivè cum nostro lapide reddenda. Scilicet, confessi sunt Iones, literas, prout æquum fuit, ratione Phœnicum eas Græciæ inferentium, nomen habuisse ΦΟΙΝΙΚΙΑ. Eandem constructionem firmant & Diodori verba lib. 3. p. m. 140. κοινῇ τὰ γεγραμμένα τὰ φοινικία κληθῆναι. i. e. vocatas fuisse literas vulgariter ΦΟΙΝΙΚΙΑ. & Clem. Alexandrini. Strom. 1. Φοινικία τὰ γεγραμμένα Ἡρόδοτος κεκληθῶναι γεγεῖναι, literas scribit Herodotus vocatas fuisse ΦΟΙΝΙΚΙΑ. Pari constructione apud Hesychium legendum cum distinctione φοινίκις, γεγραμμέναι, ex Sophocle in Παιδείῃ. Item φοινικία, γεγραμμένα. iterumque φοινικία, Ἀλδοὶ ἐ' Ἰώνες τὰ γεγραμμένα, i. e. Lydos apud Ἑ' Ionas vox φοινικία Literas significat. Horum verò nunc damus desideratum hætenus exemplum, & præsentissimum certè de Literis à Phœnice advectis testimonium. Nisi præsentius quis forte dixerit, quòd idem doctissimus Lexicographus & ἐκφοινίσαι interpretatus sit ἀναγνώσκει. q. d. Phœnicissare, hoc est legere. Sed & Suidas insuper adeundus in voce γεγραμμένα, quæ, inquit ille, à Phœnicibus inventoribus φοινικία κληθῆναι. Inscr. Sig. §. xv.

§. 48. μηχανή, i. e. machinâ. Apographorum anni 1716 unum habet ΔΗΚΑΝΗΝ, alterum ΔΗΧΑΝΗΝ, alterum anni 1709 ΔΙΧΑΝΗΝ. Statim igitur arripui amicè mihi monstratam doctissimi Viri emendationem, jubentis reponi ΜΗΧΑΝΗΝ. Eandem nunc certissimè confirmo parallelâ Smyræorum formulâ, Marm. Oxon. pag. 12. δὴ τέχνη, ὅτι μηχανῇ ἐδεμίει. Quod etiam Statius Poeta comicus, ex Græco Latinum fecit: Nec quem dolum ad eum, aut machinam commoliar.

VARIA nunc sequuntur Monumenta, quæ quanquam aliorum fuerint, Romanorum putà, Ætolorum, Cretæque Insulæ Civitatum, Teia tamen non improprie vocentur. Unum enim omnibus negotium, Teiorum in Deum Bacchum pietas laudata, urbiq; jus Asyli eo nomine concessum. Visum autem incipere à Romanis, quia hi transactæ rei ætatem certissimâ historiæ notâ prodiderunt. Anno nempe, quo Prætor M. Valerius Messala peregrinam sortitus est jurisdictionem, hoc est U. C. 559. ante Christum 193, venere Romam Menippus, Hegesianax, alique missi ab Antiocho rege Syriæ legati, oraturi de rebus Asiæ Europæque, quibus hinc rex, illinc populus Romanus, adversâ æmulâque potestate, inhiabant. Eâ Teii occasione Menippum regiæ legationis principem & suum etiam ad Romanos legatum, facto psephismate, constituerant. Perque eum à Prætore peregrino, tribunisque Plebis, & Senatu, hunc ad modum Teiis est responsum. Vide Liv. Hist. lib. 34. cap. 54, 55, 57. Oxon. 1708.

ΡΩΜΑΙΩΝ. *Romanorum.*

ΜΑΡΚΟΣ ΟΥΑΛΑΡΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΚΑΙ ΗΣΥΝΚΛΗΤΟΣ ΤΗΣ ΙΩΝΤΗΣ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩΙ
ΔΗΜΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ ΜΕΝΙ ΠΠΟΣΟΤΕΡΑΡΑΝΤΙΟΧΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
ΑΠΟΣΤΑΔΕΙΣ ΠΡΟΣΗΜΑΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΘΕΙΣ ΚΑΙ
ΥΦΥΜΩΝ ΠΡΕΣΒΕΥΣΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΤΟΤΕ ΉΦΙΣΜΑ ΑΝΕΔΩΚΕΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΤΟΥ
ΤΩΙ ΔΙΕΛΕΧΘΗ ΜΕΤΑ ΠΑΣΗΣ ΠΡΟΘΥΜΙΑΣ ΗΜΕΙΣ ΔΕ ΤΟΝ ΤΕΑΝ
ΔΡΑ ΑΠΕΔΕΞΑΜΕΘΑ ΦΙΛΟΦΡΟΝΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΕ
ΓΕΝΗΜΗΝ ΑΥΤΩΙ ΔΟΞΑΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΝ ΚΑΛΟΚΑΓΑ
ΘΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΕΩΝ ΗΣΙΟΥΔΗΚΟΥΣ ΑΜΕΝΕΥΝΟΩΣ ΚΑΙ ΟΤΙ ΜΕ
Ν ΔΙΟΛΟΥ ΠΛΕΙΣΤΟΝ ΛΟΓΟΝ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΙ ΔΙΑ ΤΕΛΟΥΜΕΝ
ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΜΑΛΙΣΤΑΝΤΙΣ * ΤΟ
ΧΑΪ ΟΙΤΟ ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΩΜΕΝΗΣ ΗΜΙΝ ΕΥΜΕΝΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ ΤΟΥ ΜΗΝ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΞ ΑΛ
ΛΩΝ ΠΛΕΙΟΝΩΝ ΠΕΠΕΙΣΜΕΘΑΣ ΥΜΦΑΝΗ ΗΣΙ ΓΕΓΟΝΕΝ ΑΙ
ΤΗΝ ΗΜΕΤΕΡΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΠΡΟΤΙΜΙΑΝ ΔΙΟΚΑΙ ΔΙΑ ΤΕ ΤΑΥ
ΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΗΜΑΣ ΕΥΝΟΙΑΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΝ ΗΣΙΩΝ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΕΙΝ ΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΤΗ ΓΧΩ
ΡΑΝ ΕΡΑΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΝΥΝ ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ ΑΣΤΑΟΝ ΚΑΙ ΑΦΟΡΟ
ΛΟΓΗ.

ΛΟΓΗΤΟΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΩΜΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑΤΕΕΙΣ
ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΤΙΜΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΣΥΜΑΣΦΙΔΑΝ ΘΡΩΠΑ ΠΕΙΡΑΣΟ
ΜΕΘΑΣΥΝΕΠΑΥΞΕΙΝ ΔΙΑ ΤΗΡΟΥΝ ΤΩΝ ΤΜΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ
ΜΕΤΑ ΤΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΗΜΑΣΕΤΝΟΙΑΝ ΕΡΡΩΣΘΕ.

Μάρκος 'Ουαλέριος Μάρκος, *Marcus Valerius Marci F. Pra-*
τορ, ἑταίρος, καὶ Δῆμαρχοι, καὶ ἡ *tor, & Tribuni plebis, & Sena-*
Σύνκλητος, Τήων τῇ βελῇ, καὶ τῷ *tus R. Concilio Populoque Teio-*
δήμῳ χαίρειν. Μένιππος ὁ τε παρ' *rum salutem. Menippus missus*
'Αντιόχῃ βασιλέως ἀποσταλὴς πρὸς *à Rege Antiocho ad nos legatus,*
ἡμᾶς πρεσβυτὴς, προχειρωθεὶς *à vobis etiam ad legationem ur-*
καὶ ὑφ' ὑμῶν πρεσβεύσας ὑπὲρ τῆς *bis vestrae fungendam electus, &*
πόλεως, τότε ψήφισμα ἀνέδω- *vestrum Psephisma reddidit, &*
κεν, καὶ αὐτὸς ἀκολοθῶς τέτῳ δι- *ei consentanea impensore ipse*
ελέχθη, μετὰ πάσης προθυμίας. *studio differuit. Nos autem &*
Ἡμεῖς δὲ τὸν τε ἄνδρα ἀπεδέξ- *benignè virum exceperimus, tum*
άμεθα φιλοφρόνως, καὶ διὰ τὴν προ- *ob praeuiam ejus dignitatem, tum*
γεγενημένην αὐτῷ δόξαν, καὶ διὰ τὴν *ob innatam ei bonitatem, eumque,*
ὑπάρχουσαν καλοκαγαθίαν, ᾧ *quantum ad ea quae postulabat,*
τε ὧν ἡξίε διηκόμεν εὐνόως. Καὶ *benevolè audivimus. Et quod nos*
ὅτι δι' ὅλας πλείστον λόγον ποιήμε- *omnimodè perseveramus pietatem*
νοι διατελεσμένῃ τῆς πρὸς τοὺς Θεοὺς *erga Deos plurimi semper faci-*
εὐσεβείας, μάλιστα ἂν τις σοχάζοι- *entes, facillimè quis conjectura-*
το, ἐκ τῆς συναλωμένῃς ἡμῖν εὐ- *verit, ex iis quae nobis propitia*
μενείας διὰ ταῦτα ᾧ τῷ δαι- *hanc ob causam à numine obve-*
μονίᾳ. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλ- *nerunt. Quinetiam persuasum ha-*
λων πλείονων πεπεσμένῃ συμφα- *buius nostram erga divinum nu-*
νῇ πᾶσι γεγονέναι τὴν ἡμετέραν *men reverentiam & ex aliis mul-*
εἰς τὸ θεῖον προσημίαν. Δι' ὃ καὶ *tis conspicuam omnibus fuisse.*
διὰ τε ταῦτα, καὶ διὰ τὴν πρὸς *Quare tum ob haec ipsa, tum ob*
ἡμᾶς εὐνοίαν, καὶ διὰ τὸν ἡξιωμέ- *vestri erga nos benevolentiam,*
τον πρεσβυτὴν, κεινόμεν εἶναι τὴν *tum ob ipsum qui id postulave-*
πόλιν καὶ τὴν χώραν ἱερὰν, καθὼς *rit legatum, urbem vestram, & re-*
καὶ νῦν ἐστίν, καὶ ἄσυλον, καὶ ἀ- *gionem, sacram, ut & nunc*
φορβήλογον ἀπὸ τῆς δήμῃς τῆς *est, decernimus habendam, inspo-*
Ρωμαίων

104 MONUMENTA TEIA.

Ῥωμαίων. Καὶ τὰ τε εἰς τὸν Θεὸν τίμια, καὶ τὰ εἰς ὑμᾶς φι-
λάνθρωπα περσόμεθα συνεπαύ-
ξην, διαλυσάντων ὑμῶν καὶ εἰς τὸ
μέλα ταῦτα τὴν πρὸς ἡμᾶς δι-
νοίαν. Ἑρρωδε.

*liatam etiam, & ratione Populi
Romani à tributo immunem. Por-
ro conabimur adaugere tum ho-
noris erga Deum, tum humanitatis
erga vos officia; ita, si & vos
etiam in posterum benevolentiam
erga nos servatis. Valete.*

ΑΙΤΩΛΩΝ. Ætolorum.

ACCIPE Decretum, Lector, stantis adhuc magnanimi popelli,
Romanorum, quum hæc agerentur, contra Philippum so-
cii; mox eorundem cum Antiocho M. hostis. Unde inte-
gro, quod sequutum est, quadriennio, nunc bello adverso, nunc
pace non æquâ fractus, An. U. C. 563. Romanæ potentia cessit,
& debellatori Manio Acilio triumphus honorem præbuit.

ΣΤΡΑΤΑΓΕΟΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΛΙΔΟΝΙΟΥ ΠΑΝΑΙΤΩΛΙΚΟΙΣ
ΕΠΕΙΤΗΙΟ ΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣ ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΝΤΕΣ ΠΥΘΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΚΛΕΙ-
ΤΟΝ ΤΑΝΤΕ ΟΙΚΕΙΟΤΑΤΑ
ΚΑΙ ΤΑΝ ΦΙΛΙΑΝΑΝ ΕΝΕΟΥΝΤΟ ΚΑΙ ΠΑΡΕΚΑΛΕΟΝΤΟ ΤΟΥΣ ΑΙΤΩΛΟΥΣ
ΟΠΩΣ ΤΑΝΤΕ ΠΟΛΙΝ
ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑΝ ΧΩΡΑΝ ΕΠΙΧΩΡΗΣΩΝΤΙ ΕΡΑΝΕΙΜΕΝ ΚΑΙ Α-
ΣΥΛΟΝΤΟ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ
ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΟΙΣ ΑΙΤΩΛΟΙΣ ΕΡΠΟΤΙ ΤΟΥ ΣΤΗΙΟΥ ΣΤΑΝ ΦΙΛΙΑΝ ΚΑΙ ΟΙ
ΚΕΙΟΤΑΤΑ ΤΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΝ
ΔΙΑΦΥΛΑΣΣΕΙΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΦΙΣΜΑΤΑ ΤΑ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΥ-
ΤΟΙΣ

ΤΑ ΑΥΤΟΙΣ ΠΕΡΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΑΝ
ΘΡΩΠΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΑ ΕΙΜΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙΝ ΔΕ ΑΥΤΟΙΣ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΙΤ
ΩΛΩΝ ΤΑΣΤΕ ΠΟΛΙΟΣ ΚΑΙ ΤΑΣ
ΧΩΡΑΣ ΤΑΝ ΑΝΙΕΡΩΣΙΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΕΣΒΕΥΤ
ΑΙ ΗΞΙΟΥΝ ΚΑΙ ΜΗΘΕΝ ΑΑΙΤΩΛΩΝ ΜΗΔΕ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΤΩΛΙΑ ΚΑΤΟΙΚΕΟΝΤΩΝ ΑΓΕΙΝ ΤΟΥΣ ΤΗΙΟΥΣ Μ
ΗΔΕ ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΕΛΙΚΑΤΟΙΚΕΟΝΤΑΣ ΜΗΔΑ ΜΟΘΕΝ
ΟΡΜΩΜΕΝΟΥΣ ΑΛΛΑ ΤΑΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑΝ ΕΙΜ
ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΑ ΑΠΑΙΤΩΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΙ
ΤΩΛΙΑ ΚΑΤΟΙΚΕΟΝΤΩΝ ΕΙΔΕΤΙΣ ΚΑΑΓΗΙ Η ΑΥΤΟΥΣ Η Τ
ΔΕ ΚΤΑΣ ΠΟΛΙΟΣ Η ΧΩΡΑΣ ΤΑ ΜΕΝ ΕΜ
ΦΑΝΗ ΑΝΑ ΠΡΑΣΣΕΙΝ ΤΟΝ ΕΓ... ΑΝΤΑ. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΔΡΟΥ Σ
ΔΕΙΤΟΥΣ ΕΝ ΑΡΧΟΥΣ ΤΩΝ ΔΕ
ΑΦΑΝΕΩΝ ΥΠΟΔΙΚΟΥΣ ΕΙΜΕΝ ΤΟΥΣ... ΚΗΚΟΤΑΣ ΓΙΝΟΜ
ΕΝΑΣ ΤΟΙΣ ΤΗΙΟΥΣ ΤΑΣ ΕΓΔΙΚΑΣΙΟΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΔΟΙΠΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΑ
ΚΟΙΣ ΤΕΧΝΙΤΑΙΣ ΟΝΟΜΟΣ ΤΩΝ
ΑΙΤΩΛΩΝ ΚΕΛΕΥΕΙΟ ΠΩΣ ΔΕ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΤΑ Χ
ΩΡΙΣΘΗ· ΑΝΙΕΡΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΙΑ
ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΑΣ ΝΟΜΟΓΡΑΦΟΥΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΙΖΑΙ ΕΠ
ΕΙΚΑ ΑΙΝΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ ΓΙΝΩΝΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ.

Στρεβλαγέοντος ⁽¹⁾ Ἀλεξάνδρου Κα-
λιδονίης, ⁽²⁾ Παναίωλικοις. Ἐπεὶ
Τῆνοι πρεσβυτάς ἀποσείλαντες
Πυθαγόραν καὶ Κλεῖτον τὰν τε
οἰκειότατα καὶ τὰν φιλίαν ἀνα-
νέεντο, καὶ παρεκάλουν τὰς Ἀι-
τωλὰς, ὅπως τὰν τε πόλιν αὐ-
τῶν, καὶ τὰν χώραν, ἐπιχωρή-
σωσι ἱεράν εἶμεν, καὶ ἀσύλον τῷ
Διονύσῃ. Δεδόχθαι τοῖς Ἀἰωλοῖς
ποτὶ τὰς Τῆνας τὰν φιλίαν καὶ
οἰκειότατα τὰν ὑπάρχουσαν δια-
φυλάσσειν, καὶ τὰ ψαφίσματα
τὰ πρότερον γεγονότα αὐτοῖς πε-
ρὶ πάντων τῶν φιλανθρώπων κα-
τάνομα εἶμεν, ὑπάρχουσαν δὲ αὐτοῖς
ταρὰ τῶν Ἀιτωλῶν τὰς τε πό-

Prætorē ⁽¹⁾ Alexandro Calidonio,
Concilio ⁽²⁾ Panætologico. Quando-
quidem Tēii, legatos mittentes Py-
thagoram & Clitum, & necessitu-
dinem & amicitiam renovaverunt,
& obtestati sunt Ætolos, ut urbem
ipsorum & regionem sacram esse
concederent, & jure Bacchi in-
spoliata: Placere Ætolis eam,
quam erga Tēios habent, amicitii-
am & necessitudinem conservare:
quin & psephismata prius eis
facta de quibuscunque humanita-
tis officiis, lege confirmatum iri:
Ratam autem ipsis esse ab Ætolis
& urbis, & regionis consecra-
tionem, & jus Asyli; ita, uti le-

106 MONUMENTA TEIA.

λιος καὶ τὰς χώρας τὰν ἀνιέρω-
σιν, καὶ ἀσυλίαν, καθὼς καὶ οἱ
πρεσβυταὶ ἤξιον. Καὶ μηνίνα⁽¹⁾
Ἀιωλῶν, μηδὲ τῶν ἐν Ἀιωλία κατ-
οικεόντων, ἀγειν τὰς Τηίης, μηδὲ
τὰς ἐν Τέῳ κατοικέουσας, μηδαμό-
θεν ὀρμωμένους. Ἀλλὰ τὰν ἀσ-
φάλειαν, καὶ ἀσυλίαν εἶμεν αὐτοῖς,
τὰ ἀπ' Ἀιωλῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀι-
τωλία κατοικεόντων. Ἐὶ δέ τις καὶ
ἀγῇ ἢ αὐτὰς, ἢ τὰ ἐκ τὰς πό-
λιος, ἢ χώρας, τὰ μὲν ἐμφα-
νῇ ἀναπράσσειν τὸν⁽⁴⁾ ἐγδείξαντα
πρὸς⁽⁵⁾ συνέδρους αἰτῶν ἐνάεχας.
Τῶν δὲ ἀφανέων ὑποδίκας εἶμεν
τὰς ἡδίκηότας, γινόμενας τοῖς
Τηίοις τὰς ἐγδικάζουσας, καὶ τὰς
λοιπὰς οικονομίας, καθὼς καὶ τοῖς
⁽⁶⁾ Διονυσιακοῖς τεχνίταις ὁ νόμος
τῶν Ἀιωλῶν κελεύει. Ὅπως δὲ
καὶ εἰς τὰς νόμους καταχωρεῖται αἱ
ἀνιέρωσις καὶ αἱ ἀσυλία, τὰς κα-
τασταθέντας⁽⁷⁾ νομογραφίας κατα-
χωρεῖται, ἐπεὶ καὶ αἱ νομογραφίαι
γίνονται, εἰς τὰς νόμους.

gati postulabant. Neminem item
Ætolorum neve in Ætoliâ ha-
bitantium diripere aut Teios, aut
in Teo habitantes, ullâ ex parte
impetum facientes: sed & se-
curitatem esse Teiis, & jus Asy-
li, quantum ad Ætolos, & in
Ætoliâ habitantes. Siquis verò
aut ipsos Teios, aut ad urbem re-
gionemve eorum pertinentia diri-
puerit; manifesta quidem actor
recuperato,⁽⁴⁾ deferendo ad⁽⁵⁾ syn-
edros in magistratu semper con-
stitutos; at de non manifestis re-
spondeant ii qui secere injuriam,
liberè permissâ Teiis litis intenti-
one, reliquâque juris dispensa-
tione, ita, uti artificibus etiam
⁽⁶⁾ Dionysiacis Ætolorum lex præ-
scribit. Ut autem inter leges eti-
am locum habeat consecratio &
jus Asyli; qui constituti sunt legum
⁽⁷⁾ scribe, quàm primùm fient le-
gum scriptiones, inter leges ea re-
ponunto.

Ad decretum Ætolorum notæ.

⁽¹⁾ Στρατηγός Ἀλεξάνδρου Καλιδονίου, i. e. Praturam agente Alexandro Calidonio, quem summum fuisse Ætolis Magistratum, ex Polybianâ & Livianâ Historiâ notum. Rectè autem Καλιδονίης pro Alexandri cognomine haberi, à Calydone patriâ urbe ducto, probant & alia principum Ætolorum apud Polybium cognomina; *excerp. Hist. xvii.* Ἀλέξανδρος nempe Ἰσῖος, Δάμιος Ἀμφερχκιώτης, Δαμόκλειος Καλυδώνιος, aliique: Eam proinde vocem alio modo in libris editis, alio in decretis Ætolorum scriptam, recognosce, Lector.

⁽²⁾ Παναθηναϊκοῖς. i. e. Concilio Ætolorum statutâ die, quod Panætolicum vocant, ut cum Livio loquamur, lib. 31. c. 29. Idem Polybio (Exc. legat. ix.) ἡ Θερμικὴ σύνοδος. i. e. Ætolorum ad Thermum habita comitia: non Pylaicus ille totius Græciæ ad Thermopylas conventus: ut Livio l. 33. c. 35. Polybiana transferre visum. Quem quidem gravissimi Historici Latini lapsum egregiè detexit & correxit Palmerius, inter notas ad Polybium, p. m. 390.

⁽³⁾ Μηνίνα

108 MONUMENTA TEIA.

torum postulata, & urbem & regionem Teiam sanctam & inviolatam esse jubent. Curiosis autem Antiquitatis investigatoribus speramus omnino gratum atque volupe futurum, quod post mille nongentos & viginti annos nunc primum ex autographis edantur vetustissimorum populorum acta, prudentiæ, æquitatis & humanitatis plena; quæ quidem si verâ fide præstitissent, triste adeo opprobrium, & malarum illam bestiarum infamem maculam eluissent. Singulos itaque audiamus, pro consuetâ civitatum formulâ loquentes, *Eleuthernæos, Istronios, Sybritios, Saxios, Rhaucios, Arcadas, Cnosios*: quorum hi duo posteriores pæne integri sunt visendi in cæmeterio prope *Guzellir*, ceteri verò omnes aut in arce aut in balineo apud *Segagick*; adepti illic opportunum, ubi Teiis olim id concefferant, Asylum. Ne quid dicamus de imperfectis *Polyrrheniorum, Cydoniatarum, Lappæorum, Priansiorum & Latorum* titulis. Cum verò singula inter se conveniant, eodem ferè tenore & negotio, Monumenta; ideo sequentur conjunctim scriptæ ad Populos Cretenses, & eorundem Decreta, *Notæ*.

I.

ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙΩΝ. *Eleuthernaorum.*

ΕΠΕΙΔΗΤΗΙΟΙΦΙΛΟΙΚΑΙΣΥΓΓΕΝΕΙΣΔΙΑΠΡΟΓΟΝΩΝ
ΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣΦΑΦΙΣΜΑΤΕΚΑΙΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΑΠΕΣΤΑΔ
ΚΑΝΤΟΣΠΑΡΑΜΕΑΠΟΛΛΟΔΟΤΟΝΤΕΚΑΙΚΟΛΩΤΑΝΟΙ
ΤΙΝΕΣΕΠΕΛΘΟΝΤΕΣΕΠΙΤΑΝΕΚΚΛΗΣΙΑΝΤΑΝΦΙ
ΔΙΑΝΚΑΙΤΑΝΣΥΓΓΕΝΕΙΑΝΑΝΩΘΕΝΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ
ΠΟΤΑΥΤΟΥΣΚΑΙΤΑΛΛΑΔΙΕΛΕΓΗΣΑΝ... ΕΝ
ΔΟΞΩΣΠΕΡΙΤΕΤΩΘΕΩΚΑΙΤΑΣΚΑΘΙΕΡΩΣΕΩΣΤΑΣΠΟ
ΛΕΩΣΚΑΙΤΑΣΧΩΡΑΣΑΚΟΛΟΥΘΩΣΑΠΟΛΟΓΙΣΑΜΕΝΟΙ
ΤΟΙΣΕΝΤΩΙΦΑΦΙΣΜΑΤΙΚΑΤΑΚΕΧΩΡΙΣΜΕΝΟΙΣ
ΤΑΝΤΕΦΙΔΙΑΝΚΑΙΤΑΝΕΥΝΟΙΑΝΔΙΑΦΥΛΑΣΣΕΙΝΚΑΙ
ΤΙΝΟΣΑΓΑΘΩΠΑΡΑΙΤΙΟΥΣΓΙΝΕΣΘΑΙΚΑΙΤΑΓΕΓΡΑΜ
ΜΕΝΑΕΠΙΠΛΕΟΝΣΥΝΑΥΞΕΙΝΟΜΟΙΩΣΔΕΠΑΡΕΚΑΛΕΣΕ
ΚΑΙΑΓΗΣΑΝΔΡΟΣΕΥΚΡΑΤΕΥΣΡΟΔΙΟΣΟΠΑΡΑΤΩΒΑΣΙ
ΔΕΩΣΑΝΤΙΟΧΩΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΕΠΙΤΑΣΤΩΠΟΛΕΜΩ..
ΔΙΑΛΥΣΕΙΣΑΠΟΣΤΑΛΕΙΣΟΥΘΕΝΕΜΛΕΙΠΩΝΣΗΟΥ
ΔΑΣΚΑΙΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣΚΑΤΟΥΘΕΝΑΤΡΟΠΟΝΩΣΑΥΤΩΣΔΕ
ΚΑΙΠΕΡΔΙΚΚΑΣΟΠΑΡΑΤΩΒΑΣΙΔΕΩΣΦΙΛΙΠΠΩΠΕΜ
ΦΘΕΙΣΔΕΔΟΧΘΑΙΤΟΙΣΚΟΣΜΙΟΙΣΚΑΙΤΑΙΠΟΛΕΙΤΩΝΕΛΕΥ
ΘΕΡΝΑΙΩΝΑΠΟΚΡΙΝΑΣΘΑΙΤΗΙΟΙΣΦΙΛΟΙΣΚΑΙΟΙΚΕΙΟΙΣ
ΟΥΣ

ΟΥΤΣΙΝ ΔΙΟΤΙΤΑΤΕ ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΔΙΟΝΥΣΟΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΙΣ ΕΒΟ-
ΜΕΘΑΚΑΙ ΤΟΝ ΥΜΝΩΝ ΔΑΜΟΝΑΣ ΠΑΤΟΜΕΘΑΤΕΚΗ
ΠΑΙΝΕΟΜΕΝ ΔΙΟΤΙΚΑ ΛΩΣΚΑΙ ΠΕΡΟΠΡΕΠΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ
ΞΙΩΣ ΤΩ ΘΕΩ ΔΙΕΞΑΓΟΝΤΕΣ ΟΥ ΜΟΝΟΝ ΚΑΘΩΣ ΠΑΡΑ ΤΩΝ
ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΠΑΡΕΛΑΒΟΝ ΔΙΑΦΥΛΑΣΣΟΝΤΕΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ
ΠΟΛΛΩΙ ΜΑΛΛΟΝ ΠΡΟΣΑΥΞΟΝΤΕΣ ΕΝΕΚΕΝ ΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑ
ΜΕΩΝ ΤΑΣ ΕΜΝΑΚΑΙ ΤΙΜΙΑ ΔΙΔΟΤΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΚΑΙ ΤΗΙ ΟΙΣ
ΚΑΙ ΤΑΝΤΕ ΠΟΛΙΝ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑΝ ΧΩΡΑΝ ΕΡΑΝΚΑΙ ΑΙ ΑΣΥ-
ΛΟΝ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΜΕΝ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΣΟΜΕΘΑΣΥΝΑΥΞΕΙΝ.

Ἐπειδὴ Τήϊοι, φίλοι καὶ συγγε-
νεῖς διὰ προγόνων ὑπαρχόντες,
ψάφισμά τε καὶ πρεσβυτάς α-
πέσalkan τὸς παρ' αὐμὲ Ἀπολλό-
δοτὸν τε καὶ Κολώταν· οἱ τινες ἐπελθόν-
τες ἔπῃ τὰν ἐκκλησίαν, τὰν φιλίαν
καὶ τὰν συγγένειαν ἀνωθεν ὑπαρ-
χούσας ποτ' αὐτὰς καὶ τ' ἄλλα
διελέγησαν. . . . ἐνδόξως, περὶ
τε τῷ Θεῷ καὶ τὰς καθιερώσεως τὰς
πόλεως καὶ τὰς χώρας ἀκολουθῶς
ἀπολογίσαντες τοῖς ἐν τῇ ψαφίσ-
ματι καὶ ἀκεχωρισμένοις, τὰν τε φι-
λίαν καὶ τὰν εὐνοίαν διαφυλάσσειν,
καὶ τινος ἀγαθῷ παρῳτίως γίνεσθαι,
καὶ τὰ γεγενημῆνα ἔπῃ πλέον συν-
αύξειν· Ὁμοίως δὲ παρεκάλεσε καὶ
Ἀγίσανδρος· Ἐυκρατὶδὲς Ῥόδιος, ὁ
παρὰ τῷ βασιλεῶς Ἀντιόχῳ πρεσ-
βυτάς ἔπῃ τὰς τῷ πολέμῳ [νῦν] δι-
αλύσεις ἀποσταλείς, οὐδὲν ἐμλέπων
σπονδὰς καὶ φιλοτιμίας κατ' ἐθένα
τρέπον· ὡσαύτως δὲ καὶ Περδικ-
κας ὁ παρὰ τῷ βασιλεῶς Φιλίπ-
πῳ πεμφθεὶς· Δεδόχθαι τοῖς Κόσ-

*Quandoquidem Teii, jam inde à
majoribus amici & cognati nostri,
& psephisma ad nos miserunt,
legatosque Apollodotum & Colo-
tam: Qui accedentes ad concio-
nem de pristina erga ipsos amici-
tiâ & cognatione verba honorificè
fecerunt; de Deo etiam, deque
consecratione urbis, & regionis,
secundum ea quæ in psephismate
continentur, ad nos retulerunt;
rogatos & amicitiam & benevo-
lentiam conservare; quin & a-
licujus boni auctores ipsis fieri;
& ea quæ recitata sum beneficia
ulterius adaugere: Similiterque
deprecatus est Hegesander Eu-
cratensis Rhodius, legatus à Rege
Antiocho de bello nunc dirimendo
missus, nihil omnino curæ studii-
que ullo modo prætermittens:
Eodemque modo & Perdikkas
à Rege Philippo ablegatus: Pla-
cere itaque Cosmis & civitati
Eleuthernæorum Teiis tanquam*

110 MONUMENTA TEIA.

μίοις καὶ ταῖ πόλει τῶν Ἑλθεναίων ἀποκρίνασθαι Τηίοις φίλοις καὶ οἰκείοις ἔσιν, διότι τά τε παρὰ τὸν Διόνυσον καὶ αὐτοὶ σεβόμεθα, καὶ τὸν ὑμῶν δάμον ἀσπαζόμεθα τε κήπαινεορμῳ, διότι καλῶς καὶ ἱερῶς καὶ καλῶς τῷ Θεῷ διεξάγοντες (ἡ), ἔ μόνον καθὼς παρὰ τῶν προγόνων παρέλαβον διαφυλάσσοντες, ἀλλὰ καὶ πολλῶ μᾶλλον προσαύξοντες. Ἐνεκεν ὧν καὶ παρ' αἰσίων τὰ σεμνὰ καὶ τίμια δίδωμι τῷ Θεῷ καὶ Τηίοις, καὶ τὰν τε πόλιν αὐτῶν καὶ τὰν χώραν ἱερὰν καὶ ἄσυλον ἀποδείκνυμι, καὶ περσεβόμεθα συναύξειν.

II.

ΙΣΤΡΩΝΙΩΝ. Istroniorum.

ἘΔΟΞΕΝΙΣΤΡΩΝΙΩΝΤΟΙΣΚΟΣΜΟΙΣΚΑΙΤΑΙΠΟΛΕΙΕΠΕΙ
 ΔΗΤΗΙΟΙΦΙΛΟΙΚΑΙΣΥΓΓΕΝΕΙΣΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣΔΙΑΠΡΟ
 ΓΟΝΩΝΤΑΙΠΟΛΕΙΦΑΦΙΣΜΑΚΑΙΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΑΠΕ
 ΣΤΑΔΚΑΝΑΠΟΛΛΟΔΟΤΟΝΚΑΙΚΟΛΩΤΑΝΟΙΕΠΕΛΘΟΝ
 ΤΕΣΕΠΙΤΟΚΟΙΝΟΝΤΟΙΣΤΡΩΝΙΩΝΤΟΤΕΦΑΦΙΣΜΑΑΠΕ
 ΔΩΚΑΝΚΑΙΑΥΤΟΙΔΙΕΛΕΓΗΝΑΚΟΛΟΥΘΩΣΤΟΙΣΓΕ
 ΓΡΑΜΜΕΝΟΙΣΤΑΝΕΚΤΕΝΕΣΤΑΤΑΝΣΠΟΥΔΑΝΚΑΙ
 ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΝΠΟΙΟΥΜΕΝΟΠΕΡΙΤΟΥΓΕΝΕΣΘΑΙΤΑΝΚΑ
 ΘΙΕΡΩΣΙΝΤΩΙΔΙΟΝΥΣΩΙΤΑΣΤΕΠΟΛΙΟΣΚΑΙΤΑΣΧΩΡΑΣ
 ΤΑΣΤΗΙΩΝΚΑΙΤΑΝΑΣΥΑΙΑΝΕΤΙΔΕΚΑΙΤΑΛΛΑΤΑΥΠΑΡ
 ΧΟΝΤΑΥΤΟΙΣΕΝΔΟΞΑΚΑΙΤΙΜΙΑΔΙΑΤΟΝΘΕΟΝΦΑΦΙΣΑ
 ΜΕΝΟΥΣΚΑΙΑΥΤΟΥΣΣΥΝΑΥΞΕΙΝΚΑΙΤΙΝΟΣΑΓΑΘΟΥ
 ΠΑΡΑΙΤΙΟΥΣΓΙΝΕΣΘΑΙΤΩΙΔΑΜΩΙΚΑΙΟΤΙΤΑΥΤΑΠΟΙΗ
 ΣΑΝΤΕΣΑΚΟΛΟΥΘΑΠΡΑΞΙΟΜΕΝΤΑΙΤΕΠΟΡΤΙΘΕΙΟΝΕ
 ΥΣΕΒΕΙΑΙΚΑΙΤΑΜΕΓΙΣΤΑΧΑΡΙΞΙΟΜΕΘΑΤΩΙΔΑΜΩΙ
 ΠΕΡΙΔΕΤΩΝΑΥΤΩΝΔΙΑΛΕΓΕΝΤΟΣΜΕΤΑΠΑΣΑΣΣΠΟΥ
 ΔΑΣΚΑΙΠΡΟΘΥΜΙΑΣΚΑΙΤ.....
 ΑΙΠΠΟΥΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙΠΕΡΔΙΚΚΑΙΑΠΟΚΡΙΝΕΣΘΑΙΤΩΙΔΑ
 ΜΩΙ

MONUMENTA TEIA. 111

ΜΩΙΤΩΙΤΗΙΩΝΟΤΙΠΡΟΤΕΡΟΝΤΕ
 ΑΠΟΛΙΣΔΙΑΚΕΙΜΕΝΑΦΙΛΙΚΩΣΚΑΙΕΥΝΟΩΣΠΟΡΤΙΤΟΠΛΑΘΟΣΤΟ
 ΤΗΙΩΝΕΝΤΕΤΟΙΣΥΠΕΡΑΝΩΧΡΟΝΟΙΣΟΥΔΕΝΟΣ
 ΑΠΕΣΤΑΤΩΝΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝΚΑΙΝΥΝΔΕΚΑΘΟΤΙΠΑΡΑΚΑ
 ΛΕΙΟΔΑΜΟΣΟΤΗΙΩΝΚΑΙΠΕΡΔΙΚΚΑΣΟ
 ΠΟΛΙΤΗΣΑΥΤΩΝΠΡΟΑΙΡΟΥΜΕΝΟΙΟΥΝΕΜΠΑΣΙΝ
 ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙΝΚΑΙΜΕΜ. ΑΜΕΝΟΙΤΑΣΠΡΟΫΠΑΡΧΟΥ
 ΣΑΣΤΑΙΣΠΟΛΕΣΙΣΥΓΓΕΝΕΙΑΣΤΑΝΤΕΚΑΘΙΕΡΩ
 ΣΙΝΤΩΙΔΙΟΝΥΣΩΙΤΑΣΤΕΠΟΛΙΟΣΚΑΙΤΑΣΧΩΡΑΣ
 ΥΜΩΝΕΤΙΔΕΙΕΡΑΝΚΑΙΑΣΥΔΟΝΕΙΝΑΙΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙ
 ΧΑΡΙΤΕΣΘΑΙΠΕΡΔΙΚΚΑ...ΟΜΕΝΚΑΙΤΑΔΟΙΠΑΤΑ
 ΥΠΑΡΧΟΝΤΑΥΜΙΝΕΝΔΟΣΑΚΑΙ. ΜΙΑΣΥΝΔΙΑΦΥΛΑ
 ΞΙΟΜΕΘΑΑΠΡΟΦΑΣΙΣΤΩΣΕΦΟΣΟΝΚΕΩΜΕΝΔΥΝΑΤΟΙ
 ΕΙΔΕΤΙΝΕΣΚΑΤΩΝΟΡΜΩΜΕΝΩΝΕΞΙΣΤΡΩΝΟΣΑΔΙ
 ΚΗΣΩΝΤΙΤΙΝΑΤΗΙΩΝΗΚΟΙΝΑΙΗΙΔΙΑΠΑΡΑΤΟΓΡΑΦΕΝ
 ΔΟΓΜΑΠΕΡΙΤΑΣΑΣΥΛΙΑΣΥΠΟΤΗΣΠΟΛΙΟΣΤΑΣ
 ΙΣΤΡΩΝΙΩΝΕΞΕΣΤΩΤΩΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΩΙΤΗΙΩΝ
 ΕΠΙΛΑΒΕΣΘΑΙΚΑΙΤΩΝΣΩΜΑΤΩΝΚΑΙΧΡΗΜΑΤΩΝΕΙ
 ΤΙΣΚΑΑΓΗΙΟΙΔΕΚΟΣΜΟΙΟΙΤΟΚΑΑΕΙΚΟΣΜΟΥΝΤΕΣΕ
 ΠΑΝΑΓΚΑΤΟΝΤΩΝΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΤΟΥΣΕΧΟΝΤΑΣ
 ΑΠΗΜΙΟΙΟΝΤΕΣΚΑΙΑΝΥΠΟΔΙΚΟΙΑΝΑΓΡΑΦΑΙΔΕΚΑΙ
 ΤΟΔΟΓΜΑΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΤΟΤΑΣΑΘΑΝΑΣΤΑΣΠΟΛΙ
 ΑΔΟΣΤΟΙΣΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣΤΑΣΠΟΛΙΟΣ.

Ἐδοξεν Ἰσρωνίων τοῖς Κόσμοις, καὶ τῇ πόλει. Ἐπειδὴ Τήιοι φίλοι καὶ συγγενεῖς ὑπάρχοντες διὰ προγόνων τῇ πόλει ψάφισμα καὶ πρεσβυτάς ἀπέσταλκαν Ἀπολλόδοτον καὶ Κολώταν. Οἱ ἐπελθόντες ἐπὶ τὸ κοινὸν τὸ Ἰσρωνίων τό τε ψάφισμα ἀπέδωκαν, καὶ αὐτοὶ διελέγην ἀκολουθῶς τοῖς γεγραμμένοις, τὰν ἐκτελεσάσαντων καὶ φιλοτιμίαν ποιέμενοι. Ὡς δὲ τὸ γράψαι τὰν καθιέρωσιν τῷ Διονύσῳ, τὰς τε πόλιν, καὶ τὰς χώρας τὰς Τηίων, καὶ τὰν ἀσυλίαν ἔτι δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὑπάρχοντα αὐ-

Placuit Cosmis & Civitati Istroniorum. Quandoquidem Teii amici nostri, & civitati jam olim per majores cognati, psephisma miserunt, & legatos, Apollodotum & Colotam: Qui ad commune Istroniorum venientes & psephisma reddiderunt, ipsique secundum ea quae scripta erant differuere, impensissima cura studioque contendentes, de permittenda tum urbis, tum regionis Teiorum, Deo Bactho consecratione, & jure Asyli; uique nos etiam, respectu

τοῖς

τοῖς ἐνδοξα καὶ τίμια διὰ τὸν Θε-
ὸν ψαφισαμένους καὶ αὐτὰς σω-
αύξην, καὶ τινὲ ἀγαθὴ παρρη-
τίες γίνεσθαι τῷ δάμῳ, καὶ ὅτι ταῦ-
τα ποίησαντες ἀκόλυνθα προξυόμεθα
τῷ τε ποτὶ Θεῶν δισεβείᾳ, καὶ τὰ
μέγιστα χαριζόμεθα τῷ δάμῳ.
Περὶ δὲ τῷ αὐτῶν διαλεγέντος
μὲν πάσας παρὰς καὶ προθυμίας καὶ
τῷ Τηίων πολίτῃ, καὶ βασιλέως
Φιλίππου πρεσβυτῷ Περδικκᾷ.
Ἀποκρίνεσθαι τῷ δάμῳ τῷ Τηίων ὅτι
πρότερον τε αἱ πόλεις διακεκμημένα
φιλικῶς καὶ δυνάως ποτὶ τὸ πλᾶ-
θον τὸ Τηίων, ἐν τε τοῖς ὑπερά-
νω χρόνοις, ὁ δὲ αὐτῶν τῶν συμ-
φερόντων, καὶ νῦν δὲ, καθότι
ᾤοντο καλεῖ ὁ δάμῳ ὁ Τηίων καὶ
Περδικκᾷ ὁ πολίτης αὐτῶν. Προ-
αίρεται μὲν ἂν ἐμὲ πᾶσιν ὀφθαλμοῖς,
καὶ μεμνημένοι τὰς προπαρσχέ-
σας ταῖς πόλεσι συγγενείας, τὰν
τε καθιέρωσιν τῷ Διονύσῳ τὰς τε
πόλεις καὶ τὰς χώρας ὑμῶν, ἔτι
δὲ ἱερὰν καὶ ἄστυλόν εἶναι (βεβλό-
μενοι χαρίζεσθαι Περδικκᾷ) δίδο-
μεν. Καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ὑπάρχοντα
ὑμῖν ἐνδοξα καὶ τίμια συν-
διαφυλαζόμεθα ἀπροφασίως,
ἐφ' ὅσον καὶ ἐμὲ δυνάτοί. Εἰ δὲ
τινες καὶ τῶν ὁμωμένων ἐξ Ἰστρῶ-
νος ἀδικήσωντί τινα Τηίων ἢ κοινᾶ
ἢ ἰδίᾳ, ᾧ τὸ γεγραφέν δόγμα
ᾧ τὰς ἀστυλίας ὑπὸ τῷ πόλει

*ad Deum habito, decreto facto ad-
augeremus quaecunque alia apud
ipsos ad ejus gloriam & honorem
spectant; & bonæ alicujus rei au-
ctores essemus populo; quodque
hæc facientes tum congruenter age-
mus nostræ erga divinum numen pi-
etati, tum populo maximopere gra-
tificabimur: Deque iisdem etiam
verba faciente, omni cum studio &
promptitudine, Perdiccâ, cive Teio,
& regis Philippi legato: Respon-
dere populo Teiorum, quod nostra
jamdudum civitas erga Teiorum
multitudinem amanter & benevolè
disposita, neque tempore superiore
defuit, neque nunc deerit, si quæ eo-
rum commoda promovere poterit,
quemadmodum populus Teiorum &
eorum civis Perdiccas obtestatur. Vo-
lentes igitur gratiosos nos in omnibus
præbere, memoresque ejus quæ in-
ter civitates intercessit cognationis,
consecrari Baccho tum urbem
tum regionem vestram, & sacram
porro haberi & inviolatam (Per-
diccæ gratificari cupientes) conce-
dimus. Et quaecunque alia apud
vos gloriosa & honorifica habentur,
omni remoto prætextu, con-
servabimus, quantumcunque nobis
fuerit possibile. Si autem aliqui
solventium ex Istrone, aut publicè
aut privatim Teiorum alicui injuri-
tās*

τὰς Ἰστρωνίων, ἐξέσω τὰς ἀναγε-
νομένης Τηίων ἐπιλαβέας καὶ τῶν
σωμάτων καὶ χρημάτων, εἴ τις καὶ
ἀγῇ. Οἱ δὲ Κόσμοι οἱ τὸ καὶ αἰ-
κοσμίως ἐπανακαζόντων ἀποδι-
δοῦναι τὰς ἐχούσας, ἀζημίωτοι ὄ-
ντες, καὶ ἀνυπόδοι. Ἀναγε-
ναι δὲ καὶ τὸ δόγμα εἰς τὸ
ἱερὸν τὸ τὰς Ἀθανᾶς τὰς Πο-
λύδου τὰς γραμματείας τὰς
πόλεως.

*am intulerint, contra decretum de
Asyli jure ab Istroniorum civitate
scriptum, licebit Teiorum ali-
cui huc venienti in personas manus
injicere & in pecunias, si quis agat
feratque. Cosmi autem, qui eā in
perpetuum auctoritate fuerint,
possessores ablata reddere cogunto,
neque damno, neque quaestioni ob-
noxii. Inscribunto etiam hoc
decretum in Templo Minervæ Po-
liadis scribæ civitatis.*

III.

ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. Sybritiorum.

ΣΥΒΡΙΤΙΩΝΑΠΟΛΙΣΚΑΙΟΙΚΟΣΜΟΙΤΗΙΩΝΤΑΙΒΟΥΛΑΙΚΑΙΤΩΙ
ΔΑΜΩΙΧΑΙΡΕΙΝΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΟΣΟΠΕΡΔΙΚΚΑΣΟΠΑΡΑΒΑΣΙ
ΔΕΩΣΦΙΛΙΠΠΟΥΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΤΟΤΕ+ΑΦΙΣΜΑΑΠΕΔΩΚΕΝ
ΟΕΦΕΡΟΝΟΙΠΑΡΥΜΩΝΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙΠΕΡΙΤΑΣΤΟΙΚΕΙΟΥΤΑ
ΤΟΣΚΑΙΤΑΣΦΙΛΙΑΣΚΑΙΟΤΙΚΑΛΩΣΚΑΙΠΟΙΗΣΑΜΕΝΠΡΟΣ
ΔΕΞΑΜΕΝΟΙΤΑΝΤΕΑΝΙΕΡΩΣΙΝΤΩΙΔΙΟΝΥΣΩΙΚΑΙΤΩΙ...

Deest pars media Epistolæ, decreto quod præcessit Istroniorum,
ut ex reliquis conjecturare licet, planè compar.

ΠΑΝΤΑΕΙΔΕΤΙΝΕΣΤΩΝΟΡΜΩΜΕΝΩΝΕΣΥΒΡΙΤΙΑΣΑΔΙ
ΚΗΣΩΣΙΝΤΙΝΑΤΗΙΩΝΗΤΩΝΠΑΡΟΙΚΩΝΗΚΟΙΝΑΙΗΙΔΙΑΠΑ
ΡΑΤΟΓΡΑΦΕΝΔΟΓΜΑΠΕΡΙΤΑΣΑΣΥΛΙΑΣΥΠΟΤΑΣΠΟΛΕΩΣ
ΤΩΝΣΥΒΡΙΤΙΩΝΕΞΕΣΤΩΤΩΙΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΩΙΤΗΙΩΝ
ΗΤΩΝΠΑΡΟΙΚΩΝΤΩΝΕΝΤΕΩΠΕΠΙΔΑΒΕΣΘΑΗΚΑΙΤΩΝΣΩ
ΜΑΤΩΝΚΑΙΧΡΗΜΑΤΩΝΕΙΤΙΣΚΑΑΓΗΓΙΟΙΔΕΚΟΣΜΟΙΟΙΤΟΚΑ
ΑΕΙΚΟΣΜΕΟΝΤΕΣΕΠΑΝΑΓΚΑΖΟΝΤΩΝΑΠΟΔΙΔΟ
ΜΕΝΤΟΥΣΕΧΟΝΤΑΣΑΔΗΜΙΟΙΟΝΤΕΣΚΑΙΑΝΥΠΟΔΙ
ΚΟΙΠΑΣΑΣΑΔΑΜΙΑΣΕΥΤΥΧΕΙΤΕ.

Συβριτίων αὖ πόλις καὶ οἱ Κόσμοι Τηίων τᾷ βελᾷ καὶ τῷ δάμῳ χαίρειν. Παραγενόμενος ὁ Περδικκας, ὁ πατρὸς βασιλέως Φιλίππου πρεσβυτής, τό τε ψάφισμα ἀπέδωκεν ὃ ἔφερον οἱ παρ' ὑμῶν πρεσβυταὶ περὶ τὰς οἰκειότητας καὶ τὰς φιλίας, καὶ ὅτι καλῶς καὶ ποιήσαντες προσδέξαντο τὴν τε ἀνιέρωσιν τῷ Διονύσῳ, καὶ τῷ * * * * *

πάντα. Ἐν δὲ τινες τῶν ὁρμημένων ἐξυβριτίας [ἐκ Συβριτίας] ἀδικήσωσιν τινα Τηίων, ἢ τῶν πατριῶν, ἢ κοινᾷ ἢ ἰδίᾳ, πατρὸς τὸ γεγραφέν δόγμα περὶ τὰς ἀσυλίας ὑπὸ τὰς πόλεως τῶν Συβριτίων, ἐξέσω τῷ παραγενόμενῳ Τηίων, ἢ τῶν πατριῶν τῶν ἐν Τείῳ, Πηλαγέως καὶ τῶν σωμάτων καὶ χρημάτων, εἴ τις καὶ ἄλλῃ. Οἱ δὲ Κόσμοι οἱ τὸ καὶ αἰεὶ κοσμεύοντες ἐπαναγκαζόντων ἀποδιδόντες τὰς ἐχοντίας, ἀζήμιοι ὄντες, καὶ ἀνυπόδοκοι πάσας ζαμίας. Εὐτυχῆτε.

Sybritiorum civitas Cosmique Teiorum concilio & populo salutem. Perveniens huc Perdiccas, Philippi regis legatus, & psephisma reddidit quod attulere vestri ad nos legati, deque necessitudine disseruit & amicitia, quodque bene nos fecimus accepta Deo Baccho consecratione, quodque, &c. * * * * *

omnia. Si qui verò solventes ex Sybritia injuriam fecerint aliqui Teiorum, aut eorum qui Tei habitant, idque aut communiter aut privatim, contra conscriptum de Asylj jure à Sybritiorum civitate decretum, licebit ei quicunque Teiorum aut Tei habitantium huc advenerit, & in personas manus injicere & in pecunias, si quis agat feratque. Cosmi autem, omni in posterum ævo Cosmatum gerentes, possessores ea reddere cogunto, sine noxa, & ab omni de noxa questione immunes. Bene valete.

IV.

* sic

* ΓΑΞΙΩΝ. *Saxiorum.*

ΕΔΟΞΕΝ ΣΑΞΙΩΝ ΤΟΙΣ ΚΟΣΜΙΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΕΙΦΑΦΙΣΑΜΕΝΟΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΕΠΕΙΔΗ ΤΗΙ ΟΙΔΙΑ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΦΙΛΟΙΚΑΙΣΤΥ
ΓΕΝΕΙΣ ΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣ ΤΑΣΑ ΜΑΣ ΠΟΛΕΩΣΑΠΕΣ
ΤΕΙΛΑΝ ΦΑΦΙΣΜΑ ΚΑΠΡΕΙΓΕΤΤΑΣ ΑΠΟΛΛΟΔΟΤΟΝ ΚΑΙ ΚΟΛΩΤΑΝ
ΟΙΚΑΠΑΡΕΛΘΟΝΤΕΣ ΕΠΙ ΤΑΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟ ΦΑΦΙΣΜΑ
ΑΠΟ

ΑΠΟΔΟΝΤΕΣ ΔΙΕΛΕΓΕΝ ΜΕΤΑ ΠΑΣΑΣ ΣΠΟΥΔΑΣ
 ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ ΠΕΡΙ ΤΩ ΓΕΝΕΣΘΑΙ ΤΑΝ ΚΑΘΙΕ
 ΡΩΣΙΝ ΤΩ ΙΔΙΟΝΥΣΩ ΙΤΑΣ ΤΕ ΠΟΛΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ
 ΤΑΝ ΑΣΥΛΙΑΝ ΤΑΤΕ ΑΛΛΑ ΤΑΥΤΑ ΠΑΡΧΟΝΤΑ ΑΥΤΟΙΣ ΕΝ ΔΟΣΑ ΚΑΙ
 ΤΙΜΙΑ ΕΥΔΕΙΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΑΥΞΕΙΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΕΙΧΡΟΝΟΝ ΠΕΡ
 ΔΕ ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΔΙΑΛΕΓΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡ ΔΙΚΚΑΤΩ ΠΑΡΑ ΤΩ ΒΑ
 ΣΙΔΕΩΣ ΦΙΔΙΠΠΩ ΠΡΕΙΓΕΥΤΑ ΔΕ ΔΟΧΘΑΙΣ ΑΥΞΙΩΝΤΟΙΣ ΚΟΣ
 ΜΙΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΙΠΟΔΕΙΕ ΠΑΙΝΕΣ ΑΙ ΜΕΝΤΟΥΣ ΠΡΕΙΓΕΥΤΑΣ . . .
 ΔΙΟΤΙ ΚΑΛΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΩ ΣΔΙΕΛΕΓΕΝ ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΟΙΚΕΙΟΥ ΤΑΤΟΣ
 ΤΑΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΑΥΤΟΙΣ ΠΟΡΤΑ ΜΕΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΝ ΔΟ
 ΞΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΙΩΝ ΑΠΟΚΡΙΝΑΣΘΑΙ ΙΔΙΟΤΙΟ ΔΑΜΟΣΣΑΥΞΙΩΝ ΔΙΑ
 ΦΥΛΑΣΣΩΝ ΤΑΝ ΠΟΡΤΙΤΟΘΕΙΟΝ ΕΥΣΕΒΕΙΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΙΠΟΔΕΙΤΩΝ
 ΤΗΩΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙΝ ΒΛΟΜΕΝΟΣ ΤΑΝΤΕ ΚΑΘΙΕ ΡΩΣΙΝ ΤΩ Ι
 ΔΙΟΝΥΣΩ ΙΤΑΣ ΤΕ ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΤΗΩΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΑΝΑΔ
 ΕΙΚΝΥΝΤΙΚΑΙ ΠΑΡΔΕΧΕΤΑΙ ΠΕΡΑΝ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΝ ΚΑΘΟΤ ΠΑΡΑΚΑ
 ΔΕΙΟ ΔΑΜΟΣΟΤΗΙΩΝ ΥΠΑΡΞΕΙΔΕ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΤΙΜΙΑ
 ΤΗΙΟΙΣ ΠΑΡΤΑ ΙΠΟΔΕΙΤΩΝ ΣΑΥΞΙΩΝ ΝΥΝΤΕ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΕΙΧΡΟΝ
 ΟΝ ΕΡΡΩΣΘΕ.

Ἐδόξεν Σαξίων τοῖς Κοσμίοις καὶ Placuit Cosmiis ὁ civitati Sax-
 τῇ πόλει ψαφισαμύθοις κατὰ iorum, decreto secundum legem
 τὸν νόμον. Ἐπειδὴ Τήιοι, διὰ facto. Quandoquidem Teii, jam
 προγόνων φίλοι καὶ συγγενεῖς olim per majores amici ὁ cog-
 ὑπάρχοντες τὰς ἀμᾶς πόλεως, nati civitatis nostrae, misere pse-
 ἀπέστειλαν ψάφισμα καὶ πρε- phisma ὁ legatos Apollodotum
 γεῖλᾶς Ἀπολλόδοτον καὶ Κολώ- ὁ Colotam: Qui in concionem
 ἰαν Ὅτι καὶ παρελθόντες ἔπι τὰν introducti psephisma reddidēre;
 ἐκκλησίαν, καὶ τὸ ψάφισμα ἀ- deque faciendā urbis ὁ regionis
 ποδόντες, διελέγον μὲν πάσας Deo Baccho consecratione omni
 σπονδὰς καὶ φιλοτιμίας πρὸς τῷ curā atque studio differuere;
 γενέας τὰν καθιέρωσιν πρὸς Διο- utque jus Asyli aliaque apud
 νύσω τὰς τε πόλεως αὐτῶν καὶ eos gloriosa ὁ honorifica tan-
 τὰς χώρας, καὶ τὰν ἀσυλίαν, quam grata acciperemus, ὁ
 τὰ τε ἄλλα τὰ ὑπάρχοντα αὐ- adaugeremus in omne ævum:
 τοῖς ἐνδοξὰ καὶ τίμια δίδαι, deque iisdem differente ὁ Per-
 καὶ συνεπαύξαι, εἰς τὸν αἰὲν χρό- dicta, legato à rege Philippo:
 νον. Ὑπὲρ δὲ τῶν αὐτῶν δια- Placere Cosmiis ὁ civitati Sax-
 λέγοντος λέγοντος

λέγοντος ἡ Περγάμα τῷ πατρὶ τῷ
 βασιλέως Φιλίππῳ πρεσβυτῷ. Δε-
 δόχθαι Σαυξίων (sic) τοῖς Κοσ-
 μίοις ἡ τῇ πόλει ἐπαυέσαι μὲν τὰς
 πρεσβυτίας, διότι καλῶς ἡ συμφε-
 ρήνως διελέγεν πατρὶ τὰς οἰκειότητας
 τὰς ὑπαρχέσας αὐτοῖς ποτὶ αὐτὴν,
 ἡ τῶν λοιπῶν ἐνδόξων ἡ τιμίων.
 Ἀποκρίνασθαι δὲ ὅτι ὁ δᾶμῳ Σαυ-
 ξίων διαφυλάσων τὰν ποτὶ τὸ θεῖ-
 ον δούλειαν, ἡ τῇ πόλει τῶν Τηίων
 ἀρχαίῃ βωλόμῳ, τὰν τε κα-
 θέρωσιν τῷ Διονύσῳ τὰς τε πόλεως
 τῶν Τηίων ἡ τὰς χώρας ἀναδείκ-
 νυν, ἡ παρδέχεσθαι ἱερὰν καὶ ἄσυ-
 λον, καθότι πατρὶ καλεῖ ὁ δᾶμος ὁ
 Τηίων. Ὑπάρξει δὲ ἡ τὰ ἄλλα
 τίμια Τηίοις παρὶ τῇ πόλει τῶν
 Σαυξίων, νῦν τε, ἡ εἰς τὸν αἰὲν χρό-
 νον. Ἐρρωθε.

V.

ΡΑΥΚΙΩΝ. *Rhauciorum.*

ΕΔΟΞΕΝ ΡΑΥΚΙΩΝ ΤΟΙΣ ΚΟΣΜΙΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑΙ ΠΟΛΕΙ
 ΕΠΕΙΔΗ ΠΑΡΑΓΕΝΟΜΕΝΟΙ ΠΡΕΙΓΕΥΤΑΙ ΠΑΡΑ Τῷ
 ΔΑΜΩ Τῷ ΤΗΙΩΝ ΠΟΡΤΙ ΡΑΥΚΙΩΝ ΤΑΝ
 ΠΟΛΙΝ ΑΠΟΛΛΟΔΟΤΟΣ ΑΣΤΥΝΑΚΤΟΣ ΚΟΛΩΤ
 ΑΣΕΚΑΤΩΝ ΥΜΟΥ ΟΙ ΕΠΕΛΘΟΝΤΕΣ ΕΠΙ
 ΤΑΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΕΦΑΝΙΣΑΝΤΕ ΟΙΚΕΙΟΤΑ
 ΤΑ ΤΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΝ ΡΑΥΚΙΟΙΣ ΠΟΘΑΥΤΟΥΣ
 ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ ΑΣΤΥΛΙΑΣ ΤΑΣ ΤΕ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ
 ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΠΑΡΕΚΑΛΕΣΑΝΕΤΙΔΕ ΚΑΙ
 ΤΩ ΠΑΡΑΝΤΙΟ ΧΩΤΩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΡΕΙ
 ΓΕΥΤΑ ΑΓΗΣΑΝ ΔΡΩΠΑΡΑ ΚΑΛΕΣΑΝΤΟΣ ΜΕΤΑ.....
 ΣΠΟΥΔΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΚΑΙΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣΟΜΟΙΩΣΔΕΚΑΙΤΩΝΠΑΡΑΤΗΩΝ
 ΠΡΕΙΓΕΥΤΑΝΕΜΦΑΝΙΣΑΝΤΩΝ :: ::
 ΤΑΝΑΥΤΩΝΕΥΝΟΙΑΝΚΑΙΠΡΟΘΥΜΙΑΝΔΕΔΟΧ
 ΘΑΙΡΑΥΚΙΩΝΤΟΙΣΚΟΣΜΙΟΙΣΚΑΙΤΑΙΠΟ
 ΔΕΙΑΠΟΚΡΙΝΑΣΘΑΙΓΗΘΙΟΙΣΟΤΙΚΑΘΙΕΡΩΣΙΑΣΤΩΔΙΩΝΥ
 ΣΩΙΤΑΣΤΑΣΠΟΔΕΩΣΚΑΙΤΑΣΧΩΡΑΣΑΥΤΩΝΤΑΝΤΕΑΣΥΔΙΑΝ
 ΚΑΙΤΑΑΛΛΑΕΝΔΟΣΑΚΑΙΤΙΜΙΑΠΑΡΔΕΧΟΜΕΘΑ
 ΝΥΝΤΕΚΑΙΤΟΝΑΛΛΟΝΧΡΟΝΟΝΠΑΝΤΑ.

Ἔδοξεν Ῥαυκίων τοῖς Κοσμίους, *Placuit Cosmiis & Civitati Rhauciorum.* Ὡς αὖτε πόλει. Ἐπειδὴ ὡς αὖτε πόλει. *Quandoquidem hic per-*
 μύθοι πρεσβυταὶ ὡς αὖτε πόλει. *venere missi à Teiorum populo*
 τῷ Τηίων πορτὶ Ῥαυκίων τὰν πό- *ad civitatem Rhauciorum legati,*
 λιν, Ἀπολλόδοτος Ἀστυάνακτος Κο- *Apollodotus F. Astyanactis & Co-*
 λώτας Ἐκαλυνόμε, ἐπελθόντες ἐ- *lotes F. Hecatonymi, inque conci-*
 πί τὰν ἐκκλησίαν ἐφάνισάν τε οἰ- *onem introducti perspicuam fece-*
 κειότατα τὰν ὑπάρχουσαν Ῥαυκί- *re eam quam erga ipsos Rhaucii*
 οἰς πορτὶ αὐτὰς, καὶ ὡς αὖτε πό- *habent necessitudinem; quin etiam*
 λίας τὰς τε πόλεις καὶ τὰς χώρας *de jure Asyli, quo munita esset &*
 παρεκάλεσαν. Ἐτι δὲ καὶ τῷ *urbs & regio, postulavere: Porro*
 παρ' Ἀλίοχω βασιλέως πρεσβυ- *& Hegesandro missa à rege An-*
 τῷ Ἀγισάνδρῳ παρεκαλέσαντος *tiocho legato omni cura atque studio*
 μὲν [πάσας] ἀσπιδὸς καὶ φιλοτι- *idem postulante: Similiter & Tei-*
 μίας. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ *orum legatis benevolentiam eorum*
 Τηίων πρεσβυτῶν ἐμφανισάντων *& promptitudinem demonstranti-*
 τὰν αὐτῶν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν. *bus: Placere Cosmiis & civitati*
 Δεδόχθαι Ῥαυκίων τοῖς Κοσμίους *Rhauciorum respondere Teiis, quod*
 καὶ τῇ πόλει δαρκείνας [Τηίοις, *urbis & regionis eorum factas*
 ὅτι καθιερώσας τῇ Διονύσῳ τὰς *Baccho consecrationes, & jus A-*
 τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας αὐ- *syli, & alia quoque gloriosa &*
 τῶν, τὰν τε ἀσυλίαν, καὶ τὰ *honorifica approbamus, & nunc,*
 ἄλλα ἐνδοξα καὶ τίμια [παρὰ *& in omne futurum ævum.*
 χόμεθα] νῦν τε, καὶ τὸν ἄλλον
 χρόνον πάντα.

VI.

ΦΑΦΙΣΘΗΕΠΙΔΑΜΙΟΘΕΤΟΥΦΙΛΩΝΟΣΜΗΝΟΣΑΡΤΑ
ΜΙΤΙΟΥΝΕΥΜΗΝΙΑΙ.

ΑΡΚΑΔΩΝ. *Arcadum.*

ΕΔΟΞΕΝΑΡΚΑΔΩΝΤΟΙΣΚΟΣΜΟΙΣΚΑΙΤΑΙΠΟΛΕΙΕΠΕΙ
ΔΗΤΗΙΟΙΦΙΛΟΙΚΑΙΣΥΓΓΕΝΕΙΣΚΑΙΕΥΝΟΟΙΥΠΑΡΧΟΝΤΕΣ
ΤΑΙΠΟΛΕΙΔΙΑΠΡΟΓΟΝΩΝΦΑΦΙΣΜΑΚΑΙΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣ
ΑΠΕΣΤΑΛΚΑΝΗΡΟΔΟΤΟΝΜΗΝΟΔΟΤΟΥΜΕΝΕΚΑΗΝΔΙ
ΟΝΥΣΙΟΥΟΙΚΑΙΕΠΕΛΘΟΝΤΕΣΕΠΙΤΟΚΟΙΝΟΝΤΩΝΑΡ
ΚΑΔΩΝΤΟΤΕΦΑΦΙΣΜΑΑΠΕΔΩΚΑΝΚΑΙΑΥΤΟΙΔΙΕΛΕ
ΓΕΝΜΕΤΑΠΟΛΛΑΣΣΠΟΥΔΑΣΚΑΙΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣΕΜΦΑΝΙ
ΉΟΝΤΕΣΤΑΝΕΥΝΟΙΑΝΤΟΥΔΑΜΟΥΑΝΕΧΕΙΠΡΟΣΑΡ
ΚΑΔΑΣΚΑΙΤΟΥΣΔ. ΠΟΥΣΚ . . . ΤΑΝΤΕΕΥΣΕ

ΒΕΙΑΝ. . . . defunt versiculi septendecim.

. . . . . ΚΑΙΤΟΚΟΙΝΟΝΤΩΝΑΡ
ΚΑΔΩΝΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΟΥΝΚΑΙΗΜΕΙΣΤΟΙΣΕΥΝΟΩΣ
ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΟΙΣΕΝΧΑΡΙΤΟΣΜΕΡΕΙΜΗΛΕΙΠΕΣΘΑΙΤΟ
ΤΕΠΡΟΤΕΡΟΝΔΟΓΜΑΟΕΧΕΤΕΠΑΡΗΜΩΝΠΕΡΙΤΑΣ
ΑΣΥΛΙΑΣΚΑΙΤΑΣΚΑΘΙΕΡΩΣΙΟΣΤΑΣΤΕΠΟΛΙΟΣΚΑΙΤΑΣ
ΧΩΡΑΣΑΝΑΓΡΑΦΟΜΕΝΚΑΘΟΤΗΠΑΡΑΚΑΛΕΙΤΕΔΙΑΤΟΤ
ΦΑΦΙΣΜΑΤΟΣΕΙΣΤΟΙΕΡΟΝΤΟΥΑΣΚΑΛΠΟΥΚΑΙΣΥΝ
ΤΗΡΗΣΟΜΕΝΤΑΔΕΔΟΜΕΝΑΥΜΙΝΦΙΛΑΝΘΡΩΠΑΠΑ
ΡΑΚΑΛΕΣΑΝΤΩΝΔΕΑΜΕΤΩΝΠΡΕΣΒΕΥΤΑΝΔΟΥΝΑΙ
ΥΜΙΝΙΣΟΠΟΛΕΙΤΕΙΑΝΚΑΙΕΝΚΤΗΣΕΝΓΑΣΚΑΙΟΥΚΙΑΣΚΑΙΤΕ
ΔΕΙΑΝΤΑΥΤΑΤΕΔΙΔΟΜΕΝΥΜΙΝΚΑΙΕΑΝΤΙΝΕΣΑΔΙΚΩΣΙΝ
ΥΜΑΣΗΤΑΝΧΩΡΑΝΑΝΙΡΩΝΤΑΙΤΑΝΚΑΘΙΕΡΩΜΕ
ΝΑΝΤΩΔΙΟΝΤΣΩΙΚΑΙΠΟΔΕΜΕΩΣΙΝΥΜΙΝΗΚΑΤΑΓΑΝ
ΗΚΑΤΑΘΑΛΑΣΣΑΝΒΟΗΘΗΣΟΜΕΝΥΜΙΝΚΑΘΟΤΙΑΝΕΩ
ΜΕΝΔΥΝΑΤΟΙΕΙΝΑΙΔΕΚΑΙΤΑΦΙΛΑΝΘΡΩΠΑΤΗΙΟΙΣΠΑ
ΡΑΡΚΑΣΙΠΑΝΤΑΟΣΑΚΑΙΑΡΚΑΣΙΝΕΣΤΙΝΕΠΑΙΝΕΣΟΜΕΝ
ΔΕΚΑΙΤΟΣΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΗΡΟΔΟΤΟΝΚΑΙΜΕΝΕΚΛΕΑ
ΕΠΙΤΩΙΣΠΕΥΔΕΙΝΥΠΕΡΤΑΣΠΑΤΡΙΔΟΣΕΚΤΕΝΩΣ
ΚΑΙΤΑΝΠΑΡΕΠΙΔΑΜΙΑΝΠΕΠΟΙΗΣΘΑΙΑΔΙΩΣΑΜΦΟΤΕ
ΡΩΝΤΑΣΠΟΔΕΩΣΔΟΘΗΜΕΝΤΕΑΥΤΟΙΣΚΑΙΞΕΝΙΑΤΑ
ΕΚΤΩΝΝΟΜΩΝΕΙΝΑΙΗΡΟΔΟΤΟΝΜΗΝΟΔΟΤΩΚΑΙ
ΜΕΝΕΚΑΗΝΔΙΟΝΥΣΙΩΠΡΟΞΕΝΟΣΤΑΣΠΟΔΕΩΣΑΜΩΝΕΡΡΩΣΩ

Ψαφίσθη ὑπὸ Δαμιοθέου Φίλων
μηνὸς Ἀγλαμῖνις νευμβρία.

Ἐδοξεν Ἀρκάδων τοῖς Κόσμοις, καὶ
τῇ πόλει. Ἐπειδὴ Τήιοι, Φίλοι καὶ
συγγενεῖς καὶ οὖνοι ὑπάρχοντες
τῇ πόλει διὰ προγόνων, ψάφισ-
μα καὶ πρεσβυτάς ἀπέσταλκαν
Ἡρόδοτον Μηνόδοτον, Μενέκληρον Δι-
ονυσίον. Ὅτι καὶ ἐπελθόντες ἐπὶ
τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων τό τε ψά-
φισμα ἀπέδωκαν, καὶ αὐτοὶ δι-
ελέγον μὲν πολλὰς ἀρετὰς καὶ
φιλοδυσίας, ἐμφανίζοντες τὰν εὖ-
νοϊαν ἣ δάμει ἀν' ἔχει πρὸς Ἀρ-
κάδας, καὶ τὰς [λοιπὰς Κρήτας]
. . . . . καὶ τὸ κοινὸν τῶν
Ἀρκάδων. Βελόμβροι ἐν καὶ ἡ-
μεῖς τοῖς οὐνόσι διακεκμημένοι ἐν
χάριτι μὲν μὴ λείπεσθαι, τό τε
πρότερον δόγμα, ὃ ἔχει παρ' ἡ-
μῶν, περὶ τὰς ἀσουλίας, καὶ τὰς
καθιερώσεις τὰς τε πόλιν καὶ τὰς
χώρας, ἀναγεγνησμένον, καθότι
παλαιά τε διὰ τῶν ψαφίσματος
εἰς τὸ ἱερὸν τῷ Ἀσκληπιῷ, καὶ οὐ-
νησσομένον τὰ δεδωμένα ὁμῶς φι-
λάνθρωπα. Παρακαλεσάντων δὲ
αὐτῶν πρεσβυτέρων δεῖναι ὑμῖν
ἰσοπολιτεῖαν, καὶ ἐκλήσιν γὰρ
καὶ οἰκίας, καὶ ἀπέλειαν, ταῦτά
τε δίδωμεν ὑμῖν. Καὶ ἵνα τινὲς
ἀδικῶσιν ὑμᾶς, ἢ τὰν χώραν ἀνι-
στῶν, τὰν καθιερωμένην τῷ Διο-

Decretum fuit sub Damiothea F.
Philonis, mensis Artamitii novi-
lunio.

Placuit Cosmis & civitati Arca-
dum. Quandoquidem Teii, amici
& cognati & civitati nostrae per
maiores jamdudum benevoli, pse-
phisma & legatos miserunt He-
rodotum F. Menodoti, Meneclem
F. Dionysii: qui ad commune
Arcadum accedentes & psephis-
ma reddidere, ipsique multa cum
solicitudine studioque disserue-
re, perspicuam facientes populi
benevolentiam quam habet erga
Arcadas, & : : : : :
: : : : : & commune Ar-
cadum. Nos itaque cupientes, in
reddenda populo tam benevole af-
fecto gratia, nostras partes neuti-
quam deesse, tam prius illud quod
a nobis habetis decretum de jure
asyli, deque consecratione urbis &
regionis, conscribemus, uti per de-
cretum vestrum postulatis, in tem-
plo Aesculapii, & concessa vobis
humanitatis officia conservabimus.
Legatis insuper nos rogantibus ut
communitatem civitatis, possessi-
onemque terrae & domicilii, quin
& immunitatem vobis concedere-
mus, & hac etiam vobis concedimus.
Et si qui injuriam vobis fecerint,
aut regionem Baccho consecratam
νύστω,

120 MONUMENTA TEIA.

νύσω, καὶ πολεμέωσιν ὑμῖν, ἢ κτ' *refecerint, vobisque bellum in-*
γὰν ἢ κτ' θάλασσαν, βοηθήσο- *tulerint, sive à terrâ sive à mā-*
μεν ὑμῖν, καθότι ἀν' ἐωμεν διωα- *ri; auxiliabimur vobis totis nostris*
τοί. Ἐῖναι δὲ καὶ τὰ Φιλάνθρω- *viribus. Sint autem Teiis apud*
πα Τηίοις παρ' Ἀρκάσι πάντα *Arcadas officia humanitatis om-*
ὅσα καὶ Ἀρκάσι ἐσὶν. Ἐπαινέσο- *nia, quaecunque & ipsis sunt*
μεν δὲ καὶ τὸς πρεσβυτάς Ἡρόδο- *Arcadibus. Collaudabimus verò*
τον καὶ Μενεκλέα ὅτι τῷ πατρί- *legatos Herodotum Meneclemque,*
δειν ὑπὲρ τὰς πατρίδος ἐκτε- *ed quòd patriæ suæ causæ inten-*
νῶς, καὶ τὰν παρεπιδαμίαν πε- *tè adeo studuerint, inque honorem*
ποιῶν ἀξίως ἀμφοτέρων τὰς πό- *utrorumque civitatis peregrinati-*
λεως. Δοθῆναι τε αὐτοῖς καὶ ξέ- *onem fecerint. Ipsis etiam &*
νια τὰ ἐκ τῶν νόμων. Ἐῖναι θ' *lautia ex lege dentur. Sintque*
Ἡρόδοτον Μηνόδοτον καὶ Μενέκλεον *Herodotus F. Menodoti & Mene-*
Διονυσίῳ προξένος τὰς πόλεως *cles F. Dionysii urbis nostræ hospi-*
ἀμῶν. Ἐρρωθεῖ. *tes. Valete.*

VII.

ΚΝΩΣΙΩΝ. *Cnosiorum.*

ΕΔΟΞΕΚΝΩΣΙΩΝΤΟΙΣΚΟΣΜΙΟΣΚΑΙΤΑΙΠΟΛΕΙΕΠΕΙ
ΔΗΗΡΟΔΟΤΟΣΜΗΝΟΔΟΤΩΚΑΙΜΕΝΕΚΛΗΣΔΙΟΝΥΣΙΩ
ΑΠΟΣΤΑΛΘΕΝΤΕΣΠΡΕΣΒΕΥΤΑΙΠΑΡΤΗΝΙΩΝΠΟΡΤΙ
ΤΑΣΕΝΚΡΗΤΑΙΠΟΛΙΑΣΚΑΙΔΙΑΤΡΗΑΝΤΕΣΤΟΝΠΛΕΙΣ
ΤΟΝΧΡΟΝΟΝΕΝΤΑΙΑΜΑΙΠΟΛΕΙΟΥΜΟΝΟΝΤΑΝΑΠΟΤΑΣ
ΑΝΑΣΤΡΟΦΑΣΕΥΤΑΣΙΑΝ. ΤΕΔΕΙΞΑΝΤΟΑΛΛΑΚΑΙΒΠΕ
ΔΕΙΞΑΤΟΜΕΝΕΚΛΗΣΜΕΤΑΚΙΘΑΡΑΣΠΛΕΟΝΑΚΙΣΤΑΤΕ
ΤΙΜΟΘΕΩΚΑΙΠΟΛΥΙΔΩΚΑΙΤΩΝΑΜΩΝΑΡΧΑΙΩΝΠΟΙ
ΗΤΑΝΚΑΘΩΣΠΡΟΣΗΚΕΝΑΝΔΡΙΠΕΠΑΙΔΕΥΜΕ
ΝΩΙΟΠΑΙΩΝΙΣΩΝΤΙΤΗΙΟΙΟΤΙΑΠΟΛΙΣΑΠΟΔΕΔΕΚΤΑΙ
ΤΟΣ. ΟΥΤΟΣΤΩΝΑΝΔΡΩΝΔΕΔΟΧΘΑΙΕΠΑΙΝΕΣΑΙ
ΤΑΝΤ. ΤΗΙΩΝΠΟΛΙΝΕΠΙΤΩΙΟΙΟΤΤΟΣΑΝΔΡΑΣ
ΠΕΜΨΑΣΘΑΙΟΜΟΙΩΣΔΕΤΟΣΠΡΕΣΒΕΥΤΑΣΗΗΡΟΔΟΤΟΝ
ΚΑΙΜΕΝΕΚΛΗΝΟΤΙΚΑΛΩΣΚΑΙΕΥΤΑΚΤΩΣΕΝΔΕΔΑ*
* * * * *
ΤΟΣΔΕ

Ἔδοξε Κνωσίων τοῖς Κόσμοις καὶ τῇ πόλει. Ἐπειδὴ Ἡρόδοτος Μηνოდότῳ καὶ Μενέκλῃ Διονυσίῳ ἀποσταλθέντες πρεσβυταὶ παρὰ Τηίων πορτὶ τὰς ἐν Κρήτῃ πόλεις, καὶ διατεφάντες τὸν πλεῖστον χρόνον ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, καὶ μόνον τὰν ἀπὸ τῆς ἀναστροφῆς διταξίαν ἀνεδείξαντο, ἀλλὰ καὶ ἐπεδείξαντο Μενέκλῃ μὲν κιθάρας πλεονάκεις τὰ τε Τιμοθέῳ καὶ Πολυίδῳ, καὶ τῶν αὐτῶν ἀρχαίων ποιητῶν, καθὼς προσήκειν ἀνδρὶ πεπαιδευμένῳ. Ὅπαι ὦν ἴσωντι Τήιοι ὅτι αἱ πόλεις ἀποδέχονται τοὺς τοιαύτους τῶν ἀνδρῶν, δεδόχθαι ἐπαινεῖσαι τὰν τε Τηίων πόλιν, καὶ τὰ τοιαύτα ἀνδρας πέμψασθαι, ὁμοίως δὲ τοὺς πρεσβυτάς Ἡρόδοτον καὶ Μενέκλῃν, ὅτι καλῶς καὶ διτάκτως.

Placuit Cosmis & civitati Cnosiorum. Quandoquidem Herodotus F. Menodoti & Menecles F. Dionysii legati à Teiis ad Cretæ civitates missi, diuque in civitate nostrâ commorati, non solum eâ quæ in conversatione est modestiâ conspicui pariter fuere, sed & Menecles sæpe citharâ ediderit quædam tum Timothei, tum Polyidi, veterumque nostratium poetarum, eo quo decebat virum literatum modo: Ut sciant itaque Tei civitati nostræ acceptos fuisse homines tam egregios: Placere tum Teiorum civitatem collaudare, eò quòd tales viros miserit, tum ipsos similiter legatos Herodotum Meneclemque, quòd bene & compositè :: ::

Quibus & hæc videntur subnectenda, in alio lapidis frustulo repertâ.

. . . . . τοὺς δὲ Κόσμοις δόμῳ ἀντίγραφον τῷδε τῷ ψαφίσματος σφραγίσαντας τῇ δημοσίᾳ σφραγίδι ἀποκομίσαι Ἡροδότῳ καὶ Μενέκλῃ . . . . .

Cosmos autem tradere exemplar hujusce psephismatis, postquam sigillo illud publico obsignaverint, referendum Herodoto Menecli-que. . . . .

Fuere aliæ non paucæ genere eodem formulæ, sed quarum nudi solummodo tituli in fragmentis lapidum servantur, viz.

ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΩΝ. *Polyrrheniorum.*

Πολυρρηνίων . οι . κοσμοι . και . α . *Cosmi & civitas Polyrrheniorum*
πολις . Τηίων . τῶν . δαμων . και . *Teiorum populo & concilio salu-*

122 MONUMENTA TEIA.

ται . βουλαι . χαιρειν . κομισαμεν- *salutem. Missum à vobis pse-*
 οι . το . ψαφισμα . το . παρ . υ- *phisma attulere : : : : : :*
 μων : : : : : οι . πρεσ- *legati Apollodotus & Colotes.****
 βευλαι . Απολλοδοτος . και . Κο-
 λωτας . * * *

ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ. *Cydoniatarum.*

Κυδωνιαλαν . α . πολης . και . οι . *Cydoniatarum civitas Cosmique*
 Κοσμοι * * * * *

ΛΑΠΠΑΙΩΝ. *Lappaorum.*

Εδοξε . Λαππαων . τοις . Κοσ- *Placuit Cosmis & civitati Lapp-*
 μοις . και . ται . πολει . επειδη . *raorum. Quandoquidem huc*
 παραγενομενος . πρεσβευλαι . παρ- *pervenire legati à populo Teio-*
 του . δημου . του . Τηων . Απολλα- *rum, Apollodotus F. Astyanactis,*
 δοτος . Αστυανακλος . Κολωτης . Ε- *Colotes F. Hecatonymy, inque con-*
 κλιωνυμου . επελθοντες . επι . την . *cionem introducti perspicuam se-*
 εκκλησιαν . εφανισαν . την * * * *cere * * * &c. ut Rhaucii.*

ΠΡΙΑΝΣΙΩΝ. *Prianfiorum.*

Εδοξε . Πριανσιων . τοις . Κοσμο- *Placuit Cosmiis & civitati Pri-*
 οις . και . ται . πολει . επειδη . Η- *anfiorum. Quandoquidem He-*
 ροδοτος . Μηνοδοτου . και . Μενε- *rodotus F. Menodoti, & Menecles*
 κλης . Διονυσιου . * * *F. Dionysii * **

ΛΑΤΙΩΝ. *Latiorum.*

Εδοξε . Λαλιων . τοις . Κοσμοις . *Placuit Cosmis & civitati Lati-*
 και . ται . πολει . επειδη . Τηοι . *orum. Quandoquidem Teii cognati,*
 συγγενεις . και . φιλοι . δια . προ- *& jam olim per majores ami-*
 γωνων . υπαρχοντες . ψαφισμα . *ci nostri, psephisma miserunt,*
 και . πρειγευτας . απεσαλκαν . Α- *& legatos, Apollodotum et Colotem,*
 πολλοδοτον . και . Κολωιαν . οι . δε . *qui accedentes ad commune La-*
 ετελθοντες . επι . το . κοινον . το . * * *tiorum * * &c. ut Istronii.*

Ad

Ad Monumenta Teia & populos Cretenfes Notæ.

I. ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙΩΝ. *Eleuthernæorum*. pag. 108. Horum antiquissima in Mæditer-
raneis Cretæ civitas, ante Curetum tempora, *Satra* vocitata fuit; postea ab eorum
uno, mutato nomine, *Eleutherna*. Ita scilicet apud Plinium Scylacemque: cùm malè
in Stephani epitome *Eleutherna*, pejus adhuc in eadem, & in Dionis exemplaribus
Eleuthera legatur. Ejus tanta fuit potentia sub his Antiochi M. & Philippi regum
temporibus, ut bello ultrò illato Rhodiorum injurias repulerit. Postea Romanorum
quoque impetus, non nisi proditione capta, fortiter sustinuit: quum Q. Metellus, per-
domitis Cretenfibus, liberæ in id tempus insulæ, ut inquit Livii Epitomator, leges
dedit. Vide Dionis lib. mutilum 36. Polyb. hist. lib. 4. Extant hujusce civitatis num-
mi inversis antiquis literis ΝΟΙΑΝΘΕΤΕΑΕ scripti.

Pag. 109. Ἀγέσανδρος Ἐυκρατέως Ῥόδιος ὁ πρῶτος τῷ βασιλεῖ Ἀντίοχῳ προσεβόηται ὅτι τὰς
τῷ πολέμῳ [νῦν] ἀγέσανδρος Ῥοδιαίης, i. e. *Hegesander Eucratensis Rhodius legatus à rege*
Antiocho de bello nunc dirimendo missus. Quanquam hæc ad illatum ab Eleuthernæis
genti Rhodiorum bellum, circa annum regis Antiochi sextum, primâ facie pertinere
videantur, verisimilius tamen respici crediderim annum ejus tricesimum primum,
ante Christ. 194, paulò ante quàm Menippum Romam ablegaverat, tum sua tum Teio-
rum illic negotia obituro. Tunc enim studio imminentis belli, quod, ut inquit Ap-
pianus in Syriacis, contra Romanos animo præceperat, cætera omnia pacata cupiebat,
generosque sibi adjungi reges propinquos expetebat, Ptolemæum Ægypti, Ariara-
them Cappadociæ, Eumenem Pergami. Eodemque prorsus intuitu visus est, per
hanc Hegesandri Rhodii legationem, tum Teios, tum Cretenfes sibi populos devinxis-
se. Per alium verò Rhodium, nomine Euclem, ut docet Hieronymus in Daniele, *Ptolemæum*
regem demulcebat, eumque annum jam decimum regnantem, qui saltem
aliquâ sui parte incidit in annum Antiochi M. 31. ante Christum 194.

Pag. 109, 110. Διδοῦναι τοῖς Κοσμοῖς καὶ τῇ πόλει. *Placere Cosmiis & civitati Eleuther-*
næorum. Semel hic notetur solennis auctoritatis formula, quâ publicis suis Decretis
& Rescriptis præfuntur Cretenfes populi. Ista quid sibi velit discendum ab Aristotele
Polit. l. 2. c. 10. Δέγει τὸ πλεῖστον μεμνημένον ὅτι Κρητικῶν πολιτείαν ἡ Ἰσθμίων... Ὅτι μὲν
ἔστιν Ἐφοροὶ καὶ αὐτῶν ἔχουσιν δυνάμειν πᾶσι ἐν τῇ Κρήτῃ Κοσμοῖς πλὴν οἱ μὲν Ἐφοροὶ πέντε καὶ ἀρχαῖοι
οἱ δὲ Κοσμοὶ δέκα εἰσὶν. Ὅτι δὲ γέγονεν πᾶσι γέγονεν, ὡς καλεῖσιν οἱ Κρητὲς Βυλῶν, Ἰσθμίων. Βασιλεὺς
πρότερον μὲν ἦν. ὅτε κατέλυον οἱ Κρητὲς. Καὶ δὲ ἡγεμονίαν οἱ Κοσμοὶ καὶ τῇ πόλει ἔχουσιν.
Ἐκκλησίαν δὲ παρέχουσιν πᾶσι. Κυρία δὲ εἰδέναι ἴστω, ὅτι δὲ συνεπινοήσονται δόξασι πᾶσι γέγονεν ὡς
πᾶσι Κοσμοῖς... ἐκ τῆς ἀπαιτίας αἰσῶναι πᾶσι Κοσμοῖς, ἀλλὰ ἐκ τινῶν γὰρ, καὶ πᾶσι γέγονεν ἐν
κεκοσμηκότων, i. e. *Plerisque in rebus Lacedæmonum republica Cretensem emulata dicitur...*
Ephori enim Lacedæmone eandem habent potestatem ac in Cretâ Cosmi; nisi quod Ephori nu-
mero sunt quinque, Cosmi decem. Seniores verò senioribus, quos concilium Cretenfes vocant,
numero sunt æquales. Olim quidem regnum fuit; id deinde Cretenfes sustulere. Cosmique in
bello imperium obtinent: concionis verò universa plebs est particeps. Ipsi interim dominatus
nullus alius competit, præterquam quæ placuerint senioribus Cosmisque latis suffragiis
comprobare... Non ex quibuscunque Cosmos eligunt, sed ex generibus quibusdam, & seniores
ex iis qui aliquando gesserint Cosmatum. Κοσμοὶ πλείους vocabatur hujusmodi magistra-
tus: His verò Eleuthernæis, ut & Saxiis, Rhauciis, Priansiiis, Κοσμοί. Rectè igitur
priori vocabulo usus est Aristoteles aliique, rectè etiam & posteriore Strabo; docens
scil. lib. 10. τὰς Ἐφόρους τὰ αὐτὰ πᾶσι ἐν Κρήτῃ Κοσμοῖς διακρίνας ἰστίως ἀναμείξας. Inter de-
cem Cosmos unus eminebat princeps, isque tanquam anni Eponymus antiquitatis de-
signabatur, ut in Creticâ quæ mox adducetur inscriptione, ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΝΟΙ,
i. e. *sub iis qui cum Cratino fulre Cosmiis*. Idemsequiore πνο, Protocosmi titulo, in Lyt-
ti urbis occurrit monumentis, Trajano & ejus familie dicatis. GRUT. M. LXXXIV. &c.

124 AD MONUMENTA TEIA &

II. ΙΣΤΡΩΝΙΩΝ. *Istroniorum*; iterumque pag. 111. ΕΞ ΙΣΤΡΩΝΟΣ, ex *Istrone*. Vides, Lector, hanc civitatem Istronem ab Artemidoro vero nomine appellatam, quæ Stephano haud verè, ut videtur, Istrus. Ἴστρος, inquit ille, πόλις Κρήτης, ἢ Ἀγέμειδας Ἴστρονα φησὶ.

Pag. 112. Καὶ τινὲς ἀγαθὲς ἀετιῆς γίνεσθαι τῷ δάμῳ. Et alicujus beneficii populo auctores fieri. Ita scilicet, pro mandatorum & postulatorum quæ inter civitates intercedebant formulâ. Præcessit enim in Eleuthernæorum psephismate. Totidemque verbis apud Josephum, ab Hudfono accuratissimè nuper editum, antiq. Jud. lib. 14. cap. 9. Pergameni Hyrcanum Judæum dato psephismate hortantur, σωτηρεῖν καὶ αὐξάνειν τὴν πόλιν, καὶ ἀγαθὰ τινὲς αἰτίων γίνεσθαι.

Pag. 112. Τὰν τε καθιέρωσιν τῷ Διονύσῳ τὰς τε πόλιν καὶ τὰς χώρας ὑμῶν ἐστὶ δὲ καὶ ἱερὸν καὶ ἄστυλον εἶναι (Βυδαμῶνι χαρίζεσθαι Περδικκᾷ) δίδομεν. Consecrari Baccho tum urbem tum regionem vestram, & sacram porro haberi & inviolatam (Perdiccæ gratificari cupientes) concedimus. Opportunè postulat hic locus, ut adferantur nonnulla veterum de Urbibus Sacris & Asylis testimonia. Fuere igitur, ex consensu regum & populorum, multæ per orbem aræ, fana, templa, luci, omnia eo jure, eaque religione sancta, ut tutelari loci numini consecrata, cæteris mortalium perfugio essent, sibi ipsis contra rapinas, populationes & prædationes præsidio. Iisdem gaudebant beneficiis & integræ persæpe urbes, unde illud IER. ΚΑΙ. ΑΣΤΑ. in nummis toties obfignatum. His aliquando addebatur & circumjecti agri pars non exigua; aliquando etiam, quod tamen omnium rarissimum, tota sacrae civitatis qua qua patebat regio. Primi hoc in Asia continente Teii videntur obtinuisse; quibus tamen præivere tres sacrae insulae, Sicilia, Samothracia, Delos. De Sicilia testis in quartâ Verrinâ Cicero. *Vetus est hæc opinio, judices, quæ constat ex antiquissimis Græcorum literis, atque monumentis, insulam Siciliam totam esse Cereri & Liberæ consecratam.* De Samothracâ Livius lib. 45. cap. 5. *Sacram hanc insulam, & augusti totam atque inviolati soli esse.* Idemque de Delo lib. præcedente, cap. 29. *Sanctitas templi insulaeque inviolatos præstabat omnes.* Tale ac tantum fuit, quod toti nunc Teiorum ditioni, Baccho ritè consecratae, Antiochus Syriæ, & Philippus Macedoniae reges, per legatos, à diversis populis impetrarunt; id quod & Smyrnæ urbi non ita pridem Seleucus Callinicus præstitit: Ipsi scilicet Smyrnæis in marmore Oxoniensi sic professis, Ἐρεσάμεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς, καὶ τοὺς δυνάστας, καὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη, ἀξιόστας ἀποδέχεσθαι τὸ τε ἱερὸν τῷ Στρεπτονικίδῳ Ἀφροδίτης ἄστυλον εἶναι, καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν ἱερὴν καὶ ἄστυλον, i. e. Quinetiam scripsit ad reges, & potestates, & civitates, & gentes, postulans ab eis ut fanum Veneris Stratoniceidis inviolatum, urbemque itidem nostram sanctam & inviolatam recognoscerent. Hoc ipsum tamen, tanquam origine malè firmâ nixum, in dubium postea vocatum à Romanis, imperante Tiberio Cæsare. Tum enim (inquit Tacitus, qui hæc de re unicè legendus, annal. lib. 3. cap. 62. &c.) crebrescebat Græcas per urbes licentia atque impunitas asyla statuendi. Auditæ igitur civitatum legationes; & introspectis majorum beneficiis, sociorum pactis, regum etiam qui ante vim Romanam valuerant decretis, ipsorumque numinum religionibus, facta senatûs consulta, queis, multo cum honore, modus tamen præscribebatur; jussique ipsis in templis figere æra, sacrandam ad memoriam, neu specie religionis in ambitionem delaberentur.

Pag. 113. Ὅτι δὲ Κοσμοὶ οἱ τὸ καὶ αἰεὶ Κοσμοῦντες, i. e. Cosmi autem qui cæ in perpetuum auctoritate fuerint. His planè gemina occurrunt in præclaro Oxoniensi marmore, commune illud Hierapytniorum & Priansiorum fœdus exhibente, quod primus, inter observationes ad Apuleii apologiam, doctissimus Pricæus edidit. Excepto quod in nostro marmore plenius legatur ΤΟΚΑΕΙ, in isto verò ΤΟΚΑΕΙ, eliso priore Α. Utrobique igitur hæc sic videntur distinguenda, οἱ τὸ καὶ αἰεὶ, aut cum elisionis notulâ, οἱ τὸ καὶ αἰεὶ, intromissâ scilicet inter τὸ & αἰεὶ Creticâ expletivâ καὶ. Restat igitur ut τὸ αἰεὶ eadem, ac τὸ νῦν, aut τὸ πρὶν, constructione gaudeat; neque locum in his habeat Doricum adverbium πῶτα pro πότε aliàs usitatum; quanquam rejectâ priore lectione, nullâque finalis iustâ habitâ ratione, Pricæus illud huc adsciverit; edideritque οἱ πῶτα Κοσμοῦντες, i. e. pro tempore Cosmi existentes.

POPULOS CRETENSES NOTAE. 125

III. ΣΥΒΡΙΤΙΩΝ. *Sybritiorum. pag. 113.* Hi sunt, quorum, transpositis male literis; tanquam Σελύβιον Polybius meminisse dicitur: Ita scilicet referente Stephano Byz. ex corruptis, ut crediderim, libri 13ⁱ. exemplaribus. Ei igitur sic ehata est; quæ fortè nulla in Cretâ fuit, Σελύβιον πόλις Κρήτης· ἡ ἰδυκὸν Σελύβιον, ὡς Πολύβιος ἐν ἡγεμονικῇ. At verò Scylax, Polybio ferè æqualis scriptor, Cretam insulam in Australem ut fieri assolet, & Borealem partem dividens, ἑλδθέρνα, inquit, πρὸς βορέαν, πρὸς νότον δὲ Συβρίτα; διὰ λυμὴν, i. e. *versus Boream sunt Eleuthernæ, at Austrum versus Sybrita cum portu.* Cum igitur habeamus in hoc lapide, pag. nempe 113. & 114. Ἐὶ δὲ τινος ἡ ὀρμητικῆς ἐξυβρίτας, i. e. *siqui solventes ex Sybritid, &c.* mallem illud ἰδυκὸν de terrâ scilicet aut regione Sybritiâ capi; aut potius in apographo, secundum verum civitatis nomen, ἐξυβρίτας, i. e. ἐν Συβρίτας legi.

IV. ΛΑΞΙΩΝ. *Saxiorum. pag. 114.* Diligentissimo Francisco Haym, inter edendum Thesaurum Britannicum, Part. II. pag. 147. res non temnenda accidit: duos nimirum nummos contrectasse per omnia sibi invicem simillimos, excepto quòd unus eorum epigraphen ΟΛΞΙΩΝ, alter ΛΑΞΙΩΝ ferret. Priorem jam olim Goltzius vulgaverat, at posteriorem ipse tum primum Haymius; unâ cum his quos inferiùs adhibemus Rhauiciorum & Cnosiorum nummis.

è Gazâ Nobilissimi Devonix Ducis.

Et ΟΛΞΙΩΝ quidem epigraphæ multis se tuetur testimoniis, qualia sunt Herodoti, lib. IV. c. 154. Ἰσι τὴ Κρήτης Ὀλξίον πόλις. Carmen Apollonii L. I. v. 1131. δεσφάρη γαίης Ὀλξίδιον, Poeticè pro Ὀλξίδιον. Virgilianum in Eclogâ 1. --- *rapidum Creta --- Oaxem:* Varronianum de eodem Oaxe, & Oaxiâ civitate, à Vibio Sequestri observatum: Stephaniani denique Byzantini, Ὀλξίον πόλις Κρήτης --- ὁ πολὺς Ὀλξίον. Sed & veram non minus fuisse ΛΑΞΙΩΝ in nummo parili epigraphen, certissimè demonstrat nostræ inscriptionis titulus, cum initiali quadrato Σ, similiter formatus. Et ne quis dubitet de initialis literæ potentia, occurrit Gentile illud Σαξίων, aut (quod mirandum) Σαξίων nomen, in psephismate sæpius repetitum. Judicet igitur Lector, fuerintne diversæ civitates ΛΑΞΟΣ & ΟΛΞΟΣ, an, quod numisma commune suadet, variata, pro more Cretico, ejusdem civitatis appellatio; non aliter ac Λάμπα & Λάπτα, Ἰερὸν & Ἰερὸν, atque id genus alia. Verisimile est utrumque nomen suffectum fuisse longè antiquiori ΛΕΟΣ, quale legerat olim Stephanus Byz. in Herodoteis tunc temporis exemplaribus. Ἀξίον enim, hoc est ἄγριον, ut inquit idem Stephanus, apprime competebar naturæ loci, qui καλῶς ἑμμεν, i. e. *præceps & confragensus* fuit. Atque hinc est, quòd per Saxe & præcipitia decurrens Oaxes fluvius, *rapidus* proinde à Poetâ vocari meruit. vid. Stephan. in Ἀξίον & Ὀλξίον.

Pag. 115. Πρωτότας, *legatos.* Palam fit per hosce lapides quam verè olim Creticæ linguæ varietatem cecinerit Homerus, Odys. τ. 175. ἄλλῃ δ' ἄλλῃ γλῶσσαν μιμνήσκον. i. e. *Creta diversis lingua est diversa popellis:* idque ob permixtos indigenis ἑταίρους, sive veris antiquis Cretensibus, Achivos, Dorientes & Pelasgos advenas; sive, ut inquit Scylax, Lacedæmonios, Argivos, Athenienses, aliosque ex aliis Græciæ partibus colonos. ἑταίρους igitur crediderim fuisse non nota aliâ vocabula, πρωτότας, πρῶτοι, τὰ πρῶτα, ἢ πρῶτα, Saxius, Rhauicius, Prianisius, & Latini usitata; pro quibus cæteri Græci, immò & Cretenses quàm plurimi dixerunt, πρωτότας, πρωτότας, τὰ πρωτότα, ἢ πρῶτα. Hinc quibusdam antiquis visum fuit operæ pretium glossarum Creticarum lexica contexere: atque eorundem non inane spicilegium undequaque collectorum congeffit doctissimus J. Meursius, in opere postumo de Cretâ, lib. 4. cap. 15.

Pag. 115. & 116. *Διελέξην*. Hujusmodi vocem, pro quâ pæne temerè reposueram
διέλεον, in penultimâ duxi acuendam, tanquam Creticè usurpatam pro *διελέχσαν*, ut
διελέχθων antea pro *διελέχθησαν*. Verbum enim medium *διελέχσμαι* omnino proprium
 est hujus loci, non autem activum *διελέξω*. Quæ duo quàm diversâ sint significatione
 scitè ex Xenophonte demonstravit H. Stephanus. Ni igitur apographum clarè præ-
 ferret *ΔΙΑΛΕΓΟΝΤΟΣ*, pag. 115. lin. 6. mallem illic editum *διελέγνιν*.

Paq. 115. lege ΟΔΑΜΟΣΟΣΑΤΕΙΩΝ, & 116. ὁ δᾶμϞ ὁ Σαυξίων. i. e. *Populus Saxiorum*.

V. Pag. 116. ΡΑΥΚΙΩΝ. *Rhauciorum*. Quorum unâ cum urbe Rhauco meminit Polybius, *legat. C.* Ἐπολεμήσαν Κνιάσσι μὲν Γερλυνίαν πρὸς τὴν Ῥαυκίαν, καὶ σωθῆναι ἐποίησαντο πρὸς ἀλλήλους ἐνόχως, μὴ πρότερον λύσειν τὸ πόλεμον πρὶν ἢ ἡ κεφαλὴ ἐλθῇ τῇ Ῥαῦκον, i. e. *Bellum adversum Rhaucos gessere Cnossii & Gortynii, fœdusque jurati inierunt non prius se istud bellum omissoiros quàm Rhaucum urbem vi cepissent.* Hæc igitur de Rhauciis & Rhauco urbe historice Polybius. At si fides Antenorî apud Ælianum, *Hist. Animal. lib. 17. cap. 35.* quem locum à Meurfio videas citatum, de Crætâ lib. 1. c. 15. gemina fuit urbs Rhaucus in Crætâ insulâ; Mater una, altera Colonia. Unde Geographi fortasse conciliandi Stephanus Scylaxque; quorum ille in mediterraneâ Crætâ, hic verò, rectè emendatus, in orâ Australi maritimâ ponit *Rhaucum*: Maximè, si in testimonium advocetur

è Gazâ. *Nobilissimi* Devonix Ducis.

perhæquus ille, Cadmeis scriptus literis, ΒΙΟΙΣΤΑΘ ΝΥΜΜΟΣ. Is enim disparibus duobus symbolis, caballo & tridente, insignis, videtur ad populum pertinere, loco saltem diversum, quanquam nomine, & natione, & ditione unum. Aliter haud facile expediveris quid sibi velit epigraphe ΠΑΤΚΙΟΙΝ, mira sanè præ cæteris epigraphæ, ΔΙΨΑΙΣ, five duali numero, concepta; quæque quum verbo uno Latino nequeat exprimi, duobus sic certè exprimenda est; *Rbauciorum geminorum*. Scitè legenda est tota hæc epigraphe eo quo impressa est modo, hoc est à dextrâ ad sinistram; idque, ne inversa illa N Cadmea, quam vides in tabulâ nostrâ ante pag. 24. pro ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ temerè habeatur.

VI. *Pag.* 118. *ΑΡΚΑΔΩΝ*. *Arcadum*. Quorum urbs, teste Stephano, pro varietate Creticâ, & Ἀρκαδῆς simul & Ἀρκαδία modo non uno efferebatur. Cives Polybio (*Historiarum lib. 4.*) ut & huic nostro psephismati, Ἀρκαδῆς. Fors autem & nummus Goltzianus, *ΑΡΚΑΔΙΩΝ* scriptus, huc etiam pertinebit.

Pag. 119. Μηνὸς Ἀρταμίδης νομηνία, Creticè pro νομηνία, i. e. *Mensis Artamiti novilunio, sive die primâ*. Lucro equidem ponendum, quòd occurrant in hisce monumentis mensium Creticorum nomina. Hic nempe Ἀρταμίδης, quod & Græcis quidem cæteris commune; & postea, ut videbimus, quædam non aliàs audita, Ἐλδσίην, Ἡραϊ, Δρομή, Ἰμάλι, præteralia duo, scripturâ non adeo certâ tradita . . . Θερομυαῖος . . . ἀλλόσι. Quibus adde ex imperfectâ apud Montfauconium inscriptione, in Diario Italico pag. 74. μηνὸς . . . δακν. Hoc enim ad Cretensem populum Hierapytnios spectare noscas, ex eo quod præcessit, ἐπερχοῖ ἐν ἹΕΡΑΠΙΤΤΝΗ, i. e. *advenit in Hierapytnâ*. Ast, ut obiter id moneam, ἐν ἹΕΡΑ ΠΙΤΓΝΗ pro ἹΕΡΑΠΙΤΤΝΗ magnificus ibi Antiquarius, nescio quo malo errore, legerat. Pejore igitur sic transtulit Latine, Datum fuit decretum in *sacra pugna*; ratus, ut opinor, verti totum imperfectæ inscriptionis cardinem in *luforiâ illâ*, quam Cretenses aliquando edebant, *pugna*.

Pag. 119. Ἡ τὴν χώρην ἀνέσθον, i. e. aut regionem prius consecratam *refecraverint*. Ecce! vocem habemus Græcam ἀνέσθον, unde nata est Latina *refecrare*. Hanc vero unus quem sciam adhibuit Nepos in vitâ Alcibiadis, cap. 6. *Idemque illi Eumolpida sacerdotes rursus refecrare sunt coacti, qui eum primi devoverant.*

Ibid.

POPULOS CRETENSES NOTAE. 127

Ibid. Ξένια τὰ ἐν τῷ νόμῳ, i. e. *Lautia ex lege, seu legitima.* In his enī parandis & præbendis excelluere Cretenses populi, quorum Ξένια etiam attigit *Homerus Odyss.* unde *Eustathius* in locum, 'Εν Κρήτῃ πᾶσι τοῖς τελευτοῖς σπονδίαί, τὰ πρὸς τοὺς ξένους ἐννοεῖται καὶ λαμβάνεται, ἐν αἷς ἐντάσσονται τὰ ξένων τῶν φιλοφρονούντων, i. e. *In Cretâ, apud apparantes publica convivîa, mensæ ponebantur hospitaless; ad quas sedebant hospitum qui aderant eminentiores.*

Ibid. Προξένος τῶν πόλεως ὁμῶν, i. e. *Civitatis nostræ hospites.* Hunc honorem illustribus quibuscumvis advenis omnes ferè Græci, & studiosè præ cæteris Cretenses, detulerunt. De Syracusanis refert *Cicero* in *Verrinâ quartâ*; *Decernunt ut L. Fratri hospitium publicè fieret. . . id non modò tum scripserunt, verùm etiam in ære incisum nobis tradiderunt.* Eiusdemque in ære sic incisi, & *Demetrio* cuidam concessi, apud *Gruterum* duo diversa existant exemplaria, cccc. 8. cccc. 1.

è Gaza. Nobilissimi Devonie Ducis.

VII. Pag. 120. ΕΛΘΕ ΚΝΩΣΙΩΝ ΤΟΙΣ [ΚΟΣΜΙΟΣ erroneè impressum pro] ΚΟΣΜΟΙΣ, i. e. *Placuit Cnosiorum, &c.* Et hi quoque peccarunt eadem illà licentiâ atque incertitudine scribendi. Ut enim libros taceam, in ipsis etiam nummis variatum est ΚΝΩΣΙΩΝ, ΚΝΩΣΙΩΝ, ΚΝΩΣΙΩΝ, quod ultimum à nostro lapide, & à nummo superius appposito, ut verius & antiquius confirmatur. Libet verò, dum antiquissimæ hujus civitatis psephisma edimus, & hunc quoque singularem ejusdem nummum contemplari, καμῆλιον longè pretiosissimum gazæ Devonienſi additum. Is ab uno latere, celeberrimum habet regis Minois carcerem, Cnosium dico labyrinthum. Alteri autem, quod nos hic unicè spectamus, non Apollinis, ut quibusdam visum, sed, pro more civitatum democraticarum, ΠΟΛΧΟΥ, sive ΔΗΜΟΥ, hoc est *Populi caput*, unâ cum voce ΠΟΛΧΟΣ, est impressum. Interim ΠΟΛΧΟΣ, quamvis mortuum esse videatur, & extinctum penitus vocabulum, vivit tamen hodie vigetque in Italico *Volgo*, Teutonicoque *Folk*, & *Folk*. Una omnibus origo ex Græcâ voce ὄχλος, i. e. *turba*, pro multitudine aut populo accepta, ut *turba Remi*. Quo sensu & ipsi de quibus nunc agimus, frequentes per Cretam populi, à Scymno Chio ὄχλοι sunt vocati, *Perieg. v. 539.*

Κρήτη δὲ νῆσος ——— πλείστοις χερσὶν

————— Creta ab antiquo insula

Ὀχλοῖς ἀπ' ἀρχῆς καὶ πόλεσιν οἰκισμένη, i. e. *Turbis referta & urbibus frequentibus.*

Hinc ὄχλος ἐστὶν idem planè ac δημοκρατία, i. e. *democratica potestate uti*; & ὄχλησις Hefychio reddita ἐκκλησία, i. e. *populi concio*. Jam verò ex ὄχλος Æoles transpositis literis fecere ὄλχος; iidemque ex ὄλχος, præposito digamma, ὠλχος simul & ὀλχος. Id Cretenses, pro more suo, aspiratam in tenuem mutantes, scripsere ὠλχος; at Latini *volgus*, Itali hodierni *volgo*, indigenæ Germani *volck*, Angli nostrates *folk*; sic scilicet ad ὠλχος illud Æolicum cæteris aliquanto propius accedentes.

Pag. 121. Τὰν δὲ τῶν ἀναστροφῶν ὁμοειδίαν. Hujusmodi ἀναστροφῶν, apud *Classicos* haud facillè occurrentem, plenè explicatam dabit *D. Jacobus c. iii. 13.* δεῖξάντων ἐν τῷ καλῶς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν προεὐτησί σοφίας.

Pag. 121. Τὰ τε Τιμοθέω καὶ Πολυίδω. Citharâ persæpe edidit quædam tum *Timothei* tum *Polyidi*. Circiter ducentos ante hæc decreta annos, quo nempe anno *Ithyclus* Athenis Archon fuit, hoc est ante Chr. 396. floruere Musico ingenio celeberrimi *Timotheus* & *Polyidus*, ut testatur *Diodorus Siculus lib. 14.* Hic autem ille est *Timotheus* quem apud *Macrob. saturn. 5. cap. 22.* tantopere effert *Alexander Poeta Ætolus*, tantquam ——— καθάρσας ἰδμονα καὶ μελῶν, *Timotheus citharâ carminibusque sciens.* Verba illè quàm felicissime aptavit *citharæ modis*, auxitque chordarum musicarum numerum, unde

128 AD MONUMENTA TEIA &

unde cæteris ubique Græcis acceptissimus unis displicuit Lacedæmoniis, peregrinam omnem levitatem aspernantibus, & antiquum vocum modum non servari immane quantum indignantibus. Græciæ igitur laudibus superbientem Psephismate tanquam immisso fulmine percusserunt. Quod quum in Boethii libris de musicâ diu neglectum sordesceret, in lucem demum protractum, & certatim à viris doctis emendatum comparuit. Dum autem de Timotheo agimus, splendidum sanè antiquitatis monumentum, moris quoque & linguæ Laconicæ specimen non contemnendum, nolimus ab hoc nostro opere abesse. Lectionem interim exhibemus, non quidem veram (quis enim hoc speraverit in scripto unico Laconico per librarios Latinos tradito?) at veræ, ut putetur, proximam; ex variis per Jac. Gronovium cum MS. Cantabrigienfi codice collatis, summa curâ atque fide, adornatam. Vid. præfationem ad Thef. Antiq. Gr. Vol. V.

Psephisma Lacedæmoniorum de Timotheo.

Ἐπειδὴ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος παργύμενος
ἐπὶ τὴν ἀμείραν πόλιν τὰν παλαιὰν μῶαν
ἀτιμάσσει, καὶ τὰν διὰ τὰν ἐπὶ ἄ χορδῶν κι-
θάριζιν ἀποσρεφόμενος, πολὺ φανερὸν εἰσα-
γὰν, λυμάνειναι τὰς ἀκοὰς τῶν νέων· διὰ
τε τὰς πολυχорδίας καὶ τὰς καινότητας τῶ
μέλειος ἀτενῆ καὶ ποικίλων ἀπ' ἀπλόας καὶ
τεταμμένας ἀμφιέννυται τὰν μῶαν, ἐπὶ
χρῶμας συνιστάμενος τὰν τῶ μέλειος δια-
σκευῶν, ἀντὶ τὰς ἐναρμονίῶν ποικίλων ἀλίσροφον
ἀμοιβὰν παρακλαθεὶς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὰς
Ἐλευσινίας Δάματρος ἀπρεπῆ διεσκύεσθαι
τὰν τῶ μῦθῳ διασκευῶν, τὰς τὰς Σιμέλας
αἰδίναν ἐκ ἑνδίκης τῶς νέας διδάσκει· Δεδό-
χθαι πα ὑπὲρ τέττοι τῶς βασιλείας καὶ τῶς
ἐφόρου μέμνησθαι Τιμόθεον ἐπαναναΐσαι
δὲ καὶ τὰν ἑνδεκα χορδῶν ἐλάμειν τὰς πε-
ριτλάς· ὡς οὐλοπόμενον τὰς ἐπὶ αὐτῶν ἑκα-
στον π τὰς πόλιος βαρὺς ὄρων εὐλαδῆται
ἐπὶ τὴν Σπάρταν ὀπιφέρειν τι τῶν μὴ καλῶν
ἐδῶν, μὴ ποιεῖν τὰς ἀρετὰς κλέος ἀτιμῶν.

Quandoquidem Timotheus Milesius adve-
niens in civitatem nostram debonestat anti-
quam musicam, eamque quæ sit per septem
chordas citbarizationem aversatus, multifa-
nam introducens, juvenum auditus inficit;
perque chordarum istam multipliciter, &
modulorum novitatem pro simplici & conti-
nuatâ variam circuminduit & tenore ca-
rentem musicam; omnem in colore ponens mo-
dulandi apparatus, & enharmonicæ loco
flexibilem faciens concinentiam: Quinetiam
quum ad Eleusiniæ Cereris ludos vocaretur,
adornata male decora fabula, juvenes non ri-
te docuit Semeles puerperium: Placere utique
ut reges ephorique ob hæc duo Timotheum re-
prehendant, cogantque è chordis undecim re-
scindere superfluas, relictis septem: ut videns
quis civitatis gravitatem vereatur in Spariam
mali moris aliquid inferre, neque virtutis un-
quam splendorem debonestet.

Hæc igitur Lacones de Timotheo: Quibus, ne pro morositate suâ soli hoc censuisse videantur, plenissime habemus suffragantem Pherecrate, Poetam Comicum, à Sotericho illo Plutarchiano in libello de Musicâ allegatum.

Ibid. Καὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, Veterumque nostratum poetarum. Multi hi fuere à diligentissimo Meursio recensiti, inter quos princeps eminuit Thales, Lycurgi æqualis, Straboni μελοποιὸς ἀνὴρ ἢ νομοθέτης, Melicorum αὐτορ & legumlator; ὃ δὲ τὰς παλαιὰς καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐπιχωρίους ὁδὰς ἀναλίστασι, Cui tum pæanas, tum alia Cretensia carmina attribunt. Strab. lib. x.

Ibid. Καθὼς προσῆκεν ἀνδρὶ πεπαιδευμένῳ, eo quo decebat virum literatum modo. Patrium scilicet Cretensibus, teste Strabone, fuit, παῖδας γυμνάζειν τε μαθητέον καὶ τὰς ἐκ τῶ νόμων ὁδὰς καὶ τινὰ εἶδη τῶ μουσικῆς, pueros tum literas discere, tum legitima quadam carmina, necnon & musicæ diversas species.

Pag. 121, 122. ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΩΝ, ΚΥΔΩΝΙΑΤΑΝ, ΛΑΠΠΑΙΩΝ. Polyrrheniorum, Cydoniatorum, Lappaorum. Horum Cydoniatas certa una scriptura in nummis & lapidibus & libris constitit. Sed, qui in libris & in hoc lapide Πολυρρήνιοι, in nummis sunt cum & simplici Πολυρήνιοι, eorumque urbs diversimodè Πολυρρήνιον, Πολυρήνιον, & Πολύρην, ni fal-
lant

POPULOS CRETENSES NOTAE. 129

fallant Stephani exemplaria. Λαππαῖοι, ut in hoc lapide, ita etiam & in nummis perpetuò per π geminum effèruntur; in Polybii verò aliorumque exemplaribus Λαμπαῖοι. Urbs etiam & Λάππα & Λάμπα usu promiscuo nominata est. Quam quidem diversitatem ex Xenione Creticòrum auctore ipse notavit Stephanus. Ut jam tandem mirari definamus, si Cretensia locòrum & populorum nomina vix ulli certæ legi orthographi-
cæ obsequantur.

Ibid. ΠΡΙΑΝΣΙΩΝ, ΛΑΤΙΩΝ. *Priansiorum, Latiorum.* His urbs sua Λατὴ, sive Λατὴ hoc tempore vocata est; nondum, quod Xenio apud Stephanum notavit, *Camara*, Pri-
ansii verò urbs erat nomine Περίανσιος, populus Περίανσιος & Περίανσιδης. Ita igitur corri-
gantur tum Stephani vetus epitomator in voce Περίανσιος, & cl. J. Harduinus in male le-
cto ΠΡΙΑΣΙΩΝ, aut, ut alii, ΠΡΙΑΣΣΙΩΝ nummò, *Antiq. Pop. & Urb. Num. p. 409.* Extat au-
tem urbis utriusque longè amplior memoria, in comparibus fœderum tabulis, alterà Pri-
ansios inter & Hierapytnios, inter Latios & Olontios alterà: quas quidem ambas huc accerfi-
mus, nullo modo aut supervacaneas aut alienas, sed ad hoc nostrum opus & jure optimo,
& ratione non unâ pertinentes. Sic enim jactura refarciatur duorum quæ amissa cerni-
mus Psephismatum; sub uno commodè conspectu cadent omnes ferè quæ supersunt
Creticorum lapidum antiquitates; res denique, phrasæ, verba, antehac mendosè edita,
pristinæ, ut speramus, lectioni, veròque sensui restituentur.

Harum prima (1) ter jam orbi eruditò propinata est, qualem eam è marmore Arun-
deliano descripserat Pricæus, caractere & majusculo & minusculo. Sed in utrâque il-
lâ descriptione errata non pauca nunc comparent; quæ, seu fabrilis fuerint, seu Pri-
cæana, in imâ paginæ orâ subindicabimus; absque censurâ tamen viri illius eruditissi-
mi, aliud tunc agentis, & extra cœptam orbitam versati. Sed ecce tabulam Græ-
cam & Latinam; cum Pricæanis, si cui vacet lubeatque, conferendam.

Fœdus inter duos Cretæ populos, Hierapytnios & Priansios, Oxoniæ in Basilicâ
Bodleianâ hodie servatum.

* Ε Ο Σ Α Γ Α *

DEVS BONVS

Ἀγαθαὶ τύχαι καὶ ἐπὶ σωτηρίαι. Ἐπὶ Κόσμων μὲν ἐν
Ἱεραπύτναι τῶν σὺν Ἐνίπαισι τῷ Ἑρμαίῳ, [καὶ μηνὸς
Ἰμαλίῳ] ἐν δὲ Πριανσίῳ ἐπὶ Κόσμων τῶν σὺν Νεῶν τῷ
Χιμάριῳ, καὶ μηνὸς Δρομῆῳ, τὰς συνίδε[ν] καὶ συν-
[Neone] F. Chimari, & mense Dromeo, hæc pat̃i sunt, placitisque invicem

Bonâ cum Fortunâ: Quod-
que in salutem sit. Sub Cos-
mis quidem in Hierapytnâ
collegis cum Hênipante F.
Hermæi, [et mense] Imalio:
In Priansio autem sub Cos-
mis collegis cum

(1) *Tur;* viz. inter Joannis Pricæi Anglo-Britanni aureolas ad Apuleii apologiam notatæ observationes, edit. Parif. 1635. iterum inter Marmora Oxoniensia, 1676. & in Reinesii syntagmate 1682.

Y. 1. ἐπὶ σωτηρίαι, in salutem, divisim nempe vocibus, ut Reinesio placuit. Quod si adjectivè ἐπισωτηρί-
αι, i. e. saluari cum Pricæo legeris, favet quidem τύχη alicubi Σωτήρ dicta. Prius tamen prætuli, ob
alias quas vidi inscriptiones sic habentes.

Y. 1, 2. Ἐπὶ Κόσμων μὲν ἐν Ἱεραπύτναι τῷ σὺν Ἐνίπαισι τῷ Ἑρμαίῳ, i. e. sub collegis quidem in Hierapytnâ
cum Hênipante F. Hermæi Cosmis. Sic se habet Cretica ætiorum formula, adscripto quidem Eponymo an-
ni cuiusque protocofimo, innominatis verò cæteris sociis novem Cosmis. Similia vide sis apud Latios
& Olontios in sequenti fœdere, nec non apud Aslariotas pag. seq. 137. & apud Gruterum in urbe ignotâ
quidem, sed Laconicæ certè originis, adeoque nostris Creticis cognatæ, pag. ccxvi. ἐπὶ Ἐφύρῳ τῷ σὺν
Φοιβοσίλῳ, iterumque pag. ccxix ἐπὶ Ἐφύρῳ τῷ σὺν Ἰμῆρῳ μὲν Διοσκῶντος δεκάτῃ, i. e. sub Ephoris cum
Himerto collegis, mensis Diofthoyi die decimâ. Sed cum de hujusmodi formulis nihil innoverit Pricæo, nil
mirum si in hoc commate & describendo & reddendo, pariterque versu qui sequitur, lapsus fuerit vir aliàs
acutissimus sanè & eruditissimus. Notentur obiter in tabulâ quam citavimus Gruterianâ menses Διοσκῶν-
& Ἐλδουῖος, imperfectis istis in sequenti nostrâ Creticâ, Διος αλλουῖος & Ἐλδουῖος respondentes. vide in-
fra pag. 134.

Y. 2, 3. καὶ μὲν Ἰμαλίῳ, i. e. mense Imalio. Hæc sic restituta bene quadrabunt cum sequentibus
μηνὸς Δρομῆῳ, i. e. mense Dromæo. Imalium verò unum fuisse è menibus frugiferis elicitur ex Hesychia-
nis istis, Ἰμαλίος, πολλὰ, ἀφ' ἱλῶς. Ἰμαλίον, πολυφόρον, καρποφόρον.

Y. 3. ἐν Πριανσίῳ. Ita certè scribendum, post admittas Simonideas litteras, & hic & inferiùs versu
33. quamquam utrobique marmorarius habeat Πριανσιῖοι.

130 AD MONUMENTA TEIA &

δοκῆσαν ἀλλήλοισι Ἱεραπύτνιοι καὶ Πριανσίοι, [ὁμοῦν-
 τες ἐν ταῖς προϋπαρχούσαις στάλαις, ἰδίαι τε [θείσαις
 Γορτυνίοις καὶ Ἱεραπύτνιοις, καὶ ταῖς κατὰ κοινὸν τεθείσαι
 καὶ Ἱεραπύτνιοις καὶ Πριανσίοις, καὶ ἐν ταῖς Φιλίαι, [καὶ συμμα-
 χίαι, καὶ ὅροις πῶς προγεγονόσι, ἐν τ' αὐταῖς [πόλεσι,
 καὶ ἐπὶ ταῖς χώραι, αἱ ἑκάτεροι ἔχοντες καὶ κρατοῦντες συν-
 10 θήκαν ἔθειον, εἰς τὸν πᾶν χρόνον. Ἱεραπύτνιους ἐπὶ
 καὶ Πριανσίους ἤμεν παρ' ἀλλήλοισι ἰσοπολιτεῖαν, καὶ ἐπιθα-
 μίας, καὶ ἐκλήσιν, καὶ μετοχὰν καὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων
 πᾶσιν. Ὅσοι καὶ ἑὸν ἐμφυλίοι παρ' ἑκατέρω, καὶ πωλόν-
 τας καὶ ἀναμένους, καὶ δανειζόμενους καὶ δανειζόμενους
 15 καὶ τ' ἄλλα πᾶσι συναλλάσσειας, κυρίως ἤμεν κατὰ
 τὸς ὑπαρχόντας παρ' ἑκατέρω νόμος. Ἐξέστω δὲ τῶι
 τε Ἱεραπύτνιῳ σπείρειν ἐν ταῖς Πριανσίαι, καὶ τῶι Πριαν-
 σίῳ ἐν ταῖς Ἱεραπύτνιαι, διδῶσι τὰ τέλεια καθάπερ οἱ ἄλλοι
 πολῖται, κατὰ τὸς νόμος τὸς ἐκαστέρῳ κεῖμενος. Ἐἰ δὲ τι
 καὶ ὁ Ἱεραπύτνιος ὑπεχθῆται ἐς Πριανσίον, ἢ ὁ Πριανσιεύς
 ἐς Ἱεραπύτναν ὅτιον, ἀτέλεια ἔστω καὶ ἐσαζόμενοι, καὶ
 ἐξαζόμενοι αὐτὰ, καὶ τούτων τὸς καρπὸς, καὶ κατὰ γὰρ
 καὶ κατὰ θάλασσαν. Ὡς δὲ καὶ ἀποδοῦναι κατὰ θάλασσαν ἐν-
 20 σας ἐξαγωγὰς τῶν ὑπεχθεσίμων ἀποδοῦναι τὰ τέλεια,
 κατὰ τὸς νόμος τὸς ἐκαστέρῳ κεῖμενος. Κατὰ ταῦτα δὲ
 καὶ ἱστῶμεν ὁ σισιμμένος, κατὰ τὸς νόμος τὸς ἐκαστέρῳ κε-
 μένος. Πειρηγία δὲ ὡς [κ]αὶ χρεῖαν ἔχει πορῆναι παρεχόμεν
 οἱ μὲν Ἱεραπύτνιοι Κόσμοι πῶς Πριανσιεύσι, οἱ δὲ Πριανσιεύς
 25 Κόσμοι πῶς Ἱεραπύτνιοις. Ἀἱ δὲ μὴ παρίστανται, ἀπολείπον-
 των οἱ ἐπίδομοι τῶν Κόσμων ταῖς πειρηγίαις σταθῆναι δέκα.
 Ὁ δὲ Κόσμος τῶν Ἱεραπύτνιων ἐργάτω ἐν Πριανσίῳ ἐς
 τὸ ἀρχεῖον, καὶ ἐν ἐκκλησίαις καθίσθω μετὰ τῶν Κόσμων
 30 redditur veſtigal, quum per mare fit ſubveſtorum exportatio, eorum veſtigalia reddito, ſecundum
 leges alterutri civitati ſtatas. Quoad hæc ſiquis nil offenderit, immunis eſto: Si verò offenderit,
 multam perſolvat offenſæ reus ſecundum leges alterutri civitati ſtatas. Quo verò commeatu le-
 gationes opus habuerint, præbento eum Hierapytnii Coſmi Prianſiis, Prianſi verò Coſmi Hiera-
 pytniis. Si verò non præbuerint, ſolvant legationi populares hi vel illi Coſmi ſinguli ſtateras
 decem. Coſmus autem Hierapytnius Prianſi in curiam ito, & in concione ſedem cum Coſmis

§. 10. ἐπὶ ταῖς χώραι αἱ ἑκάτεροι ἔχοντες. Ita lego pro Pricæano χωρεῖν. Et Pricæo valde placuit ἔχον-
 τες, pro οἰκῶντες, arrepta hinc occasione totius edendæ Inſcriptionis. Quod ſi verum fuerit, at deſcribendum
 eſſet diviſis vocabulis χωρεῖν αἱ pro Pricæano uno χωρεῖν, ut D. Lucæ x. 13. χωρεῖν Ζὴν pro χωρεῖν.

§. 21. ὑπεχθῆναι, ſubiebat: formatum, ut opinari licet, à Cretico-Doricè ὑπεχθῆναι, idem ſignifican-
 te ac ὑπαγομέναι, unde inferius §. 25. ὑπεχθεσίμων idem fortè ac ὑπαγογίμων.

§. 26, 28. ἑκατέρῳ. Subſcripſi in utroque verſu ἑκατέρῳ dativi finale, pariterque §. 60, omiſſum incuriâ
 marmorarii.

§. 29. Πειρηγία δὲ ὡς καὶ χρεῖαν ἔχει πορῆναι Cretico-Doricè pro πορῆναι δὲ καὶ χρεῖαν ἔχει πορῆναι. Vide
 quod ſupra annotatum eſt ad vocem πορῆναι pag. 128. Eſt verò πορῆναι idipſum quod μετόδιον, hoc
 eſt legativum, ſeu commeatus publicè legatis datus, de quo ſimiliter cautum eſt à Smyrναῖς, inter Marm.
 Oxon. pag. 8. Τοῖς δὲ πορῆναι δέον μετόδιον Καλλίνος ὁ ταμίης.

POPULOS CRETENSES NOTAE. 131

ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ τῶν Περανσιέων Κόσμος ἐρπύτω ἐν Ἰε-
 ραπύτναι ἐς τὸ ἀρχεῖον, καὶ ἐν ἐκκλησίαις καθήσθω μετὰ
 τῶν Κόσμων. Ἐν δὲ ταῖς Ἡρ[οχίοις] καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐορταῖς,
 οἱ παρὰ τὴν ἱερὰν ἐρπύτναι παρ' ἀλλήλους ἐς ἀνδρῶ-
 ν, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται. Ἀναίνωσκόντων δὲ τὰν
 στάλαν καὶ ἐνιαυτὸν οἱ τὸ κ' αἰὲς κοσμονήσας παρ' ἐκασ-
 τοῖς ἐν ταῖς Ὑπερβώοις, καὶ παρὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀλλά-
 λους πρὸ ἀμείραν δέκα ἢ καὶ μέλλων ἀναγινώσκουσιν.
 Ὅποιοι δὲ καὶ μὴ ἀναγινώσῃ, ἢ μὴ παρὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀπο-
 τεσσάων οἱ αἰτίοι τούτων στήθεας ἐκαστον, οἱ μὲν
 Ἱεραπύτνιοι Κόσμοι τῶν Περανσιέων τὰς πόλεις, οἱ δὲ
 Περανσιεῖς Ἱεραπύτνιαν τὰς πόλεις. Ἀἱ δὲ τὴν ἀδικίαν
 τὰ συνεισμένα κοινᾷ διαλύων, ἢ Κόσμος, ἢ ἰδιώτης, ἢ
 ξέστω τῷ βωλεμένῳ δικάσασθαι ἐπὶ τῷ κοινῷ δι-
 καστηρίῳ, τίμαμα ἐπιγροφάμενον τὰς δίκας, κατὰ τὸ
 ἀδικημα ὃ καὶ τὴν ἀδικήσῃ. Καὶ εἰ καὶ νικᾷσῃ, λαβέτω τὸ
 τρίτον μέρος τὰς δίκας ὁ δικάζόμενος, τὸ δὲ λοιπὸν ἔσ-
 τω τῶν πόλεων. Ἀἱ δὲ τὴν Θεῶν βωλεμένων, ἔλοιμεν ἀγα-
 θὸν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἢ κοινᾷ ἐξοδοῦσαι, ἢ ἰδίᾳ τι-
 νὲς παρ' ἐκαστῶν, ἢ κατὰ γὰρ ἢ κατὰ θάλασσαν, λαν-
 χανόντων ἐκάτεροι κατὰ τὸς ἄνδρας τὸς ἐρπύτας,
 καὶ τὰς δεκάτας λαμβανόντων ἐκάτεροι ἐς τὰν ἰδί-
 αν πόλιν. Ὑπὲρ δὲ τῶν προγεγονότων παρ' ἐκαστοῖς
 ἀδικημάτων, ἀφ' ὧ τὸ κοινὸν ἀπέλπει χρόνῳ, ποιη-
 σάσθων τὰν διεξάγων οἱ σὺν Ἐνίπαντι καὶ Νεῶνι Κόσ-
 μοι, ἐν ὧ καὶ κοινᾷ δόξῃ δικαστηρίῳ ἀμφότεροις ταῖς πό-
 λεσι, ἐπ' αὐτῶν κοσμώντων, καὶ τὸς ἐγλύος καταστάσαν-

habeto. Similiter et Pri-
 apus Cosmus Hierapytnae in
 curiam ito, et in concione se-
 dem cum Cosmis habeto. In
 Herochiis autem aliisque festis
 qui praesentes fuerint cuncto
 apud se invicem ad sacras
 epulas, juxta atque alii cives.
 Omni autem aetate qui posthac
 apud alterutros Cosmi fuerint,
 sielam quotannis legunt in se-
 sto Hyperboiorum, et denunti-
 anto sibi invicem antequam
 lecturi sunt dies decem. U-
 tri autem non legerint, aut
 non denuntiaverint, qui eo-
 rum in causâ fuerint solvant
 stateras centum; Hierapytnii
 quidem Cosmi Priansiorum
 civitati, Priansii vero Cosmi
 civitati Hierapytniorum. Si
 vero quis injuste egerit, mutua
 conventa violans, seu Cosmus
 fuerit, seu privatus, licebit ei
 qui voluerit litem ad commu-
 ne tribunal intendere, adscri-
 ptâ litis aestimatione, secun-
 dum noxam quam quis commi-
 serit. Et si causâ vicerit, ter-
 tiam mulctae partem qui litem
 intenderat accipito; ac reli-
 quum civitatum esto. Si au-
 tem, Diis volentibus, boni
 quid ab hostibus capiamus, seu
 publice expeditionem facien-
 tes, seu privatim ex alterutris
 aliqui, idque sive per mare,

sive per terram, sortiuntur alterutri pro numero virorum egredientium, decimasque in ci-
 vitatem propriam alterutri recipiunt. Quod autem injurias apud alterutros illatas attinet,
 à quo tempore commune jus defecerit, motas de iis controversias dirimunt qui sunt cum He-
 nipante, et cum Neone Cosmi, quo utrisque civitatibus visum fuerit tribunali, dum ipsi in
 Cosmatu fuerint; superque his sponsores fiunt, ab eâ die quâ posita fuerit stela, mense saltem

- §. 37. Ἡρ[οχίοις] aut ita explenda est lacuna, aut Ἡρ[οχίοις]. Pro Ἡρ[οχίοις] facit Helychius, cui Ἡε-
 ρία, Θεοδωρία. Erant vero Θεοδωρία festum Creticum, idem ac ceteris Graecis Θεοδωρία, vide infra pag.
 134. Faciet tamen pro Ἡεραπύτναι, Ἡεραπύτναι mensis Creticus Junonius, infra etiam pag. 137. notatus.
 §. 40. Οἱ τὸ κ' αἰὲς. Pricæo στήθεας, vid. supra notatum p. 124.
 §. 43. Παρὰ τὴν ἑλληνικὴν. Fabrilis errato pro ἑλληνικὴν. Ita enim Cretici pro παρὰ τὴν ἑλληνικὴν.
 §. 47. τὰς ἐξοδοῦσαι κοινᾷ. Pricæo excidit κοινᾷ, in utraque descriptione. Eadem §. 48. βωλεμένοι.
 §. 50. πικρὸν, i. e. cariatum primâ personâ plurali, pro quo Pricæus tertia singulari τὸν πικρὸν.
 §. 52. ἑξοδόντες. Ita scilicet in ipso lapide marmorarius, & in charactere minusculo Pricæus. ἑξοδόν-
 τες voluit Reinefius, non advertens eo syllabam alienam esse ab harum civitatum dialecto. Legendum
 igitur ἐξοδόντες, ut apud Polybium de Lytiis Cretensibus, Hist. lib. 4. Ἀντίστοιχοι ἐξοδόντες οἱ τὸν πικρὸν
 πικρὸν. Mallem tamen, si lapis id fortè pateretur, ἢ κοινᾷ ἐξοδόντες, ἢ ἰδίᾳ τὸν πικρὸν ἐξοδόντες.
 §. 59. Οἱ σὺν Ἐνίπαντι καὶ Νεῶνι Κόσμοι, i. e. Collega cum Henipante et Neone Cosmi. Henipanti enim et
 Neoni hoc anno propria fuere Protocosmis in Hierapytnâ & Priansio nomina: vide superius notata ad
 vers. 1. Pricæo & Reinefio κοινᾷ κοινᾷ, populo sive universitatì communicatum: viris illis doctissimis
 duplicem quendam Dorismum in voce nihili κοινᾷ, tanquam pro κοινᾷ, posita stantibus.

132 AD MONUMENTA TEIA &

των ὑπὲρ τούτων, ἀφ' ἧς καὶ ἀμέρεος ἡ σάλα τεθῆι, ἐμ μὴ-
νί. Ὑπὲρ δὲ τῶν ὕστερον ἐγινωμένων ἀδικημάτων προ-
δικαί μὲν χρεῖσθων, καθὼς τὸ διάγραμμα ἔχει. Περὶ δὲ τῷ
δικαστηρίῳ, οἱ ἐπιστάμενοι καὶ ἐνιαυτὸν παρ' ἐκαστέροις
Κόσμοι πῶλιν στανύεσθων ἀγ καὶ ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι
δόξῃ. Ἐξῆς τὸ ἐπικριτήριον τελεταί, καὶ ἐγὺς καθιστάν-
των, ἀφ' ἧς καὶ ἀμέρας ἐπίστασι, ἐπὶ τὸ ἀρχεῖον, ἐν Διμήναι.
Καὶ διεξαγόντων ταῦτα ἐπ' αὐτῶν κοσμοφύλων καὶ τὸ
δοχθὲν κοιναὶ σύμβολον. Αἱ δὲ καὶ μὴ ποιήσωνται οἱ Κόσμοι κα-
θὼς γέγραπται, ἀποφαισάτω ἕκαστος αὐτῶν σιδήρεας
πέληκοι, οἱ μὲν Ἱεραπύτνιοι Κόσμοι Πριανσίων ταὶ πόλεις,
οἱ δὲ Πριανσίοι Κόσμοι Ἱεραπυτνίων ταὶ πόλεις. Αἱ δὲ τι καὶ
δόξῃ ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι βωλευμέναις ἐπὶ τῷ
κοιναῖ συμφέρονι διορθώσασθαι, κύριον ἔστω τὸ διορ-
θῶν. Στασάων δὲ τὰς σάλας οἱ ἐνεσφακότες ἐ-
καστέρῃ Κόσμοι ἐπ' αὐτῶν κοσμοφύλων, οἱ μὲν Ἱεραπύ-
τνιοι ἐν τῷ ἱερῷ τὰς Ἀθαναίας τὰς Πολιάδος, καὶ οἱ
Πριανσίοι ἐν τῷ ἱερῷ τὰς Ἀθαναίας τὰς Πολιάδος.
Ὅπότεροι δὲ καὶ μὴ σιάσωνται καθὼς γέγραπται, ἀπο-
τεισάων τὰ αὐτὰ πρόσθια, καθὼς καὶ περὶ τῶν
δικαίων γέγραπται.

constituti in alterutrâ civitate Cosmi, dum ipsi in Cosmatu fuerint, statuunt; Hierapytnii quidem in fano Minervæ Poliadiis, Priansii quoque in fano Minervæ Poliadiis. Utri autem non statuerint, prout hic præscribitur, nullam solvant eandem quæ in capite de juribus præscripta est.

§. 62. ἀφ' ἧς καὶ ἀμέρεος ἡ σάλα τεθῆι, ὡς μὴν, i. e. à die quo posita fuerit stela mense uno. Pricæo δὲ ταῦ-
τα τεθηγμέναι, unde & in versiculo lapidis septimo sustinuit explere τεθηγμέναις.

§. 64. Καθὼς τὸ διάγραμμα ἔχει, non aliter ac Demosthenes, Ἀπαιτῶν ἐν τῷ διαγράμματι, i. e. secundum
descriptum schema ita uti κελύων. Orat. περὶ συμμορεῶν.

§. 66. στανύεσθων, à themate Cretico στανύω pro ιστάνω, voce mediâ, & terminatione Atticâ, ut an-
tea χρεῖσθων, ποιησάσθων, & activa περιχέσθων, στανύων &c. apud has duas Atticâ origine civitates: ita enim
à Poliade Minervâ apud utrasque cultâ conjecturandum.

§. 67. Ἐξῆς τὸ ἐπικριτήριον τελεταί. Pro quo Pricæus ἐπὶ Κελήρειον, vocem unam, ut existimo, malè in
duas dirimens. Idem etiam τελέων pro τελέων, i. e. δύναι per nescio quem Dorismum interpretatur.
Mihi verò τελέων mendosè videtur incisum pro τελέων aut τελέων, ut supra versu 22, ἀπαιτῶν pro ἀπαιτῶν.
Et per ἐπικριτήριον voce unâ intelligi malim id quod aliàs vocatur ἐνεσφακόν, i. e. sacrum ob ineuntes sena-
tores, magistratusve iudices, locum suum in curiâ capeffentes, celebrari fuetum. Tale quid in hoc planè
commate innuitur, quale erat Atheniensium ἐνεσφακόν & βουλῆς ἐνεσφακόν δύναι. Demosth. de falsâ Legat.

§. 68. ἐν Διμήναι, i. e. in mensium duorum spatio, malè Pricæo ἐνδυμναι. Hæsit igitur in literis intellectum
certè omnem fugientibus. At Reinesio quæ vox fuerit subolebat.

§. 70. Καὶ τὸ δοχθὲν κοιναὶ σύμβολον, i. e. secundum placitum sententiâ communi symbolum: ubi symbolum
habemus peculiari istâ, quam Harpocration ex deperditis Isæi & Demosthenis adduxit, significatione. σύμ-
βολον enim interpretatur συνθήκας, ἧς ἀν' ἀλλήλους αἱ πόλεις δίδωσι τάττωσι πολίταις, ὥστε δίδωσι καὶ λαμβάνου-
ντα δίκαια, i. e. pacta, de quibus cum inter se mutuo conveneris civitatibus, eadem civibus suis inungunt, ad jura
reddenda & accipienda.

§. 74. βωλευμέναις, βωλευμέναις: pro quo & Pricæo, & ipsi etiam marmorario, sed mendosè.

§. 77. Ἱεραπύτνιοι Hierapytnii. Operæ pretium erit hic in ipso tabulæ fine, veram suam lectionem civitati
Creticæ asserere; quod etiam ex nummis ΙΕΡΑΠΥΤ. inscriptis fecit illustrissimus Spanhemius de præf. nu-
mism. p. 339. Alios tamen ΙΕΡΑΠΥΘΝΙΩΝ sub Caligulâ affert Vaillantius: & ita semel edidit Gruterus. Di-
oni lib. 36. τὰ Ἱεραπύτνια. Verum autem nomén & origo nominis apud Strabonem, lib. 10. & Ἱδης λόφος
Πύτνια, ἀφ' ἧς Ἱεραπύτνια ἡ πόλις. Ibi Πύτνια quid significat declarat istud alterum Ἱεραπύτνια hodiernum
Græcorum, & Girapetra Itolorum nomen. Vide Tournesorii Itiner. Ep. 1.

Fragmentum

POPULOS CRETENSES NOTAE. 133

Fragmentum Stelarum quæ in præcedente sædere tanquam Gortyniis & Hierapytniis positæ memorantur: in quo quidem & juramentum servari contigit, quod Gortynii, adeoque & Priantii, Hierapytniis præstare tenebantur, è Grutero, p. dv. repertum in Cretâ insulâ.

... Αἱ δὲ τι καὶ δόξῃ βωλομοῖροις ἔπι
τῷ κοινῷ συμφέροντι ἐπιδιορθῶσαι, ἢ ἐξελῆν,
ἢ ἐμβαλεῖν, μὴ ἐνορκον εἶναι. Ὅστις ὅτι ἐξῆ-
ψαιμὲν ἐνορκόν τε εἶναι, καὶ ἐνοικον.

Ὁρκῶ.

Ὁμνῶ τὰν Ἑστῖαν, καὶ τὴν ἈΟΡΑΤΡΙ-
ΟΝ (sic) καὶ Ζῆνα Δικηταίαν, καὶ Ἥραν, καὶ
Ἀθαναΐαν Ὠκεϊάν, καὶ Ἀθαναΐαν Πολι-
άδα, καὶ Ἀθαναΐαν Σαμωνίαν, καὶ Ἀπόλλω-
να Πύθιον, καὶ Δαίω, καὶ Ἀρτέμιον, καὶ Ἀρεά, καὶ
Ἀφροδίταν, καὶ Κωρήτας, καὶ Κύρβαντας, καὶ
Θεὸς πάντας καὶ πάσας. (1) Ἡμῶν Ἐγὼ δὲ
νοήσω πῶς ἐπιτάσσει Ἱεραπύτνιοις τὴν ἀπαντα
χρόνον, ἀπλόως καὶ ἀδόλως, καὶ τὴν αὐτὴν Φί-
λον καὶ ἐχθρὸν εἶναι, καὶ πολεμήσω δὸς χά-
ρας πάντι δένει καὶ οἱ ἑπίπαιτες Ἱερα-
πύτνιοι, καὶ τὸ δίκαιον δώσω, καὶ ἐμμενῶ ἐν
πῶς συγκαταστήσιν, καὶ ἐκακοεικνήσω εἰδὲν τὴν
τὰδε ἰσοπολιτεία γέγραμμένων, ἕτε λόγῳ,
ἕτε ἔργῳ, εἰδὲ ἄλλῳ ἑπιτρέψω ἐκὼν καὶ γι-
νώσκων παρέρσει εἰδεμένα, εἰδὲ τρέπω εἰδε-
νί. Αἱ δὲ τι ἐπινοήσονται τὴν ὁμολογίαν, ἢ τὴν
συνεθέμεναι, πῶς τε Θεὸς πῶς ὁμολογῶν ἐμμανέ-
ας ἡμῶν, καὶ ἐξόλλυσθαι κακίαν ὀλέθρῳ, καὶ
μήτε γὰρ μήτε δένδρεα καὶ ὅσα φέρει, μήτε
γυναικάς τίς ἐστιν, τῶτε πολέμῳ
νικέσθαι. Ἐνορκῶσι ὅτι αὐτὴν πῶς τε Θεὸς ἵλεος
ἦμεν, καὶ γίνεσθαι πάντα ἀγαθὰ.

(1) Ἡμῶν. i. e. Amen. Vide pag. 136.

... Si visum fuerit in commu-
ne bonum consulentibus rectius quid statuere,
aut demere, aut inferere; neu statim virtu-
te juramenti id ratum esto. Quodcunque verò
scripserimus, virtute & juramenti & liba-
menti id ratum esto.

Juramentum.

Juro Vestam, & AOPATPION, & Jovem
Diktæum, & Junonem, & Minervam Ole-
riam, & Minervam Poliada, & Miner-
vam Samoniam, & Apollinem Pythium, &
Latonam, & Dianam, & Martem, & Ve-
nerem, & Curetas, & Corybantas, & Deos
Deasque omnes: Verò: Ego benevolentiam ser-
vabo universis Hierapytniis in omne ævum,
sincerè & absque dolo; eundemque ac illi ami-
cum habebō atque inimicum; eque territorio
ubi & universi Hierapytnii, totis viribus
belligerabō; judicia quoque subibo, manebo-
que in his conventis; neve quicquam imminuam
in hoc communis civitatis sædere scriptorum,
neque verbo, neque facto; neque alicui alii
id permittam volens sciensque quocunque aut
commento, aut pretextu. Si verò eorum quæ
juravi quid pejeravero, Deos quos juravi mihi
iratos imprecor; neque pessimo exitio du-
inti; quin neque terra neque arbores fructum
ferant; neque fæmina secundum naturam pa-
riant; bello denique devincar. Bene verò ju-
rantibus Deos nobis fore propitios, & bona pro-
venire omnia.

Altera quam exhibemus Tabula non tam edita est Venetiis, quam privatim ibi typis data, idque in folio tantummodo separato. Ergo è paucis quæ nunc supersunt exem-
plaribus unum mihi benignissime transmisit reverendus Vir, D. Georgius Harbin, litæ-
rum, si quis alius, divinarum & humanarum sciens. Sed ad corrigenda tot & tanta sphal-
mata, utendum erat Criticâ severiore, nonnunquam etiam & conjecturâ, quàm pro
mente & more nostro longè audaciore. Adèd miseris modis & qui primus exscripsit
monumentum, & qui prelo postea paravit, literas ubique permutando, transponendo,
demendo, interferendo, verba atque sensa perturbaverant. Idem & Seldeno visum,
cujus olim hoc ipsum fuerat, quo nunc utimur exemplari: unde etiam & partem inse-
quentis juramenti præclaro de Synedriis operi inseruit, lib. 2. cap. xi. Joanni quoque
Meursio, vigiliis olim Creticis intento, in animo erat sædus integrum exhibere. Sed
quod vir ille præstantissimus morte præventus non perfecit relictum opus nunc aggredi-
mur; folium scilicet Venetum aliquatenus pro tenuitate nostrâ emendare, & emenda-
tum Latine vertere, exceptis quæ de finibus habentur. Hæc enim omnem versionem
respuunt; emendationem vix ullam patiuntur. Vide Meursium de Cretâ, p. 42.

M m

Tabula

134 AD MONUMENTA TEIA &

Tabula Fœderum inter duos Cretæ insulæ populos Latios & Olontios è marmore vetustò, quo rusticus quidam in agro Cydoniensis non procul à Salinis mensæ in vicem utebatur, quod illustrissimus & excellentissimus D.D. Franciscus Molinus dum Cretæ proconsulari imperio præfesset, misit ad illustrissimum & excellentissimum D.D. Dominicum Molinum fratrem Senatorem amplissimum. Cretæ verò præfuit Molinus, A. D. 1645.

Ἀγαθὰ τύχα καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ. Συνέθεντο
 Λάτιοι καὶ Ὀλοντίοι καὶ [συνεδέκεον] ἐν Λατίῳ
 ὅππῃ τῷ Κοσμίῳ τῷ Πυλέρῳ τῷ .....
 μὲν [Διο] ἀλλοσίᾳ τετρα καὶ Δι, ἐν τῷ
 Ὀλοντίῳ ὅππῃ τῷ [αὐτῶν] σὺν Σωφρονίῳ
 τῷ Ἀρυσίῳ [καὶ] μὲν [Ε]λευσινίᾳ Δι [φί-
 λως] καὶ συμμάχως ἀλλήλοις ὑπερβῆεν ἀ-
 πλόως καὶ ἀδόλως εἰς τὸ πάντεσσι χρόνον ΚΑΙ
 ΑΗ... ΚΑΙ... ΑΘΡΟΝΕΣ ΗΝ
 ΚΑΙΤΙΣΚΕΜΒΕΒΗΕΙΣΤΑΝΤΩΝ
 ΛΑΤΙΩΝΧΩΡΑΝ Η ΑΠ ΟΤΑΜΝΗ-
 ΤΑΙΧΩΡΑΣΤΑΣΛΑΤΙΩΝΗΦΡΟΥ
 ΡΙΑ..... ΛΑΜΒΑΝΗΤΑΙ...
 ..... ΑΠ ΟΦΑΣΙΣΤΩΣΠΑΝΤΑΣ
 ..... ΠΟΛΕΜΕΟΝΤΑΣΑΠΟΧ
 ΩΡΑΣ..... ΩΝΧΩΡΑΝΛΑΜΒΑ
 ΝΗΤΑΙ..... ΟΗΤΑΙ..... ΑΠ Ο
 ΦΑΣΙΣ..... ΠΟΛΕΜΙΟΝ
 ΠΑΝΤΑΠΟΔΕΩΝ. Τῷ Λατίῳ ἢ τῷ
 Ὀλοντίῳ τῷ βωλομύθῳ [μετοχῇ] ἡμεν] θεϊ-
 νων καὶ ἀνθρώπων πάντων ἐν ἐκάστῳ τῷ
 πέλει. Ὅτι Κοσμοὶ ἐπ' αὐτῶν Κοσμίῳ
 πείσων... (1) ἐν Θεοδαίοις πείσων
 λούεσ. Δὲν τε [ἀλλήλοις] πείσων καὶ
 ποτε μέλλων ἀναγινώσκον τ[αν] σωθήκαν,
 καὶ τὰς ἀγέλας ἐξορκίζον. Ἐἰ ἢ μὴ ἐξορ-
 κίζον οἱ Λάτιοι Κοσμοὶ, ἢ μὴ πείσων
 λούεσ ὅππῃ τῶν ἀνθρώπων τὰς σωθήκαν, ἢ
 μὴ ἀναγινώσκον, πείσων οἱ Κοσμοὶ ἐκά-
 στῳ ἀργυρίῳ σατήρας ἐκάστον πῆς Ὀλοντίοις.
 Ὡσαύτως ἢ καὶ οἱ Ὀλοντίοι, εἰ μὴ ἐξορκίζον
 τὰς ἀγέλας, ἢ μὴ πείσων λούεσ, ἢ μὴ ἀγ-
 νώσκον τὰς σωθήκαν, πείσων οἱ Κοσμοὶ
 ἐκάστῳ ἀργυρίῳ σατήρας ἐκάστον πῆς Λατίοις.
 Ἐἰ καὶ Κοσμοὶ ἐλθὼν Λάτιοι εἰς Ὀλοντίαν
 ἢ Ὀλοντίοι εἰς Λατίαν, τότε εἰς τε πρυτανή-
 ιον καὶ ἀνδρείον ἐς πομπὰν ἐρπῶν. Αἱ ἢ
 πλεονέες ἐρποῖεν Λάτιοι Κοσμοὶ [εἰς Ὀλοντίαν
 ἢ] Ὀλοντίοι εἰς Λατίαν, παρ' ἑαυτῶν ἢ ὅταν, ὅ-
 ππῃ καὶ ἰδιῶται. Ἐπείντων οἱ Πρεσβύτεροι οἱ
 ὅππῃ Δυνάμει οἱ ἐκατέρωθεν ἐρπῶντες καὶ ῥυθ-
 μίζοντες τὰς πρυτανείας αὐτῶν, καὶ τὰ ἄλλα
 πάντα χρησόμενοι, (2) ἐν τῷ τῷ δὲ τὰς ξενικάς

Bona cum Fortunâ, quodque in salutem ver-
 tat. Fœdus inierunt Latii & Olontii, & vi-
 cissim placitis firmarunt, in Lato quidem sub
 Cosmis cum Pylero F. .... mensis ... αλλοσίῳ
 die decimâ tertiâ, in Olonte verò sub Cosmis
 cum Sophronicho F. Aristionis mensis Eleusini
 die decima; amicos & belli consortes alterutris
 se invicem permanuros, sincerè & absque dolo
 malo, in omne ævum.

si quis impetum fecerit in Latiorum territori-
 um — ejusve aut castella, aut — ce-
 perit; — statim — omnes Olontios ab
 eorum territorio in auxilium venturos. Et si
 quis Olontiorum territorium aut ceperit, aut
 — statim adfuturos Latios, ad arcendum
 omnem hostem civitatum. Latio atque Olon-
 tio sic volenti participationem fore tum divi-
 norum tum humanorum omnium in alterutra
 civitate. Cosmi, dum ipso in Cosmatu fuerint,
 circumstant in Theodæsiis tempus legendi fœ-
 deris denuntiantes. Alteri etiam ad alteros vi-
 cissim mittunt, quo tempore fœdus sunt lectu-
 ri, & puerorum greges juramento adfuturi.
 Si verò non adegerint Latii Cosmi, aut non de-
 nuntiaverint legendum fœdus, aut non legerint,
 persolvat Olontii unusquisque Cosmus argenteos
 stateras centum. Similiter autem & Olontii,
 si greges juramento non adegerint, aut non de-
 nuntiaverint, aut non legerint fœdus, persol-
 vant Latii Cosmus unusquisque argenteos sta-
 teras centum. Si Cosmus Latius Olonta, aut
 Olontius Lato venerit, tunc & ad Prytane-
 um, & sacras virorum epulas in pompa acce-
 dant. Si autem plures Olonta venerint Latii
 Cosmi, aut Lato Olontii, simul sedeant, quo
 loco sedent & privati. Alterutrinque superve-
 niant seniores qui legum æquitati præsidet,
 factoque examine pares juxta pares collocant;
 ut de omnibus aliis statuentes, ita & de epu-
 lis quæ propter viam fient hospitalibus. Si
 autem quis quem injuriâ in bis vialibus affe-
 rit, solvat sextuplum. Ut autem de cæteris re-

(1) Ἐν Θεοδαίοις hoc est apud Cretenses Διονυσίους. Θεοδαίος enim Hesychio Διονύς.
 (2) ἐν τῷ δὲ τὰς ξενικάς δοῦναι, epulas hospitalis propter viam. Legatis & advenis illustrioribus peregrè ve-
 nientibus aut proficiscentibus veteres propter viam lautia præbuerunt: præcipuè Cretenses, apud quos una
 aliqua ad urbem ducens via ξενικὴ proinde vocabatur; atque hinc est quod de Cretensibus dixit Strabo, καὶ
 δοῦναι

POPULOS CRETENSES NOTAE. 135

Θοίτας. Αἱ δὲ τίς τινα ἀδικήσαι ἐν ταύταις ταῖς ὁδοῖς, ἀποκασάτω ἔξαπλα. Τὰ πρὸς τὰλλα ἢ καὶ δικαστοὶ οἱ κελαι (3) καὶ ἐπιγαμίας ἀλλήλοισι. Κύριον δ' ἡμῶν τὸν τε Λάτιον ἐν Ὀλόντι ποτὶ τ' Ὀλόντιον, καὶ Ὀλόντιον ἐν Λατῶ ποτὶ τ' Λάτιον, καὶ παλαιοῖς καὶ τὰ χρεώματα, καὶ ἀνεμόμρον, καὶ δανείζοντα καὶ δανειζόμενον, καὶ τὰ ἄλλα πάντα συναλλαττήσια καὶ τὰς ταῦτα νόμους τῶς ἐκαστῇ κειμένους. Ἐρπύλων δὲ ἐς τὰς ἑορτὰς οἱ μὲν Λάτιοι ἐς Ὀλόντιον ἐς τὰ [Θεο]δαΐσια καὶ ἐς τ' Ἀρρήσια. . . . Ὡσαύτως ἢ καὶ Ὀλόντιοι [ἐς Λατῶν] ἐν ταῖς θυσίαις μάλα τ' νομιζόμενον. Εἰ δέ τι καὶ δόξη τὰς πόλεις (4) [βαλόντα] μὲν χρῆσιμον λίθον ἔπιγραφεῖν, (5) ἐνοῖον καὶ ἐνορκον ἡμῶν, ὅτι δ' ἂν καὶ ἐξέλκοιεν ἢ μὴ ἐπιγραφεῖν, μὴτε ἐνορκον μὴτε ἐνοῖον. Ἀναγράψαι ἢ τὰν συνθήκην ταύτην [ἐς λίθον] τὰν θέρου ἐκάτεροι ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει, οἱ δὲ Λάτιοι ἐν τῇ ναῶ Πόσειδάωνος καὶ Ὀλόντιοι ἐν τῇ ἱερῇ τῷ Ζηνὸς τῷ Ταυλαΐᾳ. Θέρου ἢ καὶ ἄλλαν εἴδην [κονῶ] μὲν ἐν Κνωσὶ καὶ τῇ ἱερῇ τῷ Ἀπόλλωνος τῷ Δελφίνῳ, καὶ τὰν συνθήκην . . . ἐν ἐκαστῇ πόλει ἐν τῇ ἱερῇ τῶς. . . . [ΠΑΝΤΟΓΙΟΝ sic pro] πανδοκίον τ' ἀναπείκων σωματῶν.

bus, ita & de connubiis iudices apud alterutros jus dicunt. Latium autem in Olonte eodem atque Olontius bono jure fore, Olontium item in Lato eodem atque Latius, & vendentem per interpositas debiti cautiones & ementem, faenori quoque dantem & accipientem, & quacunque alia permutantem secundum leges hac in parte alterutri civitati statas. Accedant autem ad festa, Latii quidem apud Olontia ad Theodasia, & arcana Cereris: Similiter vero & Olontii apud Laton, in its praecipue sacris quae legitima habentur. Si autem placuerit civitatibus in commune consulentibus utile aliquid lapidibus inscribere, id virtute libamenti & juramenti ratum fore. Quodcunque autem ademerint, aut non inscripserint, id neque libamenti neque juramenti vim habere. Descriptum sedulo referant in lapidem, quem ponant alterutri in urbe propria, Latii scilicet in templo Neptuni, & Olontii in sano Jovis Tallei. Ponant autem aliam quoque scalam in urbe Cnoso, in templo Apollinis Delphinii, sedulusque . . . in alterutra urbe in templo Dianae . . . receptaculum fugitivorum servorum,

ΟΡΟΙ ΤΑΣ ΛΑΤΙΩΝ ΠΟΛΕΩΣ FINES LATIORUM CIVITATIS.
ΑΠΟ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΑΜΠΟΤΑΜΟΝ ΤΟΝ . . . ΚΑΡΕΠΗ ΤΩΣ Ε. ΕΠΙ ΤΑΝ ΤΗΠΑΓΡΑΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΒΕΓΚΑΣΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΠΙΤΟΛΑΣ ΤΩ ΒΕΓΚΑΣΩ ΕΚ ΤΑΣ ΠΕΤΡΑΣ ΠΕΡΙ ΑΜΠΕΤΙΣ ΕΣ ΤΑΝ ΑΛΛΑΝ ΠΕΤΡΑΝ ΑΙ ΑΤΑΙΝΙΑ ΠΑΡΑΤΕΡΩ ΚΑΙ ΤΟΥΤΩ ΤΩ ΕΠΙ ΤΑΣ ΚΕΦΑΛΑΣ ΤΑΝΝΑΠΑΝ ΤΩΣ ΕΡΕΠΗΩΝΑΣ ΜΕΣΑΣ ΕΣ ΤΑΝ ΚΕΦΑΛΑΝ ΤΑΝ ΕΠΑΝΩ ΤΩ ΕΡΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΜΠΕΤΙΣ ΕΠΙ ΤΟ ΑΝΤΡΟΝ . . . ΚΑΙ ΕΣ ΤΑΝ ΟΔΟΝ ΤΑΝ ΔΙΑΛΑΞΟΝ ΑΜΠΕΤΙΣ ΕΠΙ ΤΟ ΑΝΤΡΟΝ . . . ΑΓΟΥΣΑΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΘΙΝΟΜΑΡΟΝ ΚΗΣ ΤΑΝ ΚΕΦΑΛΑΝ ΚΑΤΩ ΤΩ ΚΝΑΦΩ ΚΑΙ ΤΟΥΤΩ ΕΣ ΤΑΝ ΠΕΤΡΑΝ ΕΣ ΤΟΝ ΠΑΧΥΝ ΑΜΟΝ ΕΣ ΤΑΝ ΣΚΟΠΑΝ ΚΑΙ ΤΟΥΤΩ ΕΠΙ ΤΟ ΕΞΕΔΡΙΟΝ ΤΟ ΚΑΤΑ ΝΟΤΙΑΙΟΝ ΚΑΙ ΕΝΤΙ ΚΑΙ ΕΣ ΤΑΝ ΚΑΤΩ ΑΛΙΚΑΝ ΚΗΣ ΤΑΝ ΕΠΑΝΩ ΛΙΑΝ ΤΑΣ ΠΕΤΡΑΣ ΚΗΣ ΤΟΝ ΡΟΙΝΟΠΑ ΚΗΣ ΤΑΝ ΤΗΠΑΞΙΑΝ ΚΗΣ ΤΑΝ ΟΔΟΝ

μαί διαίτω, i. e. humi convivantur. Non dissimile erat Herculi Sauto proficiscendi gattia sacrificium, ad quod alludit Plautus, Rud. Act. 1. sc. 2. Propter viam illi sunt vocati ad placidum.

(3) καὶ ἐπιγαμίας. Non immerito de jure circa connubia dicendo hic cavetur, quia, ut inquit Strabo, γαμῶν μὲν ἅμα πάντες ἀναγκάζονται πᾶσι αὐτοῖς οἱ καὶ τῶν ἄλλων οἱ καὶ τῶν αὐτῶν ἀλλήλοισι. Univerſi apud Cretenses coguntur uxores ducere, qui eodem tempore ex utroque sexu exceduntur, lib. 10. Per quodque Romanorum de maritandis ordinibus lex, sed molesta admodum & fœta contentionum fuit.

(4) βαλόντα μὲν, v. r. l. hæc nos uncis inclusa, jubente sensu, & faventibus parallelis formulis, restitimus ex aliis hoc modo misere corruptis & transpositis, ΚΟΛΗΤΑΙ ΕΣ ΤΑΝ ΝΟΝ ΕΣΟΝ ΕΠΙΤΑΤΑΙ ΟΤΙΔΑΝ ΚΕΞΕΛΘΕΝ ΜΗΤΕ ΕΝΟΡΚΟΝ ΜΗΤΕ ΕΝΟΙΟΝ ΜΗ ΕΠΙΓΡΑΨΕΝ ΟΙΟΝ ΚΑΙ ΕΝΟΡΚΟΝ ΕΙΜΕΝ. . . . Vide Fragmentum paginæ 133.

(5) ἔνοιοι hoc est ἔνοιοι. Etenim in fœdera jurantes vino simul libaverunt, juxta Homericum Odysſ. 7. 288. Ὀμῶντι ἢ πρὸς ἑμ' αὐτὸν δαπαίνδον. Cum autem statim postea occurrat, οὐδὲν καὶ τῶν ΕΝΟΙΟΝ, i. e. gerim potius ΕΝΟΡΚΟΝ, aut, ut sequentia melius cohaereant, ΕΞ ΑΙΘΟΝ.

TAN

136 AD MONUMENTA TEIA &

ΤΑΝ ΑΓΟΥΣΑΝ ΕΠΙ ΑΚΙΜΙΝ ΚΑΙ ΕΣ ΙΑΛΚΕΤΑΣ ΕΠΙ ΤΩΣ ΚΩΡΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΑΝ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΝ ΚΟΛΟΝΑ ΔΩΡΙΣΙ ΚΗΣ ΤΑ ΝΗΤΜΝΗ ΤΑΛΛΑ
ΚΗΣ ΣΩΡΟΣΑΝ ΚΗΣ ΤΑΝ ΟΔΟΝ ΚΗΠΙ ΤΑΝ ΔΙΜΝΑΝ ΚΗΣ ΤΑΝ ΔΗ-
ΡΑΔΑ ΚΗΣ ΤΟΝ ΑΡΚΕΔΡΟΕΝΤΑ ΚΗΠΙ ΔΙΟΣ ΑΚΡΟΝ ΚΗΠΙ ΔΩΡΗ-
ΑΝ ΚΗΣ ΚΥΡΤΟΡΑΞΟΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΒΑΘΜΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΔΜΠΕ-
ΤΙΞ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΠΙΝΟΕΝΤΑ ΚΗΣ ΤΑΝ ΣΥΝΟΝΙΑΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΑΡΑΚΑ
ΚΗΣ ΧΑΜΒΡΙΤΡΑΣΟΝ ΑΝΑ ΩΡΡΕΙ ΕΣ ΤΩΣ ΠΡΙΝΟΕΣΣΑΣ ΚΗΣ ΤΑΝ
ΔΗΤΑΔΔΑΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΔΜΠΕΤΙΞΑΙ ΑΙ
ΣΤΕΦΑΝΑΙ ΚΗΣ ΔΑΝΙΠΑΣΟΝ ΚΑΙ ΕΣ ΤΑΝ ΑΙΓΥΡΟΝ ΑΙ ΑΙ ΣΤΕΦΑ-
ΝΑΙ ΚΗΣ ΔΑΝΙΠΑΣΟΝ ΕΣ ΠΑΜΦΥΤΙΑΣΟΝ ΕΣ ΤΑΝ ΔΙΜΝΑΝ ΚΗΣ
ΤΑΝ ΟΔΟΝ ΤΑΝ ΔΑΜΟΣΙΑΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΕΠΑΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑ ΡΑΧΙΝ
ΕΣ ΣΤΑΦΝΑΣ ΤΑΣ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΟΤΑΜΟΝ ΕΣ ΚΟΡΔΩΙΔΑΝ ΚΑΙ
ΔΙΑ ΡΑΧΙΝ ΕΣ ΔΑΓΙΝΑΠΥΤΤΟΝ ΕΠΙ ΤΟ ΑΝΤΡΟΝ ΚΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΑ-
ΣΟΝ ΕΠΙ ΤΟ ΑΝΤΡΟΝ ΚΗΣ ΜΕΤΑΔΔΑΠΥΤΤΟΝ ΕΠΙ ΤΟΝ ΠΟΤΑ-
ΜΟΝ ΚΑΝΤΙΟΝ ΡΟΟΝ ΕΠΙ ΤΟ ΣΤΙΩΤΙΟΝ ΚΑΙ ΤΩΔΕ ΑΝ ΡΑΧΙΝ ΕΠΙ
ΤΟΝ ΑΧΑΜΑΝΤΑ

ΟΡΟΙ ΔΑΤΙΩΝ ΠΟΤΙ ΟΛΟΝΤΙΩΣ. *LATIORUM OLONTIOS versus FINES.*
ΑΠΟ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΕΣ ΠΛΥΜΟΝ ΑΝ ΡΑΧΙΝ ΕΠΙ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΑΦΡΟ-
ΔΙΣΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΤΩ ΩΣ ΤΩΔΕ ΡΕΩΘΗΝΩ ΤΩ ΤΕΜΕΝΕΟΣ ΟΙΟΡΟΙΦΙ
ΕΣ ΤΑΝ ΔΩΡΕΑΝ... ΕΧΟΝΤΕΣ ΚΗΣ ΤΑΝ ΑΙΡΕΠΩ ΚΗΣ ΤΑΝ ΠΥΜΝΙ-
ΤΙΣΣΑΝ ΚΗΠΙ ΤΗΣ ΚΑΛΟΔΑΚΚΗΣ ΤΑΝ ΠΕΡΙΒΑΣΙΝ ΚΗΣ ΑΡΧΕΛΑΡ-
ΚΑΝ ΕΣ ΤΑΝ ΔΗΡΑΔΑ ΕΠΙ ΑΡΤΙΩΝ ΠΡΙΝΩΝ ΚΗΣ ΤΟΝ ΑΧΑΜΑΝΤΑ.

Ὁμῶσαι τῶς Δατίως τῆς Ὀλοντίους καὶ τῶς *Præstatio Latii Olontii, & Olontii vicissim*
Ὀλοντίως τῆς Δατίως καὶ ὑπογεγραμμένον *Latii iuramentum infra scriptum.*
ὅρκον.

ΟΡΚΟΣ ΔΑΤΙΩΝ.

Ὁμνέω τὰν Ἑρίαν καὶ τὴν Ζεῦα καὶ τὴν Κρητοχρήα
καὶ τὰν Ἥραν καὶ τὴν Ζεῦα καὶ τὴν Ταλλαίον καὶ τὴν
Ποσειδάον καὶ τὰν Ἀμφιτρίταν, καὶ τὰν Λα-
τῶν καὶ Ἀρσέμιον καὶ Ἀρεα καὶ τὰν Ἀφρο-
δίταν καὶ τὰν Ἑλυσίαν καὶ τὰν Βελί-
μαρίον καὶ Ἑρμῆν καὶ Κωρήτας καὶ Νυμφας.
καὶ τῶς ἄλλως Σιῶς πάσης καὶ πάσας.
(1) Ἡμῶν Ἐγὼ τῆς Ὀλοντίους ἐμμενέω ἐν τῇ
φιλίᾳ καὶ συμμαχίᾳ καὶ ἰσοπολιτείᾳ, καὶ
τῆς ὅρκους ἐμμενέω καὶ βοάθησι ἀπλόως
καὶ ἀδόλως καὶ κατὰ γὰρ καὶ κατὰ θάλασσαν.
Καὶ εἰ τις καὶ πολεμῶν Ὀλοντίους ἢ ἐφύρῃ
ἐπὶ πόλιν, ἢ ἐπὶ χώραν, ἢ ἐπὶ (2) ὥρεα, ἢ λι-
μένας τῶς τῆς Ὀλοντίων, καὶ ἐπὶ πολεμῶν
ἢ ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ, ἀλλ' ἐμμε-
νέω ἐν τῆς συγκαταθέτου ὅρκους, δίκας τε καὶ
πράξεις δίδωσαι κατὰ τὴν καὶ συνθεσόμεθα,
ὁρκείοι μὲν ἡμῶν πολλὰ καὶ ἀγαθὰ,
ἐφορκείοι δὲ τὰ ἐναντία.

ΟΡΚΟΣ ΟΛΟΝΤΙΩΝ Ο ΑΥΤΟΣ

(1) Ἡμῶν, i. e. Verè, Græcè ἀληθῶς, ὁρίως, πιστῶς. Post inuestum autem accentuum Græcænicorum
usum vox ἡμῶν à Grammaticis in duo, hoc est ἡ μὲν καὶ ἡ περὶ τὴν πόλιν, pessimè discerpta est. Est enim adverbium iurandi, ab
Hebræo מִן purissimè traductum, quod & juramentorum formulis præfixum originem dedit vocabulo Græ-
co ΟΜΝΥΜΙ. (2) ὥρεα. Supra lin. 7. cum duplici ε, ἵνα ὁρῶν ἴς. Est igitur vox Dorico-Cretica, unde La-
tinè horreum. Hefychio ὥρεα seu ὥρεα, φυλακὴ ὥρεα, quod tamen in serie inter voces ὥρεος & ὥρεον planè
non legendum.

JURAMENTUM LATIORUM.

Juro Vestam, & Jovem in Creta genitum,
& Junonem, & Jovem Tallæum, & Nep-
tunum, & Amphitriten, & Latonam, & Di-
anam, & Martem, & Venerem, & Eleusinen,
& Britomartin, & Mercurium, & Curetas,
& Nymphas, & alios Deos, Deasque omnes :
Verè : Ego cum Olontiiis in amicitia perman-
bo & in sorte belli, & in communi civitatis
jure ; juramenti etiam manebo, & auxilia-
bor sincerè, & absque dolo per terram & per
mare. Et si quis hostili more Olontios invase-
rit per urbem, aut per territorium aut per
horrea, aut per portus ad Olontios pertinentes,
egoque neque in bello neque in pace deseruerim,
sed juramenti mutuo datis manserim, jura
quoque & facta secundum conventa præstite-
rim ; tum bene mihi juranti multa quidem &
bona provenire, pejeranti autem contraria.

IDEM ET OLONTIORUM JURAMENTUM.

POPULOS CRETENSES NOTAE. 137

Fœderis inter Latios & Olontios ampliatio.

Ἐπὶ Κόσμων μὲν τῷ Μαίναϊ τῷ Χαίρητάδῃ μὲν ἐν τῇ Θεσμολογίᾳ δεκάτῃ, ἐν δὲ Ὀλόντι ἐπὶ τῷ Κρατίνῳ τῷ Ἀριστονύμῳ μὲν (6) Ἡραίῳ δεκάτῃ, ἔδοξε Λατίοις καὶ Ὀλοντίοις κοινὰ βουλευσάμενοις προσδέσθαι πρὸς τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν καὶ ἰσοπολιτείαν καὶ πρὸς τὰλλα φιλόφρονεσθαι τὰ γενοῦντα καὶ πόλεσι καὶ τὰ νῦν δόξαντα προσχεῖσθαι πρὸς τὰς προὔπαρχώσας αὐτῶν θάλας, χρησима ὅσα καὶ συμφέροντα, ὅπως μᾶλλον αὐτῇ) αὐτῇ φιλία.

Sub Cosmis quidem cum Maneco Charnetada F. mensis . . . Θεσμολογίᾳ die decimā, in Olontie autem sub iisdem cum Cratino Aristonymi F. mensis Heræi die decimā, placuit Latiiis & Olontiiis in commune consulentibus ampliari amicitiam & consortium belli & commune jus civitatis, & quæcunque inter civitates alia benevola intercessere: Quæque nunc placuerint describere in stelis apud ipsos prius existentibus, utpote utilia & conducibilia, ut magis augeatur amicitia.

Dolendum equidem quod per tot annos quibus serenissima Venetum Respublica Cretæ insulæ imperitavit, tam pauca veterum Cretensium monumenta Dominam urbem advehentur. Tanto pluris igitur faciendum, quod in Museo nunc exstat Tarvisiano, autographum marmor Allariticum, olim quidem à Grutero p. dv. sed & denuò anno 1702 à R. D. Montfauconio, in Diario Italico publicatum. Hoc nos, nequid hic desit antiquiorum lapidum Cretensium, coronidis loco nunc apponimus; sed ex collatis duobus exemplaribus textu aliquantulum correcto, & malè natà Montfauconii versione incudi, ut necesse erat, redditā. Prævit decretum Pariorum ad Allariotās Cretæ populos de Asylo, deque amicitia renovandā missum. His sic responsum ab Allariotis: qui quidem Stephano Ἀλλαριόται, dum urbs ipsa Ἀλλωρίαι, sed mendosè, ut nunc videmus, appellatur.

Ἀλλαριώται οἱ Κόσμοι καὶ αὐτοὶ Παρίων τὰ πόλιν καὶ τῷ δάμῳ χαίρειν. Παραγρημάμενοι τῷ προσδεδωκένῳ πρὸς αὐτοὺς Φάνιός τε καὶ Δόρκω, ὅς ἀπεπέλασε προσδεδωκένῳ πρὸς τῷ [α]σύλῳ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀνανεώσασθαι αὐτῶν ἐν τῷ προσδεδωκένῳ καὶ τῷ ψήφισματι τὸ πρὸς ὑμῶν τὰν τε φιλίαν καὶ τὰν εὖνοιαν τὰν ὑπαρχούσαν καὶ πόλεσι πρὸς ἀλλήλους διαφυλάττειν. Ἐπὶ Κόσμων τῶν πρὸς Φιλόμυροισιν τῷ Εὐθυμάχῳ, ἀγαθὰ τυχὰ δεδόχθαι Ἀλλαριωτῶν πρὸς Κόσμοις καὶ τὰ πόλιν, ἐπανέσσει μὲν τῷ δάμῳ καὶ Παρίων, ὅτι διαφυλάττει τὰν φιλίαν καὶ τὰν εὖνοιαν πρὸς τὰν πόλιν τὰν αὐτῶν καὶ ταῦτα ἡ ὑπαρχούσα πρὸς Παρίους τὰν φιλίαν καὶ τὰν εὖνοιαν πρὸς Ἀλλαριωτῶν, ὅπως φανώμεθα τὰ ὅμοια πρὸς παραγρημάμενοις αὐτοῖς συνελόντες. Εἰ μὲν δὲ Ἀλλαριωταὶ καὶ Παρίοι ἰσοπολιτεῖαν, μέσσωσιν τῷ τε Ἀλλαριώτῃ ἐν Πάρῳ καὶ (1) θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων ὡσαύτως καὶ τῷ Παρίῳ ἐν Ἀλλαριῳ μετέχουσιν καὶ θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων. Ἐὰν συνδοκῇ ταῦτα τῷ δάμῳ τῷ Παρίῳ ἀναγεγραψάμενοι αὐτοῖς ἀμφοτέρω εἰς τὰ

Allariotarum Cosmi civitasque Pariorum senatus atque populo salutem. Quandoquidem buc pervenerunt legati ad nos Phanis atque Dorcus, quos misistis de Asylo ad nos mandata delaturos; iique, juxta decretum vestrum, de novo in legatione sunt professi amicitiam eam atque benevolentiam conservare, quæ civitatibus inter se mutuo intercessit: Sub collegis cum Philombroto Euthymachi F. Cosmis, bonâ cum Fortunâ placere Cosmis & civitati Allariotarum, ut laudetur quidem populus Pariorum, eo quod conservet amicitiam & benevolentiam erga civitatem nostram; eodem autem modo subsistere etiam apud Allariotas, erga Parios amicitiam atque benevolentiam; ut palam finis iis, qui id priores exoptârunt, par officium persolventes. Allariotis autem Parisque æqualem fore civitatem, Allariotæ scilicet in Paro tum divinorum tum humanorum participant: Similiter autem & Pario participant in Allariâ tum divinorum tum humanorum. Hæc si mutuo placent populo Pariorum, describunto ambæ civitates in stelis

(6) Μηνὶς Ἡραίας, mense Heræo, seu Junonio, ab Ἡραίᾳ, i. e. Junone, postea Junio, detritis duabus literis, à Romanis dicto, quem tamen præci Latini, Aricini Prænestinique, Junonium dixerunt, Macrobi. sat. 1. 13. & Ovid. Fast. vi. 61. Est illis mensis Junonius, &c.

(1) Nequis dubitet de antiquâ voce θεῶν, sciat esse Æolicum, interposito digamma, θεῶν, olim scriptum, unde emerit Latinum divinus, ut à θεῶν, Divus.

138 AD MONUMENTA TEIA, &c.

λαν λιθίαν, καὶ ἀνθέντων Πάροι μὲν ἐς τὸ
 ἱερὸν τῆς Δαμάρεος, Ἀλλαιῶται δὲ ἐς τὸ
 ἱερὸν Ἀπόλλωνος. Ταῦτα δὲ εἶναι ἐφ'
 ὕψους καὶ σωτηρίας τῶν πόλεων ἀμφότεραν.
 Ἐὰν δὲ τι φαίνηται μὲν προσθεῖναι ἢ ἀφελαι,
 χαλεπῶς. Ἐρρωθε.

lapideā, & reponunto Parii quidem in fano
 Cereris, Allariotæ autem in fano Apollinis.
 Eademque ad salutem & incolumitatem am-
 barum civitatum vertant. Siquid autem vo-
 bis aut addere aut demere visum fuerit, per-
 gratum nobis feceritis. Valete.

Habes, benigne Lector, quindecim Cretensium populorum acta. Quæ si creārint
 fortè sitim eruditis & alia plura ex antiquis fontibus hauriendi; adeunda sunt Politica
 Aristotelis, sparsa per Polybium historica, Strabonis quoque lib. 10. Geographica, &
 quæ reliqua sunt Dionis, ubi mutilatus incipit liber 36. Sed & optimè Neotericorum
 par mirabile, auctor de Republicâ Cretensium Ubbo Emmius, & de Cretâ Joannes Meur-
 sius, cæci itineris comites arcessentur. Iis enim ducibus, per Cretam insulam, uti &
 per reliquam universam Græciam iter amœnissimè capiendum. Sed valeat tandem Cre-
 ta, magnò mortalibus exemplo in omne ævum futura. Ab initio enim maris imperio
 potentissima, optimis quoque legibus & institutis gubernata, pertraxit in admiratio-
 nem sui summos viros Lycurgum & Pythagoram. Postea conversis moribus mentien-
 do, furando, piraticam faciendo odio per orbem fuit. A Romanis igitur multata est
 antiquissimâ libertate; & quæ antehac neque Persis neque Græcis servierat, provincia
 facta elanguit. Itaque sub Cæsaribus, quæ reliquæ erant ex centum urbibus in quan-
 dam communitatis speciem coaluere: quod testantur nummi Imperatorii ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗ-
 ΤΩΝ inscripti. Eâ ratione & Titus ΚΡΗΤΩΝ, i. e. Cretensium episcopus, non unius ali-
 cujus in Cretâ civitatis, ab antiquis nominatus fuit. Titi verò successoribus, Cretæ
 metropolitæ dictis, subditæ fuere hæ sedes episcopales, in novellâ Imp. Leonis cogno-
 mine Philosophi, hoc ordine recensitæ: Γορτύνη, Κνωσός, Ἀγκαθία, Χερρόνησος, Ἀυλοπό-
 λισος, Ἀγέλα, Ἀδάμη, Κυδωνία, Ἱερά Πέτρα, Σίτεια, Κίσσαμος, seculo nono exeunte.
 Hodie vicatim habitatur sub Turcico jugo insula, neque plus quam tribus urbibus,
 Candia, Canea, Rhetymo.

Monumenta Attalica.

SUADET operis ratio ut Teiis superiùs traditis succedant di-
 versa quidem, sed nec inferioris notæ monumenta, quæ Atta-
 lica jure appellaveris. Produnt enim originem à Regibus Asiæ
 Pergamenis; &, quod palmarium est, anno Attali Philadelphi
 septimo, hoc est ante Christum 152, clarissimo ætatis indicio in-
 signiuntur. Pertinent autem ad Dionysiacos illos, hoc est sceni-
 cos artifices, quorum prævit pag. 107. in decreto Ætolorum mentio;
 quibusque idem tunc honos ab Ætolis qui populo Teiorum habitus.
 Mox verò jussu ac auctoritate ⁽¹⁾ regum Pergamenorum, quæ
 pænè omnis cis Taurum Asia post Antiochum debellatum paruit,
 in sodalitia legitimè coacti vicina Teo loca insederunt; ibique pro
 variis

MONUMENTA ATTALICA. 139

variis ipsorum cœtibus, varias sibi indiderant appellationes. Duo ex eo genere fuere Κοινὸν τῶν Ἀτταλιστῶν, & Κοινὸν τῆς Ἐχίνε Συμμορίας, i. e. *Commune Attalistarum*, & *Commune Sodalitii ab Echino dicti*. Damus igitur lapides, alios quidem fractos, alios satis integros, luculentum rei, si hæc super è Strabone addideris, testimonium. “ Lebedi (ut testatur ille lib. 14.) sedes erat & domicilium synodo “ Dionysiacorum Artificum, qui solennes per Ioniam & inde ad “ Hellepontum usque ludos pretio conducti peragebant. Teos, (à “ Lebedo stadiis centum viginti distans) antea sedes eorum fuerat. “ Sed cum incidisset seditio, Ephesum confugerunt. Cumque “ Attalus eos in Myonnesum traduxisset, quæ est inter Teon & “ Lebedum; missis legatis Teii à Romanis petiverunt, ne pro ni- “ hilo habere velint munitum iri ipsis Myonnesum. Ita illi Le- “ bedum commigraverunt; Lebediis illos, quanquam tumultuo- “ sum, & (ut Straboni aliàs observatum) infidum hominum ge- “ nus, ob ⁽²⁾ incolarum penuriam recipientibus. Fixi igitur sedi- bus artifices, opibus quoque & tutelâ regiâ gloriantes, huiusmodi honores viris de se bene meritis detulerunt. Moti autem loco primo lapides, ad construenda ut ferè sit sepulchra, in cœmeteriis hodie visuntur prope *Sivêrbissar* & *Era-kî*; quæ duo sunt cis Teum & Lebedum, à Smyrnâ iter facientibus, in Isthmo Erythræo oppida.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΑΤΤΑΛΙΣΤΩΝ:

ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΑΤΤΑΛΙΣΤΩΝ ΕΠΕΙΔΗ ΟΝΕΟΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΚΡΑΤΩΝ ΞΩΤΙΧΟΥ ΕΝ ΤΕΤΩΙΩΝ
ΠΟΛΛΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΕΠΟΙΕΙΤΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣ
ΤΟΥΣ ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΣ ΕΥΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΙΔΙΑΝΤΗΡ ΕΚΑΣ
ΤΟΥΤ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝΤΟ ΕΑΥΤΟΥ ΣΥΝΗΓΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΕΙ
ΜΕΝΩΝ ΤΗΝ ΠΛΕΙΣΤΗΝ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΝ ΣΠΟΥ
ΔΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ ΟΥΘΕΝ ΒΑΛΕΙΠΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΑΜΕΙ
ΝΟΝΑ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΑΤΗΣ ΤΗΝ ΟΔΩΙ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ
ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΑΠΟΔΕΧΟΜΕΝΩΝ ΑΥΤΩΝ ΤΗΝ ΤΕ ΕΚΕΙΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ ΠΡΟΣ ΕΑΥΤΟΥΣ ΕΥΝΟΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΗΜΕΤ
ΕΡΑΝ ΑΙΡΕΣΙΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΓΩΓΗΝ ΑΞΙΑΝ ΟΥΣΑΝ ΤΗΣ ΕΑΥΤ
ΩΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ [ΟΥΚΟΛ^{ης}] ΔΕ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΠΙΔΙΔΟΥΣ ΚΑΙ
ΧΟΡΗΓΩΝ ΔΙΕΤΕΛΕΙΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ ΤΕ ΤΟΙΣ ΠΡΟΤΗΡΗΤΜΕΝΟ
ΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΠΡΑΣΣΕΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΑΣΣΕΝ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΕΝ ΠΕ
ΡΓΑΜΩΙ ΠΡΟΕΝΟΗΘΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΑΓΑΣ ΕΠΕΣΤΟΛΗΝ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΠΟΔΙΠΩΝ
ΟΝ

140 MONUMENTA ATTALICA.

ΟΝΕΞΑΠΕΣΤΕΙΔΕΝ ΗΜΙΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΤΤΑΛΟΣ ΕΠΙΣΗ ΜΟ-
ΤΕΡΑΝ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΤΗΝ ΠΑΡΧΟΥΣΑΝ ΕΣ ΤΗΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΕΥΝΟΙΑ
ΝΔΙΟΝ ΤΟΤΕ ΑΤΤΑΛΕΙΟΝ ΤΟ ΠΡΟΣ ΤΩΙ ΘΕΑΤΡΩΙ Ο ΚΑΙ
ΞΩΝ ΚΑΘΙΕΡΩΚΕΙΤΟΙΣ ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΙΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΥΝ-
ΟΙΚΙΑΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΩΙ ΒΑΣΙΛΕΩΙ ΤΗΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΟΥΣΑΝ ΜΙΚ-
ΡΟΥ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ ΔΕ ΚΑΙ ΚΑΘΙΕΡΟΙΤΗΙ ΣΥΝΟΔΩΙ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΙΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟΥ ΔΡΑΧΜΑΣ ΜΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑΣ
ΑΦΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΟΔΟΥ ΘΥΣΙΑΣ ΤΕ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΥΣ. ΠΟΙΗ-
ΜΕΘΑ ΚΑΘΩΣ ΑΥΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΑΣΤΩΝ
ΔΙΑΤΑΧΕΝ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ ΔΕ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΑ ΤΟΙΣ ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΙΣ
ΠΕΡΙΟΝΤΑ Α ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ΥΠΕΡΑΠΑΝΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΚΑΘΙΕΡΩΜΕ-
ΝΩΙ ΥΦΕΑΥΤΟΥ ΝΟΜΩΙ ΔΕ ΔΗΛΩΧΕΝ ΑΝΑΔΙΠΕΝΔΕΚΑΙΤΑ
ΠΡΟΣ ΕΥΣΧΗΜΟΣΙΝ ΕΝ ΤΩΙ ΤΕΜΕΝΕΙ ΧΡΗΣΤΗΡΙΑ ΚΑΝΑ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΛΥΣΑΙΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑΥΤΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗ-
ΓΙΑΣ ΤΟΥΣ ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΣ ΙΝΑ ΟΥΝ ΚΑΙ Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΤΤΑ-
ΛΙΣΤΩΝ ΑΞΙΑΣ ΦΑΙΝΗΤΑΙ ΤΟΙΣ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ ΑΠΟΝΕΜΟΥΣΑ
ΧΑΡΙΤΑΣ ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΟΙΣ ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΙΣ ΚΥΡΩΣΑΙ ΜΕΝ ΤΟΝ
ΙΕΡΟΝ ΝΟΜΟΝ ΤΟΝ ΑΠΟΔΕΔΕΙΜΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΚΡΑΤΩΝΟΣ ΣΥΝ...
..... Ε ΕΠΩΝΥΜΟΥΣ ΗΜΕΡΑΣ ΚΡΑΤΩΝΟΣ ΤΕ ΚΑΙ * * * *

Psephisma Attalistarum.

Γνώμη τῆ Κοινῆ τῶν Ἀτταλιστῶν.
Ἐπειδὴ ὁ νέος τῆ Συνοδῆ Κρά-
των Ἰωλῆς ἐν τῷ ζῶνι πολλὰς
καὶ μεγάλας ἀποδείξεις ἐποιεῖτο τῇ
πρὸς τὰς Ἀτταλίστας εὐνοίας, καὶ
κατ' ἰδίαν ὑπὲρ ἑκάστη καὶ κατὰ κοι-
νὸν τῶν ὑφ' ἑαυτὲ συνηγμένων καὶ
καμμένων, τὴν πλείω ποιέμεν
πρόνοιαν, σωδῆς καὶ φιλοτιμίας
ἐξέν ἑλλείπων, καὶ πολλὰ ἀμείνο-
να καὶ φιλόανδρωπα⁽³⁾ τῇ συνοδῷ
παρὰ τῶν βασιλέων ἐποίησεν, ἀπο-
δεχομένων αὐτῶν τὴν τε ἐκείνης
ἅπαντα τρόπον πρὸς ἑαυτὰς εὐνοί-

*Decretum communis Attalista-
rum. Quandoquidem synodi ju-
venis Crato Zoticchi F. & dum vi-
veret multa & magna indicia
fecerit suæ erga Attalistas bene-
volentia, tum privatim respectu
singulorum, tum communiter re-
spectu omnium sub ipso aggrega-
torum & positorum, plurimâ
usus providentiâ; curæ atque stu-
dii nihil omnino prætermittens;
multa etiam commoda & benefi-
cia synodo à regibus obtinuit;
gratiosè ipsis accipientibus omni-*

MONUMENTA ATTALICA. 141

αν η την ημετέραν αἰρεσίν τε η συν-
 αλωγνῶ ἀξίαν ἔσαν τ' ἐαυτῶν
 ἐπωνυμίας· [ὅσα ἀλλὰ] ὃ η τῶν
 ιδίων ἐπιδιδῶς η χορηγῶν διέ-
 λει· βελομόδρος τε τοῖς περπηγ-
 μοῖς ἀκόλυστα προέσεν, η μετ-
 αλλάσων τὸν βίον ἐν Περγάμῳ
 προσηῶθη τ' σωόδῳ, η γε-
 ψας ἐπισολὴν πρὸς ἑὺ Ἀτταλί-
 σας, η νόμον ἱερὸν ἀπολιπὼν, ὃν
 ἔξαπέστειλεν ἡμῖν βασιλῆος Ἀττα-
 λῆ, ἐπισημοῖεραν ἐποίησεν τλῶ
 ὑπάρχεσαν εἰς τλῶ σωόδον
 ὄνοϊαν, δι' ὃν τό τε Ἀτταλεῖον
 τὸ πρὸς τῷ θεάτρῳ, ὃ η ζῶν κα-
 θιερώκει, τοῖς Ἀτταλίταις ἀνατί-
 θησιν, η τλῶ⁽⁴⁾ σιωοικίαν τὴν
 πρὸς τῷ βασιλείῳ τλῶ πρότερον
 ἔσαν Μικ...ρι· ἀνατίθησιν ὃ η
 καθιεροῖ τῇ σωόδῳ η δεγυρεῖ
 Ἀλεξανδρεῖς δραχμας μυριάς η
 πεντακοσίας, ἀφ' ὧν, ἐκ τ' προ-
 ὀδῳ, θυσίας τε η σωόδῳ πε-
 ποιήμεθα, καθὼς αὐτὸς ἐν τῇ
 νομοθεσίᾳ περὶ ἐκάστων διάταχεν
 ἀνατίθησιν ὃ η σώματα τοῖς
 Ἀτταλίταις τὰ⁽⁵⁾ περιόντα, ἀ η
 μέρος ὑπὲρ ἀπάντων ἐν τῷ καθε-
 ρεωμένῳ ὑφ' ἐαυτῆ νόμῳ δεδήλω-
 χεν· ἀνάλιπεν ὃ η τὰ πρὸς δι-
 χήμοσιν ἐν τῷ τεμένει χρηστῆρα
 ἱκανὰ, παραλῦσαι βελομόδρῳ
 η τ' εἰς ταῦτα δαπάνης η χορη-

modam illius erga te benevolentiam, ὅ *sectam ὅ collegium no-*
strum; dignumque illud habenti-
bus quod ab ipsis cognominetur;
neque minus etiam ex propriis e-
largiendo ὅ erogando perstitit;
cupiensque his inceptis congruen-
ter agere, ὅ ἐ vitā Pergami ex-
cedens providē synodum respex-
it; scriptāque ad Attalistas epi-
stolā, ὅ relictā sacrā lege quam
transmisit nobis rex Attalus, insig-
niorem eam reddidit quam erga
synodum habuit benevolentiam;
quā ex lege ὅ Attalēum prope
theatrum, quod ὅ vivus ipse con-
secraverat, Attalistas dedicat, nec
non ὅ contubernium prope regi-
am, quod prius Mic...ri fuit;
dedicat autem consecratque syno-
do argenti etiam Alexandrini
drachmas decies mille ὅ quin-
gentas; quarum ex proveniū ὅ
sacrificia ὅ conventus fecimus,
prout ipse in ferendā lege de sin-
gulis constituit; porro servorum
capita quaedam peculiaria Atta-
listis dedicat; quae omnia in
sacratā ab ipso lege sigillatim
indigitavit; in delubro etiam,
ultra ea quae ornamento erant, non
pauca reliquit utensilia; cupiens
scilicet huius quoque impensae ὅ
 Ο ο γίας

142 MONUMENTA ATTALICA.

γίας τες Ἀτταλίσας· ἵνα ἔν κ' ἡ *erogationis immunes reddere Attalistas: Ut igitur Attalistarum syn-*
 συνώδ' τῶν Ἀτταλισῶν ἀξίας *odus palam sit benefactoribus*
 φαίνῃ τοῖς δευγέταις δ' ἀπὸνέμ- *grates dignas rependens; Placere*
 σα χάριτας, δεδόχθαι τοῖς Ἀττα- *Attalists firmam ratamque ha-*
 λίσαις κυῶσαι μὲν τὸν ἐρῶν νόμον *bere sacram legem relictam à*
 τὸν ἀπολελειμμένον ὑπὸ Κρατῶνος, *Cratone; diesque (observandos)*
 συν [τηρεῖσθ' δὲ] ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας *cognomines Cratonis, & ****
 Κρατῶνός τε κ' . . .

Cætera hîc confraçto lapide desiderantur. Sed idem & à tergo scriptus imperfectam quandam *χρησθειων*, ut superius vocantur, hoc est utensilium, & instrumenti Attalistici rationem exhibet; sive ea à Cratone legata fuerant, sive aliò ad Attalistas pertinentia.

ΑΤΤΑΛΙΣΤΑΙΣΩΣΤΕΥΠΑΡΧΕΙΝΑΥΤΟΙΣΚΑΙΤΑΣΤΡΩΜ
 ΑΤΑΚΑΙΤΑΣ . . . . .
 ΕΝΝΕΑΨΙΔΑΣ . . . . . ΚΑΙΤΙΝΑΤΙΜΙΑΟΝΤΑ
 ΤΡΑΠΕΖΑΣΔΥΟΤΡΙΠΟΔΙΑΔΥΟ ΝΑΝΟΝ (sic) ΔΙΜΕΤΡΗΤΟΝ
 ΧΑΛΚΙΟΝΤΕΤΡΑΧΟΙΑΙΟΝΚΑΙΑΜΒΙΚΟΝΛΕΚΑΝΗΝΕΣΠΟ
 ΤΗΡΙΑΚΑΙΑΛΛΗΝΠΟΔΟΝΙΠΤΗΡΑΔΥΧΝΙΑΝΧΑΛΚΗΝΣΑΛ
 ΠΙΓΓΩΤΗΝΔΥΧΝΟΝΧΑΛΚΟΥΝΔΙΜΕΤΡΟΝΔΙΦΡΟΝΕΒΕΝ
 ΟΝΑΣΠΙΔΑΚΑΙΔΟΥ

..... Ἀτταλίσαις. ὥστε ὑπάρ- ..... *Attalists: unde & su-*
 χεν αὐτοῖς κ' τὰ σρώματα κ' τὰς *pereffe ipsis & lectulos, & . . . .*
 . . . . . καὶ τινα τίμια ὄντα, ... *& quedam pretii non con-*
 τεραπέζας δύο, τετράποδια δύο, (6) *temnendi; mensas binas, tripodias*
 [κάδον] διμέτρητον, χαλκίον τετρα- *bina, cadum mensurâ duplici,*
 χοῖαιον, κ' ἀμβικον, λεκάνην ἐς *vas æreum capacitæ quatuor*
 πόθηρα, κ' ἄλλην ποδονιπτήρα, *congiarum, & calicem, pelvem*
 λυχνίαν χαλκὴν σαλπινγίῳ, *ad pocula, aliamque ad abluendos*
 λυχνὸν χαλκὸν διμυξον, δίφρον *pedes, candelabrum æreum formâ*
 ἐβένινον, ἀσπίδα κ' δόρυ. *buccinæ ansatum, lychnum æreum*
duo ellychnia habentem, sellam
ebeno factam, clypeum & hastam.

Psephisma

MONUMENTA ATTALICA. 143

Psephisma Sodalitii ab Echino dicti.

ΕΠΙΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΣΜΕΙΝΩΝΟΣ
ΤΟΚΟΙΝΟΝΤΗΣ ΕΧΙΝΟΥΣΥΜΜΟΡΙΑΣ
ΕΤΙΘΗΣΕΝ

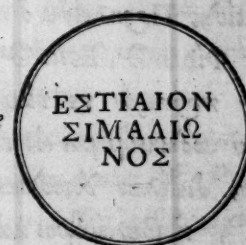
Επὶ Πρύτανεως Σμείνωνος τὸ Κοινὸν ἔχων συμμορίας ἐτίθησεν. *Sub Prytane Smeinone commune
votum ἔχων συμμορίας ἐτίθησεν. sodalitiū ab Echino dicti posuit.*

Coronæ Oleaginæ

Coronæ Oleaginæ

ΕΔΟΞΕΝ ΤΗ ΕΧΙΝΟΥΣΥΜΜΟΡΙΑΙ ΕΠΕΙΔΗ ΔΗΜΗΤΡΙ
ΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ ΠΡΟΚΛΕΙΔΗΣ ΠΡΟΚΛΕΙΔΟΥ ΟΝΕ
ΩΤΕΡΟΣ ΝΙΚΙΑΣ ΦΙΛΩΝΟΣ ΕΣΤΙΑΙΟΣ ΣΙΜΑΛΙΩΝΟΣ ΠΡΟ
ΤΕΡΟΝ ΤΕ ΤΗΝ ΑΥΤΩΝ ΣΠΟΥΔΗΝ ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΣΥΜΜΟΡΙΑΝ ΔΙΕΤΕΛΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΝΤΕΣ ΤΕ ΠΡΟΣ
ΤΑΤΑ ΚΑΙ ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑΚΟΛΟΥΘΕΙΝ ΤΗ ΕΑΥΤ
ΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΙΤΑΣ ΤΕ ΝΟΜΙΣΑΜΕΝΑΣ
ΠΑΤΡΙΟΥΣ ΘΥΣΙΑΣ ΣΥΝΕΤΕΛΕΣΑΝΤΟΙΣ
ΘΕΟΙΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙΣ
ΚΑΛΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΣ ΣΥΝΕΙΣΔΕΞΑΝΤΟ ΤΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΥΜΜ
ΟΡΙΑΝ ΦΙΛΟ
ΤΙΜΩΣ ΚΑΙ ΕΚ ΤΕΝΩΣ ΕΙΣ ΕΝΕΓΚΑΜΕΝΟΙ ΤΗΝ ΕΙΣ ΤΑΥΤΑ ΔΑΠΑΝΗΝ
ΠΑΣΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙ ΕΝΑΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΔΑΠΑΝΟΝ
ΤΗΝ ΣΥΜΜΟΡΙΑΝ ΚΑΘΙΣΤΑΝΕΙΝ ΟΠΩΣ ΟΥΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΗΣ ΣΥ
ΜΜΟΡΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΟΝ ΦΑΙΝΗΤΑΙ ΤΟΙΣ
ΚΑΛΟΙΣ ΚΑΙ ΑΓΑΘΟΙΣ
ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΔΕ ΔΟΧΘΑΙ ΤΗ ΕΧΙΝΟΥΣΥΜΜΟΡΙΑΙ ΕΠΑΙΝΕΣ
ΑΙ ΔΗΜΗ
ΤΡΙΟΝ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ ΠΡΟΚΛΕΙΔΗΝ ΠΡΟΚΛΕΙΔΟΥ ΤΟΝ ΝΕΩΤΕΡΟΝ
ΝΙΚΙΑΝ

144 MONUMENTA ATTALICA.

ΝΙΚΙΑΝΦΙΛΩΝΟΣΕΣΤΙΑΙΟΝΣΙΜΑΛΙΩΝΟΣΚΑΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙΕΚΑΣ
 ΤΟΝΑΥΤΩΝΣΤΕΦΑΝΩΙΘΑΛΛΟΥΑΡΕΤΗΣΕΝΕΚΕΝΚΑΙΦΙΛΟΔΟΣΙΑΣ
 ΤΗΣΕΙΣ
 ΤΗΝΣΥΜΜΟΡΙΑΝΑΝΑΓΓΕΛΛΕΣΘΑΙΔΕΤΟΝΣΤΕΦΑΝΟΝΚΑ
 ΘΕΚΑΣΤΟΝ
 ΕΤΟΣΜΕΤΑΤΑΣΣΠΟΝΔΑΣΟΤΑΝΗ...ΩΔΟΧΗΓΙΝΗΤΑΙΤΗΣΔΕΑΝΑΓ
 ΓΕΛΛΙΑΣΕΠΙΜΕΛΕΙΣΘΑΙΤΟΥΣΚΑΘΕΚΑΣΤΟΝΕΤΟΣΓΕΝΟΜΕ
 ΝΟΥΣ
 ΠΡΟΣΤΑΤΑΣΑΝΑΓΡΑΦΑΙΔΕΤΟΦΗΦΙΣΜΑΤΟΔΕΚΑΙΤΟΥΣΣΤΕ
 ΦΑΝΟΥΣΕΙΣΣΤΗΛΗΝΛΙΘΙΝΗΝΚΑΙΣΤΗΣΑΙΠΑΡΑΤΟΝΒΩ
 ΜΟΝΤΗΣΣΥΜ
 ΜΟΡΙΑΣΟΠΩΣΔΕΣΥΝΤΕΛΕΣΘΗΤΑΕΦΗΦΙΣΜΕΝΑΑΠΟΔΕΙΞΑΙΑΝ
 ΔΡΑΣΟΙΤΙΝΕΣΤΗΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝΑΥΤΩΝΠΟΙΗΣΟΝΤΑΙΑΠΕΔΕ
 ΧΘΕΣΑΝ ΠΡΟΚΛΕΪΔΗΣΠΡΟΚΛΕΙΔΟΥΟΝΕΩΤΕΡΟΣΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
 ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ

Ἐδοξεν τῇ Ἐχίνῃ συμμορία. Ἐ-
 παιδὴ Δημήτριος Καλλιστράτης,
 Προκλείδης Προκλείδου ὁ νεώτερος,
 Νικίας Φίλωνος, Ἑστιάου Σιμα-
 λίωνος πρότερόν τε τῶν αὐτῶν
 πατρῶν ἐνδεικνύμενοι εἰς τὴν συμ-
 μορίαν, διέλεον ἀποδείκνυσις τε
 προσηλῶν, καὶ βελόμβροι καλαχοχ-
 θεῖν τῇ ἑαυτῶν προσηλῶν τὰς τε
 νομιζομένης παλαιᾶς θυσίας συν-
 τέλεσαν τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς δει-
 γμασίαις καλῶς καὶ ἐπιφανῶς, συνεισ-
 δέξαντο τε καὶ τῶν συμμορίαν φι-
 λοτίμως καὶ ἐκλενῶς, εἰσενεγκά-
 μνοι τῶν εἰς ταῦτα δαπάνων
 πᾶσαν ἐκ τῆς ἰδίας, βελόμβροι ἐν
 ᾗ πᾶσι τέτοις ἀδάπανον τῶν συμ-
 μορίαν κατιστάνειν. Ὅπως ἔν καὶ
 τὸ κοινὸν τῆς συμμορίας διχα-
 εἰσῶς προσφερέμενον φαίνεται τοῖς
 καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν
 Δεδόχθαι τῇ Ἐχίνῃ συμμορία

Placuit Echini sodalinitio. Quan-
 doquidem Demetrius F. Callistra-
 ti, Proclides junior F. Proclidis,
 Nicias F. Philonis, Hestiaeus F.
 Simalionis jam olim suum er-
 ga sodalinitium affectum testati,
 eundem Praesides quoque facti
 demonstrare non destiterunt, at
 cupientes ipsorum proposito ad-
 haerere, legitima & patria sacra
 pulchrè splendidèque diis &
 benefactoribus perfecèrunt, in-
 tentoque animi studio sodalinitium
 epulo exceperunt, omnem ad id
 sumptum ex proprio conferentes,
 cupientes in his omnibus immu-
 ne ab omni sumptu sodalinitium
 praestare: Ut igitur commune
 sodalinitii erga probos bonosque vi-
 ros gratum se commonstret, Pla-
 cere Echini sodalinitio laudare
 Demetrium F. Callistrati, Pro-
 κλει-
 τῶν

MONUMENTA ATTALICA. 145

ἐπαινέσαι Δημήτριον Καλλιστρά-
 τε, Προκλείδω Προκλείδῃ τὸν νε-
 ώτερον, Νικίαν Φίλωνος, Ἐσια-
 ὦν Σιμαλίῳ, καὶ σεφανῶσαι
 ἕκαστον αὐτῶν σεφάνῳ θάλλῃ,
 δρετῆς ἐνεκὲν καὶ φιλοδοξίας τῆς εἰς
 τὴν συμμορίαν. Ἀναγγέλλεσθαι δὲ
 τὸν σεφάνον κατ' ἕκαστον ἔτος μετ'
 ταῖς ἀπονδαῖς ὅταν ἡ χρεωδόχη
 γίνηται. Τῆς δὲ ἀναγγελίας ἑπι-
 μελεῖσθαι τὸν κατ' ἕκαστον ἔτος
 ἡρμοδύμους πρεσβύτας. Ἀναγε-
 ψαὶ δὲ τὸ ψήφισμα τὸδε καὶ τὸν
 σεφάνον εἰς σήλῳ λιθίνῳ, καὶ
 σῆσαι παρὰ τὸν βῶμον τῆς συμμο-
 ρίας. Ὅπως δὲ συνελθεῖν τὰ
 ἐψηφισμένα, ἀποδίδαι ἀνδράσι
 οἰκτινέσι τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν
 ποιήσων. Ἀπεδέχθησαν Προ-
 κλείδης Προκλείδῃ ὁ νεώτερος
 Δημήτριος Καλλιστράτε.

clidem juniorem F. Proclidis;
 Niciam F. Philonis, Hestium
 F. Simalionis, & unumquemque
 eorum coronâ oleaginâ coronari,
 virtutis ergo & generositatis erga
 sodalitiū præstita. Coronam au-
 tem singulis annis annuntiatum
 iri post facta libamina, quo tem-
 pore datur visceratio. Annunti-
 ationem autem iis curâ fore, qui
 quotannis constituentur præsides.
 Insculpant autem hoc psephisma
 & coronas ipsas in lapidea stelâ,
 ponantque juxta aram sodalitiū.
 Ut autem hæc decreta perficiantur,
 designentur viri qui curam
 ipsorum gerent. Designati fu-
 re Proclides junior F. Proclidis
 & Demetrius F. Callistrati.

Cratonis ad Attalistas Epistola.

P R T FR cæteras Cratonis laudes & illud etiam in psephismate
 grātè recolunt Attalistas, quod Pergami, quum esset morti prox-
 imus, Epistolam ad ipsos dederat. Ea igitur non indigna visa est
 quæ posteritati, incisa lapidi, traderetur. Sed invidia temporis &
 fortunæ de totâ nihil reliquum fecit præter imperfectos quatuor ab
 initio versiculos: in quibus aliqua tamen legere curiosa, plura da-
 tur intelligere. Signatur enim annus Attali in Ioniâ jam regnan-
 tis, idque assumpto, quod Historia concinit, cognomine Philadel-
 phi. Porro subindicatur fratris ejus Eumenis tantopere adamati
 consecratio, ob paternum in tres fratres & in subditos animum, in-
 ter divos relati. Ejus igitur sacerdos Eponymus anni fuit, unâ

146 MONUMENTA ATTALICA.

cum sacerdote artificum. *Artifices enim in hoc Fragmento disertim appellantur; nequis fortè dubitaret quinam ii fuerint, de quibus hic agitur, Attalists.*

.....ΤΟΝΤΟΣΑΤΤΑΛΟΥΦΙΛΑΔΕΛΦΟΥΕΤΟΥΣΕΒΑΟΜ ...
 ....ΥΣΤΡΟΥΕΠΙΔΕΙΕΡΕΩΣΤΩΝΤΕΧΝΙΤΩΝΚΡΑΤΙΝ ....
 ..ΟΘΕΤΟΥΚΑΠΕΡΕΩΣΘΕΟΥΕΥΜΕΝΟΥΑΡΙΣΤΑΙΟΥΚΡΑΤΩ..
 ...ΥΤΟΙΣΑΤΤΑΛΙΣΤΑΙΣΤΟΙΣΥΦΕΑΥΤΟΥΣΤΗΝΗΓΜΕ .....

Βασιλεῦς υἱὸς Ἀττάλου ⁽⁷⁾ Φιλαδέλφου, ἔτος ἐβδόμῃ, μὲν ὁ
 Δῖος, καὶ δὲ ⁽⁸⁾ ἱερέως τῶν τεχνιτῶν Κρατίων, καὶ ἀγωνο-
 θέτης καὶ ἱερέως ⁽⁹⁾ Θεῶν Εὐμενῶν Αἰσίου, Κρατίων Ζωτίχης τοῖς
 Ἀτταλίσαις ὑφ' ἑαυτῶν συνημέ-
 [νοισι καὶ κεμενέοις χαίρειν].

*Regnante Attalo Philadelpho,
 anno septimo, mense Dystro, sub
 sacerdote autem artificum Crati-
 no, agonotheta etiam & sacerdo-
 te Dei Eumenis Aristeo, Crato F.
 Zotichi Attalists sub ipso aggre-
 gatis & positis salutem.*

*Decretum honorarium anno Attali II. primo, ante
 Christum 158.*

AB Ionicâ novâ Attali ditione ad veterem Pergamenam tendi-
 mus, invitati illuc à non dissimili ejusdem Attali memoria, sed
 anno regni primo, quo necdum Philadelphi sibi titulum adsciverat.
 Extat ea in marmore juxta aquæ fontem, prope oppidum hodie-
 rum *Kirk-agatch*, novem à Thyatiris miliaribus, quâ Pergamum
 itur viâ. Nequè dubium est quin fuisse veterum *Nacrasitarum*,
 populi intra *Lydiæ* fines regibus Pergamenis subditi: quorumque
 in vicino pago *Bok-bair* epistylum legitur sic inscriptum, Η. ΜΑ-
 ΚΕΔΟΝΩΝ. ΝΑΚΡΑΣΕΙΤΩΝ. ΒΟΤΑΗ. ΚΑΙ. Ο. ΔΗΜΟΣ. i. e. *Nacra-*
sitarum, Macedonia oriundorum, Senatus Populusque. His igitur,
 si ex loco reperti lapidis aliisque rectè conjecturavimus, sequentia
 non incongruè tribuenda.

ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΟΣΑΤΤΑΛΟΥΠΡΩΤΟΥ
 ΕΤΟΥΣΜΗΝΟΣΤΗΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥΤΤΕΣΣΑ
 ΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗΕΠΕΙΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣΜΕΛΕΒΑ
 ΓΡΟΥΕΠΙΣΤΑΤΗΣΠΡΟΧΕΙΡΙΣΘΕΙΣΕΝΤΩΙ
 ΤΗΣΠΑΝΗΓΥΡΕΩΣΧΡΟΝΩΙΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ
 ΤΩΝΑΧΘΕΝΤΩΝΒΑΣΙΛΕΙΩΝΚΑΙΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
 ΩΝΟΦΙΛΑΓΑΘΟΣΕΝΕΜΠΑΣΙΝΕΚΑΒΕΒΑΜΕΝΟΣ
 ΤΑΣ

MONUMENTA ATTALICA. 147

ΤΑΣΤΕΠΑΡΟΥΣΑΣΘΕΩΡΙΑΣΗΡΑΤΤΟΝΤΑΣΚΑΙ
ΤΟΥΣΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΥΝΤΑΣΞΕΝΟΥΣΚΑΙΠΡΟΤΕ
ΡΟΝΔΕΣΤΡΑΤΗΓΟΣΤΗΣΠΟΛΕΩΣΚΑΤΑΣΤΑΘΕΙΣ
ΑΝΕΣΤΡΑΦΗΚΑΤΑΤΟΔΕΒΟΝΕΠΗΓΓΕΛΤΑΙΔΕΚΑΙΝΥΝ
ΑΝΑΘΗΣΕΙΝΦΙΑΛΑΣΔΥΟΕΚΑΤΕΡΑΝΑΠΟΔΡΑΧΜΩΝ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΩΝΕΚΑΤΟΝΕΔ...ΕΠΑΙΝΕΣΑΙΤΕΑΥ
ΤΟΝΚΑΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙΧΡΥΣΩΙΣΤΕΦΑΝΩΙΕΙΝΑΙΔΕΑΥ
ΤΩΙΚΑΙΣΙΤΗΣΙΝΕΜΠΡΥΤΑΝΗ...ΠΡΟΣΦΕΡΕΣΘΑΙΔΕ
ΚΑΙΙΒΑΝΩΤΟΝΚΑΙΤΑΔΕΔΟΓΜΕΝΑΑΝΑΓΡΑΨΑΙΕΙΣ
ΣΤΗΛΗΝΔΕΥΚΟΥΛΙΘΟΥΚΑΙΑΝΑΘΕΙΝΑΙΕΝΤΗ
ΣΤΟΑΠΡΟΤΟΥΑΡΧΕΙΟΥΤΑΔΕΒΕΘΟΜΕΝΑΑΝΑΛΩ
ΜΑΤΑΕΙΣΤΕΤΟΝΣΤΕΦΑΝΟΝΚΑΙ...ΕΙΣΤΗΝ
ΣΤΗΛΗΝΠΑΡΕΞΕΙΝΤΟΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣΤΑΜΙΑΝ *

Βασιλεύς Ἀττάλῃς, πρῶτος ἔ-
της, μὲν ὧς Ὑπερβερέταις τεσσα-
ρεσκαίδεκάτῃ. Ἐπεὶ Ἀπολλώνῳ
Μελεάγρῳ Ἐπιστάτῃς περὶ χει-
ρῶν, ὃν τὰ τῷ Πανηγύρεως χρόνῳ
ἀγωνοθέτης τῶν ἀχθύνων βασι-
λέων, καὶ διεργέτης ὃν ὁ Φιλαγα-
δὸς ὃν ἱμπασιν, ἐκδεξάμενος
τάς τε παρῶντας θεωρίας πρῶ-
τοίας, καὶ τὰς παρεπιδημίας ἐξ-
υῖας, καὶ πρῶτον δὲ στρατηγὸς τῷ
πόλεως καλισταθεὶς ⁽¹⁰⁾ ἀνεστράφη
καὶ τὸ δέον, ἐπήγετο δὲ καὶ ναῦ
ἀναθήσειν φιάλας δύο, ὁ καλίστην
δὴ δὲ δραχμῶν Ἀλεξανδρείων ἐ-
κατόν. Ἐδοξεν ἐπαύεσθαι τε αὐ-
τὸν, καὶ σεφάνῳσαι χρυσῷ σεφάνῳ,
εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ στήσιν ἐμὲ Περσέ-
τιδος προσφέρειν δὲ καὶ λιβάνω-
τον, καὶ τὰ δεδομμένα ἀναγρά-
ψαι εἰς στήλῃν λαμπρὰ λίθου, καὶ
ἀναθεῖναι ἐν τῇ στοᾷ πρὸς τὴν ἀε-
χμῆν. Τὰ δὲ ἐσομμένα ἀναλώματα

Regnante Attalo, anno primo,
mensis Hyperberetæi die decimâ
quartâ. Quandoquidem Apollo-
nius F. Meleagri Epistates decla-
ratus, Agonotheta certaminum
quæ panegyristempore acta fuerent
Attalæorum, & propensus in om-
nibus benefactor, hospitio excipi-
ens tum præsentium editores spe-
ctaculorum, tum peregrinè acceden-
tes hospites, & antea quidem ci-
vitanis Prietor constitutus secun-
dum officium se benegessit, nunc
autem promissis dedicaturam se
phialas bimas, alterutram drach-
marum constantem Alexandrina-
rum centum. Placuit & laudare
ipsum, & coronâ eum aureâ coro-
nare; præbendum autem ipsi in
Prytæneo victum, ibus etiam of-
ferendum; & hæc placita in ste-
la lapidea candida conscribere, &
in porticu ante curiam ponere.

εἰς

148 MONUMENTA ATTALICA.

εἰς τὸν σέφανον, καὶ εἰς τὴν σή- Qui vero faciendi fuerint & in co-
λῳ, παρέξειν τὸν ἑ πόλεως τα- ronam & in stelam sumptus, præ-
μίαν. biturum eos ærarii præfectum.

Ad Monumenta Attalica Notæ.

⁽¹⁾ Regum Pergamenorum, quæis præ omnis cis Taurum Asia post Antiochum debellatum paruit. Hinc Teos & Lebedos reges habuere Eumenem, Attalosque Eumenis successores, ex decreto Senatûs Romani, apud Polybium, *Legat.* 24. ἡ δὲ πᾶσι τῶν τῶν καὶ οὐκ ἐστὶν ὑπὸ τῶν Ἀντιόχου ἐπὶ τῶν τοῦ Εὐμενίου δοθέντων, i. e. populos cis Taurum habitantes, qui quidem Antiocho paruerant, eos Eumeni dari. Vide & Livii lib. 38. cap. 39. Hasigitur, & his vicinas urbes, Attalicarum nomine Bullatio suo innuit Horatius, Ep. i. xi.

An venit in mentem Attalicis ex urbidus una?
An Lebedum laudas? — — —

⁽²⁾ Ob incolarum Lebedi penuriam; ut postea ævo Horatiano.

Scis Lebedus quàm sit Gabiis desertior atque
Fidenis vicus. — — — ibid.

⁽³⁾ Φιλάνθρωπα τῇ συνόδῳ παρεῖν βασιλέων, i. e. beneficia synodo à regibus obtenta. Regum pluraliter dixere, quia, præter Attalum tunc regnantem, regio quoque nomine & diademate, in aulâ Pergamenâ unâ degebat & nepos Attalus, Eumenis filius, qui postea Philometoris titulo regnavit; hæredemque dixit Populum Romanum, Eodem quoque sensu & intuitu Scymnus Chius perieg. versu 16. τοῖς ἐν Περγάμῳ βασιλεῦσι dixit.

⁽⁴⁾ συνουσίαν τὴν πρὸς τῷ βασιλεῖ, i. e. contubernium prope regiam. Lebedi fuisse contubernium Attalistarum superius docetur à Strabone. Cum vero idem propè βασιλεῖον seu palatium fuerit, facit hoc ut credamus delectatum Ionicâ amœnitate Attalum aulam illic aliquando sedemque regiam habuisse. Unde & facilius explicatum dabitur quod jam adduximus Horatianum — Attalicis ex urbidus una. Quin immò credibile est hanc ipsam regiam Romano alicui ex fortis Attalicæ venditione obvenisse.

⁽⁵⁾ σύμματα . . . τὰ πλείστα, i. e. servorum personas quasdam, Latinis dictas peculiares aut peculiosas; proprias nempe & probatas, præque aliis in pretio habitas; eo sensu quo Hellenistæ dicuntur λαὸς πλείστος, πλείστιστος, ex Hebræo אֲנָשִׁים versâ. Neque aliâ ratione piorum Christianorum cœtum λαὸν Christi πλείστον vocavit D. Paulus, Tit. ii. 14. πλείστον enim à πλείναι præstare, ut Ἀπείστον in precatatione Dominicâ ab Ἀπείναι instare.

⁽⁶⁾ κάδον διμέτρον, i. e. Metretarum duarum cadum, qui tamen ordinariè est unius. Pro NANON quod mendosè legitur in apographo ferri poterit κάνον canistrum; præferrem verò κάδον.

⁽⁷⁾ βασιλεύοντι Ἀττάλῃ Φιλαδέλφῳ, i. e. Regnante Attalo Philadelpho. Cautè hic ut in sequente lapide βασιλεύοντος, non βασιλέως, dicitur, i. e. regnante, non autem rege, Attalo. Nam veri & recti amantissimus scriptor Strabo pari modo & βασιλεύοντι eum dixit, non βασιλέα. Quippe quia Eumenes nonnisi tutorem regni, & filii admodum parvuli, hunc fratrem suum Attalum reliquerat. Reipsa tamen regem egit, unde apud Attalistas nostros, aliosque incautiùs loquutos, interque eos & ipsum alibi Strabonem, prævaluit Regis Attali Philadelphi nomen. Benè verò in cognomine Philadelphi, non tantum Straboni sed & Luciano & Scymno Chio lapis noster adstipulatur. Quorum hic de Apollodoro, Chronicorum auctore, hæc habet, perieg. v. 45.

Ἐκεῖνα μὲν ἐν κεφάλαια συναθροίσας χεῖρων Ergo ista capita temporum recolligens
ἔτι βασιλέως ἀπὸ τοῦ Φιλαδέλφου χάριν, i. e. Regi Philadelpho gratum munus obtulit.

Ille

MONUMENTUM APHRODISIENSE. 149

Ille verò in *Macrobiis*, Ἀττάλῳ ὁ Φιλαδέλφειος Περγαμηνῶν... βασιλεὺς... δὺς ἡ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐξέλιπε τὸν βίον, i. e. *Attalus*, cognomine *Philadelphus*, qui *Pergamenorum* regem egit, duos ἑ ὀσσογιντα ἀννῶς νάτος ἐξεσσιτ ἐ βίῳ. Rationem cognominis in tractatu de *Fraterno amore* hanc *Plutarchus* edidit; quòd, præter amorem *Eumeni* viventi præstitum, neglectis quos habuerat genitos sibi liberos, *Attalo* pupillo, *Eumenis* fratris filio, diadema etiam vivus imposuerit, Regemque eum appellaverit.

⁽⁹⁾ Ἀττάλῳ Φιλαδέλφῳ ἔτος ἑβδόμῳ, i. e. *Attali Philadelpho* anno septimo. Anno ante Christum 158. coepit post *Eumenem* regnare noster *Attalus*, mense saltem *Hyperbeteo*, ut ex sequenti lapide colligitur: unde annus ejus regnantis septimus, hoc lapide signatus, incidit in annum ante Christum 152, eumque mense *Dystro* saltem dimidium jam currentem.

⁽¹⁰⁾ Ἐπὶ δὲ ἱερέως ἑ τεχνιτῶν *Kegitv*, i. e. sub sacerdote artificum *Cratino*. Suos igitur sibi habuisse sacerdotes hujusmodi artificum collegia tum hic noster lapis tum *Gruteriani* alii testantur; quorum unum hic libet allegare: COLLEGIA. FABR. ET. CENT. L. CORNELIO. PROSODICO. VI. VIR. AVG. BRIXIAE. ET. VERON. SACERD. COLLEG. IVVENVM. BRIXIAN. PRIMVM. INSTITVTI. OB. MERITA. EIVS. HONORE. CONTENTVS. IMPENDIVM. REMIS. DATIS. IN. TVT. COLONIS. H-S. N-D. *Grut.* CCCXLVII. 3.

⁽¹¹⁾ ἱερέως Θεοῦ *Euménis*, i. e. sacerdote *Dei Eumenis*. Quanquam hic casus secundus apud alios *Euménis* efferatur, in *Ioniâ* tamen receptum est *Euménis*, ut in præcedente inscriptione *Προκλείδης Προκλείδης*, & in aliis quas dedimus *Milesiis*, pag. 92, 93. *Μενεχρεῖτι*, *Ευαγετῆ*. Hoc posito, certum est constare ex hac inscriptione, quod aliâs haud credam innotuisse, *Eumenis* Regis *Pergameni* apotheosin; *Attalo* ejus fratre insânium hunc honorem tum fortasse deferente, cum *Attalo* pupillo, ejusdem *Eumenis* filio, nomen regium & diadema, sibi ipsi *Philadelphi* titulum imponeret.

⁽¹²⁾ ἀνεσεφῆν ἑ τὸ δέον, i. e. bene se gessit, propriè bene conversatus est. Quæ vox observationem hic meretur, quia hætenus pro *S. Scripturæ* propriâ nec alibi usitatâ habita est. Patrium igitur fuit *Asiaticis*, æquè ac *DD. Petro & Paulo*, ἀνασεφῆν & ἀνασεφῆδς hoc sensu dicere: Neque diversum erat quod de *Cretensibus* & *D. Jacobo* supra observavimus in *Notis ad Monumenta Teia*, pag. 127.

Monumentum Aphrodisiense.

PLARASENSES & Aphrodisienses, vicinæ in *Cariâ* civitates, nescio quo jure, quovè fœdere conjunctæ, communia multa beneficia à Dictatore Cæsare & Triumviris, & Senatu Romano consecutæ sunt. Id palàm facit hoc monumentum duabus insigne inscriptionibus; quarum primam doctissimus *Sherardus* ex *Aphrodisiade*, hodie *Geyra*, reportavit, A. D. 1705, comite tunc viro optimo, ad meliorâ nunc transgresso, *Antonio Picenini*, M. D. *Coirensi*; alteram verò A. D. 1716, eruditum iter tum simul faciente laudato sæpe & laudando *D. Doctore Lisse*. Congruit autem in-

Q q

scripti-

150 MONUMENTUM APHRODISIENSE.

scriptionibus & celeberrima illa coram senatu R. de asyis disceptatio. Ibi enim referente Tacito, *Annal.* 3. c. 62. Aphrodisienses religionem Veneris tuentes *Dictatoris Caesaris ob vetusta in parteis merita, & recens Divi Augusti decretum attulere.* Et prudenter quidem non nisi Julium & Augustum crepabant Aphrodisienses, de Antonio altum tum silentes. Eo enim everso, ut inquit Strabo, omnia ejus acta sunt rescissa. At non ita pridem post devictos Brutum Cassiumque, immunitates passim vendens civitatibus, legesque pretio figens & refigens, dominus Asiae Antonius susque deque omnia ferebat. Ad eum igitur, statim ac convenerat de secundo triumviratu, confugere Aphrodisienses, de conservandis & de augendis forte juribus solliciti; maximè quia acta Julii Caesaris, quibus hi potissimum nitebantur, penes Antonium promenda aut pre-menda pro suo arbitrio servabantur. Foederatis igitur civitatibus, per Solonem earum civem & legatum, ab triumviro hunc in modum est responsum.

M. Antonii Triumviri Epistola scripta, ut videtur, anno U.C. 717, ante Christum 34.

[M. ANTONΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤ
ΩΡΤΗΠΑΤΟΣ ΑΠΟΔΕΔΕΙ]
ΓΜΕΝΟΣ ΤΟ ΕΚΑΙ [ΤΟ Γ]
ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΤΗ Δ...
ΤΩ ΝΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΡΑ
ΓΜΑΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
ΠΛΑΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΦΡΟ
ΔΕΙΣΙΕΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙΝ
ΒΟΥΛΗ ΔΗΜΩ ΧΑΙΡΕΙΝ
ΕΙ ΕΡΡΩΣ ΘΕΕΥΑΝΕ
ΧΟΙΤΤΙ ΙΑΙΝΩ ΔΕ ΚΑΙ
ΑΥΤΟΣ ΜΕΤΑΣ ΤΡΑ
ΤΕΥΜΑΤΟΣ ΣΟΛΩΝ

[M. Ἀντώνιος αὐτοκρά-
τωρ ὑπάτος ἀποδεδει-
(1) γμῆνός τοι Ε. καὶ [τὸ γ]
(2) τριῶν ἀνδρῶν [τῆ Δ...]
τῇ δημοσίᾳ πρᾶ-
γματων διατάξεως
Πλαρᾶσιων καὶ Ἀφρο-
δεισιῶν ἀρχούσιν,
βουλῇ, δῆμῳ χαίρειν.
Εἰ ἐρρωθε, εὖ αὖ ἐ-
χοι, υἱαίνω δὲ καὶ
αὐτὸς μὲν ἔστω
τεύμας]. Σίλων

M. Antonius Impe-
rator Cos. designa-
tus iter. & tert.
iii Vir secundò
Reipublicæ
constituendæ,
Plarasensium & Aphro-
disiensium Archontibus,
concilio, populo sal.
Si valetis, bene fit;
ego quoque cum exercitu
bene valeo. Solon

ΔΗΜΗ

MONUMENTUM APHRODISIENSE. 151

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΤΕΡΟΣ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΕΠΙ
ΜΕΛΕΣΤΑΤΑ ΠΕΦΡΟΝ
ΤΙΚΩΣΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟ
ΛΕΩΣ ΤΙΜΩΝ ΠΡΑΓ
ΜΑΤΩΝ ΟΥ ΜΟΝΟΝ
ΗΡΚΕΣΘΗ ΕΠΙ ΤΟΙΣ
ΓΕΓΟΝΟΣΙΝ ΟΙΚΟΝΟ
ΜΗΜΑΣΙΝ ΑΛΛΑ ΚΑΙ
ΗΜΑΣ ΠΑΡΕΚΑΛΕΣ
ΕΝΕΙΣΤΟ ΤΟΤΟΓΓΕΟ
ΝΟΤΟΣ ΤΜΕΙΝ ΕΠΙ
ΚΡΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑ
ΤΟΣ ΚΑΙ ΟΡΚΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟ
ΜΟΥ ΑΝΤΙΠΕΦΩΝΗΜΕ
ΝΑ ΕΚ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΔΕΛΤΩΝ ΕΞ ΑΠΟΣΤΕΙ
ΛΑΙ ΤΜΕΙΝ ΤΑ ΑΝΤΙΓΡΑ
ΦΑ ΕΦΟΙΣ ΕΠΑΙΝΕ
ΣΑΣ ΤΟΝ ΣΟΛΩΝΑ ΜΑΛ
ΔΟΝ ΑΠΕΔΕΞΑΜΗΝΕΣ
ΧΟΝΤΕΝ ΤΟΙΣ ΥΠΕΜΟΥ
ΓΕΙΝΩΣΚΟΜΕΝΟΙΣ
ΩΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ
ΑΠΕΜΕΡΙΣΑ ΦΙΛΑΝ
ΘΡΩΠΑ ΔΕΙΟΝ ΗΓΗ
ΣΑΜΕΝΟΣ ΤΟΝ ΑΝ
ΔΡΑΤΗΣ ΕΞΗΜΩΝΤΕΙ
ΜΗΣ ΤΜΕΙΝ ΤΕΣ ΤΗ
ΗΔΟΜΑΙ ΕΠΙ ΤΩ ΕΧΕΙΝ
ΤΟΙΟΥΤΟΝ ΠΟΛΕΙΤΗΝ
ΕΣΤΙΝ ΔΕ ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ
ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ
ΤΜΕΙΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΤΑΙ ΥΠΟ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ
ΑΥΤΑΣ ΒΟΥΛΟΜΑΙ
ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΙΣ
ΤΟΙΣ ΠΑΡΙΤΜΕΙΝ
ΓΡΑΜΜΑΣΙΝ ΕΝ ΤΑΙΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΑΚΑΙΣ ΑΡΟΣ

Δημήτριε υμῖν ἐπεὶ
προσβούτης ὅππῃ
μελέσταια πεφρον-
τικῶς τὴν πό-
λεως ὑμῶν πεφρον-
μάτων, καὶ μόνον
ἡρκεσθῇ ὅππῃ τοῖς
γεγονόσιν οἰκονο-
μήσασιν, ἀλλὰ καὶ
ἡμᾶς παρεκάλε-
σεν εἰς τὸ γέλω-
νός ὑμῶν ὅππῃ
κρίματα καὶ δόγμα-
τας καὶ ὁρκίους καὶ νό-
μους (3) ἀντιπεφωνημένα
εἶναι τῶν δημοσίων
δελτῶν ἐξαποστεί-
λαι ὑμῖν τὰ ἀντίγρα-
φα. Ἐφ' οἷς ἐπαίνε-
σας τὸν Σόλωνα μάλ-
λον ἀπεδέξαμεν, ἐ-
χόν τε ἐν τοῖς ὑπὲρ
ἐμῶν γενωσκόμοις,
καὶ καὶ τὰ καθήκοντα
ἀπεμερίσαμεν φιλάν-
θρωπα, ἀξίον ἡγή-
σασθαι τὸν ἀν-
δρα τὸ ἐξ ἡμῶν τει-
μῆς. Τίμῃ τε συν-
ήδομαι ἐπὶ τῷ ἔχειν
τοιοῦτον πολέτην.
Ἔστιν ὅ ἀντίγραφα
τῶν γεγονότων ὑ-
μῶν φιλάνθρωπων
τὰ ἀντιγεγραμμένα,
(4) ἃ ὑμᾶς βούλομαι
ἐν τοῖς δημοσίοις
τοῖς παρίτμειν
γεγραμμέναις ἐντάξει
γράμματα (5) καίσαρος.

Demetrii F.
legatus vester,
adhibita de rebus
civitatis vestrae
diligentissima
cura, non solum
ea quae facta est rerum
dispositione con-
tentus fuit, sed et
nos rogavit,
ut exemplaria
confirmationis vobis
concesse, et decreti,
et juramenti, et
legis expressa ex publicis
tabulis vobis
transmitterem.
Hanc ob rem collau-
dans Solonem, fami-
liarius eum accepi,
habuique inter mibi
cognitos; cui
etiam ea quae par erat
beneficia imper-
tius sum; dignum
existimans hominem
illo apud nos honore.
Vobisque con-
gratulor qui talem
habeatis civem.
Sunt vero infra scripta
beneficiorum vo-
bis indultorum
exemplaria;
quae vos
inter publica
apud vos scripta
referre volo.
LITERAE CAESARIS.

Ita se fert epistola M. Antonii, ad stigmam post vocem ἐντάξει
desinens. Continuo hanc secuta est (ut indicat ille titulus ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΑ ΚΑΙΣΑΡΟΣ à scribâ Antonii appositus) Dictatoris Caesaris
epistola, omnis hujus erga Aphrodisienses favoris basis & origo.
Caesaris epistolam excepit descriptum ex tabulis publicis nuperum
quoddam Triumvirorum ἐπίγραμμα, hoc est, priorum à Caesare κεινομέ-
νων comprobatio, fortè etiam & ampliatio. Sed quum neutrum
eorum nunc compareat, contenti simus hoc, quod meliore fortunâ
superest,

152 MONUMENTUM APHRODISIENSE.

superest utcunque truncatum & mutilatum; *Δόγμα* dico, five Senātūs consultum, quo hæc Cæsaris & Triumphorum acta confirman-
tur. Huic nos, ut legi possit & intelligi, decidua versuum extre-
ma, ex conjecturâ non improbabili, restituimus. Procemium quo-
que, loco ejus quod amissum est, ex alio non dissimili apud Jose-
phum confinximus: ita breviculum sanè atque necessarium, ut non
poterit longè à vero aberrare. Videris autem, Lector erudite, an
aliud tibi succurrat antiquius his duobus monumentum, non ha-
bens, literulam dativis ubique casibus affixam. Id credo facilius
evenisse in Græcis è Latino factis, cujusmodi hæc fuere Latine
primùm concepta sub Antonio, ut phrasis Romana indicat.

*Decretum quo Senatus Romanus pro ratis & firmis
habuit concessa a Dictatore Casare, & Triumphis
Lepido, Antonio, Octaviano, Plarasensibus & Aphro-
disiensibus beneficia, an. U.C. 714. ante Christum 37.*

*****

- 1 ΔΙ]ΚΑΙ ΑΕΣΘΛΑΤΕ[ΠΑΝΤ]Α ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΤΩ[ΤΕ] ΔΙΚΑΙΩΚΑ
ΙΤΑΙΣ[ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙΣ ΤΑΙΣ ΙΔΙΑΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙ-
- 2 Ν]ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΕΙΣΙ ΕΩΝ ΧΡΗΣΘΑΙ ΜΗΤΕ ΕΓΓΥ-
ΗΝΕ[ΙΣΦΕΡΙΝ ΤΟΤΤΟΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΔΟΓΜΑ]
- 3 Κ]ΑΙ ΚΕΛΕΥΣΙΝ ΟΜΟΛΟΓΕΙΝ ΑΤΕΤΙΝΑ ΕΠΙΘΛΑΤΕΙΜΑΣΦΙΛΑΝ
ΘΡΩ[ΠΑ ..... ΤΡΕΙΣ ΑΝΔΡΕΣ]
- 4 ΙΤΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΤΩ ΙΔΙΩ ΕΠΙΚΡΙ-
ΜΑΤΙ ΠΑ[ΡΑΣΕΥΣΙ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΕΙΣΙ ΕΤΣ]
- 5 Ι]ΠΡΟΣΕΜΕΡΙΣ ΑΝ ΠΡΟΣΜΕΡΙΟΥΣ ΙΝΣΥΝΕΧΩΡΗΣΑΝ ΣΥΝ ΧΩΡ-
ΗΣΟΥΣΙΝ ΤΑ[ΥΤΑ ΠΑΝΤΑ ΒΕΒΑΙΑ]
- 6 Γ]ΕΝΕΣΘΑΙ ΟΜΟΙΩΣ ΤΕ ΑΡΕΣ ΚΕΙΝΤΗΣΥΓΚΛΗΤΩ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
ΤΟΝ ΠΛΑ[ΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΕΙΣΙ Ε]
- 7 ΩΝ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΤΕΛΕΙΑΝ ΑΥΤΟΤΕΣ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩ
Ν ΠΡΑΓ[ΜΑΤΩΝ ΕΧΕΙΝ Κ]

ΛΘ]Α

MONUMENTUM APHRODISIENSE. 153

8 ΑΘ] ΑΠΕΡΚΑΙΤΙΣΠΟΛΙΤΕΙΑΤΩΚΑΛΛΙΣΤΩΔΙΚΑΙΩΚΑΛΛΙΣΤΩΤΕ
 ΝΟΜΩΕΣΤΙΝ[ΧΡΩΜΕΝΗΑΠΟ
 9 ΔΗΜΟ]ΥΤΟΥΡΩΜΑΙΩΝΤΗΝΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝΚΑΙΤΗΝΑΤΕΛΕΙΑΝΕ
 ΧΕΙΦΙΑΗΤΕΚΑΙΣΤ[ΜΜΑΧΟΣ
 10 ΟΥΣΑΤΟΔΕ]ΤΕΜΕΝΟΣΘΕΑΣΑΦΡΟΔΙΤΗΣΕΝΠΟΔΕΙΠΛΑΡΑΣΕΩΝ
 ΚΑΙΑΦΡΟΔΕΙΣΙΕΩ[Ν
 11 ΙΕΡΟΝΕ]ΣΤΩΤΑΥΤΩΤΩΔΙΚΑΙΩΤΑΥΤΗΤΕΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΩΔΙΚ
 ΑΙΩΚΑΙΗΔΕΙΣ[ΙΔΑΙΜΟΝΙΑ
 12 ΤΟΕΦΕ]ΣΙΑΣΕΣΤΙΝΕΝΕΦΕΣΩΚΥΚΛΩΤΕΕΚΕΙΝΟΤΤΟΤΙΕΡΟΥΕΙΤΕ
 ΤΕΜΕΝΟΣΕΙΤ[ΕΙΕ
 13 ΡΟΣ]ΤΟΠΟΣΑΣΥΛΟΣΕΣΤΩΟΠΩΣΤΗΝΠΟΔΙΣΚΑΙΟΠΟΛΕΙΤΑΙΟ
 ΠΛΑΡΑΣΕΩΝ[ΚΑΙΑΦΡΟΔΕΙΣΙΕ
 14 ΩΝΤΩ]ΝΚΩΜΩΝΧΩΡΙΩΝΟΧΥΡΩΜΑΤΩΝΟΡΩΝΠΡΟΣΟΔΩΝΠΡΟΣ
 ΤΗΝΦΙΛΙΑΝΤΟ[Ε
 15 ΦΗΜ]ΙΝΚΡΑΤΩΣΙΝΧΡΩΝΤΑΙΚΑΡΠΙΖΩΝΤΑΙΤΕΠΑΝΤΩΝΠΡΑΓΜ
 ΑΤΩΝΑΤΕ[ΔΕΙΣΜΗΤΕ
 16 ΦΟΡΟΝΔ]ΙΑΤΙΝΑΑΙΤΙΑΝΕΚΕΙΝΩΝΔΙΔΟΝΑΙΜΗΔΕΖΥΝΕΙΣΦΕΡΕΙ
 ΝΟΦΕΙΛΩΣΙΝ
 17 [ΑΔΔΑΥΤ]ΟΙΣΚΑΤΟΥΣΑΝΜΕΤΑΤΑΥΤΑΕΝΕΑΤΤΟΙΣΚΥΡΩΣΙΝΧ
 ΡΩΝ[ΤΑΙ . . . . .

[⁽⁶⁾ Ὑπαδοι λόγους ἐποίησαν. Ἀ. . . . . Coss. retulerunt. Placere
 ἔρεσκεν τῇ Συγκλήτῳ, ὡς δὲ ὁ Senatui, quantum ad ea quae de
 Γαίῳ Καίσαρ ὑπὲρ Πλαρυσέ- Plarasensibus & Aphrodisiensibus
 ὦν καὶ Ἀφροδισιέων ἔκεινται, αὐ- Caius Caesar censuit; quoad
 τὰς καὶ τὰ δίκαια ἐδιδάτε jura commodaque omnia liberos
 [πάν]τα ἐδιδότες εἶναι, τῷ τε eos fore; suo quoque jure suisque
 δικαίῳ, καὶ ταῖς [νομοθεσίαις ταῖς legibus patriis uti, neve sponsio-
 ἰδίαις τῷ πόλ]ιν τῷ Πλαρυσέ- nem aliquam afferre Plarasensium
 ὦν καὶ Ἀφροδισιέων χεῖναι, μή- & Aphrodisiensium civitatem; his
 τε ἐγγύῳ ἐἴσφερεν, τέτοις καὶ τὸ omnibus per praesens hoc decre-
 παρὸν δόγμα καὶ κέλουσιν ὁμο- tum & jussionem consentire.
 λογεῖν. Ἀ τε τινα ἐπαθλα τει- Quinetiam quaecunque praemia,
 μὰς φιλάνθρω[πα...τέρας ἀνδρες honores, beneficia Triumphum rei-
 ὁ]ι καὶ τῷ δημοσίων πραγμάτων publica constituenda propria sua
 διατάξεως ⁽⁷⁾ τῷ ἰδίῳ Πικρίματι comprobatione Plarasensibus &
 Πλ[αρυσέ]σι καὶ Ἀφροδισιέ[σ]ι Aphrodisiensibus largiri sunt, lar-
 προσμεῖναι, προσμεῖναι, συν- gienturve, concefferunt, concedent-

R t

ἐχώρησαν,

154 MONUMENTUM APHRODISIENSE.

εχώρησαν, συγχωρήσασιν, τὰ [υ-
τα βέβαια γ]ενέσθ. Ὅμοίως τε
ἀρεσκείν τῇ Συγκλήτῳ τὸν δῆμον
τὸν Πλα[ρασέων καὶ Ἀφροδισιέ-]
ων τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀτέλει-
αν αὐτὰς πάντων τῶν πραγ[μά-]
των ἔχειν, καθ' ἅπερ τις πολιτεία
τῷ καλλίστῳ δικαίῳ καλλίστῳ τε
νόμῳ ἐστὶν [χρωμένη, ἢ ἀπὸ δῆμ]
καὶ Ῥωμαίων τὴν ἐλευθερίαν καὶ
τὴν ἀτέλειαν ἔχει, φίλη τε καὶ σύ-
[μμαχός] ἐστ. Τὸ δ' ἐν τέρμινος
Θεᾶς Ἀφροδίτης ἐν πόλει Πλα-
ρασέων καὶ Ἀφροδισιέων ἱερὸν ἔ[στι]
ταυτῷ τῷ δικαίῳ, ταυτῇ τε
δαισιναιμονία, ⁽⁸⁾ ὧ δικαίῳ, καὶ
ἢ δαισιναιμονία, τὸ Ἐφε[σίου]
ἐστὶν ἐν Ἐφέσῳ. Κύκλῳ τε ἐκείνῃ
τῇ ἱερῇ εἴτε τέρμινος, εἴτε ἱερὸς
τόπος ⁽⁹⁾ ἀστυλός] ἐστ. Ὅπως
τε ἡ πόλις καὶ οἱ πολῖται οἱ Πλα-
ρασέων [καὶ Ἀφροδισιέων τῷ] ν
καμῶν, χωρίων, ὀχυρωμάτων,
ὄρων, προσόδων πρὸς τὴν φιλί-
αν, τὸ [ἐφ' ἡμῶν] κερατῶσιν, χερῶν-
ται κατεπίζωνται τε, πάντων
τῶν πραγμάτων ἀτε[λεῖς, μήτε
φόρον δ]ιὰ τινὰ αἰτίαν ἐκείνων
διδόναι, μηδὲ ξυνεισφέρειν ὀφεί-
λωσιν, [ἀλλ' αὐτ]οῖς κατ' ἑσταν
μὲν ταῦτα ἐν ἑαυτοῖς κύρωσιν
χεῖνται, ...

ve, ea rata & firma fore. Si-
mili etiam modo Senatui placere
populum Plarasensium & Aphro-
disiensium quoad res omnes liber-
tatem habere & immunitatem,
prout quævis alia civitas optimo
jure optimaque lege usa, quæ à
Populo Romano libertatem habet
& immunitatem, amica sociæque
nostra. Templum autem Deæ
Veneris in urbe Plarasensium &
Aphrodisiensium sacrum eodem ju-
re, eademque religione esto, quo ju-
re quâque religione est Deæ Ephe-
in Epheso. Quodque in circuitu
est istius templi, sive septum, sive
sacer locus, jure Asyli esto. Ut
autem civitas civesque Plarasen-
ses & Aphrodisienses vicos, cas-
tella, munitiones, fines, proven-
tus, amicorum ritu, quantum in
nobis est, possideant, utantur,
fruanturque, rerum omnium im-
munes, neve tributum eorum no-
mine qualemunque ob causam
pendant, neve pecuniam conferre
teneantur, sed liberè iis utantur
juxta propriam post hæc decreta
competentem ipsis potestatem *

*****

Desunt

MONUMENTUM STRATONICENSE. 155

Desunt quædam, ad ὄρκιον certè & νόμον, i. e. *juramentum & legem* istam, spectantia, quorum utriusque in Epistolâ Antonianâ mentio. Quippe, ex parte Romanorum, lege cavendum erat ut data Plarasensibus & Aphrodisiensibus hæc promissa servarentur; ex parte Plarasensium & Aphrodisiensium, præstandum Romanis erat juramentum, in fide se & amicitia permansuros. Credibile est hoc quod dedimus decretum, idem illud fuisse (Divi Augusti tunc vocatum) quod Romam allatum est ab Aphrodisiensibus, quo melius jus asyli & religionem Veneris tuerentur. Divo enim Augusto sunt tributa omnia Reipublicæ Romanæ ab inito triumviratu acta. At sive idem fuerit sive diversum, spero non fore absuturum tam cognatum, tam illustre ornamentum à splendidioribus, quæ post dabuntur, Annalium Taciti editionibus:

Monumentum Stratonicense.

IDEM non verebor dicere de religiosissimo quod insequitur Psephismate, quo traduntur Jovis & Triviæ ceremoniæ, quodque, idem qui & cætera, transcripsit illustriss. Cos. Sherardus, suscepto ad Stratoniceam & quæ circumvicina sunt itinere, anno Dom. 1709. Unâ enim Senatum adiere, imperante Tiberio Caesare, & Stratonicensium & Aphrodisiensium civitas; hi de suâ Venere, illi de Jove & Triviâ, deque asylis & de religionibus solliciti. Utrique etiam eadem adhibuere impetrandi juris argumenta; verus Dictatoris Cæsaris, recens Divi Augusti decretum. Et quidem quod ad Augusti decretum attinet, ejus videntur meminisse in hoc ipso lapide Stratonicenses. Magni enim faciunt *sacra Jovis & Hecates* (hoc est Deæ Triviæ) *asyla*, tanquam *sacro Senatui probata, juxta decretum Augusti Cæsaris* (si lacunam rectè implevimus) *& æternæ Reipublicæ Romanæ*. Sed ut hæc constare possint, ætas monumento tribuenda est infra annum U. C. 726, ante Christum 25, quo primum Cæsar Octavius à Senatu Augustus, Græcè Σεβαστος, appellatus est. Habe igitur non levi curâ, sed & summâ simul fidelitate restitutum è duabus lapidis disrupti partibus, sicut fors

156 MONUMENTUM STRATONICENSE.

fors tulerat projectis, apud Stratoniceam Cariae olim civitatem,
Eski-bissar hodie vocatam.

Decretum Stratonicensium de Jovis & Trivia ceremoniis.

ΕΠΙΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥΠΤΟΛΕ[ΜΑΙΟΥΤ . . . . . [ΔΙΟΝ] ΥΣΙΟΥΓΡΑΜΜ

ΑΤΕΩΣ[ΣΕΒΑΣ]ΤΗΣΒΟΥΛΗΣΕ
ΠΟΝΤΟΣΤΗΝΠΟΛΙΝΑΝΩΘΕΝΤΗΤΩΝΠΡΟΕΣΤΟΤΩΝΑΤΤΗΣΜΕΓΙ
ΣΤΩΝΘΕΩΝ[ΠΡΟΝΟΙΑΧΡΥΣΑΟΡΕΩΣΔΙΟΣΚΑΙΕΚ]ΑΤΗΣΕΚΠΟΛΛΩΝΚΑΙΜ
ΕΓΑΛΩΝΚΑΙΣΥΝΕΧΩΝ
ΚΙΝΔΥΝΩΝΣΕΣΩΘΑΙΩΝΚΑΙΤΑΙΕΡΑΑΣΤΛΑΚΑΙΙΚΕΤΑΙΚΑΙΙΕΡΑΣΤ
ΝΚΛΗΤΟΣΔΟΓΜΑΤΙΣΕ[ΒΑΣΤΟΤΚΑΙΣΑΡΟΣΚΑΙ]ΤΗΣΤΩΝΚΥΡΙΩΝΡΩΜ
ΑΙΩΝΑΙΩΝΙΟΥΑΡΧΗΣ
ΕΠΟΙΗΣΑΝΤΟΠΡΟΦΑΝΕΙΣΕΝΑΡΓΕΙΑΣΚΑΛΩΣΔΕΕΧΗΠΑΣΑΝΣΠΟ
ΥΔΗΝΕΙΣΦΕΡΕΣΘΑΙΕΙΣΤΗΝΠΡΟΣ[ΘΕΟΣΤΕΥΣΕΒ]ΕΙΑΝΚΑΙΜΗΔΕΝ
ΑΚΑΙΡΟΝΠΑΡΑΛΙΠΕΙΝΤΟΥΕΥΣΕΒΕΙΝ
ΚΑΙΛΙΤΑΝΕΥΕΙΝΑΥΤΟΥΣΚΑΘΙΔΡΥΤΑΙΔΕΑΓΑΛΜΑΤΑΕΝΤΩΣΕΒΑΣ
ΤΩΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΩΤΩΝΠΡΟΕΙΡΗΜΕΝΩ[ΝΘΕΩΝΕΠΙΦΑΝ]ΕΣΤΑΤΑΣΠ
ΑΡΕΧΟΝΤΑΤΗΣΘΕΙΑΣΔΥΝΑ
ΜΕΩΣΑΡΕΤΑΣΔΙΑΣΚΑΙΤΟΣΥΝΠΑΝΠΛΗΘΟΣΘΥΕΙΤΕΚΑΙΕΠΙΘΥΜΙ
ΑΚΑΙΕΥΧΕΤΑΙΚΑΙΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙΑ[ΙΕΙΤΟΙΟΙΣ]ΔΕΟΥΤΩΣΕΠΙΦΑΝΕΣ
ΤΑΤΟΙΣΘΕΟΙΣΚΑΚΤΗΣ
ΔΙΥΜΝΩΔΙΑΣΠΡΟΣΟΔΟΤΚΑΙΘΡΗΣΚΕΙΑΣΕΥΣΕΒΟΥΝΑΥΤΟΥΣ[ΔΙΑΤ
ΕΛΕΙ]ΕΔΟΞΕΤΗΒΟΥΛΗΑ[ΙΡΕΙΣΘΑΙ]ΝΥΝΕΚΤΙΝΩΝΕΤΤΕΓΟΝΟΤΩΝΠ
ΑΙΔΑΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΤΑΟΥΣΤΙΝΑΣΚΑΘΕΚΑΣΤΗΝΤΗΝΗΜΕΡΑΝΜΕΤΑΤΩΝΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΠΑΙΔΟΦΥΛΑΚΩΝ[ΑΝΙΕΝ]ΑΙΟΠΑΔΟΥ[ΝΤΑΣΕΙΣΒ]ΟΥΔΕΤΤΗΡΙΟΝΔΕΥ
ΧΕΙΜΟΝΟΥΝΤΑΣΚΑΙΕΣΤΕ
ΦΑΝΩΜΕΝΟΥΣΘΑΛΛΟΥΕΧΟΝΤΑΣΔΕΜΕΤΑΧΕΙΡΑΣΟΜΟΙΩΣΘΑΛΛ
ΟΥΣΟΙΤΙΝΕΣΣΥΝΠΑΡΟΝ[ΤΟΣΚΑΙ]ΚΙΘΑΡΙΣΤΟΥΚΑΙΚΗΡΥΚΟΣΑΣ
ΟΝΤΑΙΥΜΝΟΝΟΝ
ΑΝΕΥΝΤΑΞΗΣΩΣΑΝΔΡΟΣΔΙΟΜΗΔΟΥΣΟΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΕΑΝΔΕΤΙ
ΝΕΣΤΩΝΑΙΡΕΘΕΝ[ΤΩΝΠΑΙΔΩΝΕΝΚΡ]ΙΘΩΣΙΝΕΙΣΤΟΥΣΕΦΗΒΟΥΣΗΟ
ΜΗΔΕΙΣΘΕΩΝ
ΒΟΥΛΗΣΕΙΕΝΤΕΛΕΥΤΗΣΩΣΙΝΜΗΕΝΚΡΙΘΕΝΤΕΣΕΙΣΤΟΥΣΕΦΗΒΟ
ΥΣΑΛΛΟΥΣΑΝΘΑΙΡΕΙΣΘΑΙ[ΤΟΣΟΥΤΟΥΣ]ΕΠΙΤΗΝΑΥΤΗΝΥΜΝΩΔΙ
ΑΝΤΩΝΠΑΙΔΟΦΥ
ΛΑΚΩΝΚΑΙΤΟΠΑΙΔΟΝΟΜΟΥΦΑΝΕΡΟΝΤΟΥΤΟΕΝΓΡΑΦΩΣΠΟΙΟΥΤ
ΝΤΩΝΠΕΡΤΟΥ[ΙΣΗΝΕΙΣΤΟΝΠΑΝΤΑ]ΑΙΩΝΑΤΗΝΑΥΤΗΝΔΙΑΜΕΙΝΑ
ΙΤΗΣΑΝΘΑΙ
ΡΕΣΕΩΣΤΑΞΙΝΚΑΙΘΡΗΣΚΕΙΑΝΚΑΙΕΥΣΕΒΕΙΑΝΤΩΝΘΕΩΝΟΥΣΗΣΕ
ΣΟΥΡΕΙΑΣ[ΑΥΤΟΙΣΟΠΟΤΑ]ΝΤΙΝΕΣΑΥΤΩΝΜΗΩΣΙΝΤΙΕΙΣΗΠΕΝΘΕΙ

MONUMENTUM STRATONICENSE. 157

ΟΙΚΕΙΩΚΑΤΕΧΩΝΤΑΙΕΑΝΔΕΤΙΤΟΥΤΩΝΜΗΠΡΑΧΘΗΟΙΜΕΝΑΡΧ
 ΟΝΤΕΣΚΑΙΟΠ[ΑΙΔΟΝΟΜΟΣ]ΕΣΤΩΣΑΝΠΙΕΤΟΥΝΟΙΑΣΕΒΕΙΑΟΙΔΕ
 ΔΗΜΟΣΙΟΠΑΙΔΟΦΥΛΑΚΕΣΔΕΣΜΩ[ΤΗΡΙΩΝΕΧΟΝΤΑΙ]ΕΤΙΔΕΚΑΙΤΟΝΚ
 ΑΘΕΚΑΣ[ΤΟΝΕΝΙΑΥΤΟΝ]ΓΕΙΝΟΜΕΝΟΝΙΕΡΕΑΤΗΣΕΚΑΤΗΣΚΑΤΑΔΕ
 ΓΕΙΝΕΚΤΩΝΕΝΤΩΠΕΡΙΠΟΔΙΩΤΗΣΘΕΟΥΚΑΙΤΩΝΣΤΝΕΓΓΥΣΠΑΙΔΑ
 ΣΚΑΘΕΚΑΣΤΟΝ.....ΚΑΙΑΥΤΟΥΣΑΣΟΝΤΑΣΤΟΝΣΥΝΗΘΗΤ
 ΜΝΟΝΤΩΘΕΩΚΑΘΩΣΑΝΩΘΕΝΕΓΕΙΝΕΤΟΕΧΟΝΤΑΕΞΟΥΣΙΑΝΚΑΙ
 ΚΑΤΑΤΩΝΠΑΤΕΡ[ΩΝΟΤΡΟΠ]ΩΚΑΤΑΥΤΩΝΤΩΝΠΑΙΔΩΝΕΑΝΟΙ
 ΜΕΝΠΑΤΕΡΕΣΜΗΠΑΡΕΧΩΣΙΝΑΥΤΟΥΣΠΡΟΣΥΜΝΩΔΙΑΝΚΑΙΕΥΣΕ
 ΒΕΙΑΝ[ΟΙΔΕΠ]ΑΙΔΕΣΜΗΠΡΟΣΕΔΡΕΤΩΣΙΝΔΙΚΗΝΕΙΣΑΝΓΕ
 ΛΙΑΣΗΑΛΛΗΣΗΣΑΝΒΟΥΛΗΤΑΠΟΙΟΥΝΤΑΔΙΔΟΝΤΟΣΤΟΥΙΕΡΕΩΣ
 ΚΑΙ[ΤΟΥΠΑΙΔΕΥΤ]ΚΟΥΕΥΝΟΥΧΟΥΤΑΟΝΟΜΑΤΑ
 ΤΩ[ΠΑΡΕΔΡΩ]ΕΝΓΡΑΦΩΣΜΙΑΤΗΣΒΟΥΛΗΣΚΑΘΩΣΚΑΙΕΠΙΤΩΝΕΝΤΗ
 ΠΟ[ΛΕΙΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝΔΙΗΓ]ΟΡΕΤΤΑΙΕΑΝΔΕΤΙΤΟΥΤΩΝΟΙΕΡΕΥΣ
 ΗΟ[ΕΥΝΟΥΧΟΣ]ΜΗΠΟΙΗΣΗΕΝΟΧΟΥΣΑΥΤΟΥΣΕΙΝΑΙΤΟΙΣΑΥΤΟΙΣΟΙ
 ΣΚΑΙ[ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣΤΟΥΣΠΑΙ]ΔΑΣΤΟΝΔΕΤΩΝΠΑΙΔΩΝΜΕ
 .....ΤΗΣΥΜΝΩΔΙΑΣΕΝ[ΚΡΙΘΕΝΤΑ]ΕΙΣΤΟΥΣΕΦΗΒΟΥΣ....ΤΗΣ
 ΠΟΛΕΩΣ * * * * *

Ἐπὶ Στεφανηφόρῳ Πτολεμαίῳ
 ..... [Διονύσιος] γραμμα-
 τέως [σεβασ]τῆς βασιλῆς ἐπὶ πόλιν ἀνώθεν (1) τῇ τῷ περ-
 εσότων αὐτῆς μεγίστων θεῶν
 [περ]νόια Χρυσαιορέως Διὸς καὶ
 Ἑκάτης, ἐκ πολλῶν καὶ μεγά-
 λων καὶ συνεχῶν κινδύνων σε-
 σωθῆς, ὧν καὶ τὰ ἱερὰ ἀστυλα, καὶ
 ἱκέται, καὶ ἱερὰ συνκλήθη, δόγ-
 ματι Σεβαστῆ Καίσαρος, καὶ
 τῶν κυρίων Ῥωμαίων αἰώνις
 ἀρχῆς, ἐποίησαντο περὶφανεῖς ἐν-
 αργείας. Καλῶς δὲ ἔχη πᾶσαν
 ἀπεδλω εἰσφέρειν εἰς τὴν πρὸς
 [Θεὸς] ἐυσέβειαν, καὶ μηδένα και-
 ρὸν παραλιπεῖν τῇ δὲ σεβείῃ, καὶ λιπα-
 ρεῖν αὐτὰς. Καθ' ἰδέσθαι δὲ ἀγάλ-
 ματα ἐν τῷ σεβαστῷ βασιλικῷ
 τῶν περὶσημῶν θεῶν, ἵνα φα-

Sub Stephanephoro Ptolemaeo ..
 ..... sententiam dicente ..
 ..... Dionysii F. scribae venera-
 bilis concilii; hanc ab antiquo
 urbem, maximorum Deorum,
 ejus praesidium, Chrysaoris Jo-
 vis et Hecates providentiā, ex
 multis magnisque et continuis pe-
 riculis servatam fuisse, quorum
 et sacra asyla et confugientes
 ad ea supplices, quin et sacer
 senatus, decreto Augusti Caesaris
 aeternique dominorum Romano-
 rum imperii, praeclara fecere in-
 dicia; oportere autem omnem ad-
 hiberi curam de pietate erga De-
 os, neque ullam omitti occasionem
 eos colendi supplicandique; porro
 in angustā curiā dedicata esse
 praedictorum Deorum simulacra,
 S I κατὰ

158 MONUMENTUM STRATONICENSE.

νεσάτας παρέχοντα τῇ θεῖας δυ-
νάμεως ἀρετάς, δι' αἷς καὶ τὸ
σύνπαν πλῆθος θύει τε καὶ ἱπ-
θυμῶν, καὶ εὐχεται, καὶ ⁽²⁾ δίχαρι-
σεῖ ἀ[νὰ τοιοῖς]δε ἔτος ⁽³⁾ ἐπι-
φανεσάτοις θεοῖς, καὶ καλῶς δι'
ὑμνωδίας προσόδε καὶ θρησκευτικῶς
δυσέβην αὐτοῖς [διαλέλει]. Ἐδοξε
τῇ βελῇ ἀ[νὰ τοιοῖς] νυν, ἐκ
τινῶν ⁽⁴⁾ εὐ γεγονότων, παῖδας
τετρακόντα, ἑξήκοντα καὶ ἑκάστω
τῶν ἡμέρων μὲν τῶν δημοσίων παι-
δοφυλάκων [ἀνέν]αι ὁπαδ[εῖ]ας
εἰς β[υλ]δοθήριον λαυχεμονεῖας
καὶ ἐσεφανωμένους θάλλει, ἔχον-
τας δὲ μὲν χεῖρας ὁμοίως θάλλ-
ει, αἰτίνες, συναρῶν[τ] καὶ
κθαρείς καὶ κήρυκ, ⁽⁵⁾ ἀσπύλαι
ὑμνον, ὃν ἂν συντάξῃ Σώσαν-
δρος Διομήδης ὁ Γραμματεὺς.
Εἰάν δέ τινες τῶν ἀρεθέν[των]
παιδῶν ἐνκερῶσιν εἰς τὰς ἐφῆ-
βους, ἢ ὁ μηδεὶς, θεῶν βελήσει,
ἐνελδοθήσων μὴ ἐνκερῶντες εἰς
τὰς ἐφῆβους, ἄλλως ἀνθαιεῖσθαι
[τοσούτους] ἱπ[π] τῶν αὐτῶν ὑμ-
νωδῶν, τῶν παιδοφυλάκων καὶ
τῶν παιδονόμων φανερῶν τῶν ἐν-
γεγράφως ποιήσων, ὥστε τῶν
[ἱσίων εἰς τὸν πάντα] αἰῶνα τῶν
αὐτῶν διαμῆναι τῇ ἀνθαιεῖσεως
τάξιν, καὶ θρησκευτικῶν καὶ δούλει-
αν τῶν θεῶν, ἔσης ἐξουσίας
[αὐτοῖς ὁπότα]ν τινες αὐτῶν

præsentia divinæ potentie mani-
festissimas virtutes, ob quas uni-
versa etiam multitudo, & sacri-
ficat, & thura adolet, & pre-
catur, & gratias agit continuas
Diis tam eximie præsentibus,
atque eâ quæ per hymnodiam fit
supplicatione & obsecratione eos
colendo perseverat: Placuit con-
cilio, deligi nunc ex clarè genitis
pueros triginta, eosque singulis
diebus unâ cum publicis puerorum
custodibus junctos comites ad cu-
riam procedere, albis indutos, &
olivâ coronatos, ramosque simili-
ter oleaginos manibus gestantes,
qui, præsentem tum citharistâ tum
præcone, decantabunt hymnum,
qualem Sosander Diomedis F.
scriba composuerit. Siqui autem
è pueris sic delectis inter ephebos
adsciscantur, eorumve aliqui mo-
riantur, Diis sic volentibus, inter
ephebos non adsciti, alios eorum
loco ad eandem hymnodiam deli-
gi, puerorum custodibus & prædo-
nomo rem scripto notam facienti-
bus, ut in omne ævum idem per-
maneant ordo electionis, & obse-
crationis, & cultus Deorum;
concessâ tamen iis licentiâ, quo-
ties eorum aliqui aut non bene
valeant, aut luctu domestico im-

μη

MONUMENTUM STRATONICENSE. 159

μη ὥσιν ὑγιᾶς, ἢ πένθει οἰκίῳ κατέχωνται. Ἐὰν δέ τι τέτων μη προχθῇ, οἱ μὲν ἀρχόντες καὶ ὁ π[αιδονόμος] ἔσωσαν ὑπεύθυνοι ἀσεβεία. Οἱ δὲ δημόσιοι παιδοφύλακες δεσμο[τηρίῳ ἐνέχωνται.] Ἐτι δὲ καὶ τὸν κατέκασ[τον ἐνιαυτὸν] γενόμενον ἱερέα τὸ ἑκάτης καταλέγειν ἐκ τῶν ἐν τῷ ᾠροπολίῳ τὸ θεῶ καὶ τῶν συνεγὺς παῖδας κατέκασον [ἐνιαυτὸν] καὶ αὐτὰς ἀσπίδας τὸν συνήθη ὕμνον τῷ θεῷ, καθὼς ἀνωθεν ἐγένετο, ἔχοντα ἐξασίαν καὶ κατὰ τῶν πατέρων, ὡς τρέπ[ω καὶ αὐτῶν τῶν παίδων, εἰάν οἱ μὲν πατέρες μὴ παρέχουσιν αὐτὰς πρὸς ὕμνωδαν καὶ δισέβειαν, [οἱ δὲ π]αῖδες μὴ προσεδρώσιν, δίκλῳ εἰσανελάς, ἢ ἀλλης ἥς ἀν βέλῃαι, ποιῶντα, διδόν[τες] τὰ ἱερέως καὶ [τὰ παιδοτι]κὰ δυνάμει τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων ἐν γράφῳ, μιᾷ τὴν βελῆς, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ πόλει δικασάντων διηγ[όρεται]. Ἐὰν δέ τι τέτων ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ [εὐνεχός] μὴ ποιήσῃ, ἐνόχως αὐτὰς εἶναι τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ [ἀμαρτανόνας] τὰς παῖδας. Τὸν δὲ τῶν παίδων με . . . . . τὸ ὕμνωδαν ἐν [κελεύει]α εἰς τὰς ἐφῆβους . . . . τὸ πόλεως * * * * *

pediantur. Horum autem siquid omittatur, Archontes, & puerorum rector impietatis rei aguntor: Puerorum verò publici custodes in vincula conjiciuntor. Porro placet, ut qui quotannis fuerit Hecates sacerdos quosdam, ex iis qui in sacro Deæ circuitu & in vicinia degunt, pueros quotannis . . . . conscribat, qui & ipsi consuetum Deæ hymnum concinent, prout ab antiquo factam est: idemque habeat in puerorum parentes, æquè ac in ipsos pueros, auctoritatem; si parentes quidem ad hymnodiam & supplicationem liberos non submittant, & si pueri non se assiduos sistant; litem intendendo, seu delatione, seu alia qua voluerint via; exhibente adfessori nomina in scriptis, & sacerdote, & qui pueros instituit eunuchos, die concilii primâ, sicuti de iis quæ ad civitatis jurisdictionem attinent, præscriptum est. Sin horum aliquid prætermiserit sacerdos, aut eunuchus, poenis iisdem fore obnoxios, quibus & ipsi delinquentes pueri. Puerum verò, post celebratam ritè hymnodiam, adlectum inter ephebos * * * * *

His

160 MONUMENTUM STRATONICENSE.

His tam imperfectè desinentibus libet & illa altera connectere non minus imperfectè incipientia. Suadent enim tot cognata res, & verba, ut unius & ejusdem Psephismatis divisæ partes esse videantur, ad sacra Jovis & Triviæ pertinentes. Neque obstat Serapium hic inferius memoratum; quia eundem fuisse Jovem & Serapidem, tum nummi probant Ζεύς Σάραπις inscripti, tum alia apud nos Stratonicæ urbis inscriptio, ΔΙΙ ΣΕΡΑΠΕΙ, i. e. Jovi Serapidi sacra. Immò idem fuisse Stratonicensium Serapium & Curiam, βε-
λευτήριον dictam, ex infra positis facile elicitur.

*****

ΕΙΚΟΝΑ . . . ΙΝΗΝΕΧΟΥΣΑΝΤΟ. ΟΜΑ. . . Ε
ΑΥΤΟΥΚΑΙΤΟΝΜΕΝΠΑΙΔΟΝΟΜΟΝΑΝΑΓΡΑΨΑΙ
ΤΟΨΗΦΙΣΜΑΕΝΤΩΠΡΟΝΑΩΤΟΥΣΕΡΑΠΙΟΥ
ΠΑΙΔΙΚΗΤΟΝΔΕΙΕΡΕΑΤΗΣΘΕΟΥΑΝΑΣΤΗΣΑΙ. . .
ΔΙΘΙΝΗΝΕΧΟΥΣΑΝΑΝΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑΤΑΔΙΑΦ. . .
ΤΑΤΟΥΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣΕΝΤΩΙΕΡΩΤΗΣΘΕΟΥΑΝΑ
ΓΡΑΦΗΝΑΙΔΕΤΟΨΗΦΙΣΜΑΕΝΤΗ. . . ΕΔΡΑΤΟΥΒΟΥΛΕΥ
ΤΗΡΙΟΥΕΝΔΕΞΙΑΠΡΟΣΤΗΝΑΙΩΝΙΟΝΔΙΑΜΟΝΗΝΤΗΣ
ΕΥΣΕΒΕΙΑΣΤΩΝΘΕΩΝΤΟΔΕΑΝΑΛΩ. . . ΤΗΣΕΠΙΓΡΑ
ΦΗΣΕΞΟΔΙΑΣΘΗΝΑΙΥΠΟΤΩΝΕΠΙΣΤΑΤΩΝΤΟΥΒΟΥΛΕΥ
ΤΗΡΙΟΥ.

* * * Εικόνα λιθίνη ἔχε . . . curare ponendam imaginem
σαν τὸ ὄνομα τὸ ἐαυτῆς. Καὶ τὸν lapideam, ipsius nomine in-
μὲν παιδονόμον ἀναγράψαι τὸ scriptam. Et rectorem puero-
Ψήφισμα ἐν τῷ προναῶ ἔ- rum literatè conscribere Psephif-
ραπίς παιδικῇ. Τὸν δὲ ἱερεὺς τῆ ma in vestibulo Serapii. Deæ
Θεῶ ἀναστῆσαι τὴν λιθίνην, ἔχουσαν autem sacerdotem lapideam po-
ἀναγεγραμμένην τὰ ⁽⁶⁾ διαφέροντα nere, inscripta habentem quæ
τῆ Ψηφίσματος ἐν τῷ ἱερῷ τῆ potiora sunt Psephismatis in Deæ
Θεῶ. Ἀναγεφῆναι δὲ τὸ Ψή- ipsius templo. Conscribendum
φισμα ἐν τῇ προέδρᾳ τῆ βελδυ autem Psephisma in primo curia
θηῆς ἐν δεξιᾷ, πρὸς τὴν αἰώνιον subsellio, à dextris, ad æternam
διαμονὴν τῆ εὐσεβείας τῶν Θεῶν. cultus Deorum permanentiam.
Τὸ δὲ ἀνάλωμα τῆ ἐπιγραφῆς Sumptum autem ad inscriptionem
ἐξοδιαδύναι ὑπὸ τῶν ἐπιστάων præbendum esse à Curia Epista-
τῆ βελδυθηῆς. tis.

Ad

AD MON. APHROD. ET STRAT. NOTAE. 161

Ad Monumentum Aphrodisiense Nota.

(1) * * * γυμν. π. B. ... τελών ἀνδρῶν, x. τ. λ. i. e. *Cos. designatus iter. Et tert. Triumvir*, &c. Suaviter hic ridere liceat extritum ex nostrae inscriptionis capite male faustum Antonii nomen; nec non & tertium illum, quem quidem Romae non gessit, consulatum: planè ut in magistratum non unà apud Gruterum serie, pag. ccxcv. cccxviii. Id enim & Romae & in provinciis factum, non casu, non injuriâ temporis, sed jussu Senatûs, & acerbo in Antonium odio, postquam vir insanus, interfector Ciceronis, & emancipatus Cleopatras, patriæ suæ hostis & judicatus & profligatus fuerat. At quæ reliqua sunt facile explentur ex edicto & epistolis quas Ephesi ante quadriennium dederat, quasque Josephus *Antiq. lib. 14.* servavit sic incipientes, Μαρκῶν Ἀντωνίου αὐτοκράτορος, edictum verò, Μαρκῶν Ἀντωνίου αὐτοκράτορος τελῶν ἀνδρῶν παλαίσαντων πρὸς τὴν δημοσίαν προσημασίαν, ἔπειν. Eadem Latine passim, sed & pleniora, leguntur in Antonii nummis; quorum unum ejus Epistolæ præfiximus: ut ibi scilicet, præter titulos Antonii, & jugatam ei Cleopatram, spectetur Διόνυσος ὁ μέγας ἢ χαρὸς δότης, i. e. *Bacchus mitis, Et lætitiæ dator*, insistentis cistæ Asiaticæ, qualem se per Asiam & appellari & coluit egregius M. ANTONIVS. IMP. COS. DESIG. ITER. ET. TERT. IIIVIR. R. P. C. Tum scilicet, cùm, ut inquit Dio, lib. 48. τὰς τε πόλεις ἐγγυεολόγηται, ἢ τὰς διωσείας ἐπὶ πωγῆς, i. e. *emunxit argento civitates, Et dominatus vendidit.*

(2) Τελῶν ἀνδρῶν ΤΗΔ... i. e. *Triumvir secundus*. nam imperfectum hocce ΤΗΔ... ab initio fuit ΤΗ ΔΕΤΤ. aut ΤΗ ΔΕΤΤΕΡΑΙΑ, hoc est, τῇ δευτέρᾳ, seu *secundâ vice*; extritis tamen literis posterioribus, ad delendam, cùm Antonii nomine, secundi ejus Triumviratûs memoriam. Signatur igitur tempus scriptæ hujus Epistolæ post initum secundum Triumviratum, circiter U. C. 717, ante Christum 34. At, quæ unà cum epistolâ mittebantur, πρὸς ἰδίον Triumvirorum ἐπικεῖμεν ad confirmandum Caii Cæsaris decretum, & δόγμα Senatus quo illud etiam ἐπικεῖμεν confirmatum est, annorum erant 713 & 714, rogatu civitatum ex publicis nunc tabulis descripta.

(3) Ἀντιφωνημῖα, i. e. *transcripta, aut verbatim transumpta*. Ecce habemus novi commatis vocabulum, sed & Josepho occasione planè parili usurpatum: ἡ φιλομαθὴς ἢ γεγραμμένη... ἀντιφωνημῖα, *Antiq. l. 14. c. 10. §. 26. Hudson.* ἀντιφωνῆδξ verò significat πρὸ ἀντιφωνον, hoc est *iron*, Latine exemplar dictum, ex scripto aliquo autographo verbatim transumi. Atque hinc est quodd in Liturgiis nostris Ecclesiasticis petitiones sacræ iisdem mox verbis repetitæ *Antiphona* nominentur.

(4) Ἄ ὑμᾶς βούλομαι ἐν τοῖς δημοσίοις... γεγραμμένον ἐντάξει. Non aliter ac in datis ad Tyrios ab eodem ipso Antonio, διατάγμα ἡμῶν... πρὸς τὴν βούλομαι ὑμᾶς φροντισαί, ἢ αὐτὸ εἰς τὰς δημοσίας ἐντάξει δίδωμι, Josephi *Ant. lib. 14. c. 12. §. 5.* Prius in Philippicâ V. Cicero, regna, civitates, immunitates, in eis, acceptâ pecuniâ, jubebat incidi. *Hæc se ex commentariis Cæsaris agere dicebat.*

(5) Γεγραμμένα Καίσαρος, i. e. *literæ Cæsaris*, de beneficiis Aphrodisiensium populo concessis; quasque ipsi postea Aphrodisienses Romam, teste Tacito, attulere; manente etiamnum hocce titulo literarum, quamvis ipsæ literæ perierint. Has verò nunc mittit Aphrodisiensibus, unus qui id potuit, Antonius. Nam (quod questus est paulò ante Cicero *Philip. l. 7. 10.*) eo uno auctore commentarioli, chirographa, & libelli Cæsaris sunt probati: Eo uno dispensante, immunitates datæ, & vectigalia sublata à mortuo jam C. Cæsare: idque contra auctoritatem Senatûs, qui censuerat, *ne qua tabula post idus Martias ullius decreti Cæsaris, aut beneficii figeretur.* Notabile etiam, quod in æde Telluris interrogatus à Senatu Antonius num inter acta C. Cæsaris immunitates aliquæ datæ? nullæ, respondebat: manifesto, ut propria ipsius Epistola nunc indicat, mendacio. Vide, præter Philippicam primam, Dionis lib. 46. in ipso fine, & Plutarchum in Antonio.

162 AD MON. APHROD. ET STRAT. NOTAE.

(6) *** Ὑπαὶοι λόγους ἐποίησαντο. Ἀρίσκειν τῇ συγλήτῳ περὶ ὧν ὁ Γαῖος Καῖσαρ ὑπὲρ Πλα-
 ρασιῶν καὶ Ἀφροδισιῶν ἐκράνε, αὐτὸς δὲ τὰ, κ. τ. λ. i. e. *** Coss. dixerunt: *Placere*
Senatui quantum ad ea quae de Plarasensibus et Aphrodisiensibus Caius Caesar censuit, &c.
 Confinendum erat huiusmodi procemium quo promptius caetera Senatûs consulti
 intelligerentur. Cum verò res unice spectet ad eorum quæ Caius Cæsar dederat, &
 Triumphum comprobârent confirmationem, poteram magis audaculè supplere,
 Δέκιον Μάρκιον, Γαίον Σαβίνον, Ὑπαὶοι, λόγους ἐποίησαντο, i. e. *Lucius Marcius, Caius Sabinus,*
Coss. dixerunt, &c. Is enim consulibus, anno U. C. 714, acta hæc fuisse laculentè ex
 Dionis historiâ constat. lib. 48. p. m. 253. ταῦτα μὲν ἐν πέντε ἔτεσι ἐγένετο, i. e. *Hæc*,
inquit, duobus istis annis evenere. Annos verò intelligit primi Triumphatus priores
 duos, hoc est, U. C. 712. & 713. τῷ δὲ ἑκατονταμῶν, ἐν ᾧ Δέκιος τε Μάρκιος καὶ Γαῖος Σα-
 βίνος ὑπάτουςσαν, τότε ὑπὸ τῶν τετραῶν ἀνδρῶν παρεχθῆναι, ἀφ' ὧν ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν ἐσθλῶς, καί-
 ρος ἄξιον ἔβλητο, i. e. *Anno autem insequentis quo Coss. fuerunt Lucius Marcius, Caius*
Sabinus, acta Triumphorum, ex quo ad Oligarchiam res perducta est, auctoritatem à Senatu
accepere. Hæc igitur de Senatûs consulti tempore è Dione. Formam quod attinet
 Procemii, eam ex non dissimili mutamur Senatûs consulto, iubente ratam esse senten-
 tiam ejusdem Cæsaris, apud Jof. Antiq. lib. 14. cap. 10. §. 10. Πόπλιος Δολαβέλλας, Μάρ-
 κος Ἀντώνιος, Ὑπαὶοι, λόγους ἐποίησαντο. Περὶ ὧν δόγματι συγλήτης Γαῖος Καῖσαρ ὑπὲρ Ἑσθλῶν
 ἐκράνε... περὶ τῶν ἀρίσκειν ἡμῖν βέλεια γινώσκων, κ. τ. λ.

(7) τῷ ἰδίῳ ἑκατονταμῶν, i. e. *propria Triumphorum comprobatione.* Ecce illud ἑκατονταμῶν
 cujus exemplar Antonium rogârunt Aphrodisiensis, Aphrodisiensibus verò miserat An-
 tonius.

(8) Ὡς δικαίον καὶ ἡ δεσιδαίμονια [πῶς] ἐφ' ὧν ἐστὶν ἐν Ἑφέσῳ, i. e. *quo jure, quæve religione*
Deæ Ephesia templum est in Epheso. Deæ dico Ephesiae, quia præcessit Θεῆς. Verat
 enim lacunæ spatium nimis arctum ne legatur id quod mallet, Ἀφροδις ἐφ' ὧν ἐστὶν. Cum
 verò eadem hæc Veneri Aphrodisiensi, ac Dianæ Ephesiae, jura sint concessa; repe-
 tenda ea ex Strabone: quo auctore, Alexander Dianæ Ephesiae templum stadii unius
 circuitu sacrum & inviolatum esse voluit. Huic aliquantum addidit Mithridates.
 Ast Antonius noster, tanto Ephesi honore post pugnam Philippicam exceptus, & ur-
 bis partem aliquam Asyli jure honestavit. Aucti sic Ephesii, unâ cum Dianâ suâ Po-
 lymammia, tricypitina illam Lepidi, Antonii & Octavii majestatem in ipsorum num-
 mis signavere: qualem unum è Vaillantii numism. Gr. huc accersimus; ad illustran-
 dam inscriptionem nostram, qua non tantum tres Triumphum, sed & data Ephesii jura
 memorantur. vid. Strab. lib. 14. Appian de bell. civ. lib. 5.

(9) πέπος ἀσύλος ἐστίν, i. e. *sacer in circuitu locus jure Asyli esto.* En igitur, rem habe-
 mus, de quâ quaestio habita à Senatu est, & responsum redditum ab Aphrodisiensibus,
 juxta Taciti Annales, sub Tiberio.

Ad Monumentum Stratonicense Notæ.

(1) Τῇ τῶν προσέτων αὐτῆς μεγίστῃ θεῶν προνοίᾳ Χρυσαορέως Διὸς καὶ Ἑκάτης, maximorum De-
 orum Chrysaoris Jovis & Hecates, urbis praesidium, providentiâ. Dii Stratoniceæ Praesides
 Jupiter & Hecate ex Tacito aliisque notis; ex Strabone verò Chrysaoris Jovis apud
 Stratonicensis appellatio. Ἐστὶ δ' ἐν τῇ χώρῃ Στρατονικῆων δύο ἱερεῖς, ἐν μὲν Λαγίνῳ τῷ
 Ἑκάτης ἐπιφανέστατον... ἐν δὲ τῇ πόλει τῷ Χρυσαορέως Διὸς, κ. τ. λ. lib. 14. i. e. *Sunt au-*
tem in agro Stratonicensium templa duo, Hecates unum insignissimum in Laginis, alterum
prope urbem Jovis Chrysaoris. Hoc igitur Stratonicensis Jovis cognomento, ut notio-
 re longè & celebratiore, lacunam nos implevimus: Quanquam in duabus, quas datu-
 ri sumus, Stratoniceæ urbis inscriptionibus, occurrant Διὸς Ἑκατονταμῶν, & Διὸς Στρατονικῆων,
 diversa ejusdem numinis cognomina. Quorum quidem Ἑκατονταμῶν poeticum quid &
 Deæ Triviae cognatum sapere videtur. Non verò abnuerim, siquis Στρατονικῆων malit, le-
 gatque προνοία Στρατονικῆων Διὸς καὶ Ἑκάτης. At at quodcumque fuerit, à Christianis, ævo
 Theodosiano, Ethnica Deorum nomina non ferentibus, deletum arbitror.

Εὐχα-

AD MON. STRATONICENSE NOTAE. 163

(1) *Εὐχαριστῶ θεοῖς*, i. e. *Diis gratias agit*. Notandum igitur in religione Ethnica vocabulum, quod videri poterat Christianae fere proprium. Pari modo occurrit apud Polybium *Εὐχαριστῶ τοῖς θεοῖς*, in marmore Adulitanō *Εὐχαριστῶ τοῖς θεοῖς* Agn. pag. 81.

(2) *Ἐπιφανέστατος θεοῖς*, i. e. *Diis praesentissimis*, non, uti vox primā facie postulaverit, insignissimis, illustrissimis. Bene enim homines *ἐπιφανέστες* insignes dicantur & illustres, Dii proprius & latinius *praesentes*: Unde Virgilianum,

Nec tam praesentes alibi cognoscere deos.

Igitur ut Antiochus V. Syris suis *θεοῖς ἐπιφανέστες*, ita Romanis Cæsar Augustus Deus *praesens* habebatur. Ubi ne quis dubitet de locutionis istius verā causā & origine, utramque *ἐπιφανέστες* intentionem complexus est Ovidius, jurato sic Augusti numine,

Per te praesentem conspicuumque Deum.

Hæc non parum faciunt ad intelligendam illam Christi, veri & magni Dei, *ἐπιφανέστεραν*, quā ejus *παρουσίαν* seu adventum D. Paulus non semel indigitavit: maximè ad Titum scribens, ii. 13. *ἐπιφανῆσαι τὴν δόξαν τῆς μεγάλης θεῆς καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

(3) *Ἐκ τινῶν δὲ γεγονότων παίδας τελευτούσας*, i. e. *triginta pueros clarè genitos, claris ortos parentibus*. Non aliter atque in ludis Romanis secularibus, de quibus Zosimus lib. 2. *Ἐν τῷ τῷ παλατίῳ Ἀπολλωνίου ἱερῷ τρεῖς ἑκατὸν πέντε παῖδες ἐπιφανέστεροι καὶ παρθέτων ποσῶν, οἱ πάντες ἀμφιθαλεῖς, ὅπερ ἐστὶν ἀμφότεροι τὰς γονεὺς ἐχούτες ΠΕΡΙΟΝΤΑΣ, ὅμοιους ἔδουσι τῇ τε Ἑλληνικῇ καὶ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ παιανῶς, δι' οὗ αἱ αὐτὴ Ῥωμαῖοις ἐκφράσσονται πόλεις, i. e. in Apollinis æde Palatinā ter novem illustres pueri cum totidem virginibus omnes utrinque florentes, hoc est, qui ambos parentes habent eminentiores, Græcā Latināque lingua hymnos canunt & Pæanas, per quos subdita Romanis urbes sospitantur. In quibus notabis, amice Lector, γονεὺς ἐχούτες *ἐπιφανέστεροι* id ipsum esse quod in lapide nostro *πατέρων γεγονότες*, & in Horatiano carmine Od. iv. 6. *puerique claris patribus orti*. At Leunclavius Zosimi interpres, & post eum Ludovicius Desprez, commentator in seculare carmen Horatii, male illud *ἐπιφανέστεροι* accepere pro *superbiter*; unde & vera vocis intentio, & instituti lex ipsa violata est. Vide, supra pag. 148. notam ad Σοφιστὰ καὶ ἐπιφανέστεροι; & pag. 127. citatum ex Eustathio τὸ ξένον ἐπιφανέστεροι.*

(4) *Ἀσούσαι ὕμνον οἱ δὲ ἀνὴρ ὁ Σόφιστος*, i. e. *decantabunt hymnum quem composuerit Sotander, scriba civitatis*. Ita etiam & lege Secularium, ut inquit Zosimus, *ὑμνοὶ ἐδίδου νεωστὶ πεποιημένους*, i. e. *concinitur hymnus recens compositus*. Ergo ab Augusto Cæsare, quo tempore Seculares ederet, id operis Horatio demandatum occasionem dedit Hymno, sive Carmini Seculari, tum recens condito; quod quidem Ethnicam *Ἀσούσαν* non male dixeris, sive supplicationem communem, qualis in hoc psephismate præcipitur, pro salute & incolumitate Populi Romani. Unde honorem sibi præsumens, Poeta auguratus est, matronam aliquam Romanam aliquando sic fors dicturam;

*Ego Diis amicam
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horatii.*

Od. iv. 6.

(5) *Ἀναγνώσκει . . . τὰ διαφύκιλα τῷ ψηφισμῶν*, i. e. *psephismatis quæ potiora sunt conscribere*. Hæc nimirum i. e. magis principalem ejus partem, non verò integram psephismā, conscribi in templo Hecates jussere Stratonicenses; brevitatē credo, & loci comodo studentes. Et alias equidem brevitate fuisse hunc in modum psephismā, exemplo est singularis antiquus lapis, qui inter cimelia Honoratissimi Oxoniæ Comitissæ loci dignitatem meruit, summo herōis eruditissimi erga vigilias nostras & bonas omnes literas favore, hos in usus nunc concessus. Facit dictionis puritas, & prævia senatus ante plebiscitum factum consultatio, ut Atheniensium esse statuam; qui Troezeni, Argolicæ civitati, cum de libertate sua periclitaretur, auxilia submiserant. Defunctio petulo gratè rem recolunt Troezenii, misso ad Athenienses psephismate, & Zenodoto auxiliatorum duce non mediocriter laudato. At Zenodotum civem suum novā lau-

de

Monumentum Ancyranum.

ECCE, Lector, fidem liberavimus dato monumento Stratonicensi, quanquam non quale promissimus, Latino. Cum enim Latinum istud (*pretia rerum venalium* exhibens) ævi sequioris fuerit; mutato consilio, Græcam ejusdem urbis huc accersimus inscriptionem, cæteris quæ præcessere antiquitatibus & materia, & ætate, longè magis congruentem. Properamus igitur ad destinatam præsentì operi coronidem, celeberrimum marmor Ancyranum: in quo scripta Historia Augustæa parte quidem aliquâ secuta est, at parte aliâ, eâque longè majore, antecessit æram, ad quam collimavimus, Christianam.

Anno U. C. 766, ætatis suæ 76, administratæ verò reipublicæ 57, mortuus est Augustus Cæsar, pacificator orbis, & Romani imperii nascenti jam Christo stator. Defuncti testamentum apud se depositum Virgines Vestales unâ cum tribus æquè signatis voluminibus protulerunt. “ De tribus istis voluminibus (inquit Suetonius) uno mandata de funere suo complexus est: altero, indicem rerum à se gestarum, quem vellet incidi in aheneis tabulis, quæ ante Mausoleum statuerentur: tertio, brevium totius Imperii, quantum militum sub signis ubique esset, quantumque pecuniæ in ærario & fisco, & vectigaliorum residuis”. In ære igitur incisus est, sicut jusserat Augustus, rerum suarum index; præsumptâ quidem spe perennitatis, at certiore longè exitii periculo. Quæ enim secuta est barbaries, magis conflandi æris quàm legendæ historiæ studiosa, dum in ignobiliores usus metallum diffingit, quantum in se erat, acta Cæsaris abolevit. Actumque penitus fuisset de elegantissimo vitæ Augustææ breviario, ni devota ejus majestati numinique Ancyrana civitas desumptum inde exemplar marmoreis sex tabulis inscripserat. Hoc habuit in Galatiâ perfugium qui in Româ suâ stare & perennare non potuit Augusti honos. Sed & hîc quoque bipedum nequissimi, ob tantuli lucellum æris quo quadrati lapides figuntur, fœda multa vulnera monumento, quædam etiam & insanabilia intulerunt. Adeò mirè decepta est antiquitas, dum quodcunque olim optaverit cæteris longius perennaturum, æri id, potius quàm marmori, confisit. Etenim præ

166 MONUMENTUM ANCYRANUM.

lapideis paucissimæ hodiè supersunt aheneæ inscriptæ tabulæ. neque credibile est tot ex ære nummos effugere potuisse humanam avaritiam, si non in gremio Terræ matris per barbara ista sæcula latuissent, & sub his nostris politioribus argentum pretio superâssent.

Sed ordienda est historia monumenti; repetendumque quâ olim occasione transiit ex Europâ in Asianam continentem, quâque iterum fortunâ ex Asianâ in Europæam rediit. Hunc in finem obsequar imperiis Josephi Justi Scaligeri, literarum suo tempore tyranni; qui in secuturis omnibus Ancyranæ lapidis editionibus hæc præviè ponenda censuit. Verba sunt ipsius Augusti in edicto pro Judæis per Asiam dispersis, apud Josephum, Antiq. lib. XVI. 6. Τότε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν, ὑπὲρ τῆς ἐμῆς εὐσεβείας ἣν ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑπὲρ Γαίᾳ-Μαρκίᾳ Κενσωρίνᾳ, καὶ τῷ τὸ διάταγμα κελύω ἀνατεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ γενηθέντι μοι, ὑπὸ τῆ Κοινῇ τῆς Ἀσίας ἐν Ἀγκύρῃ (malè editur vulgò Ἀργυρῇ inquit Scaliger.) Ἐὰν δέ τις παρὰ τὴν τι τῶν προσηγμένων, δώσει δίκην ἢ μετέριαν. Ἐσηλογραφῆθη ἐν τῇ Καίσαρος ναῶ. i. e. *Datum mihi à Judæis decretum de meâ quam erga humanum genus habeo pietate, deque Caio Marcio Censorino, unâque etiam præsens hoc edictum reponi jubeo in dicato mihi loco insignissimo à Communi Asiæ; ἐν Ἀργυρῇ (ut habent vetera exemplaria; ἐν Ἀγκυρῇ, hoc est in argenteâ aut argentatâ tabulâ, ut voluit Samuel Petitus; ἐν Ἀγκύρῃ autem, hoc est in Ancyrà, ut statuit magnus Josephus Scaliger.) Prædictorum verò si quis quid fuerit transgressus, pœnas dabit non mediocres. Columnæ inscriptum fuit in templo Cæsaris.*

Hæc tum primùm Scaliger cùm ederet Emendationem Temporum; & Scaligero, cum hoc ipsum monumentum ederet, non sine plausu quodam, assentiens Casaubonus. Hinc factum est, ut clariss. editores Hudsonus & Havercampius etiam in Josephi textum emendationem illam Scaligeranam, quanquam non sine notâ dubii, receperint. At nullâ mihi auctoritate persuadebitur, figi potuisse longè in Galatiâ edictum ad Asianos Judæos spectans, qui tum adeò frequentes Pergami, Smyrnæ, Ephesi, aliisque Proconsularis Asiæ civitatibus agitabant. Neque credam unquam dedicatum Cæsari Augusto ab Asiæ Communi templum alibi quàm intra Commune Asiæ quærendum. Ergo decipiat, si quem poterit decipere, fortuita vocum ΑΡΓΥΡΗ & ΑΓΚΥΡΗ similitudo. Quod si sollicitanda fuerit vox ΑΡΓΥΡΗ, neque placuerit ἐν Ἀργυρῇ, cum Samuele Petito, interpre-

MONUMENTUM ANCYRANUM. 167

terpretari, verisimilior longè ratio suadebit, non jam ἐν ΑΓΚΥΡΗ, sed ἐν ΠΕΡΓΑΜΩ esse corrigendum. Pergami enim, neque alibi quàm Pergami, intra Commune Asiæ statutum est Augusto jam viventi templum. Unde Tiberius ad Senatum, *Divus Augustus*, inquit, *sibi atque urbi Roma templum apud Pergamum sibi non prohibuit*. Tac. An. 4. c. 37. Templum ipsum, eo titulo sacra-

tum, in Latino Augusti nummo hîc inserto cernitur. Secutusque est ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ nummus, inscriptus ab anticâ parte ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΒΟΥΛΑΙΩ, à posticâ Μ. ΦΟΥΡΙΟΣ Ο ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΑΣΙΑΡΧΗΣ, i. e. *Augusto Cæsari consiliorum præsidî M. Furius sacerdos & Asarcha*. Cum ergo in edicto pro Judæis Asiæ, ad calcem sic legatur, *Columnæ inscriptum fuit in templo Cæsaris*, longè videtur manifestius templum Augusti Pergamenum, quàm Ancyranum per ista verba subindicari. Neque deligi fortasse poterat ad conservandas hæc Judæorum immunitates, insignior aliquis aptiorve, quàm templum Pergamenum, locus; quia Pergameni cum Hyrcano Judæo pontifice recentem amicitiam jam nuper iniverant, vetustissimamque quandam cum Hebræâ gente, ab Abrahami usque temporibus, sunt testati. *Jos. Antiq. l. 14.*

Hæc necessariò præfati integrum nunc relinquimus Lectori, an rectè migrare velit in Scaligeri sententiam, an cum ratione ab eadem penitus discedere. Cæterum verà, ut opinor, translati in Ancyranum templum monumenti occasio hæc ferè fuit. Anno U. C. 728. mortuus est Galatiæ rex Amyntas, scriba olim Deiotari, àst ante decennium in ejus defuncti regnum ab Antonio suffectus. Tum verò Cæsar, qui alias multas nationes regibus eas possidentibus concesserat, Galatiam tamen negavit Amyntæ filiis; redactamque in provinciam, cum tribus ejus populis, Troemîs, Tolistoboiis, Tectosagis, misso à se M. Lollio pro prætore administrandam tradidit. Ex illo, quæ antea Tectosagorum seu urbs, seu

168 MONUMENTUM ANCYRANUM.

seu castellum fuerat, in totius Galatiæ metropolim est evecta; & Augusta Tectosagorum Ancyra, ab instauratore Cæsare Augusto nominata est. Talem se tulit in inscriptione, ex schedis D. de Tournesfort & D. Faure in R. D. Montfauconii Palæographiam relatâ, pag. 162. Μητρόπολις τῆς Γαλατίας Σεβαστῆ Τεκτοσάγων Ἀγκύρα. Surgit interea novum urbis ornamentum, quod alii hodie Prytaneum conciliis epulisque publicis destinatum, alii templum Augusti fuisse autumant. Sed more antiquo utriusque proculdubio usum Ancyranis præstitit---*Hoc illis curia templum*---ut de Laurentibus Virgilius cecinit,---*Hæc sacris sedes epulis*---Consecrati Augusto, non jam ab Asiæ, sed ab suo Galatiæ populo, postquam, stultissimâ per Romanum orbem adulatione, Deus haberi cœperat, certa credo, quamvis imperfecta memoria extat, hunc ad modum, ut videtur, refarcienda.

ΓΑΛΑΤΩΝ Ο ΔΗΜΟΣ [IE
ΡΑΣΑΜΕΝΟΣ [ΚΑΙΣΑΡΙ
ΣΕΒΑΣΤΩΙ [ΑΝΕΣΤΗΣΕΝ

Galatarum Populus sa-
cerdotio functus Cæsari
Augusto statuit.

Hanc è schedis Tournesfortianis templi consecrationem discimus. Porro vocatum fuisse Sebastæum, locumque ei primitus extruendo dedicatum fuisse in suburbio, à Pylæmene regis Amyntæ filio, schedæ docent Fabrianæ; quas dum ære numerato emit, emptasque indignis modis corrumpit, suas reverâ fecit Paulus Lucasius. Extant hodiè in Suburbio Ancyrano, Sebastæi ipsius parietibus inscriptæ, & unâ cum prioribus correctæ sic leguntur. *Vide sis Lucasii Itiner. secund. Tom. I. p. 308, & Montfauconii Palæograph. p. 154.*

ΕΠΙ Μ. ΛΟΛΛΙΟΥ ΠΥ-
ΛΑΙΜΕΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΜΥΝ-
ΤΟΥΤΙΟΥΣ ΔΗΜΟΘΟΙΝΙΑΝ
ΔΙΣΕΔΩΚΕΝ ΘΕΑΣΔΕΤΡΙΣ
ΕΔΩΚΕΝ ΑΓΩΝΑΓΓΥΜΝΙΚΟΝ
ΑΡΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΕΛΗΤΑΝ
ΕΔΩΚΕΝ ΟΜΟΙΩΣ ΔΕ ΤΑΥΡΟΜΑ-
ΧΙΑΝ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ
ΠΟΛΙΝ ΤΟΠΟΣ ΑΝΕΡΩΣΕΝ ΟΠΕ
ΣΕΒΑΣΤΕΙΟΝ ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ Η ΠΑΝΗΓΥ-
ΡΙΣ ΓΙΝΕΣΘΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΔΟΔΡΟΜΟΣ
ΑΛΕΙΟΡΕΞΑΤΕΡΟΙΣ ΔΗΜΟΘΟ-
ΙΝΙΑΝ ΕΔΩΚΕΝ ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΕ-
ΘΗΚΕΝ ΚΑΙ ΣΑΡΟΣ ΚΑΙ ΙΙΟΤΑΙΑΣ
ΣΕΒΑΣΤΗΣ

Ἐπὶ Μ. Λολλίῳ Πυ-
λαίμωνος βασιλέως Ἀμύν-
του τοῦ Τιουσοῦ Δημοθονίαν
δὶς ἔδωκεν, θείας δὲ τρεῖς
ἔδωκεν, ἀγῶνα γυμνικὸν
ἀρμάτων καὶ κελήταν ἔ-
δωκεν, ὁμοίως δὲ ταυρομα-
χίαν καὶ κυνήγιον, καὶ πρὸς
πόλιν τόπος ἀνέρωσεν ὅπερ
Σεβαστεῖον ἐστίν, καὶ ἡ πανήγυ-
ρις γίνεσθαι καὶ οἱ ποδὸδρομος.
Ἀλεῖορρεξάτεροι δὲ δημοθ-
ονίαν ἔδωκεν, ἀνδρέας ἀνέ-
θεκεν Καίσαρος καὶ Τυλίας
Σεβαστῆς.

Sub M. Lollio Pylæmenes re-
gis Amyntæ filius populo
epulum dedit, spectacula ter
dedit, certamen gymnicum
curribus & equis desulto-
riis dedit, similiter Tauro-
machiam & Cynegium; &
juxta urbem loca consecra-
vit, ubi Sebastæum est, &
Panegyris cum equorum
cursu celebratur. Albio-
rix F. Ateporigis populo
epulum dedit, statuas dedi-
cavit Cæsaris & Juliæ Au-
gustæ.

Sequuntur

MONUMENTUM ANCYRANUM. 169

Sequuntur alia his similia principum virorum munera, quæ ver-
tentibus annis, & recurrente panegyri, sive dedicationis Sebastæi
die festo, & data & inscripta fuisse crederem. Ea habe, Lector,
apud Lucasium in Itinerario, & Montfauconium in Palæographiâ.
At mecum interim recollige, Commune Galatarum propriam sibi
vendicâsse hujus templi neocoriam; utque sub Asiarchâ factum est
à Communi Asiæ, ita Galatas sub Pontifice suo Galatarchâ sacra
Augusti administrâsse: quem itidem *Sebastophantem*, hoc est, Au-
gustalem Flaminem appellitabant. Ita fert inscriptio, quam, post
Doušanas chartas & Cossonianas, perfectiorem longè reportavit
Tournefortius, insertam nunc Palæographiæ Montfauconii pag.
161. Τ.Φλ. Γαϊανὸν κ.τ.λ. Ἀρχιερεὺς τῆ Κοινῆ τῶν Γαλατῶν, Γαλατάρχην,
Σεβαστοφάντην, καὶ κτιστὴν τῆς μητροπόλεως Ἀγκύρας φύλη, κ.τ.λ. i. e.
Titum Flaviūm Caianum tribus sua honoravit, *Pontificem Commu-*
nis Galatarum, Augustalem Flaminem, conditorem metropolis An-
cyræ.

Hoc templum his religionibus instructum non immeritò sibi ho-
norem arrogavit renovandi, conservandi, & posteritati sanctius
tradendi nobilissimi indicis Augustæi. Ergo dextrâ lævâque, tri-
plici hinc illinc serie (curante proculdubio Proprætoræ & ab ahe-
neis Romæ pilis in provinciam secum deferente) ante ⁽¹⁾ pulcher-
rimum qualis hîc conspicitur introitum, in marmoreos vestibuli

(1) pulcherrimum qualis hîc conspicitur in-
troitum; de quo Tournefortius in Itine-
rerarii Orientalis Epistola xxi. à Mon-
seigneur le Comte de Pontchartrain. Vous
jugerez, Monseigneur, de la beauté de cet edi-
fice par le dessin que vous m'avez ordonné
d'en faire graver. Il étoit tout de marbre
blanc à gros quartiers: & les encoigneures du
Vestibule, qui subsiste encore, sont alternative-
ment d'une seule pièce à angle, rentrant en
manière d'équerre, dont les côtés ont trois ou
quatre pieds de long. Les pierres d'ailleurs
sont attachées ensemble par des crampons de
cuivre, comme il paroît par les trous où ils
étoient encastrés. Les maîtresses murailles
ont encore 30 ou 35 pieds de haut. Pour la
façade, elle est entièrement détruite. Il ne
reste plus que la porte par où l'on entroit du
Vestibule dans la maison. Cette porte qui

est carrée, a 24 pieds de haut sur 9 pieds
2 pouces de largeur. Et ses montans qui sont
chacun d'une seule pièce, sont épais de 2 pieds,
3 pouces. C'est à côté de cette porte qui est
toute chargée d'ornemens, que l'on grava....
la vie d'Auguste en beau Latin, & en beaux
caractères. L'inscription est à trois colonnes
à droite & à gauche: mais outre les lettres
effacées tout est plein de grands trous, semblables
à ceux qu'auroient pu faire des boulets de canon.
Et ces trous, que les paysans ont fait pour arra-
cher les crampons, ont emporté la moitié des ca-
ractères. Les paremens de pierres sont des
quarrez-barlongs fort propres, & d'un pouce
de saillie. Sans compter le Vestibule, cet
édifice est dans œuvre de 52 pieds de long, sur
36 pieds & demi de large. Il y reste trois
fenêtres grillées, de marbre à grands carreaux
semblables à ceux de nos fenêtres.

X x

pari-

170 MONUMENTUM ANCYRANUM.

parietes est incisus. Latuit tamen orbem eruditum, usque dum, anno 1554, ⁽²⁾ Antonius Wrantzus Dalmata, vir consultissimus, episcopus Agriensis, & Latinarum decus elegantiarum Augerius Gissenius Busbequius, à Ferdinando Romanorum rege ad portam Othomanicam legati, primum omnium exemplar in Europam retulere: sed, magno literarum infortunio, per homines suos descriptum. Serò demum anno 1689, alterum repertum est ⁽³⁾ apo-

⁽²⁾ *Antonius Wrantzus &c. Historiam rei ipso à Busbequio accipe, in legationis Turcicæ epist. prima, dat. Viennæ Austriæ Kal. Septemb. M DL IV. Constantinopolim veni ad diem xx. Januarii ibique collegas reperi, quos dixi, Antonium Wrantzium, & Franciscum Zay. — “Ancyram venimus, mansione à Constantinopoli xix — “Hic pulcerrimam vidimus inscriptionem; & tabularum illarum, quibus “indicem rerum à se gestarum complexus est Augustus, exemplum. Id quatenus legi potuit, per nostros homines transcribendum curavimus. Extat incisum “ædificii, quod olim fortasse prætorium “fuerat, diruti & tecto carentis marmoris parietibus; ita ut dimidia pars intrantibus ad dextram, dimidia ad sinistram occurrat. Suprema capita ferè integra sunt, media lacunis laborare incipiunt. Infima verò clavarum & securium ictibus ita lacerata, ut legi non possint. “Quod fanè rei literariæ non mediocre*

damnum est à doctis meritò deplorandum.

Unum igitur idemque erat Apographum, quod Verantianum à quibusdam dictum, ab aliis verò Busbequianum, editum est ab Andrea Schotto in scholiis ad Aurelium Victorem, & à Grutero cum Clusii de eo epistolâ. pag. cc xxxiii. Accessere postea notulæ à Lipsio, & largior à Casaubono commentarius: solenne jamdudum ad Suetonii editiones additamentum.

⁽³⁾ *Apographum inter postumas Danielis Cossonii chartas. De quo libellus extat, ab auctore mihi dono datus, editus Lugduni Batavorum anno 1693, inscriptusque Memoria Cossoniana; hoc est Danielis Cossonii vita breviter descripta; cui annexa est nova editio Monumenti Ancyran; priore Aug. Busbequii emendatior & auctior; cum notis Jacobi Gronovii. Sequitur Monumentum Ancyranum ad fidem utriusque exemplaris restitutum: à Samuele Pitiscio, ad Suetonii sui calcem iteratum.*

graphum

MONUMENTUM ANCYRANUM. 171

graphum priore longè auctius & emendatius, inter postumas Danielis Cossonii, Hollandici mercatoris, chartas. Qui vir eximiâ probitate, & eruditione non vulgari celebratus, dum in villâ Hadgilarenfi prope Smyrnam incommittatus fortè spatiaretur, per furiales duos ab Algerio sicarios miserè confossus periit.

Quantum autem Busbequianam superavit Cossoniana charta, à Tournefortianâ tantum ipsa superatur. Nam qui Orientem peragravit, jussu & peculio regis Ludovici XIV, eruditissimus vir *Jos. Pitton de Tournefort*, aditâ an. 1701. Ancyra, optimum omnium exemplar è parietinis ipse tabulis descripsit. Et exitu ejusdem anni, ⁽⁴⁾ Smyrnam ab Ancyra petens, cum illic me offenderet jam tum hujusmodi deliciis nimio plus gaudentem, humanissimè mihi dono dedit exceptam manu propriâ inscriptionem; cum editis aliquando conferendam, typisque, si res ita ferret, evulgandam. Idem acriter hortatus est cl. Jac. Gronovius, chartæ Cossonianæ editor, cum in patriam per Lugdunum Batavorum redux, anno 1703, ad eum salutatum viseram. Etenim monumenti à se exculti insigne adeo auctarium non illætus vidit, ultroque mecum alia multa Cossoniana, quæ non sunt hujus loci, communicavit. Memor itaque promissæ Heroibus duobus operæ, jam tandem quicquid reliquum fuit, ineunte præsentis sæculo, universæ inscriptionis Ancyranæ, ad sacra Historicorum deferro: Atque ita quidem, ut versiculi versiculis, lacunæ lacunis, mutilata verba mutilatis, ut sanctè mihi affirmavit Tournefortius, accuratissimè respondeant. Quod nisi fieret, vix ullæ tentari poterant, citrà turpissimæ hallucinationis periculum, aut emendationes, aut supplementa. Neque insuper habui schedas, quæ olim pulcherrimæ erant, *Fabrianas*; quanquam in Itinerario isto *Lucasiano* interpolatione ferè perpetua vitiatas. Sciant enim antiquitatum studiosi Dominum . . . *la Fabre* (seu *Faure* ut loquuntur Provinciales) eruditalum mercatorem Gallum, Ancyra aliquot annos commoratum, nitidius solito exemplar opportunis sibi horis descripsisse; amicisque suis, Smyrnæ postea degentem, humaniter ejus copiam fecisse. At ⁽⁵⁾ Pau-

⁽⁴⁾ *Smyrnam ab Ancyra petens cum illic me offenderet, &c.* Cujus & ipse meminit Tournefortius, Epistola xxii. ubi de Smyrnâ agit, edit. Lugd. Tom. 3. pag. 377.

⁽⁵⁾ *Paulus Lucasius, aucto à desinendi vi-* duit exemplari isto Ancyrano, &c. Probè hoc

novit, & illustrissimo Cos. Sherardo, sciscitanti de exemplari Fabiano, sæpius à se viso & tractato, sic retulit vir bonus & eruditus, Rev. P. Jerothæus, Collegii Capucinorum fratrum Smyrnæ tum præpositus, anno nempe, 1706.

172 MONUMENTUM ANCYRANUM.

Ius Lucasius, emptis à defuncti viduâ chartis Græcis & Latinis, interque eas exemplari isto Ancyrano, orbi quidem illud, in patriam suam reversus, sed inerudito venditavit. Nemo enim paulo doctior aut prudentior chartæ adeo interpolatæ, suspectæ & pro nulla habitæ aut mentem advertere aut fidem adhibere sustinuerit, Inerant tamen non pauca, quæ penitiùs excussa, exactiùs trutinata, & cum Tournefortianis sedulò collata, egregio in his nunc edendis usui fuerunt. Sensum intra lacunas breviores verosimiliter continuatum dedi: sicubi prompta occurrerent & præsentia à Criticâ, à Grammaticâ, atque ab ipsis insuper historiis subsidia. Ita tamen ut optaverim Lectorem suo in his iudicio, suoque ingenio niti.

RERVM.GESTARVM.DIVI.AVGVSTI.QVIBVS.ORBEM.TERRARVM.IMPERIO. POPVLI. ROM.
SVBIECIT.ET.IMPENSARUM.QVAS.IN.REMPVBLICAM.POPVLVMQVE.ROMANVM.FECIT.
INCISARVM.IN.DVABVS.AHENEIS.PILIS.QVÆ.SVNT.ROMÆ.POSITÆ.EXEMPLAR.
SVBIECTVM.

Tabula prima intransibis à levâ.

ANNOS. VNDEVIGINTI. NATVS. EXERCITVM. PRIVATO. CONSILIO. ET. PRIVATA. IMPENSA
COMPARAVI. PER. QVEM. REMPVBLICAM. OBSTINATIONE. FACTIONIS. OPPRESSAM
IN. LIBERTATEM. VINDICAVI. Senatus. DECRETIS. HONORIFICIS. ornatus. IN. eum
ORDINEM. SVM. adlectus a consvlibvs. inter consulares ut sententiam dice.
5 REM. LOCVMQUE. et IMPERIVM. MIHI. DEDIT. RESPVBLICA. vti. PRAETORI. SIMVL. CVM
CONSVLIBVS. Iratio et Pansa. Huic AVTEM. EODEM. ANNO. ME. suffectum
CONSVLEM. cum edidisset. ET. TRIVMVIRVM. REIPVBLICÆ. CONSTITVENDÆ
QVI. PARENTEM. conivratu occidissent IN. EXILIVM. EXPVLI. IVDICIIS. LEGI-
TIMIS. VLTVS. POSTEA. BELLVM. INFERENTIS. REIPVBLICÆ . . . . .
10 ARMA. TERRA. MARIQVE . . . . . signaqve. TOTO. ORBE. TERRARVM. circumtuli
VICTORQVE. OMNIBVS. supplicibvs. CIVIBVS. PEPERCI. et in exilio sponte sua de-
GENTES. QVIBVS. TVTO. liceret. SERVARI. QVAM. EXCIDERE. malui . . . . .
MILLIA. CIVIVM. ROMANORVM. adastra SACRAMENTO. MEO. FVERVNT. CIRCITER. quingen-
15 TA. EX. QVIBVS. DEDVXI in colonias. AVT. REMISI. IN. MVNICIPIA. SVA. STIPENDIIS. solu-
TIS. MILLIA. ALIQVANTO. plus quam. TRECENTA. ET. IIS. OMNIBVS. AGROS. Adsignavi
AVT. PECVNIAM. PROPRIAM. ex. ME. DEDI. Longas NAVES. CEPI. SESCENTAS. præter ali-
AS. SIQVÆ. MINORIS quam triremes. FVERVNT.
BIS. OVANS. TRIVMPHAVI. tris egi curvulis. TRIUMPHOS. ET. APPELLATUS sum viciens et
20 SEMEL. IMPERATOR. cumque pluris. TRIUMPHOS. MIHI. Senatus decrevisset iis tamen
agendis superseDI. et tantummodo laurvs. DEPOSVI. IN. CAPITOLIO. Delmatis et Illur-
iis quoqve. BELLO. NVNC. perdomitis. OB. RES. Aut ductu meo aut per lega-
TOS. AVSPICIIS. MEIS. TERRA. MARIQVE. PROSPERE. GESTAS. QVÆsitamque bello re-
QVIEM. DECREVIT. SENATVS. SVPPPLICANDVM. ESSE. DIs. IMMORTALIBVS . . . . .
25 . . . . . QVO. ex SENATVS. CONSVLTO. SVPPPLICATVM. EST. IN. DEORVM . . . . .
. . . . . VO . . . . . VM. REC . . . . . AVT. R . . . . .
. . . . . AM. TER. DECIENS . . . . .
. . . . . AE. POTES . . . . .
. . . . . ME. IA . . . . .

Cætera huic Tabulæ inscripta cuncta penitus evanuerunt.

Tabula

MONUMENTUM ANCYRANUM. 173

Tabula secunda à levâ.

PATRITIORVM . NVMERVM . AXI . CONSVL . QVINTVM . IVSSV . POPVLI . ET . SENATVS . SENA
TVM . TER . LEGI . ET . IN . CONSVLATV . SEXTO . CENSVM . POPVLI . CONLEGA . M . AGRIPPA . EGI
LVSTRVM . POST . ANNV . ALTERVM . ET . QVADRAGENSIMVM . FECI . QVO . LVSTRO . CIVI
VM . ROMANORVM . CENSA . SVNT . CAPITA . QVADRAGIENS . CENTVM . MILLIA . ET
SEXAGINTA . TRIA . MILLIA . Alterum . CONSVLARI . CVM . IMPERIO . LVSTRVM 5
censumque SOLVS . FECI . CENSORINO . et . ASINIO . COS . QVO . LVSTRO . CENSA . SVNT
CIVIVM . ROMANORVM . capita . QVADRAGIENS . CENTVM . MILLIA . ET . VCEN
TA . TRIGINTA . TRIA . millia . Tertium . CONSVLARI . CVM . IMPERIO . LVSTRVM
CONLEGA . TIB . CAESARE . feci . SEX . POMPEIO . ET . SEX . APPYLEIO . COS .
QVO . LVSTRO . Etiam . censa . sunt . ROMANORVM . CAPITVM . QVADRAGIENS . 10
CENTVM . millia . triginta . ET . SEPTM . MILLIA .
LEGIVS . NOVIS . latis . EXEMPLA . MAIORVM . EXOLESCENTIA . revocavi . et . fugientia
IAM . EX . nostro . conspectu . AVITARVM . RERV . EXEMPLA . IMITANDA . proposui
SIT . THA . MAIORVM . V . TIS . EFECI .
QVATTVOR . AMPLISSIMA . COLLEGIA
MPEIAM . ET . MVNICIPI . M . VNI
APVD . OMNIA . PVLYNARIA . PRO . VALETVDINE
VSVM . EST . IN . SALIARE . CARMEN . ET . SACROSAN
VO . . . EREA . . . TRIBVNICIA . POTESTAS . MIHI
MVS . . . ITER . M . IN
populo . SACERDOTIVM . DEFERENTE . MIHI . QVOD . PATER . MEVS . procuravit
fufcepi . id . SACERDOTIVM . ALIQVOD . POST . ANNOS . EO . MORTVO . qui . post . patrem
meum . illud . procvRAVERAT . CYNCTA . EX . ITALIA
valetvdine . QVANTA . ROMAE . NVNQVAM
P . Sulpicio . C . VALGIO . CONSVLIEVS
aedis . HONORIS . ET . VIRTVTIS . AD . memorIAM
senatvs . CONSACRAVIT . IN . QVA . PON
ANNIVERSARIVM . SACRIFICIVM . FACERE
R . . . T . . . IN . VRBEM . EX
AVIT
PARS
ET . PRIN . . . A . MIHI
ONOS . . . RAE
res in Hispania . galliaque provinciis . prospere
NEP . QV . . . ARAM
pro REDITV . MEO . Consecrari . ut . AD . EAM
MAGISTRATVS . ET . SAC
IVM . C . P .
CVSSVM . ESS
per . TOTVM . Imperium . POPVLI . ROMANI . paria . est . terra
marique . PAX . CVMQUE . a . condita . urbe . Ianum . Quirinum . BIS . OMNINO . CLAVSV
fuisse . PRODATVR . EVM . Senatus . PER . ME . PRINCIPEM . ter . CLAVDENDVM . ESSE . iussit
Inter . filios . MEOS . QVOS . SINISTRA . fors . MIHI . ERIPVIT . EORVM . CAIVM . ET . LVCIVM . CAESAR
ES
Tabula tertia à levâ.
HONORIS . MEI . CAUSA . SENATVS . POPVLVSQVE . ROMANVS . ANNV . QVINTVM . ET . DECI
MVM . AGENTIS . CONSVLES . DESIGNAVIT . VT . EVM . MAGISTRATVM . INIRENT . POST . QVIN
QVENNIVM . ET . EX . EO . DIE . QVO . DEDVCTI . SVNT . IN . FORVM . VT . INTERESSENT . CONSILIS
PVBLICIS . DECREVIT . SENATVS . EQVITES . AVTEM . ROMANI . VNIVERSI . PRINCIPEM
IVVENTVTIS . VTRVMQVE . EORVM . PARMIS . ET . HASTIS . ARGENTEIS . DONATVM . AP
PELLAVERVNT
PLEBEI . ROMANAE . VIRITIM . Ss . TRECENOS . NVMERAVI . EX . TESTAMENTO . PATRIS
MEI . ET . NOMINE . MEO . QVADRINGENOS . EX . BELLORVM . MANIBVS . CONSVL
QVINTVM . DEDI . ITERVM . AVTEM . IN . CONSVLATV . DECIMO . EX . PATRIMONIO
Yy
MEO .

174 MONUMENTUM ANCYRANUM.

10 MEQ. IIS. QVADRINGENOS. CONGIARI. VIRITIM. PERNUMERAVI. ET. CONSVL
VNDECIMVM. DVODECIM. FRUMENTATIONES. FRUMENTO. PRIVATIM. COEMPTO
EMENSVS. SVM. ET. TRIBVNITIA. POTESTATE. DVODECIMVM. QVADRINGENOS
NUMMOS. TERTIVM. VIRITIM. DEDI. QVAE. MEA. CONGIARIA. PERVENERVNT
ad sesterium. MILLIA. NVNQVAM. MINVS. QVINQVAGINTA. ET. DVCENTA7
15 TRIBVNITIAE. POTESTATIS. DVODEVICINSIMVM. CONSVL. XII. TRECENTIS. ET. VIGINTI
MILLIBVS. PLEBEI. VRBANAE. SEXAGENOS. DENARIOS. VIRITIM. DEDI
ET. CVOIVIS. MILITVM. MEORVM. CONSVL. QVINTVM. EX. MANIBIIS. VIRITIM
MILLIA. NVMMVM. SINGVLA. DEDI. ACCEPERVNT. ID. TRIUMPHALE. CONGIARIVM
IN. COLONIIS. HOMINVM. CIRCITER. CENTVM. ET. VIGINTI. MILLIA7 CONSVL. TER
20 TIVM. DECIMVM. SEXAGENOS. DENARIOS. PLEBEI. QVAE. TVM. FRUMENTVM. PVBLICVM
ACCEPERVNT. DEDI. EA. MILLIA. HOMINVM. PAVLO. PLVRA. QVAM. DVCENTA. FVERVNT
PECVNIAM. pro AGRIS. QVOS. IN. CONSVLATV. MEQ. QVARTO. ET. POSTEA. CONSVLIBVS
M. Crasso et CN. LENTVLO. AVGVRE. ADSIGNAVI. MILITIBVS. SOLVI. MVNICIPIIS7EA
SESTERTIVM. CIRCITER. SEXSIENS. MILLIENS. FVIT. QVAM. ex COLLATIONIBVS. pro
25 PRAEDIIS NVMERAVI. ET. CIRCITER. BIS. MILLIENS. ET. SESENTIENS. QVOD. PRO. AGRIS
PROVINCIALIBVS. SOLVI7 ID. PRIMVS. ET. SOLVS. OMNIVM. QVI. DEDVXERVNT
COLONIAS. MILITVM. IN. ITALIA. AVT. IN. PROVINCIIS. AD. MEMORIAM. AETATIS
MEAE. FECI. ET. POSTEA. Ti. NERONI. ET. CN. PISONI. CONSVLIBVS. ITEMQVE. C. ANTISTIO
ET. D. LAELIO. COS. ET. C. CALVISIO. ET. L. PASIENO. CONSVLIBVS. ET. Lentulo et MESSALINO.
30 CONSVLIBVS. ET. L. CANINIO. ET. Q. FABRICIO. CONSVLIBVS. veteranis quos. RME
RITEIS. STIPENDIIS. IN. SVA. MVNICIPIA reduxi PRAEMIA aere numerato
PERSOLVI. QVAM. IN. REM. sestertium MILL. . . . .
IMPENDI7
QVATER. PECVNIA. MEA. IVVI. AERARIVM. ITA. VT. SESTERTIVM. MILLIENS. ET
35 QVINQVIENS. AD. EOS. QVI. PRAEERANT. AERARIO. DETVLERIM. ET. M. Aemilio
ET. L. ARVNTIO. COS. IN. AERARIVM. MILITARE. QVOD. EX. CONSILIO . . . .
CONSTITVTVM. EST. EX. quo PRAEMIA. DARENTVR. MILITIBVS. QVI. viginti
stipendia EMERVISSENT. HS. MILLIENS. ET. SEPTINGENTIENS Tib. Caesaris
nomine et MEQ. DETVLI . . . . .
40 . . . . . quo. CN. ET. P. LENTVLVS. consvles. FVERVNT. CVM. D. CERENT . . . .
. . . . . CENTVM. MILLIBVS. HOMINVM. . . . . IBVS. . . . . O. FRV. . . . .

Tabula prima à dextrâ.

CVRIAM. ET. CONTINENS. EI. CHALCIDICVM. TEMPLVMQVE. APOLLINIS. IN
PALATIO. CVM. PORTICIBVS. AEDEM. DIVI. IVLI. LVPERCAL. PORTICVM. AD. CIR
CVM. FLAMINIVM. QVAM. SVM. APPELLARI. PASSVS. EX. NOMINE. EIVS. QVI. PRI
OREM. EODEM. IN. SOLO. FECERAT. OCTAVIAM. PVLVINAR. AD. CIRCVM. MAXIMVM
5 AEDES. IN. CAPITOLIO. IOVIS. FERETRI. ET. IOVIS. TONANTIS. AEDEM. QVIRINI
AEDES. MINERVAE. ET. IVNONIS. REGINAE. ET. IOVIS. LIBERTATIS. IN. AVENTINO
AEDEM. LARVM. IN. SVMMA. SACRA. VIA. AEDEM. DEVM. PENATIVM. IN. VELIA
AEDEM. IVVENTATIS. AEDEM. MATRIS. MAGNAE. IN. PALATIO. FECI7
CAPITOLIVM. ET. POMPEIVM. THEATRVM. VTRVMQVE. OPVS. IMPENSA. GRANDI. REFECI
10 SINE. VLLA. INSCRIPTIONE. NOMINIS. MEI7 RIVOS. AQVARVM. COMPLVRIBVS. LOCIS
VETVSTATE. LABENTES. REFECI. ET. AQVAM. QVAE. MARCIA. APPELLATVR. PVPLICAVI
FONTE. NOVO. IN. RIVVM. EIVS. IMMISSO7 FORVM. IVLIVM. ET. BASILICAM
QVAE. FVIT. INTER. AEDEM. CASTORIS. ET. AEDEM. SATVRNI. COEPTA. PROFLIGATA
QVE. OPERA. A. PATRE. MEQ. PERFECI. ET. EANDEM. BASILICAM. CONSVMP TAM. IN
15 CENDIO. AMPLIATO. EIVS. SOLO. SVB. TITVLO. NOMINIS. FILIORVM. meorum INCO
HAVI. ET. SI. VIVVS. NON. PERFECISSEM. PERFICI. AB. HEREDIBVS. meis iussu
DVO. ET. OCTOGINTA. TEMPLA. DEVM. IN. VRBE. CONSVL . . . . .
. . . . . REFECI. NVLLO. PRAETERMISSO. QVOD. eo TEMPORE . . . . .
. . . . . MV. . . . . M. . . . . IRVMINEA. A. . . . . BI . . . . .
20 . . . . . PRAETER . . . . . IVME. LINV. . . . . LVM . . . . .
PRIVATO. SOLO. dedicato MARTIS. VLTORIS. TEMPLVM. FORVMQVE. AVGVSTVM. ET
THEATRVM. AD. AEDEM. APOLLINIS. IN. SOLO. MAGNA. EX. PARTE. Ad. id. . . . .
EMPTO. FECI. QVOD. SVB. NOMINE. M. MARCELLI. GENERI. NITESCIT7 DONA ex
MANIBIIS. IN. CAPITOLIO. ET. IN. AEDE. DIVI. IVLI. ET. IN. AEDE. APOLLINIS. ET. IN. AE
DE

MONUMENTUM ANCYRANUM. 175

DE VESTAE . ET . IN TEMPLO . MARTIS . VLTORIS . CONSACRAVI . QVAE . MIHI . CONSTI 25
 TERVNT . HS . CIRCITER . MILLIENS7 AVRI . CORONARI . PONDO . TRIGINTA . ET . QVIN
 QVE . MILLIA . MVNICIPIIS . ET . COLONIS . ITALIAE . CONFERENTIBVS . AD . TRIVMPHOS
 MEOS . QVINTVM . CONSVL . REMISI . ET . POSTEA . QVOTIENSCVMQVE . IMPERATOR . AP
 PELLATVS . SVM . AVRVM . CORONARIVM . NON . ACCEPI . DECERNENTIBVS . MVNICIPIIS
 ET . CONFERENTIBVS quae tunc ADQVE . ANTEA . DECREVERANT7
 munvs . GLADIATORIVM . DEDI . MEO . NOMINE . ET . QVINQVIENS . FILIORVM . MEO 30
 RVN . AVT . NEPOTVM . NOMINE . QVIBVS . MVNERIBVS . PVGNAVERVNT . HOMINVM
 circiter DECEM . MILLIA . . . . . BIS dedi FERARVM . VNDIQVE . ACCINBARVM
 . . . . . spectacula . PROPRIO meo NOMINE . ET . TERTIVM . NEPOTVM
 . . . . . Ludos FECI . MEO . NOMINE . QVATER . ALIORVM . AVTEM . MAGISTRATVM 35
 absentivm . TER . ET . VIGIENS . . . . . in collegio XV . VIRORVM . MAGISTER ad
 lecto in COLLEGIVM . M . AGRIFFA . . . . . PER . QVINDECIM viros . C . FVRNIO . C . SILANO . COS .
 quintos feci LYDOS . saeculares nulli vivorum visos ante ID . TEMPVS . DEINDE . . . . .
 Venationes bestia
 RVN . AFRICANARVM . MEO . NOMINE . ET . FILIORVM . MEORVM . ET . NEPOTVM . IN . CIR 40
 CO . AVT . IN . FORO . AVT . IN . AMPHITHEATRIS . POPVLO . DEDI . SEXIENS . ET . VIGIENS . QVIBVS
 CONFECTA . SVNT . BESTIARVM . CIRCITER . TRIA . MILLIA . ET . QVINGENTAE7
 NAVALIS . PROELII . SPECTACVLVM . POPVLO . DEDI . TRANS . TIBERIM . IN . QVO . LOCO
 NVNC . NEMVS . EST . CAESARVM . CAVAS solo in longitudinem mille
 ET . OCTINGENTOS . PEDES . IN . LATITVDINE . Mille erant et DVCENTI . IN . QVO . TRI 45
 GINTA . ROSTRATAE . NAVES . TRIREMES . et quadriremes . PLVRIS . AVTEM
 MINORES . INTER . SE . CONFLIXERVNT . Attici et Persici CLASSIBVS . PVGNAVE
 RVNT . PRAETER . REMIGES . MILLIA . HOMINVM . TRIGINTA . CIRCITER7
 IN . TEMPLIS . OMNIVM . CIVITATIVM . PRIMARIUM Europae ET . ASIAE . VICTOR . ORNA
 MENTA . REPOSVI . QVAE . SPOLIATIS . TEMPLIS is cum QVO . BELLVM . GESSERAM 50
 PRIVATIM . POSSEDERAT . MEAE STATVAE . PEDESTRES . ET . EQVESTRES . ET . IN
 QVADRIGEIS . ARGENTEAES . STETERVNT . IN . VERBE . XXC . CIRCITER . QVAS . IPSAE
 SVSTVLI . EXQVE . EA . PECVNIA . DONA . AVREA . IN . AEDE . APOLLINIS . MEO . NOMI
 NE . ET . ILLORVM . QVI . MIHI . STATVARVM . HONOREM . HABVERVNT . POSVI .

Tabula secunda à dextrâ.

MARE . PACAVI . A . PRAEDONIENS7 EO . BELLO . SERVORVM . QVI . PVGISSENT . A . DO
 MINIS . SVIS . ET . ARMA . CONTRA . REMPUBLICAM . TVLERVNT . TRIGINTA . FERE . MILLIA . CAPTA
 DOMINIS . AD . SVPLICIVM . SVMENDVM . TRADIDI7 IVRAVIT . IN . MEA . VERBA . TOTA
 ITALIA . SPONTE . SVA . ET . ME PRO . VICTIS ducibus DVCEM . DEPOSCIT7 IVRA
 VERVNT . IN . EADEM . verba Galliae . Hispaniae . Africa . SICILIA . SAR 5
 DINIA . QVI . . . . . VE . . . . . SENATORES . PLVRES
 QVAM . DCC . IN . . . . . CONSVLIBVS . FACTI . SVNT . AD . EVM . DIEM
 QVO . SCRIPTA . SVNT . . . . . CIRCITER . CLXX7
 OMNIVM . PROVINCIARVM . . . . . QVIBVS . FINITIMAE . FVERVNT
 GENTES . QVAE . Nondum subjectae erant Pop . Romano . FINES . AVXI . GALLIAS . ET . HISPANIAS 10
 NIAS . PROVINCIASQUE . . . . . quas alluit . OCEANVS . A . GADIBVS . AD . OSTI
 VM . ALBIS . FLVMINIS . . . . . ab usque regione . EA . QVAE . PROXIMA . EST . HA
 DRIANO . MARI . armis perlustravit . NVLLI . GENTI . BELLO . PER . INIVRIAM
 INLATO7 classis Romania . . . . . AB . OSTIO RHENI . AD . SOLIS . ORIENTIS . RE
 GIONEM . VSQVE . AD . orbis extrema . NAVIGAVIT . QVO . NEQVE . TERRA . NEQVE 15
 MARI . QVISQVAM . ROMANORVM . ANTE . ID . TEMPVS . ADIT7 CIMBRIQVE . ET . CHARIDES
 ET . SEMNONES . ET . EIVSDEM . TRACTVS . ALII . GERMANORVM . POPVLLI . PER . LEGATOS . AMICI
 TIAM . MEAM . ET . POPVLLI ROMANI . PETIERVNT7 MEO . IVSSV . ET . AVSPICIO . DVCTI . SVNT
 duo EXERCITVS . EODEM . FERE . TEMPORE . IN . AETHIOPIAM . ET . IN . ARABIAM . QVA . EA . tem
 pestate . . . . .
 . . . . . ESAE . SVNT . IN . SICILI . . . . . SAT . TI . . . . . ET . H . . . . . VS 20
 DV . . . . . NI . . . . . B . . . . .
 . . . . . NES . . . . . ABAB . . . . .
 . . . . . PIVM . . . . . MAMAD . . . . . ARMENIAM . MAIOREM . INTER
 FECTO . REGE . EIVS . ARTAXIA . . . . . M . POSSE . . . . . MA 25
 NOSTRORVM . EXEMPLO . REGI . . . . . M . ID . . . . . in palatio
 TEM .

176 MONUMENTUM ANCYRANUM.

TEM. TIGRANIS. REGIS. PER. *Ti. Neronem diademate ejus capiti imposito transfuli Ar-*
meniam. GENTEM. POSTEA. *inquietam* GENTEM. ET. REBELLANTEM. DOMITAM PER. CA
 IVM. FILIVM. MEVM. REGI. *Ariobarzani gubernandam et frenan-*
 DAM. TRADIDI. ET. POST. *Ejus mortem.* FILIO. EIVS. ARTAVASDI. QVODAM JURE *Ariobarza-*
 30 NE. QVI. ERAT. EX. REGIO. GENERE. ARMENIORVM. ORIVNDVS. IN. ID. REGNUM. DEDUCTVS. PRO
 VINCIA. OMNIS. QVAE. TRANS. HADRIANVM. MARE. VERGVNT. *et Ponticas Asia-*
 NASQVE. IAM. EX. PARTE. MAGNA. REGIBVS. EAS. POSSIDENTIBVS. *concessit Siciliam et*
 SARDINIAM. OCCVPATAS. BELLO. SERVILI. RECIPERAVI.
 COLONIAS. IN. AFRICA. SICILIA. *Macedonia.* VTRAQVE. HISPANIA. *in Gallia Comata et*
 35 GALLIA. NARBONENSI. PRAETER. PRAESIDIA. MILITVM. DEDVXI. ITALIA. AVTEM. COLONI-
 AS. QVAE. VIVO. ME. CELEBERRIMAE. ET. FREQUENTISSIMAE. FVERVNT. IXXX.
 DEDVCTAS. HABET.
 SIGNA. MILITARIA. COMPLVRA. *per nostros duces.* AMISSA. DEVICTIS *legionibus.* RECEPI
 EX. HISPANIA. ET. GENTIBVS. *Delmateis.* PARTHOS. TRIVM. EXERCITVVM. ROMANO
 40 RVM. SPOLIA. ET. SIGNA. RESTITVERE. MIHI. SVPPlicesQVE. AMICITIAM. POPVLI. ROMANI
 PETERE. COEGI. EA. AVTEM. SIGNA. IN. PENETRALI. QVOD. EST. IN. TEMPLO. MARTIS. VL
 TORIS. REPOSVI.
 PANNONIORVM. GENTES. QVAS. ANTE. ME. PRINCIPEM. POPVLI. ROMANI. EXERCITVS. NVN
 QVAM. ADIT. DEVICTAS. PER. TI. CAESAREM. QVI. TVM. PRAEERAT. *exercitibus*
 45 IMPERIO. POPVLI. ROMANI. SVBIECI. PROTVLIQVE. FINES. IMPERII. AD. ISTRUM. FLVMINIS
 RIPAM. QVOD. A. V. VS. EXERCITVS. EIS. SPRO. A.
 TVSQVE. POS. VCIVS.
 GENTES. I.
 AD. ME. EX. INDIA.
 50 APVD. QV. Q. M. NOSTRAM
 PER. LEGATOS. BASTARNARVM. N. ET. SARMATARVM
 TANAIMQVE. VLTRA. REC. RVMO. REX. ET. HIBER
 AD. ME. SVPPlices. CONFVGERVNT. REGES. PARTHORVM. TIRIDATES.

Tabula tertia à dextrâ.

REGIS. PHRATIS (*sic*). MEDORVM. ARTA.
 . . RES. BRITANN. DAMNO. BELLA. ET. TIM. ORVM.
 MAELO. MAR. OMANORVM. SVEBO. F. *Rex PARTHORVM*
 PHRATES (*sic*) ORODIS. FILIVS. FILIOS. SVOS. NEPOTESQVE. MIST. IN. ITALIAM. NON
 5 BELLO. SVPERATVS. SED. AMICITIAM. NOSTRAM. PER. *haec* SVORVM. PIGNORA
 PETENS. PLVRIMAEQVE. ALIAE. GENTES. EXPERTAE. SUNT. ROMANAM. FIDEM. ME. PRIN
 CIPE. QVIBVS. ANTEA. CVM. POPVLO. ROMANO. nullum. omnino. fuit. LEGATIONVM
 ET. AMICITIAE. COMMERCIVM.
 A. ME. GENTES. PARTHORVM. ET. MEDORVM. *petierunt per* PRINCIPES. EARVM. GENTI
 10 VM. REGESQVE. PER. EOS. ACCEPERVNT. *Parthi Vohonem regis Phratis.* FILIVM
 REGIS. ORODIS. NEPOTEM. MEDI. Artabanum. REGIS. ARTAVASDIS. FI
 LIVM. REGIS. ARIOBARZANIS. NEPOTEM.
 IN. CONSVLATV. SEXTO. ET. SEPTIMO. *postquam bella civilia.* EXTINXERAM
 PER. CONSENSVM. VNIVERSORVM. *Romanorum civium.* REMPVBLICAM
 EX. MEA. POTESTATE. IN. SENATVS. *et populi Romani arbitrium.* TRANSTVLI
 15 QVO. PRO. MERITO. MEO. SENATUS. ME. *appellavit AugustVM.* ET. LAVREIS
 POSTES. AEDIVM. MEARVM. VINXIT. IVI. CASV. R.
 IANVAM. MEAM. ET. QVA. ST. R. IN. VLIA. POSI
 . . VS. QVEM. SC. R. M. ET. VIRTVTIS. CLE
 20 . . . . . EST. P. VS. CLVPEI
 . . . . . POST. D
 . . . . . ILO. AMPLIO
 . . . . . CONI. EO
 . . . . . tertivm. decimvm. CONSVLATVS. *Senatus et equester. ORDO*
 POPVLVSQVE. ROMANVS. VNIVERSVS. *memoriae. IDQVE*
 25 IN. VESTIBVLO. AEDIVM. MEARVM. INSCRIBENDVM. *et in. FORO. AVG*
 . . sub. QVADRIGAS. QVAE. MIHI. ex. s. c. POSITAE. SUNT. *Scripsi. HAEC. cum*
 . . ANVM. AGEREM. SEPTVAGENSIMUM. sextum.
 SYMMA

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 177

SUMMA . PECUNIAE . QVAM . DEDIT . . . SIS . MILITIBVS . NECESSARIVM OPERA . FECIT . NOVA . AEDEM . MATRIS <i>Magnae</i> DIVI . IVLI . QVIRINI . MINERVAE LARVM . DEVM . PENATIVM . IVVENTOTIS AD . CIRCVM . CVRIAM . CVM . CHALCIDIO IVLIAM . THEATRVM . M. MARCELLI CAESARVM REFECIT . CAPITOLIUM . . . USQVE . A . . PEI . AQVAM . MARCIAM . LA IMPENSIS . R . . . . TERRAE . MOTV . INCENDIOQVE . CONSVM . . . . . VSQVE . QVORVM . CENSVS . EXPLEVIT .	Basilicam Cai et Luci theatrum . POM GLADIATORVM

Percommode quidem accidit, ut in operosa nuper Suetonii per Sam. Pitiscum editione recuderentur non tantum Lipsii & Casauboni, sed & Jacobi Gronovii in hoc monumentum notæ. Illic igitur, si cui pretium operæ videbitur, integras licebit legere. Nobis interim, ob prodeuntem nunc Inscriptionem pleniorē longē & emendatiorē, multa ē prius animadversis, annotatis, conjecturatis, necessariō rescanda veniunt, posthac à re prorsus aliena, & ἀπεροδιόνοια futura. Eo nomine missa facimus, nec immeritō, Lipsiana omnia. Tria enim recentiora exemplaria omnes ejus conjecturas aut confirmarunt aut refellerunt. Non pauca verō seligemus ē Casaubono, quædam etiam ē Gronovio, quæcunque ejus utiliter seligenda restant. Quæ enim acris ac turbidi vir ingenii effudit contra Lipsium & Casaubonum, Ryckium quoque, Gutherium, & Norisium, doctissimos viros, ab incertiore olim apographo deceptos, hæc parum ad eruditionem, ad veritatem nihil facientia nollem unquam profecta à Gronovio, per me sanē non iterum proficiscentur.

Casauboniane ad Monumentum Ancyranum Notæ.

Et impensarum quas in Remp. populumque Romanum fecit. Non parum gloriari solitus fuit hoc nomine Augustus, ut refert Dio non uno loco; & in testamento quoque suo fecerat idem harum impensarum mentionem. Breviter indicant illa apud Suetonium in compendio earum tabularum; *Quod pene omne cum duobus paternis patrimoniis cæterisque hereditatibus in Remp. absumpsisset.*

Tab. I. V. I. Annos undeviginti natus. Velleius Paterculus lib. II. C. Caesar xix annum ingressus, mira ausus, ac summa consecutus, privato consilio, majorem Senatu pro Republ. animum habuit. Ubi vides adulationem hominis; ambitiosè enim usus est voce ingressus. Melius Augustus natus, nam anno qui præcessit cædem Julii, nono Kal. Octob. ingressus annum xix erat, ac jam totum ferme confecerat, quando contra Antonium pro Optimatibus bellum primum suscepit. Atque hæc Octavii ætas in equestri statuâ fuerat notata, quam ei Senatus in rostris posuerat, teste eodem Velleio. Florus, qui Octavium, quando furori Antonii cœpit resistere, ait fuisse intra decem & octo annos se-

178 AD MON. ANCIYRANUM NOTAE.

nerum, ad calculum Octavii annos parum exegerat. [Rectè hæc Casaubonus, sed quis exinde non statim emendaret Velleii codices, & pro ingressus legeret egressus?]

Ibid. *Exercitum privato Consilio, & privata impensa comparavi.* Florus de Octavio: *revocatis ad arma veteranis, privatus, qui crederet? Consulem aggreditur.*

Tab. 2. *Patritiorum numerum auxi Consul quintum, &c.* Sæpius Augustus & patritiorum numerum auxit, & Senatum legit. Vide Dionem in secundo ejus consulatu lib. 49. & 52. sub finem in actis anni DCCXXV. qui Coss. habuit Cæsarem V. & Sex. Apuleium. De eo anno loquitur hic Augustus: nam eodem & Senatum ordinavit, & patritias gentes supplevit.

Ibid. *Jussu Populi & Senatûs.* Dio lib. 49. *ἡ φιλία τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ βουλῆς*, & lib. 52. *ἡ βουλὴ καὶ ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ συνέλευσιν.* de populo altum silentium. Tacitus contra, lege Sæniâ hoc negotium Augusto fuisse mandatum scribit. Verè igitur Augustus jussum se ait à Populo & Senatu.

V. 2. *Consulatu sexto censum populi conlega M. Agrippa egi.* Huc refer notam Eusebii in Chronico ad numerum M DCCCCLXXXIX. *Censu Romæ agitato inventa sunt civium Romanorum xlii centum, & lxiv millia.* Anno priore consul quintum censuram sive regimen morum susceperat Augustus, sed census eo anno non est actus, cum maximam ejus partem Roma abfuerat.

Ibid. v. 3. *Lustrum post annum alterum & quadragenarium feci.* Tot anni sunt à novissimis Censoribus Cn. Lentulo & L. Gellio qui lustrum condiderunt anno DCLXXXIV. ad hoc lustrum Augusti anno DCCXXVI. factum.

Ibid. v. 6. *Asinio Cos.* Anno vigesimo post lustrum superiùs U. C. DCCXLVI.

Ibid. v. 11. *Millia triginta & septem millia.* Postrema vox vacat; non enim solet addi à Latinè loquentibus, tamen ferri potest. *Cas.* sed vide notas nostras.

Tab. 3. v. 1. *Annum quintum & decimum.* Hoc fortasse verum de Lucio: nam Caium xiv natum annos creatum fuisse consulem ex historiâ Dionis, & veteri lapide qui hoc disertè continet, notum est. Quod igitur in altero verum erat, utrique *συνελευσιν* Augustus tribuit.

Ibid. v. 2. *Consules designavit.* Suetonius cap. lxiv. sed vide Historiam Dionis, in anno DCCXLVIII. libro 55. V. 3. *Interessent consiliis publicis.* Vide ad Suetonii cap. xxxviii. V. 6, 7. *Consul quintum.* Post triumphum Aëtiacum. vide Dionem lib. 51. V. 7. *In consulatu decimo.* Reverfus ex bello Cantabrico Dio lib. 53.

Ibid. v. 11. *Duodecim frumentationes.* Videtur dicere toto illo anno aluisse se privatis sumptibus turbam frumentantium. Nam in anno duodecim frumentationes, id est, frumenti largitiones fiebant. Vide Suet. nostrum cap. xl. qui de his gratuitis frumentationibus intelligit cap. xli.

Ibid. v. 12. *Tribunitia potestate duodecimum.* Is fuit annus U. C. DCCXLI. quo rediit Augustus Romam ex itinere Gallico, triennio ante suscepto. Eodem anno ludi votivi pro reditu Augusti à Tiberio Nerone Cos. sunt editi, ut, & Augustus in locum Lepidi demortui Pont. Max. creatus, ludos Pontificales, ut videtur, edidit. Hæ fuere causæ liberalitatis hoc tempore collatæ. vide Dionem lib. 54.

Ibid. v. 15. *Trecentis & viginti millibus pleb. urbana.* Hoc tempore Augustus Cos. duodecimum Caium filium die tirocinii in forum solenni cum pompâ deduxit, quæ fortasse occasio fuit hujus liberalitatis.

Ibid. v. 20. *Consul tertium decimum.* Eo anno Lucium filium in forum deduxit, ut biennio ante Caium, sicut modò diximus.

Ibid. v. 22. *Consulatu meo quarto.* Videtur referendum ad Historiam quam refert Suetonius cap. xvii. cum Augustus Brundisium venire coactus est, & desideria militum tumultuantium ordinare.

Ibid. v. 23. *Consulibus M. Crasso & Cn. Lentulo.* Horum Consulatus incidit in annum DCCXL. vide Dionem lib. 54. in cujus verbis obscuram harum impensarum Augusti mentionem reperio. *ὁ Ἀυγύστης, ἵνα πολλὰ μὴ ἀναλώσας οἷς ἐκάστος, πολλὰ δὲ καὶ παρ' ἐτέρων λαβὼν ἀνεκομίσθῃ.* *Cas.* sed & confer cum his notas nostras.

Ibid.

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 179

Ibid. v. 26. *Qui deduxerunt Colonias Militum*, ut Sulla, Julius Cæsar, & triumviri. Coloniarum militarium meminit Velleius lib. priore.

Tab. 4. v. 1. *Chalcidicum*. Dio in quinto Augusti consulatu, libro 51. *ἐπεὶ δὲ ταῦτα διετέλεσε, τότε τὸ Ἀβλῳαῖον, καὶ τὸ Χαλκιδικὸν ἀνομασμένον καθέλωσε.* Hoc ædificium postea Domitianus refecit, ut est auctor Eusebius in Chronico ad numerum MMEV. ubi de Chalcidico plura beatæ viri memoriæ, Josephus Scaliger δὲ πάνσοφος.

Ibid. v. 5. *Ædem Quirini*. Dio in actis anni DCCXXXIX. *τὸ Κουρίνιον καὶ καθέλωσαν ἐκ καινῆς οἰκοδομῆσας.*

Ibid. v. 7. *Ædem Delm Penatum in Velid*. Dionysius Halicarn. lib. 1. loquens de Penatibus. *Νέως ἐν Ῥώμῃ δεικνύει τὸ ἀγορᾶς καὶ πρυτανείας, καὶ τὸ ἐπὶ καρίναις φέρουσιν ἐπὶ τῷ ὁδὸν ἰδρυμένον, καὶ περὶ τῆς σχολῆς, καὶ μέγας. λέγει δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τῶν γλῶτταν ὀυλίας τὸ χωρίον.*—Varro de vitâ populi Rom. lib. primo *Tullium Hostilium in Velis, ubi nunc est ædes Delm Penatum.* Meminit etiam Festus in voce *Mutium*.

Ibid. v. 11. *Duplicavi fonte novo in ejus rivum immisso*. Julius Frontinus de aquæductibus urbis Romæ: *Augustus in supplementum Martiæ quoties siccitates agerent, auxilio aliam aquam ejusdem bonitatis opere subterraneo perduxit usque ad Martiæ rivum, quæ ab inventore appellatur Augusta.*

Ibid. v. 28. *Quotiescumque Imperator appellatus sum aurum coronarium non accepi*. Moris veteris fuit ut quotiescumque duces exercituum, re feliciter gestâ, Imperatores salutarentur à suis, provinciæ & sociæ civitates ac reges dono darent illis coronas aureas, vel auri tot pondo; quod appellatum est Aurum Coronarium. Hoc, non solum à provincialibus, sed etiam ab Italiæ coloniis & municipiis afferri solitum, ab his se non accepisse gloriatur Augustus. Dio in quinto consulatu Augusti lib. 51. *παρὰ τὸ πᾶσι τῇ Ἰταλίᾳ καὶ χερσὶν καὶ τοῖς τεφάνοις προσήκον ἐκ ἰδίᾳ αὐτοῦ.*

Ibid. v. 24. *In templis &c.* Pridem quò ista pertinent indicavimus ad lib. 13. Strabonis. Notat diligentissimus ille scriptor de quibusdam signis furto Antonii sublati, ab Augusto restituti. Plinius quoque libro 34. cap. viii. *Fecit Myro & Apollinem; quem à Triumviro Antonio sublatum restituit Epheſiis divus Augustus, admonitus in quiete.*

Ibid. v. 26. *Statuæ*. Adi caput Suetonii in Aug. 52. de iis enim Statuis intelligit Augustus de quibus ibi Tranquillus.

Tab. 5. v. 1. *Mare pacavi à prædonibus*. Vide ad illa cap. 98. Augusti in Suetonio. *per illum se vivere, per illum navigare.*

Tab. 6. v. 9. *A me gentes Partiborum & Medorum*. Loquebatur de Parthis & Medis, qui regem ab ipso petierunt. Strabo, Tacitus, Suetonius, Dio, alii.

Excerpta è Gronovianis ad Mon. Ancyranum notis.

Tab. 2. v. 10, 11. *Quadrages centum millia triginta & septem millia*. Triginta quum reponant, nequeo vitio vertere, quum tot dictaverint vulgatum —IGINTA. Sed quum prius 1 non agnoscat ab Cossioniano, accessi ad septuaginta Eusebii & voluminis MSti quod citabo. Nam tractavit frater meus in Bibliothecâ Medicâ volumén, in quo erant aliqua Flori Annæi, & contracta post bellum Gallo-græcum epitome, tandem his verbis sequentibus; *Censum Romæ cum Tiberio agitans invenit hominum nonages trecenta lxx millia, omnemque orbem venientis ibi xpi notum pacatum censerî præcepit.* Quod notabile; idem hic ferè numerus qui extat apud Eusebium in Chronicis; hoc modo lectus ab Isaaco Vossio, *supra nonages sexcenta & septuaginta hominum millia*; hoc verò editus à Scaligero, *hominum nonagesies tercentena millia*. Qui numerus, immanissimus vocatus à Scaligero & Casaubono; ad veritatem actus dici vix aut credi potest, quum ipse Princeps Augustus quo præfide collecta est summa, certum & alium proferat, cui parem scripsit Suidas, ab eodem Vossio allegatus. *Ἀνδρες καὶ γυναῖκες ἀπὸ πάντων τῶν οὐκ ἐξ ὧν τὸ Ῥωμαίων καὶ πρὸς ὅσων ἀνδρῶν, ὁρίσκειν οἱ τὸ Ῥωμαίων οὐκ ἐστὶν τίς ἐγγύς, ἀλλὰ μυριάδες καὶ χίλιοι δέκα ἐπὶ δέκα ἄνδρες.* Gronovius pag. 105, 77, 78. Tab.

180 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Tab. 3. v. 7. *Manubiis*. Sic exemplar nostrum, quum vulgò *Manubiis*, quod non nisi futilium manuum & editionum. Sed ab ipso Augusto manavisse nostram docent inferiora in quibus sæpius iteratur similiter. Ubique Augustus etiam *simus* in scribendo ponebat pro *sumus*, teste Suetonio. Etiam Achilles Staius ad Suetonii claros Rhetoras sic notat CONTIBERNALI ex veteri Monumento, pag. 86.

Tab. 3. v. 26. *Primus & solus*. Hæc videntur vera, non ut vulgò, *unus & solus*. Sic enim solebant, ut inscriptiones antiquæ Sponiana & Arundeliana, *μόνος & πρώτος* & *αὐτὸς αὐτῶν*. Quanquam hinc jocus Luciani tom. i. pag. 1009. *Ὅτι μόνος & πρώτος αὐτὸς ἐστὶ τῶν ἀγαλμάτων, ἔφη, & μὴ εἰ μὴ πρώτος, εἰ μόνος, εἰ ὁ μόνος, εἰ πρώτος*. p. 98, 157.

Ibid. v. 30. *L. Caninio & Q. Fabricio consulibus*. In Pighianis annalibus ponitur Sulpitio hunc consulatum non fuisse annum Augusti, ejus autem loco quis suffectus fuerit obscurum nobis esse. At jam quidem id non potest studiosis esse obscurum, prædicante ipso Augusto, quem sibi in consulatu tertio decimo suffecerit, quod etiam advertit Norisius ad Cenotaphia Pisana, pag. 183.

Ibid. v. 34. *Juvi ærarium*. Non solum breviter & eleganter, sed & propriè dictum in causâ pecuniariâ, & præsertim amatum Tacito, ut 2. Annal. 64. *nobilitatem pecuniâ juvandam*, p. 101.

Ibid. v. 37. *Ærarium militare quod ex consilio* . . . Adjecissem ferè *Mæcenatis*, quia in oratione ejus quam habet apud Dionem lib. 52. ferè jaciuntur ejus fundamenta consilii. . . Sed porro cogitans Liviam inventricem hujus perpetuæ venæ ad bene merendum de militibus reor, ex iis quæ dixerat ad Augustum, in delatione perduellionis Cornelii Cinnæ, apud Dionem lib. 55. pag. 558. *φύλακὸν ἀνεῖναι & σκαυτὴν & μοναρχίας ποιεῖν, κ. τ. λ.* Hæc aliquandiu agitata quum essent in aulâ Augusti, sequenti anno miles turbas ciens de stipendii tenuitate ac annis militiæ fecit ut provideretur de vestigalibus ærarii unde militi solveretur, in quod sequenti anno constitutum Augustus *χρηματίζων* eis τὸ ταμίειον ὃ & στεγαστικὸν ἐπαύρασε; hinc suspicatus sum Liviam ab Augusto innui, cujus auctoritas & inventio esset saluberrimæ rei inscribenda. pag. 157.

Tab. 4. v. 1. *Curiam & continens ei Chalcidicum*. Pro eo quod habent utraque exemplaria, *Curiam & continens & Chalcidicum*, decrevi Augustum scripsisse *continens ei Chalcidicum*. Est autem ista constructio sæpe apud Ciceronem, p. 103.

Ibid. v. 47. *Atticis & Persicis classibus pugnaverunt*, &c. Horum nominum notitiam invidit vetustas aut mala Turcæ alicujus manus, etsi frustra. Sic enim processisse sermonem docent Ovidiana ista (in *μαλακότητι*, ut hæc occasione loquitur Usserius)

Quid modo, quum belli navalis imagine Cæsar
Persidas induxit Cecropidasque rates?

Nimirum hic significare voluit Augustus, quarum gentium vexilla ab classibus fuerint prælata; ut in Juliâ Naumachiâ biremes ac triremes quadriremesque Syriæ & Ægyptiæ classis, in Claudii Naumachiâ Siculæ & Rhodiæ conflixisse dicuntur apud Suetonium, pag. 115, 116.

Tab. 5. v. 28. *per Filium meum regi Ari* . . . Nobilia hæc & omnium historias superatura Augusti verba . . . ut satis patet, de Armeniæ regno agentia, sed admodum lacerata, resarcienda sunt ex fide Taciti lib. ii. annal. cap. 3. Antonius Artavasdem regem Armeniorum specie amicitia inlectum, dein catenis oneratum, postremo interfecerat. Ejus filius Artaxias, memoriâ patris nobis insensibilis, Arsacidarum vi seque regnumque tutatus est. Occiso Artaxiâ, per dolum propinquorum, datus à Cæsare Armeniis Tigranes, deductusque in regnum à Tiberio Nerone. Nec Tigrani diuturnum imperium fuit, neque liberis ejus, quanquam sociatis more externo in matrimonium regnumque. Dein jussu Augusti impositus Artavasdes, & non sine clade nostrâ dejectus. Tum C. Cæsar componenda Armeniæ deligitur. Is Ariobarzanes origine Medum præfecit, &c. Dio lib. 53. pag. 526. *τὸν Ἀρμένιον τῷ ἱτέραν & τῷ Ἀρσάκῃ καὶ Ἀρταξιδῶντι, & τῷ Τυγρίνῳ, & ἄλλοις αὐτῶν καταπεφασμένον, μετέπειτα τῷ Τιβέριον, ὅπως τὸν ἐνβαλὼν & βασιλείας, & ὃ ἐν αὐτῷ ἀποκαταστήσῃ.* mox addit Artabazen ab Armenis jam ante adventum Tiberii occisum, p. 118, 119.

Ibid.

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 181

Ibid. v. 42. *Ea autem signa in penetrali quod est in templo Martis Ultoris reposui.* Per hæc præclare historia confirmatur, & quid signis illis fuerit actum docemur nunc ab ipso Augusto, quum antea id sciremus solummodo ex Dionis libro 54. Ταύτην σημεῖα καὶ σὺν αἰχμαλώτους πολλῶν ὀλίγων δὲ ὑπὸ αἰχμῶν σφᾶς ἐφθίεον, ἢ καὶ ἡ χάρις λαθόντες ἐμεῖν· ναν ἀπέπεμψε· Καὶ αὐτὸς ἐκεῖνον (Augustus) ὡς καὶ πολέμῳ τινὶ ἢ Πάρθον νεωτερικῶς ἔλαβε· Καὶ ᾧ ἐφρόνει μέγα, λέγων ὅτι τὸ πρότερον ποτὲ ἐν τῷ μάχῃς ἀπολόμῃ αὐτοντὶ ἐνεκρίμηντο· Ἀμέλι καὶ θυσίας ἐπ' αὐτῶν καὶ νῆων Ἄρεος Τιμωρὲς ἐν τῷ Καπείῳ καὶ τῷ Διὸς Φερετρίῳ ἤλαμνεν πρὸς τῷ σημεῖον ἀνάθεσιν ψηφισθῆναι ἐκέλευσε. pag. 122:

Nostræ ad Monumentum Ancyranum Notæ.

Rerum gestarum Divi Augusti. Res gestas intellige per totos pæne annos 57, ab initio cepto comparari exercitu, & tentatis Italiæ veteranis, Cos. adhuc M. Antonio, anno ætatis suæ undevigesimo tum completo, usque ad conditum lustrum tertium, Coss. duobus Sextis Pompeio & Appuleio, cujus meminit Tab. 2. v. 9. hoc est, ad annum ejus vitæ & principatus ultimum. Tum verò ingravescente valetudine, mortem præsentiens, Augustus raptim se videtur accinxisse ad gestorum suorum summam literatè posteris tradendam. Ejusque partes sigillatim, uti, gravi historiæ detrimento, postea fecit Suetonius, non per tempora, sed per species exequutus est.

Exemplar subjectum. Post tres hosce versiculos, præemii loco additos ab Ancyranis, aut à prioribus quibusdam Augustæi Indicis descriptoribus, quæ sequuntur clariùs fassentur elegantissimi Imperatoris manum: subinde enim occurrit, ut de singulis suo ordine notabimus, orthographia ejus singularis, & peculiaris quædam periodi perfectæ nota, hunc ad modum [7] formata, cui similem, adjecto supernè punctulo, adhibuere non ita pridem Saxonici scriptores. Quantum ad scriptionis genus, quo, teste Suetonio, usus est Augustus, dum non divideret verba, nec ab extremâ parte versuum abundantes literas in alterum transferret, sed ibidem statim subjiceret, circumduceretque, hoc quidem in Ancyrano Monumento reperisse sibi visus est Boxhornius: quam verè viderint oculatiores. Nos certè in Apographo Tournesfortiano per tabularum omnium reliquias frustra tale aliquid quærivimus. Neque verosimile videtur Indicis hujus descriprores, anxiam nimis curâ & superstitiosâ, rem adeò singularem in sua apographa transfudisse. Cernitur hujusmodi circumductio in Tab. Eugubinâ III. *Etrur. Reg. Tom. 1.*

Tab. 1. v. 1. *Annos undeviginti natus . . . exercitum comparavi.* Libet huc accersere Josephi Scaligeri in hæc verba commentarium *de emendatione temporum lib. V. cap. de initio Cæsaris Augusti.* Dubitatur, inquit, à cæde Cæsaris, an à consulatu primo Octaviani ipsius imperium ordiendum sit. Atque super hac re adhuc hærent Chronologorum animi, cum hoc scilicet incommodo consistentes, quòd caractere annorum non utuntur. Sed cui melius de eâ re quàm Augusto ipsi de se loquenti credemus? . . . In Indite itaque rerum à se gestarum sic de se scribit Augustus; Annos undeviginti natus exercitum comparavi, &c. Ab illo tempore ergo quo exercitum in patriâ interfectores comparavit putandum est illius initium, quòd sine dubio incidit in principium consulatûs Hirtii ac Pansæ. Hæc magnus ille Scaliger, in emendatis à se temporibus caput æræ Augustorum investigans. At vereor an satis accuratè. Ducendum enim videtur non à principio consulatûs Hirtii ac Pansæ, sed ab initio primo illo ipsius Augusti consulatu, mense ejusdem anni Sextili, ad diem xiv. Kal. Septembris; quia (teste Tacito, an. 1. c. 9.) ex sententiâ & sermone ipsius Populi Romani, idem Augusto dies accepti quondam imperii princeps, & vitæ supremus fuit. Turbat verò idem Scaliger in sequentibus, malè statuens Augustum inivisse primum ejus consulatum ineunte ætatis anno undevicesimo, quum secundum Dionem & Suetonium atque hunc ipsum indicem Augusti, putatis rectè rebus & temporibus, non nisi vicesimo jam fere completo iniverit. Nec faciet pro Scaligero Livii Epitomator lib. 119. ubi neglectis mensibus undecim incautiùs sic loquutus est; Cæsar quum annos novendecim haberet, consul creatus est. vide infra ad v. 61.

182 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Ibid. *Annos undeviginti natus exercitum privato consilio & privata impensâ comparavit.* Annos præcisè xix natus fuit ad diem viii. Kal. Octob. anni ejusdem quo interfectus fuit pater ejus Julius, tum cum Antonio Consul; statimque ab eo natali die non sine maximâ ejus impensâ audacter exercitum comparabat, Teste ad Atticum Cicerone, l. 16. Epist. 8. *Kal. vesperi litera mihi ab Octaviano. magna molitur: veteranos quique Caesari & Calatiæ sunt, perduxit ad suam sententiam: nec mirum: quingenos denarios dot.* Iterum Epist. sequente, *Varroni displicet consilium pueri: mihi non. firmas copias habet: ...centuriat Capuæ, dinumerat.*

Tab. 1. v. 3. *Senatus decretis honorificis ornatus.* Jam mensem unum atque alterum privato solummodo consilio agitaverat C. Caesar Octavianus, ob id ipsum, se judice, perduellionis reus, nisi quod a. d. xiiii. Kalend. Januar. accessit Senatus auctoritas, decretumque, referente sic Cicerone, honorificum; Philip. 3. *Cum opera, virtute, consilio C. Caesaris, summoque consensu militum veteranorum, qui ejus auctoritatem secuti reipublica præsidio sunt, & fuerunt, & à gravissimis periculis populus Romanus defensus sit, & hoc tempore defendatur, ... Senatus magnæ curæ esse, ac fore, ut pro tantis eorum in reipublicam meritis honores eis habeantur, gratiæque referantur.*

Ibid. v. 3, 4, 5. *In eum ordinem sum adlectus à Consulibus, inter consulares ut sententiam dicerem: locumque & imperium mihi dedit reipublica, uti Praetori, simul cum Consulibus Iratio & Pansa.* Hoc modo locum admodum luxatum ex reliquis tabularum literis & apicibus, & ex comparibus rei historiis restitui. Velleius lib. 2. cap. 61. *C. Caesarem Senatus honoratum equestri statu, quæ hodieque in rostris posita ætatem ejus scripturâ indicat, propriatorem unâ cum Consulibus designatis Hirio ac Pansâ bellum cum Antonio gerere iussit.* Sed omitti in his debuit vox ista designatis. Livii Epitome lib. cxviii. *C. Caesaris propriatoris imperium ab Senatu datum est cum consularibus ornamentis, adjectumque ut Senator esset.* Ciceronis ad Coss. & Senatum Kalendis Januariis relatio, Philip. 5. *Senatus placere C. Caesarem Caii filium, pontificem, propriatorem, senatorem esse, sententiamque loco prætorio dicere.* Loco scilicet prætorio, ut tum primum relatum fuit. Sed quoniam turbato Senatu nihil eo die conficeretur, die insequenti, ut testis est Appianus (de bello civ. lib. 3.) decretum est id quod erat honorificentissimum, & *Caesaris, i. e. inter consulares.* Minus enim tum Senatum decrevisse quàm quod Cicero pridie retulerat, hoc est, *inter quaestorios*, secundum Dionem, & assensum Dionis Casaubonum, id sanè verosimile vix videtur. Retulit quidem Cicero de petendo inter quaestorios consulatu, quæ anfa forsitan erroris Dionis fuit.

Ibid. v. 6. *Huic autem eodem anno me suffectum consulem cum edidisset & triumvirum Reipublica constituenda.* Post pugnam Mutinensem, cum cecidit suo consul uterque pars, (sic enim annum sibi natalem descriperunt Poetae Ovidius & Tibullus) Pansa, uti docet lapis Colotianus, suffectus est Caesar Octavianus. Consul quidem à senatu populoque, sed coactis, editus est, annum tunc agens vigesimum, non autem x. Kal. Octobris, pridie quàm viginti annos impleret, ut scribit Velleius, sed ut alii rectius, xiv. Kal. Septemb. mense tum quidem Sextili, qui postea ob id ipsum *Augustus* nominatus est. Eodem anno, cum Collegis Lepido & Antonio, Triumvirum se renuntiavit, ex ante v. Kal. Decembris, in quinquennium, & alterum qui excurreret mensem, juxta fragmentum Magistratum Romanorum, Colotianum dictum, apud Grut. ccxcviii. 1.

* EMILIVS . M. Antonius . IMP . CAESAR . III. VIRI . R. P.

* EX . A. D. V. K. DEC. AD. PR. K. IAN. SEXT.

quam extraordinariam potestatem cum in alterum quoque quinquennium prorogassent, Caesar in monumentis publicis, tanquam ordinarius esset magistratus, *Triumvir iterum* inscriptus est, ut in Tergestano lapide,

IMP. CAESAR. COS. DES. TERT. III. VIR. R. P. C.
ITERVM. MVRVM. TVRRESQVE . P.

AD MON. ANCIIRANUM NOTAE. 183

Cujus ideo mentionem fecimus, quia supra pag. 150, 161, patrem Antonii titulum in imperfecto THA... conjecturavimus; quasi esset Triumvir *et de rebus*, quod Graecanicè secundò, Latinè iterum dixeris.

Ibid. v. 8. *Qui parentem comparati occidissent in exilium expuli iudicio legitimo.* Livii l. 120. Epitome, Caesar consul legem tulit de quaestione habenda in eos quorum opera pater occisus est; postulatque ea lege M. Brutus, C. Cassius, D. Brutus absentes damnati sunt. Dio, quem ad Latinum hocce monumentum non nisi Latine appellabimus, Ne vi, inquit, sed jure agere videretur, legem tulit (Pediam ab assumpto ei collega Q. Pedio vocatam) de quaestione in eos habenda. Ita. 46. Damnatis autem aqua & igni interdicebatur.

Ibid. v. 9. *ultus postea bellum inferentis.* Archaicè pro inferentes, ut inferius agentis consules, & alia passim, quamvis non constanter per totum indicem. Archaismorum enim non fuit hoc ævo perpetuus & uniformis usus. *Bellum inferentis Reipublica.* Brutum Cassiumque intelligit, & reliquos conjurationis socios, quos ulturus acie Philippicà templum vovit Marti Ultori, de quo postea. ad Tab. 4. v. 21.

Ibid. v. 12. *Victor omnibus supplicibus civibus peperci.* Supplicibus utique, sic enim Caesarem inducit Dio ad Senatum de clementia sua perorantem, Kb. 53. *Bella civilia maxima ac multiplicia eademque continua & consecutus prosperè & victoriam summam humanitate temperavimus; omnibus se opponentibus tanquam hostibus superatis; omnibus cedentibus tanquam amicis conservatis.* Velleius quoque post debellatum Antonium lib. 2. cap. 86. *Victoria fuit clementissima; nec quisquam interemptus nisi paucissimi, & si qui deprecari quidem pro se non sustinuerunt.*

Ibid. v. 17. *Longas naves cepi sescentas.* Bello Aetico captas fuisse trecentas ipse Augustus in Commentariis, teste Plutarcho, scripsit: hic igitur captas intelligit sescentas & Siculo & Aetico, & omnibus quæ unquam commiserat praecis navibus. *Sescentas* Archaicè, ut & Virgilio Aen. 10. inquit Daufqueius.

Ibid. v. 19. *Bis ovans triumphavit, tris egi curulis triumphos.* Suetonius Aug. c. 12. *Bis ovans ingressus est urbem, post Philippensem, & rursus post Siculum bellum. Curules triumphos tres egi, Dalmaticum, Aeticum, Alexandrinum.*

Ibid. *Appellatus sum vicicens & semel Imperator.* Tacitus ann. 1. c. 9. *Augusto nomen Imperatoris semel atque vicies partum.* Huic Dio discordasse creditor, & laudante Em. Norisio, ad Cen. Pisana, p. 338. rectius quam Tacitus scripsisse, *Augustum vicies nomen Imperatoris tulisse.* Sed Graeca Dionis aperte in mendo cubant: *δύο καὶ εἰς ἑκατὸν ἐποῖα αὐτοκράτορος Ὀκταῦ.* Ubi pro otiosis istis & ex auctoritate Historicis sine dubio scripserat *ὄκτω καὶ εἰς ἑκατὸν* — i. e. ut nomen IMP. XXI. retulerit. Sed vide locum lib. 53. p. 494. Cur Inscriptio Ariminensis, paulo ante Augusti obitum publicata, tantummodo IMP. XX. exhibeat, non est cur sollicitè disquiratur. Eam inferius adducimus ad Tab. 2. v. 20.

Ibid. v. 23. *Delmatis & Illuriis quoque bello nunc perdomitis.* Sic suppleo materiam primi illius aeti à Caesare triumphi. Pro Illuriis vero reponi poterit ex arbitrio legentium, *Iapudibus*: ita enim in Fastis Pighianis inscriptus est hic triumphus. De hoc bello legantur Illyrica Appiani. Interim compendio haec notentur ad rem nostram plenè satis facientia, pag. ultimà. *Dalmatæ... venienti Caesari se suppliciter dedant.* Hos Caesar signo Romanorum Gabinio adempta forre movuit: eaque in porticu qua Octavia dicitur appendit. Et paulo infra: *Caesar Illyriorum tellurem omnem qua à Romanis defecebat, aut prius sub imperio neutiquam assueverat, ad obsequium redegit.* Eam ob rem triumphus Illyrius à Senatu Caesari decretus est; quem post devictum tandem egi Antonium.

Ibid. v. 25. *Quo ex Senatus consulto supplicatum est in Deorum... Videtur hic dicturus in quot Deorum templis supplicatum erat. Ergo pæne in eo erant ut supplerem in Deorum Dearumque templis, circiter trecentis, auctore Virgilio Aen. 8. v. 714.*

*At Caesar, triplici in vectus Romana triumpho
Mænia, Dis Italis votum immortale sacabat:
Maxima tercentum totam delubra per urbem
Lætitiâ, ludisque via, plausuque fremebant.*

Tab;

184 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Tab. 2. versiculum primum &c. sic distingue; *Patritiorum numerum auxi Consul quintum jussu populi & Senatus. Senatum ter legi. Et in consulatu sexto censum populi, collegâ M. Agrippâ, egi. Ad hæc ultima, & quæ de censu ter acto sequuntur, audiendus est Suetonius in Aug. c. 27. Recepit & morum legumque regimen perpetuum: quo jure quanquam sine censuræ honore censum tamen populi ter egit: primum ac tertium cum Collegâ, medium solus.*

Tab. 2. v. 4. *Censa sunt capita quadragiens centum millia, & sexaginta tria millia. Non vitavit censuram Casauboni peculiaris loquendi modus, quo vox millia post numerum tum majorem, tum minorem ponitur. Attingitur, postrema vox vacat, non enim solet addi à Latinè loquentibus: tamen ferri potest. At mihi nec unicum videtur, neque singulare adeò exemplum, in ineundâ hominum recensione. Legitur inscriptio Gruteriana p. ccci. Romæ in porticu templi S. Gregorii extans.*

TEMPORIBVS. CLAVDII. TIBERII
FACTA. HOMINVM. ARMIGERORVM
OSTENSIONE. IN. ROMA. SEPTIES
DECIES. CENTENA. MILLIA
LXXXXVII. *M. X.

* M. i. e. Millia.

Clarissimum verò & antiquissimum est in recensione populi Mosaicâ, Num. ii. 9. מֵאָתָיִם וְשֵׁשׁ אֲלֶפֶת וְשִׁמְנֵת מֵאָתָיִם i. e. verbis ad verba redditis (quod evitârunt quidem interpretes & Græcus & Latinus) *centum millia & octoginta millia & sex millia.* paria habentur eodem capite v. 24, & 32. & quod notabile est, in aliâ quoque hominum dinumeratione à Davide postea institutâ, 1 Chron. xxi. 25. *Omnis fuit Israel mille millia, & centum millia, viri educentes gladium.* Iterumque 2 Chron. ii. 17. à Salomone viri peregrini inventi sunt, *centum & quinquaginta millia, & tria millia & sexcenta.*

Tab. 2. v. 5. *Alterum consulari cum imperio lustrum censumque solus feci, Censorino & Asinio Cos.* Frustra fuere non pauci, quanquam graves & eruditi viri, quorum cordi defixum olim insidebat, hunc medium Augusti censum eundem illum fuisse cujus meminît D. Lucas Evangelii capite secundo. Hic enim census fuit Romanorum capitum ordinarius, sacris lustralibus conjunctus, ideoque ad rem Religionis spectans, à rege Servio institutus, dehinc sæpius à summo magistratu, & ab Augusto nunc iterum peractus. At amplior ille orbis Romani census repertum ipsius Augusti fuit; id nempe curantis, ut iniret imperii rationarium, quod in tertio illo volumine complexus est, utque certiùs tributa & vectigalia, & universos tum Italiæ, tum provinciarum redditus pernosceret.

Ibid. *Censorino & Asinio Cos.* Res per se levis observetur, COS. pro Consulibus & per totum hunc indicem & in aliis hujus ævi monumentis, per simplicem scribi. Majus certè, quod mensis qui sextilis fuerat, ex S. C. his ipsis, Marcio Censorino, C. Asinio Gallo, Coss. in Augusti honorem dictus est *Augustus*, anno Augustano xx. ut habet Censorinus de die natali cap. 21. *Quod nomen, inquit, nunc ad hanc pertinet memoriam.* Senatusconsultum verò Macroblus Sat. lib. i. c. 12. his verbis servavit: CVM. IMPERATOR. CAESAR. AVGVSTVS. MENSE. SEXTILI. ET PRIMVM. CONSVLATVM. INIERIT. ET. TRIVMPHOS. TRES. IN. VRBEM. INTVLERIT. ET. EX. IANICVLO. LEGIONES. DEDVCTAE. SECVTAEQVE. SINT. SVA. AVSPICIA. AC. FIDEM. SED. ET. AEGYPTVS. HOC. MENSE. IN. POTESTATEM. POPVLI. ROMANI. REDACTA. SIT. FINISQVE. HOC. MENSE. BELLIS. CIVILIBVS. IMPOSITVS. FVERIT. ATQVE. OB. HAS. CAVSAS. HIC. MENSIS. HVIC. IMPERIO. FELICISSIMVS. SIT. AC. FVERIT. PLACERE. SENATV. VT. HIC. MENSIS. AVGVSTVS. APPELLETVR.

Ibid. v. 9, 10. *Quadragiens centum millia & triginta septem millia.* Quanquam satis sentiam, quàm sit infra horum lapidum dignitatem, ut cum corruptis sciorum collectaneis

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 185

neis unâ in conspectum veniant; hic tamen non illibenter annotaverim, Suidæ istud, in voce Ἀνγύστη, non malè respondere huic Augusti numero, si modo recta loci lectio instauretur. Ἐνγύστηον . . . τελεγκόσια δέκα μυριάδες, ἡ χίλιοι δεκάπλη ἀνδρες, uti citant Vossius & Gronovius. At in antiquis editionibus occurrunt pro τελεγκόσια δέκα tantummodo numerales ττ. Harum posteriorem credibile est ab origine fuisse r, quæ, amissâ supernæ virgulæ, facilè abiit in i. Porro χίλιοι δέκα suspicor mendosum esse pro χιλιάδες: quo admisso errore, necessariò in fine efferendum erat ἀνδρες, non ἀνδρῶν. Lego igitur Ἐνγύστηον . . . ττ μυριάδες, ἡ χιλιάδες ἑπτά ἀνδρῶν. hoc est, Latine ad verbum, *inventæ sunt quadringentæ tres myriades, & chiliades septem virorum*: Latiniùs Augusti verbis, *capitum quadragies centum millia & triginta septem millia*.

Ibid. v. 12, 13. *Legibus novis latis exempla majorum exolefcentia revocavi; & fugientia jam ex nostro conspectu avitarum rerum exempla imitanda proposui.* Trium istorum censuum mentioni hæc non incommodè subjecit, ad idem morum legumque regimen omnino pertinentia. Hinc non unus nec inanis ab Horatio plausus, maxime Od. 15. lib. 4. — *ordinem — rectum, & vaganti fræna licentiæ — iniecit, amovitque culpas — & veteres revocavit artes — per quas Latinum nomen, & Itale — crevere vires.* — nec obscuriùs in suavissimo illo exordio Epistolæ ad Augustum, jam morum legumque rectorem, scriptæ.

*Cum tot sustineas, & tanta negotia solus;
Res Italas armis tuteris; moribus ornes;
Legibus emendes, &c.*

in quibus mōdicus retinenda est vox moribus: quamquam ei inusta sit nota falsi, & nō manibus tantum non repositum in præclarâ editione Bentleianâ. Sed ut urbes & opida ornari manibus rectissimè quis dixerit, quale, quæso, est *res Italas ornari manibus?* quàm putidum! quàm non Horatianum!

Ibid. *Exempla majorum exolefcentia revocavi.* Adi Sueton. Aug. cap. 31, 32.

Ibid. *Avitarum rerum exempla imitanda proposui.* Et hoc ipsum quoque tradidit Suetonius cap. 89. In evolvendis utriusque linguae auctoribus, nihil æquè seclabatur quàm præcepta & exempla publicè vel privatim salubria: eaque ad verbum excerpta aut ad domesticos, aut ad exercituum provinciarumque rectores, aut ad urbis magistratus plerumque mittebat; prout quique monitione indigerent.

Ibid. v. 16, 18. *Quattuor amplissima collegia.* Latet in his reliquiis memoria instituti à Cæsare Actii quinquennalis certaminis, per quattuor amplissima collegia, pontificum, augurum, septemvirovum, & quindecimvirovum, perpetuo ordine procurandi, ipso Cæsare VI. M. Agrippa II. Coss. Dio lib. 53, in initio. In voce QUATTUOR, occurrit τ littera geminata, sed Archaismo certè Grammatico, non, ut vulgò creditur, poetico. Est enim ab Æolico τετρεα, ut à πέντε, quinque.

Ibid. v. 18, 19, 20. *Apud omnia pulvinaria pro valetudine, saliare carmen, & sacrosancti tribunitia potestas mibi.* Spectant hæc ad annum U. C. V. 731, quo Cæsar Augustus (Coss. XI. cum M. Ter. Varrone, & postea, eo mortuo, cum Calpurnio Pisone) gravi adeò morbo decubuit, ut vix ulla spes salutis superesset. Ergo pro ejus valetudine supplicatum est ad omnia pulvinaria. Revalescenti verò, & consulatum paulò ante Kal. Julias abdicanti, decretum est à Senatu perpetuum proconsulare imperium, perpetua item tribunitia potestas: quâ constanter usi tum ipse, tum alii post eum imperatores, nec tamen admisso tribuni plebis titulo, sacrosancti proinde habebantur: & juxta eandem annorum quos imperaverint procedebat numerus, quasi cum tribunis plebis quotannis eam susciperent. Dio lib. 53. At Augusto processit hæc potestas ab ante diem v. Kal. Julias, uti palam fecit Velleius, l. 2. cap. 103. exinde per sequentes triginta sex annos recurrente eodem die renovata. Eorumque ultimus in ponte illo Ariminenfi adhuc signatus extat.

IMP. CAESAR. DIVI. F. AVGVSTVS. PONTIF. MAXIM.
COS. XIII. IMP. XX. TRIBVNIC. POTES. XXXVII. P. P.

B b b

Sed

186 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Sed partem hujus anni perexiguam nempe à die v. Kal. Julius ad xiv. Kal. Septembres insequentes Augustus vixit. Adeo ut hæc temporis signatio non immerito cum aliâ parili monumenti Adulitani conferenda fuerit; ubi post regnatos annos totos viginti sex, proximè ante obitum suum sic inscripsit Ptolemæus Euergetes, anno regni mei vicesimo septimo. vide supra, pag. 87.

Ibid. v. 22. Populo sacerdotium deferente mihi quod pater meus procuravit, suscepi id sacerdotium aliquod post annos, eo mortuo, qui post patrem meum illud procuraverat. Hæc sic restituta firmanur passim ab Historicis. Appianus de Bellis Civ. l. v. Quum populus pontificatum maximum à Lepido ad eum transferre vellet, nemini vivo more majorum adimi solitum, recusavit. Dio lib. 49. Pontificatum Lepidi sibi oblatum non recepit: neque enim licebat eo vivum aliquem privari. Suetonius in Aug. 31. Pontificatum maximum quem nunquam vivo Lepido auferre sustinuerat, mortuo demum suscepit. Duravitque postea, vel in Romanâ illâ Ethnicâ religione, non de pontificatu solo, sed & de aliis etiam sacerdotiis, concepta eadem persuasio. Ita enim & Plinius Nepos Ep. 8. lib. 4. Sacerdotium ipsum (auguratus) cum priscum & religiosum, tum hoc quoque sacrum & insigne est, quod non adimitur viventi.

Ibid. Aliquod post annos: non aliquot, ut postea Tab. 4. v. 30. adque non atque: quælia non raro observata in lapidibus, & MSS. libris antiquioribus. Annos verò hic intelligit Augustus duo & viginti circiter, post exutum omni potestate & Circeios relegatum Lepidum, U. C. V. 718, ad eundem mortuum demum Pontificem maximum U. C. 741.

Ibid. v. 25, 26, 27, 28, 29. Valetudine quanta Romæ nunquam — P. Sulpicio C. Valgio consulibus — ædis Honoris & Virtutis ad memoriam — Senatus consecravit, in quâ Pontifices — anniversarium sacrificium facerent. Subsunt his fragmentis non pauca ad extrema M. Agrippæ pertinentia: nempe adversa ejus valetudo, pro quâ vota quanta Romæ nunquam antea nuncupata: secuta mors ejus anno U. C. Var. 742, quâ parte anni Messalæ suffectus consul C. Valgius nec-dum honorem eum abdicaverat: ara ad defuncti memoriam intra ædem Honoris & Virtutis à Senatu consecrata, in quâ Pontifices anniversarium sacrificium facerent. Tot & tanta debebantur Viro (ut inquit Dio lib. 54.) ætatis suæ optimo, qui neque Augusto unquam molestus fuit, neque invidia aliorum obnoxius: sed & Augusto ita imperium stabilivit, ut eam formam reipublicæ ipse maximè appetuisse videri posset, & populum beneficiis ita sibi devinxit, ut omnium maximè popularis judicaretur. Monent hæc ut tradam etiam eruditis habitum ei à Mytilenæis Lesbii incolis honorem, quanquam immodicum quidem illum, & profanum, pro more provincialium ad obsequii & adulationis infima demissorum. Lesbium enim, cum Syriæ proconsulatum gereret, aliquot annis secesserat Agrippa; ibique ejus statua cum magnificâ, ultra quàm sors humana recipit, inscriptione dedicata est. Statuam illam aliò jamdudum avectam optimè supplebit ejus caput navali, quam bello Siculo meruit, coronâ redimitum. Hoc igitur inferiùs apponemus unâ cum nummis ad duos ex eo genitos Caium & Lucium pertinentibus. Interea inscriptionem ex ditissimis D. She-rardi collectaneis, à Lesbii insulæ littore ad eum delatam, accipe.

ΟΔΑΜΟΣ

ΘΕΟΝΣΩΤΗΡΤΑΣΠΟΛΙΟΣΜΑΡΚΟΝ
ΑΓΡΙΠΠΑΝΤΟΝΕΤΕΡΓΕΤΑΝΚΑΙΚΤΙΣΤΑΝ

Ὁ Δάμος

Θεὸν Σωτῆρα τὰς πόλιν Μάρκον.

Ἀγρίππαν τὸν Ἐυεργέταν καὶ Κτιστὴν.

Populus

Deum, Servatorem urbis, Marcum

Agrippam, Benefactorem, Conditorumque.

Vides, Lector, id quod, auctore ipso Suetonio, fidem non invenit apud eruditos multos viros, non Imperatori solùm, sed & ejus proconsuli delatam hanc insanam DEI appellationem. Quumque obvium se ingereret Q. Ciceronis Asiæ proprætoris exemplum,

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 187

plum, responsum est ex auctoritate optimi Marci fratris, invidiam tantam amolientis non ipsum, sed virtutes ejus consecratas. Frustra: nam DEVS M. Agrippa, teste hoc longævo lapide, pleno indubioque titulo sacratu est. Et nescio equidem annon hæc Dei ipsius providentiâ permissa fuerint; ut, cum verum illum Θεοῦ υἱόν, primogenitum suum in orbem terræ introdukturus esset, aniam omnem infidelitatis docto huic ac polito hominum generi præriperet: utpote qui nullâ fulti auctoritate, nullo cœlesti monitu sic persuasi, toties tamen eundem Deum atque hominem appellâssent, scripssissent, coluissent. Quid enim? Illos si dixerunt Deos;—Hunc, quem Pater sanctificavit & misit in mundum, Hunc, inquam, dicent illi blasphemare, quia dixerit, Filius Dei sum? Joan. x. 36.

Ibid. C. Valgio. Hic ille est C. Valgius, doctrinæ & amicitia nomine celebratus ab Horatio; quique etiam secundum Plinium medicinæ studiosus fuit, inchoato de usu herbarum libro. Hunc (inquit ille lib. 25. cap. 2.) post Catonem unus illustrium tentavit C. Valgius eruditione spectatus, imperfecto volumine ad Divum Augustum, inchoatâ etiam præfatione religiosâ, ut omnibus malis humanis illius potissimum principis semper medicetur majestas. Medicinæ quidem artem, unam ex Græcis Romam hoc tempore allatis, ut verbis ejusdem Plinii obiter id notetur, paucissimi Quiritium attigere. At velim hoc attendant illi, quibus nullos eam Quiritium attigisse, pro certo ac indubitato constat.

Ibid. v. 35, 36, 37, 38. — res in Hispaniâ Galliâque provinciis prosperè — aram — pro reditu meo consecrari, ut ad eam — magistratus et sacerdotes sacrum perenne facerent. Bis post res in Hispaniâ Galliâque provinciis prosperè gestas Romam rediit Augustus. Bis Romæ pro ejus reditu & salute, tum ara, tum alia multa honorifica sunt decreta; anni nempe 729 & 740. Horum priore, quartum ab urbe conditâ, ast iterum Augusto Principe, clausum est Jani templum: posteriore verò inscripta est ejus mentio Emeritæ Augustæ, tum recens, ab Augusto, post victorias tantas & orbem pacatum conditæ. Fœdata admodum prodit in novo Gruteriano corpore, cXLIX. 4. at purior inter additamenta Suetoniana, p. m. 762.

IMP. CAES. DIVI. F. AVGVSTVS . PONT. MAX.
COS. XI. TRIBVNIC. POTEST. X. IMP. VIII.
ORBE. MARI. AC. TERRA. PACATO. TEMPLO
IANI. CLVSO. ET. REP. P. R. OPTIMIS. LEGIBVS
ET. SANCTISSIMIS. INSTITVTIS. REFORMATA
VIAM. SVPERIOR. COS. TEMPORE. INCHOATAM
ET. MVLTI. LOCIS. INTERMISSAM. PRO
DIGNITATE. IMPERI. P. R. LATIOREM
LONGIOREMQUE. GADEIS. VSQ. PROMOVIT.

Ibid. v. 42, 43. Cum à conditâ urbe Janum Quirinum bis omnino clausum fuisse prodatur Memoriae. TER. ME. PRINCIPE. CLAVDENDVM. ESSE decrevis Senatus. Sic lege, & sic corrige, quæ suprâ in ipsâ Tabulâ erroneè descripta dedi. Ea olim ab hoc Indice accepta cum fructu rependit nunc Suetonius, cap. 22. Janum Quirinum semel atque iterum à conditâ urbe, memoriam ante suam, clausum, in multo breviori temporis spatio, terra marique pace parta, ter clusit. Quippe præter Janum semel ab Augusto clausum post victoriam Ægyptiacam, A. U. C. 725, iterumque ab eodem post Cantabricam, anno 729, idem ab eo, ante hæc scripta, tertiò clausus creditur. Annum nominat Orofius ab U. C. 752. lib. 6. cap. ult. sed propriis ipsius verbis seipsum hoc modo refutans, Augustus ab Oriente in Occidentem, à Septentrione in Meridiem, ac per totum Oceani circum, cunctis gentibus una pace compositis, Jani portas tertiò ipse tunc clausit, quas ex eo per duodecim ferè annos quietissimo semper obseratas otio ipsa etiam rubigo signavit. Jani si retrò numerantur duodecim quos innuebat anni, à Jano ob Varianam cladem referato, anno 762, devenies ad annum U. C. 750, qui quidem præterit pacificus; quique

188 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

quique etiam sexto post die excepit (id quod unicè voluit Orosius) veriore illud D. nostri Jesu Christi natalitium diem, U. C. 749. vide *Norisii Cen. Pis. diff. 2. c. 10. & 5.*

Hæc quidem hætenus notavi, secundum eorum rationes, qui, Suetonium & Orosium secuti, Janum ab Augusto *ter* clausum fuisse statuunt. Sed ut verè dicam id quod sentio, laborat mecum Orosii fides. Aliud etiam propemodum loquuntur vestri Suetonii codices. Nam, teste Em. Norisio, in Mediceo uno scribitur *pariter clausit*, in altero *iter. clausit*. Ipse etiam Augustus palam mihi visus est cavisse ne Janum *ter* clausum scriberet. Id solum strictius testatur, quod Senatus eum *ter*, *se princepe*, *claudendum esse* decreverit. Ejusque profectò veritas, etiamsi Janum bis solummodo re ipsâ clausit Augustus, ex Dione facile demonstratur. Nam præter occlusiones duas sub annis 725 & 729 prius ab eo memoratas, demum anno 744, Julio & Fabio Coff. ad calcem lib. 54, *Ἐψηφίσθη μὲν, πὺν τὰν τὸν Γέμινον κλειδίωαι . . . ἡ μὲντοι ἡ ἐκλείωαι*, i. e. *Decretum est Janum Geminum claudendum esse. nec tamen tum clausus fuit.* Quippe Daci & Dalmatæ inexpectatò pacem interruperant.

Ibid. v. 44. *Filios meos quos sinistra fors mihi eripuit*: iisdem ferè verbis, ac in testamenti sui initio, apud Suetonium in Tib. c. 23. *Quoniam sinistra Fortuna Caium & Lucium filios mihi eripuit*, &c.

Ibid. *Caium & Lucium Cæsares*, &c. quæ sequuntur in sex prioribus tertiæ Tabulæ versiculis. Hos integros nunc primùm damus, nullam posthac molestiam doctis viris facessuros. Nam quantum ad id quod iniecit scrupulum Casaubono, dici ab Augusto **ANNVM QVINTVM ET DECIMVM AGENTIS**, cùm contradicere videatur imperfecta de Caio inscriptio, **QVEM. COS. POPVLVS. CREAUIT. ANN. NAT. XIII.** *Grut. ccxxviii. 5.* sciendum est illos annum decimum quintum agere, qui eum ingressi sunt, post annos quatuordecim vel minimum quantum totos jam elapsos. Il. lustrissimum verò indicis Augustei locum, dum legis, sic distingue; longè aliter quàm doctissimo Norisio visum, in mox laudando opere pag. 112. *Caium & Lucium Cæsares, honoris mei causâ, Senatus Populusque Romanus, annum quintum & decimum agentis, consules designavit: ut eum magistratum inirent post quinquennium. Et, ex eo die quo deducti sunt in forum, ut interessent consiliis publicis decrevit Senatus. Equites autem Romani universi principem juventutis utrumque eorum, parmis & hastis argenteis donatum, appellaverunt. Hi sunt honores, quos vivis C. & L. Cæsaribus Romani habuere, omnes ad vivum, in obvio hodieque numismate, posterorum quoque oculis subjectos.*

Agrippa Nat. pater.

C. L. Cæsares Augusti F. F. Adopt.

Eorum Honores.

Iisdem immaturè mortuis alios etiam non modicos honores coloni Pisani decrevere. Et hos & illos uberrimè illustravit F. Henricus Noris, purpurâ postea Romanâ, ut doctrinâ semper tum Græcâ tum Romanâ eminentissimus: illos quidem in parte dissertationis secundæ non exiguâ, hos verò per totum illustre opus, quo non plenius in hoc genere, neque doctius, neque accuratius orbis novit eruditus. Neque enim me morantur nævi ex malè intellectis tum tabulis Ancyranis orti. Dum igitur Norisius in hanc nostrâ inscriptionis partem commentarium longè optimum suppeditat, eidem etiam accepta referemus Pisana ipsa monumenta, quæ non hic tantum locus de C. & L. Cæsaribus, sed & connexus cum eis, honos & historia Augusti Cæsaris effla-

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 189

efflagitant. Id tantum unicè demiror, cur cenotaphia vocari placuit viro antiquitatis omnis peritissimo. Caii quidem cenotaphium Emesæ olim in Syriâ itinerando reperit Bellonius; ut testatus est Observationum suarum libro 2. cap. 97. Verùm non sunt hæc cenotaphia, sed decreta tantummodo Pisanorum, ad honorem C. & L. Caesarum, coloniæ, dum viverent, patronorum, pertinentia. Ea Pisani censuere in urbis suæ curiâ, Augusto dictâ, qualis & nostris etiam Ancyranis *Sebastum* Græcè nominata est. Inscriptere verò iis, qui non ita pridem sunt reperti, cippis duobus grandioribus, olim secundum aram C. & L. Caesarum defixis. Apud eam aram publicè eorum Manibus quotannis parentandum erat, juxta Decreta hîc subiecta. E quibus præcedere oportebit, quia id tempore præcessit,

Decretum Pisanorum ad L. Caesaris honorem pertinens.

XIII. K. OCTOBR. PLSIS. IN. FORO. IN. AVGVSTRO. SCRIB. AD FVER
Q. PETILIUS. Q. F. P. RASINIVS. L. F. BASSVS. M. PVPIVS. M. F.
Q. SERTORIUS. Q. F. PICA. CN. OCTAVIVS. CN. F. RVFVS. A. ALBIVS
A. F. GVTTA.

QVOD. C. CANIVS. C. F. SATVRNINVS. II VIR. V. F. DE. AVGENDIS. HONORIBVS
L. CAESARIS. AVGVSTI. CAESARIS. PATRIS. PATRIAE. PONTIFICIS. MAXSVMI
TRIBVNICIAE. POTESTATIS. XXV. FILII. AVGVRI. CONSVLIS. DESIGNATI. PRINCIPIS
IVVENTVTIS. PATRONI. COLONIAE. NOSTRAE. Q. D. E. R. F. P. D. E. R. I. C.
CVM. SENATVS. POPVLI. ROMANI. INTER. CETEROS. PLVRIMOS. AC. MAXIMOS
HONORES. L. CAESARI. AVGVSTI. CAESARIS. PATRIS. PATRIAE. PONTIFICIS. MAXIMI. TRIBV
NICIAE. POTESTATIS. XXV. FILIO. AVGVRI. CONSVLI. DESIGNATO. PER
CONSENSVM. OMNIVM. ORDINVM. *decretos*

L. Caesari paren-

TETVR. DATA. CVRA. C. CANIO. SATVRNINO. II VIRO. ET. DECEM. PRIMIS. ELIGENDI
ASPICIENDIQVE. VTER. EORVM. MAGIS. IDONEVS. VIDEATVR. EMENDVS
PVBLICA. PECVNIA. A. PRIVATIS. EIVS. *loci quem* MAGIS. PROBAVERINT. VTIQVE
APVD. EAM. ARAM. QVOD. ANNIS. A. D. *iii K. Sept.* PVBLICE. MANIBVS. EIVS. PER. MAGIS
TRATVS. EOSQVE. QUI. IBI. IVRI. DICENDO. PRAERUNT. TOGIS. PVLLIS. AMICTOS
QVIBVS. EORVM. IVS. FASQVE. ERIT. EO. DIE. *ejus* VESTIS. HABENDAE. INFERIAE. MIT
TANTVR. BOVSQVE. ET. OVIS. A. TRI. INFVLIS. CAERVLIS. INFVLATI. *diis* MANIBVS. EIVS
MACTENTVR. HAEQVE. HOSTIAE. EO. LOCO. ADOLEANTVR. SVPER. QVE. RAS
SINGVLAE. VRNAE. LACTIS. MELLIS. OLEI. FVNDANTVR. AC. TVM. DEMVM. FACTAM
ceteris POTESTATEM. SI. QVI. PRIVATIM. VELINT. MANIBVS. EIVS. INFERIAS. MITTERE
nive quis AMPLIVS. VNO. CERE. VNAVE. FACE. CORONAVE. MITTAT. DVM. IL. QVI. IM
molaverint. CINCTI. CABINO. RITV. STRVEM. LIGNORVM. SVCCENDANT. ADQVE
exinde. HABERANT. *ut* LOCVS. ANTE. EAM. ARAM. QVO. EA. STRVES. CONGERANTVR. COMPONENTVR. PATEAT
QVOQVE. VERSVS. PEDES. XL. STIPITIBVSQVE. ROBUSTIS. SAEPIATVR. LIGNORVMQVE
ACERVOS. EIVS. REI. GRATIA. QVOD. ANNIS. IBI. CONSTITVATVR. CIPPOQVE. GRANDI
SECVNDVM. ARAM. DEFIXO. HOC. DECRETVM. CVM. SVPERIORIBVS. DECRETIS. AD. EIVS
HONORES. PERTINENTIBVS. INCIDATVR. INSVLPATVRE. NAM. QVOD. AD. CETERA
SOLEMNIA. QVAE. EODEM. ILLO. DIE. VITARE. CAVERIQVE. PLACVSSSENT. PLACERENT
QVE. ID. SEQVENDVM. QVOD. DE. IIS. SENATVS. P. R. CENSVISSET. VTIQVE. PRIMO
QVOQVE. TEMPORE. LEGATI. EX. NOSTRO. ORDINE. IMPER. CAESAREM. AVGVSTVM
PATREM. PATRIAE. PONTIFICEM. MAXIMVM. TRIBVNICIAE. POTESTATIS. XXV.
ADEANT. PETANTQVE. AB. EO. VTI. COLONIS. IVLIENSIBVS. COLONIAE. OPSQVENTI
IVLIAE. PISANAE. EX. HOC. DECRETO. EA. OMNIA. FACERE. EXEQVQVE. PERMITTAT.

190 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Decretum Pisanorum ad C. Caesaris honorem pertinens.

..... PISAE. IN. FORO. IN. AVGVSTEO. SCRIB. AD
 fuer. Q. SERTORIUS. Q. F. ATILIVS. TACITVS. P. RASINIVS. L. F. BASSVS. L. LAPPIVS
 P. f. THALLVS. Q. SERTORIUS. Q. F. ALPIVS. PICA. C. VETTIVS. L. F. VIRCVLA. M. HERIVS
 M. F. PRISCVS. A. ALBIVS. A. F. GVTTA. TI. PETRONIVS. TI. F. POLLIO. L. FABIVS. L. F. BASSVS.
 SEX APONIVS. SEX. F. CRETICVS. C. CANIVS. C. F. SATVRNINVS. L. OTACILIVS. Q. F. PANTHERA

QVOD. ADSVNT. CVM. IN. COLONIA. NOSTRA. PROPTER. CONTENTIONES. CANDIDATO
 RVM MAGISTRATVS. NON. ESSENT. ET. EA. ACTA. ESSENT. QVAE. INFRA. SCRIPTA. SVNT.
 CVM. A. D. III. NONAS. APRILES. ALLATVS. ESSET. NVNTIVS. CAIVM. CAESAREM. AVGVSTI. PATRIS. PATRI
 AE. PONTIF. MAXSVMI. CVSTODIE. IMPERI. ROMANI. TOTIVSQUE. ORBIS. TERRARVM. PRAE
 SIDIS. FILIVM. DIVI. NEPOTEM. POST. CONSVLATVM. QVEM. VLTRA. FINIS. EXTREMAS. POPV
 LI. ROMANI. BELLVM. GERENS. FELICITER. PEREGERAT. BENE. GESTA. RE. PVBLICA. DEVICTEIS. AVT
 IN. FIDEM. RECEPTIS. BELLICOSISSIMIS. AC. MAXSIMIS. GENTIBVS. IPSVM. VOLNERIBVS. PRO. RE
 PVBLICA. EXCEPTIS. EX. EO. CASV. CRVDELIBVS. FATIS. BREPTVM. POPVLO. ROMANO. IAM. DESIGNA
 TVM. IUSTISSVMVM. AC. SIMILLVMVM. PARENTIS. SVI. VIRTVTIBVS. PRINCIPEM. COLONIAEQUE
 NOSTRAE. VNIVM. PRAESIDIVM. EAQUE. RES. NON. DVM. QUIETO. LVCTV. QVEM. EX. DECES
 SV. L. CAESARIS. FRATRIS. EIVS. CONSVLIS. DESIGNATI. AVGVRI. PRONI. NOSTRI. PRINCI
 PIS. JUVENTVTIS. COLONIA. VNIVERSA. SVSCEPERAT. RENOVASSET. MULTIPLICASSETQUE
 MOEROREM. OMNIVM. SINGVLORVM. VNIVERSORVMQUE. OB. EAS. RES. VNIVERSI. DECV
 RIONES. COLONIQUE. QVANDO. EO. CA. SV. IN. COLONIA. NEQUE. NVIR. NEQUE. PRAEFECTI
 ERANT. NEQUE. QVISQVAM. IVRE. DICVND. PRAERAT. INTER. SESE. CONSENSERVNT. PRO
 MAGNITVDINE. TANTAE. AC. TAM. INPROVISAE. CALAMITATIS. OPORTERE. EX. EA. DIE
 QVA. EIVS. DECESVS. NVNTIATVS. ESSET. VSQVI. AD. EAM. DIEM. QVA. OSSA. RELATA. ATQUE
 CONDITA. IVSTAQUE. EIVS. MANIBVS. PERFECTA. ESSENT. CVNCTOS. VESTRE. MVLTATA. TEMPLIS
 QUE. DEORVM. IMMORTALIVM. BALNEISQUE. PVBLICIS. ET. TABERNIS. OMNIBVS. CLAUSIS
 CONVICTIBVS. SESE. APSTINERE. MATRONAS. QVAE. IN. COLONIA. NOSTRA. SVNT. SVBLVGERE
 DIEMQUE. EVM. QVO. DIE. C. CAESAR. OBIT. QVI. DIES. EST. A. D. VIII. K. MARTIAS. PRO. ALLIENSI
 LVGBREM. MEMORIAE. PRODI. NOTARIQUE. IN. PRAESENTIA. OMNIVM. IVSSV. AC
 VOLUNTATE. CAVERIQUE. NEQVOD. SACRIFICIVM. PVBLICVM. NEVE. QVAE. SVPLI
 CATIONES. NIVE. SPONSALIA. NIVE. CONVIVIA. PVBLICA. POSTEA. IN. EVM. DIEM
 EOE. DIE. QVI. DIES. ERIT. A. D. VIII. K. MARTIAS. FIAN. CONCIPIANTV. INDICAN
 TVR. NIVE. QVI. LVDI. SCAENICI. CIRCIENSIV. EO. DIE. FIAN. SPECTENTVR
 VTIQUE. EO. DIE. QVOD. ANNIS. PVBLICE. MANIBVS. EIVS. PER. MAGISTRA. TVS. IQSVE
 QVI. PISIS. IVRE. DICVND. PRAERVNT. EODEM. LOCO. EODEMQUE. MODO. QVO
 L. CAESARI. PARENTARI. INSTITVTVM. EST. PARENTETVR
 VTIQUE. ARVS. CELEBRERIMO. COLONIAE. NOSTRAE. LOCO. CONSTITVTAE. QVNA
 TVS. SPOLEIS. DEVICTARVM. AVT. IN. FIDEM. RECEPTARVM. AB. EO. GENTIVM. SVPER
 EVM. STATVA. REDESTIS. IPSIVS. TRIUMPHALI. ORNATV. CIRCAQUE. EAM. DVAE
 EQUESTRES. INAVRATAE. GAI. ET. LVCI. CAESARVM. STATVAE. PONANTVR
 VTIQUE. CVM. PRIMVM. PER. LEGEM. COLONIAE. DVO. VIROS. CREARE. ET. MARCE. PO
 TVERIMVS. II. DVO. VIRI. QVI. PRIMI. CREATI. ERVNT. HOC. QVOD. DECVRIONES
 ET. UNIVERSIS. COLONIS. PLACVIT. AD. DECVRIONES. REFERANT. EORVM. PV
 BLICA. AVCTORITATE. ADHIBITA. LEGITVME. ED. CAVEATVR. AVCTORIBVSQUE
 ILS. IN. TABVLAS. PVCLICAS. REFERATVR. INTEREA. VT. STATVLENVS. IVNEVS
 FLAMEN. AVGVSTALIS. PONTIF. MINOR. PVBLICORVM. P. R. SACROBVM. ROGARE
 TVR. VT. CVM. LEGATIS. EXCVSATA. PRAESENTI. COLONIAE. NECESSITATE. HOC
 OFFICIUM. PVBLICVM. ET. VOLVNTATEM. VNIVERSORVM. LIBELLO. REDDITO
 IMP. CAESARI. AVGVSTO. PATRI. PATRIAE. PONTIF. MAXIMO. TRIBVNICIAE
 POTEST. XVI. INDICET. QVOD. TRIBVN. POTEST. XVI. PATRI
 IDQUE. T. STATVLENVS. IVNEVS. PRINCES. COLONIAE. NOSTRAE. FLAMEN. AVGVST.
 PONTIF. MINOR. PVBLICORVM. P. R. SACROBVM. LIBELLO. ITA. VTI. SVTRA. SCRIPTVM
 EST. IMPERATORI. CAESARI. AVGVSTO. PONTIFICI. MAXIMO. TRIBVN. POTEST. XVI. PATRI
 PATRIAE. REDDITO. FECERIT. PLACERE. CONSCRIPTIS. QVAE. A. D. III. NONAS. APRILES
 QVAE. SEX. AELIO. CATO. C. SENTIO. SATVRNINO. COS. FVERVNT. FACTA. ACTA. CON
 STITVTA. SVNT. PER. CONSENSVM. ORDINVM. EA. OMNIA. ITA. FIERI. AGI. HA
 BERI

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 191

BERI OPSERVARIQVE. AB. L. TITIO. A. F. ET. A. T. ALLIO. T. F. RVFO. II. VIRIS. ET. AB. EIS. QVIVM
QVE POSSEA. IN. COLONIA. NOSTRA. II. VIR. PRAEFECTI. SIVE. QV. ALI. MAGISTRATVS
ERUNT OMNIA. IN. PERPETVOM. ITA. FIERI. AGI. HABERI. OPSERVARIQVE. VT IQVE. L. TITIVS
A. F. T. ALIVS. T. F. RVFVS. II. VIRI. EA. OMNIA. QVAE. SVPRASCRIPTA. SVNT. EX. DECRETO
NOSTRO. CORAM. PRO. QVAESTORIBVS. PRIMO. QVOQVE. TEMPORE. PER. SCRIBAM. PV
BLICUM IN. TABVLAS. PVBLICAS. REFERENDA. CVRENT. CENSVERE.

Tab. 3. v. 8. *Plebei Romana viritim SS. trecentos numeravi.* Hic est insignis ille locus de impensis & largitionibus Augusti qui eruditissimi nostratis Arbuthnoti librum illustrare poterit, uti liber iste jam feliciter illustravit Græcam omniem & Romanam antiquitatem. Ejus exemplo, quæ licet, Augusti munera ad monetam hodiernam Britannicam, secundum libras sterlingas, solidos, & denarios, redigemus. Sunt igitur sestertii trecenti 4 s. 10 d. Totidem plebei viritim ex testamento patris sui numeravit: quot etiam testis est Suetonius viritim legasse Julium, cap. 83. *Plebei* Archæicè à *plebes* dictum puta.

Ibid. v. 8. *Nomine meo quadringenos ex bellorum manibus consul quintum viritim dedi.* i. e. 3 l. 4 s. 7 d. Hujus congiarii cum meminerit forte Dio, lib. 51. quadringenos istos sestertios viritim datos Græcè extulit καὶ ἑκατὸν [l. καὶ ἑκατὸν] δεξυµάς, drachmæ proinde Atticæ quatuor sestertios, hoc est denarium Romanum, æquans.

Ibid. v. 12, 13. *Tribunitia potestate duodecimum quadringenos nummos tertium viritim dedi.* Tertium hoc nummorum congiarium obiter attigit Josephus in Antiq. I. 16. c. 4. edit. Hudf. p. 719. eique præsentem fuisse regem Herodem scribit, postquam Aquileiæ paucis ante diebus causam contra filios suos coram Augusto dixisset. Hinc ergo occasionem scitè arripit Norisius, demonstrandi quo anno in Italiam, causam eam dicturus, Herodes venerat: anno nempe, quo Augustus Aquileiæ substitit, eventa belli Pannonici illic è propinquo spectans; quo etiam Tribunitiam potestatem duodecimum renovavit. Eo verò duplici caractere signatur pars posterior anni U. C. V. 742. Vide Noris. Cen. Pif. dist. 2, c. 6. Ibi telam hanc orditur chronologicam vir ille perspicacissimus, rectius inde perscrutatus Herodis tempora, adeoque verum D. nostri Jesu Christi natalem annum. Speciatim verò pag. 154. sic concludit:—“Hoc planè Ancyrano saxo refelluntur anachronismi illorum scriptorum, qui hanc secundam Herodis peregrinationem Romanam aliis à stabilito annis affigunt.

Ibid. v. 13, 14. *Quæ mea congiaria (singula quatuor intelligit; pecuniæ tria, frumenti unum) pervenerunt ad sestertium millia, nunquam minus, quinquaginta, & ducenta.* hoc est 405,260 l. 8 s. 4 d. ex quâ pecuniæ summâ cum plebs quadringenos sestertios, hoc est 3 l. 4 s. 7 d. viritim acciperet, qui accipere viri erant numero 125500.

Ibid. v. 15. *Tribuniticæ potestatis duodevicesimum, consul XII, trecentis & viginti millibus plebei urbana sexagenos denarios (hoc est 1 l. 18 s. 9 d.) viritim dedi.* pervenit itaque hoc congiarium ad 620000 l.

Ibid. v. 17. *Cuoivis militum meorum consul quintum ex manibus viritim millia nummum singula (hoc est 8 l. 1 s. 5 d.) dedi.* Acceperunt id triumphale congiarium in coloniis hominum circiter centum & viginti millia. His igitur largitus est monetæ nostræ, 968750 l.

Ibid. v. 20. *Consul tertium decimum sexagenos denarios (hoc est 1 l. 18 s. 9 d.) plebei quæ tum frumentum publicum acceperunt dedi.* Ea millia hominum paulo plura quàm ducenta fuerant. Dedit igitur eâ largitione paulò plus quàm 387500 l. Hæc Augusti largitio, quum hic ad consulatum ejus tertium decimum, an. U. C. 752, referatur, opportunè nobis locum indigitat, ubi deficere incipit Dionis historia Augustea; libro nempe 55. editionis Leunclavianæ pag. 554. ibi enim post acta anni 748, & Tiberii tum in Rhodum insulam secessum, statim subjicitur hujus largitionis quarto post anno concessæ mentio, denariis, ut superius, Græcè per δεξυµάς redditis: ὃ δ' ἀνύστες πρὸ τοῦ δῆµου τῶ ἀποδωδύµῃ πλεῖστον ἀπέδοσαν ἐν τῷ ἑκτονί µηνί, καὶ ἑκατὸν δεξυµάς ἑκάστῳ, i. e. infinitam plebis multitudinem, quæ frumentum publicum acceperat, Augustus ad ducenta hominum millia redegit: & ut nonnulli dicunt, viritim

192 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

his sexagenos denarios dedit. Obiter verò ex parenthetico isto, ut nonnulli dicunt, non malè advertet lector, Dioni nunquam visum fuisse hunc Augusti indicem.

Ibid. v. 22, 23. Pecuniam pro agris, quos in consulatu meo quarto & postea M. Crasso & Cn. Lentulo Augure assignavi militibus, solvi municipis. Ea sestertium circiter SEX... SIENS milliis fuit. Ita quidem exemplar Fabrianum, quasi extritis tribus literis intermediis; cum Tournefortianum non nisi hoc modo SEX..... imperfectius habet; at in Busbequiano SEXGENS clarè extet. Hæc igitur me pæne invitum impulerunt ut, servato illo G, SEXageSIENS milliis rescriberem. Sed exteret immanis admodum pecuniæ numeratæ summa, 48,437,500 l. & exposco potiùs legentium iudicium, annon sexiens milliis, hoc est 4,843,750 l. pars prioris decima, pro veriore sit habenda. Amplum hoc quidem & magnificum: at nemo est qui facilè extricaverit, quanti esset ager Italicus, tot hominum millibus coemendus. Post bellum Siculum, quum adhuc Triumvir esset Octavianus, unius agri Campani partem terrâ Cnosâ in Cretâ mutatam emit, & quidem tantâ quanta redditum duodecies sestertium daret. Ita Dio lib. 49. cum Velleio lib. 2. cap. 81. conferendus. Præter quos Plinius lib. 18. c. 11. Extat Divi Augusti decretum quo annua vicena millia Neapolitanis... numerari iussit è fisco suo, coloniam deducens Capuam. Super hæc omnia, promissa est iisdem, & præstita postea, aqua Julia. Cætera ex his, Lector, æstima.

Porro Augustus ad minuendum, ut videtur, rei miraculum, hoc tanto pecuniæ onere, quanta quanta fuerit, collationibus se levatum scribit. Sequitur enim

Ibid. v. 24. Ea sestertium circiter sexiens milliis fuit, quam ex collationibus pro prædiis numeravi. Quo in loco Gronovius prædicatoribus numeravi, & meliùs longè quàm quod à Lipsio erat, prætoribus. Nostram istam lectionem reddidère excussa quatuor exemplaria, Busbequianum, Cossonianum, Fabrianum, Tournefortianum. Quicquid sit, factas magnopere Augusto collationes, tum stato tempore, Kal. Januariis, tum urgente aliàs necessitate, præter tributa provinciarum annua, nemo non novit. Neque unquam sanè opportuniùs, quàm hoc ipso quem indicavit anno (U.C. 724.) in consulatu suo quarto. Tunc enim, per hanc agrorum emptionem, ad extremas angustias reductus, & mediis in victoriis inops, in foro tum sua, tum amicorum bona, miserabili specie, publicavit. Dio lib. 51. pag. 445. Caesar aliis militum pecuniam dedit; aliis qui omnibus secum bellis fuissent, agrum etiam addidit. Nam eos Italiæ populos qui Antonii rebus studuissent, extorres egerat, militibusque agros eorum donaverat. Extorrum autem plerisque Dyrrachium, Philippos, & alia oppida habitanda concessit. Reliquis pecuniam pro agro aut numeravit; aut numeraturum promisit. Etsi enim ex Victoriâ magnam vim pecuniæ adeptus esset, tamen impensæ fiebant longè majores: ideoque in foro venalia proposuit & sua, & amicorum aliquot bona. Similia, sed obscuriùs, innuit, ut observavit superiùs Casaubonus, ad alterum illum quem Augustus hic signavit annum (U.C. 740.) consulibus M. Crasso & Cn. Lentulo augure. ὁ Ἀυγύστης, πολλὰ μὲν ἀναλώσας αἰς ἐκείνους, πολλὰ δὲ καὶ ἐτέρον λαβὼν, διανεμάτω. i. e. multa in singulis impendens, multa etiam ab aliis corradens, res Augustus administrabat. Res illic intelligit Hispaniæ Galliæque: sed etiam in provinciis collationes, cæque jam statæ, tributî nomine, fiebant.

Ibid. v. 25. Et circiter bis milliis & sescentiens (hoc est 2,098,958 l. 6 s. 8 d.) quod pro agris provincialibus solvi. Id primus & solus omnium qui deduxerunt colonias militum in Italiâ, aut in provinciis ad memoriam ætatis meæ feci. In his, nunc primùm rectè sic lectis & distinctis, amovet à se Augustus objecta Syllæ, & Cæsari priori, in Bruti apud Appianum oratione, de bell. civil. lib. 2. p. m. 840. Sylla & Cæsar vi & armis hostiliter oppressâ republicâ, neque dimiserunt vos in suam quemque patriam, neque agros vobis emerunt, aut confiscatos diviserunt, neque pristinos eorum dominos pretio reddito solati sunt, quamvis pecuniarum affatim haberent ex ærario, multum item ex vectigalibus publicis. sed in ipsâ Italiâ nihil commeritâ, non jure belli, sed more latrocinii, veteribus possessoribus ademerunt agros, domos, sepulchra, fana. Tristia hæc quidem & acerba. sed ab ipso etiam Augusto, ante consulatum ejus quartum, haud æquiùs partitiones factæ. Nam (ut ait Dio sub annum U. C. 713.) omnes initio per totam Italiâ agros, nisi quid miles aliquis

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 193

aliquis emeritis dono accepisset, aut à fisco emisset, una cum servis & instrumentis reliquos dominis quidam dabat. Unde Virgil. Ecl. 1. *Ex quibus conservimus agros!*

Ibid. v. 28. *Ti. Neroni & Cn. Pisoni consulibus.* Non ut vulgo Nerone & Pifone. sic Virgilio & Horatio casu sexto imbro: aliaque aliis eodem casu. Inter inscriptiones verò simile apud Gruterum vide p. cxxxviii. 8. *QVAM IMPENSAM C. CASCCELLIO LABEONI IN PERPET. POLLICENTI* (casu ibi sexto absolute posito) *GRATIAE AGANTVR. MYNIFICENTIAE. EIVS.*

Ibid. v. 34. *Quater pecunia mea juvi ararium.* Semel, ut habet Dio, in conspectu suo sexto lib. 53. pag. 497. & alias, insigni rei memoriâ nummo gentis Viniciae sic inscriptâ, *S. P. Q. R. IMP. CAES. QVOD. V. M. S. EX. EA. P. Q. IS. AD. A. DE.* i. e. quod via munita sint ex ea pecunia quam is ad ararium detulit.

Ibid. v. 34. *Ita ut sestertium milliens & quinquens* (hoc est 811,328 l. 2 s. 6 d.) *ad eos qui praerant arario detulerim.* In hoc commate, pro isto ad eos qui, antea turpissimo errore adeo solvi legebatur.

Ibid. v. 25, &c. *M. Emilio & L. Arruntio Cos. in ararium militare quod ex consilio . . . constitutum est: ex quo pramia darentur militibus qui viginti stipendia emeruissent; HS. milliens & septingentis . . .* Dione auctore sic imple priorem istam lacunam, ex consilio senatus: Sic verò secundam, *HS. milliens & septingentis, Ti. Caesaris nomine & meo.* Dio enim, loco omnium insignissimo, post enarratas Augusti legiones, lib. 55. pag. 565, hæc habet. *His de causis, quum indigeret pecunia, senatum consuluit de redditu quodam perpetuo constituendo, unde citra ullius injuriam stipendia ac pramia militibus sufficerent.* Id igitur querebatur . . . Deinde *M. Emilio L. Arruntio consulibus, quum nullas redditus excogitari possit, sed & quari eum omnes gravatè ferrent, Augustus, pro se & Tiberio, in ararium, cui militaris nomen indidit, pecuniam intulit.* Ea, auctore hic ipso Augusto, *HS. milliens & septingentis* fuit; hoc est, 1,372,395 l. 16 s. 8 d.

Tab. 4. v. 1. *Curiam & continens et Chalcidicum.* hoc, est Chalcidicum Curiae Juliae conjunctum. Veterem illam lectionem, *continens et Chalcidicum*, quum ægrè passus esset Gronovius, decrevit ille Augustum scripsisse, *curiam & continens et Chalcidicum.* Et meâ quidem sententiâ iustissimè. Nam suffragatum est id quod postea comparuit exemplar Fabrianum: levique istâ mutatione vox durè & obscurè posita statim mirè elegans evadit. Quippe de terrâ, de ædificio, aut quopiam simili loquentibus Latinum *continens* ei id ipsum est quod Græcum *συνεχὲς αὐτῶν*. Neque aliâ profectò ratione, quàm quòd non erant aliis *continentes*, sed disjunctæ undique & separatæ, magnæ pleræque domus Romanis *insula* dicebantur.

Tab. 4. v. 1, 2. *Curiam & . . . Chalcidicum . . . feci.* Dio lib. 51. Consul quintum Augustus *τὸ, τὸ Ἀθηνῶν, & τὸ [f. τὸ] Χαλκιδικὸν ὠνομασμένον, & τὸ βυλδότηλον τὸ Ἰουλιανὸν καλεῖσθαι.* Quæ vide annon sic fuerint vertenda; tum *Minervium* (quod & *Chalcidicum* nominatum est) tum *curiam Juliam* sacravit: Ita ut non fuerint hæc tria Dioni ædificia, sed duo tantummodò, ut in Augusti indice; *curia Julia, & Chalcidicum.* Cum enim in incerto reliquerint eruditi viri, quid & quale fuerit Chalcidicum; mihi non obscurè subvenit, non aliud fuisse quàm *Minervium*, Græcè *Ἀθηνῶν*, signum habens Chalcidicæ, ab urbe Chalcide, *Minervæ*. Sic enim P. Victor, in descriptâ ab eo nonâ urbis regione, *Minervium, Minerva Chalcidica*: quorum priore locus *Minervæ* sacer, at posteriore *Deæ* signum indigitatur. In confinio urbis Aleppensis, *Berææ* antiquitatis dictæ, obviâ reperitur *ΘΑ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ* nummus, ad Chalcidem, urbem Syriacam, Cleopatraz olim subjectam, clarè pertinens. Hanc, quum, devictâ nuper Cleopatraz, res Asiæ Syriæque consul. V. ordinavit, credibile est victorem *Cæsarem* adiisse, exque eâ aut signum, aut aliud quid *Minervæ* ornamentum, detulisse; eodemque anno Romæ *Minervium* hoc *Chalcidicum* extruxisse. Nam (ut ibidem adjeck Dio, lib. nempe 51. p. 459.) ex prædâ *Ægyptiacâ* multa *Jovi Capitolino, Junoniq; & Minervæ* consecravit: quum ex S. C. tanquam contaminata essent, detraberentur omnia prius suspensa in eorum templis ornamenta. Ita Cleopatra, quanquam vincta & capta, gloriam tamen consecuta

194 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Secuta est, quum in templis nostris ejus ornamenta essent dedicata. Eadem urbs Chalcis Domitiano postea, tanquam instauratori suo, adulata, secundum gentile Imperatoris nomen, *Flaviam* se *Chalcidem* appellavit, & exinde novam Epocham signavit; id docente primum, & demonstrante, Em. Nörtsio, de Epochis Syr. Mac. dissert. 3. cap. 3. Contra autem Domitianus tum urbi Chalcidicæ gratulatus, tum Minervæ aliàs addictissimus, *Minervia Chalcidica* extruxit; de quo adeatur Eusebii chronicon, ad numerum MMCV. & commentator in locum Josephus Scaliger. Nam ut de re ipsa, ita & de Scaligeranis ad eam observatis in diversa abeunt Casaubonus & Gronovius. Mihi interim ex supradictis clarè factis innotescit, hoc nostrum *Chalcidicum* Minervio aut synonymum, aut epitheton, fuisse. Minervam autem *Chalcidicam*, Ætolis & Lacedæmoniis olim cultam, & *Chalciacon* (ut habent Livius & Pausanias) i. e. templum ejus æneum, longè ab hoc Minervio Chalcidico alienum puto.

Quæ sequuntur de templo *Apollinis in palatio cum porticibus*, de quæ aliis Augusti publicis operibus, ea cum Suetonianis Aug. c. 29, &c. & cum Dione passim, & cum P. Victoris tabulis conferenda.

Ibid. v. 6. *Ædem Larum in summâ sacrâ viâ.* Larum intellige publicorum, compitalium & vialium aliter dictorum, de quorum æde ex collationibus per Augustum factâ Inscriptio legitur Farnesiana, Grut. cvi. 4.

LARIBVS . PVBLICIS . SACRVM
IMP. CAESAR . DIVI . F. AVGVSTVS
PONTIFEX . MAXIMVS
TRIBVNIC . POTESTAT . XVIII.
EX . STIPE . QVAM . POPVLVS . EI
CONTVLIT . K. IANVAR . APSENTI
C. CALVISIO . SABINO
L. PASSIENO . COS.

ædem adjicit *Deum Penatium in Velâ*, hoc est parte montis Palatini, quæ *facellum* Larum P. Victori dicitur. Hi quoque Penates publici, aliter Pop. Rom. Penates dicti.

Ibid. v. 10. *Rivos aquarum compluribus locis vetustate labentes feci*: ut in veteri quæ Romæ extat inscriptione,

IMP. CAESAR . DIVI . IVLI . F. AVGVSTVS
PONTIFEX . MAXIMVS . COS. XII.
TRIBVNICIAE . POTESTAT . XIX. IMP. XIII.
RIVOS . AQVARVM . OMNIVM . REFECIT.

Ibid. v. 15, 16. *Incobavi non inchoavi*: ut etiam, notante Torrentio, in optimo Suetoniano codice, Aug. c. 97. *itinere incobato*. Ubi habes, Lector, veram non minus quàm Archaicam vocis orthographiam, idque ex mente illustris dum hæc scripta sunt, grammatici, Verrii Flacci, qui ab Augusto nepotibus ejus præceptor electus ipso docuit in palatio. Notatum hoc Diomedii lib. 1. *Incobavi*, inquit, *dicendum putat Julius Modestus*: quia sit compositum à cabo initio rerum, quod Verrius Flaccus in postrema syllaba aspirandum probavit. *Cobaum* enim apud veteres mundum significat.

Ibid. v. 17. *Duo & octoginta templa Deum in urbe consul . . . . . refeci, &c.* Cauto Cæsar discrimine alia se templa fecisse, alia refecisse dicit. Fecit scilicet non ea solummodò quæ primus ipse extruxit, sed quæ olim ab aliis extructa, & vetustate jam delapsa in ruinas, à fundamentis iterum excitavit. Hæc inter, ædem Jovis Feretrii, & ædem Deum Penatium superius memoravit: de quarum tamen posteriore perperam sic Casaubonus, *Hanc refecit, non fecit*. De priore etiam incautiùs locutus ipse Livius, *Augustum Cæsarem tradit, templorum omnium conditorem aut restitutorem, ingressum ædem Feretrii Jovis, quam vetustate dilapsam refecit*, lib. 4. c. 20. Pari incuriâ Suetoni-

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 195

us c. 30. *ædes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumptas refecit.* Ast Augustus hæc à se facta, tanquam sua sibi opera, vendicavit, capite hujus tabulæ primo. Hic verò alia ab iis templa, duo & octoginta numero, quum labefacta jam incepterint, & ruinam, ni reparentur, minitari, se propriè *refecisse* dicit, hoc est ne conciderent cavisse. Idem ab eo observatum, quicumque is fuerit, qui ad calcem hujus indicis ab Augusto scripti, operum ejus *ἀνακατασκευασίης* hoc modo subdidit, *Opera fecit nova, ædem Matris Magnæ &c. Refecit Capitolium &c.* Rectè igitur non minus quàm dulciloquè Ovidius 2. Fast. v. 59. postquam collapsam Matris Magnæ ædem deploraverat,

Cætera ne simili caderent labefacta ruina,

Cavis sacra provida cura ducis:

Sub quo delubris sentitur nulla senectus:

Nec satis est homines, obligat ille Deos.

Templorum positor, templorum sancte rector,

Sit superis opto mutua cura tui.

Tempus resectorum tot templorum, quod excidit ab his tabulis, videtur hic innuere Ovidius, rem nempe tribuens providentiæ *sacra ducis*, hoc est, Pontificis Max. creati A. U. V. 741.

Tab. 4. v. 21. *Martis Ultoris templum, Forumque Augustum . . . feci.* Ex voto quod A. U. V. 712. ante prælium Philippense, ob paternæ cædis ultionem, susceperat. unde Ovidius Fast. V. de ludis Martis Ultoris mense Maio celebratis,

v. 551. *Ultor ad ipse suos cælo descendit bonores,*

Templaque in Augusto conspicienda foro.

569. *Voverat hoc juvenis tunc cum pia sustulit arma:*

A tantis princeps incipiendus erat.

Ille manus tendens, hinc stanti milite iusto,

Hinc conjuratis, talia dicta dedit.

Mars ades, & satia scelerato sanguine ferrum;

Stetque favor causâ pro meliore tuus.

Templa ferēs, & me Victore, vocaberis Ultor.

Templi hujus dedicationem ut ad vi. Idus Maianas poeta retulit Ovidius, ita ad annum U. C. V. 752. Velleius Historicus: ipso nempe Augusto XIII. & Caninio Gallo Coss. tum scilicet, cum nondum Augusto susceptus esset, qui superius Caninii collega dicitur, Q. Fabricius. Anno, inquit, quo magnificentissimi gladiatorii muneris, *naumachiaque spectaculis Divus Augustus, abhinc annos triginta, se & Gallo Caninio Consulibus, dedicato Martis templo, animos oculosque populi Romani repleverat*, lib. 25. cap. ci. Ejusdem etiam eodem anno dedicati plenior historia conscripta à Dione est, sed in libro mutilo 55. parte eâ quæ interiit. Id indicat contentorum in eo libro syllabus sic conceptus. *ὡς ἡ Ἀυγύστου ἱερόν (ἡ ἀγορὰ) κατήσκησεν. ὡς ὁ Ἀγῶν ναὸς ὁ ἐν αὐτῇ ὡς κατήσκησεν.* i. e. *ut Augusti forum, utque templum in eo Martis dedicatum est.* Sed an diversum hoc fuerit à templo Martis cognomine Ultoris, de quo paulo post Ovidius, idemque Dio ad annum U. C. 734. lib. 54. p. 526, dispiciendum in notis ad Tab. 5. v. 41.

Ibid. v. 24, 25. *Dona ex Manibiis . . . . . consecravi, quæ mibi constiterunt HS circiter milliēns*, hoc est, 807,291 l. 13 s. 4 d. ubi notari libet tria Orthographica: *milliens* nempe, & similia per totum hunc Indicem, interposito *n* scripta; cum non nisi infinitis numerorum adverbis ut *quotiens*, *totiens*, &c. interponi illud dixerit Priscianus, lib. de ponderibus. *Consecravi* quoque hic & alibi non semel; cui simile in vetustis Neptis codicibus observatum à Dausqueio. *Manibiis* etiam, non *manubiis*, hic jam tertium scribitur; idque auctore Verrio, qui, ut ait Charisius, *manibias* per duo *i* scribendum, quia sunt à *manibus*, putavit. Omnino igitur aut corrigendus aut rejiciendus erit Velius Longus, qui hæc habet in libello de Orthographiâ. *Antiquis variè scriptum est, mancupium, aucupium, manubiæ. Siquidem C. Cæsar per i scripsit, ut apparet ex titulis ipsius: at Augustus i per u, ut testes sunt ejus inscriptiones.* Tab.

196 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Tab. 4. v. 26. *Auri coronari pondo triginta & quinque millia municipiis & coloniis Italiae conferentibus ad triumphos meos quintum consul remisit.* Ad cæteras anni 725. felicitates quo Cæsar Consul V. tres egit triumphos, Dalmaticum, Aëtiacum, Alexandrinum, accessit pecuniæ undecumque affluentis copia, adeo ut scenus quod ante denario pendebatur tum ad trientem ejus reciderit. Ergo qui anno superiore tanto ære alieno obstrictus fuit, nunc omnia quæ debebat persolvit Cæsar, sibi debita ab aliis non accepit. Dio lib. 51. Hæc inter, urbibus Italiae auri coronarii, ad tres triumphos collati, pondo triginta quinque millia, hoc est, 1,130,208 l. 6 s. 8 d. remisit: ipso illo tempore, quo militibus suis triumphalis congiarii nomine 968,750 l. diviserat; & plebei urbanæ ex manibiis 405,260 l. 8 s. 4 d. vide supra notata ad Tab. 3. v. 8, 19.

Ibid. v. 29. *Aurum coronarium non accepi.* Vocis originem notavit Dio, *χρυσάριον* & *σεφάνριον* vocans: aut usu demum coronarium idem fuisse ac *gratuitum*, aut *honorarium*, è Suidâ in *σεφάνριον τέλεμα* observandum: quo sensu tum Rhodiis, tum Gallo-græcis nostris Ancyranis id genus loquendi vulgò usurpatum fuit. Quippe Rhodii, cum sui juris essent, modicam pensionem annuam honoris ergo mittebant Romanis, non tam ducibus tributum, quàm amicis coronam dono dantes. Et Ancyrani, inquit, *σεφάνριον λέγουσιν ὡς τὸ ἐν χρυσῷ μίση δίδωσθαι*, i. e. Coronarium id omne dicunt quod gratuito munere oblatum est.

Ibid. v. 32, 33. *Ludos feci meo nomine quater, aliorum autem magistratuum absentium ter & vigiens.* Ecce locum quem pæne exscripsit olim, nunc autem, post longi temporis injurias, emendat & restituit Suetonius: sic enim ille in Aug. c. 43. *Fecisse ludos se ait suo nomine quater: pro aliis magistratibus qui aut abessent, aut non sufficerent, ter & vicies.* Malè igitur, in Suetonii codicibus, suspectum reddiderunt hunc numerum quater & Lipsius & Casaubonus.

Inter ludos Augusti præcelluerunt ii quos faciebat Veneri Genitrici, non multo post obitum patris Cæsaris, in collegio ab eo instituto. Namque bis verbis (inter ejus commentaria, credo, inventis, feliciter verò à Plinio servatis) id gaudium prodidit. "Iis ipsis ludorum meorum diebus sidus crinitum per septem dies in regione cæli, quæ sub Septentrio-nibus est, conspectum. Idoriebatur circa undecimam horam diei, clarumque & omnibus terris conspicuum fuit. Eo fidere significari vulgus credidit Cæsaris animam inter Deorum immortalium numina receptam: quo nomine id insigne simulachro capitis ejus, quod mox in foro consecravimus, adjectum est. Hæc ille in publicum. Interiore gaudio sibi illum natum, sequi in eo nasci interpretatus est. Et, si verum fatemur, salutare id terris fuit. Plin. Nat. Hist. l. 2. c. 25. De cometis subnotare liceat, non inane esse quod adjecit Plinius, *Sunt qui & hæc sidera perpetua esse credant, suoque ambitu ire: neque falsò vaticinatum esse Senecam Philosophum, Nat. Quæst. l. 7. c. 26. Erit qui demonstret aliquando in quibus cometæ partibus errent.* Nam nostrâ ætate extitit Philosophus & Geometra summus, Edm. Halleius, L.L.D. cujus sublimi ingenio, & invictæ circa cœlestia industriæ, grande hoc naturæ arcanum celsissimum creditur.

Ibid. v. 36 &c. *In collegio XV virorum magister, adlecto in collegium M. Agrippa, per Quindecimviros, C. Furnio, C. Silano Cos. quintos feci ludos sæculares.* Per Quindecimviros: quia ludi sæculares antiquitus isti collegio curæ fuerunt. Quoniam verò, teste Tacito An. 6. 11, magistratus potissimum exquebantur officia cæremoniæ, idè Quindecimviratum suscepit ipse Cæsar, & Agrippam in collegium optari fecit. Cæsarem eâ occasione XV-virum prodit ipsius nummus, IMP. CAES. AVG. LVD. SAEC. XV. S. F. magistrum XV virorum Fastorum marmoreorum fragmentum, Grut. ccxcv.

LVDI. SAECVLARES. QVINCT.
IMP. CAESARE. DIVI. F. AVGVSTO
C. SENTIO. C. F. C. N. SATVRNINO
M. CLAVDIO. M. F. M. N. MARCELLO. MAG. XV. VIR.
M. FVFFIO. M. F. STRIGONE
D. LAELIO. D. F. D. N. BALBO.

Agrippæ

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 197

Agrippæ in collegium cooptatio, suo loco neglecta à Dione, anno tamen insequente obiter ei memorata est, libro nempe 54. pag. 534. Tum, inquit, *Augusti Quinquennialia sumptibus Agrippæ acta*: nam is quoque à collegio *Quindecim-virorum*, quibus per ordinem eorum curatio incumberebat, cooptatus & inauguratus fuerat. Verè igitur accuratissimus scriptor Censorinus, de die nat. cap. 17. *Quintos ludos [sæculares] C. Furnio, C. Junio Silano Coss. anno dccxxxvii. Cæsar Augustus & Agrippa fecerunt.* Cæterum de hisce ludis sæcularibus unicè legendus erit Zosimus lib. 2. ubi erravit, non ipse, ut puto, Zosimus, sed aliquis ejus exscriptor somnolentus, in nominibus consulum *Διονύσιον Κλωσώγιον & Γαϊόν Σαβίνον* pro *Γαϊό Φαβίω & Γαϊό Σιλανῷ* pessimè exaratis.

Ibid. v. 38. *Ludos sæculares* [nulli vivorum visos ante] *id tempus*; deinde [non iterum videndos . . .] ut fortè suppleri poterit: aut, si sic malit Lector, *Ludos sæculares* [intermissos . . . ante] *id tempus*, deinde [post decimum centesimumque annum, ut edicto monui, repetendos.] Horum primum non improbabile facit præconis vox vocantis ad ludos quos nemo vidit, aut iterum visurus est, cum Ovidii carmine, Trist. 2. E. leg. 1. — *quo tempore ludos* — *Fecit, quos ætæs aspiciit una semel*: alterum doctissima illa Censorini capite prædicto dissertatio; “Ita institutum esse, ut centesimo quoque anno fierent, id cum Antias, alique Historici auctores sunt, tum Varro de scenicis originibus, libro primo. Item T. Livius libro cxxxvi. Eodem anno ludos sæculares Cæsar ingenti apparatu fecit; quos centesimo quoque anno (is enim terminus sæculi) fieri mos: “At contra, ut decimo centesimoque anno repetantur, tam commentarii *Quindecim-virorum*, quam D. Augusti edicta testari videntur. Adeo ut Horatius Flaccus “in carmine quod sæcularibus ludis cantatum est, *id tempus* hoc modo designaverit; *Certus undenos decies per annos* — *Orbis ut cantus referatque ludos.*

Ibid. v. 42. *Navalis præst. spectaculum populo dedi trans Tiberim, in quo loco nunc nemus est Cæsarum, cavato solo, &c.* Magnificentissimam hanc Naumachiam anno 752 exhibitam à Cæsare Augusto tum tertium decimum Cof. Velleius, l. 2. c. 101. prodidit. Ergo nihil ad rem Dio, qui integro, quod dolendum est, decennio, ab anno 748 ad 758 mutilatus ad nos pervenit. At Suetonius, ipsis fere Augusti verbis, *fecisse ait navale prælium circa Tiberim cavato solo, in quo nunc Cæsarum nemus est.* Aug. c. 43. Ad ea verba recte monuit Cafaubonus *nunc non restringendum esse ad Suetonii tempora*, cum Augustus hoc ipsum scripserit, quinto decimo post exhibitam Naumachiam anno. Statim igitur in naumachiæ loco succrevit hoc nemus Cæsarium, Cæii nempe & Lucii Cæsarium nomine cohonestatum: idemque videtur fuisse ac *naumachiæ borti* Suetonio in Tib. cap. 72 memorati; quamvis illic crediderit Torrentius significari verustiores illos hortos, quos Julius Cæsar populo legavit, quosque inhuit Horatius, lib. 1. Sat. 9. *Trans Tiberim longe cubat is prope Cæsaris hortos.*

Ibid. v. 23, &c. *In templis omnium civitatum primarum Europæ & Asiæ victor ornamenta reposui, quæ spoliatis templis is cum quo bellum gesseram privatum possederat.* His, quæ, auctore Plinio, notavit Cafaubonus, de Apolline Ephesio Myronis opere, accedant ab eodem subinducata ampliòra longè Strabonis testimonia. *Sami, inquit lib. 14, tria erant Myronis opera colossica, uni insistentia basi, quæ cum sustulisset Antonius omnia, Augustus Cæsar duo reposuit in basin eandem, Minervam scilicet atque Herculem. Jovem in Capitolium transtulit, sacello ei parato.* Antea verò lib. 13. *Statuam Asiæ cum sublatam Antonius in Ægyptum asportasset, reddidit eam Rhætenisibus, sicut & aliis idem fecerat Augustus Cæsar. Nam pulcherrima templorum donaria Ille, ut Cleopatram demeretur, avexerat; Hic diis ea reddidit.*

Ibid. v. 24. *Is cum quo bellum gesseram.* Ita Antonium designari placuit. At perperam hic explevit Lipsius, *Antonius cum quo &c.* ut etiam initio monumenti, *Antonii factionis, &c.* Neutrum enim in iis locis patiuntur aut versuum spatiola, aut mens Augusti. Mens, inquam, Augusti; quia de industriâ planè, siquem è victis à se ducibus indigitare vellet, neminem eorum nomine dignatur: non Brutum & Cassium, non Lepidum, non S. Pompeium; ergo minimè omnium M. Antonium, malè fausta memoriâ virum, cujus natalis dies pro nefasto habitus, & honores in publicis monumentis aut deleti, aut deleri iussi. Diol. 51. pag. 456.

E e e

Ibid.

198 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

Ibid. v. 53. *Exque eâ pecuniâ dona aurea, &c.* His fides conciliatur Suetonio & Dioni, diversa de his statuis tradidisse visis: Suetonio, qui cap. 52. *ex iis aureas corinas Apollini Palatino dedicatas tradit*: Dioni verò, qui lib. 53. pag. 511. *statuas illas argenteas in numisma concisas dicit.*

Tab. 4. v. 1. *Mare pacavi à prædonibus. Eo bello, &c.* Ita scilicet de S. Pompeio, omnique ejus nautico armamento loqui Augusto placuit; cui etiam assentatus est Vel-leius, ad mentem linguamque Imperatoris compositus adulator, l. 2. c. 73. *S. Pompeius, inquit, occupata Sicilia servitiâ fugitivosque in numerum exercitus sui recipiens magnum mo-dum legionum effecerat, perque Menam & Menecratem paternos libertos, præfectos classum, latrocinii ac prædationibus infestato mari, ad se exercitumque tuendum rapto utebatur, cum eum non depuderet vindicatum armis ac ductu patris mare infestare piraticis secleribus.* Hæ causæ tum à Cæsare prætextæ: Jamque id bellum palam ut piraticum & servile posteris depingit: quod tamen Siculi nomine traditum ab Historicis, & mole ingens, & diu fortunâ anceps, donec A. U. C. V. 718, Agrippæ honorem coronæ navalis, Cæsari ovationis peperit. vide Not. ad v. 34.

Ibid. v. 1, &c. *Eo bello, servorum qui fugissent à dominis suis, & arma contra rempub-licam tulerant, triginta ferè millia capta dominis ad supplicium sumendum tradidi.* Com-par his Dio l. 49. pag. 319. *Servi à Cæsare dominis redditi: si cujus verò dominus non inve-niretur, is in crucem actus.* Idem plenius aliquanto tradit Appianus de bell. civ. l. 5. p. m. 1178. addito insuper, *Hic tum bellorum finis visus est, quum Cæsar annorum jam octo & viginti esset, oppidatim inter deos tutelares consecratus.*

Ibid. v. 3. *Juravit in mea verba tota Italia sponte sua.* Imminebat jam inter Cæsa-rem & Antonium bellum, tantâ, inquit Dio, utriusque contentione, ut sociorum auxilia etiam sacramento rogaverint firmanda. l. 50. pag. 422. Speciatim verò de Italiâ Suetonius, cap. 17. *Bononiensibus publicè, quod in Antoniorum clientelâ antiquitus erant, gratiam fecit conjurandi cum totâ Italiâ pro partibus suis.* Tota Italia, inquit Cæsar, eo modo Antonio tacitè respondens, qui partem sibi dimidiam militum Italiæ tanquam utrique communis vendicaverat. Dio pag. 419.

Ibid. v. 4. *Tota Italia — me, pro victis ducibus, ducem depoposcit.* Juraverunt in ea-dem verba Gallie, Hispaniæ, Africa, Sicilia, Sardinia. Per hæc quoque obviam itum est Antonii criminationibus, qui incusabat Cæsarem, quod Lepidum magistratu detrusisset: quodque provincias & exercitum, cum Lepidi, tum Sexti sibi vendicasset, quæ debuerant com-munia ambobus esse: horum dimidiam partem postulabat. Dio lib. 50. pag. 419. Contrâ Cæsar, Lepidum Sextumque, sorte belli victos, & loco & imperio cessisse contende-bat; se pro iis à volente totâ Italiâ, & provinciis, delectum ducem.

Ibid. v. 6. . . . . *ve. . . . . Senatores plures quam DCC in . . . . . consulibus facti ad eum diem quo scripta sunt . . . . . circiter CLXX.* Hæc adeo imperfecta quò perti-neant non est in promptu divinare: quanquam major ille Senatorum numerus videtur eorum fuisse qui juraverunt in verba Cæsaris; at hic minor eorum qui, cum Domitio & Soffio Coss. ad Antonium se contulerunt. Dio, pag. 420. Pauciores enim quàm mille numero senatores haud eo tempore fuerunt.

Ibid. v. 9. *Omnium provinciarum . . . . . quibus finitimæ fuerunt gentes, quæ nondum subiectæ erant Pop. Romano, fines auxi.* Verissimè; nam, ut habet Eutropius l. 7. c. 5. Suetonio in hoc paulò auctior, præter Mauritaniam Cæsariensem & Galatiam, quæ sub Augusto provinciæ factæ sunt, cum regna antea fuissent; *Romano adjecit imperio Ægyptum, Cantabriam, Dalmatiam sæpe ante victam, sed penitus tunc subactam; Panno-niam, Aquitaniam, Illyricum, Rætiam, Vindelicos, & Salassos in Alpibus, omnes Ponti maritimas civitates: in his nobilissimas, Bosporum & Panticapæon.* Cum verò dixerit Vindelicos & Salassos in Alpibus, addi his poterant reliquæ omnes Alpinae gentes, secundum inscriptionem quam è tropæo Alpium Historiæ Naturali Plinius inseruit lib. 3. cap. 20. IMP. CAESARI DIVI F. AVGVSTO. PONT. MAX. IMP. XIII. TRIBVNIC. POTESTAT. XVII. S. P. Q. R. QVOD. EIVS. DVCTV. AVSPICISQ. GENTES. ALPINAÆ. OMNES. QVÆ. A. MARI. SVPERO. AD. INFERVM. PERTI-

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 199

PERTINEBANT. SVB. IMPERIVM. P. R. REDACTAE. SVNT. Talis extat in Gruteriano corpore, p. ccxxvi. Sed, ut videtur, parte sui priore ad Criticorum libitum adornata.

Ibid. v. 10, &c. Gallias & Hispanias, provinciasque . . . quas alluit Oceanus; à Gadiibus ad ostium Albis fluminis . . . [ab usque regi]one eà quæ proxima est Hadriano mari, armis perlustravi; nulli genti bello per injuriam inlato. Confer Suetoniana in Aug. cap. 21. Germanos ultra Albim fluvium summovit . . . Alias item nationes male quietas ad obsequium redegit. Nec ulli genti sine justis & necessariis causis bellum intulit. Hinc fortè simpliciter suppleri poterit [& alias ab usque regi]one ea, &c. aut si malit Lector, [& ad Istrum à regi]one eà, &c. quia inter laudes Augusti habebatur mari oceano, aut amnibus longinquis septum imperium. Tacit. An. 2. c. 9. vide Not. ad Tab. 5. v. 49.

Ibid. v. 14. Classis Romana ab ostio Rheni ad solis orientis regionem ad [orbis extrem]a navigavit. Hic est cursus ille Euro-boreus, quo propius axem Septentrionalem Orientem versus navigatur; tritus hodie magnæ Russiæ mercatoribus. Is, à Romanis tunc primum tentatus, gloriæ Augusto fuit. Ita enim Plinius Nat. Hist. l. 2. cap. 67. Septentrionalis Oceanus, majore ex parte navigatus est, auspiciis Divi Augusti, Germaniam classe circumvectâ, ad Cimbrorum promontorium: & inde, immenso mari prospecto, aut famâ cognito, ad Scythicam plagam; & humore nimio rigentia. Eadem classis à Velleio l. 2. cap. 106. memoratur: ut quæ Oceani circum navigaverat sinus, & ab inaudito atque incognito mari redux flumine Albi subvecta est. Ergo exciti circa Albim populi per legatos amicitiam Cæsaris & populi Romani petierunt, ii nempe quorum in commate sequenti mentio, viz.

Ibid. v. 16. Cimbri, & Chariides, & Semnones, & ejusdem tractûs alii Germanorum populi. Horum Cimbri & Semnones Geographis & Historicis satis noti. Chariides, seu Charydes (quorum hoc habet exemplar Tournesfortianum, illud verò Fabrianum) iidem fuere atque Harudes apud Cæsarem de Bello Gall. l. 1. c. 7, 12. quorum millia xxiv, Germaniâ suâ relictâ, locum ac sedem in Galliâ ab Ariovisto acceperunt.

Ibid. v. 18, &c. Meo jussu & auspicio ducti sunt duo exercitus eodem ferè tempore in Æthiopiam, & in Arabiam. In Arabiam circa U. C. 730. ducè Ælio Gallo. Hunc Augustus Cæsar in Arabiam misit, ut eas gentes & loca pertentaret. Unde pulchra de iisdem historia à Strabone, Ælii Galli comite & amico, in Geographiis, lib. 16. conscripta extat. In Æthiopiam verò, anno 732, ductus est exercitus à Petronio Ægypti præside, qui Candacen Æthiopum reginam tantum non devicit, compulitque ut ad Cæsarem, Sami anno 733 agentem, legatos mitteret, pacem veniamque oraturos. Strab. lib. 17.

Ibid. v. 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30. . . . . Armeniam majorem, interfecto rege ejus Artaxiâ. — In potestatem Tigranis regis, per Ti. Neronem, transtuli Armeniam gentem. Postea inquietam gentem & rebellantem domitam per Caium filium meum regi Ariobarzani . . . gubernandam & frenandam tradidi, & post ejus mortem filio ejus Artavasdi: quodam jure Ariobarzane qui erat ex regio genere Armeniorum oriundus in id regnum deducto. — Armenia major, post devictum à Pompeio regem ejus Tigranem, hac unâ servitutis lege obstricta est Romanis, ut ab iis reges suos acciperet. Eâ igitur occasione gemina sub Augusto facta est in Armeniam expeditio: una anno 734, per Tiberium ejus tum privignum; altera anno 753, per filium ejus Caium. Utramque ita tradiderunt & Augustus in hoc rerum suarum indice, & Tacitus in Annalium libro 2. cap. 3. ut alter alteri lumen vicissim non incertum præbeant. Iterum igitur audatur gravissimus Annalista, quanquam antea adductus à Gronovio, & cum Augusto nunc plenius edito, denuo componatur. Armenia inter Partiborum & Romanas opes infida: ob scelus Antonii qui Artavasden regem Armeniorum specie amicitie inleat . . . interfecerat. Ejus filius Artaxias memoriâ patris nobis insensus Arsacidarum vi seque regnumque tutatus est. Occiso Artaxiâ per dolum propinquorum datus à Cæsare Armeniis Tigranes, deductusque in regnum à Tiberio Nerone. Nec Tigrani diuturnum imperium fuit, neque liberis ejus . . . . . Dein jussu Augusti impositus Artavasdes, at non sine clade nostrâ dejectus.

200 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

de Eus. Tum C. Caesar componendæ Armeniæ deligitur. Is Ariobarzanem origine Medum ob insignem corporis formam & præclarum animum volentibus Armeniis præfecit. Ariobarzane morte fortuitâ absumpto, stirpem ejus haud toleravere. Ecce! Ariobarzanem recentiori origine Medum hi Annales prodidère: eundem Augusti index antiquiori suâ origine è regio Armeniorum genere prognatum: ideoque jure quodammodo in id regnum deductum. Utrique pariter memoratur mors Ariobarzani: succedente secundum Tacitum ejus stirpe, hoc est secundum Augustum Artavasde ejus filio.

Ibid. v. 27. In potestatem Tigranis regis, per Ti. Nero[nem] diademate ejus capiti imposito.] Ita lacunam implevi, auctoribus Suetonio & Velleio: quorum ille in Tiberii vitâ cap. 9. dueto in Orientem exercitu, regnum Armeniæ Tigrani restituit, ac pro tribunali diadema imposuit. Hic verò l. 2. cap. 122. Quis, inquit, dubitare potest, quin ex Armeniâ receptâ, & ex rege ei imposito, cujus capiti insigne regum sua manu imposuerat, ordinatisque rebus Orientis, ovans triumphum debuerit? Is rex Velleio cap. 94. Artavasdes, cæteris verò Historicis, ut Suetonio, Tacito, Dioni, Josepho, & cum his ipsi etiam Augusto, Tigranes dicitur.

Ibid. v. 28. Inquietam gentem & rebellantem domitam per Caium filium meum. Id supra testatur Pisanus lapis, pag. 193. cum a. d. iiii. nonas Apriles, Sex. Ælio Cato, C. Sentio Saturnino Coss. Augusto Tribuniæ potestatis xxvi, hoc est A. U. 757, allatus esset nuntius Caium Cæsarem, Augusti patris patriæ Pontif. Maxsumi, custodis Imperii Romani, totiusque orbis terrarum præsidis, filium, Divi nepotem, post consulatum, quem ultra finis extremas populi Romani bellum gerens feliciter peregerat, bene gestâ republicâ, devictis, aut in fidem receptis bellicosissimis ac maxsimis gentibus, ipsum, vulneribus pro republicâ exceptis, ex eo casu crudelibus fatis ereptum, populo Romano jam designatum justissimum, ac simillimum parentis sui virtutibus principem.

Ibid. v. 32. Provincias omnes quæ trans Hadrianum mare vergunt & Ponticas Afianasque jam ex magna parte regibus eas possidentibus concessi. Ex magnâ parte dicit Augustus, hoc est præter pauca, interprete Suetonio, quem adi in Aug. c. 48. De ponti & Asiæ regulis, deque regnis quæ iis concesserat Augustus, amplissimum habemus Norisii commentarium, Cen. Pis. pag. 224, &c. Trans Hadrianum mare provincias, partim Danubium versus protensas intelligit, Dalmatiam, Illyricum, Pannoniam utramque, Mœsiam; partim versus Ægæum mare & Hellespontum; Græciam, Macedoniam, Thraciam. Multa in his, aut regulis, aut sacerdotibus, aut civitatibus permisit Cæsar; speciatim verò populo Atheniensium veterem Deli insulæ possessionem, qualem eam, post fugatum Mithridatem, Populi Romani beneficio reciperassent. Quo quidem lætatus populus Atheniensium, incolæque Deli insulæ, Cæsaris statuam, cum inscripto hujusmodi titulo, dedicârunt.

ΟΔΗΜΟΣΘΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΚΑΙ ΟΙ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΕΣ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ
ΘΕΟΤΙΟΤΑΙΟΤΤΙΟΝ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΡΤΕΜΙΔΙΑΙΗΤΟΙ.

Ὁ Δῆμος ὁ Ἀθηναίων
καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ κατοικοῦντες
Αὐτοκράτορα Καίσαρα
Θεῷ Ἰουλίου υἱῷ.
Ἀπολλωνί, Διᾷ, Λατῶν.

Populus Atheniensium
et qui in insula degunt incolæ
Imperatorem Cæsarem
Divi Iulii Filium.
Apollini, Dianæ, Latonæ.

Extitit olim hæc inscriptio in ædibus excellentissimi Francisci Maurofini, D. Marci Procuratoris, Venetiis; ubi anno 1637, unâ cum aliâ Deliacâ non ignobili, excepta est manu doctissimi Joan. Pricæi. Utramque verò humanissimè mecum communicavit, qui eas ex Pricæanis, Seldenianis postea factis, exscriperat, rev. & eruditus Vir, antea suo merito laudatus, D. Georgius Harbin. Tempus quod attinet inscriptionis, natam fuisse

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 201

fuisse oportet post pugnam Actiacam quam Consul IV. Caesar reportavit, & tamen ante ejus Consulatum septimum, quo Augustus appellari cœpit. Optimè igitur referetur ad annum U. C. V. 725, quo Consul V. Caesar ex Asia repetiit Italiam; Corinthi verò paululum substitit, &, ut Strabo auctor est, quædam illic ad Cycladas insulas pertinentia ordinavit.

Ita mos fuit hisce insularibus Principes viros, aut rerum apud se potitos, aut de insulâ bene meritos, inscripto statuæ titulo honorare. Quo in genere, præter marmora aut Whelerò aut Tournesfortiano memorata, unum addo Ptolemæi Philadelphi, à Delo ad illustrissimum D. Sherardum Smyrnæ consulem delatum.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΝ
ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΟΙΝΗΣΙΩΝΤΑΙΑΝΕΘΗΚΑΝ.

Βασίλεως Πτολεμαίου
Πτολεμαίου Σωτήρος
Οινησιώταις ἀνέθηκαν.

Regem Ptolemæum
Ptolemæi Soteris F.
Insulares dedicarunt.

Cæterum, præter hunc in Delo insulâ honorem, alium etiam Athenienses, idque mediis in Athenis, Romæ & Cæsari, Augusto jam vocatò, habuerunt, structo templo, quod Minervæ *Archegetidi* dedicarunt. Templi faciem nobis depinxere & Sponius & Whelerus nostras; cum inscriptione ab initio mutilatâ. Ast hoc modo forsitan incept: Εἰς τιμὴν καὶ σωτηρίαν . . . . . τῆς τε . Ρωμαίων

πολεως ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡΟΣ ΘΕΟΤΥΠΟΤΕΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΝ ΑΡΧΗΓΕΤΙΔΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΤΟΥ ΝΟΣΕΠΠΟΥ ΣΟΠΑΙΤΑΣ ΕΤΚΑΕΟΥΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΥ
ΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΞΑΜΕΝΟΥ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ
ΠΡΕΣΒΕΥΕΑΝ ΤΟ ΣΕΠΙΑΡΧΟΝ ΤΟ ΣΕΝΙΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΑΡΑΠΙΩΝΟΣ ΑΘΜΟΝΕΩΣ.

. . . . . ἡ Ἀρχηγέτις Κἀδὲ ὅς Σελω-
ς Ἀθῶν Ἀρχηγέτις. Στράτηγον ὃν τὴν
ὀπάδων Εὐκλέος Μαραθῶνις τὸ ἡ Ἀρχηγέτις
τὴν ἐπιμέλειαν ὡς τὸ πατὴρ Ἡρώδης τὸ καὶ
πρὸς ὁδὸν τὴν Ἀρχόντῃ Νικῆς τὸ Σα-
πῶν Ἀθῶν.

In honorem, & perpetuam conservatio-
nem . . . . . Urbis Romæ, & Impera-
toris Cæsaris Divi F. Augusti, Minervæ Ar-
chegetidi: Prætoris armigerorum Eucle Mara-
thonio, qui & curam templi suscepit pro pa-
tre ipsius Herode, quique legationem obivit,
sub Archonte Nicia Sarapionis F. Almonensi.

Hoc modo, ad palpandum Augustum Cæsarem, Athenienses Minervam suam induxerunt *Archegetidem*; quasi apud Actium viæ se & prælii ducem præbuisset. Et profectò tale quid vulgò tum creditum fuisse probabile facit versus Virgilianus, *Æn.* viii. 698, ubi dicuntur tela tenuisse,

Omnigenumque Deum monstra, & latrator Anubis,
Contra Neptunum, & Venerem, contraque Minervam.

Neque ulterius jam quaerendum, cur Cæsar ex Asia ad triumphum Actiacum redux, Minervam præcipuè in honore habuerit, dedicatâ in ejus templo prædâ Ægyptiacâ, & structo, ut vidimus, Chalcidico. vide notam ad Tab. 4. v. 1. 2. pag. 193.

Ibid. v. 34, 35. Siciliam & Sardiniam occupatas bello servili recuperavi. Is fuit exitus belli Siculi sive, ut alii loquuti sunt, belli contra S. Pompeium. At præter unum Augustum nemo, ut opinor, id bellum servilis nomine infamavit. Sic autem ille, tum hoc loco, tum superius versiculo hujus tabulæ primo: scilicet, ut speciosum aliquid iis opponeretur, qui aiebant Pompeium imagine pacis, Lepidum specie amicitia deceptos. vid. Taciti *Annal.* I. c. 16.

Ibid. v. 35. Colonias in Africa, Sicilia, Macedonia, utraq; Hispania, in Gallia Comata & Gallia Narbonensi, præter præsidia militum, deduxi. Italia autem colonias quæ vivo me celeberrimæ & frequentissimæ fuerunt ætate deducit habet. Colonias intelligit utriusque generis, & civium scilicet & militum; de quibus egregia sunt quæ habent Sigo-

202 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

nus in libris de antiq. jure Italiae & provinciarum, & Norisius in Cen. Pis. pagg. 22, &c. Præsidia militum quod attinet, iis aliquando colonias imbecilliores auxit; aliquando eadem per stationes & custodias circa imperii limites disposuit. *Libertino milite* (inquit Suetonius cap. 25.) *bis usus est: semel ad præsidium coloniarum Illyricum contingentium; iterum ad tutelam ripæ Rheni fluminis.* Erant hæc præsidia militum in Galliis præcipuè necessaria: quarum Comatam idem prodidit Suetonius & barbarorum incursionibus, & principum discordia inquietam. in Tib. c. 9.

Ibid. Italia autem colonias . . . . . xxiix deductas habet. Eo numero, post Gronovium, lacunam hanc explevi, ex Suetonianis cap. 46. *Ad hunc modum urbe urbanisque rebus administratis, Italiam duodeviginti coloniarum numero deductarum ab se frequentavit.* Totidem neque plures per totam Italiam ab Augusto deductas reor: non, ut opinati sunt Sigonius & Casaubonus, plusquam octodecim triumvirali auctoritate, deinde, cum solus principatum gereret, alias octo & viginti. Minimè enim id vult Suetonius, duodeviginti Augustum deduxisse post urbanas res administratas; sed totidem à se deductas tum demum frequentasse. Et ita quidem frequentationem, annis 747, 748, 750, 751, 752 factam, ipse superius tradidit Tab. 3. v. 28, &c. veteranis post emerita stipendia, non in novas tum colonias, sed in sua municipia reductis.

Ibid. v. 39. *Signa militaria complura per nostros duces amissa devictis [legionibus] recepi ex Hispaniâ, & gentibus Delmateis.* Devictis intelligo legionibus, quarum amissa erant signa: quanquam pro *quæ devictis legionibus*, melius fortasse reponendum *devictis iis provinciis*; Hispaniâ scilicet & Dalmatiâ, ex quibus signa sunt recepta. Neque mirum si, devictis tandem ab Augusto Hispaniis, signa tum complura repeterentur: quippe in quæis, per annos ducentos, (ut inquit Velleius l. 2. cap. 90.) *multo mutuoque ita certatum est sanguine, ut amissis Populi Romani imperatoribus exercitibusque, sæpe contumelia, etiam nonnunquam periculum Romano inferretur imperio.* De Gentibus Delmatis jam antea ad Tab. 1. v. 21. notatum est ex Appiano, signa eas Cæsari reddidisse quæ pridem ademerant Gabinio. Hæc recepit Cæsar anno qui secundo ejus consulatu insignitus est, U.C.V. 721, & appendit in porticu quæ Octavia, ut inquit Appianus, ab ejus sorore dicitur. His nunc addatur ex Dione l. 49, pag. 417. *Dalmatæ hoc tempore penitus sunt subacti, unde ex eorum manibus porticus Cæsar & bibliothecas, Octavianas ab ejus sorore appellatas, struxit.* At de porticu Octaviæ obiter hîc notetur, de novo eam Cæsarem fecisse, ut testatus est Tab. 4. v. 3. passumque fuisse appellari, ex nomine ejus qui priorem in eodem solo fecerat, Octaviam. Romæ igitur non extitit, aut Dionis aut Appiani tempore, unde veriora dignosci poterant, Augusteus Index.

Ibid. Tab. 5. v. 40, &c. *Partbos trium exercituum spolia & signa restituere mihi, supplicesque amicitiam populi Romani petere coegi.* Trium dicit exercituum, cum duos tantummodo, Crassi scilicet & Antonii, passim indicent Historici. Suetonius cap. 21. *Parthi Armeniam vindicanti (anno 734. ut superius notavimus) facile cesserunt: & signa militaria quæ M. Crasso & M. Antonio ademerant, reposcenti reddiderunt.* Justinus lib. 42. cap. ult. *Totâ Parthiâ captivi ex Crassiano seu Antonii exercitu recollecti, signaque militaria Augusto remissa.* Velleius lib. 2. c. 91. *A rege Parthorum signa Romana, quæ Crasso oppresso Orodes, quæ Antonio pulso filius ejus Pbraates ceperat, Augusto remissa sunt.* At duplex fuit clades Antoniana secundum eundem Velleium cap. 82. *Quippe Antonius, inquit, cum tredecim legionibus . . . Partbos petens, habuit regem eorum obvium, primoque duas legiones cum omnibus impedimentis, tormentisque & Statiano legato amisit. Mox sæpius ipse, cum summo totius exercitus discrimine, ea adiit pericula, quibus servari se posse desperaverat: amissâ non minus quartâ parte militum, . . . calorum, servitii; impedimentorum vix ulla superfuit.* Trium igitur exercituum spolia & signa intelligit Augustus; M. Crassi, Statiani legati Antoniani, & ipsius insuper Antonii. Hoc vide in nummis quibus, nunc intra coronam querceam, nunc circa arcum triumphalem est inscriptum, CIVIB. ET. SIGN. MILIT. A. PARTHIS. RESTIT. Quod verò addidit Augustus, *supplicesque amicitiam populi Romani petere coegi*, id etiam in nummo recognosce; ubi, præter inscriptionem SIGN. RECEPT. Parthus genibus minor, ut inquit Horatius, & suppliciter vexillum porrigens, jus & imperium Augusti accipit. Ibid.

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 203

Ibid. v. 42. *Ea autem signa in penetrali quod est in templo Martis Ultoris reposui. Ita hæc pleno integroque pede currunt: quanquam antecesserit in MSS. exemplaribus hujusmodi lacunula, COEGI... EA... quæ fortè sic impleri debuit: Posita autem signa, &c. Et tamen Templum hic intelligi videtur, quòd anno eodem quo recepta sunt signa Parthica, hoc est U. C. V. 734, Marti tunc Ultori, in Capitolio excitavit: de quo Dio à Gronovio jam adductum, lib. 54. pag. 526. Alterum enim Martis eodem nomine Ultoris templum, diu ex voto debitum, nonnisi annis posthac octodecim, U. C. V. 752. in foro Augusto fecit: ut ad Tab. 4. v. 21. ex Velleio, & ex syllabo ante Dionis lib. 55, jam ante observatum. Duo igitur data sunt ab Augusto Marti Ultori templa, quorum quod in foro Augusto fuit versibus superiùs adductis cecinit Ovidius: statim etiam & alterius occasionem hoc modo subjiciens, Fast. V. 579.*

Nec satis est meruisse semel cognomina Marti:

Persequitur Parthâ signa retenta manu.

Parthe, refers Aquilas, victos quoque porrigis arcus.

Pignora jam nostri nulla pudoris babes.

Rite Deo templumque datum, nomenque bis Ultor.

Idem credibile faciunt nummi diversâ facie conspicui, quos, inter eruditè ad Suetonium observata, dedere Torrentius & Patinus. Horum unus MAR. VLT. inscriptus templum habet hexastylum cum aquila inter duo signa militaria. Alter MARTIS VLTORIS tetraastylum, cum figurâ Martis; sinistrâ signum, dextrâ aquilam tenentis.

Ibid. v. 44. &c. *Pannoniorum gentes, quas ante me principem Populi Romani exercitus nunquam adit, devictas per Ti. Cæsarem, qui tum præerat exercitibus, imperio populi Romani subjeci.* Perperam in his editum à Gronovio est, *per Tiberium Neronem qui tum erat privignus meus.* Tiberius enim jam adoptatus ab Augusto nec Nero, nec privignus, nec gener, sed Cæsar Augusti F. audiebat. Lego præterea, id quod reserat, *per Ti. Cæsarem qui tum præerat exercitibus.* Quippe detrectaverat jam senior Augustus bella per se gerere. Itaque anno U. C. V. 760. *cùm universa Pannonia (ut habet Velleius l. 2.) infolens longæ pacis, & adultâ viribus Dalmatiâ, omnibus tractus ejus gentibus in societatem adductis, ex constituto arma corripuisset; ut præsidium militum, respublica ab Augusto tum in bellum poposcit Tiberium:* eo nomine ut Aufonium ducem ab Ovidio celebratum. *Insequente æstate (ut ait Velleius, utque hic inter res suas gestas gloriatus est Augustus) omnis Pannonia, reliquis totius belli in Dalmatiâ manentibus, pacem petiit.* Inde confecto alterâ æstate Pannonico Dalmaticoque bello, quod, omnium externorum post Punica gravissimum, triennio Tiberius gessit; tanta Romæ oborta est lætitia, ut præter triumphum Tiberio decretum, arcus duo triumphales, at integrâ adhuc fornice constantem, in agro Carnuntino, nunc S. Petronellæ dicto, Anno Dom. 1702, testis oculatus vidi. Anno eodem, in Cimeliarchio Cæsareo Vindobonensi, nec semel, nec sine summâ voluptate tractare mihi contigit achatem gemmam, circiter sex pollices longam, quinque latam, opere incertum an materiâ elegantiore, in quâ solennis hæc Augusti & Romæ urbis lætitia, ob devictas per Tiberium Pannoniorum gentes, mirâ arte ac ingenio cælata nitet. Eam, Lector, in æs incisam, & per Albertum Rubenium explicatam vide, in singulari dissertatione anno 1654 scriptâ, quam etiam inter antiq. Romanas, Tom. XI. iteravit Cl. Grævius. Eandem habent Lambecius, lib. 2. Comment. pag. 1000. & Nesselius in appendice ad Catalogum pag. 179.

Ibid. v. 46. *Protinque fines imperii ad Istri fluminis ripam.* Post victoriam hanc Pannonicam Augustus Romani imperii limitem ripam Istricam haberi voluit; ex moderatione quâdam animi id professus, ut sub ejus personâ tradidit in *Cæsaribus* Julianus, αἱ δὲ τῆς ἀμέρους Περσικῆς εἰκον, Περσικῶς πάλιν αὐτῇ διατεθῆναι, ὥστε ἡ δὲ ἑστία, ὡς καὶ τὸ φῶς τοῦτον ἐκφράζει, ἵσθαι δὲ Ἐυφρατὸς πάλιν ἰδίῳ. i. e. Non enim immoderata ductus cupiditate, omnia Romano Imperio adjicienda animo præcepi, sed duos ejus limites, tanquam

204 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

quam à naturâ positos, flumina Istrum & Euphratem statui. Eundem Imperii Romani limitem bis indigitavit Strabo; ad calcem nempe libri 6. & 17. Atque inde est, quod ripam Danubii, ut testatur Tacitus, legionum duæ in Pannoniâ, duæ in Mæsiâ attinerent. Carnunti verò, ubi arcus extat triumphalis, habita sunt Pannonica hyberna. *Plin. iv. 12.*

Ibid. v. 50. Ad me ex Indiâ. Ad Augustum ex Indiâ venerunt legationes duæ memorabiles: una anno 729, cum Tarracone in Hispaniâ ageret; altera cum hyemaret Sami, anno 734. de priore sic Pseudo-Messala Corvinus cap. ult. *Indi ex ipso extremo Oriente postremò ad te, gloriosissime principum, in extremo Occidente tum bella gerentem, legationem misere, ad obsequia se paratos proficientes.* Posteriore legatione multi sunt à Porro rege cum literis muneribusque missi, quorum aliqui in itinere sunt mortui; unus verò, post obitam legationem, Athenis se cremavit, auxitque nobis numerum inscriptionum, epitaphio sic insculpto,

ΖΑΡΜΑΝΟΣ. ΧΗΓΑΝ. ΙΝΔΟΣ. ΑΠΟ. ΒΑΡΓΟΣΗΣ. ΚΑΤΑ. ΤΑ.
ΠΑΤΡΙΑ. ΙΝΔΩΝ. ΕΘΗ. ΕΑΥΤΟΝ. ΑΠΟΘΑΝΑΤΙΣΑΣ. ΚΕΙΤΑΙ.

i. e. Hic situs est Zarmanus Cbegan, Indus à Bargosa, qui secundum patria Indorum instituta, mortalitate seipsum exiit. vide Strab. lib. 15. Dion. l. 53. pag. 527. Præter hanc Indicam, alias Dio legationes Samum tum missas ait, quas quidem, ex hoc mutilato Indicis Augustei loco, credibile est fuisse Bastarnarum, Sarmatarum, Colchorum, Hiberorum.

Ibid. v. 54. Ad me supplices confugerunt reges: Parthorum Tiridates . . . . . regis Phraatis . . . De Tiridate obiter Horatius, quid Tiridatem terreat unice — *Securus.* Is nimirum (ut habet Justinus lib. 42. cap. 5.) cum Phraate de regno certans, ad Cæsarem in Hispaniam territus profugit, obsidem Cæsari minimum filium Phraatis ferens, quem negligentius custoditum rapuerat. Hinc lacunæ sic forsitan implendæ; TIRIDATES. obsidem ferens REGIS. PHRAATIS. filium. Sequitur MEDORVM. AR- TA . . . . . i. e. ut credo, Artabanus: cætera autem exciderunt regum externorum nomina, interque eos regis alicujus Britannorum.

Tab. 6. v. 3. Rex Parthorum Phraates, Orodis filius, filios suos nepotesque misit in Italiam . . . amicitiam nostram per hæc suorum pignora petens. His ita consonant Strabonis verba, lib. 6, ut haud aliud esse videantur, quam Græca ex Latinis Augusti facta. *παῖδας ὁμοῦσε Φραάτης τῷ Σεβαστῷ Καίσαρι, καὶ παῖδων παῖδας, ἐξομνησάμενος διὰ τὴν εὐφροσύνην φίλους.* Idem, lib. 16. quatuor numero nominavit Phraatis filios, Romæ regaliter habitos; *Σαργάδῳ, Κροσάδῳ, Φραάτῳ, Βούλῳ.* Ita scilicet, in corruptis optimi auctoris exemplaribus, literis aut omisissis, aut mutatis, aut transpositis leguntur. At duo posteriores rectius Historicis vocantur Phraates & Vonones: Priores duo in inscriptione Gruterianâ, p. cclxxxviii. Saraspadanæ & Rhodaspes.

SARASPADANES. PHRAATIS
ARSACIS. REGVM. REGIS. F.
PARTHVS.

RHODASPES. PHRAATIS
ARSACIS. REGVM. REGIS. F.
PARTHVS.

Ibid. v. 9, &c. A me gentes Parthorum & Medorum petierunt per principes earum gentium, regesque per eos acceperunt, Paribi Vononem regis Phraatis filium, regis Orodis nepotem, Medi Artabanum, &c. De Medis unus hæc, quem novi, Augustus: At Parthorum petitum Româ acceptumque regem, Tacitus Annal. 2. c. 1. paribus ferè verbis prodidit. Is fuit Vonones, inquit, obses Augusto datus à Phraate. Nam Phraates cuncta venerantium officia ad Augustum verterat, partemque prolis firmandæ amicitiae miserat. Post finem Phraatis, & sequentium regum, ob internas cades, venere in urbem legati à primoribus Parthis, qui Vononem vetustissimum liberorum ejus accirent. Magnificum id sibi credidit Cæsar, auxitque opibus.

Ibid.

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 205

Ibid. v. 13, 14, 15. In consulatu sexto & septimo, [postquam belli civilis odia] *extinxi*eram, per consensum universorum [Romanorum civium, Rempublicam ex mea potestate in Senatus] & populi Romani arbitrium transtuli. Conspectâ temporis historiâ, nihil his supplementis probabilius. Nam Consul V. Cæsar finem bellis civilibus, anno altero & vicesimo, imposuit. Consul VI. nata ex iis odia & inimicitias, quadam quasi *divina*, extingui voluit. Hoc animo repertas in Antonii scriniis epistolas combusserrat; tandemque Kalendis Januariis, quo die Consul & VI. & VII. fuit, omnia belli civilis tempore minus recte constituta abolevit, terminum eis imponens sextum suum consulatum. Dio lib. 53. pag. 497. Demum, Idibus ejusdem mensis, Consul VII. orationem habuit in Senatu de reddendâ republicâ: sincerè an simulatè dubitatum. Exitus rei fuit specie quidem tradita respublica, at re verâ firmius in decennium recepta. Interim partitus est cum populo provincias, eâ formâ quam tradidere gravissimi scriptores, Strabo in fine Operis Geographici, & Dio lib. 53. Cautè autem audiendus de hac re Ovidius poeta, qui ad Idus Januarias cecinit; *Redditaque est omnis populo provincia nostro.*

Ibid. v. 16. Quo pro merito meo Senatus me appellavit *AVGVSTVM*, & laureis postes ædium mearum vinxit. Dio lib. 53. p. 507. Multa Cæsari delata sunt, quum de ejurandâ monarchiâ, & partiendis provinciis, peroravit. Quippe decretum est ut palatio ejus lauri præponerentur, &c. Postquam autem re ipsa id perfecit, tum quidem à Senatu populoque Augustus appellatus est. Tempus delati nominis præcisè notat Censorinus, cap. 21. Ex ante diem decimum sextum Kal. Februarii Imperator Cæsar D. F. sententiâ L. Munatii Planci à Senatu, cæterisque civibus, Augustus appellatus est, se VII. & M. Vipsanio Agrippâ III. Coss. Ratio nominis tradita ab Ovidio: *sancta vocant Augusta patres*: itidem à Dione: *AVGVSTVS*, quasi esset quid homine amplius, cognominatus est. *Σεβαστὴν* vertèrè Græci, &, tanquam id parum fuisset, plerumque addidere *Θεόν*. Inde vivus etiam per provincias templis & effigie numinum per flamines & sacerdotes coli cœptus. Urbium non paucæ suam ei curiam Latinæ dedicârunt, Græcæ *Βουλῆταιον*. unde locus aut *Augusteum*, aut *Σεβαστεῖον* dictus, Ipse verò *Σεβαστὴς Καῖσαρ Βουλῆταιον*.

Ibid. v. 24. . . . . tertium decimum consulatus . . . . . senatus & equester ordo, populusque Romanus universus . . . . . memoria, idque in vestibulo ædium mearum inscribendum . . . . . & in foro, &c. Ultimus Augusto fuit tertius decimus ille consulatus. insulsè enim legitur in syllabo ante Dionis librum 55. r. *Καῖσαρ Ἀυγύστου* nō id, pro r. *Καῖσαρ Ἀυγύστου* i. e. C. Cæsar Augusti F. Cū verò, auctore Tacito, celebraretur is numerus consulatum, quo Valerium Corvinum & C. Marium simul æquaverat; hoc est XIII; id ipsum videtur fuisse cujus hîc meminit Augustus. Aded ut deplorata prima facie periodus, hoc modo aptè satis, & rotundè legenda veniat. [susceptum à me] tertium decimum consulatus [magistratum] senatus, & equester ordo, populusque Romanus universus, [prodiderunt] memoria; idque in vestibulo ædium mearum inscribendum [jusserunt,] & in foro Augusto, [sub] quadrigas quæ mihi ex S. C. posita sunt.

Ibid. v. 27, 28. Scripsi hæc cū annum agerem septuagesimū [imum sextum.] Ita certissimè supplendum; quia scripsit hæc post conditum lustrum tertium, Coss. quos dixit (Tab. 2. v. 9.) Sex Pompeio & Sex Appuleio; obiit verò iisdem adhuc Consulibus, XIV. Kal. Septembris, septuagesimo & sexto ætatis anno, inquit Suetonius, diebus quinque & triginta minus. Totidem enim tum restabant ad IX. Kal. Octobris natalem Augusti diem.

Sed ecce! clauditur hæc periodo elegantissimus Augustus index. Scripsi hæc, inquit, cum annum agerem septuagesimum sextum: eo planè genere loquendi, quo finis operi imponitur. Ergo qui sequuntur imperfecti tredecim versiculi mutatâ personâ sic procedunt: *Opera fecit nova, ædem Matris Magnæ, &c. Refecit Capitolium, &c.* ubi recapitulantur ea quæ, initio Tabulæ quartæ, ipse scripserat Augustus. Notatur etiam, initio hujus additamenti, aliquid de summâ pecuniâ quam dedit militibus, ipsoque in fine, de datâ pecuniâ equitibus senatoribusque quorum census explevit. Hæc de re Suetonius cap. 41. *Senatorium censum ampliavit, ac pro octingentorum milium summa du-*

206 AD MON. ANCYRANUM NOTAE.

decies HS. tamen, supplevitque non habentibus. Dio verò, lib. 55. mutilo, τὸ βυλδωκὸν ἡρῶς . . . πρὸς πλείους, πρὸς τὴν ἀριθμὸν τμήματα ἀντεπαλάσσειν, ὁδοποιεῖν ἢ τινὰ, ἐκ τῆς ἀπορίας μὲν ἀ-
δα; (i. e. computatione Latinâ duodecies HS.) τὴν ἐπιμέλειαν. Conspirant itaque optimi
Historici de expleto quorundam senatorum censu: quâ de re, tanquam sibi invicem
pugnâssent, aut Dionem turpiter falsum, aut mutandam Suetonii lectionem, temerariò
Lipsius censebat: vide Suetonium Grævii, pagg. 187, 188. Neque parum ibi lapsus
est, qui nihil unquam temerè mutavit, criticorum humanissimus Casaubonus.

Hoc modo, antequam è theatro vitæ excederet, plausum sibi omnium sæculorum
captavit Augustus Cæsar; relictâ sui imagine verâ quidem, sed artificiosâ, in qua nâ-
vi ejus quàm plurimi sub umbrâ, & si qua etiam deformia fuerunt, penitus sub velo
latent. Julianus ille Imperator, in exquisitâ de Cæsaribus satirâ, liberius eum de-
pinxit, Chamæleontum more varium, modò hos modò alios colores assumentem;
falsus tamen, id quod res erat, si quædam ejus vitia excoquerentur, aurum purum pu-
tum apparituum. At si quis eum attentius consideraverit, partim ab seipso, partim à
Suetonio, & Dione traditum, mirabitur profectò sapientissimi Verulamii nostratis peni-
cillum, quo, arctatâ in breve tabulâ, concinnè nobis Augustum, sed & plenè, deli-
neatum dedit. Hic, inquit, sobrius & mortalitatis memor, etiam fines suos ordine admi-
rabili descriptos & liberos habuisse visus est. Primum enim, Rerum potiri volebat; deinde
id assequi ut dignus eo fastigio existimaretur. Dein etiam frui summâ fortunâ humanum esse
ducebat. Ad extremum addere se rebus, & imaginem & virtutem sui principatus seculis
post se futuris imprimere & inferre meditabatur. Itaque primâ ætate Potentiâ, mediâ
Dignitatî, vergenti Voluptatibus, senectute Memorîâ & Posteritatî serviebat. vid. Verulamii
Imag. Aug. Cæs.

Absolvi, amice Lector, in monumentum Ancyranum, & res gestas Augusti Cæsa-
ris hunc qualemcumque commentarium. Quem si ex paginis tot congestis æstimes,
verendum est ne nimis prolixitatis arguas. At si rerum in eo copiam spectaveris, hi-
storici & inscriptionibus illustratam, brevitate ejus ferò laudabis. Extremum autem
es monendus, dubium me hæsisse, in loco uno atque altero insigniori, inter diversas
quæ occurrebant hiantis ibi lapidis lectiones, & supplementa. Cùmque in ipsâ tabu-
lâ non nisi una earum locum habere poterat, alteram tibi hic propono.

Tab. secunda, vers. 13, 14.

AVITARYM . RERYM . EXEMPLA . IMITANDA . ad exercituum
et provincialium rectores, et magistratus . ET . SACERDOTES . nisi . . .

Tab. eadem, vers. 42, 43.

... EVM . post Romam conditam Janum Quirinum BIS . OMNINO . CLAVSVM ante me
fuisse . PRODATER . memoriae . TER . ME . PRINCIPE . CLAVDENDVM . ESSE . decrevit Senatus.

Tab. quinta, vers. 11, 12.

... A . GADIEVS . AD . OSTI
YM . ALBIS . FLVMINIS . et ad Istrum flumen a regione . EA . QVAE . PROXIMA . EST . HA-
DRIANO . MARI . ad obsequium redigi . . .

Tab. eadem, vers. 32, 33.

PROVINCIA . OMNIS . QVAE . TRANS . HADRIANVM . MARE . VERGVNT . et Ponticas, Asia-
NASQVE . IAM . EX . MAGNA . PARTE . REGIEVS . EAS . POSSIDENTIBVS . et Siciliam, et
SARDINIAM . OCCVPATAS . BELLO . SERVILI . RECIPERAVIT

Tab. eadem, vers. 39, 40.

SIGNA . MILITARIA . COMPLVRA . per nostros duces . AMISSA . DEVICTIS . iis provinciis recepti
EX . HISPANIA . ET . GENTIBVS Delmateis . . .

Tab. sexta, vers. 13.

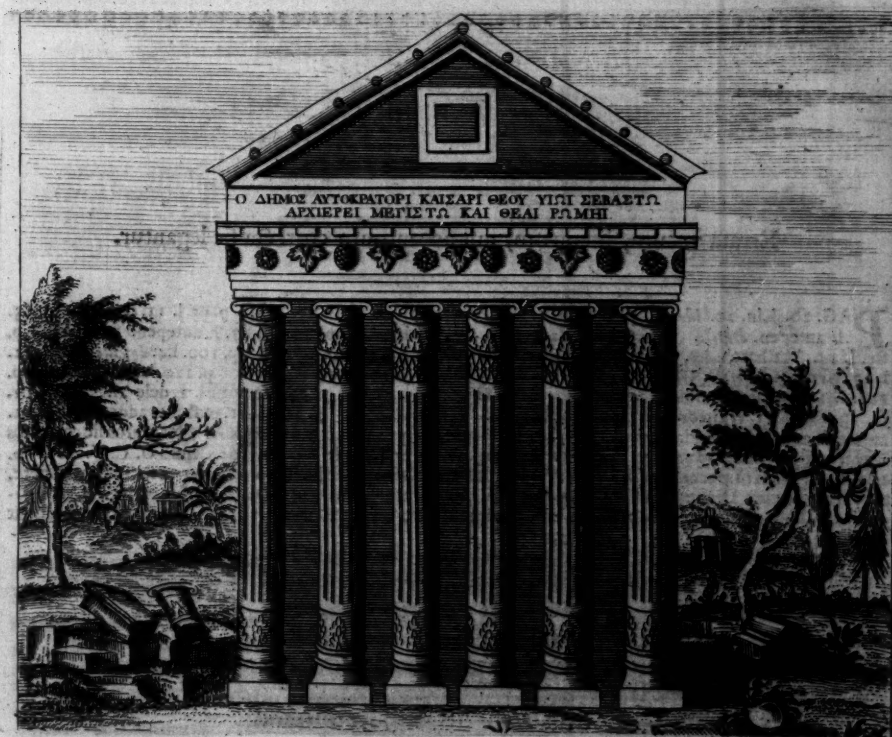
IN . CONSVLATV . SEXTO . ET . SEPTIMO . postquam bellorum civitum edia . EXTINXERAM .
Tandem

AD MON. ANCYRANUM NOTAE. 207

Tandem autem quid dicendum ad luculentum illud Augustei hujus Indicis additamentum? Quisquamne est tam cæcæ aut tam alienatæ mentis scepticus, ut cætera omnia abjudicet Augusto, ob paucos hos versiculos ab aliâ manu profectos, idque Tiberii ejus successoris aut jussu sanè, aut consensu? Minimè credo gentium. Ergo desinant nugari, & Pentateuchum ipsi Moyfi, Judæorum gentis ductori, abjudicare, quia pauca, de ejus obitu & sepulturâ, scribente forsitan, saltem probante ejus successore Josuâ, in fine sanctissimi libri adhibentur.

Historiæ hujus Augustæ Corollarium esto **TEMPLUM AUGUSTI MYLÆSENSE,**
cum inciso in ejus Epistylum titulo, post A. U. C. V. DCCXXII

Ὁ δῆμος Ἀυτοκρατορὶ Καίσαρι Διὶ Φ. Αὐ-
γούστῳ Ἀρχιερεὶ μεγίστῳ καὶ θεῇ Ρώμῃ. *Populus Imperatori Caesari Divi F. Au-
gusto Pontifici Maximo & Deæ Romæ.*

ANTIQUITATUM ASIATICARUM Christianam æram antecedentium

F I N I S.

Errata vocum, literarum, aut accentuum correcta sic legantur.

PAG. 20. Lin. 20. *pátes*. p. 25. col. 1. l. 27. Parutam. p. 45. l. 33. *Siv*. p. 55. l. 11. *confortis*. p. 63. l. antepen. *diēis*. p. 65. l. 10. *facrorum*. p. 73. l. 19. Jacobus. p. 87. l. antepen. *vocabula*. p. 85. l. 14. Agatharchides. p. 88. post *καὶ* adde *τῶν*. p. 98. l. 7. *THI*. p. 100. l. 4. *ἀρχαῖος*. p. 102. l. 27. ΠΡΟΓΕΓΗΜΕΝΗΝ. p. 103. l. antepen. *καὶ*. p. 114. l. 15. *παρὶ*. p. 120. l. 8. *Μετὰ*. p. 128. l. 15. *τῶν*. *ἰδὲ*. *ἰδὲ*. p. 129 & 131. *Νίαν*. p. 136. in notis l. 2. dele *H*. p. 141. l. 1. *se*. p. 146. l. 11. *τῶν*. p. 158. l. 22. *παρὶ*. p. 159. *ἀρχαῖος*. p. 164. l. 11. post *καὶ* adde *THN*. l. 22. ante *EIS* adde *TO*. *ἰδὲ*. p. 187. l. 24. *annis*. p. 200. l. 13. *triumphare*. Numeros sic correctos lege: pag. 73. A. D. 1631. p. 149. *Grus*. cccxcvii. 1. p. 161. l. ult. 44. p. 165. Anno U. C. V. 767. p. 191. l. 12. *sestertii* *treceni*, 2 l. 8. 5 d. 1. Ita TRECENOS cum Plutarcho *trecenos* rectè interpretabere, non *triginta* cum Dione; qui etiam in Augusti commentariis, *trecenos* *denarios* visus est legisse, non *sestertios*. v. lib. 44. p. 258. Hoc autem nimis amplum Dio dum extenuare voluit, *trecenos* Græcè reddidit *τρεκενῶν*.

FINIS

Dum necessarii parantur indices, unâque cum iis lexicon Alphabeticum, tum huic quod præcessit operi, tum alteri quod sequitur inserviturum; patiare, Benigne Lector, ut locum eorum occupent, & ab interitu in hoc angulo servantur, duo quæ antea calamo otiantem dedimus. Sunt enim Antiquitates, quanquam diverso longè genere, Asiaticæ. Conjectanea intelligo, DE NUMMO CKΩΠΙ inscripto, & ITER ASIAE POETICUM.

Ad Egregium Virum

NICOLAUM FRANCISCUM HAYM,

cum THESAURUM ederet BRITANNICUM A.D. 1720.

De nummo CKΩΠΙ inscripto DISSERTATIO, nunc correctior.

HABES, Vir egregie, has meas conjecturas, non inanes spero, nec suo pondere carentes, de nummo isto planè singulari, quem ipse olim accuratissimus *Belorius*, sed nec explicatum, nec benè lectum protulit. Tu verò nunc longè sincerior, atque omnibus suis apicibus conspicuum, è *Celsissimi Devonæ Ducis* thesauro depromisti. Mirè perstrinxit oculos nova illa & insolita Inscriptio; neque allud mihi in mentem primo aspectu revocavit, quàm *ἑφῆσια* quæ vocantur *ῥεγμυαία*; hoc est enormes illas, absconditas & ignotas voces, *Suidæ*, *Hesychii*que memoratas, quas Incantamenti loco, nonnulli secum Ephesi circumtulisse dicebantur. At utramque nummi faciem attentiore curâ perpendenti, paulatim mihi visum est aperiri reconditum hoc, quod sequitur, Antiquitatis eruditæ specimen.

Adversa Nummi facies aream videtur exhibere, inscriptam literis Ε Φ, & circulari quâdam lineâ undiquâque terminatam. Huic insitit Cervus capitis sui atque colli circumductione notabilis; cui CKΩΠΙ vocula, aut voculæ certè pars subicitur. Hanc ego aream, literulis Ε Φ notatam, theatri Ephesini *Orchestra* esse arbitror; hoc est locum in theatro saltationibus destinatum, proprio suo *scammate* sive lineâ circumseptum. Cervus agilissimum animalium, notum aliàs Ephesiorum symbolum, hic appositè saltatorum eximiam agilitatem denotat. At singularis ista Colli circumductio, cum adjectâ vocis CKΩΠΙ inscriptione, tantum non clarè eloquitur satyricam quandam saltationis speciem, non Ephesi solum, sed & totâ passim Ioniâ celebratam. Nomen indidit saltationi Avis saltatrix Σαῶψ; quæ *Aristoteli* inter edulia, & delicias admodum laudata, nostratibus, ni fallor, *Dotterellus*, Willughbeio *Morinellus* audit. Motus ejus satyricos, non addito Latino nomine, *Plinius* dubitanter attigit; aliique capi avem tradi-

H h h

tradi-

radidere, ab aucupe istos motus non inscitè imitante. *Athenæus* de Oto, ave colum. bæ magnitudine, illud referens, subdit statim, καὶ τὰς σκώπας ὀρχήσας λόγῳ ἀλίσκουσιν . . . γένεσθαι τε ὀρχήσεως ἀπὸ αὐτῶν καλεῖται σκῶψ. i. e. *Quin* & *scopas* quoque perhibent saltatione capi. Et quoddam saltationis genus ab iis vocatur scopi. lib. 9. cap. 10. Paria his & plura *Pollux*; apud quem σκῶψ, & variato nomine σκωπίας, sub morphasmo, hoc est saltatione mimicâ, tanquam ei cognata recensetur. ὁ δὲ μορφασμὸς (inquit) παντοδαπῶν ζώων μίμησις ἔν. ἢν δὲ τι καὶ σκῶψ, τὸ δ' αὐτὸ καὶ σκωπίας, εἰδὲν ὀρχήσεως ἔχον τινὰ τῶν τετραπόδων φερόμεν, καὶ τινὲς τῶν ὀρνέων μίμωσιν, ὅς τις ἐκπαλίζεως τινὲς ὀρχήσιν ἀλίσκῳ. ὁ δὲ λέων ὀρχήσεως φερέσθαι εἰδὲν. i. e. *Morphasmus* saltatio fuit omnium cujuscunque generis animalium imitatrix. Fuit etiam in honore scopi, seu, quod idem est, scopias, saltationis species, habens certam quandam colli circumgyrationem, avis istius imitatione, quæ attonita saltando capitur. At leonem quod attinet, erat ea horridior saltationis species. vid. *Jul. Poll.* lib. 4. cap. 14. & in voce μορφάσαι, cap. 13.

Nec mirum forsitan videbitur, mimieâ istâ saltatione *Ephesium* hunc nummulum insigniri, reputantibus quæ retulerit *Lucianus*, de Ionum ingenio in hanc rem perditè propenso. “Bacchica saltatio in Ioniâ præcipuè & in Ponto assueta celebrari, satyrica “licet fuerit, gentis illius animos ita tamen mancipavit, ut singuli, statâ occasione, “cæterorum omnium obliti, de die in diem sedeant, spectantes Titanas, Corybantas, “Satyros & Bubulcos. Saltant hæc nobilissimi quique, & cujusque civitatis principes: “Nec id ut erubescerent certè; immo eo se nomine longè magis efferentes, “quàm aut nobilitate ipsâ, aut muneribus publicis, aut dignitatibus majorum. Hæc *Lucianus* κατὰ ὀρχήσεως: ubi per statam occasionem indigitat ille & annua, & quinquennialia certamina, deorum indigenarum festa, nec non & πανηγύρεις sive conventus mercatorios, ad quos populus magnâ frequentiâ è finitimis passim regionibus commeabat. Hinc in lapide honorario, quem ex Asiâ in Britanniam transtulit, hujus quoque nummuli repertor, doctissimus *Guilielmus Sberard*, L. L. D. nobiles duas fœminas à Smyrnæis celebratas legimus, quod saltationem, & omnia ad Cereris religionem spectantia, & *Mysiarum* festum, intentius exhibuerint: ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΙΝ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΤΕ ΠΕΡΙ ΕΥΣΕΒΕΙΑΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΩΝ ΜΥΣΤΩΝ ΕΟΡΤΗΝ ΕΚΤΕΝΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΣΑΣ. Jam verò ut Smyrnæi Deæ Cereri, ita Ephesii Dianæ suæ frequentissimi saltavere. Atque hanc ob rem tot nudi saltatores symbolicas, quæ adhuc extant, Dianæ Ephesæ statuas affabrè efficti ambiunt. Tres certè istius numinis marmoreæ figuræ, è totidem Italiæ nobilissimis Cimeliothecis, auctore *Claudio Menetreo* in lucem datæ, hunc ipsum clarè exhibent saltatorem scopicum; idque non solum collo isto circumducto, sed (quo σκῶψα certiùs cognoscas) alato quoque humero conspiciendum.

Sed erit fortasse majori adhuc oblectamento musivam adire tabulam prope villam Corfinam in viâ Aureliâ, erutam; atque in eâ ad libitum contemplari saltatores duos colli flexos; quibus bis geminæ hinc inde adstant ipsæ aves scopes, ad vivum justâ magnitudine depictæ, caudæ & colli flexu mirum in modum gesticulantes. vid. *Fig. 18.* inter *Bartolii Sepulchra Veterum* à *Bellorio explicatam*. Nos ex eâ saltatorem & saltatricem avem hinc inde cum ipso nummo superius depictam dedimus. Absit enim verbo invidia; tum hancce tabulam, tum symbolicas illas Dianæ Ephesæ statuas, noster iste nummulus longè feliciter explicabit.

II. Aversâ nummi facie impressam habemus apem; & cum ape, inscriptionem prorsus singularem; ΚΗΡΙΑ ΔΙΩΔΕ ΠΡΟΣ ΠΛΑΥΡΗΝ. Qui quidem typus nullum in se servat characterem ordinariæ monetæ Ephesinæ: Nullus enim urbis magistratus, nulla in eo Ephesiorum religio conspicitur. Tot etiam quoad literas admittit sphalmata privati alicujus artificis inscitiam loquuntur, non publici Monetarii curam. Quum enim literatè insculpendum esset ΚΗΡΙΑ ΔΙΩΔΗ ΠΡΟΣ ΠΛΑΥΡΗΝ (quod quale sit postea

ea videbimus) pro eo sculptor illiteratus fecit ΚΗΡΙΑ ΔΙΩΔΕ ΠΡΟΣ ΠΛΑΥΡΝ: scilicet Ε pro Η insculptâ, tribusque literis Α, Δ, Λ, uno eodemque ductu præposterè formatis. Nequeo igitur monetam hic agnoscere auctoritate publicâ percussam. Crediderim potius *symbolum* fuisse, è *Theoricorum* genere, Latinè *tesseram theatralem*. Horum u-
sum præstabant æra diobolaria, quæ, Gymnasiarchorum jussu, magno numero per-
cussa, viritimque populo divisa, locum singulis in theatro ad saltationem spectandam
darent. Unde Luciani ista in *Timone* phrasis, *Διένειν τὸ θεωρικόν*, i. e. *distribuere The-*
oricum. At *Theoricum* opportunè nobis explicârunt & Pollux lib. 8. & Suidas in ΘΕΝ-
ΡΙΚΑ. Quorum ille pecuniolæ cujusdam meminit plebi diebus festis distributæ: Ea-
que sic data, inquit, *Theoricum* vocata est. Hic verò, τὸ παλαιὸν ὅχλῳ χρημίσματα ἐν θεά-
τροις, ἃ ᾤζενον τὰς θεὰς προκαταλαμβάνοντων, διεδίδου τοῖς πολίταις τὸ ΘΕΝΡΙΚΟΝ, ὅπερ ἦσαν δύο
ὄβολοι, ἵνα τῷ λαμβάνοντι οἱ πόλιν διδῶσιν αὐτὸ τῇ πόλει μισθὸν τῆς θεᾶς, i. e. *Olim cum in the-*
atris tumultuatum esset, & peregrini spectacula præoccuparent, distributum est civibus The-
oricum, quod nummus erat diobolaris: nempe ut cives hoc accipientes, civitati idem ad spe-
ctacula redimenda redderent.

Huic igitur cùm destinata esset nummuli nostri *scopici* adversa facies; ne averfa pror-
sus vacua & infructuosa relinqueretur, occupârunt eam Gymnasiarchi, qui in specta-
culis soli omnia potuerunt, Pharmaci cujusdam publicatione: Pharmaci dico, quod a-
pud ipsos, aut eorum saltem administratos, balneatores nempe, unguentarios & iatra-
liptas, propalam in Balneis & Gymnasiis venale proficit. Hoc suadebit certè duarum
inscriptionis partium divisa commodè interpretatio: quarum prima sic apertius legitur
ΚΗΡΙΑ ΔΙΩΔΕ, at altera paulo intricatius ΠΡΟΣ ΠΛΑΥΡΝ.

1. ΚΗΡΙΑ ΔΙΩΔΕ (corruptè pro ΚΗΡΙΑ ΔΙΩΔΗ) non malè *Favos Bithymos* interpre-
tabere. Nam Favos quidem hic intelligi suadet & persuadet apes, ingeniosa favorum
artifex, in eadem nummi areâ signata. Favos verò *Bithymos*, sive favos bina thyma
redolentes auctores nobis tradidere *Aristoteles Pliniusque*; favos scilicet colore albos,
melli faciundo non omnino aptos, sed ad medicamina & varios curationum usus
apprimè commendatos. Ita enim de cerâ, de melle, & favis agens *Aristoteles* (de
Hist. Animal. lib. 9. cap. 40. τὸ ἡλόκον (κηρίον inquit) ἐκ ἐν δύο ἐλεγκανῶν, ἀγαθὸν ᾧ πρὸς
ὀφθαλμοῖς καὶ ἑλκὲς. Jam locum istum sic expressit *Plinius* (lib. 11. cap. 16.) *Album mel non fit,*
quod bithymum est, sed oculis & ulceribus aptissimum existimatur. Nec hanc solum, sed &
alias favi bithymi virtutes ex *Plinio* aliud agente obiter colligimus. Nam, duo (inquit)
sunt genera thymi... utraque oculorum claritati multum conferre existimantur... item si late-
ralis dolor sit, aut inter scapulas, aut inter thorace. lib. 21. cap. 21.

Celebre hoc pharmacum vetusta diu famâ & opinionè nobilitatum, unâ cum cæteris
& medicinæ & luxuriæ inventis, (unguentis nempe, odoribus, oleis factitiis, & cero-
mate, post edita spectacula, ab athletis jam sudantibus deterfo) aut ipsi illi Gymnasi-
archi aut eorum certè ministri in Balneis & Gymnasiis venditabant. Illic enim & me-
dicinam eos factitasse, & mercaturam, ex auctoribus abunde constat. Hinc *Plinius*
(lib. 28. cap. 4.) non sine indignatione quâdam *quæstuosorum* deprædicat *Gymnasia Græ-*
corum. Nec immeritò, si eidem sic prius scribenti fides. *Usum ejus* (i. e. olei) *ad lux-*
uriam vertèrè Græci, vitiorum omnium genitores, in Gymnasiis publicando. Notum est
magistratus honoris ejus octogenis sestertiis strigmenta olei vendidisse. lib. 15. cap. 4.

Festo igitur tempore, jamque ad saltationes, ad luctatus, ad pugilatus, & ad alia
id genus spectacula undique confluentè populo, hæc sua κηρία διώδη balneator quis,
aut unguentarius, aut iatraliptes publicavit: idque arreptâ hujus *symboli saltatorii* oc-
casionè, quo latior rei notitia per manus, hinc inde, volitaret. Latinas hujusmodi
publicationes, utcunque vulgo non notatas, at revera, mercimonii ergò, à veteribu
olim

olim factas, nemo est qui rectè pernegabit. Tales enim duas, ceræ pulchrè impressas, & à tesseris archetypis longiusculis more quodam Typographico desumptas, adhuc apud me servo; aliquot abhinc annis, à Domino *Luskins* Pharmacopolâ Colcestrensi, antiquitatum harum studio, humaniter mihi communicatas. Hæ igitur ad Colcestriam, Romanam olim coloniam, repertæ, & (quod mirandum subit) in usus etiam iatraliptæ cujusdam, sive medici Romani, fabrefactæ, dici vix potest, quantum & in re ipsâ, & verborum formulâ, huic nostræ nummulariæ publicationi ad amussim per omnia respondere. Sunt enim hujusmodi

QIVLMVRRANIMELI
NVMADCLARITATEM

QIVLMVRRANISTAGIV
MOPOBALSAMATADCAP

i. e. *Quinti Julii Murrani Melinum*, sive ex malis cotoneis oleum, ad claritatem oculorum faciens. Iterumque *Quinti Julii Murrani stagium opobalsamatum*, sive myrrhæ oleum opobalsamo permixtum, ad cap. i. e. ad caput medicandum utile. Similia his vide apud Sponium, in *Miscellaneis eruditæ antiquitatis*, pag. 237, 238. ubi *Sabiniani chloron ad clar.* item *C. Cap. Sabiniani nardinum ad impetum*, &c.

2. Sed his tandem adductis, redeat iterum sub oculis inscriptionis illa pars posterior ΠΡΟC ΠΑΛΑΥΡΝ. Jam enim maturius & securius deveniendum erit ad conjecturam: quærendumque de vocula *προς*, post pharmacum sic positâ & expressâ, annon satis apertè oleat notam medicorum phrasin, quâ hoc aut illud pharmacum ad hunc illumve morbum, curationem, aut partem corporis, bonum atque utile, compendio quodam, commendatur. Sic (ut cognata solummodo exempla adducamus) *κηρίον* hocce *Aristotelis* *προς ὀφθαλμὸς καὶ ἑλκή*. *Κηρώματα* Hippocratis *προς ἀλγύματα πλῶρον*: melinum illud *Murrani* ad claritatem oculorum; stagium ejusdem opobalsamatum ad caput; & passim illa *Plinii* pharmaca, ad claritatem, ad argema, ad albugines, ad luxata membra, ad nervos, ad sanguinem, ad tussim, ad lateris dolores: quibus addi poterit integer ille *Apuleii*, *de virtutibus barbarum*, liber. His positis, in abstruso isto ΠΑΛΑΥΡΝ clarè mihi videor deprehendere ΠΑΕΥΡΑΝ. Cumque duo thymi genera (ut à *Plinio* jam didicimus) ad lateralem dolorem faciant; neque id solum, sed & ΚΗΡΙΑ quoque ab *Hippocrate* ad eundem sæpius commendentur; lego tandem *κηρία διωδὴν πρὸς πλῶρον*, hoc est (phrasi *Murrani*ana) *favi bithymi ad latus*: Sive *favi bina thyma* redolentes, ad lateris dolorem utiles. Artifex enim sculpturam (ut par est credere) magis quam literaturam callens, suum illud Δ, loco Α & Δ ex errore prius usurpatum, hic quoque, loco Ε, errante effinxit manu. Et tum demum spatio destitutus, Α & Ν literas, in unum (ut fit plerumque) colligatas, eruditorum crucem, & antiquariis offendiculum reliquit.

Finieram; nisi quod aliquid mihi theologicum ex hac ethnica farragine colligendum restet. Est verò loci *Tertulliani* ad *Scapulam*, capite quarto, vindicatio. Proculum quendam Christianum ibi memorat *Tertullianus*, *Euodia Procuratorem*, qui *Severum*, *Antonini* patrem *per oleum aliquando curaverat*. Hic verò, extrusâ voce *Euodia*, *Euodi* legunt emendatores; & ad *Euodium* nos nescio quem remittunt, cujus negotia *Proculus* hunc nostrum procurasse suspicantur. At re ipsa *Euodia procurator* erat *Euodia*, hoc est odorum, ungueutorum, oleorum, sub *Gymnasiarcho* aliquo in balneis præfectus. Cumque tales (uti vidimus) constanter *Iatraliptas* agerent; *Proculus* noster, eo nomine evocatus, oleo peritè administrato, Imperatori saluti fuit.

Vale, vir accuratissime, & dum, solerti quo polles ingenio, evanescencia indices monumenta ab interitu revocare pergis; monumentum tibi para inscribendum REPERTIS BRITANNIÆ THESAURIS. Dabam è villa *Walthamstoeni* prope *Londinum*, Calendis Februariis, A. D. 1720.

ITER

ITER ASIAE POETICUM

A. D. 1701.

Ad Reverendum JOANNEM HORN, Scholæ inclytæ WICCAMICÆ

Prope Ventam Belgarum, Hypodidascalum.

DUM tu vimineum dextro moderamine sceptrum
 Dirigis, HORNE pater, ludi ter amande magister;
 Me pia Musa comes duxit per avita locorum,
 Et faciem ostendit, famamque & nomina rerum,
 Quæ tu victuris, nitidæ prope mœnia Ventæ,
 Concelebras chartis; & carmine Diva retractat
 Wiccama, Grajugenûm felicia somnia vatam.
 Non mora: provehimur pelago, terræque recedunt;
 Ac subito attonitos habet undique pontus & æther.
 Jamque viam ingredimur, quam fidere servat amico
 Puppis, ab occiduis Asiam visura Britannis.
 Ergo nona dies aperit mihi claustra profundî,
 Et freta, qua quondam, angustâ cervice revinctam,
 Africam ab Europa forti dispertit ictu
 Claviger Alcides; tantique insignia facti
 Opposuit geminas dextra lævaque columnas.
 Æmulus Alcidi rector Neptunus aquarum
 Abscidit Italico Siculum latus; arctaque jussit
 Æquora Scyllam inter convolvi avidamque Charybdim.
 Hæc mihi visenti, trepidis male pervia nautis,
 Scyllæi risere canes; blandâque receptum
 Voce salutantum refluas misère per undas.
 Nempe loci memores, ubi, te præeunte magistro,
 Latrantes scopulos, ipsique tremenda poetis
 Littora cantavi, rabiemque fretumque sonoris
 Versibus includens, placavi inamabile monstrum.
 Hinc rate digressis flammæ Trinacria longè
 Fundit ab horridæ tremulis fornacibus Ætnæ,
 Succedunt miranda maris; petrosâ Cythera,
 Et laceri Maleæ scopuli; & circumfata crebris
 Æquora Cycladibus. Dumque inter utramque subimus,
 Hinc Chion, hinc Lesbos, tandem exoptata recepit
 Smyrna sinu. Smyrnâ non certior ulla difertos
 Jactat Nympha lares, & cive superbit Homero.
 Credite, Wiccamidæ! nemorosâ in valle legebam
 Ingentem Iliada, & resonantis ad antra Meletis
 Somnia carpebam, cùm protinus alma verendi
 Ante oculos stetit umbra senis, litemque diremit
 Urbibus, & dixit, Sacras cave molliter herbas
 Lædere, Smyrnæi quondam incunabula vatis.
 Surgo, & grandævum veneratus rite parentem,
 Mox peto suppositam Tmoli radicibus urbem.
 Hic Gygis, hic Cræsi stetit olim regia, Sardis:
 Lene fluens ubi prata pater fœcunda propagat
 Hermus, & auriferis exit Pactolus ab antris.

Hos tu flaventes pretioso semine venas
Præcipitare doces; dulcique errore sequaces
Oblectans puerorum animos, ita credere Musas
Et Phœbum, Aoniumque chorum, per vimina juras
Quæ tibi quadrifido surgunt divisa flagello.

Non procul hinc * Nioben Sipyli sub rupe rigentem
Aspexi, & dixi, lacrymarum, Saxeæ mater,
Define longarum, finemque impone dolori.
Nam tibi nunc decies septeni fata puelli
Sub Lare Wiccamico redimunt; irasque Dianæ
Solantur; redduntque potenti carmine prolem.

Jamque Ephefum, & curvi ripas juvat ire Caystri.
Quas non ille vias, quos non secat amne retorto
Errabundus agros, cycnosque exquirat ademptos?
Cycnos astra rogat, cycnos rogat arva: sed illos
Detinet, heu! Thamefis, peregrino in littore, pratis
Cultior irriguis, & fortunatior amnis.

Parce, Dea, abrepto nimiâ dulcedine rerum:
Parce, Camœna comes! Duce quâ, freta vectus Abydi
Transeo, * Musæum meditans, & amabile carmen.
Hæret adhuc animo conspecta Leandria Turris;
Hæret amor, lumenque; hæret super omnia præfens
Faula dies, quæ me Trojana ad littora primum
Duxit, & attonitum Sigeâ in rupe locavit.
Hectoris hic ibant, hic infidiantis Ulyssis
Agmina; Dardanos hic stravit flamma penates.
His Ajax procumbit agris, his fortis Achilles;
Hic stetit iratæ donum exitiale Minervæ.
Hic loca castrorum numero, pugnasque, fugasque;
Luminibusque vagis campos permetior amens
Iliacos. Tum, siqua fides, venerande magister,
Hi nomen, me vate, tuum, doctosque labores
Senferunt: & Nympha fuit mirantis in ore
Wiccamæ. Non illic contendant Pergamæ Ventæ;
Non Catharinæum superaverit Ida cacumen.
O sacer, O collis, pedibusque obtrite sororum
Clive novem! siquâ tenebrofa oblivio vincas,
Tu Parnassus eris. Pueri properate frequentes,
Æquatique pium paribus conscendite montem:
Et celebrate choros, Phœboque dicite perennem
Wiccamidique locum. Sic, ô, sic, credere fas est,
Manibus Harrisii placitum, doctoque Chenæo,
Et tibi, Apollinei structor Nicolassie templi,
Quo nunc Wiccamicæ gaudent custode Camœnæ.

HORNE tamen nomen neu quære absentis alumni:
Nec rogita quibus ortus avis, quo sanguine cretus,
Hæc tibi longinquis cecini peregrinus in oris.
Namque sagax citharam vatium explorare tuorum,
Perpetuumque memor quid cuiquam scire dedisti,
Qualem animum, & quantas tribuisti in carmina vires,
Protinus invalidæ noscitur conamina musæ:
Doctaque stridentem, millenos inter olores,
Millenasque tubas, auris distinguit avenam.

* Vid. Pausan. Attic. l. i. c. xxi.
Ταύτην τὴν Νιόβην καὶ αὐτὴς εἰδὼσαν αἰθέρων
εἰς τὴν Σίπυλον τὸ ὄρεον. Vide etiam
Scholiast. in Hom. Νιόβην Ζεὺς εἰς
λίθον μετέβαλεν, ὅς τῃ μετὰ τὴν ἐν Σί-
πυλῳ τὴν Φρυγίαν ὀρεῖται τὸν Παν-
ταί. Iliad. α. v. 602.

* Musæus v. 23. Σὺ δ' ἄπο
καὶ περὶ τῆς
Δίξο μοι τινὰ πύργου —

ANTIQUITATES

In hoc VOLUMINE comprehensæ.

Inscriptio Sigea antiquissima, Βυζαντινῶν exarata, Commentario Grammatico-Critico-Historico illustrata, repetita nunc editione auctior & emendatior, In qua

Priscum post Trojana Tempora Alphabetum Græcum,	Pag. 3
Lapis Sigeus, vera qua hodie jacet forma & magnitudine,	post p. 4
Inscriptio Herodis Attici Farnesiana,	p. 11
Inscriptio Deliaca, nunc primum Æolicum Diganma in lapide incisum exhibens,	p. 16
Naturæ atque Orbis Alphabetum nova methodo concinnatum,	post p. 24
Notarum ad Inscriptionem Sigeam Appendicula,	p. 41
Psephisma Sigeorum ad Regem ANTIOCHUM SOTEREM, & secundam ejus uxorem Sororem Reginam spectans,	p. 49
Statua Jovis Urii Bosporani, & in eandem Notæ, in quibus expensus Ciceronis in Verrina 4 ^a de Jove Imperatore locus,	p. 59—62
Monumentum Milesium & Adulitanum, viz.	
Monumentum Milesium Seleuci Callinici,	p. 66
Monumentum Adulitanum Ptolemæi Evergetis,	p. 73
Ptolemæus & Cleopatra Dii Philometores,	p. 88
Donaria Apollinis Didymæi,	p. 90
Monumenta Teia, viz.	
Teiorum Diræ,	p. 96
Ad Teios Responso Romanorum,	p. 102
Ætolorum,	p. 104
Ad Teios Responso diversorum Cretensium populorum,	p. 107
I. Eleuthernæorum,	p. 108
II. Ithroniorum,	p. 110
III. Sybritiorum,	p. 113
IV. Saxiorum,	p. 114
V. Rhauciorum,	p. 116
VI. Arcadum,	p. 118
VII. Cnosiorum,	p. 120
VIII. Polyrrheniorum, Cydoniatarum, Lappæorum, Priansiorum,	p. 121, 122
Latiorum Fragmenta,	p. 123
Ad Monumenta Teia & Populos Cretenses Notæ,	
in quibus adducuntur & illustrantur	
ΛΑΕΙΩΝ, ΜΙΟΙΧΥΑΨ, ΚΝΩΣΙΩΝ Nummi,	p. 125, 126, 127
Psephisma Lacedæmoniorum de Timotheo,	p. 128
Fœdus inter duos Cretæ populos, Hierapytnios & Priansios, Oxoniæ in Basilicâ Bodleianâ hodie servatum,	p. 129
Gortyniorum, quo se Hierapytniis obstringebant, Juramentum,	p. 133
Tabula Fœderum inter duos Cretæ Insulæ populos, Latios & Olontios, cum mutuo alterutris præstito Juramento, ex exemplari Veneto Molino,	p. 134, 137
Allariotarum ad Pariorum legationem Responsum nunc correctius,	p. 137
Monumenta Attalica, viz.	
Psephisma Attalistarum,	p. 139
Psephisma Sodalitii ab Echino dicti,	p. 143
Cratonis ad Attalistas Epistola,	p. 145
Decretum honorarium anno Attali II. primo, ante Christum CLVIII,	p. 146
Monu-	

<i>Monumentum Aphrodisiense, complectens,</i>	
I. <i>M. Antonii Triumviri Epistolam, scriptam, ut videtur, anno U. C.</i>	p. 150
<i>DCCXVII. ante Christum xxxiv.</i>	
II. <i>Decretum, quo Senatus Romanus pro ratis & firmis habuit concessa</i>	
<i>à Dictatore Cesare & Triumviris Lepido, Antonio, Octaviano, Plara-</i>	
<i>sensibus & Aphrodisiensibus beneficia, an. U. C. DCCXIV. ante Christum</i>	p. 152
<i>xxxvii.</i>	
<i>Monumentum Stratonicense, sive Decretum Stratonicense de Jovis & Tri-</i>	
<i>viæ ceremoniis,</i>	p. 156
<i>Ad Monumentum Aphrodisiense & Stratonicense Notæ, in quibus</i>	
<i>Psephisma Atheniensium de Zenodoto nunc primum editum & illustra-</i>	
<i>tum,</i>	p. 164
<i>Monumentum Ancyranum,</i>	p. 165. ubi
<i>Inscriptio de Sebasleo Ancyrano Græca,</i>	p. 168
<i>Introitus Sebaslei Ancyrani,</i>	p. 170
<i>Tabula sex Marmorea Ancyranæ,</i>	p. 172—177
<i>Casauboniana ad Monumentum Ancyranum Notæ,</i>	p. 177
<i>Excerpta è Gronovianis ad Mon. Ancyranum notis,</i>	p. 179
<i>Nostræ ad Mon. Ancyranum Notæ,</i>	p. 181. in quibus
<i>Mytilenæorum de Marco Agrippa Inscriptio, hætenus inedita,</i>	p. 186
<i>Decreta Pisana (Cenotaphia vulgo dicta) ad C. & L. Caesarum</i>	
<i>honorem pertinentia, juxta exemplar Norisianum,</i>	p. 189, 190
<i>Atheniensium & Deli Insulæ incolarum ad Augusti Caesaris honorem</i>	
<i>pertinens Inscriptio hætenus inedita,</i>	p. 200
<i>Insularium, qua Ptolemæum Philadelphum in Delo dedicârunt, Inscrip-</i>	
<i>tio inedita,</i>	p. 201
<i>Atheniensium in Honorem Augusti Caesaris Templum Minervæ Arche-</i>	
<i>getidi dicatum,</i>	p. 201
<i>Templum Augusti Mylasense in Caria,</i>	p. 207
APPENDIX, in quâ de Nummo CKΩIII inscripto Dissertatio nunc correctior.	

De Opere

Partim nunc præstito, partim adhuc promisso,

ADMONITIO.

IS omnibus qui, singularis hujus operis promovendi gratiâ, unum aureum Britannicum aut persolverunt, aut persolvent, tradetur nunc in manus primum hoc volumen complectens **ANTIQUITATES ASIATICAS**, Christianam æram antecedentes. Iisdemque nunc promittitur, conditione alterius aurei, perfecto demum opere, solvendi, alterum illud quod sequitur longè justius volumen, **ANTIQUITATES** etiam exhibens **ASIATICAS** ex *Inscriptionibus Græcis*, partem longè maximam ineditis, *Historicis, Honorariis, Agonisticis, Sepulchralibus*, unâ cum Indicibus necessariis, & Lexico totius operis Alphabetico. Ita integrum prodibit opus conditiones hæc accipientibus, non jam tribus, ut propositum fuit, at duabus tantummodo partibus comprehensum; neque constitutum plus quàm binis aureis Britannicis, hoc est, 2l. 2s. od. Chartâ autem regiâ utentes duplum reddere non gravabuntur.

